

ХААН БАНК

НОГООН БОНДЫН ТАНИЛЦУУЛГА

2023

2023 5 29

АНДЕРРАЙТЕР: **БидиСЕК ХК**
ҮНЭТ ЦААШЫ КОМПАНИ

АГУУЛГА

ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАГЧДЫН АНХААРАЛД	10
САНАЛ БОЛГОЖ БУЙ ҮНЭТ ЦААСНЫ ХУРААНГУЙ.....	11
ҮНЭТ ЦААС ГАРГАХ АЖИЛЛАГААНД ХАМТРАН АЖИЛЛАСАН БАЙГУУЛЛАГУУД.....	12
1 ҮНЭТ ЦААС ГАРГАГЧИЙН ТУХАЙ.....	13
1.1 Үнэт цаас гаргагчийн хуулийн этгээдийн улсын бүртгэл.....	13
1.2 Үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл.....	14
1.3 Үнэт цаас гаргагчийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгө.....	15
1.4 Үнэт цаас гаргагчийн хувьцаа эзэмшлийн бүтэц.....	16
1.5 Үнэт цаас гаргагчийн холбоотой этгээдийн мэдээлэл.....	19
1.6 Үнэт цаас гаргагчийн танилцуулга.....	21
1.6.1. Эрхэм зорилго, алсын хараа	21
1.6.2. Үйл ажиллагаа	21
1.6.3. Ногоон үйл ажиллагаа	49
1.6.4. Үнэт цаас гаргагчийн хийсэн гэрээ хэлцлийн талаар	60
1.6.5. Үнэт цаас гаргагчийн бүртгэл, санхүүгийн тайлагнал, санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтүүд, аудитын дүгнэлт	61
1.6.6. Монголбанкны зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтийг биелүүлж байгаа талаарх үзүүлэлтүүд	72
1.7. Ногоон бонд.....	74
1.7.1. Ногоон бондын тухай	74
1.7.2. Байгаль орчинд үзүүлж буй нөлөө	75
1.7.3. Олон улсын тогтвортой хөгжлийн чиг хандлага	76
1.7.4. Ногоон бондын зах зээлийн орчин	78
1.7.5. Монгол улсын эдийн засгийн орчин, тогтвортой хөгжил	80
1.7.6. Монгол Улсын банкны салбарын төлөв байдал	91
1.7.7. Үнэт цаас гаргагчийн нөхцөл байдлын шинжилгээ	94
1.7.8. Үнэт цаас гаргагчийн дунд хугацааны бизнес төлөвлөгөөний тойм	101
1.7.9. Зээлжих зэрэглэл	104
1.8. Эрсдэлийн хүчин зүйлс ба удирдлага.....	108
1.8.1 Эрсдэлийн хүчин зүйлс	108
1.8.2 Эрсдэлийн удирдлага, хамгаалалтын 3 шугам	118
2. ҮНЭТ ЦААСНЫ ТУХАЙ.....	130
2.1. Үнэт цаас гаргах тухай эрх бүхий этгээдийн шийдвэр.....	130
2.2. Ногоон бонд гаргах үндэслэл.....	130
2.3. Өрийн хэрэгслийн хүү тогтоосон үндэслэл.....	131

2023 5 29

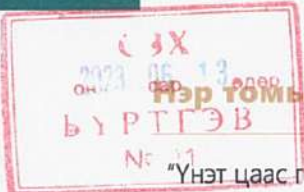

2.4.	Бондын барьцаа	133
2.5.	Нийтэд санал болгох үнэт цаасны төрөл тоо, хэлбэр, нэрлэсэн үнэ, хугацаа, үндсэн төлбөр, хүү төлөх нөхцөл	133
2.6.	Нийтэд санал болгох, арилжих арга, нөхцөл	134
2.7.	Ногоон бонд гаргах хөтөлбөр	137
2.8.	Татан төвлөрүүлэх хөрөнгийн зарцуулалтын төлөвлөгөө	137
2.9.	Бондын гэрээний үндсэн нөхцөл	137
2.10.	Үнэт цаасаар гэрчлэгдэх эрх, үүрэг	139
3.	ҮНЭТ ЦААС ГАРГАХ АЖИЛЛАГААНД ХАМТРАН АЖИЛЛАСАН БАЙГУУЛЛАГУУДЫН ТУХАЙ	141
3.1.	Андеррайтер компанийн танилцуулга	141
3.1.1.	Андеррайтерийн тусгай зөвшөөрөл	142
3.1.2.	Андеррайтертай байгуулсан гэрээний тухай	142
3.2.	Аудитын компанийн танилцуулга	144
3.2.1.	Аудитын компанийн тусгай зөвшөөрөл	144
3.2.2.	Аудитын компанитай байгуулсан гэрээний тухай	144
3.3.	Үнэлгээний компанийн танилцуулга	145
3.3.1.	Үнэлгээний компанийн тусгай зөвшөөрөл	145
3.3.2.	Үнэлгээний компанитай байгуулсан гэрээний тухай	145
3.4.	Хөрөнгийн үнэлгээний тайлангийн хураангуй	146
3.5.	Хуулийн нөхөрлөлийн танилцуулга	146
3.5.1.	Хуулийн нөхөрлөлийн тусгай зөвшөөрөл	146
3.5.2.	Хуулийн нөхөрлөлтэй байгуулсан гэрээний тухай	147
3.6.	Мэргэжлийн баталгаажуулалтын байгууллагын танилцуулга	148
3.6.1.	Мэргэжлийн баталгаажуулалтын байгууллагатай хийсэн гэрээний тухай	148
3.7.	Мэргэжлийн баталгаажуулалтын байгууллагын дүгнэлт	148

2023 5 29 I

Нэр томъёо, товчилсон үгийн тайлбар

"Үнэт цаас гаргагч" эсхүл "Банк"

"ХААН Банк" ХХК

"КВ"

Khan Bank

"Банкны нөлөө бүхий хувьцаа эзэмшигч"

Банкны хувьцааны тав ба түүнээс дээш хувийг дангаар болон холбогдох этгээдийн хамт эзэмшиж байгаа этгээд, тэдгээрийн эцсийн өмчлөгч хүн, эсхүл банкны бодлого, шийдвэр болон удирдлагад нөлөөлөхүйц хувьцаа эзэмшигч, түүний эцсийн өмчлөгч хүнийг;

"Холбоотой этгээд"

Банкны тухай хуулийн 3.1.2 дахь заалтад заасан этгээдүүд

"ТУЗ"

Төлөөлөн удирдах зөвлөл

"ТУЗЭХ"

ТУЗ-ийн дэргэдэх эрсдэлийн хороо

"АХХХ"

Ажилтанд хувьцаа эзэмшүүлэх хөтөлбөр

"Удирдлагын хороо"

Гүйцэтгэх захирлын өдөр тутмын болон шуурхай үйл ажиллагаанд туслах үүрэгтэй хороо

"АТМ"

Автомат теллер машин

"КҮБ"

Картаар үйлчлэгч байгууллага. Бараа, ажил үйлчилгээний төлбөрийг карт болон цахим мэдээ үүсгэгчийн тусламжтайгаар банкн дахь харилцах дансандаа хүлээн авах хувь хүн, хуулийн этгээдийг;

"ПОС"

Карт хүлээн авагчийн системд холбогдсон, төлбөр хийх зориулалттайгаар КҮБ-д байршуулсан төхөөрөмж

"КИОСК"

Харилцагч дансны хуулга, тодорхойлолт авах, гүйлгээ хийх, Интернэт банкны үйлчилгээнд шинээр бүртгүүлэх, харилцагч мэдээллээ шинэчлэх зэрэг үйлчилгээг хурууны хээ, иргэний үнэмлэх ашиглан 24 цагийн турш авах боломжтой өөртөө үйлчлэх төхөөрөмж

"Корреспондент банк"

Банк өөрийн болон харилцагчдын төлбөр тооцоо, валют арилжаа, хөрөнгийн удирдлагын үйл ажиллагааг гүйцэтгүүлэх зорилгоор хамтран ажиллах гэрээтэй банк(уудыг ойлгоно
Хэлцэл хийсэн өдрөөс хойш ажлын хоёр өдөрт төлбөр хийгдэх арилжаа, Төгрөгтэй хослолын хувьд хэлцэл хийсэн өдөр буюу T+0 болон T+2 хүртэл;

"Своп хэлцэл"

Дэлхий дахины банк хоорондын санхүүгийн харилцаа холбооны нийгэмлэг: Дэлхий даяар санхүүгийн байгууллага (брокер-дилерийн болон үнэт цаасны компанийг оролцуулан)-уудын хооронд санхүүгийн болон санхүүгийн бус мессеж солилцох сүлжээг хариуцан ажиллуулж буй банкуудын үүсгэн байгуулж, хувь эзэмшдэг хамтарсан байгууллага.

"SWIFT (СВИФТ)"

Дэлхийн банкууд хооронд санхүүгийн болон санхүүгийн бус мессежүүдийг өндөр нууцлалтайгаар дамжуулах сүлжээг ойлгоно.

"Qray"

QR кодоор төлбөр төлөх, гүйлгээ хийх үйлчилгээ

"PASS хэтэвч"

Ухаалаг түрийвч

Харилцагч гар утсан дахь аппликэйшндээ өөрийн банкны картуудаа холбож ХААН Банкны ПОС машин дээрх QR кодыг уншуулан төлбөр төлөх үйлчилгээ

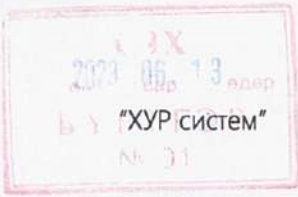
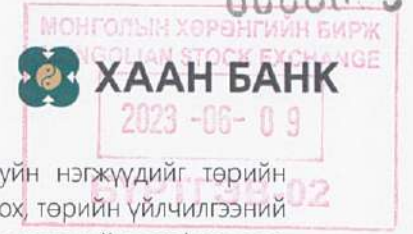
"PCI DSS"

Олон улсын төлбөрийн картан аюулгүй байдлын стандарт

"ЖДБ"

Жижиг дунд бизнес

"EMV контактлесс чип карт"

"ADB/АХБ"

"UCP"

"URDG"

"IFC/ОУСК"

"EBRD/ЕСБХБ"

"EBRD/ДУАХАС"

"УАНС"

"ЖДХ"

"SWIFT gpi"

"Open banking API"

"ERP"

"QR код"

"МУЦКТ"

"ҮЦК"

"GDPR"

"CRM"

"MT"

"ToC"

Төрийн байгууллага болон аж ахуйн нэгжүүдийг төрийн мэдээлэл солилцооны системд холбох, төрийн үйлчилгээний нэгдсэн портал болон төрийн үйлчилгээний платформуор дамжин хүрэх үйлчилгээ.

Олон улсын EMV стандартын чипээр хамгаалагдсан, зайнаас унших функцтэй карт

Asian Development Bank / Азийн хөгжлийн банк

Uniform Customs and Practice for Documentary Credits/Олон улсын аккредитивийн нийтлэг дүрэм, журам: Олон улсын худалдааны танхимаас гаргасан, олон улсад нийтлэгээр хүлээн зөвшөөрч мөрддөг аккредитивийн үйл ажиллагааг зохицуулах дүрэм.

Uniform Rules for Demand Guarantees/ Баталгааны нийтлэг дүрэм: Олон улсын худалдааны танхимаас гаргасан, олон улсад нийтлэгээр хүлээн зөвшөөрч мөрддөг баталгааны үйл ажиллагааг зохицуулах дүрэм

International Finance Corporation/Олон улсын санхүүгийн корпораци

European Bank for Reconstruction and Development/Европын сэргээн босголт хөгжлийн банк

Дэлхийн уур амьсгалын хамтын ажиллагааны сан

Уур амьсгалын ногоон сан

Жигнэсэн дундаж хүү

SWIFT сүлжээний зах зээлд шинээр гарган нэвтрүүлсэн Global Payments Initiative санаачилга. Үүний хүрээнд харилцагчийн гадаад төлбөр тооцоог дамжуулах хамгийн дөт, хямд арга замыг тодорхойлох, аливаа гүйлгээний байршил, гүйлгээг дамжуулахад оролцогч банкууд, тэдгээрийн тооцсон шимтгэл, дамжуулахад зарцуулсан хугацаа, гүйлгээ хүлээн авагчид очсон эсэхийг бодит цаг хугацааны горимд лавлах боломжийг бүрдүүлдэг

API-Application Programming Interface буюу нээлттэй байгууллагуудтай холбогдох технологийн шийдэл

Enterprise resource planning program буюу Байгууллагын нөөц төлөвлөлтийн систем

Quick responsive code буюу ухаалаг утас, ПОС төхөөрөмж зэргээс хурдан уншиж таних боломжтой хоёр хэмжээст зураасан код

Монголын үнэт цаасны клирингийн төв

Үнэт цаасны компани

General Data Protection Regulation ЕХ-ны иргэдийн мэдээллийн аюулгүй байдлыг хамгаалах зохицуулалт

Customer relationship management/Харилцагчийн менежментийн систем

Мэдээллийн технологи

Тогтвортой санхүүжилт

Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 10.1 дэх заалтад заасны дагуу аж ахуйн нэгж, байгууллагын санхүүгийн тайлангийн жил тухайн оны 01 сарын 01-ний өдрөөс эхэлж, 12 сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болно.

Өөрийн хөрөнгө

"Санхүүгийн тайлангийн жил" эсхүл "Санхүүгийн жил"

"ӨХ"

2023 5 29

"СЗХ"
"МХБ"
"ББСБ"
"ТББ"
"СТОУС"
"ДНБ"
"ҮЦТХТ"
"World Bank"
"IMF/ОУВС"
"ГВАН"

"Repo санхүүжилт"

"CAGR/ЖНӨХ"

"Финтек"

"ФАТФ"

"Дериватив"

"Кастодианы үйлчилгээ"

"ЗБН"

"Машин сургалт/ Machine learning"

"FMO"

"GFF"

"AF"

"ABC Fund"

"IFAD"

"DFCD"

"GEF"

"NAMA FACILITY"

"BMU"

"BEIS"

"SCP"

"ADB private sector financing"

"БОНЗ"

"Аналитик"

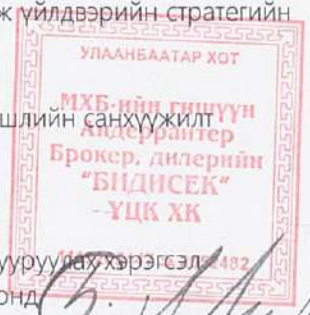
"Agile"

"Хейдж"

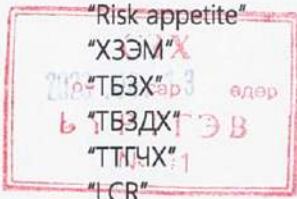
"ИЗББ"

Өөрийн хөрөнгийн харьцаа
Татан төвлөрүүлсэн хөрөнгө
Зохистой харьцаа
Банкны тухай хууль
Компанийн тухай хууль
Санхүүгийн зохицуулах хороо
Монголын хөрөнгийн бирж
Банк бус санхүүгийн байгууллага
Төрийн бус байгууллага
Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандарт
Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн
Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн төв
Дэлхийн банк
International monetary fund/Олон улсын валютын сан
Гадаад валютын албан нөөц
Мөнгөний бодлогын хэрэгжилтийг хангах зорилгоор банк хоорондын захын жигнэсэн дундаж хүүг зорилтот түвшинд хүргэх, банкуудад заавал байлгах нөөцийн шаардлага хангахад дэмжлэг үзүүлэх зорилготой санхүүжилтийн байнгын хэрэгсэл
Compound annual growth rate, жилийн нийлмэл өсөлтийн хувь
Орчин үеийн дэвшилтэт технологийг ашиглан илүү хялбар санхүүгийн үйлчилгээ үзүүлж буй компаниуд
Олон улсын санхүүгийн хориг арга хэмжээг хэрэгжүүлэх байгууллага
Үүсмэл санхүүгийн хэрэгсэл
Үнэт цаас өмчлөгчийн өмчлөл дэх үнэт цаасыг хадгалах, үнэт цаасаар гэрчлэгдсэн өмчлөх бусад эрхийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой үйлчилгээ
Заавал байлгах нөөц
Тоон мэдээлэл өгөгдлийг компьютер ашиглан боловсруулах таамаглах алгоритм
Нидерландын хөгжлийн банк
Сайн загварын сан
Дасан зохицох сан
Хөдөө аж ахуйн бизнесийн капиталын сан
Хадаа аж ахуйн хөгжлийн сан
Уур амьсгал ба хөгжлийн төлөөх Нидерландын сан
Дэлхийн байгаль орны сан
Үндэсний онцлогт тохирсон сааруулах арга хэмжээний сан
Германы байгаль орчны хамгаалал, цөмийн аюулгүй байдлын яам
Их Британийн Бизнес, эрчим хүч, аж үйлдвэрийн стратегийн газар
Тогтвортой хэрэглээ, үйлдвэрлэл
Азийн хөгжлийн банкны хувийн хэвшлийн санхүүжилт
Байгаль орчин, нийгэм засаглал
Өгөгдөлд хийгддэг дүн шинжилгээ
Төслийн удирдлагын арга барил
Ханшийн хөдөлгөөний эрсдэлийг бууруулах хэрэгсэл
Ипотекийн зээлээр баталгаажсан бонд

2023 5 29

Handwritten signature

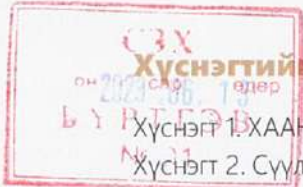

- "Risk appetite"
- "ХЭЭМ"
- "ТБЗХ"
- "ТБЗДХ"
- "ТТГЧХ"
- "LCR"
- "NSFR"
- "ХИЭА"
- "Unit risk dashboard"
- "RCSA"
- "Loss database"
- "Issue management"
- "МУТСТ"
- "APG"
- "COBIT"
- "ITIL"
- "IPO"
- "Анхдагч зах зээл"
- "Хоёрдогч зах зээл"
- "Бондын танилцуулга"
- "Нийтэд санал болгох"
- "Фишинг"
- "АССА"
- "СРА"
- "ХХН"

Хүлээн зөвшөөрөх эрсдэл
 Хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн мэдэгдэл
 Төв банкны зээлийн хороо
 Төв банкны зээлийн дэд хороо
 Төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын харьцаа
 Хөрвөх чадварын хангалтын харьцаа
 Эх үүсвэрийн тогтвортой байдлын харьцаа
 Хамгийн их эрсдэлийн арга
 Нэгжийн эрсдэлийн самбар
 Эрсдэл ба хяналтын бие даасан үнэлгээ
 Алдагдлын мэдээллийн сан
 Асуудлын удирдлага
 Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх
 Ази Номхон далайн бүс нутаг хариуцсан бүлэг
 Control Objectives for Information Technologies буюу банкны
 мэдээллийн технологийн үйл ажиллагаанд мөрдөн
 ажилладаг олон улсын стандарт
 Information Technology Infrastructure Library буюу Мэдээлэл
 технологийн дэд бүтцийн үйл ажиллагаанд мөрдөгдөх олон
 улсын стандарт
 Нийтэд хувьцаагаа анх удаа санал болгох үйл ажиллагаа
 Үнэт цаас гаргагч үнэт цаасаа нийтэд анх удаа санал болгох
 замаар арилжихтай холбогдсон харилцааг
 Үнэт цаасны анхдагч зах зээлд гаргасан үнэт цаасыг дахин
 арилжихтай холбогдсон харилцааг
 Бондын захиалга авах, худалдах зорилгоор үнэт цаас
 гаргагчаас холбогдох хууль тогтоомжид заасан журмын дагуу
 бэлтгэж СЗХ-нд бүртгүүлсэн танилцуулга, баримт бичгийн
 бүрдэл
 СЗХ-ноос тогтоосон журмын дагуу үнэт цаасаа 50-иас дээш
 тооны этгээдэд санал болгон худалдахдаа мэдээллийн
 хэрэгслээр нийтэд мэдэгдэхийг хэлнэ.
 Хуурамч и-мэйлийн халдлагад өртөх
 Олон улсын мэргэшсэн нягтлан бодогчдын холбоо
 Олон улсын мэргэшсэн нягтлан бодогч
 Хязгаарлагдмал хариуцлагатай нөхөрлөл

2023 5 29

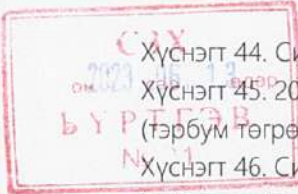

Хүснэгт 1. ХААН Банкны эзэмшдэг тусгай зөвшөөрлүүдийн мэдээлэл.....	14
Хүснэгт 2. Сүүлийн 3 жилийн хугацаанд хувь нийлүүлсэн хөрөнгөд гарсан өөрчлөлт.....	15
Хүснэгт 3. Үнэт цаас гаргагчийн хувьцаа эзэмшлийн бүтэц.....	16
Хүснэгт 4. "Эйч Эс Холдинг" ХК-ийн хамгийн том 10 хувьцаа эзэмшигчийн эзэмшлийн хувь.....	16
Хүснэгт 5. "Таван Богд Трейд" ХХК-ийн хувьцаа эзэмшигчдийн бүтэц.....	17
Хүснэгт 6. ХААН Банкны 2023 оны 03 сарын 31-ний өдрийн байдлаарх мэдээлэл.....	19
Хүснэгт 7. Банкны сегментүүдийн орлогын хураангуй тайлан, 2022 он.....	32
Хүснэгт 8. Банкны сегментүүдийн харилцагчийн депозит.....	32
Хүснэгт 9. Банкны сегментүүдийн зээлийн багц.....	32
Хүснэгт 10. Иргэдийн банкны сегментийн зээлийн мэдээлэл.....	33
Хүснэгт 11. Иргэдийн банкны харилцах, хадгаламжийн мэдээлэл.....	33
Хүснэгт 12. Жижиг дунд бизнесийн банкны зээлийн мэдээлэл.....	35
Хүснэгт 13. Жижиг дунд бизнесийн банкны харилцах, хадгаламжийн мэдээлэл.....	35
Хүснэгт 14. Байгууллагын банкны зээлийн мэдээлэл.....	36
Хүснэгт 15. Байгууллагын банкны харилцах, хадгаламжийн мэдээлэл.....	37
Хүснэгт 16. ТУЗ-ийн гишүүдийн мэдээлэл.....	41
Хүснэгт 17. Удирдлагын хорооны гишүүдийн танилцуулга.....	45
Хүснэгт 18. Эрх бүхий албан тушаалтны эзэмшиж буй хувьцааны талаарх мэдээлэл.....	48
Хүснэгт 19. ХААН Банкны ногоон зээлийн бүтээгдэхүүн.....	52
Хүснэгт 20. Оффисын эрчим хүч, ус, дулааны хэрэглээ.....	55
Хүснэгт 21. Төв оффис ба салбар нэгжийн цаасны хэрэглээ.....	56
Хүснэгт 22. Банкны эзэмшиж буй үндсэн хөрөнгө /үлдэгдэл өртгөөр/.....	62
Хүснэгт 23. Банкны эзэмшиж буй биет бус хөрөнгө /үлдэгдэл өртгөөр/.....	63
Хүснэгт 24. Банкны өөрийн хөрөнгө /үлдэгдэл өртгөөр/.....	63
Хүснэгт 25. Санхүүгийн байдлын тайлан.....	63
Хүснэгт 26. Ашиг, алдагдал ба бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлан.....	64
Хүснэгт 27. Мөнгөн гүйлгээний тайлан.....	66
Хүснэгт 28. Өмчийн өөрчлөлтийн тайлан.....	67
Хүснэгт 29. Сүүлийн 3 жилийн санхүүгийн харьцаа үзүүлэлтүүд.....	69
Хүснэгт 30. Сүүлийн 3 жилийн ашигт ажиллагааны үзүүлэлт.....	70
Хүснэгт 31. Нийт зээлийн багцын мэдээлэл.....	71
Хүснэгт 32. Нийт депозитын мэдээлэл.....	72
Хүснэгт 33. Өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээний харьцаа үзүүлэлтүүд.....	73
Хүснэгт 34. Төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын зохистой харьцаа үзүүлэлт.....	73
Хүснэгт 35. Гадаад валютын ханшийн эрсдэлийн зохистой харьцаа үзүүлэлтүүд.....	73
Хүснэгт 36. Төвлөрлийн эрсдэлийн харьцаа үзүүлэлтүүд.....	73
Хүснэгт 37. 2022 оны дэлхийн зах зээлд гаргасан топ 10 ногоон бондын үнэт цаас гаргагч /хувийн хэвшил/.....	77
Хүснэгт 38. Монгол Улсын эдийн засгийн өсөлтийн төлөв.....	80
Хүснэгт 39. Улсын төсвийн гүйцэтгэл болон батлагдсан төсөв.....	81
Хүснэгт 40. Эрчим хүчний үйлдвэрлэлийн салбараас ялгарах хүлэмжийн хийг бууруулах бодлого, хэрэгжилт.....	86
Хүснэгт 41. Эрчим хүчний үйлдвэрлэлийн салбарын хүлэмжийн хийн ялгарлын бууралт (мян.т CO ₂ - экв.).....	86
Хүснэгт 42. Ногоон таксономийг ашиглах зах зээлийн оролцогчид болон зорилтууд.....	87
Хүснэгт 43. Монгол Улсын ногоон таксономи 8 чиглэл ба холбогдох зохицуулалт.....	88

2023 5 29

Хүснэгт 44. Системийн нөлөө бүхий банканд тооцогддог 5 банкны зах зээл эзлэлтийн харьцуулалт	91
Хүснэгт 45. 2022.12.31-ны байдлаар системийн нөлөө бүхий ТОП 5 банкны санхүү байдлын тайлан (тэрбум төгрөг)	92
Хүснэгт 46. Системийн нөлөө бүхий ТОП 5 банкны орлогын тайлан, 2022 оны жилийн эцсийн байдлаар (тэрбум төгрөг)	93
Хүснэгт 47. Системийн нөлөө бүхий ТОП 5 банкны гол шалгуур үзүүлэлтүүд – 2022.12.31	93
Хүснэгт 48. Банкны зах зээлийн эзлэлт	94
Хүснэгт 49. Банкуудын аппликейшн санал болгож буй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ	100
Хүснэгт 50. Финтек компаниудын санал болгож буй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ	101
Хүснэгт 51. ХААН Банкны санхүүгийн байдлын тайлангийн төсөөлөл	102
Хүснэгт 52. ХААН Банкны орлогын тайлангийн төсөөлөл	103
Хүснэгт 53. Монгол Улсын зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээ	104
Хүснэгт 54. Зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээ	105
Хүснэгт 55. ХААН Банкны зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээ /Moody's/	106
Хүснэгт 56. ХААН Банкны зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээ /Fitch/	107
Хүснэгт 57. Бондын санал болгож буй хүү	131
Хүснэгт 58. Системийн нөлөө бүхий 5 арилжааны банкуудын депозитийн хүүгийн харьцуулалт /2023.03.31-ний байдлаар/	132
Хүснэгт 59. Монголын Хөрөнгийн Бирж дээр нээлттэй арилжаалагдаж буй бондуудын жагсаалт	132
Хүснэгт 60. Санал болгож буй үнэт цаасны мэдээлэл	133
Хүснэгт 61. Мөнгө байршуулах заавар	136

Зургийн жагсаалт

Зураг 1. Банкны бүтэц, зохион байгуулалт	38
Зураг 2. Ашигт ажиллагааны харьцаа үзүүлэлтүүд	71
Зураг 3. Өсөлтийн динамик	72
Зураг 4. "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, Ногоон хөгжил	85
Зураг 5. Нийт зээлийн зах зээл эзлэлт (бүтээгдэхүүн)	96
Зураг 6. Нийт зээлийн зах зээл эзлэлт (бизнес нэгж)	96
Зураг 7. Харилцагчдын депозитын зах зээл эзлэлт (бүтээгдэхүүнээр)	97
Зураг 8. Харилцагчдын депозитын зах зээл эзлэлт (сегментээр)	97
Зураг 9. Анхдагч зах зээлийн арилжааны ерөнхий схем	135

Графикийн жагсаалт

График 1. Гаднаас татсан эх үүсвэр /сая ам.доллар/	24
График 2. Ногоон бонд гаргасан байгууллагуудын төрөл /тэрбум ам.доллар/	76
График 3. Ногоон бонд гаргалт бүс нутгаар /тэрбум ам.доллар/	79
График 4. Хөрөнгийн зарцуулж буй салбарууд	79
График 5. Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн /их наяд төгрөг/	80
График 6. Гадаад худалдааны тэнцэл /ам.доллар/	81
График 7. Зах зээлийн үнэлгээ /их наяд төгрөг/ ба ТОП 20	82
График 8. Хөрөнгийн зах зээлийн арилжаа /тэрбум төгрөг/	82
График 9. Монгол Улсын нүүрсхүчил болон хүлэмжийн хий ялгаруулалт	83
График 10. ХААН Банкны нийт активын зах зээл эзлэлт (сая төгрөг, %)	94
График 11. ХААН Банкны нийт зээлийн зах зээл эзлэлт (сая төгрөг, %)	95
График 12. Нийт зээлийн зах зээл эзлэлт (сектороор)	96
График 13. Нийт зээлийн чанар (тэрбум төгрөг, %)	97
График 14. ХААН Банкны харилцагчдын харилцах, хадгаламжийн зах зээл эзлэлт (сая төгрөг, %)	97
График 15. ХААН Банкны ногоон зээлийн багц, зах зээл эзлэлт	98

2023 5 29

График 16. ХААН Банкны ногоон зээлийн ангилал.....	99
График 17. Банкуудын зах зээл эзлэлт 2022 оны IV улирлаар, (*хоёрдогч өглөгийг оруулаагүй).....	99
График 18. Инфляци, бодлогын хүү болон хадгаламжийн ЖДХ.....	131

Хавсралтын жагсаалт

- Хавсралт 1. Үнэт цаас гаргагчийн эрх бүхий этгээдийн шийдвэр, хурлын тэмдэглэл
- Хавсралт 2. Үнэт цаас гаргагчийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээ болон тусгай зөвшөөрлийн хуулбар
- Хавсралт 3. Аудитын тайлан
- Хавсралт 4. Ногоон танилцуулга
- Хавсралт 5. Зээлжих зэрэглэл тогтоосон үнэлгээний баримт бичиг
- Хавсралт 6. Хууль зүйн дүгнэлт

2023 5 29

ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАГЧДЫН АНХААРАЛД

"ХААН Банк" ХХК (цаашид "Үнэт цаас гаргагч" эсхүл "Банк" эсхүл "ХААН Банк" гэх) нь Монгол Улсын Компанийн тухай хууль, Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль болон Санхүүгийн зохицуулах хороо болон Монголын хөрөнгийн бирж ХК-ийн холбогдох журмуудын дагуу Монгол Улсын анхны ногоон бондыг нийтэд нээлттэй хүрээнд санал болгож байна.

ЭНЭХҮҮ ТАНИЛЦУУЛГАД ТУСГАСАН БОНДЫГ САНХҮҮГИЙН ЗОХИЦУУЛАХ ХОРОО, МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ БҮРТГЭСЭН НЬ УГ ҮНЭТ ЦААСАНД ГАРГАСАН АЛИВАА БАТАЛГАА БИШ БӨГӨӨД ТҮҮНИЙ АГУУЛСАН АЛИВАА МЭДЭЭЛЛИЙН ҮНЭН ЗӨВ, БҮРЭН БҮТЭН БАЙДЛЫГ ХОРОО ХАРИУЦАХГҮЙ.

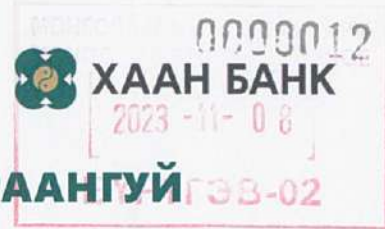
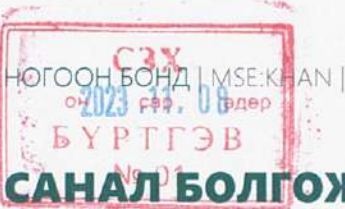
ҮНЭТ ЦААСЫГ ХУДАЛДАН АВАХ ЗАМААР ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ ХИЙХ НЬ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАГЧ ТАНЫ ХУВЬД ЯМАГТ ЭРСДЭЛТЭЙ ҮЙЛДЭЛ БАЙДГИЙГ ОНЦГОЙЛОН АНХААРЧ, БОНДЫН ТАНИЛЦУУЛГА, БОНД ГАРГАХ АЖИЛЛАГААГ САЙТАР СУДАЛСНЫ ҮНДСЭН ДЭЭР ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ШИЙДВЭРЭЭ ГАРГАХЫГ ЗӨВЛӨЖ БАЙНА.

Энэхүү Бондын танилцуулга нь хөрөнгө оруулагч таны хараат бус үнэлгээ, шинжилгээг орлохгүй бөгөөд тэдгээрт тооцогдохгүй. Хөрөнгө оруулагч та Үнэт цаас гаргагч болоод түүний гаргаж буй үнэт цаас, холбогдох мэдээллийн талаар өөрийн зүгээс хөндлөнгийн судалгаа шинжилгээ хийсний үндсэн дээр хөрөнгө оруулалт хийж буй бөгөөд санхүүгийн, хуулийн болон бусад зохих мэргэжлийн зөвлөхүүдтэйгээ зөвлөлдөхийг зөвлөж байна.

Энэхүү Бондын танилцуулгад хөрөнгө оруулагч танд тус үнэт цаасыг худалдан авах шийдвэр гаргахад туслах шаардлагатай мэдээллийг агуулахыг зорьсон болно. Хөрөнгө оруулагч та уг танилцуулгад тусгагдсан мэдээллээс илүү дэлгэрэнгүй, нэмэлт мэдээлэл авахыг хүсвэл Үнэт цаас гаргагч ХААН Банк болон Андеррайтер БиДиСЕК ҮЦК ХК-д хандаж тодруулна уу.

2023 5 29 I

САНАЛ БОЛГОЖ БУЙ ҮНЭТ ЦААСНЫ ХУРААНГУЙ

Үнэт цаас гаргагч	ХААН Банк ХХК	
Бондын төрөл	Ногоон бондын хөтөлбөр	
Бондын арилжаа	Олон нийтэд нээлттэй	
Татан төвлөрүүлэх дүн	Нийт 30 сая ам доллар хүртэлх. Үүнээс, <ul style="list-style-type: none">Олон нийтэд санал болгох 17 тэрбум хүртэлх төгрөгийн (5 сая ам доллар хүртэлх дүнтэй тэнцэх) бондСтратегийн хөрөнгө оруулагчдад санал болгох 25 сая ам доллар хүртэлх дүн бүхий ам.долларын бонд	
Бондын нэрлэсэн үнэ	Төгрөгийн бонд 100,000₮	Ам.долларын бонд 100\$
Нийт тоо, ширхэг	170,000 ширхэг хүртэл	250,000 ширхэг хүртэл
Бондын хугацаа	3 хүртэл жил Тогтмол хүү	3-5 хүртэл жил Хөвөгч хүү
Бондын хүү (жилийн) <i>Бондын хөтөлбөрийн хүрээнд гаргах бондуудыг хэсэгчлэн гаргах тухай бүр энэхүү хязгаарт багтаан бондын хүүгийн нөхцөлийг тодорхойлно.</i>	14.8%-16.0%	Ам.долларын 6 сарын Compounded SOFR хүү ¹ + [3.40% - 3.85%]
Бондын хүү төлөх нөхцөл	Хагас жил тутам	
Бондын үндсэн төлбөр төлөх нөхцөл	Төгрөгийн бонд: Хугацааны эцэст Ам долларын бонд: Бондыг санал болгох тухай бүр тогтооно	
Бондын зарцуулалт	Банкны одоо хэрэгжиж буй "Ногоон Бондын Санхүүжилтийн Хүрээ" –нд тодорхойлсон төсөл хөтөлбөр, үйл ажиллагаануудыг ("Шаардлага хангасан ногоон зээлүүд") бүхэлд нь эсхүл хэсэгчлэн санхүүжүүлэх болон дахин санхүүжүүлэхэд зарцуулна.	
Бондын барьцаа / баталгаа, эргэн төлөлт	Барьцаагүй ²	
Анхдагч зах зээлд хэсэгчлэн гаргаж арилжаалах хуваарь	Ногоон бондын хөтөлбөрийн хүрээнд хэсэгчлэн гаргах бондуудын хүү, хугацаа, санал болгох хугацаа болон бусад нөхцөлийг тухай бүрд нь Банкны Гүйцэтгэх захирал шийдвэрлэнэ.	
Хөтөлбөрийн хугацаа	24 сар	

¹ "SOFR" хүү нь Нью-Йоркийн Холбооны нөвцийн сангаас тогтоосон овернайт хүү юм.
<https://www.newyorkfed.org/markets/referencrates/sofr>

² "Compounded SOFR" means a compounded average of daily SOFR calculated over a Corresponding Period or Interpolated Period, as applicable, that ends on the second New York business day preceding the [first][last] A day of the applicable interest period, compounded according to the provisions describing the methodology for compounding set forth under "USD-SOFR-COMPOUND" of the International Swap and Derivatives Association Definitions.

³ СЭХ-ны "Компанийн өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журам"-ын 2.8-д тусгаснаар дотоодын эсхүл олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн эрх бүхий байгууллагаар санхүүжих чадавхын зэрэглэл тогтоолгосон бол үүргийн гүйцэтгэлийг хангах баталгаа болгож эд хөрөнгө болон эдийн бус хөрөнгийг барьцаалахгүй байж болно.

2023 11 07

**ҮНЭТ ЦААС ГАРГАХ АЖИЛЛАГААНД ХАМТРАН
 АЖИЛЛАСАН БАЙГУУЛЛАГУУД**

АНДЕРРАЙТЕР

"БИДИСЕК ҮЦК" ХК

Хаяг: Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг,
 Залуучуудын өргөн чөлөө, 27/1,
 БиДиСЕК ҮЦК ХК-ийн байр
 Утас: +(976) 7555-1919
 Цахим хуудас: www.bdsec.mn

ХУУЛИЙН ЗӨВЛӨХ

**ӨМГӨӨЛЛИЙН "ХААНЛЕКС
 ПАРТНЕРС" ХХН**

Хаяг: Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 1-р
 хороо, Олимпын гудамж 5, Аюуд тауэр,
 14 давхар 1404 тоот
 Утас: +(976) 7747-1122
 Цахим хуудас: www.khanlex.mn

АУДИТ

**"ПРАЙСУОТЕРХАУСКУПЕРС
 АУДИТ" ХХК**

Хаяг: Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 8-р
 хороо, Сүхбаатарын талбай, Сэнтрал
 Тауэр, 6-р давхар, 601 тоот
 Утас: +(976) 7000-9089
 Цахим хуудас: www.pwc.com

ҮНЭЛГЭЭ

"ЭВИДЕНС АУДИТ" ХХК

Хаяг: Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 9-р
 хороо, 7-р хороолол, Алтайн гудамж
 281, Хийморь оффис, 502 тоот
 Утас: +(976) 7000-7121
 Цахим хуудас: www.evidenceaudit.mn

2023 5 29

1 ҮНЭТ ЦААС ГАРГАГЧИЙН ТУХАЙ

1.1[№] Үнэт цаас гаргагчийн хуулийн этгээдийн улсын бүртгэл

Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн мэдээлэл

Үнэт цаас гаргагчийн нэр:	Монгол хэлээр: "ХААН Банк" ХХК Англи хэлээр: KHAN Bank LLC
Бүртгэгдсэн он, сар, өдөр:	2005 оны 11 сарын 04
Улсын бүртгэлийн дугаар:	9016001011
Регистрийн дугаар:	2693321
Үндсэн үйл ажиллагаа	<ul style="list-style-type: none"> - Мөнгөн хадгаламж - Зээл - Төлбөр, тооцооны үйлчилгээ - Гадаад валют худалдах, худалдан авах, хадгалах, хадгалуулах - Үнэт зүйл хадгалах - Үнэт цаас гаргах, худалдах, худалдан авах - Өөрийн нэрийн өмнөөс гуравдагч этгээдэд төлбөрийн баталгаа, батлан даалт гаргах - Гадаад төлбөр тооцоо эрхлэх - Санхүүгийн түрээсийн үйл ажиллагаа - Зээл болон санхүүгийн бусад хэрэгслийг худалдах, худалдан авах - Даатгалын зуучлагчийн үйл ажиллагаа - Үнэт металл, эрдэнийн чулуу худалдах, худалдан авах, хадгалах, хадгалуулах үйл ажиллагаа эрхлэх нэмэлт тусгай зөвшөөрөл - Кастодианы үйл ажиллагаа - Үнэт цаасны тухайлсан бүртгэлийн үйл ажиллагаа - Факторингийн үйлчилгээ

Холбоо барих мэдээлэл

Хаяг:	Монгол Улс, Улаанбаатар - 17010, Хан-Уул дүүрэг, Стадион Оргил-1, Чингисийн өргөн чөлөө-6, ХААН Банк цамхаг
Холбоо барих утас:	(976) 7515-3333
И-мэйл:	info@khanbank.com

1.2 Үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл

Банк нь Монголбанкны 1991 оны 12 сарын 05-ны өдрийн 06 тоот, 2006 оны 11 сарын 22-ны өдрийн 02 тоот тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээг үндэслэн Банкны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-т заасан үйл ажиллагааг эрхэлдэг.

Мөн Банкны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.2-т заасан зарим үйл ажиллагаа (Даатгалын зуучлагч, кастодианы, үнэт цаасны тухайлсан бүртгэлийн, факторингийн үйл ажиллагаа)-г эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг СЗХ-ноос 2012, 2015, 2017, 2023 онуудад авч дараах үйл ажиллагаануудыг эрхэлж байна.

Хүснэгт 1. ХААН Банкны эзэмшдэг тусгай зөвшөөрлүүдийн мэдээлэл

№	Үйл ажиллагааны төрөл	Тусгай зөвшөөрөл олгосон огноо	Тусгай зөвшөөрөл олгосон шийдвэрийн дугаар
1	Мөнгөн хадгаламж	1991.12.05	Монголбанкны №06 тоот зөвшөөрөл
2	Зээл	1991.12.05	Монголбанкны №06 тоот зөвшөөрөл
3	Төлбөр, тооцооны үйлчилгээ	1991.12.05	Монголбанкны №06 тоот зөвшөөрөл
4	Гадаад валют худалдах, худалдан авах, хадгалах, хадгалуулах	1991.12.05	Монголбанкны №06 тоот зөвшөөрөл
5	Үнэт зүйл хадгалах	1991.12.05	Монголбанкны №06 тоот зөвшөөрөл
6	Үнэт цаас гаргах, худалдах, худалдан авах	1991.12.05	Монголбанкны №06 тоот зөвшөөрөл
7	Өөрийн нэрийн өмнөөс гуравдагч этгээдэд төлбөрийн баталгаа, батлан даалт гаргах	2007.12.06	Монголбанкны ерөнхийлөгчийн №575 тоот тушаал
8	Гадаад төлбөр тооцоо эрхлэх	2009.05.09	Монголбанкны ерөнхийлөгчийн №264 тоот тушаал
9	Санхүүгийн түрээсийн үйл ажиллагаа	2010.05.04	Монголбанкны ерөнхийлөгчийн №269 тоот тушаал
10	Зээл болон санхүүгийн бусад хэрэгслийг худалдах, худалдан авах	2010.11.30	Монголбанкны ерөнхийлөгчийн №684 тоот тушаал
11	Даатгалын зуучлагчийн үйл ажиллагаа	2012.08.08	СЗХ-ны №234 тоот тогтоол
12	Үнэт металл, эрдэнийн чулуу худалдах, худалдан авах, хадгалах, хадгалуулах үйл ажиллагаа эрхлэх нэмэлт тусгай зөвшөөрөл	2014.11.25	Монголбанкны ерөнхийлөгчийн №А187 тоот тушаал
13	Кастодианы үйл ажиллагаа	2015.06.24	СЗХ-ны №284 тоот тогтоол
14	Үнэт цаасны тухайлсан бүртгэлийн үйл ажиллагаа	2017.12.15	СЗХ-ны №237 тоот тогтоол
15	Факторингийн үйлчилгээ	2023.01.25	СЗХ-ны №34 тоот тогтоол

1.3 Үнэт цаас гаргагчийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгө

Үнэт цаас гаргагч нь 3,000,000,000 ширхэг зарласан энгийн хувьцаатай.

Үнэт цаас гаргагчийн дүрэмд тусгаснаар 100 төгрөгийн нэрлэсэн үнэ бүхий 1,720,978,200 ширхэг энгийн хувьцаа, нийт 172,097,820,000 төгрөгийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгөтэй байна.

Банк нь Банкны тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын хүрээнд холбогдох зохицуулах байгууллагуудын зөвшөөрлийн дагуу 2023 оны 04 сарын 13-ны өдрөөс 04 сарын 19-ний өдрийн хооронд хувьцааны анхдагч зах зээлийн арилжааг зохион байгуулж, 191,219,800 ширхэг хувьцааг нэмж гарган, нийтэд амжилттай санал болгосноор Монголын хөрөнгийн биржийн I ангилалд бүртгэгдсэн.

Дээрх ажиллагааны дагуу Банк нь 2023 оны 06 сарын 30-ны өдрөөс өмнө Хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит бус хурлыг зохион байгуулж, хувьцаат компанийн дүрмээ батлан улсын бүртгэлд бүртгүүлэхээр ажиллаж байна.

Хүснэгт 2. Сүүлийн 3 жилийн хугацаанд хувь нийлүүлсэн хөрөнгөд гарсан өөрчлөлт

№	Өөрчлөлт	Зөвшөөрөл олгосон огноо
1	Энгийн хувьцааны нэрлэсэн үнийг 8,000 төгрөгөөс 8,800 төгрөг болгон өсгөж хувь нийлүүлсэн хөрөнгийг 5,279,204,800 төгрөгөөр нэмэгдүүлсэн.	2020 оны 09 сарын 22-ны өдөр Монголбанк зөвшөөрсөн.
2	Банк хувьцаа эзэмшигч Олон улсын санхүүгийн корпораци (ОУСК)-ийн 589,446 ширхэг энгийн хувьцааг буцаан худалдан авч халаасалсан.	2020 оны 09 сарын 22-ны өдөр Монголбанк зөвшөөрсөн.
3	Энгийн хувьцааны нэрлэсэн үнийг 8,800 төгрөгөөс 30,000 төгрөг болгон өсгөж хувь нийлүүлсэн хөрөнгийг 121,615,792,800 төгрөгөөр нэмэгдүүлсэн.	2021 оны 09 сарын 9-ний өдөр Монголбанк зөвшөөрсөн.
4	Банкны хувьцаа эзэмшигчдийн 2021 оны 06 сарын 28-ны өдрийн 8 тоот тогтоолоор Банк нь нэг бүр нь 8,800 төгрөгийн нэрлэсэн үнэ бүхий 862,412 ширхэг халаасны хувьцааг хүчингүй болгосон.	2021 оны 09 сарын 01-ний өдөр Монголбанк зөвшөөрсөн.
5	Банкны хувьцаа эзэмшигчид 2021 оны 06 сарын 28-ны өдрийн 6 тоот тогтоолоор нэгж хувьцааг 30 хуваахаар шийдвэрлэснээр нэгж хувьцааны нэрлэсэн үнэ 1,000 төгрөг болсон.	2021 оны 10 сарын 11-ний өдөр Монголбанк зөвшөөрсөн.
6	Банкны хувьцаа эзэмшигчдийн 2021 оны 09 сарын 30-ны өдрийн 7 тоот тогтоолоор Банкны ажилтанд хувьцаа худалдах хөтөлбөрийг хэрэгжүүлсэн бөгөөд уг хөтөлбөрт Банкны 4,136 ажилтан оролцож, нийт хувьцааны 4.7 хувийг худалдан авснаар хувьцаа эзэмшлийн бүтцэд өөрчлөлт орсон.	2022 оны 01 сарын 28-ны өдрийн Монголбанкны зөвшөөрөлтэй.
7	Банкны хувьцаа эзэмшигчдийн 2022 оны 03 сарын 14-ний өдрийн 3 тоот тогтоолоор нэгж хувьцааг 10 хуваахаар шийдвэрлэснээр нэгж хувьцааны нэрлэсэн үнэ 100 төгрөг болсон.	2022 оны 06 сарын 06-ны өдөр Монголбанк зөвшөөрсөн.
8	Банкны хувьцаа эзэмшигчдийн 2022 оны 04 дүгээр сарын 20-ны өдрийн 07 тоот тогтоолоор Банкны хэлбэрийг өөрчлөх замаар 191,219,800 ширхэг энгийн хувьцааг нэмж гарган, нийтэд санал болгохоор шийдвэрлэсэн. Холбогдох зохицуулах байгууллагуудын зөвшөөрлийн дагуу 2023 оны 04 сарын 13-ны өдрөөс 04 сарын 19-ний өдрийн хооронд анхдагч зах зээлийн арилжааг амжилттай зохион байгуулж, 29,345 хөрөнгө оруулагчаас 183.4 тэрбум төгрөг татан төвлөрүүлснээр, нийт гаргасан хувьцааны тоо 1,912,198,000 ширхэг болов.	2022 оны 07 сарын 27-ны өдөр Монголбанк, 2022 оны 12 дугаар сарын 09-ний өдөр Санхүүгийн Зохицуулах Хороо зөвшөөрсөн.

2023 5 29

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
0000017
ХААН БАНК
2023-06-09
БҮРТГЭВ-02

1.4 Үнэт цаас гаргагчийн хувьцаа эзэмшлийн бүтэц
2023 оны 05 сарын 01-ний өдөр

1.4 Үнэт цаас гаргагчийн хувьцаа эзэмшлийн бүтэц

Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2022 оны 12 сарын 09-ны өдрийн 689 тоот тогтоолоор Үнэт цаас гаргагчийн 1,912,198,000 ширхэг хувьцааг нийтэд санал болгох үнэт цаасны бүртгэлд бүртгэхийг зөвшөөрсөн.

Банк нь тус зөвшөөрлийн дагуу 2023 оны 04 сарын 13-ны өдрөөс 04 сарын 19-ны өдрийн хооронд хувьцааны анхдагч зах зээлийн арилжааг амжилттай зохион байгуулж нийт гаргасан хувьцааны 10 хувийг олон нийтэд эзэмшүүлснээр хувьцаа эзэмшлийн бүтэц 2023 оны 05 сарын 01-ний өдрийн байдлаар дараах байдалтай байна.

Хүснэгт 3. Үнэт цаас гаргагчийн хувьцаа эзэмшлийн бүтэц

ХААН Банкны хувьцаа эзэмшигчид	2023 оны 05 сарын 01-ний өдрийн байдлаар	
	Хувьцааны тоо	Хувь
"Эйч Эс Холдингс" ХК (Япон улс)	783,882,300	40.99%
"Эйч Эс Интернэйшнл" (Ази) Лимитед (Хонконг)	167,856,050	8.78%
"Таван Богд Трейд" ХХК (Монгол Улс)	435,653,100	22.78%
Д.Хулан (Монгол Улс)	252,738,000	13.22%
АХХХ-ийн оролцогчид	80,848,750	4.23%
Олон нийт	191,219,800	10.0%
Нийт	1,912,198,000	100%

"Эйч Эс Холдингс" ХК

"Эйч Эс Холдингс" ХК болон "Эйч Эс Интернэйшнл" нь нэгдмэл сонирхолтой этгээдүүд юм. Токиогийн хөрөнгийн биржид бүртгэлтэй "Эйч Эс Холдингс" ХК (TYO: 8699) нь гол төлөв санхүүгийн бизнес эрхэлдэг компаниудын хувьцааг эзэмшдэг холдинг компани бөгөөд харилцан хамаарал бүхий 7 компанитай. Эдгээр нь Gaitame.com Co., Ltd., H.S. International (Asia) Ltd. (HSIA), H.S. Securities Co., Ltd., H.S. Servicer Co., Ltd., JSC Solid Bank, KHAN Bank LLC болон OJSC Kyrgyz komments bank зэрэг болно.

Хүснэгт 4. "Эйч Эс Холдингс" ХК-ийн хамгийн том 10 хувьцаа эзэмшигчийн эзэмшлийн хувь

Хуулийн этгээдийн нэр	Хувьцаа эзэмшигчид	2021.12.31-ний өдрийн байдлаар	2022.03.31-ний өдрийн байдлаар	2023.03.31-ний өдрийн байдлаар
"Эйч Эс Холдингс" ХК (Япон улс)	Хидео Савада (хувь хүн)	12.6%	16.1%	12.3%
	Упсилон Инвестмент Бизнес ХХН, ерөнхий партнер Мета Капитал	32.0%	40.6%	40.6%
	Жэй Траст	14.9%	-	-
	Мацуй Секюритис	7.3%	10.2%	8.9%
	Мираинобэто	2.5%	-	-
	Фужисава Нобуёоши (хувь хүн)	4.4%	-	-
	ДиЭмЭм.КОМ Секюритис	2.1%	3.9%	4.4%
	Чибегин Секюритис	1.1%	1.4%	-
	Дайва Секюритис	-	1.9%	-
	Мураяма Тошихико (хувь хүн)	1.5%	1.9%	-
Эй Ай Жи Женерал Иншурэнс	1.5%	1.9%	1.9%	
Эс Би Ай Секюритис	-	1.7%	4.3%	

16752023

ЖиПи Морган Секюритис Япон	-	1.1%	1.0%
Үэхара Тошихико (хувь хүн)	-	-	3.3%
ЭсЭмБиСи Никко Секюритис	-	-	1.8%
Тачибана Секюритис	-	-	1.4%
Бусад хөрөнгө оруулагч	20.1%	19.3%	20.1%

"Эйч Эс Интернэйшнл" (Ази) Лимитед

"Эйч Эс Интернэйшнл" (Ази) Лимитед компани нь "Эйч Эс Холдингс" компанийн 100%-ийн эзэмшилтэй Хонконг дахь охин компани юм. Тус компани нь Хятад болон Ази тивийн эдийн засгийн өсөлт дээр тулгуурлан "Эйч Эс Холдингс" компанийн Ази дахь стратегийг хэрэгжүүлж, бүс нутгийн улс орнуудын зах зээлийн судалгаа хийхээс гадна Хонконгийн зах зээл дээр бизнесийн үйл ажиллагаа эрхэлдэг.

"Таван Богд Трейд" ХХК

"Таван Богд Трейд" ХХК болон иргэн Д.Хулан, ХААН Банкны хувьцаа эзэмшигч-ажилтнууд нь нэгдмэл сонирхолтой этгээдүүд юм.

Таван Богд групп нь 21 охин компани, хөрөнгө оруулалттай 4 компани нийт 11,000 гаруй ажилтантайгаар бизнесийн салбар бүртээ манлайлан, ард түмнийхээ амьдралын чанарыг дээшлүүлэхийн төлөө ажиллаж байна. Таван Богд группийн толгой компани болох "Таван Богд Трейд" ХХК нь 1995 онд байгуулагдсан.

Таван Богд групп нь худалдаа үйлчилгээ, үйлдвэрлэл, аялал жуулчлал болон зочид буудал, уул уурхайн тоног төхөөрөмжийн бэлтгэн нийлүүлэлт, банк санхүү зэрэг салбарт үйл ажиллагаа явуулдаг. Таван Богд группийн эзэмшилд ХААН Банкнаас гадна "Говь" ХК, "Улаанбаатар гурил" ХХК, "Кэмпински ХААН Палас" зочид буудал зэрэг нэр хүндтэй ААН-үүд багтдаг. Мөн "Toyota", "Volkswagen", "Bridgestone" болон "Херох" брэндийн албан ёсны дистрибьютер бөгөөд "KFC", "Pizza Hut" болон "Little sheep" брэндийн сүлжээ ресторануудын Монгол дахь албан ёсны франчайз эрхийг эзэмшдэг.

Хүснэгт 5. "Таван Богд Трейд" ХХК-ийн хувьцаа эзэмшигчдийн бүтэц

Хуулийн этгээдийн нэр	Хуулийн этгээдийн үйл ажиллагааны төрөл	Нөлөө бүхий хувьцаа эзэмшигчдийн овог нэр (5% <)	Тухайн хуулийн этгээдийн нөлөө бүхий хувьцаа эзэмшигчдийн эзэмшсэн хувь хэмжээ
Таван Богд Трейд ХХК (Монгол Улс)	Гадаад, дотоод худалдаа	Ц.Баатарсайхан	60%
	Хөрөнгө оруулалт	Д.Хулан	20%
	Үл хөдлөх хөрөнгө	Ц.Оюунцэцэг	10%
	Зочид буудал, аялал жуулчлал, ресторан	Ц.Оюунсүрэн	5%
		Ц.Оюунжав	5%

Монгол Улсын иргэн Дашдаваа овогтой Хулан

Монгол Улсын иргэн Д.Хулан нь Таван Богд группийн үүсгэн байгуулагч, хувьцаа эзэмшигч бөгөөд 2003 оноос тус группийн Тэргүүн дэд ерөнхийлөгчөөр ажиллаж байна. Д.Хулан нь банкны ТУЗ-ийн гишүүн, ТУЗ-ийн дэд дарга бөгөөд 2010 оны 12 дугаар сараас банкны хувьцаа эзэмшигч болсон.

ХААН Банкны ажилтнууд

ХААН Банкны хувьцаа эзэмшигчдийн 2021 оны 09 сарын 30-ны өдрийн 9 тоот тогтоолоор баталсан "ХААН Банкны ажилтанд хувьцаа худалдах хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлэх зөвшөөрлийг Монголбанкнаас 2022 оны 01 сарын 28-ны өдөр хүлээн авснаар Банкны 4,136 ажилтан хувьцаа эзэмшигч болсон.

2023 5 29

2023 оны 06 сарын 09 өдөр
БҮРТГЭВ
N Олон нийт

Ажилтанд хувьцаа худалдах хөтөлбөрийг хэрэгжүүлснээр банкны ажилтан нь нээлттэй компанийн бүтэц бүхий банкныхаа бизнесийн өсөлт, ашигт ажиллагаа, нийгмийн хариуцлагыг ханган ажиллах илүү хүчирхэг бөгөөд тогтвортой хүний нөөц бүрдүүлэх давуу талтай юм.

ХААН Банк нь Банкны тухай хуулийн 4.2-т заасны дагуу Санхүүгийн Зохицуулах Хорооны 2022 оны 12 сарын 09-ний өдрийн 689 тоот ХААН Банкныг нээлттэй хувьцаат компани болж, нийтэд хувьцаагаа санал болгохыг зөвшөөрч, үнэт цаасны бүртгэлд бүртгэхээр шийдвэрлэсэн билээ.

Үндэсний хэмжээний хамгийн том банк, санхүүгийн салбарт тэргүүлэгч ХААН Банк нь дээрх зөвшөөрлийн хүрээнд 2023 оны 04 сарын 13-ны өдрөөс 04 сарын 19-ны өдрийн хооронд анхдагч зах зээлийн арилжааг зохион байгуулж, нийт хувьцааныхаа 10 хувь буюу 191,219,800 ширхэг хувьцааг нэмж гаргах замаар нэгж хувьцааг 959 төгрөгөөр санал болгосон. Үүний хүрээнд 29,345 хөрөнгө оруулагч ХААН Банкны хувьцаа эзэмшигч болсон байна.

2023 5 29

МОНГОЛ УЛС
ХААН БАНК ХХК
УКИ0009
P. Moinel

УЛААНБААТАР ХОТ
МХБ-ийн гишүүн
Андсрайтер
Брокер, дилерийн
"ХААН БАНК"
ҮЦК/ХК
G. [Signature]
1115205417 Ш. 2053482

1.5.X Үнэт цаас гаргагчийн холбоотой этгээдийн мэдээлэл

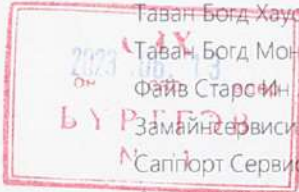
Үнэт цаас гаргагчийн холбогдох этгээдэд хамаарах хуулийн этгээдүүдийг Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн 4.1.30.д дэх хэсэгт заасны дагуу тодорхойлон доорх хүснэгтээр харууллаа.

Хүснэгт 6. ХААН Банкны 2023 оны 03 сарын 31-ний өдрийн байдлаарх мэдээлэл

Холбогдох этгээдийн нэрс	Харъяалах улс	Улсын бүртгэлийн дугаар/ Регистрийн дугаар
Эйч Эс Холдингс ХК	Япон улс	4011101034411
Эйч Ай Эс ХХК	Япон улс	6011101002696
Эйч Эс Секюритис ХХК	Япон улс	3011101043198
Эйч Эс Сервисер ХХК	Япон улс	4010001111031
Эйч Эс Интернэйшнл (Ази) Лимитед	БНХАУ-ын засаг захиргааны онцгой бүс Хонконг	1201532
Солид Банк	Оросын Холбооны Улс	1024100000121
Кыргызкоммерц Банк	Бүгд Найрамдах Киргиз Улс	2910198910019
Эйч Эс Планнинг (ЭйчКэй) Лимитед	Япон улс	658973
Азиа Бизнес Суппорт Сервис Лимитед	Япон улс	851881
Би Энд Би Констракшн ХХК	Монгол улс	5173345
Хайд Интер ХХК	Япон улс	4011002026755
Таван Богд Трейд ХХК	Монгол улс	2543303
Мон Бийф ХК	Монгол улс	6646436
Таван Богд Финанс ХХК	Монгол улс	6710891
Улаанбаатар гурил ХХК	Монгол улс	2624036
Гурвансээр ХХК	Монгол улс	2785218
Говь ХК	Монгол улс	2076357
Жуулчин ХХК	Монгол улс	2026937
Таван Богд Интернэйшнл ХХК	Монгол улс	2548429
Таван Богд Проперти ХХК	Монгол улс	6541216
Таван Богд Солюшнс ХХК	Монгол улс	6481221
Таван Богд Хот Пот ХХК	Монгол улс	6226132
Улаанбаатар Принт ХХК	Монгол улс	5887712
Таван Богд Монгол Грилл ХХК	Монгол улс	5785898
Таван Богд ХХК	Монгол улс	2074699
Таван Богд Фүүдс Пицца ХХК	Монгол улс	5803403
Таван Богд Фүүдс ХХК	Монгол улс	5646804
Улаанбаатар Принт ХХК	Монгол улс	5887712
Монгол Машин Концерн ХХК	Монгол улс	2675293
Таван Богд Билдинг Саплай ХХК	Монгол улс	6738958
Эйрлинк Монголиа ХХК	Монгол улс	2663686
Жуулчин Дюти Фрий ХК	Монгол улс	2097893
Эйч Эс Уай Холдинг ХХК	Япон улс	0111-01-039449
Дата Бэйнк ХХК	Монгол улс	6011616
Хидео Савада Хан Ресорт	Монгол улс	5006767
Таван Богд Капитал ҮЦК ХХК	Монгол улс	5469112
Хаан Палас ХХК	Монгол улс	2873877
Фүүд Сервис Солюшнс ХХК	Монгол улс	6341926
Атар Сервс ХК	Монгол улс	2039664
Мон Бийф фарм	Монгол улс	6643663

2023 3 29

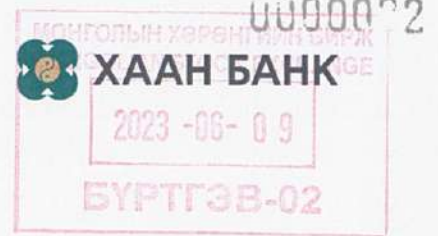

Таван Богд Хауц ХХК	Монгол улс	6643663
Таван Богд Мон Мийт ХХК	Монгол улс	6768679
Файв Старч Хархорин ХХК	Монгол улс	3559831
Замйнг сервис ХК	Монгол улс	5361427
Сапiорт Сервис Монголиа ХХК	Монгол улс	5807476
Сэргэлэн Ресорт ХХК	Монгол улс	3868753
Таван Богд Резиденс ХХК	Монгол улс	6644465

ХААН Банк ХХК нь Банкны тухай хуулийн 17 дугаар зүйлд заасан банкны үйл ажиллагаанд хийх хязгаарлалтын шаардлагыг хангах зорилгоор тус хуулийн 3.1.2-т заасны дагуу өөрийн холбогдох этгээдийг тодорхойлон тухай бүр Монголбанканд хүргүүлж ажилладаг.

2023.06.29

Алсын хараа

Бид харилцагчдынхаа санхүүгийн аялын алхам бүрд хамгийн шилдэг, шинэлэг бүтээгдэхүүн үйлчилгээг хүргэнэ.

Уриа үг

Харилцагчидтайгаа хамт эгнэгт өсөж хөгждөг, итгэл төгөлдөр банк байна.

Үнэт зүйл

Хамтын өсөлт төгөлдөр

Хөгжил цэцэглэлтийн түүчээлэгч

Бидний үүрэг банкны үйлчилгээ үзүүлэхийн зэрэгцээ харилцагчид, ажилтнууд, хувьцаа эзэмшигчдээ өсөлт хөгжлийн замд хөтлөхөд чиглэнэ.

Тогтвортой хөгжилд манлайлагч

Бид нэг байрандаа зогсдоггүй. Тогтвортой бизнесийг бүтээхийн төлөө тасралтгүй суралцаж, дасан зохицож, улам сайжирдаг учраас харилцагчдаа зорьж буй ирээдүйд нь хүргэх ажлаа улам төгөлдөржүүлнэ.

Шилдэг цахим бүтээгдэхүүн үйлчилгээ үзүүлэгч

Харилцагч бүр шилдгийг хүлээн авах учиртай. Тиймээс бид ирээдүйн сайн сайханд хөтлөх санхүүгийн ухаалаг арга хэрэгсэл, бүтээгдэхүүн үйлчилгээгээр түүчээлнэ.

Итгэлт зөвлөгч

Харилцагчид маань хэдэн арваны турш санхүүгээ бидэнд даатгаж ирсэн билээ. Энэхүү хүндтэй үйлсийг бид бахархалтайгаар үргэлжлүүлж, найдвартай зөвлөх, итгэлтэй түнш байж, үргэлж сайны төлөө зүтгэх болно.

1.6.2. Үйл ажиллагаа

1.6.2.1. Түүхэн замнал

ХААН Банкны түүх 1991 оноос хувь нийлүүлэгчдийн анхны хурлаа хийж, "Хөдөө аж ахуйн хоршоологчдын" банк нэртэйгээр байгуулагдсанаар эхэлсэн. Эхэлсэн цагаас хойш улсын хэмжээнд ард иргэдэд ойр, хамгийн олон салбартайгаар санхүүгийн үйлчилгээ үзүүлсээр 2003 онд, Засгийн газраас банкныг өөрийн өмчлөлд авч, дахин хөрөнгөжүүлэн хувьчлахаар зорьсон байдаг. Хувьчлалд зориулж Банкныг АНУ-ын Олон улсын хөгжлийн агентлагийн тусламжтай удирдлагын шинэ баг ажиллан 2003 онд банкныг Япон улсын "Савада Холдингс" (сүүлд "Эйч Эс Холдингс" болж өөрчлөгдсөн) компанид 100% хувьчилсан байдаг. Савада Холдингс тухайн жилдээ Банкны эзэмшлийн 40 хувийг Монгол Улсын "Таван Богд Трейд" ХХК -д худалдсанаар Банк гадаад дотоодын хувь эзэмшилтэй болсон түүхтэй.

2006 онд нэрээ албан ёсоор "ХААН Банк" ХХК болгон өөрчилөн өдгөөг хүртэл алсын хараа эрхэм зорилгынхоо дагуу үйл ажиллагаагаа тасралтгүй өргөжүүлсээр ажиллаж байна.

ХААН Банк нь үүссэн цагаас хойш иргэдэд банкны үйлчилгээг ойртуулах, санхүүгийн шинэлэг бүтээгдэхүүн үйлчилгээг нэвтрүүлэх эрхэм зорилгоо тууштай хэрэгжүүлж байсаны үр дүнд өнөөгийн банкны чадавхийн бат суурийг бүтээж чадсан.

Анх SMS банкны үйлчилгээнээс эхлэлтэй зайны үйлчилгээ нь интернэт банк, гар утасны аппликэйшн болон хөгжин, Киоск, чат сувгууд, утсан сувгуудаар дэмжигдэн харилцагчдын төлбөр тооцоо, зээл хадгаламжийн үйлчилгээгээ хүргэж байна. Уламжлалт биет нэгжүүдээ Банк орчин үеийн үйлчилгээний хэв маягт тохируулан шинэчилж, харилцагчиддаа ойрхон, хүртээмжтэй байх тал дээр анхааран ажиллаж байна.

1675291
2023

Банкны тухай хуулийн 2021 оны 01 сарын 29-ний өдрийн шинэчилсэн найруулгын 4.2-т заасны хүрээнд Банк нь холбогдох зохицуулах байгууллагуудын зөвшөөрлийн дагуу 2023 оны 04 сарын 13-ны өдрөөс 04 сарын 19-ний өдрийн хооронд үнэт цаасны анхдагч зах зээлийн арилжааг зохион байгуулж, 29,345 хөрөнгө оруулагчаас 183.4 тэрбум төгрөг татан төвлөрүүлснээр нээлттэй хувьцаат компани болох нөхцөл бүрдээд байгаа билээ.

2023 оны 06 сарын 30-ны өдрөөс өмнө Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаа зохион байгуулж, хувьцаат компанийн дүрмийг улсын бүртгэлд бүртгүүлэхээр ажиллаж байна.

1.6.2.2. Бизнес

Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний танилцуулга

Зээлийн үйлчилгээ

ХААН Банкны зээлийн үйл ажиллагаа нь иргэн, хуулийн этгээдэд зээлийн бүтээгдэхүүн үйлчилгээг харилцагчийн үйлчилгээний өндөр түвшинд хүргэж, хариуцлагатай, найдвартай зээлдэгчтэй урт хугацаанд харилцан ашигтай хамтран ажиллахыг чиглэлээ болгон хэрэглээ, төсөл, ногоон, бизнес болон орон сууцны гэсэн 5 төрлийн нийт 116 зээлийн бүтээгдэхүүнүүдийг санал болгодог. Түүнчлэн, харилцагчдаадаа түргэн шуурхай, зайнаас үйлчилгээ үзүүлэх, тэдний цаг хугацааг хэмнэх зорилгоор хамгийн эрэлттэй зээл болох цалингийн зээлийг онлайнаар олгож байна.

Хэрэглээний зээл нь тогтмол орлого бүхий иргэдийн хэрэгцээнд зориулагдсан бөгөөд тэтгэврийн зээл, хадгаламжийн зээл, цалингийн зээл, хэрэглээний лизинг, өрхийн зээл, кредит карт, малчны зээл гэсэн бүтээгдэхүүнүүдээр харилцагчдад хүрч үйлчилдэг. Мөн амьдран суух зориулалтаар орон сууц худалдан авахад зориулан орон сууцны зээлийг 9 төрлийн зориулалтаар олгодог.

Бизнесийн бүхий л салбарт үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн санхүүгийн эрэлт хэрэгцээг хангах, бизнесийг дэмжих зорилгоор хөрөнгө оруулалтын зээл, эргэлтийн хөрөнгийн зээл, гэрээт борлуулагчийн зээл, барилгын зээл, худалдааны зээл, газар тариалангийн зээл, өртгийн сүлжээг дэмжих зээл, экспортлогчдыг дэмжих зээл, шуурхай бичил зээл, ногоон бизнесийн зээл зэрэг нийт 22 төрлийн зээл болон гадаад дотоод баталгаа гаргах үйлчилгээг үзүүлдэг.

Олон улсын хөрөнгө оруулагч банкууд, Монгол Улсын Засгийн газар, Монголбанктай хамтран нийгэм эдийн засагт өндөр ач холбогдолтой салбаруудын тогтвортой үйл ажиллагаанд зориулан бизнес эрхлэгч, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн, малчин, оюутан зэрэг зорилтот бүлэг рүү чиглэсэн 29 төрлийн төслийн зээлийг олгодог.

Мөн нийгмийн хариуцлага, тогтвортой хөгжлийн бодлогынхоо хүрээнд байгаль орчинд ээлтэй бизнесийг санхүүжүүлэн, иргэдийн ногоон хэрэглээг дэмжих зорилгоор төр засгийн болон олон улсын санхүүгийн байгууллагуудтай хамтран "Ногоон" төсөл, хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэн, ногоон технологи, эрчим хүчний хэмнэлт, нүүрсхүчлийн хийн ялгарлыг /CO₂/ бууруулах чиглэлээр харилцагч нарт техникийн зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэн ногоон бизнесийг дэмжин ажилладаг.

Харилцах, хадгаламжийн бүтээгдэхүүн, урт хугацаат эх үүсвэр

Аливаа иргэн болон байгууллага нь ХААН Банканд харилцах эсвэл хадгаламжийн данс нээн харилцагч болсноор банкны бусад үйлчилгээг авах боломжтой. Харилцах, хадгаламжийн бүтээгдэхүүний хэрэглээгээр ХААН Банк нь зах зээлд тэргүүлдэг.

2022 оны эцсийн байдлаар 3,456,001 харилцах данс эзэмшигч, 719,669 хугацаагүй хадгаламжийн данс эзэмшигч, 569,949 хугацаатай хадгаламжийн данс эзэмшигч байна.

Харилцах дансны бүтээгдэхүүн

Харилцагчийн өдөр тутмын төлбөр тооцоо, мөнгөн гуйвуулгын хэрэгцээнд зориулж 14 төрлийн валютаар иргэд, байгууллагын хэрэгцээ шаардлагад нийцүүлэн энгийн, зорилтот харилцагчийн (цалингийн, тэтгэврийн, оюутны, халамжийн гэх мэт), эскроу, байгууллагын болон тусгай үйлчилгээний харилцах дансны бүтээгдэхүүнүүдийг санал болгодог.

Хугацаагүй хадгаламжийн бүтээгдэхүүн

Харилцагч мөнгөн хөрөнгөө 3 төрлийн валютаас сонгон гэнэтийн хэрэгцээ болон хуримтлал үүсгэх зорилгодоо нийцүүлэн энгийн, хүүгээс хүү бодох, даатгалын хураамж хуримтлуулах зэрэг зорилгоор хугацаагүй хадгалуулах боломжтой. Энэ нь хүүгийн өгөөж хүртэхэд зориулсан бүтээгдэхүүн бөгөөд хадгаламжийн төрлөөс хамааран харилцагч хүүгээ хугацааны эцэст эсвэл сар бүр тооцуулан авч болно.

Хугацаатай хадгаламжийн бүтээгдэхүүн

Банк харилцагчид 3 төрлийн валютаас сонгон энгийн, тухайлсан зориулалтын (урьдчилсан хүүт, хуримтлалын, малчны, Боловсрол-Хүүхдийн ирээдүй гэх мэт), хадгаламжийн сертификат гэсэн төрлийн хугацаатай хадгаламжийг санал болгодог онцлогтой бүтээгдэхүүн. Хадгаламжийн төрлөөс хамааран харилцагч хүүгээ хугацааны эцэст, эсвэл сар бүр тооцуулан авах боломжтой.

Харилцах, хадгаламжийн бүтээгдэхүүнд суурилсан үйлчилгээ

ХААН Банк нь иргэд болон бизнес эрхлэгч харилцагчийнхаа хэрэгцээ шаардлагад нийцүүлэн тэдгээрийн харилцах, хадгаламжид суурилсан төрөл бүрийн зориулалт бүхий 10 төрлийн үйлчилгээ үзүүлдэг. Тухайлбал:

- **Хуримтлалын үйлчилгээ** - Харилцагчдад хуримтлал үүсгэхэд туслах зорилгоор хугацааны давтамж болон мөнгөн дүнгийн хэмжээг сонгон ямар нэгэн хураамжгүйгээр данснаас автоматаар суутган хадгаламжийн дансанд шилжүүлэг хийн хуримтлуулах үйлчилгээ.
- **Үнэт зүйл хадгалах үйлчилгээ** - Иргэд, байгууллагын харилцагчдад зориулсан үйлчилгээ. Харилцагчийн хурууны хээ, нууц үг, түлхүүрээр давхар баталгаажин хамгаалагдана. Хадгаламжийн хайрцгийг хамтран эзэмшиж, итгэмжлэх боломжтой. Хайрцагны хэмжээ, хадгалуулах хоногийн сонголттой.
- **Жагсаалтаар гүйлгээ хийх үйлчилгээ** - Олон гүйлгээтэй байгууллагын харилцагчдад зориулсан үйлчилгээ. Зөвхөн бэлэн бус гүйлгээ хийх гэрээгээр тохирсон хаягаас гүйлгээний жагсаалт ирүүлсний дагуу гүйлгээ хийнэ. Сард хийгдэх гүйлгээний тооноос хамаарсан хураамжийн сонголттой.
- **Свип үйлчилгээ** - Олон салбар нэгж болон охин компанийн харилцах дансан дахь мөнгөн хөрөнгийг нэг дансанд төвлөрүүлэх үйлчилгээ.
- **Валют арилжааны үйлчилгээ** - ХААН Банк нь валютын арилжааны дотоодын зах зээлийн арилжааны эргэлтийн 25 орчим хувийг бүрдүүлдэг бөгөөд банкны өргөн сүлжээ, салбар тооцооны төвүүдээрээ дамжуулан 13 төрлийн валютын хослолыг санал болгон харилцагчдынхаа гадаад валют арилжааны эрэлт хэрэгцээг хангаж байна. Банкны зүгээс өндөр дүнтэй буюу 20 сая төгрөгөөс дээш дүнтэй валют арилжаа хийж буй харилцагчид "Валют арилжааны хэлцэл" буюу арилжааны ханш тохирох үйлчилгээг санал болгодог.
- **Гадаад төлбөр тооцоо** - ХААН Банк нь 2001 оноос эхлэн гадаад гуйвуулгын үйлчилгээ үзүүлж эхэлсэн бөгөөд 2005 онд олон улсын төлбөр тооцооны систем болох SWIFT сүлжээнд нэгдэн орсноор гадаад төлбөр тооцооны үзүүлэх гарцаа нэмэгдүүлж, үйлчилгээгээ илүү гүнзгэрэн шуурхай болгосон.

Урт хугацаат эх үүсвэр

Олон улсын санхүүгийн зах зээлээс санхүүжилт босгох үйл ажиллагаа

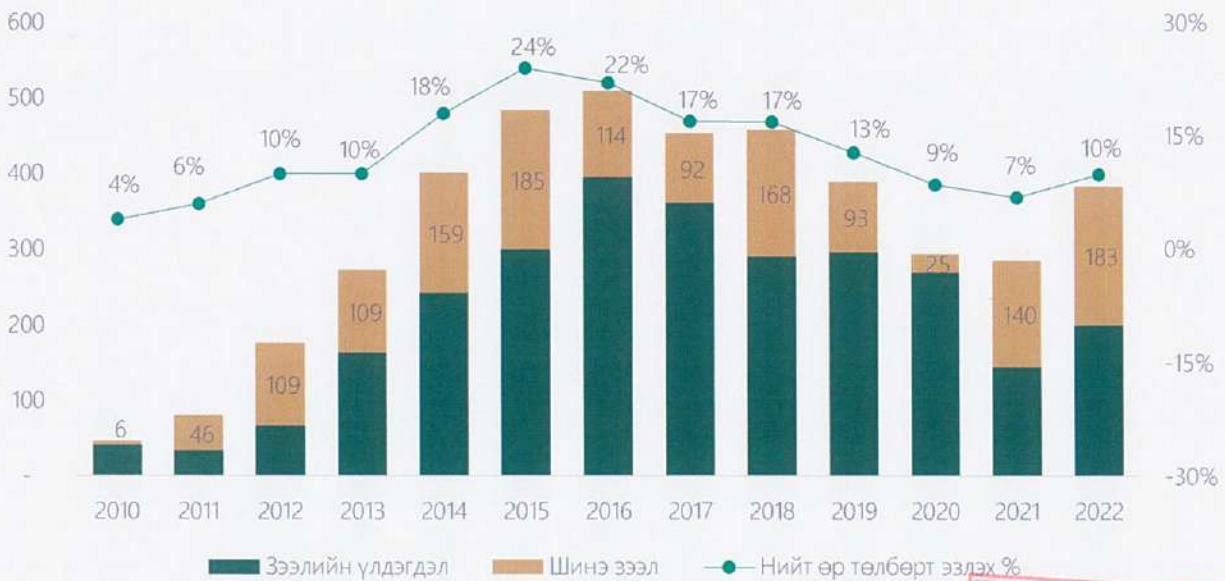
Харилцагчдынхаа урт хугацаат санхүүжилтийн хэрэгцээг хангахуйц бүтээгдэхүүнийг санал болгох, банкны татан төвлөрүүлж буй хөрөнгийн төрлийг нэмэгдүүлж төвлөрлийн эрсдэлийг бууруулах, өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээг сайжруулах чиглэлээр гадаадын хөгжлийн банкууд, олон улсын нэр хүнд бүхий санхүүгийн байгууллага, банкууд, хөрөнгө оруулалтын сангуудтай урт хугацаат түншлэлийн харилцааг бий болгон ажилласаар ирсэн.

ХААН Банк нь 2010 оноос хойш олон улсын зах зээл дээрээс 2-8 жилийн хугацаатай, нийт 1.5 тэрбум ам доллартай тэнцэх урт хугацаатай эх үүсвэрийг банканд татан төвлөрүүлсэн бөгөөд одоогийн байдлаар 20 гаруй олон улсын банк, санхүүгийн байгууллага, хөрөнгө оруулалтын менежментийн компани болон 40 гаруй хөрөнгө оруулалтын сантай урт хугацааны хамтын ажиллагаатай ажиллаж байна.

2022 онд ХААН Банк нийт 348 сая ам.долларын урт хугацаат санхүүжилтийн гэрээ хэлцлүүдийг олон улсын хөгжлийн байгууллагууд, хөгжлийн банкууд, хөрөнгө оруулалтын сангуудтай байгуулсан ба үүнээс 183 сая ам.долларыг тухайн ондоо багтаан амжилттай татан төвлөрүүлээд байна. 2022 онд татан төвлөрүүлсэн эх үүсвэр нь бичил болон жижиг, дунд бизнес (ЖДБ) эрхлэгчдийг дэмжих, тэр дундаа тусгайлан бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүдийн бүтээмжийг дээшлүүлэх болон орон нутгийн бизнес эрхлэгчдийн санхүүгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, уур амьсгалын өөрчлөлтийн сөрөг нөлөөг бууруулах, дасан зохицох арга хэмжээг дэмжих хүрээнд байгаль орчинд ээлтэй ногоон зээлийг санхүүжүүлэх, малын индексжүүлсэн даатгалтай харилцагчдад зориулсан малчны зээлийг санхүүжүүлэх зэрэг илүү төрөлжсөн олон зорилгоор олгогдсоноор онцлогтой.

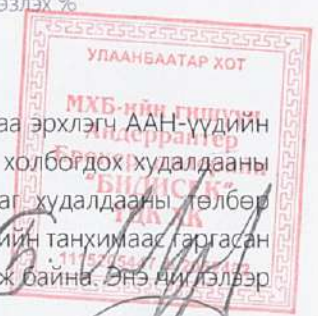
2022 оны эцсийн байдлаар нийт олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагаас татсан эх үүсвэрийн дүн банкны нийт татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийн 10%-ийг бүрдүүлж байна.

График 1. Гаднаас татсан эх үүсвэр /сая ам.доллар/

Худалдааны санхүүжилтийн үйлчилгээ

ХААН Банкны худалдааны санхүүжилтийн мэргэжилтнүүдийн баг гадаад худалдаа эрхлэгч ААН-үүдийн гадаад худалдааны үйл ажиллагааг дэмжих, тэдний үйл ажиллагааны онцлог, холбогдох худалдааны эрсдэлийг бууруулан удирдахад зориулан олон улсад өргөнөөр ашиглагддаг худалдааны төлбөр тооцооны хэрэгсэл, санхүүжилтийн үйлчилгээг Олон улсын худалдаа аж үйлдвэрийн танхимгаас гаргасан UCP, URDG, ISP, Incoterms зэрэг нийтлэг стандартын дагуу санал болгон ажиллаж байна. Энэ диглэлээр

2023 5 29

БҮР
2023
сэр

Тайванийн экспорт импортын банк, Atlantic Forfaiting, ODDO BHF Bank, Commerzbank, La Caixa Bank, Erste Bank гэх мэт олон улсын 30 гаруй банк, санхүүгийн байгууллагаас 200 гаруй сая ам.долларын худалдааны шугам нээлгэн харилцагчдынхаа гадаад худалдааг санхүүжүүлж байна. ХААН Банк нь Азийн хөгжлийн банк (ADB), Европын сэргээн босголт хөгжлийн банк (EBRD), Олон улсын санхүүгийн корпорацийн (IFC) Худалдааны санхүүжилтийг дэмжих хөтөлбөрийн гишүүн банк бөгөөд эдгээр хөтөлбөрийн хүрээнд олон улсын 800 гаруй шилдэг банктай худалдааны санхүүжилтийн чиглэлээр хамтран ажилладаг. ХААН Банкны худалдааны санхүүжилтийн нийт эргэлт 2022оны 12 дугаар сарын байдлаар 141.4 сая ам.доллар байгаа бөгөөд үүний 88% нь худалдааны зээл, 12% нь төлбөрийн хэрэгслээс бүрдэж байна. ХААН Банк нь EBRD-ийн Худалдааны санхүүжилтийг дэмжих хөтөлбөрийн хүрээнд "Хамгийн идэвхтэй худалдааны санхүүжүүлэгч банк" шагналыг 13 дахь удаагаа, ADB-ийн хөтөлбөрийн хүрээнд мөн "Худалдааны санхүүжилтийн шилдэг банк" шагналыг 5 дэх удаагаа тус тус хүртлээ. Түүнчлэн EBRD болон ADB-тай хамтран нийт 50 орчим ажилтныг худалдааны санхүүжилтийн нарийн мэргэжлийн, 1,000 гаруй ажилтан болон харилцагчдыг худалдааны санхүүжилтийн олон улсын сертификаттай сургалтад тус тус хамруулан чадавхжуулав.

ХААН Банк нь гадаад худалдаа эрхэлдэг харилцагчдаа аккредитивийн төлбөр тооцоог дахин санхүүжүүлэх, ачилтын өмнөх болон дараах санхүүжилтийг харилцагчдынхаа санхүүгийн хэрэгцээ шаардлагад нийцүүлэн хүргэсээр байгаа бөгөөд үүний үр дүнд нийт худалдааны санхүүжилтийн хэрэгслүүд, олгосон санхүүжилтийн хэмжээ тогтмол өндөр өсөлттэй гарсаар байна.

Олон улсын SWIFT сүлжээгээр 13 төрлийн валютаар (USD, EUR, CNY, JPY, CHF, GBP, CAD, AUD, KRW, RUB, SGD, NZD, HKD) харилцагчдын гадаад төлбөр тооцоог шуурхай, найдвартай дамжуулдаг. ХААН Банк олон улсын 28 банкан дахь 49 ностро дансаар дамжуулан гадаад гуйвуулгын үйлчилгээг үзүүлж, жилд нийт 4.4 тэрбум ам.долларын нийт дүн бүхий 131 мянга гаруй гадаад гуйвуулгыг гүйцэтгэн ажиллаж байна.

2022 оны эцсийн байдлаар ХААН Банкны SWIFT сүлжээгээр хийгдсэн нийт гадаад гүйлгээний тоо өмнөх оны мөн үеэс 4%-иар буурч, харин нийт дүнгээр 29%-иар өссөн ба илгээсэн гуйвуулгын хувьд зах зээлд III, хүлээн авсан гуйвуулгын хувьд зах зээлд I байрыг тус тус эзэлсэн байна. Нийт гуйвуулгыг улс орноор нь ангилан үзвэл нийт илгээсэн болон хүлээн авсан гүйлгээний тоон үзүүлэлтээр БНСУ (40%) тэргүүлсэн бол БНХАУ (23%) болон Сингапур (17%) улсууд удаалж байна.

ХААН Банк нь SWIFT гpи үйлчилгээг Монгол Улсын зах зээлд анхлан 2019 онд нэвтрүүлсэн. Энэ үйлчилгээ нь харилцагчийн гадаад төлбөр тооцоог гүйлгээний байршил, гүйлгээг дамжуулахад оролцогч банкууд, тэдгээрийн тооцсон шимтгэл, дамжуулахад зарцуулсан хугацаа, гүйлгээ хүлээн авагчид очсон эсэхийг бодит цаг хугацааны горимд лавлах боломжийг бүрдүүлдэг.

ХААН Банк нь мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай олон улсын дүрэм журам болон Монгол Улсын хууль дүрэм, дотоодын бодлого, журмын хэрэгжилтийг ханган ажилладаг ба олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагуудтай шинээр харилцаа тогтоож үйл ажиллагаагаа улам өргөжүүлэн ажиллаж байна.

Мөн техник технологийн хөгжил, үүлэн болон блокчэйн технологид суурилсан гадаад төлбөр тооцооны шийдлийг нэвтрүүлж, гадаад гуйвуулгын урсгалыг саадгүй, хурдан шуурхай дамжуулах боломжийг бүрдүүлэхээр шаргуу ажиллаж байна. 2022 онд ХААН Банк БНСУ-ын Хана банктай хамтран "Hana EZ" мөнгөн шилжүүлгийн үйлчилгээг нэвтрүүлснээр БНСУ-д сурч, ажиллаж амьдардаг иргэд Монгол руу 1 минутын дотор хамгийн хямд зардлаар шуурхай мөнгө шилжүүлэх, хуримтлал үүсгэх боломж бүрдүүлэн ажилласан.

Валют арилжаа

ХААН Банк нь валютын арилжааны дотоодын зах зээлийн арилжааны эргэлтийн 30 орчим хувийг бүрдүүлдэг бөгөөд банкны өргөн сүлжээ, салбар тооцооны төвүүдээрээ дамжуулан 13 төрлийн

МОНГОЛ
УЛСЫН
ХААН БАНК
1115203447

МХБ-ийн гишүүн
Андеррайтер
Брокер, дилерийн
"БНДИЕК"
1115203447

2023 5 29 1

валютын хослолыг санал болгон харилцагчдынхаа гадаад валют арилжааны эрэлт хэрэгцээг хангаж ажилладаг.

Харилцагчдын гадаад валютын эрэлт хэрэгцээг хангах, банкны гадаад валютын позицййн удирдлагыг хэрэгжүүлэх үүднээс Saxo Bank, StoneX, Raiffeisen Bank, Transcapital Bank, Kookmin, KEB Hana Bank зэрэг олон улсад нэр хүнд бүхий банк санхүүгийн байгууллагуудтай хамтын ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн ажиллаж байна. Банкны зүгээс өндөр дүнтэй валют арилжаа хийж буй харилцагчдад "Валют арилжааны хэлцэл" буюу самбарын ханшаас илүү сайн ханшаар арилжааны ханш тохирох үйлчилгээг санал болгодог. Банк нь жилд дунджаар 7 гаруй мянган валют арилжааны хэлцлийг хийж, харилцагчдынхаа валют арилжааны эрэлт хэрэгцээг хангаад байна. Банк нь өдөрт дунджаар 31 сая ам.доллартай тэнцэхүйц валют арилжааг гадаад болон дотоодын харилцагч нартайгаа хийдэг ба валютын захын хамгийн том оролцогчдын нэг юм. Түүнчлэн сүүлийн жилүүдэд ХААН Банк нь Монголбанкнаас зохион байгуулдаг валютын дуудлага худалдааны арилжааны эргэлтийн 30 орчим хувийг дангаар бүрдүүлсэн байна. Мөн Монголбанкны цахим арилжааны системд 2017 оноос хойш тасралтгүй үндсэн дилерээр сонгогдон ажиллаж байна. Эдгээр үзүүлэлтүүд нь ХААН Банкны системийн хэмжээнд тэргүүлэгчийн байр суурийг улам бүр бататгаж өгсөн.

Валютын своп, форвард арилжаа

Банк нь гадаад худалдааны бизнес эрхлэгч харилцагчдадаа гадаад валютын ханшийн эрсдэлээс хамгаалах 3 хүртэлх сарын хугацаатай санхүүгийн үүсмэл хэрэгслүүд болох своп, форвард арилжааг санал болгон ажиллаж байна.

ХААН Банк нь 2016 оноос хойш гадаад худалдааны үйл ажиллагаа эрхэлдэг харилцагчдадаа зориулан богино хугацаат своп, форвард хэлцлийг санал болгож ирсэн.

Мөн олон улсын санхүүгийн байгууллагуудаас татсан урт хугацаат, гадаад валютын эх үүсвэрүүдийг Монголбанкттай урт хугацаат своп хэлцэл хийж Монгол Улсын гадаад валютын албан нөөцийг нэмэгдүүлэхэд хувь нэмрээ оруулж ирсэн юм.

Алтны арилжаа

2014 оноос алт олборлогч ААН болон хувь хүмүүст биет алтны арилжааг санал болгож эхэлсэн. Өнөөдрийн байдлаар банк нь Улаанбаатар хот болон Баянхонгор аймагт байрлаж буй алт худалдан авах цэгүүдээр дамжуулан биет алт худалдан авч байна. Мөн 2020 онд алт олборлогч ААН болон харилцагч нартаа зориулан шинэ бүтээгдэхүүнийг санал болгож эхэлсэн. Энэхүү бүтээгдэхүүний онцлог нь харилцагч (алт олборлогч ААН болон хувь хүн) олон улсын зах зээл дээрх өөрийн зорилтот ханшин дээрээ биет алтаа зарах захиалгыг банкаар дамжуулан өгөх боломжтой гэдгээрээ энгийн арилжаанаас давуу талтай юм.

Мөнгөний захын үйл ажиллагаа

ХААН Банк нь ам.доллороор сул мөнгөн хөрөнгийг хүүгийн орлого олдог, хөрвөх чадвартай активт байршуулах зорилгоор Монгол Улсын олон улсын зах зээл дээр гаргасан ам.доллороорх евро бонд, АНУ-ын ЗГ-ын үнэт цаас, гадаадын банканд нэг жил хүртэлх овернайт хадгаламж болон Монголбанканд BIS хүүн дээр хадгаламж байршуулж ажиллаж байна.

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар АПУ Хорооноос тогтоож өгсөн лимит нь 283 сая доллар байна. Банк 229 сая ам.долларын үнийн дүн бүхий бондыг 5.55%-ийн ЖДХ-гээр эзэмшиж байна. Мөн 2022.12.07-с эхлэн АПУХорооны шийдвэрээр тогтоосон лимитийн хүрээнд нийт 15 сая ам.долларын үнийн дүн бүхий 4.53%-ийн ЖДХ-тай АНУ-н ЗГ-н өрийн үнэт цаасыг эзэмшиж байна.

2023 5 29

Урт хугацаат репо хэлцэл

Монгол Улсын Засгийн газраас хэрэгжүүлж буй 10 их наядын хөтөлбөрийн нэг хэсэг болох Монголбанкны урт хугацаат репо санхүүжилттэй хөтөлбөрийг ХААН Банк дэмжин ажиллаж байна. Энэхүү хөтөлбөр нь жижиг дунд үйлдвэрлэл, уул уурхайн бус экспорт, үйлчилгээ, боловсруулах үйлдвэрлэл, 200 болон түүнээс дээш ажилтантай бөөний болон жижиглэн худалдааны салбарт үйл ажиллагаа явуулж буй этгээдүүдийн үйл ажиллагааг дэмжих зорилготой юм.

Эрсдэл хуваах нөхцөлтэй зээлийн гэрээ

ХААН Банк болон Европын сэргээн босголт, хөгжлийн банк нь хамтран эрсдэл хуваах нөхцөлтэй зээл санхүүжүүлэх зорилгоор 25 тэрбум төгрөгийн үнийн дүн бүхий банк хоорондын зээлийн гэрээг байгуулах тохиролцоонд хүрээд байна. Энэхүү зээлийн гэрээнд банк болон Европын сэргээн босголт, хөгжлийн банк хамтран харилцагчдад анх удаа хувьсах хүүтэй зээлийг санал болгох нөхцөлийг оруулж байгаагаараа онцлогтой.

Картын бүтээгдэхүүн**Дебит картын бүтээгдэхүүн**

ХААН Банк иргэд болон байгууллагын харилцагчдадаа төлбөр тооцоогоо шуурхай, саадгүй хийх, дансанд байгаа мөнгөн хөрөнгөө эрсдэлгүй зарцуулахад нь туслах зорилгоор олон улс болон дотоодод ашиглах боломжтой иргэдийн хэрэгцээнд зориулсан 8 төрөл, байгууллагын хэрэгцээнд зориулсан 2 төрлийн дебит картыг санал болгодог.

Харилцагчид интернэт банк, ХААН Банк аппликэйшн, КИОСК төхөөрөмж болон Үйлчилгээний нэгдсэн төвөөр дамжуулан карт захиалах боломжтой ба захиалсан картаа шуудангын хаягаар хүргүүлэн хүлээн авдаг. Харилцагчдын захиалсан нийт картын 85-90 хувийг харилцагчийн хүссэн хаягт шуудангаар шуурхай хүргэн ажиллаж байна. Түүнчлэн, картын бусад үйлчилгээг зайнаас буюу цахим орчинд үзүүлдэг. 2022 оны эцсийн байдлаар 1.8 сая харилцагч, давхардсан тоогоор 2.4 сая ширхэг идэвхтэй төлөвтэй дебит карт үйлчилгээнд байсан бөгөөд дебит картын тоогоор 54%, идэвхтэй гүйлгээ хийгддэг картын хувьд 65%-ийн зах зээл эзэлж байна.

Кредит картын бүтээгдэхүүн

ХААН Банкны харилцагчид болон бизнес эрхлэгч нарт зориулан санхүүгийн хэрэгцээг уян хатан хангах, төлбөр тооцоо гүйцэтгэх зорилгоор 8 төрлийн кредит картын бүтээгдэхүүн үйлчилгээг санал болгодог. Кредит картууд нь харилцагчийн онцлог хэрэгцээнд тохирсон байх зорилготойгоос гадна худалдан авалтын хөнгөлөлт, онооны урамшуулал, буцаан олголт гэх мэт урамшууллын хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлдэг.

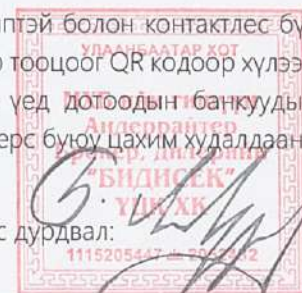
Кредит картын борлуулалтын зах зээл эзлэлт (картын тоогоор) 2022 оны эцсийн байдлаар 56% байсан.

Картаар үйлчлэгч байгууллагын үйлчилгээ

ХААН Банкны харилцагч болон бизнес эрхлэгчдэд зориулан картаар төлбөр тооцоо гүйцэтгэх дэд бүтцийг бүрдүүлэх, бэлэн бус төлбөр тооцооны хэрэглээг нэмэгдүүлэх зорилгоор ПОС төхөөрөмжийг санал болгон ажилладаг.

Эдгээр ПОС төхөөрөмж дээр дотоодын болон олон улсын туузан, EMV чиптэй болон контактлес бүх төрлийн картыг хүлээн авахаас гадна PASS ухаалаг түрийвчээр хийсэн төлбөр тооцоог QR кодоор хүлээн авч гүйцэтгэдэг. Түүнчлэн онлайн худалдаа эрчимтэй нэмэгдэж буй энэ үед дотоодын банкуудын гаргасан нийт картууд болон гадаадын банкны гаргасан Виза картыг И-коммерс буюу цахим худалдаанд хүлээн авах үйлчилгээг мөн санал болгож байна.

Картаар үйлчлэгч байгууллагуудад зориулсан бүтээгдэхүүн үйлчилгээнүүдээс дурдвал:

2023 5 29 1

- Cashback - ХААН Банкны төлбөрийн карт эзэмшигчид ХААН Банкны ПОС төхөөрөмж ашигладаг картаар үйлчлэгч байгууллагаас 200,000 төгрөг хүртэл бэлэн мөнгийг авах боломжтой үйлчилгээ;
- Агент - Юнител болон Скайтилийн хэрэглэгчид ХААН Банкны ПОС төхөөрөмж дээр төлбөр төлөх, нэгж авах, шинэ дугаар авах зэрэг үйлчилгээг авах боломжтой;
- ECR – холболт - Банкны ПОС терминалыг кассын машинтай холбох үйлчилгээ ба карт уншигч машин дээр гараас дүн оруулахгүй, кассын ажилтны гар ажиллагаа багасгаж түргэн шуурхай үйлчлэх нөхцөл бүрдэнэ;
- PASS ухаалаг түрийвч - ХААН Банкны төлбөрийн карт эзэмшигчид картаа PASS ухаалаг түрийвч үйлчилгээнд холбосноор төлбөр тооцоог гар утаснаасаа буюу аппликэйшнээр хийх боломжтой.
- Цахим худалдаа үйлчилгээ - Онлайн картаар үйлчлэгч байгууллагуудад зориулсан төлбөр тооцоо хүлээн авах үйлчилгээ бөгөөд бүх төрлийн картуудыг хүлээн авах боломжтой. Түүнчлэн бид олон улсын Виза картыг цахим худалдаа үйлчилгээнд төлбөр тооцоо гүйцэтгэх Visa 3D Secure V.2 үйлчилгээг 2022 оны 2 дугаар сард зах зээлд анх удаа нэвтрүүлээ;
- Alipay төлбөрийн үйлчилгээ - Хятад болон Зүүн өмнөд Азид түгээмэл ашиглагддаг Алипэй төлбөрийн аппликэйшнийг Монгол Улсын картаар үйлчлэгч байгууллагууд төлбөр тооцоондоо хүлээн авах боломжийг нээн тус үйлчилгээг 2022 оноос эхлэн харилцагчдадаа санал болгож эхэлсэн. Ингэснээр гадаадын жуулчид, бизнес эрхлэгчдэд үзүүлсэн бараа, үйлчилгээний төлбөрийг шуурхай хүлээн авах боломж нээгдэж байна.

Картын лоялти:

Арилжааны банкууд дундаа хамгийн анхдагч лоялти систем нэвтрүүлэн карт эзэмшигчдийнхээ сэтгэл ханамжийг нэмэгдүүлэх зорилготойгоор лоялти урамшуулалт хөтөлбөрүүдийг тогтмол хэрэгжүүлдэг. Лоялти урамшуулалт хөтөлбөр нь картын бүтээгдэхүүний төрөл, тухайн цаг үеийн нөхцөл байдалд тохируулан оноо цуглуулан зарцуулах, купон олгон хөнгөлөлт эдлэх, худалдаа үйлчилгээний байгууллагуудад худалдан авалт хийхдээ тодорхой хувиар шууд хөнгөлөлт эдлэх боломжтой. ХААН Банкны карт тус бүрийн онцлогт тохирсон лоялти КҮБ-уудыг элсүүлж, өнөөдрийн байдлаар байнгын хөнгөлөлтөөр хамтардаг 215 байгууллагатай болсон. Эдгээр лоялти байгууллагуудыг карт эзэмшигч харилцагч нартаа хялбар, ухаалаг байдлаар харуулах боломжтой "THANKS.MN" апп-ийг нэвтрүүлэн амжилттайгаар ажиллаж байна.

Цахим бүтээгдэхүүнүүд

ХААН Банкны цахим банканд интернэт банк, ХААН Банк аппликэйшнээс гадна мобайл банк, телефон банк, АТМ, Киоск зэрэг зайны сувгуудаар хийгддэг үйлчилгээ багтдаг.

1.8 сая Карт эзэмшигч	1.4 сая Интернэт банк	941 мянга USSD мобайл банк
116 мянга Телефон банк	37 мянга Пос	1,428 АТМ
		234 Киоск

Интернэт банк

Интернэт банк нь интернэтэд холбогдсон дурын төхөөрөмжөөс www.khanbank.com вэбсайтаар дамжуулан орон зай, цаг хугацаанаас үл хамааран банкны үйлчилгээг хүргэдэг.

2023 5 29 1

ХААН БАНК

2023-09-03
БҮРТГЭЭР.02

Харилцагч иргэддээ интернэт банкаар дамжуулан данс, гүйлгээ, карт, зээл, төлбөртэй холбоотой болон бусад үйлчилгээг санал болгодог бол бизнес эрхлэгчдэд данс, гүйлгээ, төлбөр тооцоо болон бусад үйлчилгээг үзүүлж байна.

ХААН Банк аппликэйшн

Ухаалаг гар утасны апп ашиглан санхүүгийн болон санхүүгийн бус үйлчилгээг хүссэн газраасаа авах боломжтой.

Киоск

Киоск машин нь ХУР системтэй холбогдон, харилцагчийг хамгийн өндөр түвшинд танин баталгаажуулж чаддаг, мөн цахим үйлчилгээг хэрэглэж дадаагүй харилцагч нарт дуут зааварчилгаа өгөхөөс гадна онлайн туслахтай холбогдон дүрсээр зааварчилгаа өгдгөөрөө давуу талтай.

Харилцагч киоск машинаас онлайн операторын тусламжтайгаар дансны хуулга, тодорхойлолт авах, гүйлгээ хийх, бүх төрлийн хөрөнгийн татвар төлөх, цахим үйлчилгээнд бүртгүүлэх, мэдээллээ шинэчлэх зэрэг үйлчилгээ авах боломжтой.

Мобайл банк 2.0

Бүх төрлийн гар утаснаас *1917# дугаарт залган банкны үйлчилгээ авах боломжтой. Мобайл банк 2.0 нь USSD технологид суурилсан Мобайл банк үйлчилгээний шинэчлэгдсэн хувилбар юм.

Мобайл банк нь интернэтийн сүлжээ шаардахгүй, гар утсанд нэмэлт тохиргоо хийх шаардлагагүй, Сим картан дээр цэс суулгах шаардлагагүй, бүх төрлийн гар утаснаас авах боломжтой, өөрийн сим картаа ямар ч утсанд холбосон шууд хэрэглэх зэрэг давуу талтай. Харилцагч мобайл банкаар гүйлгээ, төлбөр хийх, үлдэгдэл хуулга харна. Мөн гүйлгээний баримтаа и-мэйл хаягаараа авах боломжтой үйлчилгээ юм. Энэ үйлчилгээг Мобиком, Скайтел, Юнителийн хэрэглэгч нар авах боломжтой.

АТМ

ХААН Банкны бэлэн мөнгөний машин АТМ (Automated Teller Machine)-ын үйлчилгээ.

Бэлэн мөнгөний машинаар орлого, зарлагын гүйлгээ хийх, банк доторх шилжүүлэг хийх, төлбөр төлөх, карт идэвхжүүлэх, пин код солих, интернэт банкны пин код авах, дансны үлдэгдэл шалгах, дансны хуулга, гүйлгээний баримт авах зэрэг үйлчилгээ авах боломжтой.

Телефон банкны үйлчилгээ

ХААН Банкны Үйлчилгээний нэгдсэн төвийн 1800-1917 тусгай дугаарт холбогдон гүйлгээ, шилжүүлэг хийх, төлбөр төлөх, дансны мэдээллээ хянах, валют арилжаа болон албан ханшийн мэдээллийг утсандаа мессежээр авах, картаа хаах зэрэг үйлчилгээ авах боломжтой.

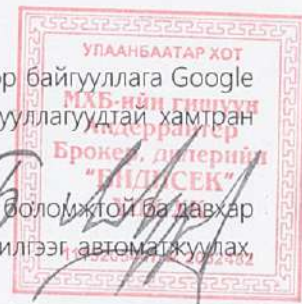
Ухаалаг мэдээ

Ухаалаг мэдээ үйлчилгээнд бүртгүүлсэн харилцагч өөрийн дансандаа хийгдсэн гүйлгээ бүрийн мэдээллийг гар утсандаа шууд хүлээн авах, өөрийн дансаа хянах боломжтой. Дансанд хийгдсэн 5000 төгрөг болон түүнээс дээш дүнтэй орлого зарлагын мэдээлэл гар утсанд ирэх бөгөөд аль ч үүрэн телефоны хэрэглэгч "Ухаалаг мэдээ" үйлчилгээг авах боломжтой.

Корпорэйт гэтвэй (байгууллага)

Open Banking API технологи дээр суурилсан энэхүү үйлчилгээг олон улсын вендор байгууллага Google Arisee, гадаадын болон дотоодын ERP, санхүүгийн программ хөгжүүлэгч байгууллагуудтай хамтран байгууллагын харилцагчдад хүргэн ажиллаж байна.

Харилцагч байгууллагууд нь энэхүү үйлчилгээг өөрийн онцлогт тааруулан ашиглах боломжтой ба давхар шивэлт хийх шаардлагагүй болох, гүйлгээ хийх болон дансны хуулга татах үйлчилгээг автоматжуулах,

2023 5 29

2023.06.09
БҮР

нягтлан бодох, санхүүгийн үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлэн ашиглах, гүйлгээний мэдээллийг нэгдсэн байдлаар хүлээн авч, хяналт тавих, гүйлгээний эрхийн тохиргоо хийх, тоон гарын үсгээр гүйлгээг баталгаажуулах зэрэг давуу талуудыг үүсгэж байна.

Цалин дамжуулах үйлчилгээ (байгууллага)

Байгууллагын харилцагч гэрээгээ шинэчлэн тус үйлчилгээнд нэгдсэнээр банкны салбарт очих, эсвэл интернэт банк ашиглах шаардлагагүйгээр <https://corporate.khanbank.com> хуудсаар дамжуулан хэзээ ч, хаанаас ч цалингийн гүйлгээгээ хийх боломжтой.

Свип үйлчилгээ (Байгууллага)

Харилцагчийн Монгол орон даяар байрших борлуулалт, үйлчилгээний салбар, нэгжүүдийн орлогыг нэгдсэн төв дансанд автоматаар төвлөрүүлж, бэлэн мөнгө нь бизнесийн хэрэгцээт үйл ажиллагаанд цаг алдалгүй зарцуулагдах боломжийг олгодог үйлчилгээ.

QPay үйлчилгээ

ХААН Банкнаас зах зээлд анхлан нэвтрүүлсэн, QR кодоор төлбөр төлөх, гүйлгээ хийх боломж бүхий үйлчилгээ.

- ✓ Санхүүгийн программтай байгууллагууд QPay холболтыг хийснээр нэхэмжлэлдээ автоматаар QR код үүсгүүлэх боломжтой.
- ✓ Орлого хүлээн авах дансандаа QR код үүсгэж хэрэглэгчдээс төлбөр хүлээн авах боломжтой.
- ✓ QR кодыг QPay үйлчилгээнд нэгдсэн бусад банкуудын апп-нээс уншуулах боломжтой.

Хөрөнгө оруулалтын болон кастодиан үйлчилгээ

Хөрөнгө оруулалтын үйлчилгээ

Валют арилжаа – Банк нь дотоодын валютын зах зээлд тэргүүлэгч байр суурьтай оролцдог бөгөөд банкны өргөн сүлжээ, салбар тооцооны төвүүдээрээ дамжуулан 12 төрлийн валютын хослолыг харилцагчдадаа санал болгон гадаад валютын эрэлт хэрэгцээг нь ханган ажилладаг. Түүнчлэн гадаад худалдааны чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг ААН-үүдэд ханшийн эрсдэлээ оновчтой удирдахад нь зориулж богино хугацаатай валютын своп болон форвард арилжааг санал болгодог.

Алтны арилжаа - 2015 оноос эхлэн алт олборлогч ААН болон хувь хүмүүст биет алтны арилжааг санал болгоод байна. Өнөөдрийн байдлаар Банк нь Улаанбаатар хот болон Баянхонгор аймагт байрлаж буй алт худалдан авах цэгүүдээр дамжуулан биет алт худалдан авч байна.

Мөн 2020 онд алт олборлогч ААН болон харилцагч нартаа зориулан шинэ бүтээгдэхүүнийг санал болгож эхэлсэн. Энэхүү бүтээгдэхүүний онцлог нь харилцагч (алт олборлогч ААН болон хувь хүн) олон улсын зах зээл дээрх өөрийн зорилтот ханшин дээрээ биет алтаа зарах захиалгыг банкаар дамжуулан өгөх боломжтой байдгаараа энгийн арилжаанаас давуу талтай юм.

Кастодианы үйлчилгээ

ХААН Банк нь 2015 оноос кастодианы үйлчилгээг үзүүлж эхэлсэн бөгөөд гадаад болон дотоодын хөрөнгө оруулагч нарт олон улсын жишигт нийцсэн кастодиан банкны үйлчилгээг банкны бусад үйлчилгээний хамт цогц байдлаар үзүүлж байна.

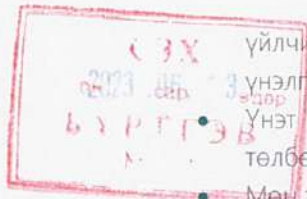
ХААН Банк нь харилцагчийн хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны төрөл, онцлогоос хамааран хөрөнгө оруулагчдад үзүүлэх үйлчилгээ, хөрөнгө оруулалтын санд үзүүлэх үйлчилгээ гэсэн багц үйлчилгээнүүд болон үнэт цаас гаргагчдад үзүүлэх үйлчилгээ, агентын үйлчилгээг санал болгодог. Үүнд:

Хөрөнгө оруулагчид болон хөрөнгө оруулалтын сангуудад үнэт цаас худалдал, үнэт цаасны төлбөр тооцоо, компанийн үйл ажиллагаа, бэлэн мөнгөний удирдлага, тайлагнааг гэсэн үндсэн

2023 5 29

- Үйлчилгээг үзүүлдэг ба хөрөнгө оруулалтын сангуудад нэгж эрхийн бүртгэл, цэвэр хөрөнгийн үнэлгээний хяналт гэсэн нэмэлт үйлчилгээ үзүүлж байна.
- Үнэт цаас гаргагч компаниудад хадгаламжийн бичиг бүртгэх, үнэт цаасны бүртгэл (registrar), төлбөрийн агентын үйлчилгээ үзүүлдэг.
- Мөн эскроу агент, барьцаа хөрөнгийн агентын үйлчилгээг санал болгож байна.

ХААН Банк нь хөрөнгийн зах зээл дээр төлбөр гүйцэтгэгч банкны үүрэг гүйцэтгэдэг бөгөөд МҮЦКТ-ийн гишүүнчлэлийн төрлөөс хамааран клирингийн бус гишүүн ҮЦК, тэдгээрийн харилцагчдад МХБ дээрх үнэт цаасны арилжааны мөнгөн төлбөрийг гүйцэтгэх үйлчилгээ, клирингийн гишүүн ҮЦК-д зөвхөн номинал дансны үйлчилгээг тус тус үзүүлдэг.

Даатгалын зуучлал

ХААН Банк нь Банкны тухай хууль болон Даатгалын мэргэжлийн оролцогчийн тухай хуулийн хүрээнд СЗХ-ноос Даатгалын зуучлалын үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг 2012 оны 8 дугаар сард авснаар Монгол Улсад анх удаа банк, даатгалын цогц үйлчилгээг орон даяар байрлах бүх салбар, нэгжээрээ дамжуулан харилцагчдадаа хүргэн ажиллаж байна. Даатгалын бүтээгдэхүүнийг зуучилснаар харилцагчдад дараах давуу талуудыг бий болгож байна.

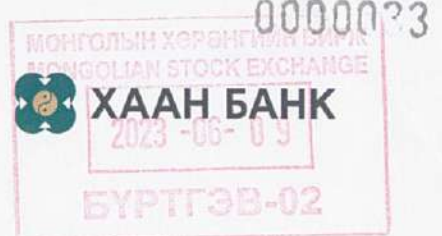
- Салбартаа тэргүүлэгч даатгалын компаниудын чанартай даатгалын бүтээгдэхүүнийг нэг дор харьцуулж, бага хураамжаар өндөр эрсдэлийн хамгаалалт авах;
- Өөрт ойр байрлах ХААН Банкны бүх салбар, нэгж болон цахим сувгаар даатгалын үйлчилгээг авах;
- Банкны үйлчилгээ авахдаа даатгалын үйлчилгээг авах боломжтой бөгөөд нэмэлт шимтгэл, хураамж төлөхгүй байх;
- Цахимаар даатгуулах боломжтой.

ХААН Банк нь үл хөдлөх хөрөнгийн даатгал, тээврийн хэрэгслийн даатгал, механизмын даатгал, хөдлөх хөрөнгийн даатгал, зээлийн даатгал, зээлдэгчийн амь насны даатгал, гэнэтийн ослын даатгал, хөдөлмөрийн чадвар түр алдалтын даатгал, эрүүл мэндийн даатгал, жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгал, малын индексжүүлсэн даатгал гэсэн даатгалын бүтээгдэхүүнүүдийг санал болгон ажилладаг.

Банк нь салбартаа тэргүүлэгч даатгалын компаниудтай хамтарч ажилладаг бөгөөд харилцагчид албан журмын болон сайн дурын даатгалаас сонгон даатгуулах боломжтой.

- "Агула даатгал" ХХК www.agula.mn
- "Амар даатгал" ХХК www.amardaatgal.mn
- "Ард даатгал" ХХК www.arddaatgal.mn
- "Бодь даатгал" ХК www.bodi-insurance.com
- "Мандал даатгал" ХК www.mandal.mn
- "Миг даатгал" ХХК www.mig.mn
- "Монгол даатгал" ХК www.mongoldaatgal.mn
- "Мөнх даатгал" ХХК www.munkhdaatgal.mn
- "Номин даатгал" ХХК www.insurance.nomin.net
- "Тэнгэр даатгал" ХХК www.tengerdaatgal.mn
- "Улаанбаатар хотын даатгал" ХХК www.ubci.mn
- "Хаан даатгал" ХХК www.khaandaatgal.com
- "Практикал даатгал" ХХК www.practical.mn
- "Үндэсний давхар даатгал" ХК www.mongolianre.com

Үйл ажиллагааны гол сегментүүд

ХААН Банк нь иргэд, жижиг дунд байгууллага, корпорейт байгууллагад зориулан банк санхүүгийн үйлчилгээг өргөн хүрээнд үзүүлэхээс гадна хөрөнгийн удирдлагын үйл ажиллагааг эрхэлдэг.

Нийт 2.8 сая харилцагчдаа уламжлалт банкны биет нэгж болон шинэ үеийн цахим нэгжээр үйлчилгээг хүргэж байна. Харилцагчид сүүлийн жилүүдэд цахимаар банкны үйлчилгээ авахыг илүүд үзэж цахим харилцагчдын тоо өсөж 2022 оны эцсээр ХААН Банкны интернэт банк, ухаалаг банк, мобайл банк, телефон банкны үйлчилгээг нийт 1.7 сая харилцагч авч байна.

Хүснэгт 7. Банкны сегментүүдийн орлогын хураангуй тайлан, 2022 он

Орлогын тайлан (хураангуй), сая төгрөгөөр	Иргэдийн банк	Жижиг дунд бизнесийн газар	Байгууллагын банк	Хөрөнгийн удирдлага	Бусад	Нийт
Хүүгийн орлого	719,962	133,477	152,246	271,304	90,376	1,367,365
Эзлэх хувь	53%	10%	11%	20%	7%	100%
Хүүгийн цэвэр орлого	442,144	48,995	52,855	116,114	226,173	886,281
Эзлэх хувь	50%	5%	6%	13%	26%	100%
Шимтгэл, хураамжийн цэвэр орлого	196,207	4,617	13,999	856	-	215,679
Эзлэх хувь	91%	2%	5%	0%	-	100%
Татварын өмнөх ашиг	424,597	8,607	36,836	132,765	(11,973)	590,833
Эзлэх хувь	72%	1%	6%	22%	-2%	100%

Хүснэгт 8. Банкны сегментүүдийн харилцагчийн депозит

Харилцагчийн депозит (сая төгрөгөөр)	2020		2021		2022	
	Дансны тоо	Дүн	Дансны тоо	Дүн	Дансны тоо	Дүн
Иргэдийн банк	4,143,504	7,986,136	4,428,365	9,000,649	4,629,435	9,078,204
Жижиг дунд бизнесийн газар	4,266	276,045	6,953	353,728	6,534	485,974
Байгууллагын банк	1,913	978,133	2,200	834,010	2,605	1,282,654
Төв банк	207,913	130,530	229,721	23,064	107,160	83,956
Нийт	4,357,596	9,370,844	4,667,239	10,211,451	4,745,734	10,930,788

Хүснэгт 9. Банкны сегментүүдийн зээлийн багц

Зээлийн багц (сая төгрөгөөр)	2020		2021		2022	
	Дансны тоо	Дүн	Дансны тоо	Дүн	Дансны тоо	Дүн
Иргэдийн банк	490,486	3,510,034	530,327	4,704,136	630,219	5,446,465
Жижиг дунд бизнесийн газар	1,414	662,670	2,327	1,103,312	1,987	1,067,949
Байгууллагын банк	178	938,454	244	1,021,233	254	1,262,707
Төв банк	8,889	178,865	9,160	188,955	7,888	200,648
Нийт	500,967	5,290,023	542,058	7,017,637	640,348	7,977,768

2023 5 29 1

Иргэдийн банкны үйл ажиллагаа

ХААН Банк иргэдийн банкны үйлчилгээг Улаанбаатар хотод 95, орон нутагт 449 салбар, нэгж болон гадаад дахь 1 төлөөлөгчийн газраар буюу нийт 545 (салбар 32, тооцооны төв-493, төлөөлөгчийн газар-1, тооцооны касс- 19) биет нэгжээр үзүүлж байна.

Банкны үйлчилгээнд харилцах данс, цахим банк, төлбөрийн карт, хэрэглээний болон олон төрлийн зээл, хадгаламж, даатгал, гадаад гуйвуулга гэх мэт үйлчилгээнээс гадна орчин үеийн төлбөр тооцооны шинэ хэрэгсэл болох Pass ухаалаг хэтэвч үйлчилгээ, шинэчлэгдсэн ХААН Банк аппликэйшн болох супер апп-ний платформ багтана.

Иргэдийн үйлчилгээнд халамж, тэтгэвэр олголтын үйлчилгээ багтах ба Засгийн газрын нийгэм рүү чиглэсэн халамжийн үйлчилгээг түргэн шуурхай хүргэж, нийгмийн зорилтот бүлэгт хүртээмжтэйгээр хүрч үйлчилж байна. Банкны хувьд орон даяар байршсан биет салбарын сүлжээ, өөрөө өөртөө үйлчлэх Экспресс банкны салбарууд, Киоскийн сүлжээгээр ердийн цагаас гадуур банкны үйлчилгээг хүргэдэг.

Иргэдийн банк нь ХААН Банкны үйл ажиллагааны хамгийн том хэсэг бөгөөд 2022 оны эцсийн байдлаар нийт 503 мянган зээлдэгчийн 3.0 их наяд төгрөгийн хэрэглээний зээлийн багц, 35.6 мянган зээлдэгчийн 1.7 их наяд төгрөгийн бизнесийн зээлийн багц, 91 мянган зээлдэгчийн 686 тэрбум төгрөгийн Хөдөө аж ахуйн зээлийн багц иргэдийн банканд байршиж байна. Бизнесийн зээлийн багцын 67.7%-ийг эргэлтийн хөрөнгийн зориулалтаар олгосон зээл эзэлж байгаа бол хэрэглээний зээлийн 44.0%-ийг цалингийн зээлийн багц бүрдүүлжээ.

Хүснэгт 10. Иргэдийн банкны сегментийн зээлийн мэдээлэл

Зээлийн багц (сая төгрөгөөр)	2020		2021		2022	
	Дүн	Зээлийн дансны тоо	Дүн	Зээлийн дансны тоо	Дүн	Зээлийн дансны тоо
Бизнесийн зээл	1,054,901	24,761	1,797,087	30,694	1,741,307	35,593
Бизнесийн зээл	560,879	15,767	1,286,067	23,952	1,180,719	29,547
Хөрөнгө оруулалтын зээл	393,185	3,899	457,850	3,775	529,469	4,347
Бичил бизнесийн зээл	100,837	5,095	53,169	2,967	31,120	1,699
Хэрэглээний зээл	2,046,213	395,467	2,325,007	424,633	3,019,303	503,591
Цалингийн зээл	1,260,111	226,234	1,179,226	201,738	1,323,109	206,793
Орон сууцны зээл	449,689	9,520	638,069	11,776	771,682	12,062
Бусад хэрэглээний зээл	336,412	159,713	507,712	211,119	924,513	284,736
Хөдөө аж ахуйн зээл	408,920	70,258	582,042	75,000	685,855	91,035
Малчны зээл	395,692	68,907	535,982	73,276	602,897	88,635
Хөдөө аж ахуйн зээл	13,227	1,351	46,060	1,724	82,958	2,400

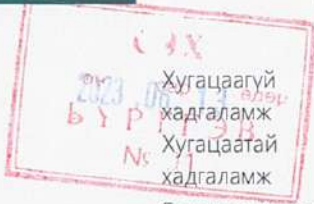
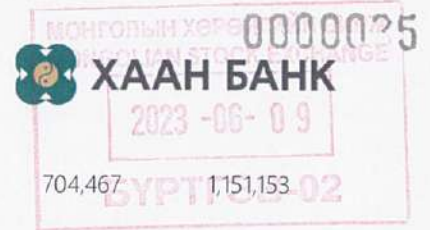
Харилцагчаас татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийн 83.1%-ийг иргэдийн банкны харилцагчид бүрдүүлж байгаа бөгөөд үүний 52% нь хугацаатай хадгаламж эзэлж байна.

Хүснэгт 11. Иргэдийн банкны харилцах, хадгаламжийн мэдээлэл

Харилцагчийн депозит (сая төгрөгөөр)	2020		2021		2022	
	Дансны тоо	Дүн	Дансны тоо	Дүн	Дансны тоо	Дүн
Нийт	4,143,504	7,986,136	4,428,365	9,000,649	4,629,435	9,078,204
Харилцах данс	2,822,062	1,243,745	3,111,991	2,264,294	3,385,291	3,156,176

2023 5 29

Хугацаагүй хадгаламж	840,619	2,276,536	828,865	1,757,118	704,467	1,151,153
Хугацаатай хадгаламж	480,331	4,447,732	487,426	4,961,138	539,579	4,755,362
Бусад эх үүсвэр	492	18,123	83	18,099	98	15,513

Хувийн банкны үйлчилгээ

Монгол Улсын эдийн засагт үнэмлэхүй хувь нэмэр оруулж буй үнэ цэнтэй, өндөр ашиг орлоготой, стратегийн ач холбогдол бүхий иргэдэд зориулан Приорити үйлчилгээг 2010 онд, салбартаа тэргүүлэгч, залуу манлайлагч, нийгмийн идэвхтэй иргэдэд зориулан Сигначер үйлчилгээг 2017 онд тус тус нэвтрүүлсэн. 2022 оны жилийн эцсийн байдлаар Монгол Улсын хэмжээнд Приорити болон Сигначер сегментийн нийт 50,000 орчим харилцагчтай болж, хувийн банкны тусгай бүтээгдэхүүн үйлчилгээг харилцагчдадаа санал болгон ажиллаж байна.

Сигначер үйлчилгээ

Сигначер харилцагчдын завгүй амьдралын хэв маягт тохирсон цахим банкны үйлчилгээ, санхүүгийн хэрэгцээг хангах тусгай нөхцөл бүхий Сигначер цалингийн зээл, Сигначер орон сууцны зээл, амины орон сууц худалдан авах, барихад зориулсан Сигначер зээлийн бүтээгдэхүүн, Сигначер дебит болон кредит карт, лоялти хөнгөлөлтүүд болон уулзалт товлох үйлчилгээнүүдийг хүргэн ажиллаж байна. Харилцагчдадаа Сигначер дебит болон кредит картаараа хамтран ажиллах гэрээтэй 100 гаруй үйлчилгээний байгууллагуудаас худалдан авалт бүрээс 3-20 хүртэл хувийн хэмнэлт хийх боломжийг олгодог. Мөн банкнаас зохион байгуулж буй уран зураг, соёл урлаг, боловсролын олон төрлийн арга хэмжээ, сургалт семинарт уригдан оролцож нийгэмд эзлэх байр сууриа нэмэгдүүлэхийн зэрэгцээ банкнаас хэрэгжүүлж буй сайн үйлсийн аянд нэгдэн нийгэмд тулгарч буй асуудлуудыг шийдвэрлэхэд оролцох боломжийг бүрдүүлэн ажиллаж байна. 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Сигначер харилцагчдын банканд байршуулсан нийт эх үүсвэр 1.1 их наяд төгрөгт хүрч банкны харилцагчийн эх үүсвэрийн 10.1%-ийг бүрдүүлж байна.

Приорити хувийн банкны үйлчилгээ

ХААН Банк нь гадаад болон монгол Приорити харилцагчдадаа тусгайлан тохижуулсан тооцооны төвүүдэд тав тухтай орчинд ур чадвартай ажилтнууд болон зөвхөн танд үйлчлэх чадварлаг, мэргэшсэн хятад, солонгос, япон болон англи хэлтэй харилцааны менежерүүдээрээ дамжуулан хувийн банкны үйлчилгээг түргэн шуурхай хүргэн ажиллаж байна. Хувийн банкны үйлчилгээгээр харилцагчид өндөр зэрэглэлийн Приорити дебит карт, Платинум кредит карт, тусгай даатгалын бүтээгдэхүүн, зээлийн бүтээгдэхүүн, цахим банкны үйлчилгээ, лоялти хөнгөлөлтүүд, милл оноо хуримтлуулах хөтөлбөр, тусгай арга хэмжээг харилцагчийн сонирхол хэрэгцээ шаардлагад нийцүүлэн, сайжруулан хөгжүүлж хүргэсээр байна. Мөн 7533-1917 лавлах төвийн Приорити тусгай шугамаар дуудлага бүрийг алдалгүй 24/7 цагаар хүлээн авч харилцагчийн санал хүсэлтийг шийдвэрлэн, тухайлсан бүтээгдэхүүн үйлчилгээг зайнаас хүргэн ажилладаг. 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Приорити харилцагчдын банканд байршуулсан нийт эх үүсвэр 2,296 тэрбум төгрөгт хүрч банкны харилцагчийн эх үүсвэрийн 21.0%- ийг бүрдүүлж байна.

Жижиг дунд бизнес эрхлэгчдэд зориулсан банкны үйлчилгээ

ХААН Банк нь байгууллагын зах зээлд жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдэд зориулсан ХААН Бизнес үйлчилгээг 2017 оноос нэвтрүүлэн ажиллаж байгаа бөгөөд Улаанбаатар хотын төв цэгүүдэд байрших Бизнес төвүүдээрээ дамжуулан банк санхүүгийн үйлчилгээг нэг дороос авах боломжийг харилцагчдадаа олгодог. Жижиг дунд бизнес эрхлэгчдэд зориулж тэдний хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн "Нутгийн брэнд"-ийг дэмжих зээл, Өртгийн сүлжээний зээл, Экспортыг дэмжих зээл зэрэг төрөлжсөн зээлийг олгохоос гадна санхүүгийн бус үйлчилгээ үзүүлэх зорилгоор менежментийн зөвлөх үйлчилгээ, төрөл

2023 5 29

2023 оны 06 сар 09
 БУРГАА 302

бүрийн сургалт зохион байгуулдаг. Мөн Жижиг дунд бизнес эрхлэгчдийг дэмжих төвийг байгуулан харилцагчдынхаа шаардлагатай ур чадварыг хөгжүүлэх, бизнесийн үйл ажиллагааг нь чадаржуулах, цар Нс хүрээг нь өртөжүүлэх, хөгжлийн шинэ шатанд гарах боломжийг нэмэгдүүлэхэд чиглэн ажилладаг.

Жижиг дунд бизнесийн банкны бүтцийн харьяанд Жижиг дунд бизнесийн газар, Зээлийн судалгаа, шинжилгээний газар, Жижиг дунд бизнесийг дэмжих төв, Бизнес төвүүд ажиллаж байна. Энэхүү бүтэц шинээр байгуулагдсанаар бодлого, хөгжүүлэлт, борлуулалт, зээлийн судалгаа, шинжилгээний багуудын уялдаа сайжирч жижиг дунд бизнес эрхлэгчдэд үзүүлэх үйлчилгээ илүү ойртон, цар тахлын үед бизнес эрхлэгчдийг бодитоор дэмжиж ажиллах боломж бүрдсэн юм.

2022 оны эцсийн байдлаар Жижиг дунд бизнес эрхлэгчдэд зориулан олгосон зээлийн багц 1.0 их наяд төгрөг байгаа нь нийт зээлийн багцын 13.4%-ийг эзэлж байна.

Хүснэгт 12. Жижиг дунд бизнесийн банкны зээлийн мэдээлэл

Зээлийн багц (сая төгрөгөөр)	2020		2021		2022	
	Дүн	Зээлийн дансны тоо	Дүн	Зээлийн дансны тоо	Дүн	Зээлийн дансны тоо
Бизнесийн зээл	642,080	1,190	1,072,461	1,847	1,012,754	1,744
Бизнесийн зээл	307,990	639	673,912	1,333	601,690	1,235
Хөрөнгө оруулалтын зээл	333,865	546	398,431	511	411,019	507
Бичил бизнесийн зээл	226	5	118	3	45	2
Хэрэглээний зээл	16,212	217	21,353	458	38,856	213
Хөдөө аж ахуйн зээл	4,378	7	9,498	22	16,338	30

Жижиг дунд бизнес эрхлэгчдийн хувьд бизнесийн онцлогоос хамаарч тогтвортой хуримтлал үүсгэх нь бага, эх үүсвэрийн байнгын эргэлттэй байдаг. 2022 оны эцсийн байдлаар нийт татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийн 4.4%-ийг энэхүү сегментийн харилцагчид эзэлж байгаа бөгөөд үүний 75.4% нь харилцах дансаар төвлөрч байна.

Хүснэгт 13. Жижиг дунд бизнесийн банкны харилцах, хадгаламжийн мэдээлэл

Харилцагчийн депозит (сая төгрөгөөр)	2020		2021		2022	
	Дансны тоо	Дүн	Дансны тоо	Дүн	Дансны тоо	Дүн
Нийт	4,266	276,045	6,953	353,728	6,534	485,974
Харилцах данс	4,036	192,648	5,848	280,905	5,962	366,469
Хугацаагүй хадгаламж	63	17,515	714	5,428	212	1,345
Хугацаатай хадгаламж	133	62,758	383	63,416	350	111,066
Бусад хадгаламж	34	3,124	8	3,978	10	7,095

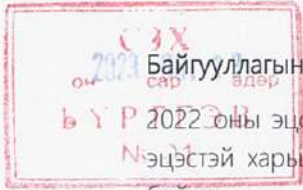
Корпорейт банкны үйлчилгээ

ХААН Банк улс орны хөгжил, эдийн засгийн эргэлтэд гол хувь нэмэр оруулдаг том ААН-үүд, групп компаниудад зориулан корпорейт банкны үйлчилгээг байгууллагын банкны үйлчилгээ, кастодиан банкны үйлчилгээ, хөрөнгө удирдлага, худалдааны санхүүжилт зэрэг чиглэлээр үзүүлдэг. Барилга, уул уурхай, газар тариалан, хүнсний үйлдвэрлэл, бөөний болон жижиглэнгийн худалдаа, эрүүл мэндийн үйлчилгээ, шатахуун импорт, худалдааны салбарт үйл ажиллагаа явуулж буй томоохон байгууллага, групп компаниуд болон олон улсын байгууллага, төлөөлөгчийн газрууд, Элчин сайдын яамдуудад санхүүгийн дэвшилтэт, цогц үйлчилгээг хүргэж, тогтвортой, найдвартай харилцааг эрхэмлэн ажиллаж байна.

МОНГОЛЫН ХӨРӨН
 ХААН БАНК
 УКИ00009

МОНГОЛЫН ХӨРӨН
 ХААН БАНК
 БРОКЕР, ДИЛЖИГЧИЙН
 ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА
 1115205417 2857082

2023 оны 06 сар 09

Байгууллагын банк нь иргэдийн зах зээл дээр голчлон ажилладаг жижиглэн болон бөөний худалдааны салбарт үйл ажиллагаа явуулж буй томоохон аж ахуйн нэгж байгууллагуудын зээлийн хэрэгцээг үйл ажиллагаатай нь уялдуулан хангахын сацуу, валютын арилжаа, ПОС машин, АТМ машин болон картын төрөл бүрийн үйлчилгээг үзүүлж хамтран ажилладаг. Түүнчлэн хүн амын эрүүл мэнд, хүнсний аюулгүй байдалд чухал нөлөө үзүүлж буй эмийн үйлдвэрлэл худалдаа эрхлэгч болон хүнсний үйлдвэрлэл эрхлэгч аж ахуйн нэгж байгууллагуудад санхүүгийн таатай бүтээгдэхүүнийг санал болгон дэмжин ажилладаг.

Байгууллагын банк нь Монгол Улсын стратегийн ач холбогдолтой томоохон уул уурхайн компаниуд тэдгээрийн ажилтан, албан хаагчдад мөн санхүүгийн тохирсон үйлчилгээг үзүүлэн хамтран ажилласаар ирсэн.

Байгууллагын банк нь олон улсын хөгжлийн банкуудтай хамтран ажиллаж, зарим томоохон төсөл хөтөлбөрүүдэд Европын сэргээн босголт хөгжлийн банкттай хамтарсан "Эрсдэл хуваалцах" зээлийг олгосноор банкны эрсдэлийг тодорхой түвшинд бууруулах, олон улсын шилдэг туршлагыг хэрэгжүүлэх, байгууллагын санхүүгийн сахилга батыг нэмэгдүүлэхэд чухал нөлөө үзүүлж байна.

Байгууллагын томоохон харилцагчдын хувьд зээлийн хүү, ханшийн өөрчлөлтөд мэдрэг ханддаг онцлогтой учраас ханшийн болон худалдааны санхүүжилтийн хэрэгсэл зэрэг бүтээгдэхүүнийг санал болгож ханшийн эрсдэл болон худалдааны эрсдэлийг бууруулж ажилладаг. Мөн зах зээлийн нөхцөл байдлаас шалтгаалан харилцагчдын санхүүгийн зардлыг бууруулах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлж байна.

Байгууллагын банкны зээлийн багцын төвлөрлийг бууруулах зорилгоор зээлийн багцын хольцыг илүүтэй анхаарч ажилласнаар 2022 оны эцсийн байдлаар нийт багцын 47.5%-ийг хөрөнгө оруулалтын, 52.5%-ийг бизнесийн эргэлтийн хөрөнгийн зээл бүрдүүлж байна. Мөн Байгууллагын банкны зээлийн багцын хольцыг сектороор авч үзвэл барилгын салбарын зээл 31%, уул уурхайн зээл 1%, бөөний болон жижиглэн худалдааны секторын зээл 46%, боловсруулах үйлдвэрийн зээл 9%, үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагааны зээл 5%-ийг тус тус эзэлж байна.

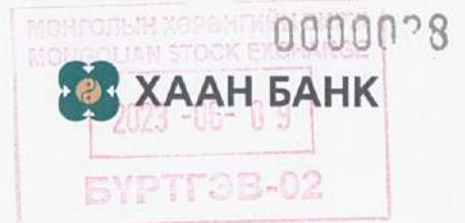
Байгууллагын банк нь цаашид дэлхийн уур амьсгалын өөрчлөлт болон хүлэмжийн хийг бууруулахад хувь нэмэр оруулах зорилгоор эрчим хүчний хэмнэлттэй төсөл хөтөлбөрүүдэд зориулсан ногоон зээл олгох, сэргээгдэх эрчим хүчний төсөл хөтөлбөрүүдийг санхүүжүүлэх чиглэлд идэвхтэй оролцохоор ажиллаж байна.

Хүснэгт 14. Байгууллагын банкны зээлийн мэдээлэл

Зээлийн багц (сая төгрөгөөр)	2020		2021		2022	
	Дүн	Зээлийн дансны тоо	Дүн	Зээлийн дансны тоо	Дүн	Зээлийн дансны тоо
Бизнесийн зээл	938,123	173	1,018,179	210	1,258,574	243
Бизнесийн зээл	678,079	119	599,987	151	661,021	169
Хөрөнгө оруулалтын зээл	260,044	54	418,192	59	597,554	74
Хэрэглээний зээл	331	5	806	30	359	9
Хөдөө аж ахуйн зээл	-	-	2,248	4	3,774	2

2023 5 29

Байгууллагаас татан төвлөрүүлсэн хөрөнгө

2022 оны эцсийн байдлаар Байгууллагын банкны харилцагчдаас татан төвлөрүүлсэн эх үүсвэр нийт депозитын 11.7%-ийг эзэлж байна. Бизнесийн секторын мөчлөг, макро эдийн засгийн нөхцөл байдалтай холбоотойгоор байгууллагын банкны харилцагчдын татан төвлөрүүлсэн эх үүсвэр тогтворгүй байдаг. Харилцах дансны үлдэгдэл 2021 оны жилийн эцсээс 116% өссөн бол хугацаатай хадгаламж 51% буурсан байна.

Хүснэгт 15. Байгууллагын банкны харилцах, хадгаламжийн мэдээлэл

Харилцагчийн депозит (сая төгрөгөөр)	2020		2021		2022	
	Дансны тоо	Дүн	Дансны тоо	Дүн	Дансны тоо	Дүн
Нийт	1,913	978,133	2,200	834,010	2,605	1,282,654
Харилцах данс	1,795	321,122	2,147	523,542	2,563	1,130,972
Хугацаагүй хадгаламж	35	45,476	1	25	1	25
Хугацаатай хадгаламж	66	608,011	47	305,863	37	148,845
Бусад хадгаламж	17	3,524	5	4,581	4	2,812

Гадаад гуйвуулга, корреспондент банкны харилцаа

Олон улсын SWIFT сүлжээгээр 13 төрлийн валютаар (USD, EUR, CNY, JPY, CHF, GBP, CAD, AUD, KRW, RUB, SGD, NZD, HKD) харилцагчдын гадаад төлбөр тооцоог шуурхай, найдвартай дамжуулдаг. ХААН Банк олон улсын 28 банкан дахь 49 ностро дансаар дамжуулан гадаад гуйвуулгын үйлчилгээг үзүүлж, жилд нийт 4.4 тэрбум ам.долларын нийт дүн бүхий 131 мянга гаруй гадаад гуйвуулгыг гүйцэтгэн ажиллаж байна.

2022 оны эцсийн байдлаар ХААН Банкны SWIFT сүлжээгээр хийгдсэн нийт гадаад гүйлгээний тоо өмнөх оны мөн үеэс 4%-иар буурч, харин нийт дүнгээр 29%-иар өссөн ба илгээсэн гуйвуулгын хувьд зах зээлд III, хүлээн авсан гуйвуулгын хувьд зах зээлд I байранд эрэмбэлэгдэж байна. Нийт гуйвуулгыг улс орноор нь ангилан үзвэл нийт илгээсэн болон хүлээн авсан гүйлгээний тоон үзүүлэлтээр БНСУ (40%) тэргүүлсэн бол БНХАУ (23%) болон Сингапур (17%) улсууд удаалж байна.

ХААН Банк нь SWIFT gpi үйлчилгээг Монгол Улсын зах зээлд анхлан 2019 онд нэвтрүүлсэн. Энэ үйлчилгээ нь харилцагчийн гадаад төлбөр тооцоог гүйлгээний байршил, гүйлгээг дамжуулахад оролцогч банкууд, тэдгээрийн тооцсон шимтгэл, дамжуулахад зарцуулсан хугацаа, гүйлгээ хүлээн авагчид очсон эсэхийг бодит цаг хугацааны горимд лавлах боломжийг бүрдүүлдэг.

1.6.2.3. Бүтэц зохион байгуулалт, банкны засаглал

Банкны бүтэц, зохион байгуулалт

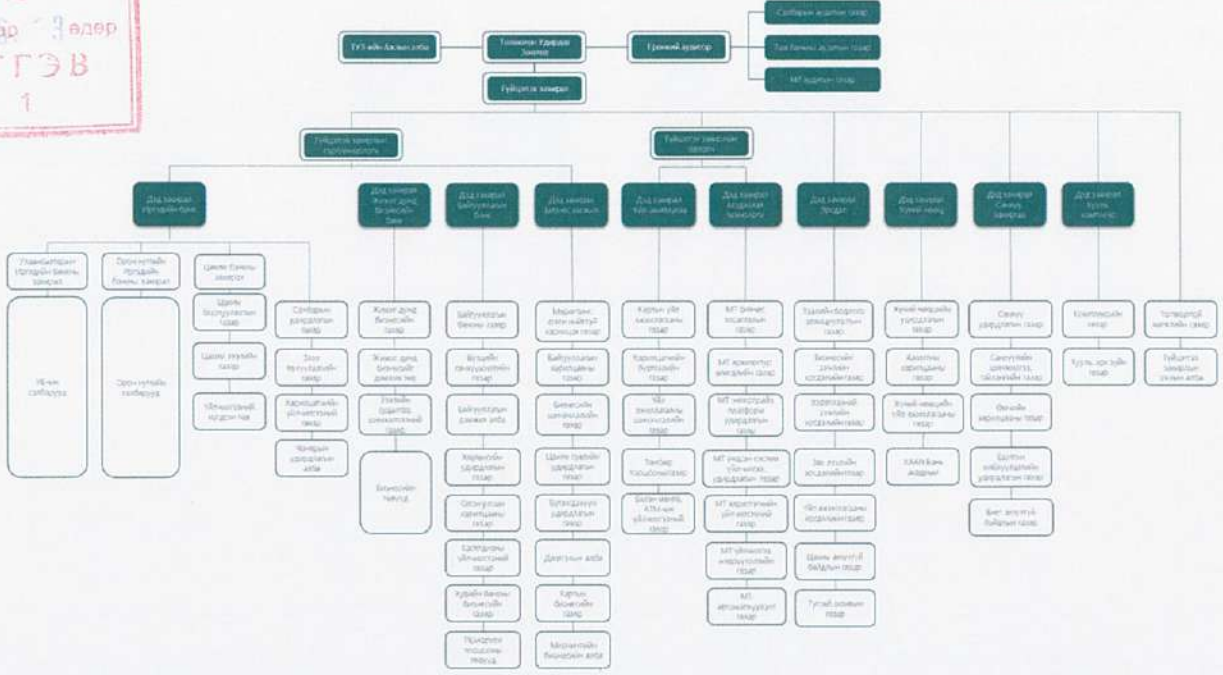
Үнэт цаасны танилцуулга бэлтгэх үеийн байдлаар банк нь ТУЗ-ийн 2023 оны 04 сарын 12-ны өдрийн 11 тоот тогтоол, Гүйцэтгэх захирлын 2023 оны 05 сарын 01-ний өдрийн 01/136 тоот тушаалаар баталсан дараах бүтэц, зохион байгуулалттайгаар үйл ажиллагаагаа явуулж байна.

2023 5 29/1

Зураг 1. Банкны бүтэц, зохион байгуулалт

Хувьцаа эзэмшигчдийн хурал

ХААН Банкны дүрмийн 7.1-д заасны дагуу банкны эрх барих дээд байгууллага нь Хувьцаа эзэмшигчдийн хурал байна.

Хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит хурлыг санхүүгийн жил дууссанаас хойш 4 сарын дотор ТУЗ-ийн шийдвэрээр зарлан хуралдуулна.

Үнэт цаас гаргагчийн хувьцаа эзэмшигчид нь Банкны тухай хуулийн 29 дүгээр зүйл болон Банкны дүрмийн 7.2-т зааснаар дараах асуудлуудыг хэлэлцэх, шийдвэрлэх бүрэн эрхтэй байна. Үүнд:

- Банкны дүрэмд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах буюу банкны дүрмийн шинэчилсэн найруулгыг батлах;
- Нийлүүлэх, нэгтгэх, хуваах, тусгаарлах буюу өөрчлөх замаар Банкныг өөрчлөн байгуулах;
- Банкны өрийг хувьцаагаар солих, хувьцаа нэмж гаргах, түүний тоог тогтоох;
- Банкны хэлбэрийг өөрчлөх;
- Банкныг татан буулгах болон татан буулгах комиссыг томилох;
- Банкны хувьцааг хуваах буюу нэгтгэх;
- Монголбанкны мэдэгдлийг хүлээн авсны үндсэн дээр ТУЗ-ийн гишүүнийг сонгох, бүрэн эрхийг нь хугацаанаас нь өмнө дуусгавар болгох;
- Компанийн тухай хуулийн 38 дугаар зүйлд заасны дагуу хувьцаа эзэмшигч нь хувьцаа, бусад үнэт цаасыг тэргүүн ээлжинд худалдан авах эрхээ хэрэгжүүлэх эсэх;
- Банкны жилийн үйл ажиллагааны болон санхүүгийн тайлангийн талаарх ТУЗ-ийн гаргасан дүгнэлтийг хэлэлцэж батлах;
- ТУЗ-өөс хуульд заасан журмын дагуу шийдвэрлэж чадаагүй тохиолдолд их хэмжээний хэлцлийг батлах;
- ТУЗ-өөс хуульд заасан журмын дагуу шийдвэрлэж чадаагүй тохиолдолд сонирхлын зөрчилтэй хэлцлийг батлах;
- Компанийн тухай хуульд заасны дагуу банк өөрийн хувьцаагаа эргүүлэн худалдаж авахыг зөвшөөрөх;
- ТУЗ-ийн дарга, гишүүний бүрэн эрхийг тогтоох, хариуцлага, цалин, урамшууллын хэмжээ, ТУЗ-ийн үйл ажиллагааны ерөнхий журмыг тогтоох;

2023 5 29

- Банкны тухайн жилийн үйл ажиллагаа, бүтэц, зохион байгуулалт, хөрөнгийн талаар ТУЗ-өөс бэлтгэсэн тайланг хэлэлцэж батлах;
- Хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн бүтэц, хэмжээг өөрчлөх;
- ТУЗ-ийн шийдвэрээр хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаар хэлэлцүүлэхээр оруулсан бусад асуудал;
- ТУЗ баталсны дараа хөндлөнгийн аудиторыг томилох;
- ТУЗ баталсны дараа ногдол ашиг хуваарилах;
- Хууль болон Банкны дүрмээр тогтоосон бусад асуудал.

Төлөөлөн удирдах зөвлөл

ХААН Банкны ТУЗ нь дотоодын болон дэлхийн санхүүгийн салбарт олон жилийн туршлагатай нийт 9 гишүүнээс бүрддэг бөгөөд Банкны дүрмийн 9.6-д заасны дагуу ердийн гишүүний бүрэн эрхийн хугацаа 1 жил, 9.9-д заасны дагуу хараат бус гишүүний бүрэн эрхийн хугацаа 2 жил байна.

ХААН Банкны ТУЗ нь Компанийн тухай хууль, Банкны тухай хууль, Монголбанкнаас баталсан журам, заавар, ХААН Банкны дүрэм, Компанийн засаглалын кодекс, ТУЗ-ийн үйл ажиллагааны журам болон бусад холбогдох эрх зүйн бичиг баримтыг мөрдөн банкны зохистой засаглалыг хэрэгжүүлэн үйл ажиллагаа явуулдаг.

Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн чиг үүрэг

Банкны ТУЗ нь Банкны тухай хуулийн 31.3, Банкны дүрмийн 9.13 болон ТУЗ-ийн үйл ажиллагааны журам, Банкны зохистой засаглалын зарчмын хэрэгжилтийн хяналт шалгалтын журам, Компанийн засаглалын кодекст заасны дагуу дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

- Банкны стратегийг тодорхойлох, хянан үзэж түүнд нэмэлт өөрчлөлт оруулах, зохион байгуулалтын бүтэц, эрсдэлийн удирдлагын бодлого, жилийн төсөв, бизнес төлөвлөгөө, үйл ажиллагааны үр дүнгийн үзүүлэлтийг батлах;
- Хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит болон ээлжит бус хурлыг зарлан хуралдуулах;
- Хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит бус хурал хуралдуулахгүйгээр хувьцаа эзэмшигчдээс эчнээ санал хураалт явуулах замаар асуудлыг шийдвэрлүүлэх;
- Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаар хэлэлцэх асуудал, саналын эрхтэй хувьцаа эзэмшигчдийн нэрсийн жагсаалтыг гаргах бүртгэлийн өдөр болон хувьцаа эзэмшигчдийн хурлыг хуралдуулахтай холбогдох бусад асуудлыг шийдвэрлэх;
- Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаар хувьцаа эзэмшигчдийн баталсан хувьцааны төрөл болон тоонд багтаан хувьцаа гаргах;
- Банкны дүрэмд заасан хувьцаанд хамаарахаас бусад үнэт цаас гаргах;
- Компанийн тухай хуулийн 55 дугаар зүйлд заасны дагуу эд хөрөнгийн болон эд хөрөнгийн эрхийн зах зээлийн үнийг тогтоох;
- Өөрийн гаргасан хувьцаа, бусад үнэт цаасыг худалдан авах буюу эргүүлэн авах тухай шийдвэр гаргах;
- Монголбанкны Ерөнхийлөгчтэй зөвшилцөн банкны гүйцэтгэх удирдлагыг томилох, түүний бүрэн эрхийг тогтоох;
- Гүйцэтгэх удирдлагын бүрэн эрх, хариуцлагыг тогтоох, үйл ажиллагаанд нь хяналт тавих, түүний цалин, урамшууллын хэмжээг тогтоох;
- Банкны дотоод аудитын нэгжийг гүйцэтгэх удирдлагаас хараат бусаар зохион байгуулж, түүний төсөв, орон тоог батлах, гүйцэтгэх удирдлага, ажилтныг томилох, үйл ажиллагааны журмыг тогтоох, цалин, урамшууллын хэмжээг тогтоох;
- Хөндлөнгийн аудитын байгууллагыг сонгож, түүнтэй байгуулах гэрээний нөхцөлийг тогтоох;
- Банкны жилийн үйл ажиллагааны болон санхүүгийн тайлангийн талаар дүгнэлт гаргаж түүнийг хувьцаа эзэмшигчдийн хуралд танилцуулж батлуулах;
- Банкны дүрэмд өөрөөр заагаагүй бол ногдол ашгийн хэмжээ, түүнийг төлөх журмыг тодорхойлох;

2023 5 29/1

- Төлөөлөн удирдах зөвлөл, гүйцэтгэх удирдлагын үйл ажиллагааны болон банкны зохистой засаглалын бодлого, журмыг тогтоож хэрэгжилтэд хяналт тавих;
- Банкны салбар болон төлөөлөгчийн газар байгуулах;
- Банк өөрчлөн байгуулах талаар хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын шийдвэрийн төслийг бэлтгэх, гаргасан шийдвэрийг хэрэгжүүлэх;
- Их хэмжээний хэлцэл хийх зөвшөөрөл олгох;
- Сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл хийх зөвшөөрөл олгох;
- Компанийн тухай хууль, Банкны тухай хууль болон компанийн дүрмээр тогтоосон бусад асуудал багтана.

Банкны ТУЗ-ийн гишүүн бүр Компанийн тухай хууль, Банкны тухай хуульд заасан үүргээс гадна дараах үүрэг хүлээнэ. Үүнд:

- Хууль, тогтоомж болон дүрмээр олгогдсон бүрэн эрхийн хүрээнд ажил, үүргээ хариуцлагатай биелүүлэх;
- Банкны эрх ашгийг хувийн болон өөрийг нь томилсон хувьцаа эзэмшигчдийн эрх ашгаас дээгүүр тавих;
- Нууцаар ашиг хүртэхгүй байх;
- Сонирхлын зөрчлөөс зайлсхийж, сонирхлын зөрчил үүссэн үед ТУЗ-д мэдээлдэг байх;
- Банкны өдөр тутмын үйл ажиллагаанд оролцохгүй байх;
- Банкны Гүйцэтгэх захиралд хяналт тавих, ажлын үр дүнгийн тайланг улиралд нэгээс доошгүй удаа авч хэлэлцэх, хувьцаа эзэмшигчдэд эрх тэгш хандах;
- Хувьцаа эзэмшигч, харилцагч болон хадгаламж эзэмшигчийн эрх ашгийг хамгаалах;
- Банкны бодлого, стратеги, эрсдэл даах сонирхлыг тодорхойлох, банканд үр ашигтай шийдвэр гаргах;
- Банкны нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлангийн тогтолцоо, хөндлөнгийн болон дотоод аудит, эрсдэлийн удирдлага, санхүүгийн болон үйл ажиллагааны хяналт, хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, банкны бүтцийн өөрчлөлт зэрэг Гүйцэтгэх захирлын үйл ажиллагаанд хяналт тавих;
- ТУЗ-өөс Гүйцэтгэх захиралтай байгуулах гэрээнд эрх, үүрэг, хариуцлага, үйл ажиллагаанд хяналт тавих, тайлагнах тогтолцоог бүрэн тусгаж, гэрээний биелэлтийг улирал бүр дүгнэх;
- Банкны удирдлагыг сонгон шалгаруулах, тэдгээрийн залгамж халааг бэлтгэх төлөвлөгөөг батлах, төлөвлөгөөнд удирдах дээд албан тушаал бүрд тавигдах ажил мэргэжлийн шаардлага, чиг үүргээ үр дүнтэй гүйцэтгэхэд хангалттай түвшинд бэлтгэхийг тодорхой тусгасан байх;
- Гүйцэтгэх захирлын урамшууллын асуудлыг банкны эрхэм зорилго, урт хугацааны хэтийн зорилго, стратеги төлөвлөгөө, ёс зүйн хэм хэмжээ болон гэрээнд заасан үүргийн биелэлт зэрэгтэй уялдуулан шийдвэрлэх;
- Хууль тогтоомж болон Банкны дүрмээр олгогдсон бүрэн эрхийн хүрээнд ажил үүргээ хариуцлагатай, үнэнч шударгаар гүйцэтгэж, чандлан сахих;
- Ашиг сонирхлын зөрчлийн улмаас банкны өмнө хүлээсэн үүргээ зүй ёсоор хэрэгжүүлэхэд саад тотгор үзүүлэх үйлдэл, эс үйлдэл гаргахгүй байх;
- Монгол Улсын хууль тогтоомж болон олон улсын стандартад заасан шаардлагыг хангасан байгууллагыг сонгон шалгаруулж, хөндлөнгийн аудит хийлгэх;
- Банкны дотоод аудитын нэгжээс хийсэн шалгалтын акт материал, ажлын тайлан зэргийг цаг тухайд нь авч хэлэлцэн, зохистой засаглал болон дотоод хяналтын тогтолцоог сайжруулах талаар Гүйцэтгэх захиралд үүрэг өгөх, авсан арга хэмжээний үр дүнг тооцох;
- Өөрийн чиг үүргээ хэрэгжүүлэхдээ мэдлэг ур чадвараа дайчлан, хичээл зүтгэл гарган ажиллах.

Банкны ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн нь Компанийн тухай хууль, Банкны тухай хуульд заасан үүргээс гадна дараах үүрэг хүлээнэ. Үүнд:

- ТУЗ, гүйцэтгэх удирдлагын үйл ажиллагаа, гаргасан шийдвэр нь тухайн банкны эрх ашигт сөргөөр нөлөөлөх эсэхэд хяналт тавих, хувьцаа эзэмшигчдэд мэдэгдэх;
- ТУЗ, гүйцэтгэх удирдлагын үйл ажиллагаа нь хууль тогтоомжид нийцсэн эсэхэд хяналт тавих;
- Банкны харилцагч, хадгаламж эзэмшигчдийн эрх ашгийг хамгаалах;

2023 5 29

- Компанийн тухай хуульд заасан сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл, холбогдох этгээдийн хэлцэл, их хэмжээний хэлцлийг хэлэлцэхэд заавал оролцож санал өгөх;
- ТУЗ болон гүйцэтгэх удирдлагын үйл ажиллагаа, бодлого, шийдвэр нь банкны үйл ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлсөн, хууль тогтоомжийг зөрчсөн тохиолдолд ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн уг зөрчлийг арилгахыг холбогдох этгээдээс шаардах, шаардлагыг эс биелүүлэх тохиолдолд уг асуудлыг ТУЗ-д тавьж шийдвэрлүүлэх, улмаар хувьцаа эзэмшигчдийн хурлыг хуралдуулах шаардлагыг ТУЗ-д хүргүүлэх;
- Хувьцаа эзэмшигч, ТУЗ болон гүйцэтгэх удирдлагын үйл ажиллагаа, бодлого, шийдвэр нь банкны эрх ашигт сөргөөр нөлөөлөх, хууль тогтоомжийг зөрчих тохиолдолд бүрт Монголбанканд мэдэгдэх, улмаар хүсэлт гарган банканд шалгалт хийлгэх;
- ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн тус бүр нь өөрийн үндсэн үүргийн хэрэгжилт, ажлын тайлан зэргийг Монголбанканд болон хувьцаа эзэмшигчдийн хуралд жилд нэгээс доошгүй удаа тайлагнах;
- Аудитын болон Эрсдэлийн хорооны бүрэлдэхүүнд заавал орж ажиллах.

ТУЗ нь банкны үйл ажиллагаанд дараах байдлаар оролцохыг хориглоно:

- ТУЗ-ийн гишүүн болон түүний төлөөлж буй аж ахуйн нэгж, байгууллага нь банканд зээл, баталгаа, батлан даалтын гэрээгээр хүлээсэн аливаа үүрэг, төлбөр нь чанаргүй ангилалд орсон тохиолдолд тус гишүүнийг ТУЗ-ийн хуралд саналын эрхтэй оролцуулах;
- Гүйцэтгэх захирал нь ТУЗ-ийн гишүүнээр томилогдон ажиллах тохиолдолд ТУЗ-ийн үйл ажиллагаанд дараах байдлаар оролцохыг хориглоно:
- Аудитын хороо болон Эрсдэлийн хорооны бүрэлдэхүүнд саналын эрхтэйгээр орж ажиллах;
- Гүйцэтгэх захирлын бүрэн эрх, хариуцлагыг тогтоох, үйл ажиллагаанд нь хяналт тавих, түүний цалин урамшууллын хэмжээг тогтоох;
- Гүйцэтгэх захирлын үйл ажиллагаанд үнэлгээ, дүгнэлт өгөх.

Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн бүрэлдэхүүн

Үнэт цаас гаргагчийн Төлөөлөн удирдах зөвлөл нь дараах бүрэлдэхүүнтэй байна.

Хүснэгт 16. ТУЗ-ийн гишүүдийн мэдээлэл

Т.Дарьбум

ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн
ТУЗ-ийн дарга

| Компанийн засаглалын хорооны дарга, Хүний нөөцийн хорооны гишүүн |

Т.Дарьбум нь 2020 оны 8 дугаар сараас ХААН Банкны ТУЗ-ийн хараат бус гишүүнээр томилогдон ажиллаж байгаа бөгөөд тэрбээр банк санхүүгийн салбарт эрсдэлийн удирдлага, дүн шинжилгээ, нягтлан бодох бүртгэл, эрсдэлт хөрөнгө, үнэт цаас, бондын чиглэлээр олон улсын банк, санхүүгийн салбарт мэргэшсэн арвин туршлагатай. Канад улсын Торонто хотод төвтэй TD Bank Group (Канад улсын 2 дахь, Хойд Америкийн 6 дахь том банк)-д 13 жил гаруй ажилласан туршлагатай. Тэрбээр ОХУ-ын Москва хотын Санхүүгийн Их сургуулийн олон улсын эдийн засгийн бакалавр, АНУ-ын Сиаттлийн их сургуульд санхүүгийн шинжлэх ухааны магистрын зэрэг хамгаалсан бөгөөд Канад улсын Онтарио мужийн Мэргэшсэн нягтлан бодогчдын институцийн CPA, CMA зэрэгтэй.

Д.Хулан

ТУЗ-ийн гишүүн
ТУЗ-ийн орлогч дарга

| Хүний нөөцийн хорооны дарга, Аудитын болон Компанийн засаглалын хорооны гишүүн |

Д.Хулан нь ХААН Банкны бие даасан хувьцаа эзэмшигч юм. Д.Хулан нь тус банкны ТУЗ-ийн гишүүнээр 2003 оны 3 дугаар сараас эхлэн ажиллаж байна. Тэрбээр "Таван Богд Трейд" ХХК-ийг үүсгэн байгуулагчийн нэг бөгөөд өдгөө Таван Богд Группийн Тэргүүн дэд ерөнхийлөгчийн албан тушаалыг хашдаг. Хатагтай Д.Хулан нь ОХУ-ын Москва хотын Санхүүгийн олон улсын эдийн засгийн бакалавр, МУИС-ийн Бизнесийн удирдлагын магистр зэрэгтэй, Япон улсад мэргэжил дээшлүүлсэн. Мөн тэрбээр Монгол Улсын Сангийн яам, Худалдаа хөгжлийн банк зэрэг байгууллагад ажиллаж байсан банк санхүүгийн салбарын арвин мэдлэг, туршлагатай нэгэн.

2023 5 29

Харада Ясунари
 ТУЗ-ийн гишүүн

| Хүний нөөцийн, Эрсдэлийн болон Компанийн засаглалын хорооны гишүүн |

Эйч Эс Интернэйшл (Ази) Лимитед ХХК-ийг төлөөлсөн ТУЗ-ийн ердийн гишүүн бөгөөд Эйч Эс Холдингс ХК-ийн Ерөнхийлөгч, Төлөөлөгч Захирлын албан тушаалыг хашдаг. Тэрбээр Япон улсын Кьюшү Их сургуулийг Эрхзүйн бакалавр зэрэгтэй төгссөн.

Их сургуулиа төгсмөгц тэрээр Япон улсын Аж Үйлдвэрийн Банканд ажлын гараагаа эхлүүлсэн. Мөн тэрээр тус Банкнаас гадна хөрөнгө оруулалтын банкны салбар болох Morgan Stanley, BNP Paribas and Société Générale зэрэг банкуудад ажиллаж байсан туршлагатай болно.

| Аудитын хорооны гишүүн |

Иший Кисабүро
 ТУЗ-ийн гишүүн

Ноён Иший Кисабүро нь Эйч Эс Холдингс ХК-ыг төлөөлсөн ТУЗ-ийн ердийн гишүүн бөгөөд Эйч Эс Холдингс ХК-ын хараат бус захирлаар ажилладаг. Тэрээр Токиогийн их сургуульд эрх зүйн бакалаврын зэрэг хамгаалсан. Сургуулиа төгсмөгц ажлын гараагаа Барилгын яаманд (одоогийн Газар, дэд бүтэц, тээврийн яам) эхлүүлсэн. Тус яаманд Хотын захиргааны ерөнхий захирлаар ажиллаж байгаад Газар, дэд бүтэц, тээврийн яаманд дэд сайдын албан тушаал хашиж байгаад тэтгэвэрт гарсан. Одоогийн байдлаар тэрээр, Японоос Румынд суух Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайдаар томилогдсон болно.

| Эрсдэлийн хорооны гишүүн |

Ц.Баатарсайхан
 ТУЗ-ийн гишүүн

Ц.Баатарсайхан нь "Таван Богд Трейд" ХХК-ийг төлөөлсөн ТУЗ-ийн гишүүн бөгөөд тус банкны ТУЗ-ийн гишүүнээр 2009 оны 3 дугаар сараас эхлэн ажиллаж байна. Ноён Ц.Баатарсайхан нь "Таван Богд Трейд" ХХК-ийг үүсгэн байгуулагчийн нэг, өдгөө Таван Богд Группийн Ерөнхийлөгчийн албан тушаалыг хашдаг. Ц.Баатарсайхан нь Монгол Улсын Политехникийн их сургууль болон Япон улсын Токио хотын Цахилгаан холбооны их сургуулийг тус тус дүүргэсэн. Тэрбээр Монгол-Японы хамтарсан "Алтай" ХХК-ийн захирал болон МИАТ ХК-ийн дэд ерөнхийлөгчийн албыг тус тус хашиж байсан.

| Хүний нөөцийн болон Эрсдэлийн хорооны гишүүн |

Жон Ло
 ТУЗ-ийн гишүүн

Жон Ло нь байгууллагын банк болон хөрөнгө оруулалтын банкны чиглэлд 30 гаруй жил ажилласан арвин туршлагатай. ОУСК-ийн Олон улсын санхүүгийн зах зээлийн газарт банкны мэргэжилтнээр ажиллаж байсны дээр Сити банк болон Жи .Пи Морган зэрэг банкуудад Ази, номхон далайн бүс хариуцан удирдах түвшний албан тушаалууд хашиж байсан туршлагатай. Тэрбээр АНУ-ын Индиана мужийн Блүүминтон хотын Индианагийн их сургуульд бизнесийн удирдлагын чиглэлээр магистрын зэрэг хамгаалжээ.

| Аудитын хорооны дарга |

А.Тамир
 ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн

Монголын мэргэшсэн татварын зөвлөх А.Тамир нь 2020 оны 7 дугаар сараас ХААН Банкны ТУЗ-ийн хараат бус гишүүнээр томилогдон ажиллаж байна. Тэрбээр дотоодын болон гадаад улсын компаниудад нягтлан бодох бүртгэл, татвар, санхүүгийн тайлан, бизнес төлөвлөлт зэрэг чиглэлээр зөвлөх үйлчилгээ үзүүлдэг "Интегрейтед Финаншиал Сервис" ХХК-ийн үүсгэн байгуулагч бөгөөд Ерөнхий захирлын үүргийг гүйцэтгэдэг. Төрийн болон хувийн байгууллага, олон улсын байгууллагад мэргэжлээрээ 26 жил гаруй ажилласан туршлагатай. Австралийн Үндэсний их сургуулийг хөгжлийн эдийн засгийн диплом, Москва хотын Эдийн засаг, статистик болон информатикийн их сургуульд эдийн засгийн магистрын зэрэг тус тус хамгаалсан.

СЭХ
өн 2023.06.09
БҮРТГЭВ
№ 1

Аарт Йонгеянс

ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн

| Эрсдэлийн хорооны дарга, Аудитын хорооны гишүүн |

Аарт Йонгеянс нь 2020 оны 7 дугаар сараас ХААН Банкны ТУЗ-ийн хараат бус гишүүнээр томилогдон ажиллаж байна. Тэрбээр банк санхүүгийн салбарын эрсдэлийн удирдлагын чиглэлээр нийт 44 жил ажилласан туршлагатай. Ноён Аарт Йонгеянс нь Нидерландын Вант улсын Банк санхүүгийн институцийг 1975 онд амжилттай дүүргэж тус улсын Эй Би Эн АМРО (Нидерландын 3 дахь том банк) банк, Би Эн Пи Парибас банк, Саудын Холланди банк гэх зэрэг санхүүгийн байгууллагад удирдах албан тушаал хашиж байсан.

Б. Амарсанаа

ТУЗ-ийн гишүүн

| Компанийн засаглалын хорооны гишүүн |

Монгол Улсын Их Сургуулийн Хууль зүйн Сургуулийн захирал, Хууль зүйн ухааны доктор, профессор Батболдын Амарсанаа нь ХААН Банкны жижиг хувьцаа эзэмшигчдийн төлөөлсөн Банкны Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн ердийн гишүүн юм. Тэрээр өмнө нь арбитрын шүүхийн арбитрч, шүүн таслах бүрэлдэхүүний даргаар ажиллаж байсан, Хонконгийн Олон Улсын Арбитрын Төв, Олон Улсын Худалдааны Танхимын арбитрын шүүх дээр тус тус ажиллаж байсан туршлагатай. Үүнээс гадна Хууль зүйн Зөвлөл (хуулийн төсөл бэлтгэх үүрэг бүхий засгийн газрын ажлын хэсэг)-ийн үндсэн гишүүний хувьд Монгол Улсын томоохон хуулиудын төслийг бэлтгэх чиглэлээр ажилласан өргөн туршлагатай хүн юм.

Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дэргэдэх хороод

ТУЗ нь Аудитын хороо, Эрсдэлийн хороо, Компанийн засаглалын хороо болон Хүний нөөцийн асуудал эрхэлсэн нийт 4 хороотой бөгөөд ТУЗ-өөс баталсан тус бүрийн нарийвчилсан дүрмээр зохицуулагддаг. Үүнд хорооны гишүүдийг сонгох болон чөлөөлөх тухай, хороодын бүрэн эрх, үүрэг хариуцлагыг тусгасан бөгөөд дүрэм нь Компанийн тухай хууль, Банкны тухай хууль, Монголбанкны болон холбогдох дүрэм, журамд нийцсэн байна.

Аудитын хороо

Аудитын хороо нь банкны санхүүгийн нөхцөл байдалд тогтмол хяналт тавьж, нягтлан бодох бүртгэл, комплаенс, хэрэгжилтийг хангах болон бусад хяналт механизмын үр дүнтэй, найдвартай байдал зэрэгт дүгнэлт зөвлөмж өгдөг. Мөн банкны хөндлөнгийн аудитор болон дотоод аудиторын хараат бус байдал, ажлын гүйцэтгэлд хяналт тавьж ажилладаг.

Аудитын хороо нь дараах гишүүдээс бүрддэг.

Аудитын хороо	Дарга:	А.Тамир	ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн
	Гишүүд:	Д.Хулан	ТУЗ-ийн орлогч дарга
		Аарт Йонгеянс	ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн
		Иший Кисабүро	ТУЗ-ийн гишүүн

Эрсдэлийн хороо

Эрсдэлийн хороо нь банкны эрсдэлийг зохистой удирдах үүрэг хүлээн, банканд учирч болзошгүй эрсдэлийг илрүүлэх зорилгоор тухайн эрсдэлийн өсөлт, хязгаарын тоон үзүүлэлт дээр үндэслэн санал зөвлөмж гарган ажлаа ТУЗ-д шууд тайлагнадаг.

Эрсдэлийн хороо нь дараах гишүүдээс бүрддэг.

Эрсдэлийн удирдлагын хороо	Дарга:	Аарт Йонгеянс	ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн
	Гишүүд:	Харада Ясүнари	ТУЗ-ийн гишүүн

2023 5 29

Ц.Баатарсайхан
Жон Ло

ТУЗ-ийн гишүүн
ТУЗ-ийн гишүүн

Компанийн засаглалын хороо нь засаглалын эрүүл соёлыг төлөвшүүлэхэд чиглэсэн компанийн засаглалын цогц зарчим, ёс зүйн дүрмийг боловсруулах, ТУЗ-д зөвлөмж өгөх, ТУЗ-ийн гишүүн болох шаардлага хангасан хүмүүсийг тодорхойлох, нэр дэвшүүлэх үүднээс ТУЗ-д санал болгох, банкны хувьцаа эзэмшигчид, бусад сонирхол бүхий этгээдүүд болон хувьцаа эзэмшигчидтэй үр дүнтэй, идэвх санаачилгатай, хариуцлагатай байдлаар харилцах нөхцөлийг хангах болон байгаль орчин болон нийгмийн асуудлаарх банкны компанийн засаглалын стратеги, гүйцэтгэл болон тайлагналд хяналт тавин ажилладаг.

Компанийн засаглалын хороо нь дараах гишүүдээс бүрддэг.

Компанийн засаглалын хороо	Дарга:	Т.Дарьбум	ТУЗ-ийн дарга
	Гишүүд:	Д.Хулан	ТУЗ-ийн орлогч дарга
		Харада Ясүнари	ТУЗ-ийн гишүүн
		Б. Амарсанаа	ТУЗ-ийн гишүүн

Хүний нөөцийн хороо

Хүний нөөцийн хороо нь ТУЗ-д банкны хүний нөөц болон талант менежментийн бодлого, банкны зохистой соёлыг чиглүүлэх, удирдах үүргийг хэрэгжүүлэхэд туслах, улмаар банкны бизнесийн зорилтдоо хүрэх, бизнесээ тогтвортой хөгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх үүрэгтэй.

Хүний нөөцийн хороо нь дараах гишүүдээс бүрддэг.

Хүний нөөцийн хороо	Дарга:	Д. Хулан	ТУЗ-ийн орлогч дарга
	Гишүүд:	Т.Дарьбум	ТУЗ-ийн дарга
		Харада Ясүнари	ТУЗ-ийн гишүүн
		Жон Ло	ТУЗ-ийн гишүүн

Удирдлагын баг

ХААН Банкны Гүйцэтгэх захирал нь Төлөөлөн удирдах зөвлөлөөс тогтоосон эрх хэмжээний хүрээнд банкны өдөр тутмын үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулж, хяналт тавьж ажиллана. Гүйцэтгэх захирал нь хувьцаа эзэмшигчдийн болон Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гаргасан шийдвэр, тогтоолын зохих хэрэгжилтийг хангана. Гүйцэтгэх захирлын өдөр тутмын болон шуурхай үйл ажиллагаанд туслах үүрэгтэй Удирдлагын хороо ажилладаг.

2023 5 29

Хүснэгт 17: Удирдлагын хорооны гишүүдийн танилцуулга

Р.Мөнхтуяа
Гүйцэтгэх захирал

Р.Мөнхтуяа нь 2020 оны 12 сарын 28-ны өдрөөс ХААН Банкны Гүйцэтгэх захирлын албан тушаалд томилогдон ажиллаж байна. Банк санхүүгийн салбарт 26 жил тогтвортой ажиллаж буй тэрбээр 1994-2000 онд Монгол даатгал банк, Сэргээн босголт банканд нягтлан бодогчоор ажлын гараагаа эхэлсэн. Р.Мөнхтуяа нь 2000-2005 онд ХААН Банканд ерөнхий нягтлан бодогч, 2005-2008 онд Санхүү хариуцсан дэд захирал, 2008-2010 онд ХААН Банкны Гүйцэтгэх захирлын орлогч, 2010-2012 онд Байгууллагын банк хариуцсан дэд захирал, 2012-2020 он хүртэл Гүйцэтгэх захирлын тэргүүн орлогч, Гүйцэтгэх захирлын орлогчоор тус тус ажилласан мэргэжлийн туршлагатай банкир юм.

Тэрбээр СЭЗИС-ийг нягтлан бодох бүртгэлийн мэргэжлээр бакалавр зэрэг, МУИС-ийг Эдийн засаг, банкны чиглэлээр, 2012 онд БНСУ-ын "Хандонг глобал" их сургуульд Бизнесийн удирдлагын магистрын зэрэг тус тус хамгаалсан.

Б.Эрдэнэдэлгэр
Гүйцэтгэх захирлын тэргүүн орлогч

Б.Эрдэнэдэлгэр нь 2023 оны 05 дугаар сарын 1-ний өдрөөс Гүйцэтгэх захирлын тэргүүн орлогчийн албан тушаалд томилогдон ажиллаж байна. 1994 онд Монголбанкны эдийн засагчаас ажлын гараагаа эхэлсэн тэрээр 2010 оноос ХААН Банкны Хөрөнгө зохицуулалтын газрын захирал, 2012 оноос Хөрөнгө зохицуулалт хариуцсан захирал, улмаар 2018 оноос 2021 он хүртэл ХААН Банкны Байгууллагын банк хариуцсан дэд захирлаар тус тус ажиллаж Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулж буй томоохон ААН, байгууллагуудад банк санхүүгийн иж бүрэн үйлчилгээ үзүүлэх, богино болон урт хугацаат санхүүжилт олгох зэргээр байгууллагын банкны үйл ажиллагааг амжилттай удирдаж ирсэн.

Б.Эрдэнэдэлгэр нь СЭЗИС-д банк, санхүүгийн бакалавр, МУИС-д эдийн засгийн магистр, 2003 онд АНУ-ын Индианагийн их сургуульд төрийн удирдлагын магистрын зэрэг хамгаалсан.

Сачин Наир
Гүйцэтгэх захирлын орлогч

Сачин Наир нь Бүгд Найрамдах Энэтхэг Улсын иргэн бөгөөд ХААН Банкны Мэдээлэл технологи хариуцсан дэд захирлаар 2019 оны 08 сарын 26-ны өдрөөс ажиллаж байгаад 2023 оны 5 сараас Гүйцэтгэх захирлын орлогчийн албан тушаалд томилогдон ажиллаж байна. Сачин Наир нь дэлхийн хэмжээний JP Morgan Chase, Omnitech Services Ltd зэрэг банк, санхүү болон технологийн байгууллагын Япон, Хонконг дахь салбаруудад 25 жил ажилласан туршлагатай. Үүний дараа Arges Global Limited хэмээх технологийн шинэчлэл, процесс автоматжуулалт, мэдээллийн аюулгүй байдлын чиглэлээр банк, санхүүгийн болон банк санхүүгийн бус байгууллагуудад үйлчилгээ зөвлөгөө үзүүлдэг, 8 улс оронд салбартай компанийг хамтран үүсгэн байгуулж, амжилттай удирдаж байсан туршлагатай нэгэн юм.

Тэрбээр Энэтхэгийн Пүнэ их сургуулийг компьютерийн инженерийн мэргэжлээр төгсчээ.

2023 5 29

Д.Энхбаатар
Эрсдэл хариуцсан дэд захирал

Д.Энхбаатар нь 2020 оны 9 дүгээр сараас Эрсдэл хариуцсан дэд захирлын албан тушаалд томилогдон ажиллаж байна.

Тэрбээр 1999 оноос хойш ХААН Банкны Зээлийн газар мэргэжилтэн, Орон нутгийн үйл ажиллагааны газар ахлах мэргэжилтэн, Чингэлтэй салбарын захирал, Улаанбаатарын зээлийн газрын захирал, Зээл, эрсдэл хариуцсан дэд захирал, том ААН, байгууллагын банк хариуцсан дэд захирлаар ажиллаж байгаад 2010 онд Аудит хариуцсан захирал, 2018 онд Ерөнхий аудитороор тус тус томилогдон ажиллаж байсан.

Д.Энхбаатар нь СЭЗИС-ийг Банкны удирдлагын мэргэжлээр бакалавр зэрэгтэй, БНСУ-ын Хандонг глобал их сургуулийг Бизнесийн удирдлага чиглэлээр магистрын зэрэгтэй тус тус дүүргэсэн байна.

Б.Ариунболд
Мэдээллийн технологи хариуцсан дэд захирал

Б.Ариунболд нь 2023 оны 05 дугаар сараас Мэдээллийн технологи хариуцсан дэд захирлын албан тушаалд томилогдон ажиллаж байна. Б.Ариунболд нь Мэдээллийн технологийн үйл ажиллагааны газар, Мэдээллийн технологийн дэд бүтцийн хэлтэс, Мэдээллийн технологийн Энтерпрайз платформ удирдлагын газарт тус тус захирлын албан тушаалд томилогдон ажиллаж байв.

Тэрээр Болгар улсын Софийн их сургуулийг программ хангамжийн инженер мэргэжлээр бакалаврын зэрэг, тус сургуулийг компьютерийн шинжлэх ухааны магистер зэрэгтэйгээр тус тус дүүргэсэн.

Г.Мөнхбаяр
Үйл ажиллагаа хариуцсан дэд захирал

Г.Мөнхбаяр нь 2007 оноос ХААН Банканд Санхүүгийн удирдлагын газрын захирлаар ажиллаж эхэлсэн бөгөөд Санхүү хариуцсан дэд захирал, 2010 оны 11 дүгээр сараас Санхүү хариуцсан захирлаар ажиллаж байгаад 2018 оны 02 дугаар сараас эхлэн Үйл ажиллагаа хариуцсан дэд захирлаар томилогдон ажиллаж байна. Г.Мөнхбаяр нь СЭЗДС-ийг Банкны удирдлага, МУИС-ийг англи хэлний чиглэлээр тус тус бакалаврын зэрэгтэй төгссөн байна.

Ш.Өлзий-Аюуш
Санхүү, захиргаа хариуцсан дэд захирал

Ш.Өлзий-Аюуш нь 2021 оны 02 сарын 01-ний өдрөөс ХААН Банкны Санхүү, захиргаа хариуцсан дэд захирлын албан тушаалд томилогдон ажиллаж байна. Тэрээр 2001 онд ХААН Банканд Үндсэн хөрөнгийн нягтлан бодогчоор ажлын гараагаа эхэлсэн ба 2003 онд Санхүүгийн удирдлагын газарт ахлах эдийн засагч, 2004 онд Санхүүгийн шинжилгээний хэлтсийн захирал, 2006 онд Санхүүгийн удирдлагын газрын захирлын албан тушаалд тус тус томилогдон ажиллаж байв.

Ш.Өлзий-Аюуш нь МУИС-ийг 2000 онд Банкны удирдлага мэргэжлээр бакалавр, 2007 онд Бизнесийн удирдлага чиглэлээр магистрын зэрэгтэй тус тус дүүргэсэн байна.

Д.Ариунбат

Иргэдийн банк хариуцсан дэд захирал

Д.Ариунбат нь 2020 оны 04 сарын 02-ны өдрөөс эхлэн ХААН Банкны Иргэдийн банк хариуцсан дэд захирлын албан тушаалд томилогдон ажиллаж байна. Тэрбээр ХААН Банканд 2003 онд анх ажилд орсноос хойш Улаанбаатар хотын тооцооны төвд теллер, эдийн засагч, тооцооны төвийн захирал, салбарын захирлаар тус тус дэвшин томилогдож, 2013 онд Төв банкны Байгууллагын харилцааны хэлтсийн дарга, 2014 онд Улаанбаатарын иргэдийн банкны захирал, 2019 онд Стратегийн төслийн удирдагчаар ажиллаж байв. Д.Ариунбат захирал нь Худалдаа үйлдвэрлэлийн дээд сургуулийг 2003 онд эдийн засаг, статистикч мэргэжлээр бакалаврын зэрэгтэй, АНУ-ын Purdue их сургуулийг 2019 онд Бизнесийн удирдлагын магистрын зэрэгтэй тус тус дүүргэсэн байна.

Т.Ууганбаяр

Байгууллагын банк хариуцсан дэд захирал

Т.Ууганбаяр нь 2021 оны 02 сарын 01-ний өдрөөс ХААН Банкны Байгууллагын банк хариуцсан дэд захирлын албан тушаалд томилогдон ажиллаж байна. Тэрээр 2004 онд ХААН Банкны Нөөцийн газар мэдээлэл судалгааны ажилтнаар ажлын гараагаа эхэлсэн бөгөөд 2008 онд Хөрөнгө зохицуулалтын газрын дилер, 2012 онд Хөрөнгийн удирдлагын газрын захирал, 2020 онд Байгууллагын банкны газрын захирлын албан тушаалд тус тус томилогдон ажиллаж байв. Т.Ууганбаяр нь МУИС-ийг 2004 онд Банкны удирдлага мэргэжлээр бакалаврын зэрэгтэй, Их Британи, Умард Ирландын Нэгдсэн Вант Улсын Лондон хотын Queen Mary их сургуулийг 2020 онд Банк санхүүгийн чиглэлээр магистрын зэрэгтэй тус тус дүүргэсэн байна.

Д.Дугарбаатар

Ерөнхий аудитор

Д.Дугарбаатар нь 2020 оны 9 дүгээр сараас Ерөнхий аудиторын албан тушаалд томилогдон ажиллаж байна. Тэрбээр 2007 оноос хойш ХААН Банкны Дотоод хяналтын газрын хянан шалгагч, Эрсдэлийн удирдлагын газрын мэргэжилтэн, ахлах мэргэжилтэн, Дотоод хяналтын газрын ахлах хянан шалгагч, дарга, 2018 онд Өмчийн харилцааны газрын захирал, 2019 онд Байгууллагын банкны газрын захирлын албан тушаалд тус тус томилогдон ажиллаж байв. Д.Дугарбаатар нь Эдийн засаг, бизнесийн дээд сургуулийг бакалавр, МУИС-ийг Санхүүгийн менежментийн магистрын зэрэгтэйгээр тус тус дүүргэсэн байна.

Ш.Ганбямба

Хүний нөөц хариуцсан дэд захирал

Ш.Ганбямба нь ХААН Банкны Хүний нөөцийн хөгжлийн хэлтсийн захирлаар 2007 оноос ажиллаж эхэлсэн бөгөөд 2016 оноос Хүний нөөц хариуцсан захирал, 2018 оны 2 дугаар сараас Хүний нөөц хариуцсан дэд захирлаар томилогдон ажиллаж байна. Тэрбээр 1993 онд Гадаад хэлний дээд сургуулийг орос, англи хэлний багш мэргэжлээр бакалавр, 1996 онд Гадаад хэлний дээд сургуулийг магистрын зэрэгтэй төгссөн.

Б.Баянбат

Бизнес хөгжил хариуцсан дэд захирал

Б.Баянбат нь 2021 оны 04 дүгээр сарын 12-ны өдрөөс ХААН Банкны Бизнес хөгжил хариуцсан дэд захирлын албан тушаалд томилогдон ажиллаж байна. Тэрбээр 2011 онд ХААН Банканд Мэдээлэл технологийн аудиторор ажилд орсон бөгөөд 2014 онд Мэдээлэл технологийн ахлах аудитор, 2018 онд Мэдээлэл технологийн аудитын газрын захирал зэрэг албан тушаалд тус тус томилогдон дэвшин ажилласан. Б.Баянбат нь Шинжлэх ухаан технологийн их сургуулийг 2009 онд Мэдээлэл технологийн инженер мэргэжлээр бакалаврын зэрэгтэй дүүргэсэн.

О.Ариунтулга

ТУЗ-ийн нарийн бичгийн дарга

О.Ариунтулга нь 2019 оны 9 дүгээр сараас Компанийн засаглал, Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн нарийн бичгийн даргаар ажиллаж байна. О.Ариунтулга нь Москвагийн олон улсын харилцааны их сургуулийг (МГИМО (У) МИД РФ) олон улсын эрх зүйч мэргэжлээр бакалаврын зэрэг, МУИС-ийн Хууль зүйн сургуулийг хууль зүйн ухааны магистрын зэрэгтэйгээр тус тус дүүргэсэн.

Тэрбээр Гадаад хэргийн яамны Олон улсын гэрээ эрх зүйн газар, Өмгөөллийн "Монгол өмгөөлөгч" ХХН, Улсын Их Хурлын тамгын газар, УИХ-ын гишүүний туслах, хуулийн зөвлөхөөр ажиллаж байгаад 2018 оноос ХААН Банкны Хууль эрх зүйн газарт хуулийн зөвлөхөөр ажиллаж эхэлсэн.

Эрх бүхий албан тушаалтны эзэмшиж буй хувьцааны тоо

Хүснэгт 18. Эрх бүхий албан тушаалтны эзэмшиж буй хувьцааны талаарх мэдээлэл

Эрх бүхий албан тушаалтан	Албан тушаал	Эзэмшиж буй хувьцааны тоо
Д.Хулан	ТУЗ-ийн орлогч дарга	252,738,000
Р.Мөнхтуяа	Гүйцэтгэх захирал	1,672,056
Б.Эрдэнэдэлгэр	Гүйцэтгэх захирлын тэргүүн орлогч	1,400,000
Сачин Наир	Гүйцэтгэх захирлын орлогч	90,000
Г.Мөнхбаяр	Үйл ажиллагаа хариуцсан дэд захирал	741,400
Д.Ариунбат	Иргэдийн банк хариуцсан дэд захирал	582,129
Д.Энхбаатар	Эрсдэл хариуцсан дэд захирал	448,370
Ш.Ганбямба	Хүний нөөц хариуцсан дэд захирал	362,426
Ш.Өлзий-Аюуш	Санхүү, захиргаа хариуцсан дэд захирал	193,305
Д.Дугарбаатар	Ерөнхий аудитор	177,529
Т.Ууганбаяр	Байгууллагын банк хариуцсан дэд захирал	102,723
Б.Баянбат	Бизнес хөгжил хариуцсан дэд захирал	81,562
Б. Ариунболд	Мэдээлэл технологи хариуцсан дэд захирал	133,171
О.Ариунтулга	ТУЗ-ийн нарийн бичгийн дарга	22,937

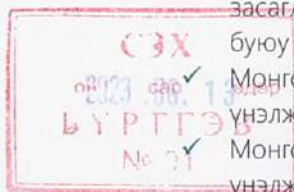
Банкны зохистой засаглал

ХААН Банк нь Банкны тухай хууль, Монголбанкны "Банкны зохистой засаглалын зарчмыг хэрэгжүүлэх журам"-д заасны дагуу өөрийн зохистой засаглалын үнэлгээг жил бүр хийж, Монголбанкаар хянан баталгаажуулдаг. Сүүлийн 5 жилийн байдлаарх зохистой засаглалын үнэлгээний товч мэдээлэл:

- ✓ Монголбанкнаас 2016 оны 04 сарын 30-ны өдрийн байдлаар банкны Зохистой засаглалыг "Сайн" буюу 91.5 оноогоор үнэлсэн.
- ✓ Монголбанкнаас 2017 оны 04 сарын 30-ны өдрийн байдлаар банкны Зохистой засаглалыг "Сайн" буюу 94 оноогоор үнэлсэн.
- ✓ Монголбанкнаас 2018 оны 04 сарын 30-ны өдрийн байдлаар банкны зохистой засаглалыг үнэлж "Сайн" буюу 95 оноогоор үнэлсэн.
- ✓ Монголбанкнаас 2019 оны 04 сарын 30-ны өдрийн байдлаар банкны зохистой засаглалыг үнэлээгүй бөгөөд ТУЗ-ийн бүрэлдэхүүнийг яаралтай томилж, Банкны дүрмийг шинэчлэхийг шаардсан болно.
- ✓ Монголбанкнаас 2020 оны 04 сарын 30-ны өдрийн байдлаар банкны зохистой засаглалыг "Дунд" буюу 65.0 оноогоор үнэлсэн. Тус үнэлгээний дагуу ХААН Банк нь Монголбанкнаас өгсөн чиглэлийн дагуу зохих арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлэн 2020-2021 оны банкны зохистой

2023 5 29

засаглалын үнэлгээг хийн 2021 оны 04 сарын 30-ны өдөр хүргүүлж, Монголбанкнаас "Сайн" буюу 82.5 оноогоор үнэлсэн болно.
Монголбанкнаас 2021 оны 04 сарын 30-ны өдрийн байдлаар банкны зохистой засаглалыг үнэлж "Сайн" буюу 86.5 оноо авч "Удирдлагын үйл ажиллагаа нь хэвийн банк" гэж үнэлсэн.
Монголбанкнаас 2022 оны 04 сарын 30-ны өдрийн байдлаар банкны зохистой засаглалыг үнэлж "Сайн" буюу 86.5 оноо авч "Удирдлагын үйл ажиллагаа нь хэвийн банк" гэж үнэлсэн.

1.6.3. Ногоон үйл ажиллагаа

1.6.3.1. Тогтвортой хөгжлийн түүхэн замнал

2000 он хүртэл	Монгол Улсад Компанийн нийгмийн хариуцлагын талаарх ойлголт анх нэвтэрсэн үе бөгөөд банк нь энэ чиглэлээр дотоод руу чиглэсэн ажлуудыг үр дүнтэй хэрэгжүүлж эхэлсэн. Тухайлбал, ажилтнуудын нийгмийн асуудал, хуулийн хүрээнд шударга, ил тод үйл ажиллагаа эрхлэх зэрэг хариуцлагатай бизнесийн зарчмуудыг мөрдөн хэрэгжүүлэв.
2007	ХААН Банк Санг үүсгэн байгуулж, компанийн нийгмийн хариуцлагын төсөл хөтөлбөрүүдийг системтэйгээр хэрэгжүүлж эхлэв.
2010	НҮБ-ын Даян дэлхийн гэрээнд нэгдэж, 4 бүлэг, 10 зарчмыг нь үйл ажиллагаандаа мөрдөж эхэлсэн.
2011	Байгаль орчин, нийгмийн бодлогыг зээлийн үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлж эхлэн, тасралтгүй сайжруулсаар байна. Монголын тогтвортой санхүүжилтийн хөтөлбөрт нэгдэж, ТоС-ийн ажлын хэсэг байгуулагдсан.
2018	Компанийн нийгмийн хариуцлагын үйл ажиллагаагаа өргөжүүлэн, НҮБ-аас тодорхойлсон Тогтвортой хөгжлийн 17 зорилгод хувь нэмрээ оруулж, банкны бүх түвшний үйл ажиллагаатай уялдуулахаар зорьж эхэлсэн. "Нэг бүс - Нэг зам" санаачилгын хүрээнд бий болсон Ногоон хөрөнгө оруулалтын зарчимд нэгдэж, 7 зарчмыг нь үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлж эхэлсэн.
2019	Банкны Тогтвортой хөгжлийн жилийн тайланг бэлтгэн нийтэд ил тод мэдээлж эхлэв. Банкны ТоС-ийн ажлын хэсгийг өргөжүүлэн Тогтвортой хөгжлийн ажлын хэсэг байгууллаа.
2020	ХААН Банкны дотооддоо дагаж мөрдөх анхны Тогтвортой хөгжлийн бодлого батлагдав.
2022	ХААН Банкны брэнд шинэчлэлийн төслөөр "Тогтвортой хөгжлөөр манлайлагч байна" гэж банкны дөрвөн үнэт зүйлсийн нэгээр тухайлан тодорхойлсон. ХААН Банк нь Монголын анхны Ногоон бондыг олон улсын зах зээлд гаргаж, 5 жилийн хугацаатай 60 сая ам.долларын эх үүсвэрийг татан төвлөрүүлээ.

1.6.3.2. Тогтвортой хөгжлийн бодлого

ХААН Банк 2018 оноос эхлэн Тогтвортой хөгжлийн зорилгуудыг дотоод үйл ажиллагааныхаа түвшин бүрт уялдуулахад анхаарч ажиллах том зорилт тавьсан. Энэ зорилтын хүрээнд 2020 онд Тогтвортой хөгжлийн бодлогоо батлан хэрэгжүүлж эхэлсэн билээ.

Уг бодлогын суурь ойлголт нь НҮБ-ын 2015 онд тодорхойлсон Тогтвортой хөгжлийн 17 зорилго, НҮБ-аас 2000 онд зарлан тунхагласан "Даян дэлхийн гэрээ"-ний 4 бүлэгт 10 зарчим болон Монгол Улсын "Тогтвортой санхүүжилт (ТоС) хөтөлбөр"-ийн 2013 онд тодорхойлсон 8 зарчимд тулгуурласан байдаг.

2023 5 29

Энэхүү бодлого нь урт хугацаанд амжилттай оршин тогтнох суурийг бэхжүүлэх үндсэн баримт бичиг байх бөгөөд Тогтвортой хөгжлийн зорилго, зарчмуудыг тодорхойлох, тэдгээрийг өдөр тутмын үйл ажиллагаанд хэрэгжүүлэх, банкны Төлөөлөн удирдах зөвлөл, Гүйцэтгэх удирдлага, нийт ажилтнууд оролцогч талууд, харилцагчдын өмнө хүлээх үүрэг хариуцлагын хэм хэмжээг тодорхойлоход оршино.

ХААН Банкны тогтвортой хөгжлийн бодлого нь үндсэн дөрвөн хэсгээс бүрдэнэ. Үүнд:

1.6.3.3. Тогтвортой санхүүжилт

ХААН Банк нь тогтвортой санхүүжилтийн хүрээнд олон улсын санхүүжүүлэгч байгууллага, зөвлөх компаниуд, яам, тамгын газар болон байгаль орчинд ээлтэй үйл ажиллагаа явуулж буй байгууллагуудтай хамтран ажиллаж цар хүрээгээ тэлсээр байна.

Банк нь дараах зээлийн бүтээгдэхүүнийг амжилттай хэрэгжүүлж, шинээр нэвтрүүлэн ажиллаж байна.

- ЛИСА төслийн байгаль орчныг хамгаалахад зориулсан ногоон зээл;
- БОАЖЯ-тай хамтран хэрэгжүүлж байгаа Агаар орчны бохирдлыг бууруулах өрхийн болон бизнесийн ногоон зээл;
- Банкны өөрийн эх үүсвэрээр санхүүжүүлэх хэрэглээний болон бизнесийн ногоон зээлийн бүтээгдэхүүнийг зах зээлд шинээр нэвтрүүлсэн;
- Эрчим хүчний үр ашгийг нэмэгдүүлэх бизнесийн төсөл хөтөлбөрүүдийг санхүүжүүлэх зорилготой “Эрчим хүчний хэмнэлттэй бизнесийн зээл”;
- Гэр бүлийн ногоон зээл багтаж байна.

Ногоон эх үүсвэр

ХААН Банк нь 2015 оноос хойш нийт 180 сая орчим ам.долларын ногоон зээлийн эх үүсвэрийг олон улсын банк санхүүгийн байгууллагуудаас татан төвлөрүүлээд байна. 2021-2023 онуудад ногоон санхүүжилтын чиглэлээр татсан санхүүжилтүүдийг дурдвал:

2023 5 29

Дэлхийн уур амьсгалын хамтын ажиллагааны сан (GCPF)-аас олгосон санхүүжилт

ХААН Банк нь уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулах, дасан зохицоход чиглэсэн үйл ажиллагааг дэмжин, иргэд, аж ахуйн нэгжүүдийн ногоон үйлдвэрлэлд шилжих шилжилтийг ногоон санхүүжилтийн шийдлүүдээр дэмжих зорилгоор банкны урт хугацааны түнш байгууллага болох Швейцарийн "responsAbility Investments AG"-н удирдаж буй "Дэлхийн уур амьсгалын хамтын ажиллагааны сан (GCPF)"-тай хамтын ажиллагааг 2021 онд амжилттай эхлүүлж байсан билээ. 2021 онд GCPF сангаас хүлээж авсан 5 сая ам.долларын урт хугацаат эх үүсвэрийг ногоон зээл, төсөл хөтөлбөрүүдийг санхүүжүүлэх зорилгоор амжилттай бүрэн ашиглаж дууссаны үндсэнд, зээлийн 2 дахь хэсэг болох 8 сая ам.долларыг нэмэлтээр татан төвлөрүүллээ. GCPF сан нь ХААН Банкны ногоон зээл олгох чадавхийг сайжруулах, ногоон зээл олгоход мэргэжлийн туслалцаа үзүүлэх, үйл ажиллагааг сайжруулахад шаардлагатай техникийн туслалцааг үзүүлэн хамтран ажилласаар байна.

Европын Сэргээн Босголт Хөгжлийн Банк (EBRD)-аас олгосон санхүүжилт

ЕСБХБ нь "Ногоон эдийн засгийг санхүүжүүлэх хөтөлбөр"-ийн хүрээнд НҮБ-ын дэргэдэх Уур амьсгалын ногоон сан (УАНС)-гаас 15 сая ам.доллар, өөрийн эх үүсвэрээс 45 сая ам.долларыг бүрдүүлж, нийт 60 сая ам.долларыг байгаль орчинд ээлтэй ногоон зээлийг санхүүжүүлэх гэрээг ХААН Банкттай 2022 оны 10 сарын 19-ний өдөр байгуулсан. Уг санхүүжилтийн эхний хэсэг болох 30 сая ам.долларыг 2022 оны 12 сард хүлээн авсан бол үлдсэн эх үүсвэрийг 2023 ондоо хүлээн авахаар төлөвлөөд байна. Энэ хүрээнд байгальд ээлтэй үйл ажиллагаа, эко бүтээгдэхүүнийг дэмжих уян хатан, таатай нөхцөл бүхий ногоон зээлийг харилцагчдадаа санал болгосноор уур амьсгалын өөрчлөлтийн эсрэг хамтдаа тэмцэж, эх дэлхийдээ хувь нэмэр оруулах боломж бүрдэх болно.

Нидерландын Хөгжлийн банк (FMO) болон европын хөгжлийн банкуудын хамтарсан санхүүжилт

ХААН Банк нь Нидерландын хөгжлийн банк, Францын хөгжлийн байгууллага, Германы хөгжлийн банк, Олон улсын хөрөнгө оруулалтын банк болон Швейцарын "Atlantic Forfaitierungs AG" байгууллагуудтай 120 сая ам.долларын урт хугацаат хамтарсан санхүүжилттэй зээлийн гэрээг 2021 оны 9 дүгээр сард байгуулсан. Энэхүү санхүүжилтийн 20 сая ам.долларыг иргэд болон бизнес эрхлэгч харилцагчдын ногоон эрчим хүчний хэмнэлттэй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг санхүүжүүлэх, сэргээгдэх эрчим хүч, ус болон байгалийн нөөцийн хэмнэлттэй, дахин боловсруулах үйлдвэрлэл, хог хаягдлын менежмент, ногоон тээвэр, ногоон барилга зэрэг олон төрлийн "ногоон" төсөл хөтөлбөрийг тусгайлан санхүүжүүлэхэд зарцуулж байна.

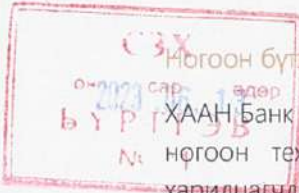
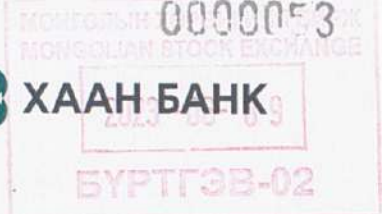
Олон улсын зах зээлд гаргасан Монгол улсын хамгийн анхны ногоон бондын санхүүжилт

Банк нь сэргээгдэх эрчим хүч болон байгальд ээлтэй ногоон төсөл, хөтөлбөрүүдийг санхүүжүүлэх зорилготой Монголын анхны Ногоон бондыг олон улсын зах зээлд гаргах ажлыг зохион байгуулж, Олон улсын санхүүгийн корпораци 15 сая ам.долларын санхүүжилт, Нидерландын хөгжлийн банк 35 сая ам.доллар, АНУ-д төвтэй "MicroVest Capital Management" компани 10 сая ам.долларын санхүүжилтийг тус тус олгоод байна. Энэхүү хөрөнгө оруулалтаар Монгол Улсын сэргээгдэх эрчим хүч, эрчим хүчний хэмнэлт, ногоон барилга байгууламж, хүрээлэн буй орчинд ээлтэй хөдөө аж ахуйн төслүүдийг санхүүжүүлснээр ХААН Банкны ногоон зээлийн багцыг нэмэгдүүлээд зогсохгүй Монгол Улсын санхүүгийн зах зээлийн тогтвортой хөгжилд үнэтэй хувь нэмэр оруулах болно.

Монголын хөрөнгийн зах зээлээс татсан санхүүжилт

ХААН Банк нь 2023 оны 4 дүгээр сард олон нийтэд хувьцааныхаа 10%-ийг санал болгож, 183.4 тэрбум төгрөгийг татан төвлөрүүлсэн. Банк нийт татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийн 34% буюу 62.4 тэрбум төгрөгийг ногоон төсөл, хөтөлбөрүүдийн санхүүжилтэнд тусгайлан зарцуулахаар төлөвлөсөн.

НОГООН БҮТЭЭГДЭХҮҮН, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

ХААН Банк нь ногоон зээлийн бүтээгдэхүүний хувьд гадны хөрөнгө оруулагч байгууллагуудтай хамтран ногоон технологи, эрчим хүчний хэмнэлт, нүүрсхүчлийн хийн ялгарлыг бууруулах чиглэлээр харилцагчдад техникийн зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэн, ногоон бизнесийг дэмжин ажилладаг. Цаашид ч байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл, уур амьсгалын өөрчлөлтийг бууруулахад чиглэсэн ногоон бизнес, ногоон хэрэглээг дэмжих зээл болон бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг тогтвортой хөгжүүлж, зах зээлд таниулан ногоон санхүүжилтийн экосистемийг бүтээх, үр ашгийг хэмжих зохицуулалтын зөв механизмыг бий болгох, ногоон эдийн засагт оруулах хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэн манлайлан ажиллахыг зорьж байна.

Хүснэгт 19. ХААН Банкны ногоон зээлийн бүтээгдэхүүн

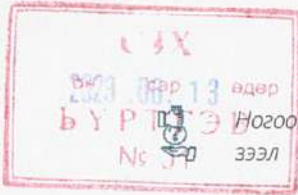
Зээлийн бүтээгдэхүүн	Хүү	Хугацаа	Зээлийн дээд хэмжээ	Шаардлага
БИЗНЕСИЙН НОГООН ЗЭЭЛИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮНҮҮД				
Ногоон эдийн засгийг дэмжих МОНГЕФФ зээл – Эргэлтийн хөрөнгө * – Хөрөнгө оруулалт *	14.4 – 15.0%	60 сар хүртэл	5.0 сая ам.доллартай тэнцэх төгрөг	Эрчим хүчний хэмнэлт >20% Хүлэмжийн хийг бууруулах >20% Усны хэмнэлт >20%
Ногоон эдийн засгийг дэмжих МОНГЕФФ зээл – Тоног төхөөрөмж *	14.4%	36 сар хүртэл	300.0 ам.доллартай тэнцэх төгрөг	Pre-investment assessment
Тогтвортой ноос ноолуурын нийлүүлэлтийг дэмжих ногоон зээл ***	12.0%	12 сар хүртэл	1 тэрбум төгрөг	SFA - Зохистой дадлын тохирлын гэрчилгээ бүхий хоршоод
Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах бизнесийн ногоон зээл	8%	60 сар хүртэл	200 сая төгрөг	Зориулалтын дагуу
Ногоон бизнесийн зээлийн шугам	15%	24 сар хүртэл	200 сая төгрөг	Ногоон таксономи
Техникийн хөрөнгө оруулалтын ногоон зээл	15%	60 сар хүртэл /Урьдчилгаа 20%/	500 сая төгрөг	Тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл /IE3/
Ногоон хөрөнгө оруулалтын зээл	15%	60 сар хүртэл	1 тэрбум төгрөг	Ногоон таксономи

ХЭРЭГЛЭЭНИЙ НОГООН ЗЭЭЛИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮНҮҮД

Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах өрхийн ногоон зээл	2.0 – 3.0%	30 сар хүртэл	40 сая төгрөг	Агаар, хөрсний бохирдол бууруулах
Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах тэтгэврийн ногоон зээл	2.0 – 3.0%	12 сар хүртэл	Тэтгэврийн хэмжээтэй уялдана.	
Ногоон хэрэглээний зээл	14.4%	30 сар хүртэл	20 сая төгрөг	Ногоон таксономи
Гэр бүлийн ногоон зээл*	12.0%	30 сар хүртэл	40 сая төгрөг	Эрчим хүчний хэмнэлт бүхий цахилгаан бараа

2023 5 29.1

Худалдан авч буй тээврийн хэрэгслийн үнийн дүнгээс хэтрэхгүй

Шинэ цахилгаан тээврийн хэрэгсэл

*- Харилцагчийн бизнес төслүүдэд хөндлөнгийн зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх байгууллагууд эрчим хүчний хэмнэлтийн үнэлгээ гаргана. Үнэлгээг зээлийн судалгааны шатанд ногоон шалгуур үзүүлэлтийг хангах боломжтой эсэх дээр, зээл батлагдаж олгогдсоны дараа анх төлөвлөж байсан эрчим хүчний хэмнэлтийн үр дүн гарсан эсэхийг баталгаажуулах үнэлгээ хийнэ. Тус үнэлгээг эх үүсвэр олгогч талаас дааж байгаа бөгөөд харилцагчийн төслийн онцлогоос хамаарч тухай бүр үнэлгээ хийх байгууллагыг сонгоно.

** - Харилцагч өөрийн хэрэгжүүлэх байгаль орчинд ээлтэй бизнесийн үйл ажиллагааны төслийг бичсэн байна.

*** - Тогтвортой ноос ноолуурын эвслээс хянаж, баталгаажуулан Зохистой дадлын тохирлын гэрчилгээ бүхий хоршоодуудад туршилтаар олгож байгаа зээлийн бүтээгдэхүүн юм.

ХААН Банкны санхүүжүүлсэн ногоон төсөл хөтөлбөрүүдийн жишээ

Улаанбаатар зочид буудлыг сэргээн засварлан, шинэчлэх төсөл

Улаанбаатар зочид буудлыг сэргээн засварлах, шинэчлэх төсөл нь эрчим хүчний үр ашгийг нэмэгдүүлэх бизнесийн ногоон зээлийг авсан томоохон төслүүдийн нэг юм. Энэхүү төсөл нь 1959 онд баригдсан хуучны барилгыг дахин сэргээн засварлаж, дулаан алдагдлыг бууруулж илүү эрчим хүч, усны хэмнэлттэйгээр шинэлэг өнгө төрхтэйгээр үйл ажиллагаагаа явуулах зорилгоор нийт 9.5 тэрбум төгрөгийн зээлийн санхүүжилт авсан. Зээлийн зориулалтын хүрээнд үнэлгээг хийхэд дараах дүгнэлт гарсан байна.

- Бүрэн хүчин чадлаар ажиллахад өдөрт 27,010 литр ус хэмнэнэ.
- 1,208,160.96 kWh эрчим хүчийг хэмнэж, хувиар тооцвол 23.8%-ийн эрчим хүчний хэмнэлтийг гаргана.
- Эрчим хүчний зардалд 126.9 сая төгрөгийг жилд хэмнэх боломжтой.
- 2.59 сая тонн нүүрсхүчлийн хий ялгарахаас сэргийлж байна.

Уг төсөл нь дулаан алдагдлыг бууруулахаас гадна Улаанбаатар хотын төвд байрлах түүхэн дурсгалт барилгын хуучны өнгө төрхийг алдагдалгүйгээр сэргээн засварлаж, эрчим хүчний хэмнэлт бүхий "ногоон" барилга болгож байгаагаараа онцлогтой.

Төгс Ургац ХХК Бүрэн автомат өвлийн хүлэмжийн төсөл

"Төгс ургац" ХХК-ийн орчин үеийн, дэвшилтэт, ухаалаг технологийн голланд загварын бүрэн автомат, дөрвөн улирлын хүлэмжийн төслийг санхүүжүүлсэн.

Нийт 10,400 кв талбай бүхий халаалт, усалгааны систем, агаарын чийгшлийн тохируулга зэрэг орчин үеийн хүлэмжийн шаардлагыг бүрэн хангасан, жилийн дөрвөн улирлын үйл ажиллагаатай энэхүү хүлэмжийн төсөл нь ижил төрлийн өвлийн хүлэмжүүдтэй харьцуулахад эрчим хүчний хэрэглээг 24 хувиар бага зарцуулах төдийгүй хүлэмжийн хийн ялгарлыг 50 хувиар бууруулах боломжтой юм.

- Усны хэрэглээ нь шинэ төслийг хэрэгжүүлснээр 66%-иар буурна.
- 3,931,000 kWh эрчим хүчийг хэмнэж, хувиар тооцвол 24%-ийн эрчим хүчний хэмнэлтийг бий болгоно.

Милко "Олон улсын жишиг экспортын

Монголын Улсын анхны олон төрөлт хүнсний үйлдвэр болох "Олон улсын жишиг экспортын үйлдвэрийн бүс" байгуулах, энэхүү төслийг ХААН Банк ногоон зээлээр санхүүжүүлсэн. Тус ногоон санхүүжилтийн

2023 5 29 7

үйлдвэрийн бүс”
байгуулах төсөл

хүрээнд хог хаягдлыг багасгах, эрчим хүчний хэрэглээг 50 гаруй хувиар, хүлэмжийн хийн ялгарлыг 8000 гаруй тонноор бууруулах шинэ тоног төхөөрөмжүүд худалдан авч, ингэснээр үйлдвэрийн хүчин чадлыг гурав дахин нэмэгдүүлэх боломж бүрдсэн юм. Өөрөөр хэлбэл, үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжүүдийг шинэчилснээр цахилгааны ашиглалт буурч, үйлдвэрийн бүтээмж нэмэгдэхээс гадна нэгж бүтээгдэхүүний зардал багасах аж. Мөн үйлдвэрлэлийн хүчин чадлыг ийнхүү сайжруулснаар хүнсний экспортын хэмжээг өсгөж, валютын урсгалыг нэмэгдүүлэх чухал ач холбогдолтой.

“Go.to market” -
Үйлчилгээний төв
байгуулах төсөл

Айл өрхүүдийн өдөр тутмын хэрэгцээг цогцоор нь хангах зориулалттай, уламжлалт захын хямд үнэ, өргөн сонголтыг тав тухтай орчинд үзүүлэх олон улсын чиг хандлага бүхий орчин үеийн жишиг томоохон захыг энэхүү төслийн хүрээнд барьж байна. Тус барилга байгууламж нь саарал усны хэрэглээ, эрчим хүч, хог хаягдлын менежментийг цогцоор нь шийдсэн, ус, цахилгаан болон дулааныг 24-өөс дээш хувь хэмнэх төдийгүй хүн, байгальд ээлтэй материал ашиглан барьж буйгаараа ногоон зээлд тавигдах шалгууруудыг бүрэн хангаж байгаа юм. Хамгийн том давуу тал нь үр ашиггүй эрчим хүчний хэрэглээг багасгаж, эдийн засаг, нийгэмд эерэг нөлөө үзүүлэхээс гадна үйлчлүүлэгчид тав тухтай орчинд сэтгэл ханамжтай худалдан авалт хийх, шоппинг аялал хийх боломж бүрдүүлснээрээ онцлогтой.

- 1,381,000 kWh буюу 24%-ийн эрчим хүчний хэмнэлтийг бий болгоно.

1.6.3.4. Тогтвортой үйл ажиллагаа

Тогтвортой ажлын байр

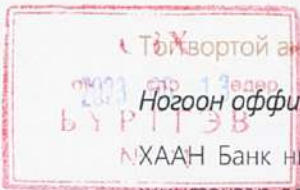
ХААН Банк нь Тогтвортой хөгжлийн 8-р зорилго: “Эдийн засгийн өсөлт, баталгаат ажлын байрыг бий болгох”-ын хүрээнд хүний нөөцийн уян хатан, оновчтой стратеги, бодлогыг хэрэгжүүлж, байгууллагын соёлыг бэхжүүлэн, ажилтнууддаа зөв хандлага, эерэг зан төлөвийг хэвшүүлэх, тэдний оролцоог нэмэгдүүлэх, сэтгэл ханамжтай, өндөр гүйцэтгэлтэй, үр бүтээмжтэй ажиллах нөхцөл бүрдүүлэх замаар банкны урт хугацааны, тогтвортой өсөлт хөгжилд хувь нэмрээ оруулан ажиллаж байна.

Банк нь ажилтнуудын сургалт, хөгжилд чиглэсэн тэгш хүртээмжтэй, уян хатан, хэрэгцээнд нь суурилсан сургалтуудыг санал болгохоос гадна банкны ажилтнууд мэргэжлийн өндөр түвшинд ажилладаг, мэргэшсэн байх тал дээр онцгойлон анхаардаг. Иймд мэргэжлийн чиглэлээр болон банкны дунд, урт хугацааны стратегийн дагуу ажилтнуудын саналд үндэслэн сургалтын хэрэгцээг тодорхойлж, мэргэжлийн, хувь хүний хөгжлийн чиглэлээр сургалтуудыг тогтмол зохион байгуулдаг билээ.

Ажилтнуудынхаа сэтгэл ханамжийг нэмэгдүүлэх үүднээс буцалтгүй тусламж олгох, тэтгэврийн хуримтлалын санд хамруулах, өндөр настны нэмэгдэл тэтгэврийг ахмад ажилтнууддаа олгох, төрөл бүрийн хөнгөлөлт, хангамжийн хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэх, эрүүл мэндийн даатгал, үзлэг шинжилгээнд хамруулах зэргээр нийгмийн асуудлыг нь шийдвэрлэхийг зорьдог.

Мөн ажилтнуудынхаа эрүүл, аюулгүй орчинд ажиллах эрхийг хангахаар Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн хуулийг хэрэгжүүлэн шаардлагатай орчин нөхцөлийг бүрдүүлэх, ажлын байрны эрсдэлийн үнэлгээ хийх, эрсдэлтэй гэж үзсэн тохиолдолд ажилтны эрүүл мэнд, аюулгүй байдлыг хангахад чиглэсэн шаардлагатай арга хэмжээг шуурхай авч хэрэгжүүлдэг.

Төвтөртой ажлын орчин

Ногоон оффис

ХААН Банк нь 2018 оноос эхлэн Тогтвортой хөгжлийн 17 зорилгыг бүх түвшний үйл ажиллагаандаа шингээхээр зорьж ажиллаж байна. Үүний хамгийн том жишээ нь орчин үеийн барилгын удирдлагын системтэй, газар хөдөлтийн 8 баллд тэсвэр бүхий ногоон оффис болох ХААН Банк цамхаг билээ. Энэ нь ажилтнуудыг эрүүл, аюулгүй орчинд ажиллах нөхцөл боломжоор хангахаас гадна ХААН Банк өөрийн өдөр тутмын үйл ажиллагаагаар байгаль орчинд үлдээх ул мөр багатай байхад чухал ач холбогдолтой. Ногоон оффисын санаачлагууд нь банкны төв оффист цогцоор хэрэгжихээс гадна салбар нэгжийн оффист шат дараатай нэвтрүүлэн хэрэгжүүлж эхлээд байна.

Ногоон оффисын хүрээнд хэрэгжүүлж буй ажлууд:

- BMS – Building Management System
- Гэрэлтүүлгийн удирдлагын систем
- Хөдөлгөөн мэдрэгч гэрэлтүүлэг
- Лифтний цагийн болон эрчим хүчний хэмнэлттэй тохиргоо
- Цэвэр усны зохисгүй хэрэглээг бууруулах тохиргоо
- Дулаан солилцуурын систем
- Халаалт, хөргөлт, агааржуулалтын системүүд бүгд автомат цагийн тохиргоо
- Цахилгааны бүх оролт гаралтуудад дижитал тоолуур
- Хог хаягдлын менежмент

2023 5 29А

Нөөцийн зохистой хэрэглээ

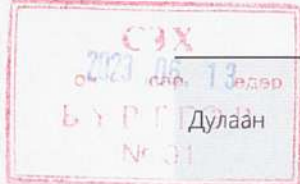
Оффисын эрчим хүч, ус, дулааны хэрэглээ

2021 онд “Ковид-19” цар тахлын хязгаарлалт, хөл хорионы үед төв оффисын ажилтнууд зайнаас тодорхой хугацаанд ажилласан нь ашиглалтын зардлыг багагүй хэмжээгээр бууруулсан төдийгүй шатахуун зарцуулалт болон хүлэмжийн хийн ялгарлыг ихээхэн бууруулж чадсан. 2022 оноос цар тахлыг нөхцөл байдал сайжирсантай холбоотой нөөцийн хэрэглээ өссөн боловч хэвийн үеийн өмнөх байдалтай харьцуулахад буурсан төдийгүй цаашид илүү хэмнэлттэй, зохистой хэрэглээг хэвшүүлэхээр хичээн ажиллаж байна.

Хүснэгт 20. Оффисын эрчим хүч, ус, дулааны хэрэглээ

	2020	2021	2022
Хэрэглээ (м3)	8,639	6,746	9,1829
Зардал (төгрөг)	22,287,787	17,405,252	38,040,036

Эрчим хүч	Хэрэглээ (жоуль)	12,545	12,091	12,175
	Зардал (төгрөг)	91,286,472	87,983,151	88,594,273
Шатахуун	Хэрэглээ (кВт)	2,844,057	2,421,001	2,972,547
	Зардал (төгрөг)	458,908,544	263,180,262.7	530,908,102
	Хэрэглээ (тн)	267	65	104
	Хэрэглээ (м3)	615,982,386.5	176,769,155.5	398,507,511

Цаасны хэрэглээ

Банк нь цахим шилжилтийг тасралтгүй хийж буйтай холбоотойгоор цаасны хэрэглээг багасгахад анхаарч ажилласаар байна.

Хүснэгт 21. Төв оффис ба салбар нэгжийн цаасны хэрэглээ

Цаасны хэрэглээ*	2020	2021	2022
Цаасны ширхэг	1.9 сая ширхэг	770 мянган ширхэг	885 мянган ширхэг
Цаасны зардал	1.5 тэрбум төгрөг	1 тэрбум төгрөг	1.4 тэрбум төгрөг

* А4, АТМ, ПОС, Дугаарлагч цаас, мөнгөний бүс цаас, баримтын хавтас цаас

1.6.3.5. Тогтвортой нийгмийн хөрөнгө оруулалт

ХААН Банк Сан

ХААН Банк Сан нь 2007 онд байгуулагдсан бөгөөд уг сангаар дамжуулан компанийн тогтвортой хөгжлийн бодлого, нийгмийн хариуцлагын ажлуудыг хэрэгжүүлдэг. 2022 оны эцсийн байдлаар хүмүүсийн амьдралыг бодитой өөрчилж, нийгмийн сайн сайханд хувь нэмрээ оруулах эрхэм зорилгын дор 500 төсөл, хөтөлбөрийг 9.4 тэрбум төгрөгөөр санхүүжүүлжээ.

Боловсрол

ХААН Банкны нэрэмжит шинэ оюутны тэтгэлэгт хөтөлбөр

2007-2022 оны хугацаанд ХААН Банк сан "ХААН Банкны нэрэмжит тэтгэлэгт хөтөлбөр"-ийн хүрээнд нийт 2,170 оюутан залууст сургалтын төлбөрийн тодорхой хувийн тэтгэлэг олгоод байна.

RISE шинэ оюутны хөгжлийн хөтөлбөрийг ХААН Банк сан 2018 оноос санаачлан хэрэгжүүлсэн бөгөөд шинээр оюутан болж буй залуусыг хичээлээс гадуур өөрийгөө хөгжүүлэх, хувийн санхүүгээ зөв удирдах болон их хотын соёлтой иргэн байхад чиглүүлэх, туслах зорилготой. Өнгөрсөн хугацаанд тус хөтөлбөрт нийт 4,000 гаруй шинэ оюутан хамрагдаж, биечилсэн болон цахимаар сургалт, хөгжлийн 10 гаруй арга хэмжээнд оролцсон.

Иргэдийн санхүүгийн боловсролыг дээшлүүлэх сургалт

Санхүүгийн төлөвлөлт, сахилга батын тухай зорилтот бүлгүүдэд мэдлэг мэдээлэл олгох, санхүүгийн зөв бүтээгдэхүүн үйлчилгээг сонгох, цахим банкны аюулгүй байдал болон санхүүгийн эрсдэлийг олон нийт, харилцагчдад ойлгуулах, цаашлаад иргэдийн санхүүгийн боловсролыг дээшлүүлэх зорилгоор ХААН Банк 2018 оноос санхүүгийн боловсрол олгох хөтөлбөрийг амжилттай хэрэгжүүлж эхэлсэн. Нийт 4,000 гаруй хүүхэд, залуусыг санхүүгийн болон хувь хүний хөгжлийн сургалт зэрэг сонирхолтой олон арга хэмжээ, сургалтад хамруулаад байна.

2023 5 29

Код бичих охидын хөтөлбөр

"Код бичих охидын хөтөлбөр" нь харилцаа холбоо, мэдээллийн технологийн салбарын хүний нөөцийг бэлдэх, бус нутгийн тоон хуваагдлыг бууруулах, жендерийн тэгш бус байдлыг багасгах зорилготойгоор 2 дахь жилдээ зохион байгуулагдсан бөгөөд уг ажлын хүрээнд ХААН Банк Сан 4 оролцогчийн сургалтын зардлыг бүрэн санхүүжүүлж, тэтгэлэг олгосон. Тус хөтөлбөрт нийт 30 охин шалгарч, зуны турш вакумжуулсан сургалтад хамрагдсанаас гадна ХААН Банкны төв оффис болох ХААН Банк Цамхагт зочлон банкны үйл ажиллагаа, санхүүгийн салбарын мэдээллийн технологитой танилцаж, мэргэжлийн хүмүүстэй ярилцан мэдээлэл авах боломжийг бүрдүүлсэн.

Эрүүл мэнд

Хавдрын эсрэг үндэсний аян

2011 оноос эхлэн "Хавдрын эсрэг үндэсний аян"-ыг орон даяар хэрэгжүүлж байна. Өнгөрсөн 12 жилийн хугацаанд аяны баг бүрэлдэхүүн Монгол орныг гурван удаа бүтэн тойрч, 130 мянга гаруй иргэнийг урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамруулж, 10 мянга гаруй эмч мэргэжилтнийг мэргэшүүлж, 500 гаруй удаагийн яаралтай мэс засал хийж, хорт хавдрын 600 гаруй тохиолдлыг илрүүлсэн ба ХААН Банкны 2,700 гаруй ажилтан сайн дурын эрүүл мэндийн ажилтнаар бэлтгэгдсэн.

Цусны даралт ихсэлтийн эсрэг аян

ХААН Банк Сан 2017 оноос "Цусны даралт ихсэлтийн эсрэг аян"-ыг орон даяар эхлүүлж, Монгол орны 12 аймагт амжилттай хэрэгжүүлэн, үүнд 19 мянга гаруй иргэн хамрагдаж, үр шимийг нь хүртээд байна. Аяныг хэрэгжүүлэгч талууд жил бүрийн 09 сарын 29-ний өдөр Дэлхийн зүрхний өдрийг хамтран тэмдэглэж, олон нийтэд эрүүл мэндийн боловсрол олгох нөлөөллийн ажлыг тогтмол хийж ирсэн.

Эмэгтэйчүүдийг дэмжих хөгжлийн хөтөлбөр

ХААН Банк сангаас 2021 оноос "Эмэгтэйчүүдийг дэмжих хөгжлийн хөтөлбөр"-ийг анх удаа санаачлан, эрүүл мэндийн салбарын сувилагч, асрагч нарын дунд хэрэгжүүлж байна. Уг хөтөлбөр нь тэдний ажил эрхлэлт, хувь хүний болон мэргэжлийн хөгжлийг дэмжих, мөн албан тушаал, ажил үүрэг, мэргэжлийн онцлог, давуу талыг нийгэмд таниулах, эерэг хандлага бий болгох зорилготой бөгөөд одоогийн байдлаар хөтөлбөрт 360 оролцогч шалгарч, 2-6 төрлийн сургалтад үнэ төлбөргүй цахимаар хамрагдсан.

Байгаль орчин

"ХААН Банкны ой" мод тарих хөтөлбөр

ХААН Банк Сан 2007 оноос эхлэн байгаль орчны тэнцвэрт байдлыг хадгалах, уур амьсгалын өөрчлөлтөөс урьдчилан сэргийлэх зорилгын хүрээнд "ХААН Банкны ой" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж ирсэн бөгөөд өнгөрсөн хугацаанд 30 мянган ширхэг мод тариад байна. Уг хөтөлбөрийн цар хүрээг өргөжүүлэн Монгол Улсын ойн санг нэмэгдүүлэхэд хувь нэмрээ оруулах зорилгоор 108,000 шинэс модыг Сэлбэ

голын эх, Их баяны ам орчмын 40 га газар тарихаар төлөвлөн, мэргэжлийн байгууллагуудтай хамтран ажиллаж байна. Тус газар мод тарьснаар ойн экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хадгалах, Сэлбэ голын эхийн ундарга сэргэх, улмаар Сэлбэ голын Туул голд цутгах урсац нэмэгдэх зэрэг олон талын ач холбогдолтой.

Нийгмийн эмзэг бүлэгт

ХААН Банк Сан нь нийгмийн эмзэг бүлэгт чиглэсэн 30 гаруй төсөл, хөтөлбөрийг төрийн болон ТББ-тай хамтран хэрэгжүүлж, 450 гаруй сая төгрөгөөр санхүүжүүлэн иргэд, бяцхан үрсийн амьдралд баяр баясгалан бэлэглэсэн байна.

"Лантуун дохио" ТББ-ын санаачилсан "Ид шидийн орон-2" төсөлд ХААН Банк хамт олноороо 100 хувь "Ид шидтэй ах, эгч" болж нийгэмд эерэг давалгаа үүсгэсэн төдийгүй харилцагчдаа болон бусад ААН байгууллагуудыг ч энэ аянд уриалсан юм. "Ид шидтэй ах, эгч" болсноор харилцагчид хуримтлалын үйлчилгээ ашиглан өөрийн сонгосон дүнгээр "Ид шидийн орон" хүүхэд хамгааллын төвийн багачуудад өдөр бүр хандив өргөх боломжийг бүрдүүлсэн юм.

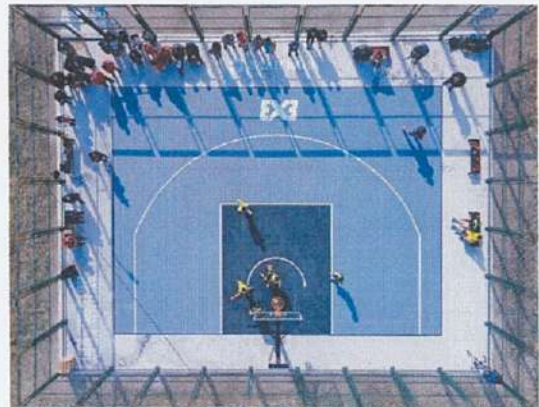
Орон нутгийн хөгжлийг дэмжих

ХААН Банкны 3x3 сагсан бөмбөгийн талбай

2021 онд ХААН Банк үүсэн байгуулагдсан түүхт 30 жилийн ойгоо тохиолдуулан нийгмийн хариуцлагын хүрээнд 21 аймаг болон нийслэлийн 8 дүүрэгт нийт 33 байршилд 3x3 сагсан бөмбөгийн жишиг талбай байгуулж ашиглалтад оруулсан.

Дорноговь аймаг

Дархан-Уул аймаг

ХААН Банк компанийн нийгмийн хариуцлагын хүрээнд 2000-аад оноос Монголын соёл урлагийн салбарт олон шинэ санаачилга, төсөл хөтөлбөрийг амжилттай хэрэгжүүлж ирсэн түүхтэй. 2007 оноос хойш дэргэдээ уран зургийн галерей нээсэн бөгөөд тус галерей нь 2017 оноос банкны төв оффис ХААН Банк цамхагийн 3-р давхарт байрлаж байна. ХААН галерей залуу уран бүтээлчдийн үзэсгэлэнг харилцагчид болон олон нийтэд сар бүр үнэ төлбөргүй хүргэдэг. Тус галерейн уран бүтээлийн сан хөмрөгт өдгөө 400 гаруй бүтээл бий.

Тогтвортой хөгжил

"2030" цахим товхимол

ХААН Банк Сангаас 2019 онд Тогтвортой хөгжил гэж юу болох, яагаад дэлхий нийтээрээ үүнд зайлшгүй анхаарах шаардлагатай тухай мэдлэг ойлголтыг олон нийтэд хүргэх, мэдээ мэдээлэл түгээх зорилгоор Upgrade вэбсайтаар хамтран тогтвортой хөгжлийн талаар онцолдог "2030" цахим товхимлыг бэлтгэн 14 хоног тутам уншигчдын хүртээл болгож эхэлсэн. Тус товхимол нь олон нийтэд хүрсэн цагаасаа хойш 4 жилийн хугацаанд нийт 7,500 гаруй тогтмол уншигчтай болоод байна.

162 5 2023

СЭХ
он 2023 сар 1 8
БҮРТГЭВ
№ 1

1.6.3.6. Тогтвортой хамтын ажиллагаа ба тайлагнал

Дотоодын хамтын ажиллагаа

ХААН Банк нь Тогтвортой хөгжлийн 17-р зорилго: “Хөгжлийн төлөөх түншлэл”-ийн хүрээнд тогтвортой хөгжилд манлайлж, уриалан хамтдаа өсөж дэвшихийг эрмэлзэхийн хэрээр олон байгууллага, нэгдлүүдтэй хамтран ажиллаж идэвхтэй гишүүн байж, бусдаас суралцаж, өөрийн сайн туршлагаа хуваалцан тогтвортой хөгжил, компанийн нийгмийн хариуцлагыг зохистой, зөв чиглэлд хөгжүүлэхэд үлгэрлэсээр ирсэн. Хамтын ажиллагааны хүрээнд дараах дотоодын байгууллагуудад идэвхтэй гишүүнчлэл, ил тод тайлагналтай хамтран ажиллаж байна. Үүнд:

Олон улсын хамтын ажиллагаа

ХААН Банк нь корреспондент банкны чиглэлээр олон улсын нэр хүнд бүхий 200 гаруй банк, хөрөнгө оруулалтын чиглэлээр олон улсын 20 гаруй банк санхүүгийн байгууллагуудтай байнгын хамтын ажиллагаатай ажилладаг.

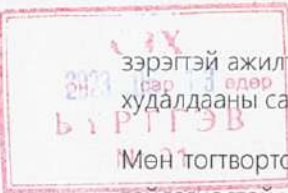
Банк нь гадаадын 28 банкан дахь 49 ностро дансаар дамжуулан харилцагчдынхаа 13 төрлийн валютаар хийгдэх олон улсын төлбөр тооцоо, гадаад гүйлгээг найдвартай гүйцэтгэж байна. 2021 оноос ХААН Банк гадаад төлбөр тооцооны тасралтгүй ажиллагааг хангах зорилгоор олон улсын банкуудтай хамтын ажиллагаагаа өргөжүүлэн хөгжүүлэхийн сацуу технологийн бусад дэвшлийг ашиглан гадаад гүйлгээг түргэн шуурхай дамжуулах боломжийг судлан, нэвтрүүлэхээр ажиллалаа.

ХААН Банк нь олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагуудтай нийт 200 сая гаруй ам.долларын худалдааны санхүүжилтийн эрхийн гэрээг гадаад худалдаа эрхлэгч аж ахуйн нэгж, харилцагчдынхаа гадаад худалдааны үйл ажиллагааг дэмжих зорилгоор байгуулсан. Ингэхдээ харилцагчдынхаа худалдааны онцлог, эргэлтэд тохирсон гадаад худалдаанд өргөнөөр ашиглагддаг төлбөр тооцооны хэрэгсэл, санхүүжилтийн үйлчилгээг Олон улсын худалдаа аж үйлдвэрийн танхимаас гаргасан UCP600, URDG, Incoterms 2020 зэрэг стандартын дагуу санал болгон хамтран ажиллаж байна. Харилцагчдын гадаад худалдааг санхүүжүүлэх, дэмжих хүрээнд олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагууд, хөгжлийн төмөр олон улсын санхүүгийн корпораци (ОУСК), Азийн хөгжлийн банк (АХБ), Европын сэргээн босголт, хөгжлийн банк (ЕСБХБ) зэрэг байгууллагатай урт хугацаанд хамтран ажиллаж ирсэн. Уг хамтын ажиллагааны хүрээнд олон улсын шилдэг 800 гаруй банктai худалдааны санхүүжилтийн чиглэлээр хамтран ажиллах боломж бүрдэж буй. ХААН Банкны олон улсын мөргөшсөн

МОНГОЛ
ХААН БАНК
УК10009
P. Manzi

МОНГОЛЫН УЛАСЫН БАНК
MONGOLIAN STATE BANK
1115205447
20230482

2023 5 29/1

зэрэгтэй ажилтнууд болон банкны нийт ажилтнууд, гадаад худалдааны бизнес эрхлэгч харилцагчдаа худалдааны санхүүжилтийн мэргэжлийн зөвлөгөө, сургалтыг тогтмол зохион байгуулан ажиллаж байна.

Мөн тогтвортой хөгжлийн чиглэлд дараах олон улсын байгууллагуудтай идэвхтэй гишүүнчлэл, ил тод тайлагналтай хамтран ажиллаж байна. Үүнд:

- United Nations Global Compact
- Green Investment Principles

1.6.4. Үнэт цаас гаргагчийн хийсэн гэрээ хэлцлийн талаар

Өмгөөллийн “ХаанЛекс Партнерс ХХН” (цаашид “Хуулийн зөвлөх” гэх) нь 2023 оны 05 дугаар сарын 09-ний өдөр Банктай байгуулсан 820 тоот “Хууль зүйн зөвлөх үйлчилгээний гэрээ”-ний дагуу Банкны нийтэд нээлттэй ногоон бонд гаргахтай холбоотойгоор Банкны үйл ажиллагаанд хууль зүйн хувьд хөндлөнгийн дүн шинжилгээ хийж, Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн 10.6-д заасны дагуу үнэт цаасны танилцуулгад тусгасан мэдээллийн үнэн зөв, хүчин төгөлдөр эсэх тухай хуулийн дүгнэлт бэлтгэсэн.

Өмгөөллийн “ХаанЛекс Партнерс ХХН” нь “Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль”-ийн 10.5.7, СЗХ-ны “Үнэт цаасны бүртгэлийн журам”-ын 11.14.1 дахь заалтын дагуу өөрийн гаргасан хуулийн дүгнэлтийн 3.4 болон 3.5 дахь хэсэгт Банкны хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн тав болон түүнээс дээш хувьтай тэнцэх хэмжээний үнийн дүн бүхий үүрэг хүлээсэн гэрээ, хэлцэл болон сүүлийн 3 жилийн хугацаанд хийгдсэн их хэмжээний болон сонирхлын зөрчилтэй гэрээ, хэлцлийг хуульд заасан журмын дагуу байгуулагдсан эсэх талаар тус тус дүгнэсэн.

Хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн тав болон түүнээс дээш хувьтай тэнцэх хэмжээний үнийн дүн бүхий үүрэг хүлээсэн гэрээ, хэлцэл

Банкны хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн тав болон түүнээс дээш хувьтай тэнцэх хэмжээний үнийн дүн нь 8,604,891,000 төгрөг болно. Хуулийн дүгнэлт бэлтгэх өдрийн байдлаар хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн тав болон түүнээс дээш хувьтай тэнцэх хэмжээний үнийн дүн бүхий нийт 259 гэрээ Үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагаанд хүчин төгөлдөр үйлчилж байна. Банкны зээлийн гэрээ, барьцааны гэрээнүүд нь тодорхой батлагдсан загварын дагуу байгуулагддаг стандарт гэрээнүүд байх бөгөөд Банкны тухай хуулийн 7.2 дахь хэсэг болон Банкны Нууцын журмын дагуу Банк нь харилцагчдын мэдээллийн нууцлалыг хадгалах үүрэгтэй тул жишээ болгон ирүүлсэн Банкны хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн тав болон түүнээс дээш хувьтай тэнцэх хэмжээний үнийн дүн бүхий таван зээлийн гэрээг хянан үзвэл тэдгээр нь холбогдох хууль тогтоомжид нийцсэн байна. Тодруулбал:

- Банкны зүгээс өөрийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн тав болон түүнээс дээш хувьтай тэнцэх хэмжээний үнийн дүн бүхий дээрх зээлийн гэрээнүүдэд Банк, эрх бүхий хуулийн этгээдийн мөнгөн хадгаламж, мөнгөн хөрөнгийн шилжүүлэг, зээлийн үйл ажиллагааны тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2 дахь хэсэгт заасан зээлийн гэрээнд заавал тусгах нөхцөлүүдийг бүрэн тусгасан ба хуульд заасан агуулгын болон хэлбэрийн шаардлагыг хангасан байна.
- Хуулийн зөвлөхийн зүгээс Үнэт цаас гаргагчийн ирүүлсэн зээлийн гэрээнүүд нь хууль тогтоомжид нийцсэн бөгөөд гэрээний аль нэг талын үүргийн зөрчил байхгүй тул гэрээний хэрэгжилт хэвийн, хууль тогтоомжид нийцсэн хэмээн дүгнэсэн.

Сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл

Компанийн тухай хуулийн 89 дүгээр зүйлийн 89.1-д “Компанийн энгийн хувьцааны 20 буюу түүнээс дээш хувийг дангаараа, эсхүл түүнтэй нэгдмэл сонирхолтой этгээдтэй хамтран эзэмшиж байгаа

2023 5 29

хувьцаа эзэмшигч, компанийн эрх бүхий албан тушаалтан, түүнтэй нэгдмэл сонирхолтой этгээд нь өөрийн ажиллаж байгаа болон хувьцааг нь эзэмшиж байгаа компанитай дор дурдсан харилцаанд орсон бол компанитай, эсхүл түүний хараат болон охин компанитай сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл хийх этгээдэд тооцогдоно" гэж заасан. Банк нь сүүлийн 3 жилийн хугацаанд нийт 190 сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл байгуулсан.

Компанийн тухай хуулийн 89.3-т Компанийн тухай хуулийн 12 дугаар бүлэгт заасан сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл байгуулах журам үл хамаарах тодорхой нөхцөлүүдийг жагсаасан байдаг бөгөөд мөн хуулийн 89.4 дэх хэсэгт: "Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компанийн хувьцаа эзэмшигчдийн тоо нь 10-аас илүүгүй бол компанийн дүрэмд энэ хуулийн 89.3-т зааснаас бусад тохиолдлыг зааж болно." гэж заасан байдаг. Өөрөөр хэлбэл компани нь өөрийн үйл ажиллагааны онцлогоос хамааран сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл байгуулахдаа Компанийн тухай хуулийн 12 дугаар бүлэгт заасан журмыг баримтлахгүй байх тодорхой тохиолдлыг тусгайлан зааж болдог байна. Энэхүү хуулийн зохицуулалтын дагуу Банк нь дүрэмдээ сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл байгуулах журам үл хамаарах нэмэлт нөхцөлийг тусгасан байх ба дээрх сонирхлын зөрчилтэй гэрээ, хэлцлийг өөрийн дүрэмд заасан зохицуулалтын хүрээнд байгуулсан нь холбогдох хууль тогтоомжид нийцсэн байна гэж Хуулийн фирм дүгнэсэн.

Их хэмжээний хэлцэл

Компанийн тухай хуулийн 87 дугаар зүйлийн 87.1.1-д "Хэлцэл хийхийн өмнөх сүүлийн балансын активын нийт дүнгийн 25 хувиас дээш зах зээлийн үнэтэй эд хөрөнгө, эд хөрөнгийн эрхийг худалдах, худалдан авах, захиран зарцуулах болон барьцаалахтай холбогдсон хэлцэл, эсхүл хоорондоо шууд холбоотой хэд хэдэн хэлцэл /компанийн өдөр тутмын үндсэн үйл ажиллагаатай холбогдсон хэлцэл үүнд хамаарахгүй/", 87.1.2 дахь хэсэгт: "компанийн урьд гаргасан энгийн хувьцааны 25 хувиас дээш хэмжээний энгийн хувьцаа, энгийн хувьцаа авах эрхийн бичиг буюу энгийн хувьцаанд хөрвөх үнэт цаас гаргах, эсхүл хоорондоо шууд холбоотой хэд хэдэн гаргалтыг" их хэмжээний хэлцэлд тооцно гэж заасан.

Банк нь Хуулийн зөвлөхийн хууль зүйн дүгнэлт гаргах өдрийн байдлаар Компанийн тухай хуулийн 87 дугаар зүйлийн 87.1 дэх хэсэгт тодорхойлсон их хэмжээний хэлцлийг сүүлийн 3 жилийн хугацаанд байгуулаагүй байна.

Хавсралт №6. Дэлгэрэнгүйг хуулийн дүгнэлтээс үзнэ үү.

1.6.5. Үнэт цаас гаргагчийн бүртгэл, санхүүгийн тайлагнал, санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтүүд, аудитын дүгнэлт

ХААН Банк нь нийт хөрөнгө, өөрийн хөрөнгө, зээлийн багцын хэмжээ, харилцагчаас татсан хадгаламжийн дүн, ашигт ажиллагаа зэрэг санхүүгийн үзүүлэлтээрээ салбартаа тэргүүлдэг.

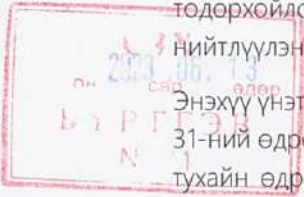
Үүсэн байгуулагдсанаас хойш банкны санхүүгийн үзүүлэлтүүд тогтвортой өсөж ирсэн ба 2022 оны 12 сарын 31-ний өдрийн байдлаар банкны нийт хөрөнгө 14.95 их наяд төгрөг, цэвэр зээлийн багц 7.41 их наяд төгрөг, нийт харилцагчдын харилцах, хадгаламж 10.93 их наяд төгрөг, өөрийн хөрөнгө хөрөнгө 1.52 их наяд төгрөг байна.

Жилийн эцсийн болон улирлын санхүүгийн тайлангаа Банк нь олон улсын нэр хүнд бүхий аудитын байгууллагаар баталгаажуулан санхүүгийн тайлангийн аудит хийлгэн ажиллаж байна.

Мөн Банкны тухай хуулийн 38 дугаар зүйлийн 38.1-д заасны дагуу хууль, журмын шаардлага хангасан улирлын санхүүгийн тайлан, аудитаар баталгаажуулсан жилийн эцсийн санхүүгийн тайланг хуулиар

2023 5 29

тодорхойлсон хугацаанд банкны вэбсайт дээр байршуулах болон өдөр тутмын сонин хэвлэлд нийтлүүлэн олон нийтэд мэдээлдэг.

Энэхүү үнэт цаасны танилцуулга болон хавсралтад 2020 оны 12 сарын 31-ний өдрөөр, 2021 оны 12 сарын 31-ний өдрөөр, 2022 оны 12 сарын 31-ний өдрөөр тус тус тасалбар болсон санхүүгийн байдлын тайлан, тухайн өдрөөр дуусгавар болсон санхүүгийн жилийн ашиг, алдагдал ба бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлан, өмчийн өөрчлөлтийн тайлан, мөнгөн гүйлгээний тайлан, нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо болон бусад тайлбар тодруулгуудаас бүрдсэн санхүүгийн тайлангууд буюу сүүлийн 3 жилийн аудитлагдсан санхүүгийн мэдээллүүд багтсан.

1.6.5.1. Биет болон биет бус хөрөнгө, өөрийн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгө

Банкны үндсэн хөрөнгө 2022 оны байдлаар 455,494 сая төгрөг буюу нийт хөрөнгийн 3%-ийг эзэлж байна. (2021: 455,595 сая төгрөг буюу 3.4%, 2020: 465,928 сая төгрөг буюу 3.8%). Энэ нь Банкны тухай хуулийн 17-р зүйлд заасан зарим хязгаарлалт буюу Монгол банкнаас тогтоосон "Банкны үйл ажиллагааны зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлт тогтоох түүнд хяналт тавих журам"-д заасны дагуу Үндсэн хөрөнгийн хэмжээ нь нийт цэвэршүүлсэн активын 8%-иас хэтрэхгүй гэсэн шалгуур үзүүлэлтийг тогтмол ханган ажиллаж байна.

Банкны үндсэн хөрөнгөд барилга байгууламж, компьютер тоног төхөөрөмж, тавилга эд хогшил, тээврийн хэрэгсэл зэрэг багтдаг ба дийлэнх хэсгийг буюу нийт үндсэн хөрөнгийн 64% (2021: 62%, 2020: 59%)-ийг Банкны эзэмшиж буй барилга байгууламж эзэлж байна.

Сүүлийн 3 жилийн үндсэн хөрөнгөтэй холбоотой тоон мэдээллийг доорх хүснэгтэд харуулав.

Хүснэгт 22. Банкны эзэмшиж буй үндсэн хөрөнгө /үлдэгдэл өртгөөр/

	2022.12.31		2021.12.31		2020.12.31	
	Дүн	Эзлэх хувь %	Дүн	Эзлэх хувь %	Дүн	Эзлэх хувь %
Барилга байгууламж	289,811	63.7%	283,199	62.2%	273,611	58.7%
Компьютер, тоног төхөөрөмж	120,300	26.5%	120,338	26.4%	128,363	27.6%
Тавилга эд хогшил, тээврийн хэрэгсэл	38,145	8.3%	34,636	7.6%	35,912	7.7%
Дуусаагүй барилга	7,237	1.5%	17,422	3.8%	28,042	6.0%
Нийт	455,494	100%	455,595	100%	465,928	100%

Дэлхий нийтээр банк санхүүгийн байгууллага цахим буюу Дижитал шилжилт рүү шилжиж байгаа, мөн харилцагчдадаа банкны шинэ бүтээгдхүүн үйлчилгээг хүргэхтэй холбоотойгоор Банкны үндсэн хөрөнгөнд томоохон хэсгийг эзэлж буй компьютер, тоног төхөөрөмжийн хувьд сүүлийн жилүүдэд олон улсад стандартад нийцсэн, хүлээн зөвшөөрөгдсөн хөрөнгө оруулалтын шинэчлэлт өөрчлөлтийг тогтмол хийн сайжруулсаар байна.

Мөн оффисын барилгын хувьд Банк нь салбар нэгжүүдийн өнгө төрх, тохижилтыг сайжруулах, жигдрүүлэх болон ажилтнууд ба харилцагчдын тав тухтай байдлыг хангах зорилгын хүрээнд Банкны нэгжийн барилгын жишиг стандарт тогтоох төслийг 2017 оноос хэрэгжүүлсэн бөгөөд нэгжүүдийн барилгын стандарт тогтоож, шинээр баригдаж буй салбар нэгжийн барилгыг тухайн стандартын хүрээнд барьж байгуулах, хуучин барилга байгууламжид тогтоосон стандартын дагуу их засвар хийн, уг төслийг үе шатлалтайгаар хэрэгжүүлж байна.

2022 оны байдлаар Банкны хэмжээнд нийт 545 салбар, тооцооны төв үйл ажиллагаа явуулж байгаа бөгөөд үүнээс дийлэнх нь буюу 398 нэгж нь өөрийн эзэмшлийн оффисын байранд, бусад нь түрээсийн байранд үйл ажиллагаагаа явуулж байна. Байршлын хувьд орон нутагт байрлалтай 103,579 сая

2023 5 29

төгрөгийн үлдэгдэл өртөг бүхий 375 барилга байгууламж, нийслэлд байрлалтай 185,642 сая төгрөгийн үлдэгдэл өртөг бүхий 23 барилга байгууламж буюу нийт 289,221 сая төгрөгийн үлдэгдэл өртөг бүхий 398 барилга байгууламж эзэмшиж байна. Үүнээс Төв банкны эзэмшилд 3 томоохон /ХААН Цамхаг, Сөүл оффис, Жуков оффис/ оффис байгаа бөгөөд эдгээр нь нийтдээ 161,893 сая төгрөгийн үлдэгдэл өртөгтэй байна.

Банк нь барилга байгууламжид таван жилд 1 удаа мэргэжлийн хөрөнгийн үнэлгээний байгууллагаар дахин үнэлгээ хийлгэдэг. Сүүлийн байдлаар 2020 онд Банкны нийт барилга байгууламжийг хөндлөнгийн үнэлгээний байгууллагаар дахин үнэлүүлж, үнэлгээг шинэчлэн тогтоосон байна.

Биет бус хөрөнгө

Банкны биет бус хөрөнгө 2022 оны байдлаар 46,286 сая төгрөг буюу нийт хөрөнгийн 0.31%-ийг эзэлж байна. (2021: 54,765 сая төгрөг буюу 0.41%, 2020: 50,719 сая төгрөг буюу 0.42%)

Сүүлийн 3 жилийн биет бус хөрөнгөтэй холбоотой тоон мэдээллийг доорх хүснэгтэд харуулав.

Хүснэгт 23. Банкны эзэмшиж буй биет бус хөрөнгө /үлдэгдэл өртгөөр/

	2022.12.31		2021.12.31		2020.12.31	
	Дүн	Эзлэх хувь %	Дүн	Эзлэх хувь %	Дүн	Эзлэх хувь %
Үндсэн систем	3,915	8%	3,606	6.6%	4,619	9.1%
Картын систем	3,883	8%	3,020	5.5%	3,373	6.6%
ОСН	8,509	18%	6,594	12.0%	7,715	15.2%
CRM	8,719	19%	9,068	16.6%	8,615	16.9%
Бусад	21,260	46%	32,477	59.3%	26,397	52.2%
Нийт	46,286	100%	54,765	100%	50,719	100%

Өөрийн хөрөнгө

Аудитын тайланд тусгаснаар 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Үнэт цаас гаргагчийн өөрийн хөрөнгө нь 1,515,366,066 мянган төгрөг байна. Үүнээс хувьцаат капитал 172,097,820 мянган төгрөг, бусад нөөц 74,511,460 мянган төгрөг, хуримтлагдсан ашиг 1,268,756,786 мянган төгрөг байна.

Сүүлийн 3 жилийн өөрийн хөрөнгөтэй холбоотой тоон мэдээллийг доорх хүснэгтэд харуулав.

Хүснэгт 24. Банкны өөрийн хөрөнгө /үлдэгдэл өртгөөр/

	2022.12.31		2021.12.31		2020.12.31	
	Дүн	Эзлэх хувь %	Дүн	Эзлэх хувь %	Дүн	Эзлэх хувь %
Энгийн хувьцаа	172,098	11.4%	172,098	13.4%	58,071	4.7%
Хуримтлагдсан ашиг	1,268,757	83.7%	1,018,134	79.3%	1,066,160	86.7%
Халаасны хувьцаа	-	-	-	-	(7,789)	-0.6%
Бусад нөөц	74,511	4.9%	94,279	7.3%	112,569	9.2%
Нийт	1,515,366	100%	1,284,510	100%	1,229,211	100%

1.6.5.2. Санхүүгийн байдлын тайлан

Хүснэгт 25. Санхүүгийн байдлын тайлан

2020.12.31

Хөрөнгө:

Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө	4,827,975,047	4,526,979,979	4,373,412,201
Монголбанканд заавал байлгах нөөц	743,335,598	809,081,732	969,104,827
Бусад банк ба санхүүгийн байгууллага дахь харилцах, хадгаламж	85,400,721	-	-
Өрийн хэлбэрээрх хөрөнгө оруулалт	843,275,948	909,001,481	1,474,096,564
Өмчийн хэлбэрээрх хөрөнгө оруулалт	3,148,784	3,157,209	4,267,181
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	82,094,281	27,086,528	128,660,248
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	4,925,483,235	6,589,298,799	7,411,064,009
Хараат компанид оруулсан хөрөнгө оруулалт	301,888	301,888	283,589
Бусад хөрөнгө	76,142,085	78,094,830	76,361,443
Биет бус хөрөнгө	50,718,804	54,764,803	46,286,024
Ашиглах эрхтэй хөрөнгө	7,362,765	10,086,653	10,202,947
Үндсэн хөрөнгө	465,928,170	455,595,092	455,493,746
Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй эргэлтийн бус хөрөнгө	-	-	3,480,567
НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН	12,111,167,326	13,463,448,994	14,952,713,346

Өр төлбөр:

Бусад банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	25,825,049	35,854,280	191,080,282
Репо хэлцэл	184,890,799	620,802,675	367,267,329
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	9,370,844,845	10,211,450,727	10,930,788,356
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	206,964	319,756	4,896,897
Зээлээр авсан санхүүжилт	1,173,586,423	1,191,916,946	1,776,932,717
Орлогын татварын өр төлбөр	6,155,494	2,167,852	3,957,990
Хойшлогдсон татварын өр төлбөр	7,467,039	4,579,593	4,709,251
Түрээсийн өглөг	7,960,407	11,085,695	11,231,249
Бусад өр төлбөр	105,019,286	100,761,094	146,483,209
НИЙТ ӨР ТӨЛБӨРИЙН ДҮН	10,881,956,306	12,178,938,618	13,437,347,280

Өөрийн хөрөнгө:

Энгийн хувьцаа	58,071,253	172,097,820	172,097,820
Халаасны хувьцаа	(7,589,226)	-	-
Хуримтлагдсан ашиг	1,066,159,570	1,018,133,731	1,268,756,786
Бусад нөөц	112,569,423	94,278,825	74,511,460
НИЙТ ӨӨРИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	1,229,211,020	1,284,510,376	1,515,366,066
НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР БА ӨӨРИЙН ХӨРӨНГӨ	12,111,167,326	13,463,448,994	14,952,713,346

1.6.5.3. Ашиг, алдагдал ба бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлан

Хүснэгт 26. Ашиг, алдагдал ба бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлан

	2020.12.31	2021.12.31	2022.12.31
Үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан тооцоолсон хүүгийн орлого	1,070,069,841	1,139,951,636	1,327,391,147
Бусад адилтгах хүүгийн орлого	18,944,624	38,817,302	39,974,535
Хүүгийн зардал	(652,572,667)	(548,305,638)	(475,870,927)

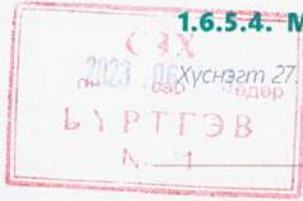
2023 5 29

Бусад адилтгах хүүгийн зардал	(3,980,834)	(1,886,344)	(5,213,387)
Хүүгийн цэвэр орлого	432,460,964	634,576,956	886,281,368
Зээлжих эрсдэлийн сангийн зардал	(65,171,210)	(87,813,455)	(143,514,238)
Зээлжих эрсдэлийн сангийн зардлын дараах хүүгийн цэвэр орлого	367,289,754	546,763,501	742,767,130
Хураамж, шимтгэлийн орлого	159,625,125	212,086,407	263,466,643
Хураамж, шимтгэлийн зардал	(26,985,959)	(35,934,290)	(47,787,841)
Хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэх бусад зээлийн эх үүсвэрийн өөрчлөлтөөс үүссэн олз	1,129,808	868,353	2,275,457
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн цэвэр олз/(гарз)	(4,224,878)	(202,377)	15,878,389
Гадаад валютын арилжааны олз	6,253,504	19,033,665	32,799,045
Гадаад валютын ханшийн өөрчлөлтийн цэвэр олз/(гарз)	12,172,561	(1,696,325)	6,574,939
Бусад дэлгэрэнгүй орлогоор бодит үнэ цэнийг хүлээн зөвшөөрөгдөх санхүүгийн хөрөнгийн борлуулалтаас үүссэн (гарз)/олз	7,607,050	2,252,900	(900,167)
Хорогдуулсан өртгөөр хэмжих санхүүгийн хөрөнгүүдийн өөрчлөлтөөс үүссэн гарз	-	-	(7,225,649)
Ашиг, алдагдлаар бодит үнэ цэнийг хэмжих санхүүгийн хөрөнгийн гарз	(7,200,519)	(8,771,737)	(9,019,495)
Үйл ажиллагааны бусад орлого	2,216,173	1,287,190	4,317,634
Үйл ажиллагааны бусад зардал	(303,443,469)	(348,177,182)	(412,043,205)
Бусад гарз, цэвэр дүнгээр	(3,299,867)	(951,022)	(269,656)
Татварын өмнөх ашиг	211,139,282	386,559,083	590,833,224
Орлогын албан татварын зардал	(49,920,000)	(95,030,000)	(142,061,025)
Тайлант жилийн ашиг	161,219,282	291,529,083	448,772,199
Бусад дэлгэрэнгүй орлого (татварын дараах):			
Ирээдүйд ашиг, алдагдалд дахин ангилагдах зүйлс:			
<i>Бусад дэлгэрэнгүй орлогоор бодит үнэ цэнийг хүлээн зөвшөөрөгдөх өрийн хэрэглүүр:</i>			
Дахин үнэлгээний гарз	2,783,720	(7,856,520)	(14,032,658)
Худалдан борлуулснаас ашиг, алдагдалд дахин ангилсан олз/(гарз)	(7,607,050)	(2,252,900)	900,167
Мөнгөн гүйлгээний хейджийн нөөц	9,766,765	(11,281,559)	(11,666,472)
Бусад дэлгэрэнгүй орлогод шууд бүртгэгдсэн орлогын татвар	(1,235,859)	5,347,744	6,199,740
<i>Ирээдүйд ашиг, алдагдалд дахин ангилагдахгүй зүйлс:</i>			
Бусад дэлгэрэнгүй орлогоор бодит үнэ цэнийг хүлээн зөвшөөрөх өмчийн хэрэглүүрийн дахин үнэлгээний олз	(10,531)	8,426	1,109,972
Бусад дэлгэрэнгүй орлогод шууд бүртгэгдсэн орлогын татвар	2,633	(2,106)	(277,492)
Барилгын дахин үнэлгээ	64,792,320		
Татварын дараах бусад дэлгэрэнгүй зардал	68,491,998	(16,036,915)	(17,766,743)
Тайлант жилийн татварын дараах нийт дэлгэрэнгүй орлого	229,711,280	275,492,168	431,005,456
Банкны эзэмшигчдэд хамаарах нэгж хувьцаанд ногдох суурь болон хорогдуулсан ашиг (төгрөгөөр илэрхийлсэн)	87		

2023 5 29

1.6.5.4. Мөнгөн гүйлгээний тайлан

	2020.12.31	2021.12.31	2022.12.31
(мянган төгрөг)			
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ			
Татварын өмнөх ашиг	211,139,282	386,559,083	590,833,224
Тохируулгууд:			
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт	4,224,878	202,377	(15,878,389)
Хүлээгдэж буй эрсдэлийн сангийн зардал	65,171,210	87,813,455	143,514,238
Өмчлөх бусад хөрөнгийн бодит үнэ цэнийн бууралтаас үүссэн (олз)/гарз	260,360	5,985	(78,812)
Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл	52,901,548	54,368,851	54,489,263
Биет бус хөрөнгийн хорогдуулалт	10,897,441	17,703,043	20,643,564
Ашиглах эрхтэй хөрөнгийн элэгдэл	7,171,432	7,511,435	7,623,736
Үндсэн хөрөнгө данснаас хассаны гарз	544,999	1,022,560	749,553
Биет бус хөрөнгө данснаас хассаны гарз	1,513	-	4,349,666
Үндсэн хөрөнгө борлуулсны (олз)/гарз	47,053	(10,038)	71,960
Барилгын дахин үнэлгээний цэвэр алдагдал	2,582,396	-	-
Бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хэмжигдэх бодит үнэ цэнээр бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгө борлуулсны гарз/(олз)	(7,607,050)	(2,252,900)	900,167
Хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэх санхүүгийн хөрөнгийн өөрчлөлтөөс үүссэн гарз	-	-	7,225,649
Ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр хэмжигдэх санхүүгийн хөрөнгөөс үүссэн гарз	7,200,519	8,771,737	9,019,495
Хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэх зээлийн эх үүсвэрийн өөрчлөлтөөс үүссэн олз	(1,129,808)	(868,353)	(2,275,457)
Гадаад валютын ханшийн өөрчлөлтийн (олз)/гарз	(12,172,561)	1,696,325	(6,574,939)
Хүүгийн орлого болон түүнтэй адилтгах орлого	(1,089,014,465)	(1,178,768,938)	(1,367,365,682)
Хүүгийн зардал болон түүнтэй адилтгах зардал	656,553,501	544,191,982	481,084,314
Үйл ажиллагааны хөрөнгө, өр төлбөрийн өөрчлөлтийн өмнөх үйл ажиллагаанд зарцуулсан мөнгөн гүйлгээ	(91,227,752)	(72,053,396)	(71,668,450)
Цэвэр өсөлт/бууралт:			
Монголбанканд байршуулсан заавал байлгах нөөц	2,383,836	(29,513,402)	(161,373,304)
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	(1,172,652,358)	(1,743,406,168)	(1,398,527,921)
Бусад банканд байршуулсан харилцах, хадгаламж	33,806,740	78,426,073	-
Бусад хөрөнгө	(36,921,583)	(17,272,770)	(4,430,702)
Ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр хүлээн зөвшөөрөгдөх өрийн хэлбэрээрх үнэт цаас	52,282,300	41,054,900	121,988,100
Цэвэр өсөлт/бууралт:			
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	(56,299,183)	4,844,957	155,142,345
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	2,135,861,287	842,931,467	757,138,330
Бусад өр төлбөр	22,439,529	(45,352,148)	45,389,272

2023 5 29

Татвар болон хүүгийн зардлын өмнөх үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ	889,672,816	(940,340,487)	(556,342,330)
Хүлээн авсан хүү	1,808,070,795	1,060,326,443	1,383,136,022
Төлсөн хүү	(683,444,792)	(577,579,548)	(482,696,702)
Орлогын албан татварын төлөлт	(53,290,039)	(96,559,450)	(134,218,981)
Үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ	1,961,008,780	(554,153,042)	209,878,009

ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ

Хараат компанид оруулсан хөрөнгө оруулалтыг борлуулсны орлого	-	-	18,299
Бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнээр хүлээн зөвшөөрөгдөх өрийн хэлбэрээрх үнэт цаасны худалдан авалт	(594,282,000)	(156,535,570)	(56,035,308)
Бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнээр хүлээн зөвшөөрөгдөх өрийн хэлбэрээрх үнэт цаас борлуулсны орлого	680,637,121	162,040,999	92,355,896
Хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэх өрийн хэлбэрээрх үнэт цаасны худалдан авалт	(553,364,959)	(329,784,384)	(467,570,524)
Хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэх өрийн хэлбэрээрх үнэт цаас борлуулсны орлого	399,286,356	316,125,709	281,893,933
Үндсэн хөрөнгө борлуулсны орлого	310,906	693,349	1,717,306
Үндсэн хөрөнгийн худалдан авалт	(51,719,561)	(45,741,583)	(56,926,734)
Биет бус хөрөнгийн худалдан авалт	(20,346,106)	(21,749,042)	(16,514,451)

Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ	(139,478,243)	(74,950,522)	(221,061,583)
--	----------------------	---------------------	----------------------

САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ

Репо хэлцлээс орж ирсэн орлого	1,739,512,680	1,793,870,044	3,801,304,742
Репо хэлцлийн эргэн төлөлт	(1,751,978,104)	(1,330,383,814)	(4,071,420,232)
Бусад зээлийн эх үүсвэрээс орж ирсэн орлого	299,473,116	715,271,479	959,412,011
Бусад зээлийн эх үүсвэрийн эргэн төлөлт	(469,563,774)	(688,946,113)	(560,785,101)
Хоёрдогч өглөгийн эргэн төлөлт	(55,339,500)	-	-
Түрээсийн үндсэн өр төлбөрийн эргэн төлөлт	(6,944,925)	(7,110,035)	(7,633,424)
Төлсөн ногдол ашиг	-	(200,000,000)	(200,149,766)
Буцаан худалдан авсан хувьцаа	(193,996,404)	-	-

Санхүүгийн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ	(438,836,911)	282,701,561	(79,271,770)
--	----------------------	--------------------	---------------------

Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн ханшийн өөрчлөлтийн нөлөө	83,863,330	45,520,893	(62,181,031)
---	------------	------------	--------------

Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн зээлжих эрсдэлийн сангийн зардал	201,921	(113,958)	(931,403)
--	---------	-----------	-----------

Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн цэвэр бууралт/өсөлт	1,466,758,877	(300,995,068)	(153,567,778)
--	----------------------	----------------------	----------------------

Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	3,361,216,170	4,827,975,047	4,526,979,979
--	---------------	---------------	---------------

Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	4,827,975,047	4,526,979,979	4,373,412,201
--	----------------------	----------------------	----------------------

1.6.5.5. Өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Хувиар 28. Өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2023 5 29 1

	Энгийн хувьцаа	Халаасны хувьцаа	БДОБҮЦ-ээр хэмжигдэх үнэт цаасны дахин үнэлгээний нөөц	Мөнгөн гүйлгээний хейджийн нөөц	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан ашиг	Нийт
2020 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрийн байдлаар	52,792,048	(2,183,728)	16,765,409	(534,066)	28,727,381	1,097,929,100	1,193,496,14
Тайлант жилийн ашиг	-	-	-	-	-	161,219,282	161,219,28
Бусад дэлгэрэнгүй орлого	-	-	(3,625,397)	7,325,074	64,792,320	-	68,491,95
Нийт дэлгэрэнгүй орлого	-	-	(3,625,397)	7,325,074	64,792,320	161,219,282	229,711,27
Өмчид гарсан өөрчлөлт	5,279,205	(5,405,498)	-	-	-	(193,870,110)	(193,996,40
Хэрэгжсэн дахин үнэлгээний нөөц	-	-	-	-	(881,298)	881,298	
2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар	58,071,253	(7,589,226)	13,140,012	6,791,008	92,638,403	1,066,159,570	1,229,211,02
2021 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрийн байдлаар	58,071,253	(7,589,226)	13,140,012	6,791,008	92,638,403	1,066,159,570	1,229,211,02
Тайлант жилийн ашиг	-	-	-	-	-	291,529,083	291,529,08
Бусад дэлгэрэнгүй орлого	-	-	(7,575,746)	(8,461,169)	-	-	(16,036,91
Нийт дэлгэрэнгүй орлого	-	-	(7,575,746)	(8,461,169)	-	291,529,083	275,492,16
Халаасны хувьцааны цуцлалт	(7,589,226)	7,589,226	-	-	-	-	
Нэрлэсэн үнийн өсөлт	121,615,793	-	-	-	-	(141,808,605)	(20,192,81
Ногдол ашиг	-	-	-	-	-	(200,000,000)	(200,000,00
Хэрэгжсэн дахин үнэлгээний нөөц	-	-	-	-	(2,253,683)	2,253,683	
2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар	172,097,820	-	5,564,266	(1,670,161)	90,384,720	1,018,133,731	1,284,510,37
2022 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрийн байдлаар	172,097,820	-	5,564,266	(1,670,161)	90,384,720	1,018,133,731	1,284,510,37
Тайлант жилийн ашиг	-	-	-	-	-	448,772,199	448,772,19
Бусад дэлгэрэнгүй орлого	-	-	(9,016,889)	(8,749,854)	-	-	(17,766,74
Нийт дэлгэрэнгүй орлого	-	-	(9,016,889)	(8,749,854)	-	448,772,199	431,005,45
Ногдол ашиг	-	-	-	-	-	(200,149,766)	(200,149,76
Хэрэгжсэн дахин үнэлгээний нөөц	-	-	-	-	(2,000,622)	2,000,622	
2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар	172,097,820	-	(3,452,623)	(10,420,015)	88,384,098	1,268,756,786	1,515,366,06

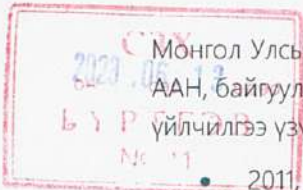
1.6.5.6. Аудитын дүгнэлт

ХААН Банк нь 2000 оноос хойш жилийн эцсийн болон улирлын санхүүгийн тайлангаа олон улсын нэр хүнд бүхий аудитын байгууллагаар баталгаажуулан санхүүгийн тайлангийн аудит хийлгэн ажиллаж байна.

Дээрх 22 жилийн хугацаанд санхүүгийн тайланд томоохон залруулгагүй бөгөөд хөндлөнгийн аудитын байгууллагаас "Зөрчилгүй" цэвэр дүгнэлт авч ажилласан.

МЭГ С 29М
2023 06 09

Монгол Улсын Аудитын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1-д "Аль нэг аудитын хуулийн этгээд нь нэг ААН, байгууллагад дараалсан таван жилээс илүү хугацаанд энэ хуулийн 9.1.1, 9.1.2, 9.1.3-т заасан аудитын үйлчилгээ үзүүлэхийг хориглоно" гэж заасны дагуу:

- 2011, 2012, 2013 онуудад 3 жилийн гэрээ "ПрайсуотерхаусКуперс Аудит" ХХК, МУ
- 2014, 2015, 2016 онуудад 3 жилийн гэрээ "АО ПрайсуотерхаусКуперс Аудит", ОХУ болон Мэдээлэл Аудит ХХК-ийн хамтарсан консорциум
- 2017, 2018, 2019 онуудад 3 жилийн болон 2020-2021 онуудад 2 жилийн нийт 5 жилийн аудит хийлгэх гэрээг "Эрнст энд Янг Монголия Аудит" ХХК
- 2022 онд 1 жилийн гэрээ "ПрайсуотерхаусКуперс Аудит" ХХК, МУ компаниудтай байгуулан, хамтран ажилласан.

Энэхүү үнэт цаасны танилцуулга болон хавсралтад тусгагдсан 2020-2022 оны санхүүгийн байдлын тайлан, тухайн өдрөөр дуусгавар болсон санхүүгийн жилийн ашиг, алдагдал ба бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлан, өмчийн өөрчлөлтийн тайлан, мөнгөн гүйлгээний тайлан, нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо болон бусад тайлбар тодруулгуудаас бүрдсэн санхүүгийн тайланд "Эрнст энд Янг Монголия аудит" ХХК болон "ПрайсуотерхаусКуперс Аудит" ХХК нь аудит хийж гүйцэтгэсэн ба банкны санхүүгийн байдал хийгээд тухайн өдрөөр дуусгавар болсон санхүүгийн жилийн үйл ажиллагааны үр дүн, мөнгөн гүйлгээг Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандарт ("СТОУС")-ын дагуу материаллаг алдаагүй, бодитой толилуулсан байна гэж дүгнэсэн байна.

2021 оны 04 сарын 23-ны өдөр банктай байгуулсан EYMA/LOE-21/AC/MB/UA/KB/24 тоот аудитын үйлчилгээ үзүүлэх гэрээний хүрээнд ХААН Банкны 2021 оны 12 сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайланд аудит хийж, дүгнэлт гаргасан.

2022 оны 04 сарын 07-ны өдөр банктай байгуулсан Баталгаажуулалт-48030043-A027-2021 тоот аудитын үйлчилгээ үзүүлэх гэрээний хүрээнд ХААН Банкны 2022 оны 12 сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайланд аудит хийж, дүгнэлт гаргасан.

Хавсралт №3. Аудитын тайлан

1.6.5.7. Санхүүгийн шинжилгээ болон санхүүгийн харьцаа үзүүлэлтүүд

Хүснэгт 29. Сүүлийн 3 жилийн санхүүгийн харьцаа үзүүлэлтүүд

	2020	2021	2022
Активын өгөөж (1)	1.4%	2.3%	3.2%
Өөрийн хөрөнгийн өгөөж (2)	13.3%	23.2%	32.1%
Нийт ӨХ-ийн хүрэлцээ (3)	18.8%	15.6%	16.7%
1-р зэрэглэлийн ӨХ-ийн хүрэлцээ (4)	18.1%	15.6%	16.7%
Зээл/Депозит харьцаа (5)	49.2%	58.2%	60.1%
Хөрвөх чадварын харьцаа (6)	58.0%	47.4%	49.4%
Зардал орлогын харьцаа (7)	51.2%	41.5%	35.9%
Цэвэр хүүгийн орлогын маржин (8)	4.1%	5.2%	6.5%
Хүүгийн бус орлогын маржин (9)	12.1%	13.8%	16.0%
Чанаргүй зээл/Нийт зээл (10)	7.0%	5.7%	5.5%
Зээлийн эрсдэлийн сан/Нийт зээл (11)	7.1%	6.6%	7.5%
Зээлийн эрсдэлийн сан/Чанаргүй зээл (12)	101.9%	115.7%	134.7%

(1) Татварын дараах цэвэр ашгийг сүүлийн 2 жилийн эцсийн дундаж активын дүнд харьцуулан тооцсон.
 (2) Татварын дараах цэвэр ашиг/сүүлийн 2 жилийн эцсийн дундаж өөрийн хөрөнгийн дүн.

2023 5 29

- (3) Нийт өөрийн хөрөнгө/Эрсдэлээр жигнэсэн активын дүн.
Нийт өөрийн хөрөнгөд энгийн хувьцаа, нэмж төлөгдсөн капитал, хуримтлагдсан ашиг, нөвцийн сан болон бусад тохируулгууд.
- (4) Нэгдүгээр зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө/Эрсдэлээр жигнэсэн активын дүн.
Нэгдүгээр зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгөнд энгийн хувьцаа, нэмж төлөгдсөн капитал, хуримтлагдсан ашиг, Нөвцийн сан болон бусад тохируулгуудын нийлбэрээр тооцсон.
- (5) Нийт зээлийн багц/Нийт татан төвлөрүүлсэн хөрөнгө
Нийт ТТХ-д харилцагчдын харилцах, хадгаламж, зээлээр авсан санхүүжилт, бусад банк санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж, репо хэлцлүүд орсон.
- (6) Түргэн борлогдох активын дүн/Цэвэр өр төлбөрийн дүнд (Нийт ТТХ, бусад өр төлбөр болон тохируулга)
- (7) Тайлант хугацааны нийт үйл ажиллагааны зардлыг нийт үйл ажиллагааны орлогод хуваан тооцов. Нийт үйл ажиллагааны орлогыг цэвэр хүүгийн орлого болон хүүгийн бус орлогыг оруулан тооцсон.
- (8) Цэвэр хүүгийн орлого/Орлого олдог активын сүүлийн 2 жилийн эцсийн дундаж үлдэгдэл.
Орлого олдог активт харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа, мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө, бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэгдэх өрийн хэрэглүүр, бусад банк санхүүгийн байгууллага дахь харилцах хадгаламж, ипотекийн зээлээр баталгаажсан бонд оруулж тооцсон.
- (9) Хүүгийн бус орлогын дүнг нийт орлогод харьцуулж тооцсон. Нийт орлогыг нийт хүүгийн орлого болон хүүгийн бус орлогыг оруулан тооцсон.
- (10) СТОУСтандартын чанарын ангиллын дагуу ангилагдсан Чанаргүй зээлийн багцыг Хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилсан нийт дансны дүнд харьцуулсан харьцаа.
- (11) Зээлийн эрсдэлийн санг Хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны нийт дүнд харьцуулсан харьцаа.
- (12) Зээлийн эрсдэлийн санг СТОУСтандартын чанарын ангиллын дагуу ангилагдсан Чанаргүй зээлийн багцад харьцуулсан хувь.

Ашигт ажиллагаа

ХААН Банкны цэвэр ашиг сүүлийн 3 жилийн нийлмэл дунджаар 33%-иар өссөн үзүүлэлттэй байгаа бөгөөд 2020 онд 161.2 тэрбум төгрөг (-15.8%), 2021 онд 291.5 тэрбум төгрөг (+80.8%), 2022 онд 448.8 тэрбум төгрөг (+53.9%)-ийн тус тус ашигтай ажилласан.

Өөрийн хөрөнгийн өгөөж сүүлийн 3 жилд дунджаар 22.9%, активын өгөөж дунджаар 2.3% байсан бөгөөд 2022 оны эцсийн байдлаар өөрийн хөрөнгийн өгөөжийн үзүүлэлтээр системийн нөлөө бүхий банкуудаа тэргүүлж байна.

Хүснэгт 30. Сүүлийн 3 жилийн ашигт ажиллагааны үзүүлэлт

(сая төгрөг)

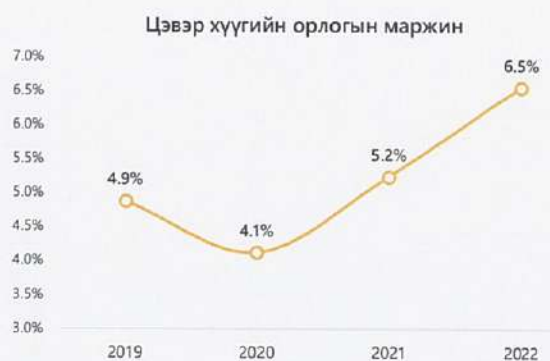
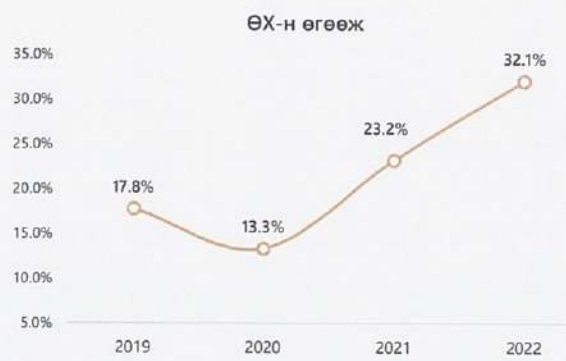
	2020		2021		2022	
	Дүн	Өсөлт	Дүн	Өсөлт	Дүн	Өсөлт
Хүүгийн цэвэр орлого	432,461.0	-2.0%	634,577.0	46.7%	886,281.4	39.7%
Шимтгэл хураамжийн цэвэр орлого	132,304.3	10.3%	176,152.1	33.1%	215,678.8	22.4%
Тайлант жилийн татварын дараах ашиг	161,219.3	-15.8%	291,529.1	80.8%	448,772.1	53.9%

2023 5 29

Зурдг 2. Ашигт ажиллагааны харьцаа үзүүлэлтүүд

Өсөлтийн үзүүлэлтүүд

ХААН Банкны актив хөрөнгө, зээл, татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийн өсөлт тогтвортой, тасралтгүй өссөн үзүүлэлттэй байгаа бөгөөд сүүлийн 3 жилд ХААН Банкны актив жилд нийлмэл дунджаар³ 15.4% өсөн 2022 оны жилийн эцсийн байдлаар нийт актив 14.95 их наяд төгрөгт хүрсэн байна.

Нийт зээлийн үлдэгдэл энэ хугацаанд жилд нийлмэл дунджаар 17.3% өсөж, 8 их наяд төгрөгт хүрсэн бөгөөд түүхэн хугацаанд зээлийн багц нь хэрэглээний зээл дээр төвлөрөн өсөж байсан бол 2020, 2021 онуудад бизнесийн зээлийн өсөлт 46%-иас дээш байв.

Хүснэгт 31. Нийт зээлийн багцын мэдээлэл

(сая төгрөг)

Харилцагчийн сегмент	Жилийн эцсээр			2021/2020 Өөрчлөлт		2022/2021 Өөрчлөлт	
	2020	2021	2022	%	Дүн	%	Дүн
Бизнесийн зээл	2,725,301	3,978,648	4,111,717	46.0%	1,253,347	3.3%	298,124
Хэрэглээний зээл	2,151,282	2,445,045	3,159,939	13.7%	293,763	29.2%	549,839
Бусад зээл	413,440	593,944	706,112	43.7%	180,504	18.9%	112,168
Нийт	5,290,023	7,017,637	7,977,768	32.7%	1,727,613	13.7%	960,132

Нийт татан төвлөрүүлсэн хөрөнгө 2020-2022 онуудад жилд дунджаар 14.5% өссөн. Нийт ТТХ-ийн 82.4%-ийг харилцагчийн харилцах хадгаламж, 17.6%-ийг банк, санхүүгийн байгууллагаас татсан эх үүсвэр, зээллэг тус тус бүрдүүлж байна.

Жилийн дундаж өсөлтийн хувийг нийлмэл дундаж буюу CAGR-р тооцсон.

2023 5 29/1

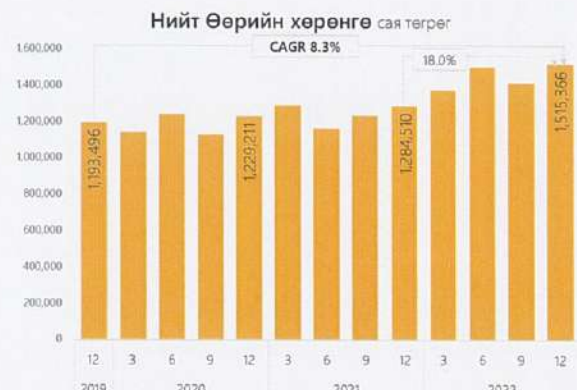

Харилцагчийн харилцах хадгаламж 2020 онд 29.8%, 2021 онд 9.0%, 2022 онд 7.0%-иар тус тус өссөн үзүүлэлттэй.

Хүснэгц 32. Нийт депозитын мэдээлэл

	Жилийн эцсээр			(сая төгрөг)	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
				Өөрчлөлт	Өөрчлөлт
				%	%
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	25,825	35,854	191,080	38.8%	432.9%
Репо хэлцэл	184,891	620,803	367,267	235.8%	-40.8%
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	9,370,845	10,211,451	10,930,788	9.0%	7.0%
Зээлээр авсан санхүүжилт	1,173,586	1,191,917	1,776,933	1.6%	49.1%
Нийт депозит	10,755,147	12,060,025	13,266,068	12.1%	10.0%

Зураг 3. Өсөлтийн динамик

1.6.6. Монголбанкны зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтийг биелүүлж байгаа талаарх үзүүлэлтүүд

Арилжааны банк нь Банкны тухай хуульд заасан шалгуур үзүүлэлт хязгаарлалт мөн Монголбанкнаас баталж гаргасан зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтийн талаарх журмыг хангаж, үйл ажиллагаандаа мөрдөн биелүүлж ажиллах үүрэгтэй байдаг. Тухайлбал:

- Банкны тухай хуулийн 16 болон 17-р зүйлүүд;
- Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2019 оны 02 сарын 12-ны өдрийн А-36 тоот тушаалаар батлагдсан "Банкны үйл ажиллагаанд хийх хязгаарлалтыг тооцох хангах, тайлагнах, хяналт тавих журам";

2023 5 29 1

• Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2019 оны 05 сарын 23-ны өдрийн А-138 тоот тушаалаар батлагдсан "Банкны үйл ажиллагааны зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтийг тогтоох, түүнд хяналт тавих журам";

• Монголбанкны Ерөнхийлөгч, Сангийн сайдын хамтарсан 2019 оны 06 сарын 10-ны өдрийн А-155/134 тоот тушаалаар батлагдсан "Активыг ангилах, активын эрсдэлийн сан байгуулж, зарцуулах журам".

ХААН Банк нь дээрх хууль журамд заасан шаардлага, шалгуур үзүүлэлтийг тогтмол ханган ажиллаж байгаа ба сүүлийн 3 жилийн байдлаарх зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтийн биелэлт дараах байдалтай байна.

Хүснэгт 33. Өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээний харьцаа үзүүлэлтүүд

№	Шалгуур үзүүлэлтүүд	Банкны ҮА-ны З/Х-ны журмын зүйл заалт	Шаардлага	2020 оны биелэлт	2021 оны биелэлт	2022 оны биелэлт
1	Хөшүүргийн харьцаа	2.5	>4%	8.96%	8.53%	9.32%
2	Өөрийн хөрөнгө болон эрсдэлээр жигнэсэн активын харьцаа	2.5	>12.0%	18.91%	15.60%	16.71%
3	Нэгдүгээр зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө болон эрсдэлээр жигнэсэн активын зохистой харьцаа	2.5	>9.0%+4.0%	18.16%	15.60%	16.71%

Хүснэгт 34. Төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын зохистой харьцаа үзүүлэлт

№	Шалгуур үзүүлэлтүүд	Банкны ҮА-ны З/Х-ны журмын зүйл заалт	Шаардлага	2020 оны биелэлт	2021 оны биелэлт	2022 оны биелэлт
1	Төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын зохистой харьцаа	3.2	>25%	57.21%	46.87%	45.96%
2	Заавал байлгах нөөцийн хувь	ЗБНЖ; БТХ 16.1	>18.0% валютаар, >6.5% тегерегээр	11.63%	8.39%	11.68%

Хүснэгт 35. Гадаад валютын ханшийн эрсдэлийн зохистой харьцаа үзүүлэлтүүд

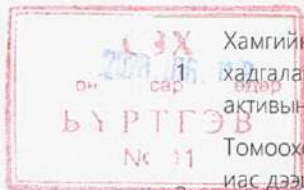
№	Шалгуур үзүүлэлтүүд	Банкны ҮА-ны З/Х-ны журмын зүйл заалт	Шаардлага	2020 оны биелэлт	2021 оны биелэлт	2022 оны биелэлт
1	Гадаад валютын нээлттэй позици болон өөрийн хөрөнгийн харьцаа (нэгж валютаар)	4.2	±15%>	-5.05%	-1.87%	2.82%
2	Гадаад валютын нээлттэй позици болон өөрийн хөрөнгийн харьцаа (нийт)	4.3	±30%>	-5.05%	-2.16%	2.95%

Хүснэгт 36. Төвлөрлийн эрсдэлийн харьцаа үзүүлэлтүүд

№	Шалгуур үзүүлэлтүүд	Банкны ҮА-ны З/Х-ны журмын зүйл заалт	Шаардлага	2020 оны биелэлт	2021 оны биелэлт	2022 оны биелэлт

2023 5 29

1	Хамгийн том 10 харилцах, хадгаламжийн нийлбэр нь нийт активын 25 хувиас хэтрэхгүй	5.3	<25%	7.40%	4.38%	8.87%
2	Томоохон зээлдэгч (ӨХ-ийн 5%-иас дээш)-дэд олгосон нийт активын нийлбэр/өөрийн хөрөнгөд эзлэх хувь	5.1	<300%	55.86%	25.88%	33.46%
3	Банкны үндсэн хөрөнгө нь нийт активын 8 хувиас хэтрэхгүй	5.2	<8%	3.83%	3.36%	3.09%
4	Банкнаас аливаа этгээд, түүнтэй холбогдох этгээд, харилцан хамаарал бүхий этгээдэд олгосон зээл, зээлтэй адилтган тооцох актив хөрөнгө, баталгаа, батлан даалт, бусад хэлцлийн нийлбэр дүн нь өөрийн хөрөнгийн 20 хувиас хэтрэхгүй	5.6; БТХ 17.1	<20%	18.03%	8.00%	7.75%
5	Банкнаас гаргах баталгаа, батлан даалтын нийлбэр дүн нь тухайн банкны өөрийн хөрөнгийн хэмжээнээс илүүгүй байна	5.6; БТХ 17.2	-	12.84%	8.90%	5.59%
6	Банкны нэг холбогдох этгээдэд олгосон зээл/өөрийн хөрөнгөд эзлэх хувь	5.6; БТХ 17.3	<5%	3.92%	0.75%	3.32%
7	Банкны нийт холбогдох этгээдэд олгосон нийт зээл/өөрийн хөрөнгөд эзлэх хувь	5.6; БТХ 17.3	<20%	4.05%	0.88%	12.98%
8	БТХ-ийн 17.5-д зааснаас бусад тохиолдолд банкны худалдан авах үнэт цаасны нийт дүн нь банкны өөрийн хөрөнгийн 20 хувиас хэтэрч болохгүй	5.6; БТХ 17.4	<20%	2.62%	3.15%	11.79%
9	БТХ-ийн 17.5-д зааснаас бусад тохиолдолд банкны худалдан авах хувьцаа нь нэг компанийн гаргасан хувьцааны 10 хувиас дээшгүй байна	5.6; БТХ 17.4	<10%	10.00%	2.05%	2.05%
10	Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаас худалдан авах нийт дүн банкны өөрийн хөрөнгийн 50 хувиас хэтэрч болохгүй	5.6; БТХ 17.5	<50%	8.53%	10.18%	18.39%

1.7. Ногоон бонд

1.7.1. Ногоон бондын тухай

Ногоон бонд нь цэвэр бохирдолгүй эдийн засгийг дэмжих, байгаль орчны хамгаалах, байгаль орчинд ээлтэй, тогтвортой төслүүдийг санхүүжүүлэхэд дэмжих зорилготой тогтмол орлоготой өөрийн хэрэгсэл билээ.

Тухайлбал, уур амьсгалын өөрчлөлтийг бууруулах, дасан зохицох, байгалийн нөөцийг хамгаалах, биологийн олон янз байдал, төрөл зүйлийг хамгаалах, бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх, хянах зэрэг байгаль орчны зорилтуудад хувь нэмэр оруулахуйц төсөл, хөтөлбөрүүд ногоон бонд гаргах байдлаар шаардлагатай санхүүжилтийг татан төвлөрүүлэх боломжтой.

2023 5 29

Сааруулах үйл ажиллагаа

Дасан зохицох үйл ажиллагаа

Олон улсын зах зээлд ногоон бонд нь байгаль орчин, нийгмийн томоохон асуудлыг шийдвэрлэхэд хувь нэмэр оруулдаг тул хөрөнгө оруулалтын бусад хэрэгслүүдтэй харьцуулахад татвараас чөлөөлөх, хөнгөлөх зэрэг байдлаар хөрөнгө оруулагчдад хөрөнгө оруулах таатай нөхцөлийг бүрдүүлдэг. Дэлхийн банк нь 2008 онд хамгийн анхны мэргэжлийн хөрөнгө оруулагчдад зориулсан ногоон бондыг гаргасан.

1.7.2. Байгаль орчинд үзүүлж буй нөлөө

Олон улсад ногоон бонд нь эрчим хүчний хэмнэлттэй төслүүдийг санхүүжүүлэх үндсэн эх үүсвэр болж байна. 2022 оны 12 дугаар сард хэвлэгдсэн Economic Analysis and Policy номын “Enhancing green economic recovery through green bonds financing and energy efficiency investments” судалгаанд дурдсанаар ногоон бонд нь дэлхийн эдийн засгийн өсөлтийг 4.9 хувиар нэмэгдүүлсэн үзүүлэлттэй байгаа ба дэлхийн ирээдүйн эрчим хүчний хэрэгцээг хангахын тулд Зүүн өмнөд Азийн эрчим хүчний хэрэглээ нэмэгдэж буй асуудлыг шийдвэрлэх шаардлагатай гэж үзсэн. Үүнтэй холбоотойгоор Азийн улс орнууд ногоон бондыг эрх зүйн, зохицуулалтын орчныг бүрдүүлж, шинэчлэх, буцалтгүй тусламжийн хөтөлбөр хэрэгжүүлэх үйл явц эрчимжиж байна. Нөгөөтээгүүр, Европ тивийн ногоон бонд гаргагч улсууд болох Герман, Бельги, Их Британийн эрчим хүчний хэрэглээ 20 хувиар буурчээ.

Дэлхийн Банкнаас гаргасан 2021 оны нөлөөллийн тайланд дурдсанаар тогтвортой хөгжлийн зорилгод тулгуурласан нийт 723 төслийг хэрэгжүүлснээр 2.20×10^7 MWh / 7.92×10^{10} MJ эрчим хүч хэмнэж, жилд 5,464 ГВт.ц сэргээгдэх эрчим хүчний үйлдвэрлэл өргөжин тэлж, 3.5 сая т CO₂ экв. хүлэмжийн хийн ялгарлыг бууруулж, 450,000 хүн болон 10,000 бизнес эрхлэгчид санхүүгийн үйлчилгээгээр дамжуулан ашиг хүртэж, 3.4 сая хүний амьжиргааны түвшин сайжирсан үзүүлэлттэй байна.

2021 онд Ногоон бонд гаргасан улс орнуудын үр дүнгээс дурдвал, Перу улсад 31,674 газар тариаланч үйл ажиллагаандаа шинэ технологийг нэвтрүүлж, Хятад улс 102,497 га талбайд шинэ ус зарцуулж

2023 5 29М

байгууламжийг барьж, Молдав улсад 95,063 иргэн эрчим хүчний хэмнэлттэйгээр хоол хийх боломж бүрдүүлснээр жилд 195,697 М.ГВ эрчим хүч хэмнэх, Колумб улсад жилийн нарийн тоосонцор ялгаруулалтын хэмжээг 7.64 тн хэмжээгээр бууруулж чаджээ.

1.7.3. Олон улсын тогтвортой хөгжлийн чиг хандлага

1.7.3.1. НҮБ-аас авч хэрэгжүүлж буй бодлого, баримтлал

Нэгдсэн Үндэсний Байгууллага (НҮБ)-аас 2015 онд байгаль орчны тогтвортой байдал, нийгмийн оролцоог хангахад чиглэсэн тогтвортой хөгжлийн зорилгуудыг баталсан. Тухайлбал, 2030 он гэхэд ядуурлыг арилгах, өлсгөлөнг зогсоох, эрүүл мэнд болон чанартай боловсролыг дэмжих, хүйсийн эрх тэгш байдлыг хангах, баталгаат ундны ус, ариун цэврийн байгууламжаар хангах, сэргээгдэх эрчим хүчийг нэвтрүүлэх, эдийн засгийн өсөлт, баталгаат хөдөлмөрийн зах зээлийг бий болгох, инноваци болон дэд бүтцийг нэмэгдүүлэх, тэгш бус байдлыг бууруулах, ээлтэй хот, иргэдийн оролцоог дэмжих, уур амьсгалын өөрчлөлтийн үр нөлөөг багасгах, далай тэнгисийн нөөц болон хуурай газрын эко системийг хамгаалах, энх тайван, шударга ёсыг бий болгох, хөгжлийн төлөөх түншлэлийг бэхжүүлэх зэрэг тогтвортой хөгжлийн зорилгуудыг тавин ажиллаж байна.

НҮБ-д нэгдсэн улс орнууд хөгжлийнхөө явцад "тогтвортой хөгжил"-ийг баримталж, дэлхийн агаарын дундаж температурын хувьд аж үйлдвэрийн хувьсал бий болсон XIX зууны дунд үед байсан түвшнээс нэмэгдэх дулааны хэмжээг цельсийн 2 хэмээс давахгүй байх зорилготойгоор 2015 онд Парист цугларсан 196 улс гүрний төлөөлөгчид хэлэлцэн, уг Парисын хэлэлцээр дэмжигдсэн.

2015 оны талуудын 21 дүгээр бага хурлын өмнө энэхүү хэлэлцээрт нэгдэх сонирхол бүхий улс орнууд уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулах зорилготой үндэсний зорилтот хувь нэмэр буюу Intended Nationally Determined Contributions бичиг баримтыг боловсруулж, НҮБ-ын Конвенцийн нарийн бичгийн дарга нарын газарт хүргүүлснээр улс орон бүр баримт бичигт тусгагдсан зорилтуудад хүрэхээр ажиллаж байна.

1.7.3.2. Олон улсын банк санхүүгийн байгууллагуудын оролцоо

Ногоон бонд гаргаж буй үнэт цаас гаргагчдыг байгууллагын төрлөөр харгалзан үзэхэд 2022 оны жилийн эцсийн байдлаар дийлэнх буюу 28.69 хувийг санхүүгийн байгууллага, 25.26 хувь нь санхүүгийн бус байгууллага, 18.64 хувь нь засгийн газрын дэмжлэгтэй байгууллага, 16.57 хувь нь бүрэн эрхт байгууллага, 8.98 хувь нь хөгжлийн банк, 1.84 хувийг орон нутгийн захиргаа байна.

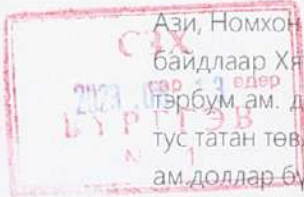
График 2. Ногоон бонд гаргасан байгууллагуудын төрөл /тэрбум ам.доллар/

Эх сурвалж: Sustainable Debt Global State of the Market 2022, Climate Bonds Initiative

2023 5 29.1

Ази, Номхон далайн бүс дэх ногоон бонд гаргагчдын тоо өсөх төлөвтэй байна. 2022 оны жилийн эцсийн байдлаар Хятад улс 332 хэлцлийн хүрээнд 85.4 тэрбум ам. доллар, Япон улс 69 хэлцлийн хүрээнд 12.6 тэрбум ам. доллар, Өмнөд Солонгос 30 хэлцлийн хүрээнд 7.9 тэрбум ам.долларын санхүүжилтийг тус тус татан төвлөрүүлжээ. Хятад улсын хувьд нийт татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийн 15 хувь буюу 12.8 тэрбум ам.доллар бүхий 10 хэлцлийг Хятадын банк (Bank of China), 9.13 хувь буюу 7.8 тэрбум ам.доллар бүхий 6 хэлцлийг Хятадын хөгжлийн банк (China Development Bank)-тай хийсэн үзүүлэлттэй байна. Мөн China Three Gorges Corporation нь 6.67 хувь буюу 5.1 тэрбум ам.долларын 14 хэлцлийг тус тус гүйцэтгэжээ.

2022 онд хувийн хэвшлийн компаниуд ногоон зах зээлийг их дэмжсэн бөгөөд санхүүгийн байгууллагууд хамгийн их хувь нэмэр оруулсныг 2022 оны дэлхийн тогтвортой зээлийн судалгаанд дурдсан байна.

Европ тивийн хувьд 2022 оны чухал нөлөө бүхий ногоон бондын хэлцэл болох 5.2 тэрбум ам.доллар бүхий 45 хэлцлийг Германы арилжааны Хелеба банк (German commercial bank Heleba), 4 тэрбум ам.доллар бүхий 6 хэлцлийг Данийн үндэстэн дамнасан эрчим хүчний Orsted компани (Danish multinational power compnay Orsted)-тай тус тус хийжээ.

Хүснэгт 37. 2022 оны дэлхийн зах зээлд гаргасан топ 10 ногоон бондын үнэт цаас гаргагч /хувийн хэвшил/

Үнэт цаас гаргагч	2022	
	Татан төвлөрүүлсэн дүн (тэрбум ам.доллар)	Хэлцлийн тоо
China Three Gorges Corporation	5.1	14
Orsted	4	6
Iberdrola	3.1	4
Honda Motor Company	2.8	3
Volkswagen	2.6	3
E.ON	2.6	3
EDP	2.4	3
General Motors	2.3	2
RWE	2.1	1
Huaneng Lancang River Hydropower	2	16

Эх сурвалж: Sustainable Debt Global State of the Market 2022, Climate Bonds Initiative

Дэлхий дахинд тулгарч буй байгаль орчин, нийгмийн сорилтуудыг шийдвэрлэж, 2030 онд тогтвортой хөгжлийн зорилтуудад хүрэхэд жилд 5-7 их наяд ам. долларын санхүүжилт шаардлагатай гэж НҮБ-ын Хөгжлийн хөтөлбөрөөс (United Nations Development Programme) үзсэн. Одоогийн олон улсын хөрөнгө оруулалтын боломжит хэмжээ нь 200 их наяд ам.долларт хүрсэн гэх урьдчилсан тооцоолол гарсан хэдий ч Парисын хэлэлцээрийн хүрээнд дэх уур амьсгалын болон тогтвортой хөгжлийн зорилгуудад хүрч чадахааргүй нөхцөл байдалтай байна. Иймд олон улсын байгууллагуудын оролцоо, санхүүжилтийн хэрэгцээ ихээхэн шаардлагатай.

Байгаль орчны тогтвортой байдал, нийгмийн оролцоог хангахад чиглэсэн тогтвортой хөгжлийн зорилгуудыг хэрэгжүүлэхэд хувь нэмрээ оруулж буй дараах олон улсын сан, хөтөлбөрүүд байна. Үүнд:

- Good Fashion Fund (GFF) – Нидерландын засгийн газар, Ази тивийн текстиль болон бэлэн хувцасны салбарт өөрчлөлтийг бий болгох, байгальд ээлтэй технологи, тоног-технооромжийг худалдан авах;

Ширхэгээр хийсэн материал
УКН0009

2023 5 29 17

- Adaptation fund (AF) буюу Дасан зохицох сан – НҮБ-ийн суурь конвенц, Уур амьсгалын өөрчлөлтийн сөрөг нөлөөнд өртөмтгий улс орнуудад дасан зохицох үйл ажиллагааг дэмжих;
- Agri-Business Capital (ABC fund) – Хөдөө аж ахуйн хөгжлийн сан (IFAD), Жижиг дунд үйлдвэрлэлийн хөдөө аж ахуй болон бичил фермүүдийг дэмжих;
- Ази тивийн хувийн хэвшлийг дэмжих Канадын уур амьсгалын II сан – Канадын засгийн газар, Ази, Номхон далайн жижиг арлын хөгжиж буй орнуудын уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулах болон дасан зохицох үйл ажиллагаа явуулахад хувийн хэвшлийн компанийг оролцуулах;
- Уур амьсгал ба хөгжлийн төлөөх Нидерландын сан (DFCD) – Нидерландын засгийн газар, Хөгжиж буй орнуудын уур амьсгалын өөрчлөлтийг бууруулах болон дасан зохицох чиглэлийн төслүүдийг санхүүжүүлэх;
- Хөдөө аж ахуйн хөгжлийн олон улсын сан (IFAD) – НҮБ-ын хүнс, хөдөө аж ахуйн төв бөгөөд олон улсын санхүүгийн байгууллага, Хөдөө орон нутагт хүнсний аюулгүй байдлыг сайжруулах, хүнсний тэжээллэг байдлыг нэмэгдүүлэх;
- Дэлхийн байгаль орчны сан (GEF) - Байгаль орчинд тулгамдаж буй асуудлыг шийдвэрлэх;
- Үндэсний онцлог тохирсон сааруулах арга хэмжээний сан (NAMA FACILITY) - Германы байгаль орчны хамгаалал, цөмийн аюулгүй байдлын яам (BMU), Их Британийн Бизнес, эрчим хүч, аж үйлдвэрийн стратегийн газар (BEIS), Нөгжиж буй орнуудын богино болон дунд хугацааны уур амьсгалын өөрчлөлттэй тэмцэхэд нь санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх;
- Switch-Asia хөтөлбөр - Тогтвортой хэрэглээ, үйлдвэрлэлийг (SCP) дэмжих зорилт;
- Азийн хөгжлийн банкны хувийн хэвшлийн санхүүжилт (ADB private sector financing) – Азийн хөгжлийн банк, Байгаль орчинд ээлтэй, хүртээмжтэй эдийн засгийн өсөлтийг дэмжих, санхүүгийн таатай өгөөжийг бий болгох.

Эх сурвалж: Монголын ногоон санхүүжилтийн эх үүсвэрийн судалгаа, ТоС (2022)

1.7.4. Ногоон бондын зах зээлийн орчин

Олон улсад уур амьсгалын өөрчлөлтийн эсрэг буюу нүүрстөрөгч бага, хүлэмжийн хий ялгаруулалтыг бууруулах, уур амьсгалд тэсвэртэй төслүүдийн шаардлагатай санхүүжилтийг шийдвэрлэхэд хөрөнгө оруулагчид дэмжиж, хамтран ажиллаж байна.

Climate Bonds Initiative-с гаргасан 2022 оны дэлхийн тогтвортой зээлийн судалгаанд дурдсанаар дэлхий даяар нийт 3.7 их наяд ам.долларын green, social, transition, SLB and sustainability бондууд бүртгэгдсэн байна. Үүнээс 2.2 их наяд ам.доллар бүхий нийт 85 улсын 2,457 үнэт цаас гаргагчийн ногоон бонд бүртгэгджээ.

2021 оны нийт ногоон бонд өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 92 хувиар өсжээ. Тухайлбал, Ковид-19 цар тахлын дараах эдийн засгийн хямралыг нөхөн сэргээх, эдийн засгийн өсөлтийг дэмжих, санхүүжилтийг нэмэгдүүлэх зорилготойгоор ногоон бонд гаргах тоо нэмэгдсэн.

2022 онд Орос-Украины зөрчилдөөнөөс шалтгаалан эрчим хүчний үнэ болон инфляцийн өсөлт нь хүүгийн түвшинг нэмэгдүүлэх томоохон хүчин зүйл болсон. Иймд 2022 оны бондын үзүүлэлт 2021 оны мөн үетэй харьцуулахад харьцангуй бага байна. Тухайлбал, Ногоон бондын хувьд 2021 онд 62 улсын 976 үнэт цаас гаргагчийн 582.4 тэрбум ам.доллар бүхий бонд бүртгэгдсэн бол 2022 онд өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 16.36 хувийн бууралттай буюу 51 улсын 741 үнэт цаас гаргагчийн 487.1 тэрбум ам.долларын бонд бүртгэгджээ.

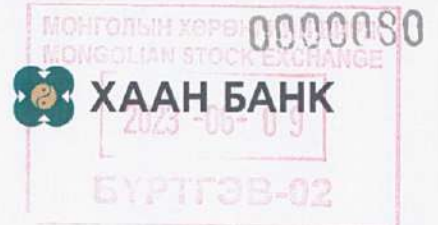
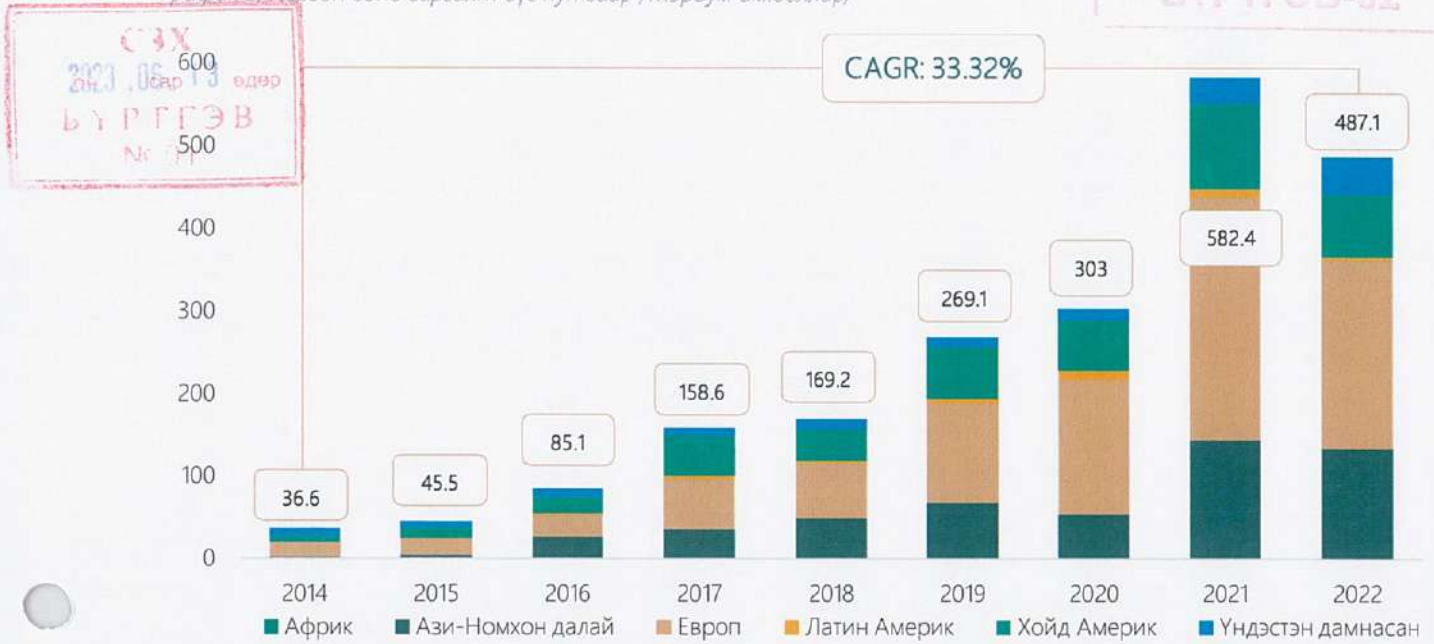

График 3. Ногоон бонд гаргалт бүс нутгаар /тэрбум ам.доллар/

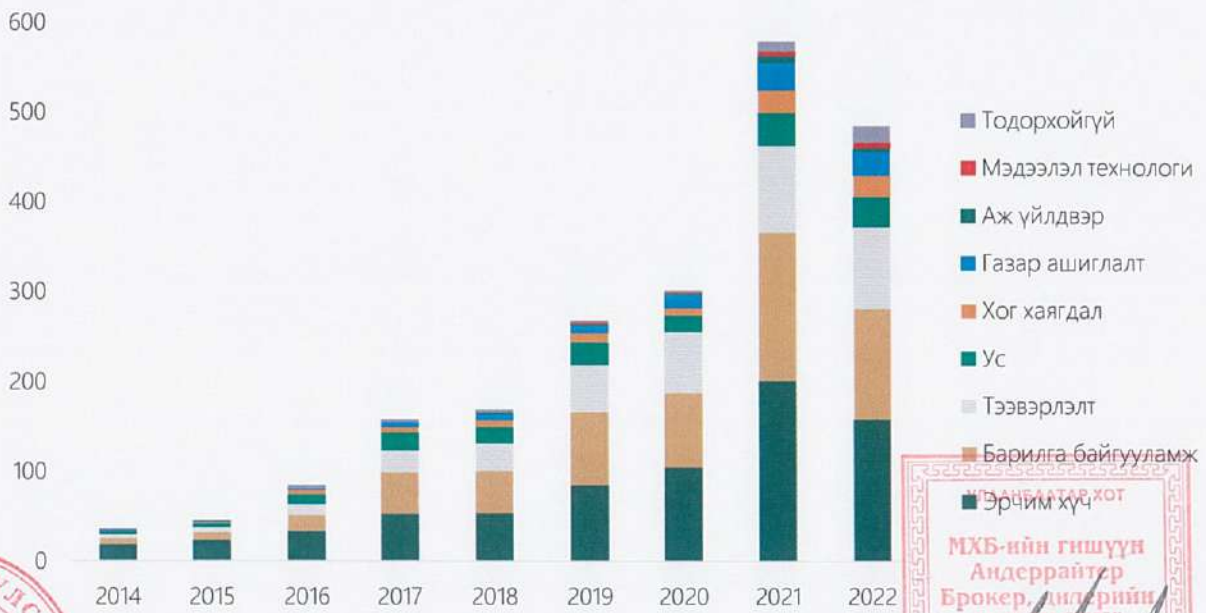
Эх сурвалж: Sustainable Debt Global State of the Market 2022, Climate Bonds Initiative

Ногоон бондын эрэлт ба зарцуулалт

2022 оны дэлхийн тогтвортой зээлийн судалгаанд дурдсанаар ногоон бондын эрэлт нийлүүлэлтээсээ давсан үзүүлэлттэй байна. Энэ нь хөрөнгө оруулагчид нийгмийн хариуцлагынхаа хүрээнд ногоон болон бусад social, sustainability, transation, SLB бондуудад хөрөнгө оруулах хандлага нэмэгдэж буйг илтгэнэ.

Дэлхийн томоохон улс орнууд ногоон бонд гаргах замаар уур амьсгалын өөрчлөлтийн эсрэг сэргээгдэх эрчим хүч, ногоон устөрөгч бүхий технологийг нэмэгдүүлэхэд ихээхэн хөрөнгө зарцуулж байна.

График 4. Хөрөнгийн зарцуулж буй салбарууд

Эх сурвалж: Sustainable Debt Global State of the Market 2022, Climate Bonds Initiative

2023 5 29.1

1.7.5. Монгол улсын эдийн засгийн орчин, тогтвортой хөгжил

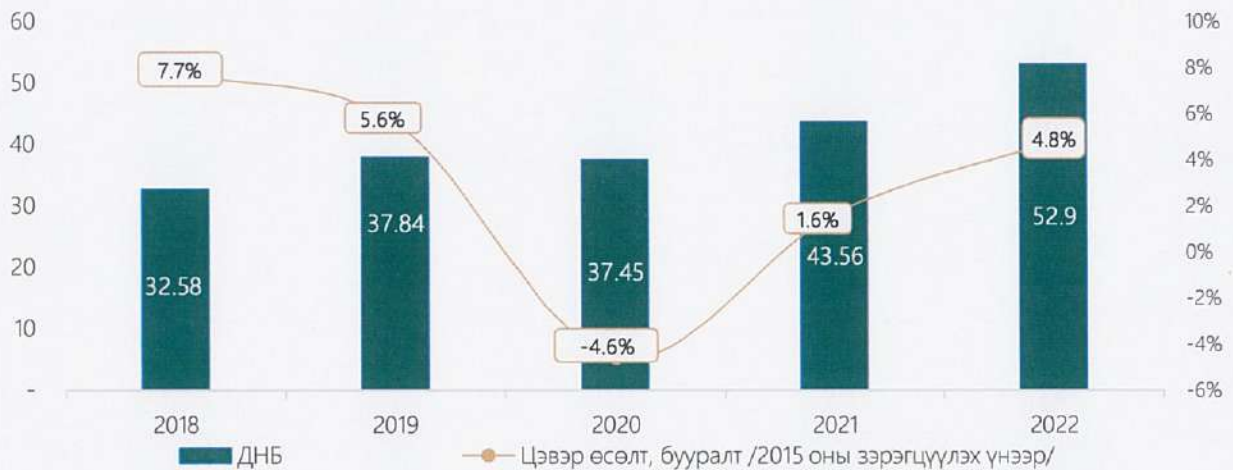
1.7.5.1. Макро эдийн засгийн орчин

Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн

Монгол улсын бодит ДНБ 2009-2019 оны хооронд 10 жил тасралтгүй өссөн бөгөөд 2019 онд 37.8 их наяд төгрөгт хүрсэн. Гэвч 2020 онд Ковид-19 цар тахлын нөлөөгөөр дэлхий дахинд түүхий эдийн эрэлт эрс буурч үнэ нь огцом унасан, улс орны хэмжээнд тогтоосон хөл хорио, ялангуяа БНХАУ-тай хилээ хаасан нь Монгол Улсын эдийн засгийн өсөлт удаашрах гол шалтгаан болов.

2022 онд Азийн хөгжлийн банк, ОУВС, Дэлхийн банк зэрэг олон улсын байгууллагуудаас Монгол улсын эдийн засгийн өсөлтийг дунджаар 5.9 хувьтай байхаар таамагласан бөгөөд 2022 оны жилийн эцсийн байдлаар бодит ДНБ 52.9 их наяд төгрөгт хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 4.8 хувиар өсжээ.

График 5. Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн /их наяд төгрөг/

Эх сурвалж: Үндэсний статистикийн хороо

Хүснэгт 38. Монгол Улсын эдийн засгийн өсөлтийн төлөв

Байгууллага	Шинэчилсэн огноо	2023Т	2024Т	2025Т	2026Т
Дэлхийн банк	2023.01	5.3%	6.4%		
ОУВС	2022.10	5.0%	7.0%	6%	5.5%
АХБ	2022.09	4.9%			
Дундаж		5.0%	6.7%		

Олон улсын шинжээчдийн таамаглалаар 2023 онд Монгол Улсын эдийн засаг дунджаар 5.0 хувиар өсөх хүлээлттэй байна.

2023 5 29

Гадаад сектор

График 6. Гадаад худалдааны тэнцэл /ам.доллар/
 2023.05.13 өдөр
 БҮРТГЭВ
 № 11
 12,000

Эх сурвалж: Үндэсний статистикийн хороо

2022 оны гүйцэтгэлээр гадаад худалдааны нийт бараа эргэлтийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 3,220.6 сая ам.доллар буюу 24.9 хувиар өссөн.⁵ Үүнд экспорт 1,670.79 сая ам.доллараар буюу 22.0 хувиар, импорт 1,549.69 сая ам.доллараар буюу 29.0 хувиар өссөн үзүүлэлт нөлөөлжээ.

Улсын төсөв

Улсын төсөв сүүлийн 10 жилийн хугацаанд алдагдалтай ажилласнаас шалтгаалан өр хуримтлагдаж улмаар уул уурхай олборлох салбарын хөрөнгийн урсгалаас Монгол улсын эдийн засаг ихээхэн хамааралтай болсон. Мөн сүүлийн жилүүдийн төсвийн зардлын дийлэнх хэсгийг урсгал зардал эзэлж байна.

Улсын нэгдсэн төсвийн нийт орлого, тусламжийн хэмжээ 2022 оны урьдчилсан гүйцэтгэлээр 18.59 их наяд төгрөг болж, өмнөх оноос 4.3 их наяд төгрөг буюу 30.7 хувиар, тэнцвэржүүлсэн орлого тусламжийн хэмжээ 17.2 их наяд төгрөг болж, өмнөх оноос 4.5 их наяд төгрөгөөр буюу 35.5 хувиар тус тус өсжээ.

Хүснэгт 39. Улсын төсвийн гүйцэтгэл болон батлагдсан төсөв

Үзүүлэлт, (тэрбум төгрөгөөр)	2022		2021		2020
	Гүйцэтгэл	Батлагдсан	Гүйцэтгэл	Батлагдсан	Гүйцэтгэл
Нийт орлого	18,593.14	16,706.22	14,255.20	13,731.70	10,402.00
Ирээдүйн өв сан	0	0	937.9		914.1
Тогтворжуулалтын сан	1,394.62	751.71	627.9		66.2
Тэнцвэржүүлсэн орлого	17,198.51	15,954.50	12,689.40	12,056.50	9,421.60
Татварын орлого	15,568.31	13,857.59	11,262.80		8,501.80
Татварын бус орлого	1,630.21	2,096.91	1,426.60		919.9
Нийт зардал	18,177.80	18,833.83	15,598.10	15,748.30	13,960.80
Урсгал зардал	14,212.17	14,822.99	12,754.40		10,871.60

УЛААНБААТ 8,501.80
 МХБ-ийн гишүүн
 Б. Дорнод
 Брокер, дилерийн
 "БИДИ" ХХК
 1115012440082

www.1212.mn
 БОНДЫН ТАНИЛЦУУЛГА
 БАНК

2023 5 29

Хөрөнгийн зардал	3,813.13	4,258.88	3,047.00		
Цэвэр зээл	152.51	-248.04		-351.1	37.6
Тэнцвэржүүлсэн тэнцэл	-979.29	-2,879.32	-3,691.80	-2,908.80	-4,539.10

2023-06-09
БҮРТГЭВ
№

Монгол Улсын 2023 оны нэгдсэн төсвийн нийт тэнцвэржүүлсэн орлогын хэмжээг 19.49 их наяд төгрөг буюу ДНБ-ий 34.9 хувь, нийт зарлагын хэмжээг 20.5 их наяд төгрөг буюу 37.6 хувь, төсвийн алдагдлыг 1.43 их наяд төгрөг буюу ДНБ-ийн 2.6 хувьтай тэнцүү байхаар төлөвлөжээ.

Хөрөнгийн зах зээлийн үнэлгээ ба хөрвөх чадвар

График 7. Зах зээлийн үнэлгээ /их наяд төгрөг/ ба ТОП 20

2021 онд хөрөнгийн зах зээлийн үнэлгээ 6.0 их наяд төгрөгт хүрч, 2020 оны жилийн эцсийн үзүүлэлтээс 97.5 хувиар өссөн. Энэхүү өсөлтөд ТОП-20 индекс 2021 оны эхэн үеэс эхлэн хурдацтай өссөөр 2021 оны 9 сард түүхэн дээд дүн болох 49,252 нэгжид хүрсэн нь голчлон нөлөөлсөн.

2022 оны жилийн эцсийн байдлаар ТОП-20 индекс 37,565.55 болж өмнөх оны мөн үеэс 15.4 хувиар буурсан. Хөрөнгийн зах зээлийн үнэлгээ өмнөх оноос 15.2 хувиар өсөж 6.9 их наяд төгрөгт хүрсэн ба Банкны реформын хүрээнд Голомт банк ХК, Төрийн банк ХК болон төрийн өмчит компаниудын хувьчлалын хүрээнд Монголын Хөрөнгийн бирж зэрэг томоохон компаниуд хувьцаагаа нийтэд санал болгосон нь зах зээлийн үнэлгээ нэмэгдэхэд голчлон нөлөөлжээ.

Хөрөнгийн зах зээлийн арилжаа

График 8. Хөрөнгийн зах зээлийн арилжаа /тэрбум төгрөг/

МОНГОЛ УЛС
ХААН БАНК ХХК
УКИ0003

УЛААНБААТАР ХОТ
МХБ-ийн Гашуун
Андерраптер
Брокер дилерийн
"БНДСЕК"
ҮЙС ХК
ХБУЦ
11152-347

2023 5 29 17

2022 оны нийт арилжааны 22.5 хувийг компанийн бонд, 2.3 хувийг хөрөнгө оруулалтын сангийн нэгж эрх, 17.5 хувийг хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаас, 57.7 хувийг хувьцааны арилжаа тус тус эзэлж байна⁶.

1.7.5.2. Ногоон бондын хэрэгцээ, шаардлага

Уур амьсгалын өөрчлөлт

Сүүлийн 80 гаруй жилийн хугацаанд Монгол Улсын агаарын дундаж температур 2.25 цельсээр нэмэгдсэн нь дэлхийн дундаж өөрчлөлттэй харьцуулахад өндөр үзүүлэлт бөгөөд дулааны улиралд орох хур тунадасны хэмжээ буурч хуурайших хандлагатай байна. Энэ нь уур амьсгалын өөрчлөлттэй холбоотойгоор байгалийн гамшигт үзэгдлүүдийн давтамжийг нэмэгдүүлэх нөхцөл бүрдэж, эдийн засаг, санхүүгийн системд эрсдэл үүсгэж болзошгүй байна.

Монгол Улсын хүлэмжийн хийн ялгарлын хэмжээ дэлхийн нийт хүлэмжийн хийд 0.09 хувийг эзлэх хэдий ч нэг хүнд ноогдох хүлэмжийн хийн ялгарал нь дэлхийн дундаж хэмжээнээс 2.7 дахин их байна.

Үндэсний хөгжлийн явцтай уялдуулан хүлэмжийн хийн ялгарлыг 2010-2030 оны байдлаарх урьдчилсан тооцоололд 2010 онд хүлэмжийн хийн ялгарал 25.8 сая т CO₂-эquiv-аас 2030 онд 74.2 сая т CO₂-эquiv болж 2.76 дахин өсөх төлөвтэй. Энэхүү өсөлтөд хөдөө аж ахуй, эрчим хүчний салбарын ялгарал нөлөөлөх ба аж үйлдвэрийн салбарын эзлэх хувийн жин 4.1 хувиас 16.6 хувь хүртэл болж өсөхөөр байна.

График 9. Монгол Улсын нүүрсхүчлil болон хүлэмжийн хий ялгаруулалт

Эх сурвалж: Дэлхийн агаар мандлын судалгааны ялгарлын мэдээллийн сан

Олон улсын валютын сангийн удирдах зөвлөлийн 21/251 дугаар бүхий Монгол улсад зориулсан тайлан, үнэлгээнд дурдсанаар Монгол улсыг тогтвортой, хүртээмжтэй, ногоон хөгжилд суурилсан урт хугацааны хөгжлийн төлөвлөгөөг боловсруулах шаардлагатай гэж үзсэн. Тухайлбал, тайлангийн эрсдэлийн үнэлгээний матрицад цаг уурын ноцтой үзэгдлүүдийг санхүүгийн системд дунд зэргийн эрсдэлтэй хэмээн авч үзсэн бөгөөд цаг уурын тодорхойгүй байдал, температурын өсөлт, байгалийн гамшигт үзэгдэл зэрэг нь газрын доройтлыг бий болгож, мал аж ахуйн салбарт ноцтой эрсдэлүүд үүсэж, нийгэм эдийн засгийн зардал өсөх, тогтвортой хөгжлийн үйл явц удаашрах эрсдэлтэй болохыг дурдсан байна. Иймд хөдөө аж ахуйн салбарыг бүтээмжтэй, уур амьсгалын өөрчлөлт болон өндөр температурт тэсвэртэй болгох, малын тоо толгойг бэлчээрийн даацад тохируулах шаардлагатай.

СЗХ Санхүүгийн салбарын тойм, 2022

БОНДЫН ТАНИЛЦУУЛГА

2023 5 29 1

1.7.5.3. Тогтвортой хөгжлийн санхүүжилтийн хэрэгцээ

НҮБ-аас гаргасан тогтвортой хөгжлийн зорилгуудыг Монгол Улс 2021-2030 оны хооронд биелүүлэхийн тулд 280 их наяд төгрөг, мөн тогтвортой хөгжлийг хадгалах, нэмэгдүүлэхэд 2030 оноос хойш жил тутам 28 их наяд төгрөгийн санхүүжилт шаардлагатай гэсэн урьдчилсан тооцоолол гарсан.⁷

Монгол Улс Парисын хэлэлцээрт нэгдэн орсноор дэлхийн уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулах, түүний нөлөөлөл, эрсдэлээс хүн төрөлхтнийг хамгаалахад хувь нэмрээ оруулах, хамтран ажиллах үүрэг хүлээхийн зэрэгцээ уур амьсгалын өөрчлөлттэй холбоотой тулгамдсан асуудлуудыг олон улсын байгууллагууд болон өндөр хөгжилтэй орнуудын тусламжтайгаар шийдвэрлэх боломж бүрдсэн.

Парисын хэлэлцээрт нэгдэн орсноор Монгол Улс хүлэмжийн хийн ялгаралыг 2010 оны суурь нөхцөлтэй харьцуулахад 22.7 хувиар бууруулах амлалт өгсөн бөгөөд үүний хүрээнд үндэсний хэмжээнд тодорхойлсон хувь нэмрийн зорилтын баримт бичгийг боловсруулсан.

Үндэсний хэмжээнд тодорхойлсон хувь нэмрийн зорилтыг биелүүлэхэд нийт 11.5 тэрбум ам.доллар, үүнээс уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулахад 6.3 тэрбум ам.доллар, дасан зохицох ажиллагаанд 5.2 тэрбум ам.долларын санхүүжилт шаардлагатай. Тогтвортой хөгжлийн зорилтуудыг биелүүлэхэд 2030 он хүртэл нэмэлтээр 43 тэрбум ам.долларын санхүүжилтийн эх үүсвэрийг бүрдүүлэх шаардлагатай⁸.

Үндэсний зорилтот хувь нэмэр болон Засгийн газрын хүлээсэн бусад үүрэг амлалт, зорилтуудыг оролцуулан Нэгдсэн Үндэсний байгууллагын Байгаль орчны хөтөлбөрийн тооцоолсноор Монгол Улсын ногоон хөрөнгө оруулалтын жилийн хэрэгцээ 690 сая ам.доллараас 1.03 тэрбум ам.долларын хооронд хэмжигдэж байна. Энэхүү тооцоолол нь улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт хангалтгүй бөгөөд хувийн хэвшил, олон улсын байгууллагуудын оролцоо, хөрөнгө оруулалтын хамтын ажиллагааг нэмэгдүүлэх шаардлагатайг илтгэнэ.

1.7.5.4. Монгол Улсын Засгийн Газраас авч хэрэгжүүлж буй бодлого

Монгол Улсын зах зээлд уур амьсгалын өөрчлөлтийн эсрэг тэмцэх хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх, Монгол Улсын "Парисын хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх үндэсний хувь нэмрийн зорилтууд"-ыг хэрэгжүүлэх хүрээнд Засгийн газар болон Зохицуулагч байгууллагуудаас байгаль орчин нийгэмд эерэг нөлөө үзүүлэх хөрөнгө оруулалтуудыг дэмжих үйл ажиллагаа, хууль эрх зүй, журмын зохицуулалтуудыг бий болгож байна.

"АЛСЫН ХАРАА-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого батлах тухай

2020 оны 05 сарын 13-ны өдөр "Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030"-ын үр дүнг илэрхийлэхүйц Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн зорилгуудыг "Алсын хараа-2050" бодлогын баримт бичигт тусган баталж, 2020 оны 05 сарын 25-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөж эхэлсэн.

"Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын 6 дугаар зорилгод ногоон хөгжил буюу байгаль орчинд ээлтэй ногоон хөгжлийг эрхэмлэн экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хадгалах, байгаль орчны тогтвортой байдлыг ханган үр өгөөжийг нь одоо болон ирээдүйн хойч үе хүртэх нөхцөлийг бүрдүүлэх, хүний амьдралын чанарыг сайжруулахыг тусгасан. Тухайлбал, Ногоон хөгжлийн хүрээнд дараах 4 чиглэл тус бүрд 3 үе шат бүхий зорилтуудыг тусган, хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж байна.

⁷ Монголын ногоон санхүүжилтийн эх үүсвэрийн судалгаа

⁸ Үндэсний хэмжээнд тодорхойлсон хувь нэмрийн зорилт болон Тогтвортой санхүүгийн үндэсний замын зураг

Зураг 4. "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, Ногоон хөгжил

Эх сурвалж: Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралт

Парисын хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх үндэсний хэмжээнд тодорхойлсон хувь нэмрийн зорилт

Парисын хэлэлцээрт нэгдэн орсноор Монгол Улс хүлэмжийн хийн ялгаралыг 2010 оны суурь нөхцөлтэй харьцуулахад 22.7 хувиар бууруулах амлалт өгсөн бөгөөд үүний хүрээнд үндэсний хэмжээнд тодорхойлсон хувь нэмрийн зорилтын баримт бичгийг боловсруулсан.

Үндэсний зорилтот хувь нэмрийн бичиг баримтад эрчим хүч, хөдөө аж ахуй, аж үйлдвэр, газар ашиглалтын өөрчлөлт, ойн салбар, хог хаягдлын хүрээнд хүлэмжийн хийн ялгарлын тооцоо болон хүлэмжийн хийн шингээлтийг тусгасан.

Монгол улсад хүлэмжийн хийн ялгарлыг бууруулах, шингээлтийг нэмэгдүүлэх арга хэмжээ

Монгол Улсад ялгарч буй хүлэмжийн хийн 50 орчим хувийг эрчим хүчний салбар эзэлж байна. Улсын эрчим хүчний салбар нь эрчим хүчний системийн таван сүлжээ болох Баруун бүс, Зүүн бүс, Төв, Алтай-Улиастайн, Өмнөд бүс, мөн бусад дизелийн цахилгаан станцууд болон сэргээгдэх эрчим хүчний эх үүсвэрүүдээс бүрддэг.

Монгол Улс "Ногоон хөгжлийн бодлого", "Алсын хараа-2050", "Төрөөс эрчим хүчний талаар баримтлах бодлого" зэрэг бодлогын баримт бичгүүдэд эрчим хүчний үйлдвэрлэлд зориулсан уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулахад чиглэсэн бодлого, хөтөлбөр, арга хэмжээнүүд тусгасан.

Эрчим хүчний үйлдвэрлэлийн салбарын хэмнэлт

2015 онд Монгол Улсын Их Хурал нь эрчим хүчийг хэмнэх, үр ашигтай хэрэглэхтэй холбоотойгоор "Эрчим хүчний хэмнэлтийн тухай хууль"-ийг баталсан. Энэхүү хууль батлагдсанаар Монгол Улсын Засгийн Газраас эрчим хүчний хэмнэлтийн арга хэмжээг хэрэгжүүлэх эрх зүй, зохицуулалттай холбоотой дараах журам, хөтөлбөр батлагдсан. Үүнд:

- "Эрчим хүчний аудитын байгууллага болон эрчим хүчний мэргэжлийн байгууллагад тавих шаардлага, тэдгээрийг магадлан итгэмжлэх журам"
- "Эрчим хүчний аудит хийх журам"
- "Эрчим хүчний аудитор, эрчим хүчний хэмнэлтийн менежер бэлтгэх сургалтыг зохион байгуулах, гэрчилгээ олгох, хүчингүй болгох журам"
- "Үүрэг хүлээсэн хэрэглэгчийг тодорхойлох, үүрэг хүлээсэн хэрэглэгчийн эрчим хүч хэмнэх хөтөлбөр, төлөвлөгөө, тэдгээрийг боловсруулах аргачлал, хэрэгжилтийг тайлагнах журам"
- "Үүрэг хүлээсэн хэрэглэгчийн эрчим хүчний жилийн хэрэглээний босго хэмжээ"

"Эрчим хүч хэмнэх үндэсний хөтөлбөр (2018-2022)"

Монгол Улсын Засгийн Газраас 2017 онд “Эрчим хүч хэмнэх үндэсний хөтөлбөр”-ийг баталсан. Уг хөтөлбөр нь эрчим хүчний хэрэглээг 10 болон түүнээс дээш хувиар хэмнэх, хуучин орон сууц, барилгын дулаан тусгаарлалтыг сайжруулснаар дулаан алдагдлыг 20 хувиар бууруулах, дулааны цахилгаан станцуудын дотоод хэрэгцээнд зарцуулж буй цахилгаан эрчим хүчний хэмжээг бууруулж, цахилгаан дулааныг дамжуулах, түгээх арга хэмжээг хэрэгжүүлэх, мөн эрчим хүчний хэрэглээг хэмнэх төсөлд зээл санхүүжилтийн механизмыг бүрдүүлэх, сан бий болгох, хувийн хэвшлийн компаниудын эрчим хүчний хэмнэлтийн үйл ажиллагааг дэмжих зорилготой.

Хүснэгт 40. Эрчим хүчний үйлдвэрлэлийн салбараас ялгарах хүлэмжийн хийг бууруулах бодлого, хэрэгжилт

Бодлого	Шалгуур үзүүлэлт	Хэрэгжилт
Монгол Улсын ногоон хөгжлийн бодлого (УИХ-ын тогтоол №43, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> - Эрчим хүчний үйлдвэрлэлд сэргээгдэх эрчим хүчний эзлэх хувийг 2020 он гэхэд 20%, 2030 он гэхэд 30%-д хүргэж, тус салбарт ногдох хүлэмжийн хийн ялгарлыг бууруулах; - Сэргээгдэх эрчим хүчний үйлдвэрлэл, хэрэглээг дэмжих эрх зүй, эдийн засгийн хөшүүргийн таатай орчин бүрдүүлж хэрэгжүүлэх. 	<p>Нийт цахилгаан эрчим хүчний үйлдвэрлэлд сэргээгдэх эрчим хүчний эзлэх хувь:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2014 - 3.57% • 2015 - 3.77% • 2016 - 4.18% • 2017 - 4.25% • 2018 - 7.08% • 2019 - 10.00% • 2020 - 10.08% • 2021 - 11.2% • 2022 - 10.00%
Төрөөс Эрчим хүчний талаар баримтлах бодлого (УИХ-ын тогтоол №63, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> - Сэргээгдэх эрчим хүчний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх, уламжлалт эрчим хүчний байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл, хүлэмжийн хийн ялгарлыг бууруулах; - Дотоодын хэрэгцээний нийт суурилагдсан хүчин чадалд сэргээгдэх эрчим хүчний эзлэх хэмжээ: • 2014 он (суурь он) - 7.62% • 2023 оны түвшинд - 20% • 2030 оны түвшинд - 30% 	<p>Нийт цахилгаан эрчим хүчний суурилагдсан хүчин чадалд сэргээгдэх эрчим хүчний эзлэх хувь:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2014 - 8.2% • 2015 - 6.9% • 2016 - 6.9% • 2017 - 11.8%

Эх сурвалж: Парисын хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх үндэсний хэмжээнд тодорхойлсон хувь нэмрийн зорилт, Эрчим хүчний зохицуулах хороо

Эрчим хүчний үйлдвэрлэл болон хэрэглээний салбарт хүлэмжийн хийн ялгарлыг 2030 он гэхэд 29 хувиар бууруулах үндсэн зорилт тавьсан. Тухайлбал, эрчим хүчний үйлдвэрлэлийн хүлэмжийн хийн ялгарлыг суурь сценаритай харьцуулахад 2020 онд 2.91 сая т CO₂ -эquiv. буюу 11.6 хувиар, 2025 онд 6.58 сая т CO₂ -эquiv. буюу 20.6 хувиар, 2030 онд 11.26 сая т CO₂ -эquiv. буюу 29.0 хувиар тус тус бууруулах боломжтой гэж үзсэн.

Хүснэгт 41. Эрчим хүчний үйлдвэрлэлийн салбарын хүлэмжийн хийн ялгарлын бууралт (мянст CO₂ -эquiv.)

	2010	2015	2020	2025	2030
1. Суурь сценари	14,031.9	18,301.1	24,998.5	32,018.3	38,837.3
2. Хүлэмжийн хийн ялгарлыг бууруулах таамаглал			22,089.9	25,433.61	27,572.7

2023 5 29

3. Хүлэмжийн хийн ялгарлын нийт бууралт	2,908.6	6,584.7	11,264.6
3.1. Эрчим хүчний хэрэглээний нийт бууралт	978.1	2,261.1	2,924.1
• Барилга	603.3	699.9	830.1
• Аж үйлдвэр	306	782.1	1,045.2
• Тээвэр	68.8	779.1	1,048.8
3.2. Эрчим хүчний үйлдвэрлэлийн нийт бууралт	1,930.5	4,323.6	8,340.5
• Сэргээгдэх эрчим хүч ашиглах	221.3	1,055.0	2,968.7
• Эрчим хүчний хангамжийн үр ашгийг сайжруулах	1,709.2	3,268.6	5,371.8
4. Хүлэмжийн хийн ялгарлын нийт бууралт	11.6%	20.6%	29%

Эх сурвалж: Парисын хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх үндэсний хэмжээнд тодорхойлсон хувь нэмрийн зорилт

Монгол Улсын ногоон таксономи

2019 оны 12 сарын 17-ны өдрийн А-302/601/264/62 тоот Монголбанкны ерөнхийлөгч, Санхүүгийн зохицуулах хорооны дарга, Сангийн сайд, Хадгаламжийн даатгалын корпорацийн гүйцэтгэх захирлын хамтын тушаалаар олон улсад мөрдөгдөж буй Ногоон эдийн засгийн нийтлэг зарчим, шалгуур үзүүлэлтийг нэвтрүүлж буй Монгол улсын "Ногоон таксономи"-ийг баталсан.

Ногоон таксономи нь байгаль орчинд ээлтэй үйл ажиллагааны ангилал, тодорхойлолт, шалгуур үзүүлэлт бөгөөд банк, санхүүгийн байгууллагууд болон хөрөнгө оруулагчид энэхүү таксономийг ногоон зээл, ногоон хөрөнгө оруулалтын төсөл, хөтөлбөрүүдийг тодорхойлоход ашиглана.

Тухайлбал, ногоон таксономийг тодорхойлж, ашиглах нь уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох, сөрөг нөлөөг бууруулах, бохирдлоос хамгаалах, байгалийн нөөцийн зүй зохистой ашиглалтыг дэмжих, иргэдийн амьжиргааг дээшлүүлэх зэрэгт чиглэсэн нийтээр хүлээн зөвшөөрөгдсөн ногоон санхүүжилтийн үйл ажиллагааны тодорхойлолт, жагсаалтыг гаргаж, суурь шаардлага тавих зорилготой.

Хүснэгт 42. Ногоон таксономийг ашиглах зах зээлийн оролцогчид болон зорилтууд

Зах зээл дээрх оролцогчид	Ашиглах зорилтууд
Санхүүгийн байгууллагууд	<ul style="list-style-type: none"> Ногоон санхүүжилтийн стратеги, бодлого боловсруулах; Ногоон санхүүжилт хийх эсвэл татах боломжит төслүүд, бизнесийн үйл ажиллагааг тодорхойлж, судлах; Ногоон санхүүжилтийн бүтээгдэхүүний шалгуурыг боловсруулах; Зээлийн багц дах ногоон санхүүжилтийн урсгалыг хэмжих, тайлагнах; Харилцагч, гол оролцогч талуудын мэдлэг ойлголтыг нэмэгдүүлэх; Ногоон бондоор санхүүжүүлэх төсөл, бизнесийн үйл ажиллагааны холбогдох шалгуурыг боловсруулах; Бонд гарган бүрдүүлсэн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх төслүүдийг тодорхойлох, үнэлэх; Бондын үр дүнд бий болсон хөрөнгийн ашиглалтыг хянах;

Бонд гаргагч байгууллагууд

Баталгаажуулалтын байгууллагууд

- Хөрөнгийн хуваарилалтыг тайлагнах;
- Байгууллага, компанийн үйл ажиллагааны стратегид "ногоон" элементийг оруулах;
- Ногоон технологитой холбоотой сонголтуудыг үнэлэх, харьцуулах, шийдвэр гаргах;
- Ногоон төслүүд, бүтээгдэхүүнийг хөгжүүлэх;
- Ногоон санхүүжилтийн төслүүдийн техникийн болон үр дүнгийн шаардлагуудыг ойлгох;
- Ногоон бонд гаргахын өмнөх болон гаргасны дараах үйл ажиллагаа, үр дүнг үнэлэх, суурь үзүүлэлтүүдийг тодорхойлох;
- Ногоон төслүүдийг гэрчилгээжүүлэх;
- Ногоон шинэ бүтээл, бүтээгдэхүүний загвар, ашигтай загварыг тодорхойлж патент олгох;
- Хөрөнгийн ашиглалтыг хянах;

Бодлого боловсруулагчид

Ногоон таксономийн холбогдох стандарт, шалгуур үзүүлэлт болон ногоон санхүүжилтийг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн бодлогыг боловсруулж, хөгжүүлэх.

Эх сурвалж: Монгол улсын ногоон таксономи

Ногоон таксономийн дагуу 8 ангиллын хүрээнд дараах ажлууд хийгдэх хүлээлтэй байна.

Хүснэгт 43. Монгол Улсын ногоон таксономи 8 чиглэл ба холбогдох зохицуулалт

№	Ангилал	Холбогдох бодлого, зохицуулалтууд
1	Сэргээгдэх эрчим хүч	<ul style="list-style-type: none"> • Эрчим хүчний салбар дахь хүлэмжийн хийн ялгаруулалтыг 2030 он гэхэд 20 хувиар бууруулах; • Нийт эрчим хүч үйлдвэрлэлд сэргээгдэх эрчим хүчний эзлэх хувь 2014 онд 7.62 хувь байсныг 2020 онд 20 хувь, 2030 он гэхэд 30 хувьд тус тус хүргэх; • Дулааны цахилгаан станцын үйлдвэрийн дотоодын цахилгааны хэрэглээг (үйлдвэрийн цахилгаан хэмнэлт) 2014 онд 14.4 хувь байсныг 2020 онд 11.2 хувь, 2030 он гэхэд 9.14 хувьд тус тус хүргэх;
2	Бохирдол багатай эрчим хүч	<ul style="list-style-type: none"> • Цахилгаан дамжуулах шугам сүлжээний цахилгаан алдагдлыг 2014 онд 13.7 хувь байсныг 2020 онд 10.8 хувь, 2030 он гэхэд 7.8 хувьд тус тус хүргэх;
3	Эрчим хүчний хэмнэлт	<ul style="list-style-type: none"> • Зорилтот аж ахуйн нэгжүүдийн эрчим хүчний хэмнэлтийг 15 хувиар сайжруулах
4	Ногоон барилга	<ul style="list-style-type: none"> • Барилгын дулаан алдагдлыг 2014 оны түвшинтэй харьцуулахад 2020 онд 20 хувь, 2030 он гэхэд 40 хувьд хүртэл тус тус бууруулах; • Улаанбаатар хотын орон сууцны угсармал 18,184 айл өрхийн байрны дулаалгыг сайжруулах; • Хотын нийт барилга байгууламжид ногоон байгууламж, цэцэрлэгт хүрээлэнгийн эзлэх хувийг 25 хувьд хүргэх. • Бохирдол: Агаар бохирдуулагч эх үүсвэрүүдийг 80 хувиар бууруулах, боловсруулаагүй түүхий нүүрсний хэрэглээг цахилгаан станцад хэрэглэхээс бусад зориулалтаар ашиглахыг хориглох, агаарын болон байгаль орчны бохирдлыг 2025 он гэхэд багадаа 50 хувиар бууруулах;

Бохирдлоос сэргийлэх, бууруулах үйл ажиллагаа

2023 5 29.1

6 Тогтвортой ус, хаягдлын хэрэглээ

- Хог хаягдал: Газарт булагдаж буй хатуу хог хаягдлын хэмжээг 2020 онд 20 хувь, 2030 он гэхэд 40 хувьд хүртэл бууруулж, хог хаягдлыг дахин боловсруулах үйл ажиллагааны менежментийг сайжруулан, дахин боловсруулах үйл ажиллагааг нэмэгдүүлэх, мөн нэмүү өртөг шингэсэн бараа бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг дэмжих. Нийт хог хаягдал дотор дахин боловсруулсан хаягдлын хэмжээг 30 хувь хүртэл өсгөх.
- Хүн амын 90-ээс доошгүй хувьд нь ундны цэвэр ус хэрэглэх боломжийг бий болгох;
- Гадаргын усны нөөц болон гол мөрний ай сав газруудын байгалийн унаган эко системийг хамгаалах замаар усны нөөцийг хадгалах;
- Усны нөөц, гол мөрөн болон усны эх үүсвэрүүдийн 50-иас доошгүй хувийг тусгай хамгаалалтад авч, Улаанбаатар хот болон аж үйлдвэрүүд, мөн говийн бүсэд усны тогтвортой нийлүүлэлтийг бий болгох шийдлийг боловсруулах.

7 Тогтвортой хөдөө аж ахуй, газар ашиглалт, ой болон эко аялал жуулчлал

- Бэлчээр: Бэлчээрийн даац, хүчин чадалд тохирсон хэмжээнд мал сүргийн тоо толгойг хадгалан, бэлчээрийн тогтвортой менежментийн арга туршлагыг нэвтрүүлэх;
- Малчид, малчдын бүлэг, мөн жижиг дунд фермерүүдийн бизнесийн үйл ажиллагааг дэмжих;
- Хөдөө аж ахуй: Тогтвортой хөдөө аж ахуй, ногоон технологид суурилсан экспортыг нэмэгдүүлэх зорилгоор боловсруулах аж үйлдвэрийг хөгжүүлэх, улмаар арьс шир, ноос ноолуур зэрэг түүхий эд материалын ногоон технологид суурилсан боловсруулалтыг 2020 онд 60 хувь, 2030 он гэхэд 80 хувь хүртэл тус тус нэмэгдүүлэх;
- Газар тариалангаас үүдэлтэй хөрсний доройтлыг бууруулах, хөрсний үржил шимийг нэмэгдүүлэх, хөрс арчлах агро техник болон усжуулах дэвшилтэт технологийг ашиглан, ойн бүсийг бий болгох замаар дотоодын буудай, төмс, хүнсний ногооны нийлүүлэлтийг нэмэгдүүлэх;
- Ойг устгах үйл ажиллагаанаас үүдэлтэй хүлэмжийн хийн ялгаралтыг 2020 онд 2 хувь, 2030 он гэхэд 5 хувь хүртэл тус тус бууруулах;
- Бэлчээрийн менежмент: Хөрсний доройтолд орсон газар нутгийн 70 хувийг сэргээхэд чиглэсэн үйл ажиллагааг дэмжих, нийт газар нутгийн 30 хувийг 2030 он гэхэд төрийн хамгаалалтад авах;
- Эко-аялал жуулчлал: Эко-аялал жуулчлалын бүсүүд, бүтээгдэхүүн үйлчилгээг бий болгон хөгжүүлэх, Монголын нүүдэлчин соёл зан заншлыг олон улсад сурталчлах, аялал жуулчлалаас орох орлогыг нэмэгдүүлэх, жилдээ гадаадын 2.0 сая жуулчин хүлээн авдаг болох.

2023 5 29

8 Карбон бага тээвэр

- Хосолсон хөдөлгүүртэй тээврийн хэрэгсэл 2014 онд 6.5 хувь байсныг 2030 он гэхэд 13 хувьд хүргэж нэмэгдүүлэх;
- Холбогдох татвар, байгаль орчны төлбөрийн хэмжээг нэмэгдүүлэх замаар Улаанбаатар хот болон аймгийн төвүүдэд зорчих тээврийн хэрэгслийн түлшийг шингэн түлшнээс байгалийн хий рүү шилжүүлэх;
- Байгаль орчинд ээлтэй олон нийтийн тээврийн хэрэгслийг нэвтрүүлэх;
- Байгаль орчин, хүний эрүүл мэнд, биологийн төрөл зүйлд ямар нэг сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй тээврийн сүлжээ болон дэд бүтцийг хөгжүүлэх.

Монгол Улсын тогтвортой санхүүжилтийн үндэсний замын зураг

2022 оны 03 сарын 29-ний өдөр Монголбанкны ерөнхийлөгч, Санхүүгийн зохицуулах хорооны дарга, Сангийн сайд, Хадгаламжийн даатгалын корпорацийн гүйцэтгэх захирлын хамтарсан А-82/157/68/А26 тоот тушаалаар Монгол Улсын тогтвортой санхүүжилтийн үндэсний замыг зургийг баталсан.

Үндэсний тогтвортой санхүүгийн замын зураг нь Монгол Улсын тогтвортой хөгжил, уур амьсгалын зорилтуудтай уялдаа бүхий нэгдмэл, олон талт хамтын ажиллагааг хангасан тогтвортой санхүүгийн системийг 2030 он хүртэл хөгжүүлэх, бүс нутагтаа тогтвортой санхүүгийн мэдлэг, манлайлын төв болоход шаардлагатай стратегийн чиглэл, арга хэмжээг тодорхойлох зорилготой.

Энэхүү зургийг баталсанаар банк болон банк бус санхүүгийн байгууллагуудын нийт зээлд эзлэх ногоон зээлийн хэмжээг 2030 он гэхэд 10 болон 5 хувьд тус тус хүргэх, улмаар Монгол улсыг Ази тивийн бүс нутаг дахь тогтвортой санхүүжилтийн төв болон үлгэрлэн манлайлагч болгох зорилтыг дэвшүүлж байгаа юм.

Санхүүгийн зохицуулах хорооны "Компанийн өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журам"

Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2021 онд батлагдсан "Компанийн өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журам"-д "ногоон бонд" гаргах үйл ажиллагааны нэмэлт зохицуулалтыг тусгасан. Энэ нь хувийн хэвшлийн компаниуд гадаад болон дотоодын хөрөнгө оруулагчдаас "ногоон" зориулалтаар тусгайлан хөрөнгө татан төвлөрүүлэх боломж бүрдээд байгаа юм.

167 5 297
2023 5 2023

1.7.6. Монгол Улсын банкны салбарын төлөв байдал

1.7.6.1. Банкны систем

Монгол Улсын банкны системд нийт 12 арилжааны банк үйл ажиллагаа явуулж байна. 2022 оны жилийн эцсийн байдлаар арилжааны банкуудын нийт активын хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 12%-иар өсөж, 45,951.5 тэрбум төгрөгт хүрсэн.

Банкны системийн нийт зээл 2022 оны эцэст 21,876.1 тэрбум төгрөгт хүрч, өмнөх оноос 1,014.4 тэрбум төгрөг буюу 4.9%-иар өссөн байна. Чанаргүй зээлийн багц 1,699.4 тэрбум төгрөгт хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 38.1 тэрбум төгрөг буюу 2.2%-иар буурсан. Чанаргүй зээлийн хувь 2020 оны эцэст хамгийн өндөр түвшинд хүрсэн буюу 9.6% байсан бол 2022 оны эцсийн байдлаар 7.8% болж буурсан нь сүүлийн 5 жилийн байдлаарх хамгийн бага түвшинд байна.

Банкны системийн нийт пассив 2022 онд 4,042.3 тэрбум төгрөг буюу 10.9%-иар өсөж, 40,965.2 тэрбум төгрөгт хүрсэн. Харилцагчдаас татсан харилцах хадгаламж 2,180.8 тэрбум төгрөг буюу 7.8%-иар өсөж, 30,918.9 тэрбум төгрөгт хүрсэн. Харилцах, хадгаламж нь банкны системийн хувьд тогтвортой эх үүсвэрт тооцогддог бөгөөд түүний өсөлт нь салбарын төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадвар болон томоохон төсөл, хөтөлбөр санхүүжүүлэх чадварыг сайжруулж байдаг. 2022 онд банкны салбарын нийт эх үүсвэрийн бүтцийн 74 хувийг харилцах, хадгаламж бүрдүүлсэн байна.

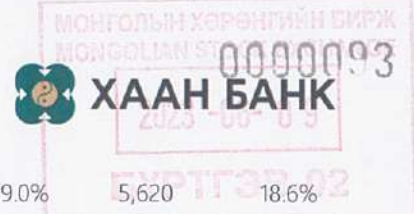
Банкны системийн нийт өөрийн хөрөнгө өмнөх оны мөн үеэс 973.6 тэрбум төгрөг буюу 24%-иар нэмэгдэж, 4,986.3 тэрбум төгрөгт хүрсэн. Хуримтлагдсан ашгийн цэвэр өсөлт 653.7 тэрбум төгрөг буюу 31%-иар нэмэгдэж, 2,747.2 тэрбум төгрөгт хүрсэн. Мөн 2022 онд системийн нөлөө бүхий 2 арилжааны банк хувьцаагаа олон нийтэд анх удаа санал болгон амжилттай арилжсаны үр дүнд банкны системийн хувьцаат капиталын хэмжээ 352.3 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдсэн.

1.7.6.2. Системийн нөлөө бүхий банкуудын харьцуулалт

Монголбанкнаас тогтоосон шалгуурын дагуу системийн нөлөө бүхий банканд ХААН Банк, Худалдаа хөгжлийн банк, Голомт банк, Төрийн банк, Хас банк тооцогддог бөгөөд 2022 оны байдлаар банкны системийн нийт активын 90.6%-ийг бүрдүүлжээ. Системийн 5 банкны зах зээл эзлэлтийг харьцуулахад ХААН Банкны зах зээл эзлэлт 2022 оны эцсийн байдлаар өрсөлдөгч банкуудаас өндөр өсөлттэй байснаар тэргүүлэх байр сууриа хадгалсан хэвээр байна.

Хүснэгт 44. Системийн нөлөө бүхий банканд тооцогддог 5 банкны зах зээл эзлэлтийн харьцуулалт

Голлох үзүүлэлтүүд (тэрбум төгрөгөөр)	Өсөлт 2022/2021	2020 он		2021 он		2022 он	
		Дүн	*Эзлэх %	Дүн	*Эзлэх %	Дүн	*Эзлэх %
Нийт актив	ХААН банк	12,111	33.2%	13,463	33.2%	14,953	32.8%
	ХХБанк	8,117	22.3%	9,576	23.4%	9,569	20.8%
	Голомт банк	7,278	19.7%	7,901	19.3%	8,925	19.4%
	Төрийн банк	3,482	9.5%	3,799	9.3%	4,163	9.1%
	Хас банк	3,244	8.8%	3,475	8.5%	3,921	8.5%
Нийт зээл	ХААН банк	5,270	30.8%	7,017	33.6%	7,960	36.4%
	ХХБанк	4,171	24.4%	4,660	22.3%	4,065	18.6%
	Голомт банк	3,085	18.0%	3,421	16.4%	3,849	17.6%
	Төрийн банк	1,886	11.0%	2,420	11.6%	2,036	9.3%
	Хас банк	1,385	8.1%	1,844	8.8%	2,053	9.4%
Харилцагчаас ТТХ	ХААН банк	9,124	35.6%	10,028	35.8%	10,712	35.5%
	ХХБанк	4,993	19.5%	5,634	20.1%	6,034	20.0%

	Голомт банк	5.34%	5,060	19.7%	5,335	19.0%	5,620	18.6%
	Төрийн банк	-3.66%	2,668	10.4%	2,846	10.2%	2,742	9.1%
	Хас банк	8.29%	2,026	7.9%	2,252	8.0%	2,439	8.1%
	ХААН банк	17.85%	1,229	33.3%	1,284	35.1%	1,515	32.9%
	ХХБанк	7.80%	1,018	27.6%	1,069	26.7%	1,152	23.1%
Өөрийн хөрөнгө	Голомт банк	41.57%	632	17.1%	596	14.9%	844	16.9%
	Төрийн банк	25.70%	304	8.2%	393	9.8%	494	9.9%
	Хас банк	28.26%	277	7.5%	368	9.2%	472	9.5%

Эх сурвалж: Банкуудын улирлын санхүүгийн тайлан

*Зах зээлд эзлэх хувийг тооцохдоо банкуудын аудитлагдаагүй санхүүгийн үр дүнг Монголбанкны нийт системийн тайлантай харьцуулан тооцсон болно.

Хүснэгт 45. 2022.12.31-ны байдлаар системийн нөлөө бүхий ТОП 5 банкны санхүү байдлын тайлан (тэрбум төгрөг)

Санхүү байдлын тайлан	ХААН Банк	ХХБанк	Голомт банк	Төрийн банк	Хас банк
Актив					
Мөнгө ба түүнтэй адилгах хөрөнгө	5,161	3,327	3,677	1,409	969
Хөрөнгө оруулалт	1,660	862	699	713	685
Цэвэр зээл	7,454	3,796	3,608	1,869	1,995
Зээлийн эрсдэлийн сан	(567)	(466)	(255)	(191)	(83)
Үндсэн хөрөнгө (цэвэр)	512	587	414	126	87
Дериватив санхүүгийн хөрөнгө	129	274	426	15	108
Бусад хөрөнгө	37	723	101	31	77
Нийт актив	14,953	9,569	8,925	4,163	3,921
Өр төлбөр					
Харилцагчдаас татсан харилцах, хадгаламж Банк, санхүүгийн байгууллагаас татсан эх үүсвэр	10,712	6,034	5,620	2,742	2,439
Бусад эх үүсвэр	1,977	1,658	1,999	435	771
Бусад өр төлбөр	543	443	306	456	137
Нийт өр төлбөр	205	281	156	36	103
Нийт өр төлбөр	13,437	8,417	8,082	3,669	3,449
Нийт өөрийн хөрөнгө					
Хувь нийлүүлсэн хөрөнгө	172	324	202	189	100
Нэмж төлөгдсөн капитал	-	0	301	15	2
Халаасны хувьцаа	-	-	-	-	-
Хуримтлагдсан ашиг	1,269	684	308	263	283
Дахин үнэлгээний нэмэгдэл	88	146	7	23	19
Бусад нөөц	(14)	(1)	25	5	69
Нийт өөрийн хөрөнгө	1,515	1,152	844	494	472
Нийт өр төлбөр ба Өөрийн хөрөнгө	14,953	9,569	8,925	4,163	3,921

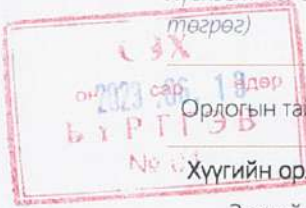
Эх сурвалж: Банкуудын улирлын санхүүгийн тайлан

ХААН Банкны хувьд зээлийн хүүгийн орлого, хөрөнгө оруулалтын орлогын үзүүлэлтээр банкны системийг тэргүүлж байгаа бөгөөд хүүгийн бус орлого нь нийт орлогын 20.0%-ийг бүрдүүлж буй нь бусад банкуудтай харьцуулахад харьцангуй тогтвортой орлогын эх үүсвэртэй болохыг илтгэж байна.

2023 5 29

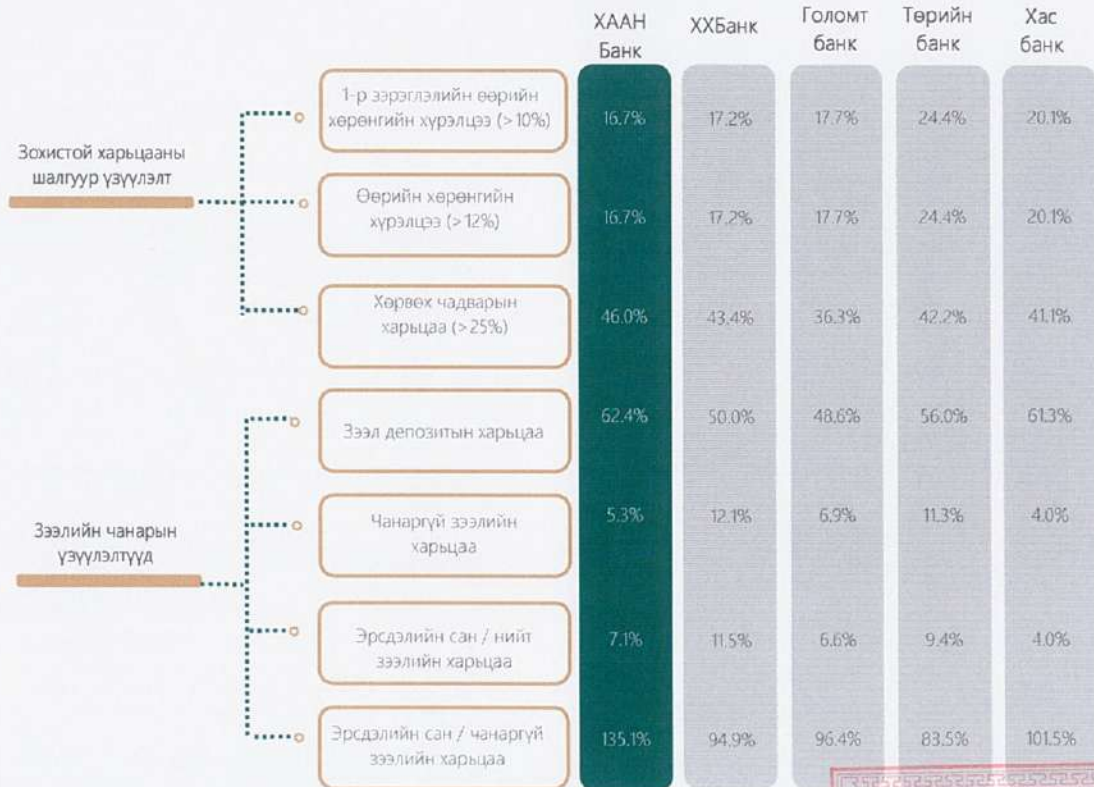
Хүснэгт 46. Системийн нөлөө бүхий ТОП 5 банкны орлогын тайлан, 2022 оны жилийн эцсийн байдлаар (тэрбум төгрөг)

Орлогын тайлан	ХААН Банк	ХХБанк	Голомт банк	Төрийн банк	Хас банк
Хүүгийн орлого	1,396.5	643.8	669.5	404.9	375.6
Зээлийн хүүгийн орлого	1,069.0	457.1	437.2	298.1	290.5
Хөрөнгө оруулалтын орлого	327.5	186.7	232.3	106.9	85.1
Хүүгийн зардал	535.5	350.3	307.9	182.9	160.7
Хүүгийн цэвэр орлого	861.0	293.5	361.6	222.1	214.9
Сангийн зардал	143.2	87.6	192.6	4.8	18.8
Эрсдэлийн сангийн дараах цэвэр орлого	717.8	205.9	169.1	217.3	196.1
Хүүгийн бус орлого	349.5	217.1	206.0	53.6	61.0
Нийт цэвэр орлого	1,067.3	423.0	375.0	270.9	257.1
Үйл ажиллагааны зардал	476.5	188.5	221.0	147.4	116.4
Татварын өмнөх ашиг, алдагдал	590.8	234.5	154.0	123.5	140.7
Орлогын татварын зардал	142.1	6.5	53.5	27.3	38.5
Татварын дараах ашиг, алдагдал	448.8	228.0	100.5	96.2	102.2

Эх сурвалж: Банкуудын улирлын санхүүгийн тайлан

Хүснэгт 47. Системийн нөлөө бүхий ТОП 5 банкны гол шалгуур үзүүлэлтүүд – 2022.12.31

Эх сурвалж: Банкуудын улирлын санхүүгийн тайлан

1.7.7. Үнэт цаас гаргагчийн нөхцөл байдлын шинжилгээ

1.7.7.1. Банкны зах зээлийн эзлэлт

ХААН Банк болон нийт банкны секторын сүүлийн таван жилийн дундаж өсөлтийг харьцуулан доор харуулав. Сүүлийн 5 жилийн хугацаанд ХААН Банкны голлох үзүүлэлтүүд банкны системтэй харьцуулахад хурдтай нэмэгдсэн байна.

Хүснэгт 48. Банкны зах зээлийн эзлэлт

		ЖНӨХ%	2022	2017
		(2017-2022)	(сая төгрөг)	(сая төгрөг)
Нийт актив	ХААН Банк	15.50%	14,952,713	7,274,991
	Банкны систем	9.82%	45,951,504	28,769,815
Нийт зээл	ХААН Банк	17.35%	7,959,644	3,576,804
	Банкны систем	10.19%	21,876,050	13,463,927
Харилцагчаас ТТХ	ХААН Банк	19.22%	10,711,725	4,447,397
	Банкны систем	13.37%	30,198,882	16,125,449
Өөрийн хөрөнгө (хоёрдогч өглөг оруулснаар)	ХААН Банк	12.67%	1,514,366	833,865
	Банкны систем	11.53%	4,986,287	2,889,549

Нийт актив

Банкны салбарын нийт актив тогтвортой нэмэгдэж, сүүлийн 5 жилийн дунджаар 10%-иар нэмэгдсэн бол ХААН Банкны хувьд дунджаар 15.7%-иар өсөж зах зээл эзлэлт 2018 оны эхнээс 6.7 пунктээр тэлэн 32.8% болсон байна.

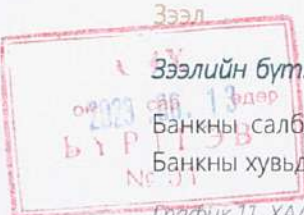
График 10. ХААН Банкны нийт активын зах зээл эзлэлт (сая төгрөг, %)

Эх сурвалж: ХААН Банкны тайлан, Монголбанкны нэгдсэн тайлан

2023 5 29 1

Зээлийн бүтээгдэхүүн

Банкны салбарын нийт зээлийн сүүлийн 5 жилийн дунджаар багц 10.2%-иар нэмэгдсэн бол ХААН Банкны хувьд 17.3%-иар өсөж, зах зээл эзлэлт 2017 оноос 9.8 пунктээр тэлж, 36.4%-ийг эзэлж байна.

График 11. ХААН Банкны нийт зээлийн зах зээл эзлэлт (сая төгрөг, %)

Эх сурвалж: ХААН Банкны тайлан, Монголбанкны нэгдсэн тайлан

Бүтээгдэхүүний төрлөөр авч үзэхэд ХААН Банк хэрэглээний зээлийн зах зээлийн 40.0%-ийг эзэлж байгаа бол бизнесийн зээлээрээ сүүлийн 3 жил зах зээлээ нэмэгдүүлсээр 33%-д хүрсэн байна. Монголбанкны макро орчны зохистой бодлогын хүрээнд 2018 оноос эхлэн иргэдийн өрийн дарамтыг бууруулах зорилгоор хэрэглээний зээлийн өсөлтийг хязгаарласан. Мөн 2019 оны эцэст төрөөс нэг удаа тэтгэврийн зээлийг тэглэх арга хэмжээ авсан нь ХААН Банкны болон системийн хувьд хэрэглээний зээлийн хэмжээ буурахад нөлөөлсөн.

2020 оноос эхлэн хэрэглээний зээлийн шийдвэр гаргалтад зээлдэгчийн зан төлөвийн үнэлгээг нэвтрүүлэн судалгаа, шийдвэр гаргалтын төвлөрсөн бүтцийг өөрчлөн салбар, нэгжийн эрхийн хэмжээнд үе шаттайгаар шилжүүлсэн. Мөн зээл шийдвэрлэх хугацааг богиносгох зорилгоор процессд оролцогчдын тоо, ач холбогдол багатай хяналтуудыг цөөлөх сайжруулалт хийгдсэн болон зээлийн нөхцөл болон шалгуур үзүүлэлтүүдийг сулруулах чиглэл баримталж ажиллаж байгаа нь зээл олголтыг нэмэгдүүлсэн.

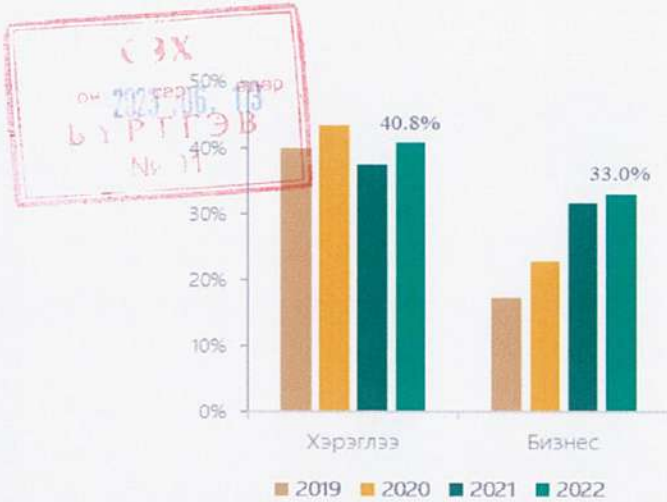
Бизнесийн зээлийн өсөлтийг дагаад ЖДҮ болон корпорейт нэгжүүдийн зах зээлд эзлэх хувь мөн нэмэгдсэн байна.

2023 5 29А

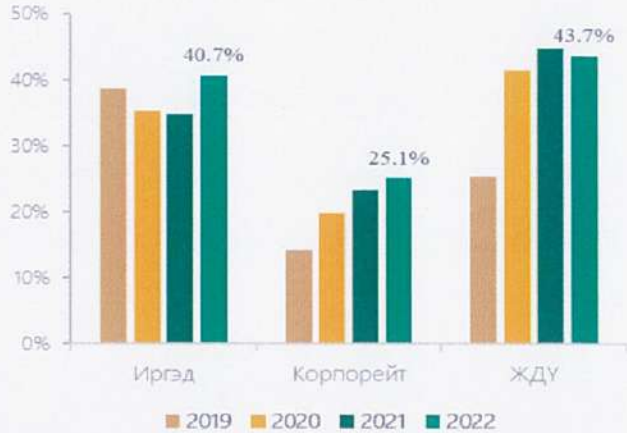

Зураг 5. Нийт зээлийн зах зээл эзлэлт (бүтээгдэхүүн)

Зураг 6. Нийт зээлийн зах зээл эзлэлт (бизнес нэгж)

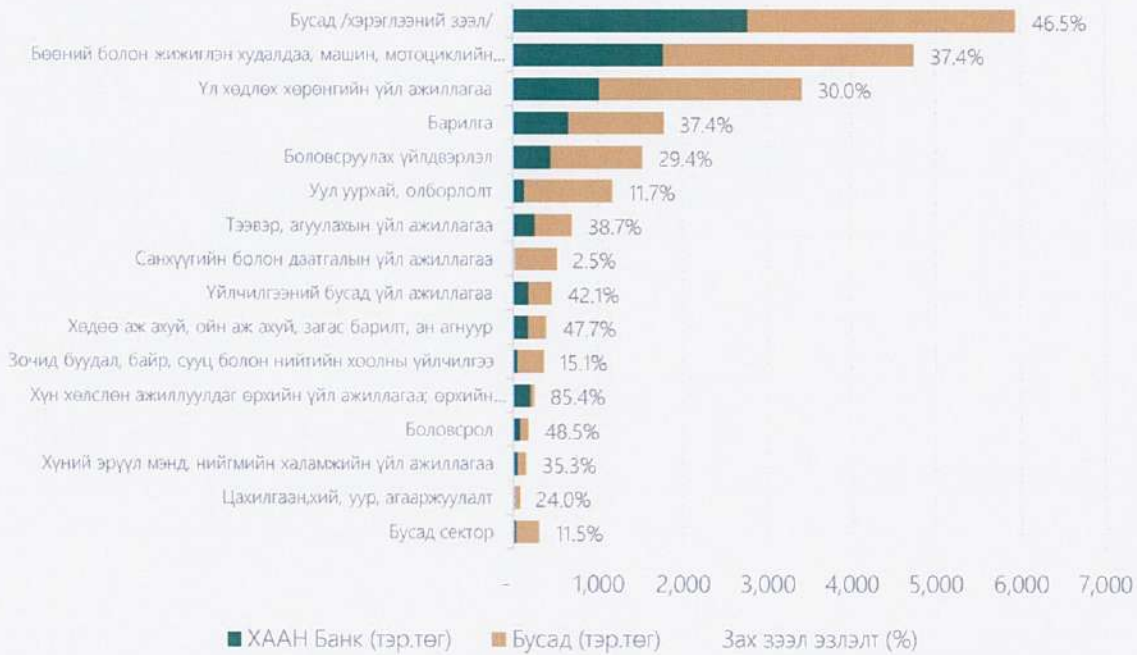

Эх сурвалж: ХААН Банкны тайлан, Монголбанкны нэгдсэн тайлан

Зээлийн эдийн засгийн сектор

2022 оны эцсийн байдлаар ХААН Банкны хувьд эдийн засгийн голлох секторууд болох бөөний болон жижиглэн, үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа, боловсруулах үйлдвэр, барилгын салбаруудад тус бүр 25-с дээш хувийн зах зээлийг эзэлж байна. Уул уурхайн салбарын хувьд харьцангуй бага буюу 11.7% байна.

График 12. Нийт зээлийн зах зээл эзлэлт (сектороор)

Эх сурвалж: ХААН Банкны тайлан, Монголбанкны нэгдсэн тайлан

Зээлийн чанар

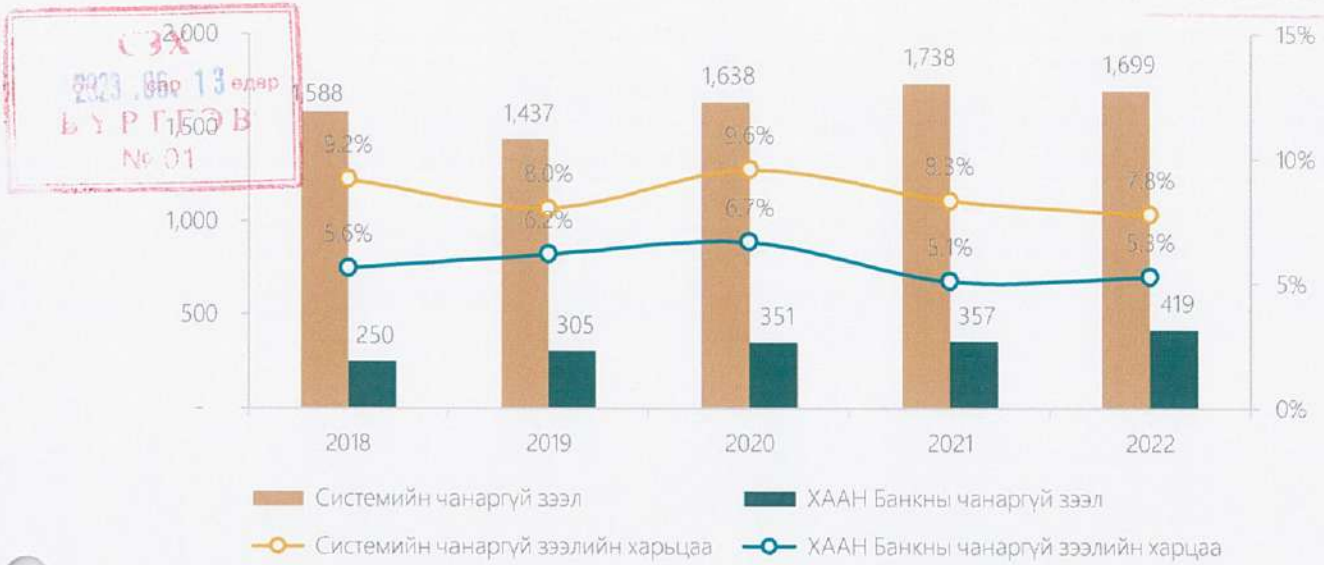
ХААН Банкны чанаргүй зээлийн хувь 2018 онд 5.6% байсан бол 2022 онд 5.3% болж буурсан. Энэ нь банкны системийн чанаргүй зээлийн хувиас тогтмол бага байсан байна.

2023 5 29

График 13. Нийт зээлийн чанар (тэрбум төгрөг, %)

Эх сурвалж: ХААН Банкны тайлан, Монголбанкны нэгдсэн тайлан

Татан төвлөрүүлсэн хөрөнгө

ХААН Банк сүүлийн 5 жилийн хугацаанд харилцагчаас татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийн хэмжээгээр зах зээлийг тогтмол тэргүүлсэн байна. 2022 оны 12 дугаар сарын байдлаар 10,711 тэрбум төгрөгийг харилцагчдаас татан төвлөрүүлсэн ба өмнөх оноос 683.6 тэрбум төгрөгөөр (+6.8%) өсөж, банкны секторын 35.5%-ийг эзэлж байна.

График 14. ХААН Банкны харилцагчдын харилцах, хадгаламжийн зах зээл эзлэлт (сая төгрөг, %)

Эх сурвалж: ХААН Банкны тайлан, Монголбанкны нэгдсэн тайлан

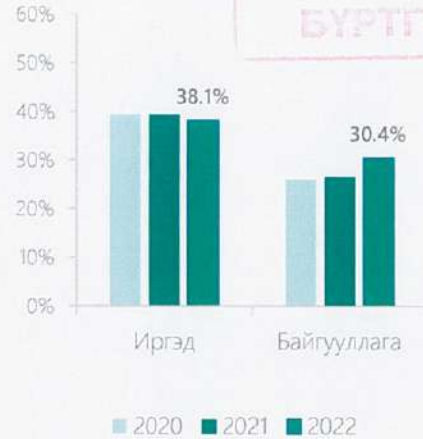
Сүүлийн гурван жилийн хугацаанд ХААН Банкны харилцагчдын депозитыг бүтээгдэхүүнээр харгалзан үзэхэд харилцах дансны зах зээлд эзлэх хувь хурдтай нэмэгдсэн бол хугацаагүй болон хугацаатай хадгаламж тогтвортой зах зээлээ хадгалж байна. Мөн түүнчлэн банк иргэдийн хадгаламжид илүү их хувийг эзэлж байна.

Зураг 7. Харилцагчдын депозитын зах зээл эзлэлт (бүтээгдэхүүнээр)

Зураг 8. Харилцагчдын депозитын зах зээл эзлэлт (сегментээр)

2023 5 29.1

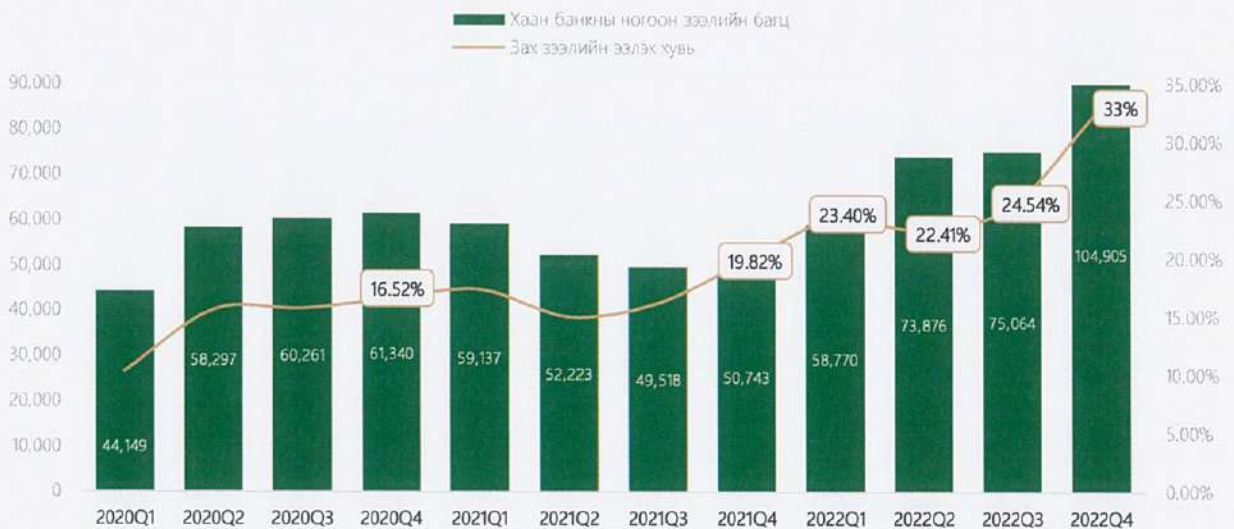
Эх сурвалж: ХААН Банкны тайлан, Монголбанкны нээгдсэн тайлан

Ногоон зах зээл

Монгол улсын Санхүүгийн Тогтвортой байдлын зөвлөлөөс 2019 оны 12 дугаар сард Ногоон таксономи буюу Ногоон ангиллын бичиг баримтыг батласан бөгөөд тус ангиллын дагуу 2020 оноос эхлэн арилжааны банкууд Монголбанкруу ногоон зээлийн мэдээллээ тайлагнаж эхэлсэн.

ХААН Банкны хувьд 2020 оны I улиралд нийт арилжааны банкуудын ногоон зээлийн багцын 15 хувийг эзлэж байсан бол 2022 оны эцсийн байдлаар ХААН Банкны ногоон зээлийн багц зах зээлийн 33 хувийг дангаар бүрдүүлж байна.

График 15. ХААН Банкны ногоон зээлийн багц, зах зээл эзлэлт

Эх сурвалж: Банкуудын улирлын ногоон зээлийн тайлан, ХААН Банк

ХААН Банкны ногоон зээлийн багц нь 2022 оны жилийн эцсийн байдлаар Ногоон таксономи дахь ангилалын дагуу эрчим хүчний хэмнэлт, ногоон барилга болон тогтвортой хөдөө аж ахуйн салбарт ниглэсэн зээл голлох хувийг эзэлж байна.

График 16. ХААН Банкны ногоон зээлийн ангилал

1.7.7.2. Өрсөлдөөний орчны шинжилгээ

Банкны салбарын өрсөлдөөний нөхцөл байдал

Банкны салбарын нийт активын хэмжээ 2022 оны IV улиралд 45,956 тэрбум төгрөгт хүрсэн ба 2017-2022 он хүртэлх жилийн нийлмэл дундаж өсөлт (CAGR) 9.8 хувьтай байна. 2022 оны жилийн эцсийн байдлаар системийн нөлөө бүхий арилжааны 5 банк нь салбарын нийт активын 90.8 хувийг бүрдүүлжээ.

ХААН Банк нь салбарын нийт активын хамгийн өндөр буюу 32.8 хувийг бүрдүүлж, нийт активын жилийн нийлмэл өсөлт нь бусад банкуудтай харьцуулахад хамгийн өндөр буюу 15.7 хувьтай байна.

Банкны салбарын системийн нөлөө бүхий арилжааны топ 5 банк болон бусад банкны санхүүгийн үзүүлэлтүүдийн зах зээл эзлэлт дараах графикт харуулав.

График 17. Банкуудын зах зээл эзлэлт 2022 оны IV улирлаар

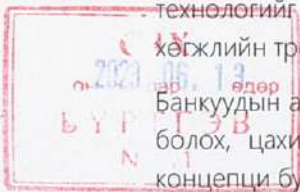
Эх сурвалж: Банкуудын улирлын санхүүгийн тайлан, Монголбанк

Банкны салбарын цахим шилжилтийн үеийн өрсөлдөөн

Дэлхийн банкуудын хөгжлийн тэргүүн чиглэлүүдийн нэгэн адил Монголын банкуудын голлох өрсөлдөөн цахим шилжилтийн хүрээнд явагдаж, харилцагчийн туулах замыг хялбаршуулах, цахим төлбөр тооцоог нэмэгдүүлэх, дата аналитик тооцоолол ашиглах, хиймэл оюун ухаанд суурилан харилцагчийн үйлчилгээг шинэ түвшинд гарган сайжруулах, арын үйл ажиллагааг автоматжуулах, метаверс орчин болон блокчейн

2023-5-29

технологийг ашиглан үйлчилгээ, төлбөр тооцооны шинэ шийдлүүдийг нэвтрүүлэх зэргээр цахим хөгжлийн трендийг дагаж байна.

Банкуудын авч хэрэгжүүлж буй цахим стратегийн шинжтэй арга хэмжээнүүдээс дурдвал дижитал банк болох, цахим салбаруудыг байгуулах, шинэ төлбөрийн шийдлүүдийг нэвтрүүлэх, "Open banking" концепци буюу финтек болон технологийн компаниудтай хамтран ажиллах, төрийн цахим шилжилттэй холбогдоход түүчээлэх, хиймэл оюун ухаан суурьтай чатбот үйлчилгээг хөгжүүлэх, үйл ажиллагааны автоматжуулалт болон үндсэн системүүдийн шинэчлэлт зэрэг ажлууд хийгдэж байна. Эдгээр шилжилтүүдийн салшгүй нэг хэсэг нь ажилтнуудын цахим ур чадвар ба үүнтэй холбоотойгоор хүний нөөцийн шинэчлэлт тасралтгүй хөндөгдөх төлөвтэй.

Банкууд нь цахим бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний хүрээнд боломжит бүтээгдэхүүн үйлчилгээг зайны сувагт шилжүүлэх, шинэ цахим сувгуудыг хөгжүүлэх сайжруулах, төлбөр тооцооны цахим хэтэвч нэвтрүүлэх, онлайн депозит, зээлийн үйлчилгээг шинээр нэвтрүүлэх сайжруулах, харилцагчийн амьдралын хэв маягт тохирсон шинэлэг үйлчилгээнүүдийг туршин харилцагчийн туулах замыг хялбаршуулж, сэтгэл ханамжийг сайжруулахад голлон анхаарч байна.

Хүснэгт 49. Банкуудын аппликейшн санал болгож буй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ

Апп нэр	Татан авалтын тоо	Үйлчилгээнүүд				
		Онлайн зээл	Банкны карт холбох	Онлайн купон	Депозит	Даатгал
1 ХААН	1,000,000 +	+	+		+	+
2 Төрийн	1,000,000 +	+	+		+	
3 Голомт	500,000 +	+	+	+	+	
4 ХХБ	100,000+	+	+		+	
5 Хас	100,000 +	+	+		+	+
6 М банк	100,000 +	+	+		+	

ХААН Банкны хувьд цахим шилжилтийг нэн тэргүүнд тавьж буй бөгөөд цахим стратегийн хүрээндээ банкны үйлчилгээнээс давсан буюу амьдралын хэв маягт тохирсон үйлчилгээг харилцагчдадаа үзүүлэн дижитал банк болох зорилгыг дэвшүүлэн ажилладаг. Байгууллагын цахим хөгжлийн хувьд ажилтнуудын зайнаас ажиллах боломж, мэдээлэл технологийн төслүүдийг agile арга барилаар чанартай, хурдан нэвтрүүлэх, ажилтнуудын цахим сэтгэлгээ, цахим ур чадварыг хөгжүүлэх ажлын байрны бодлого баримталдаг. Цахим бүтээгдэхүүн үйлчилгээний хувьд харилцагчийг зайнаас таних баталгаажуулалт хийснээр туулах замыг хялбаршуулах, зайнаас бүх төрлийн бүтээгдэхүүн үйлчилгээг авах боломжийг олгож байгаа ба шинэ омни сувгийн платформ нэвтрүүлэх, онлайн зээл, зорилтот хадгаламж, хувийн санхүүгийн удирдлага, шинэ "CRM" платформ нэвтрүүлж, зайны бүтээгдэхүүн үйлчилгээг тасралтгүй сайжруулахад анхаарч байна.

Банкны салбарын шинэ оролцогчдын өрсөлдөөн

2000 оноос банкны хувьчлалын хөтөлбөр эрчимтэй хэрэгжиж эхэлснээр салбарт шинэ тоглогчид цөөнгүй нэмэгдсэн. 2001 онд Хас банк, Чингис Хаан банк, 2006 онд Үндэсний хөрөнгө оруулалтын банк, 2009 онд Төрийн банк, 2014 онд Богд банк, 2022 оны 05 сард М банк тус тус шинээр байгуулагдсан. Банкны салбарын зохицуулалт өндөр, эдийн засгийн хямралын үеийн нөлөө байгаа хэдий ч шинэ оролцогчид цахим бүтээгдэхүүн үйлчилгээг нэвтрүүлэх, дижитал шилжилтэд ниглэсэн хөгжүүлэлтийг хийх хэлбэрээр өрсөлдөж байгаа бол арилжааны ууган банкуудын өрсөлдөөн илүү өндөр хэвээр байна. Харин банк бус санхүүгийн байгууллагын салбарын хувьд 2016 оноос эхлэн шинэ тоглогчид олноор нэмэгдэж, финтек хэлбэрийн ББСБ-уудын өрсөлдөөн эрчимтэй нэмэгдсэн. СЗХ-ны тайлангаас авч үзвэл 2022 оны эцсийн байдлаар нийт 37 финтек компани бүртгэлтэйгээр үйл ажиллагаа эрхэлж байна.

2023 5 29

Банкны бус салбарын оролцогчдын өрсөлдөөн

Банкны бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг орлуулах боломжит санхүүгийн салбарын банк бус санхүүгийн байгууллага, финтек компаниудын өрсөлдөөн сүүлийн жилүүдэд өндөр нөлөөтэй байна. 2022 оны эцсийн байдлаар 513 ББСБ үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа бөгөөд банкнаас бусад санхүүгийн салбар нийт хөрөнгийн хэмжээгээр санхүүгийн зах зээлийн 19.5 хувийг бүрдүүлжээ. Банк бус санхүүгийн байгууллагын хувьд санхүүгийн зах зээл дэх нийт хөрөнгийн хэмжээний 6.2 хувийг эзэлж байгаа хэдий ч арилжааны банкуудын цэвэр ашгийн 30 хувьтай тэнцэх ашгийг 2022 онд хуримтлуулсан байна. Финтек компаниудын хувьд 2022 оны эцсийн байдлаар зөвхөн аппликэйшнээр 936 мянган зээлдэгчийн 461.0 тэрбум төгрөгийн зээлийн үлдэгдэлтэй байна. Нэг зээлдэгчид дунджаар 492.6 мянган төгрөгийн зээл олгосон үзүүлэлттэй. Финтек компаниудын санал болгож буй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг дараах хүснэгтэд харьцуулан харуулав.

Хүснэгт 50. Финтек компаниудын санал болгож буй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ

Апп нэр	Татан авалтын тоо	Үйлчилгээнүүд					Хувьцаа, крипто, бонд
		Онлайн зээл	Банкны карт холбох	Онлайн купон	Депозит	Даатгал	
1 Monpay	1,000,000 +	+	+	+		+	
2 Lend.mn	1,000,000 +	+		+	+	+	
3 Ard app	1,000,000 +	+		+	+	+	+
4 Pocket	500,000 +	+		+	+		
5 Sono Mongolia	500,000 +	+	+				
6 Toki	500,000 +	+	+	+			
7 Storepay	100,000 +	+					
8 Numur	100,000+	+					
9 Hi pay	100,000+	+	+			+	
10 Zeely	100,000 +	+					

1.7.8. Үнэт цаас гаргагчийн дунд хугацааны бизнес төлөвлөгөөний тойм

1.7.8.1. Бизнес зорилтууд

Банк нь харилцагчийн сэтгэл ханамжийг нэмэгдүүлэх, түргэн шуурхай үйлчилгээ үзүүлэх, зайнаас хүргэх үйлчилгээнийхээ нэр төрлийг өсгөх зорилгоор цахим шилжилтийн зорилтууддаа онцгойлон анхаарсан төдийгүй түүнтэй холбоотой байгууллагын хэмжээний эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоог бий болгохоор зорилтуудаа дараах байдлаар тодорхойлоод байна.Үүнд:

Харилцагч төвт байдал

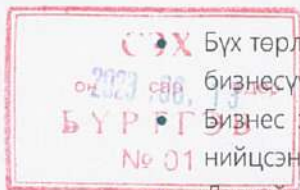
- Харилцагчийн үйлчилгээнд өгөгдлийн шинжилгээ, хиймэл оюун ухаанд суурилсан хэрэглэгч бүрийн тухайлсан хэрэгцээнд нийцсэн бүтээгдэхүүн үйлчилгээ нэвтрүүлэх замаар харилцагчийн сэтгэл ханамжийг өндөрт хадгалж, хүлээлтээс давсан стандартаар үйлчилгээ үзүүлж, харилцагчаа тэргүүнд тавих соёлыг бэхжүүлнэ;
- Хамгийн өндөр чанартай харилцагчийн үйлчилгээтэй, дэлхийн стандартын Харилцагчийн мэдээллийн төвөөр харилцагчийг дэмжиж үнэнч харилцагчийн баазыг бэхжүүлнэ.

Бизнесийн өсөлт, эрсдэлийн удирдлага, хяналт

Иргэдийн болон ЖДБ-ийн зах зээл дээр байр сууриа тэлнэ.

- Ногоон санхүүжилтийн хүрээнд ХААН Банк 2025 он гэхэд нийт зээлийн багцад эзлэх ногоон зээлийн хэмжээг 10%-д хүргэнэ.

Бүх төрлийн бүтээгдэхүүн үйлчилгээг цахим суваг руу үе шаттайгаар шилжүүлэх замаар голлох бизнесүүдийн өсөлтийг хангана. Бизнес зорилтын хүрээнд хувийн банкны бизнест зорилтот харилцагчийн эрэлт хэрэгцээнд нийцсэн шинэлэг бүтээгдэхүүн үйлчилгээг санал болгох.

- Дэлхий нийтэд шинээр тулгарч буй Технологийн, Кибер, Стратегийн, Гуравдагч талын, Загварын эрсдэлүүдийг бууруулах, нөөцийг зөв зохистой хуваарилах замаар эрсдэлийг эрт илрүүлж үр дүнтэй удирдах (Risk and Control Self Assessment, Key Risk Indicator гэх мэт) арга аргачлалуудыг бүрэн хэрэгжүүлэх, банкны хэмжээнд эрсдэлийн удирдлагын талаарх мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлэх, байгууллагын нэгдсэн эрсдэлийн удирдлага (Enterprise Risk Management)-ын тогтолцоог бүрдүүлнэ.

Цахим банкны алсын хараа, стратеги

ХААН Банк нь гадна орчны хувьсал өөрчлөлтөд дасан зохицох, шинэчлэн сайжрах замаар урт хугацаанд өөрийн өрсөлдөх чадварыг хадгална. Бид харилцагчийн хүсэл зорилгыг таньж, түүнд нь тохирсон бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг санал болгож, амьдралын хэв маягт нийцсэн, хэрэглэхэд хялбар түргэн шуурхай үйлчилгээг үзүүлнэ. Уг зорилгын хүрээнд:

1. Гуравдагч талуудтай хамтран харилцагчийн өдөр тутмын амьдралын хэв маягт тохирсон экосистемийг бий болгож, харилцагчийн сонголтод тэргүүлэгч байр суурийг эзэлнэ;
2. Өгөгдөл болон хиймэл оюун ухаанд суурилсан харилцагчийн тухайлсан хэрэгцээнд нийцсэн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг санал болгоно;
3. Харилцагчийн туулах замыг хялбаршуулах чиглэлээр зохион бүтээх сэтгэлгээг (design thinking) бүтээгдэхүүн хөгжүүлэлтийн процессод ашиглахаас гадна роботжуулсан процессийн автоматжуулалтыг бүтээгдэхүүн, үйлчилгээнд нэвтрүүлнэ;

Байгууллагын хөгжил

- Цахим банк болох зорилтыг биелүүлэхэд шаардагдах ажилтны ур чадварыг тодорхойлох, илрүүлэх, татах, бэхжүүлэхэд чиглэн ажиллах;
- Инноваци, нэвтрүүлэлтийн хурд, энгийн хялбар шийдэл болон үр дүнг гаргах Agile арга барилыг нэвтрүүлнэ;
- Байгууллагын засаглалын зарчмуудаа бэхжүүлж, оролцогч талууд хоорондын хамтын ажиллагааг дэмжин ил тод зарчмыг үйл ажиллагаандаа мөрдөн ажиллана. Мөн тогтвортой хөгжлийн бодлогоо бэхжүүлж, тогтвортой хөгжлийн зарчмуудыг үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлнэ.

1.7.8.2. Санхүүгийн төсөөллүүд

Энэхүү үнэт цаасны танилцуулгад тусгагдсан ирээдүйн төсөөллүүд нь таамаглал, үнэлгээнд суурилсан бөгөөд хөрөнгө оруулагч нь тухайн төсөөллийн биелэлтэд өөрийн үнэлгээг хийж шийдвэрээ гаргана. Банкны 2022 оны 12-р сарын 31-ээрх СТОУС-ын дагуу тайлагнасан санхүүгийн тайланд Прайсотерхаускуперс Аудит ХХК аудит хийж гүйцэтгэсэн бөгөөд ирээдүйн төсөөлөл, таамаглалуудтай холбоотойгоор ямар нэгэн аудит, нягтлах ажил болон аливаа ажилбар хийж гүйцэтгээгүй. Тиймээс энэхүү танилцуулгад багтсан санхүүгийн ирээдүйн төсөөлөл, таамаглалуудтай холбоотойгоор ямар нэг дүгнэлт гаргаагүй болно.

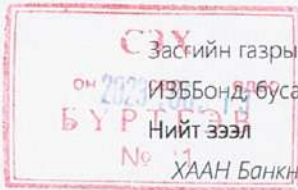
Хүснэгт 51. ХААН Банкны санхүүгийн байдлын тайлангийн төсөөлөл

сая.төгрөг

	2022Г	2023Т	2024Т	2025Т	2026Т
Хөрөнгө					
Мөнгө болон түүнтэй адилтгах хөрөнгө	3,424,972	3,140,645	4,036,596	4,888,165	5,706,141
Монголбанкны үнэт цаас	2,232,940	1,558,905	3,334,169	3,249,014	3,196,444

2023-05-29

Засгийн газрын үнэт цаас	812,136	880,778	859,660	884,916	910,918
ИЗББонд, бусад хөрөнгө оруулалт	379,824	591,753	340,730	377,610	414,490
Нийт зээл	7,959,644	8,922,186	9,631,923	10,884,073	12,299,002
ХААН Банкны үндсэн зээлүүд	7,125,537	8,609,218	9,348,271	10,858,915	12,273,845
Засгийн газрын хөтөлбөрийн зээлүүд	834,107	312,968	283,651	25,157	25,157
Хасах нь: Зээлийн эрсдэлийн сан	(566,704)	(630,673)	(562,013)	(647,013)	(742,013)
Бусад цэвэр хөрөнгө	709,901	779,755	737,386	769,876	777,185
Нийт хөрөнгө	14,952,713	15,243,349	18,378,452	20,406,641	22,562,167
Өр төлбөр ба өөрийн хөрөнгө					
Харилцах данс	4,348,009	3,734,662	3,755,557	4,197,567	4,691,031
Хугацаагүй хадгаламж	1,155,772	1,275,915	2,824,891	3,181,360	3,580,732
Хугацаатай хадгаламж	5,099,586	5,420,578	7,752,721	8,672,209	9,699,146
ЗГ харилцах хадгаламж	346,223	366,120	125,339	141,759	160,188
ОУСБ-аас авсан зээллэг	1,306,252	1,964,943	1,114,537	1,131,193	1,051,261
Бусад эх үүсвэр	450,928	210,028	296,349	308,829	321,309
Худалдааны санхүүжилтийн эх үүсвэр	16,989	25,100	31,341	32,263	33,212
Нийт ТТХ	12,723,759	12,997,347	15,900,735	17,665,180	19,536,879
Монголбанкны зээл, эх үүсвэр	367,410	35,266	163	167	172
Бусад өр төлбөр	346,178	292,039	317,863	317,863	317,863
Нийт өр төлбөр	13,437,347	13,324,652	16,218,760	17,983,210	19,854,914
Өөрийн хөрөнгө	1,515,366	1,918,696	2,159,691	2,423,431	2,707,253
Нийт өр төлбөр ба өөрийн хөрөнгө	14,952,713	15,243,349	18,378,452	20,406,641	22,562,167

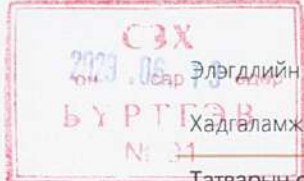
Хүснэгт 52. ХААН Банкны орлогын тайлангийн төсөөлөл

	сая.төгрөг				
	2022Г	2023Т	2024Т	2025Т	2026Т
Нийт хүүгийн орлого	1,402,966	1,775,555	1,486,050	1,617,683	1,769,082
Зээлийн хүүгийн орлого	1,075,481	1,247,049	1,143,561	1,281,046	1,430,455
Хөрөнгө оруулалтын орлого	327,485	528,507	342,489	336,638	338,627
Хүүгийн зардал	535,259	893,859	637,050	698,222	766,347
Хүүгийн цэвэр орлого	867,708	881,696	849,000	919,462	1,002,736
Хүүгийн бус орлого	323,050	292,555	266,419	280,014	288,917
Банкны үйлчилгээний шимтгэл хураамж	264,145	265,437	236,500	248,325	260,741
Валют болон Үнэт цаас арилжаа, ханшийн тэгшитгэлийн цэвэр орлого	38,474	30,000	23,153	24,310	25,526
Свопын ашиг, алдагдал	15,878	(3,902)	5,574	6,124	1,329
Бусад орлого	4,552	1,020	1,192	1,254	1,322
Хүү болон шимтгэлийн цэвэр орлого	1,190,757	1,174,251	1,115,419	1,199,475	1,291,652
Зээлийн эрсдэлийн сан	138,534	72,000	75,000	85,000	95,000
Бусад хөрөнгийн эрсдэлийн сан	4,901	5,439	10,000	7,000	5,000
Үйл ажиллагааны зардлын өмнөх орлого	1,047,322	1,096,811	1,030,419	1,107,475	1,191,652

Боловсон хүчний зардал	155,624	188,590	173,546	190,901	209,991
Нийт үйл ажиллагааны зардал	293,295	378,473	341,876	366,198	391,015
Захиргааны зардал	199,968	273,254	223,606	239,259	256,007

2023 5 29

Элэгдлийн зардал	75,133	75,724	84,515	89,138	92,680
Хадгаламжийн даатгалын хураамжийн зардал	22,363	29,495	33,756	37,801	42,328
Татварын өмнөх цэвэр ашиг	594,233	529,748	514,996	550,377	590,647
Татварын зардал	34,921	126,515	120,529	128,637	137,825
Татварын дараах цэвэр ашиг	448,772	403,233	394,467	421,740	452,822

1.7.9. Зээлжих зэрэглэл

1.7.9.1. Монгол улсын зээлжих зэрэглэл

Олон улсын зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээг тогтоогч топ гурван байгууллага болох "Мүүдис" агентлаг (Moody's Investor Service), "Фитч" агентлаг (FitchRatings), болон "Эс энд Пи" (S&P Global Ratings) агентлагууд Монгол Улсын зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээг тогтоодог.

Мүүдис агентлаг нь 2023 оны 02 сарын 14-нд буюу хамгийн сүүлд Монгол Улсын зээлжих зэрэглэлийн "В3/тогтвортой" үнэлгээг хэвээр үлдээсэн бол Фитч агентлагийн хувьд 2022 оны 05 сарын 18-нд, "Эс энд Пи" агентлаг 2022 оны 07 сарын 21-нд Монгол Улсын зээлжих зэрэглэлийн "В/тогтвортой" үнэлгээг хэвээр үлдээж байгааг баталгаажуулсан байна.

Хүснэгт 53. Монгол Улсын зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээ

Үнэлгээний байгууллага	Moody's	Fitch	S&P
Зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээ*	B3	B	B
Үнэлгээний төлөв	тогтвортой	тогтвортой	Тогтвортой

Эх сурвалж: www.moody's.com, www.fitchratings.com, S&P report

* "Фитч" болон "Эс энд Пи"-ийн "В" үнэлгээ нь "Мүүдис"-ийн B3 үнэлгээтэй харьцуулахад нэг түвшин өндөр байдаг.

"Мүүдис" агентлагаас 2023 оны 02 сарын 16-ны өдөр гаргасан тайланд Монгол Улсын эдийн засаг нь цөөн хэдэн салбараас хамааралтай хэдий ч ашигт малтмалын асар их нөөцтэй ба түүний экспортын орлого нь дунд хугацаанд эдийн засгийг сайжруулах бололцоо өндөр, мөн Засгийн газрын өрийн удирдлага сайжирч өмнөх үетэй харьцуулахад тогтвортой түвшинд хүрсэн зэргийг харгалзан үзэж, үнэлгээг "В3, тогтвортой" хэвээр үлдээжээ.

"Фитч" агентлагын 2023 оны 05-р сарын 15-нд гаргасан тайланд Монгол Улсын засаглалын үзүүлэлтүүд нэг хүнд ногдох орлого "В" үнэлгээтэй бусад оронтой харьцуулахад сайн байгаа хэдий ч гадаад өрийн түвшин өндөр, гадаад валютын нөөц бага байгаа энэ үед гадаад санхүүжилт, БНХАУ-д нийлүүлэх түүхий эдийн экспортоос ихээхэн хамааралтай байгаа зэргийг харгалзан үзээд зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээг "В", төлөвийг "тогтвортой" хэвээр үлдээж байгааг баталгаажуулсан байна. Фитч агентлаг уул уурхайн салбарын сэргэлт, дотоод эрэлтээс шалтгаалан 2023 онд Монгол Улсын бодит ДНБ-ий өсөлт 5 хувьд хүрч, 2024 онд эрчимжихээр таамаглаж байна. БНХАУ Ковидын эсрэг бодлогоо сулруулснаар нүүрсний экспорт хурдацтайгаар сэргэж байгаагийн зэрэгцээ ирэх 1-2 жилийн хугацаанд хил дээрх төмөр замыг бүрэн ашиглаж эхэлснээр экспортын хүчин чадал нэмэгдэнэ гэж төсөөлжээ. Мөн 2023 оны 03 дугаар сард Оюутолгой гүний уурхайн үйл ажиллагаа нээлтээ хийсэн бөгөөд аажмаар үйлдвэрлэл нь нэмэгдэж байгаа, бусад уул уурхай, дэд бүтцийн төслүүд дунд хугацааны өсөлтийг дэмжих боломжтой талаар дурдсан байна.

"Эс энд Пи" агентлагийн хувьд 2022 оны 07 сарын 21-ний өдөр гаргасан тайландаа түүхий эдийн экспортоос хамааралтай Монгол Улсын эдийн засаг 2022 онд 2.5 хувиар өсөх ба цаашид 2025 он хүртэл ДНБ-ий бодит өсөлтийг жилд дунджаар 6.4% болно гэж таамаглав. Энэхүү эдийн засгийн өсөлтийн төлөв нь Тавантолгой, Оюутолгой зэрэг уул уурхайн салбар дахь төслүүдэд гадаадын шууд хөрөнгө

2023 5 29

СЭХ
он 2023 сар 08
БҮРТГЭВ
№ 11

оруулалт тогтвортой хийгдэхтэй холбоотойгоор эерэг үргэлжилнэ гэж үзжээ. Цаашид зээлжих зэрэглэл "Тогтвортой" төлөвтэй байх нь эдийн засгийн сэргэлт хэвийн үргэлжилнэ гэсэн хүлээлтээс шалтгаална. Мөн 2020 оны 08-р сард БНХАУ-ын Ардын банктай байгуулсан 15 тэрбум юанийн своп хэлцэл 2023 оныг дуустал сунгасан, гадаад өр төлбөртэй холбоотой эрсдэлүүд нь олон улсын донор байгууллагуудын зээлийн дэмжлэгээр буурч байгаа зэрэгтэй холбоотойгоор Монгол Улсын төсөв, өр, гадаад секторын нөхцөл байдал ирээдүйд сайжирна гэдгийг онцолжээ.

1.7.9.2. Монголын банкуудын зээлжих зэрэглэл

2022 оны байдлаар Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулж арилжааны банкууд болон Монгол Улсын Хөгжлийн банк нь Мүүдис, Фитч, Эс энд Пи зэрэг агентлагаар зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээгээ тогтоолгож байна.

Банкны салбарын үнэлгээг гаргахдаа тухай банкны үйл ажиллагаанд үнэлгээ өгөхөөс гадна үйл ажиллагаа явуулж буй Монгол Улсын макро эдийн засаг, хууль эрх зүйн орчин зэрэг хүчин зүйлсийг харгалзан үздэг.

2023 оны 05 дугаар сарын байдлаар банкнуудын зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээ нь Монгол Улсын зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээтэй адил түвшинд байгааг доорх хүснэгтээс харна уу.

Хүснэгт 54. Зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээ

Нэр	"Мүүдис"	"Фитч"*	"Эс энд Пи"**
Монгол Улсын Засгийн газар	} В3/тогтвортой	} В/тогтвортой	} В/тогтвортой
Монгол Улсын Хөгжлийн банк			
Төрийн банк			
ХААН Банк	} В3/тогтвортой	} В/тогтвортой	} В/тогтвортой
ХасБанк			
Голомт банк			
Худалдаа Хөгжлийн Банк			
Капитрон банк			
Богд банк			
Тээвэр хөгжлийн банк			

Эх сурвалж: www.moody's.com, www.fitchratings.com, S&P report

* "Фитч" болон "Эс энд Пи"-ийн "В" үнэлгээ нь "Moody's"-ийн "В3" үнэлгээнээс нэг түвшин өндөр байдаг.

1.7.7.3. ХААН Банкны зээлжих зэрэглэл

ХААН Банк 2007 оноос эхлэн олон улсын зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээ тогтоогч "Fitch Ratings" (Фитч), 2008 оноос эхлэн "Moody's Investors Service" (Мүүдис) үнэлгээний байгууллагаар тус тус зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээ хийлгэж байна.

"Мүүдис" байгууллагаас гаргасан ХААН Банкны зээлжих чадварын үнэлгээ

2018 оны 01 дүгээр сард "Мүүдис" агентлагаас Монгол Улсын эдийн засгийн сэргэлт болон Засгийн газрын үнэлгээг сайжруулсантай холбоотойгоор ХААН Банкны зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээг "САА1"-ээс "В3" болгон сайжруулсан бол 2021 оны 03 дугаар сард банкны зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээний төлөвийг Монгол Улсын эдийн засаг эргэн сэргэж байгаатай холбоотойгоор банкны үйл ажиллагаа явуулах орчин таатай болж, банкны ашигт ажиллагаа болон активын чанарын үзүүлэлт тогтвортой байна гэсэн хүлээлттэйгээр ирэх 12-18 сарын үнэлгээний төлөвийг "сөрөг" байсныг "тогтвортой" болгон сайжруулсан.

"Мүүдис"-ээс хамгийн сүүлд буюу 2022 оны 10 дугаар сард ХААН Банкны "В3, тогтвортой" үнэлгээг дахин баталгаажуулж үнэлгээг хэвээр үлдээсэн тухай мэдэгдлийг гаргасан.

МОНГОЛЫН ХӨГЖЛИЙН ХААН БАНК
УКИ0009

УЛААНБААТАР ХОТ
ХААН БАНКНЫ
АНДЕРРАЙТЕР
А. АНДЕРРАЙТЕР
1115205447

2023 5 29

Хүснэгт 55. ХААН Банкны зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээ /Moody's/

Үзүүлэлт

2022 оны 10 сар

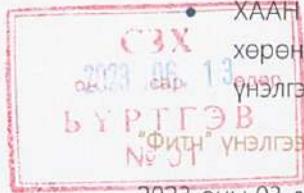
Үнэлгээний төлөв/ outlook	Тогтвортой
Төгрөгөөр татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийн үнэлгээ	B2/NP
Гадаад валютаар татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийн үнэлгээ	B3/NP
Банкны хадгаламж	B3/NP
Зээлжих чадварын бие даасан үнэлгээ	b3
Үнэт цаас гаргагчийн үнэлгээ/ Issuer Rating	B3
Гэрээгээр хүлээсэн үүргийн эрсдэлийн үнэлгээ	B2(cr)/NP(cr)

Уг үнэлгээний дэлгэрэнгүй тайланд банкны үйл ажиллагааны талаар дараах дүгнэлтүүдийг оруулсан байна.

- ХААН Банк нь Монгол улсдаа хамгийн том банкны хувьд өргөн, хүчирхэг сүлжээтэй, Банкны өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээ хангалттай түвшинд байгаа, татан төвлөрүүлэх хөрөнгө болон хөрвөх чадварын үзүүлэлт сайн, ашигт ажиллагаа өндөр байгаа зэрэг нь энэ үнэлгээнд нөлөөлсөн.
- Банкны зээлийн багц нь иргэдийн болон ЖДБ-т олгосон зээлийн багцаас бүрддэг нь Банкны активын чанарын үзүүлэлт тогтвортой байхад эерэгээр нөлөөлдөг.
- Монгол Улсын эдийн засагт чухал ач холбогдолтой, нөлөө бүхий байгууллага учраас аливаа нөхцөлд Засгийн газраас банканд дэмжлэг үзүүлэх магадлал өндөр ч энэ нь банкны урт хугацаат зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээг дээшлүүлэхэд нөлөөгүй.
- Банк 2023 оны 6 сард багтаан нийтэд хувьцаагаа анх удаа санал болгох үйл ажиллагаа (IPO) нь өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээг тогтвортой түвшинд хадгалах, 2023 оны онлайн зээлийн 2 оронтой тоонд хүргэх зорилгод дэмжлэг үзүүлэх зэргийг үндэслэн "B3" үнэлгээг өгсөн.
- Банкны ашигт ажиллагаа бусад банкнудаас өндөр байгаа нь банкны салбар нэгжийн өргөн сүлжээгээр дамжуулан татан төвлөрүүлж буй хөрөнгийн зардал бага, кредит карт болон дижитал банкны үйлчилгээний шимтгэлийн орлого өндөр байгаа нь нөлөөлж байгааг харгалзан "B1" үнэлгээг өгсөн.
- Салбар нэгжийн өргөн сүлжээгээр дамжуулан иргэд болон ЖДБ эрхлэгч харилцагчидтай удаан хугацаанд хамтран ажилласаар ирсэн нь зардал багатай эх үүсвэр татах боломж олгодог. Мөн олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагуудаас урт хугацаат, тогтвортой эх үүсвэр татах боломжтой зэрэг нь татан төвлөрүүлсэн хөрөнгө болон төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын үзүүлэлтүүдийг хангалттай сайн түвшинд хадгалахад дэмжлэг болж байгааг үндэслэн "B1" үнэлгээг өгсөн. Түүнчлэн ХААН Банкны эх үүсвэр болон төлбөр гүйцэтгэх чадварыг ирээдүйн 12-18 сарын хугацаанд тогтвортой хэмжээнд хадгалагдана хэмээн дүгнэжээ.
- ХААН Банкны зээлийн багцын 43.3%-ийг иргэдийн зээлийн багц бүрдүүлж байгаа нь бусад арилжааны банкнуудтай харьцуулахад зээлийн багцын чанарын үзүүлэлт сайн байхад нөлөөлж байна.
- ХААН Банкны "B3" бие даасан үнэлгээ нь Монгол Улсын макро эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлтээр хязгаарлагдаж байна.
- "Мүүдис"-ээс Байгаль орчин, нийгэм, засаглалын (БОНЗ) үнэлгээг зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээний тайланд оруулдаг болсон ба ХААН Банкны үнэлгээ зохистой буюу "CIS-2" түвшинд байна. Монгол Улсын Засгийн газраас ХААН Банканд үзүүлэх дэмжлэг сайн байх тул БОНЗ-ийн эрсдэлүүдийг хааж, зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээнд материаллаг нөлөө үзүүлэхгүй гэж дүгнэжээ.

2023 5 29

• ХААН Банкны ашигт ажиллагаа, тогтвортой эх үүсвэрийн бүтэц болон хөрвөх чадвар бүхий хөрөнгийн хэмжээ зэрэг үзүүлэлтүүд нь бусад арилжааны банкнуудтай харьцуулахад 1-4 үнэлгээгээр өндөр үнэлэгдсэн байна.

“Фитч” үнэлгээний байгууллагаас ХААН Банканд өгсөн үнэлгээ

2023 оны 03 дугаар сард “Фитч” агентлагаас ХААН Банкны зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээг МУ-ын эдийн засгийн сэргэлт эрчимжиж буй үед ашигт ажиллагаагаар бусад банкаа тэргүүлж байгаа, өөрийн хөрөнгийн хэмжээгээ нэмэгдүүлсэн зэрэг нь зээлжих чадварын “В, тогтвортой” үзүүлэлтээ тогтвортой хадгална гэж дүгнэжээ.

ХААН Банкны зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээний үзүүлэлтүүд нь Монгол Улсын зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээний үзүүлэлтүүдтэй ижил түвшинд байна. МУ-ын гадаад худалдааны саад тогторууд аажимдаа буурч, Монгол Улсын Засгийн газрын хэрэгжүүлж буй хил дамнансан дэд бүтцийн төслүүд хэрэгжиж эхэлснээр дунд хугацаанд эдийн засгийн төлөв, үзүүлэлтүүд сайжирвал банкнуудын үйл ажиллагаанд эергээр нөлөөлөх хандлагатай байна. Системийн нөлөө бүхий банкнуудын нийтэд хувьцаагаа анх удаа санал болгох үйл ажиллагаа (IPO)-ны сүүлийн хугацааг сунгасан нь эрх бүхий байгууллагууд банкны салбарын тогтвортой байдлыг хангахад чухал ач холбогдол өгч байгааг харуулжээ.

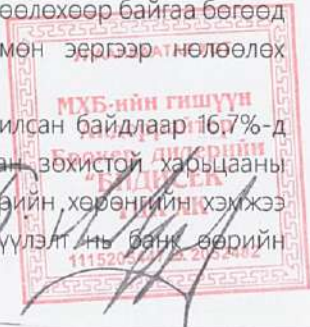
“Фитч”-ээс ХААН Банкны бизнесийн үнэлгээг үйл ажиллагааны орчны үнэлгээнээс нэг түвшин өндөр үнэлсэн бөгөөд үүнд банкны салбарын нийт активын үзүүлэлтээр зах зээлийн 33 хувийг дангаар эзэлж байгаа, бизнесийн өргөн цар хүрээ зэргийг харгалзан үзсэн гэж дурджээ. ХААН Банкны ашигт ажиллагааны түвшин, хүчирхэг санхүүгийн үзүүлэлтүүд нь эдийн засаг, хууль эрхзүйн орчин болон засгийн газрын бодлого зэрэг банкны бизнест нөлөө үзүүлэх үйл ажиллагааны орчинд үүсэх эрсдэлүүдийг бууруулахад давуу талтай гэж онцолсон байна.

Хүснэгт 56. ХААН Банкны зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээ /Fitch/

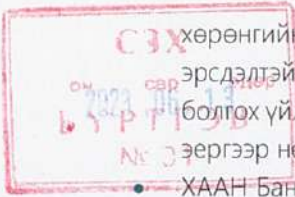
Үзүүлэлт	2023 оны 03 сар
Төлөв / Outlook	Тогтвортой
Урт болон богино хугацаат гадаад валютаар хүлээсэн үүргийг биелүүлэх үнэлгээ	B
Урт хугацаат төгрөгөөр хүлээсэн үүргийг биелүүлэх үнэлгээ	B
Зээлжих чадварын үнэлгээ	b
Засгийн газрын дэмжлэг авах боломж	b

Үнэлгээний тайланд Банкны үйл ажиллагааны талаар дараах дүгнэлтүүдийг оруулсан байна. Үүнд:

- Хэдийгээр дэлхийн эдийн засгийн тодорхойгүй байдал, инфляцын дарамт, мөнгөний хумих бодлого зэргээс үүдэн ойрын хугацаанд банкны зээлийн өсөлт удаашрах, чанаргүй зээлийн багц өсөх эрсдэлтэй байгаа хэдий ч ХААН Банкны чанаргүй зээлийн харьцаа болон эрсдэлийн сангийн үзүүлэлт банкны салбарын дунджаас харьцангуй сайн байгаа нь активын чанарыг удирдах боломжтойг илтгэж байна. 2022 оны байдлаар Банкны чанаргүй зээлийн харьцаа үзүүлэлт 5.3% байсан нь МУ-ын банкны салбарын дундаж үзүүлэлт 9.2%-тай харьцуулахад сайн үзүүлэлт юм.
- Банкны ашигт ажиллагаа, орлого өндөр бөгөөд тогтвортой хадгалагдахаар байна. Бодлогын хүү өссөн нь Банкны цэвэр хүүгийн маржинд богино хугацаанд эергээр нөлөөлөхөөр байгаа бөгөөд дунд хугацаандаа эдийн засаг сэргэвэл Банкны ашиг орлогод мөн эергээр нөлөөлөх хандлагатай.
- Банкны 1-р зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгийн харьцаа 2022 онд урьдчилсан байдлаар 16.7%-д хүрсэн (2021 онд 15.8%) бөгөөд зохицуулагч байгууллагаас тавьсан зохистой харьцааны шаардлага болох 13%-ийг бүрэн хангаж байна. Цаашид банкны өөрийн хөрөнгийн хэмжээ ашигт ажиллагааг дагаад өсөх хандлагатай байна. Тус харьцаа үзүүлэлт нь банк өөрийн

2023 5 29

хөрөнгийн хэмжээгээ огцом бууруулахуйц өндөр ногдол ашиг тараах тохиолдолд буурах эрсдэлтэй боловч банкны ирээдүйд хийхээр төлөвлөөд байгаа хувьцаагаа олон нийтэд санал болгох үйл ажиллагааны (IPO) хүрээнд босгох нэмэлт хөрөнгө нь тус харьцаа үзүүлэлтийг өсөхөд эергээр нөлөөлнө гэж харж байна.

- ХААН Банкны дотоодын зах зээлд томоохон байр суурь эзэлж байгаа, нийт банкны салбарын депозитийн 35%-ийг бүрдүүлж байгаа зэргийг харгалзан Банк хөрөнгийн эх үүсвэр, төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадвараа хангалттай түвшинд хадгална гэж харж байна. Мөн олон улсын санхүүгийн байгууллагуудаас татаж буй урт хугацаат эх үүсвэрүүд нь банкны нийт эх үүсвэрийн 7.2%-ийг эзэлж байна.

Хавсралт №5. Зээлжих зэрэглэл тогтоосон үнэлгээний баримт бичиг

1.8 Эрсдэлийн хүчин зүйлс ба удирдлага

ХААН Банк нь эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоог үр дүнтэй хэрэгжүүлж, тайлагнах, хяналт тавих зорилгоор ТУЗ, ТУЗ-ийн дэргэдэх эрсдэлийн хороо, ТУЗ-ийн дэргэдэх аудитын хороо, дотоод аудит, эрсдэлийн удирдлагын хороо, актив пассивын удирдлагын хороо, зээлийн эрсдэлийн хороо, комплаенсийн хороодоор дамжуулан эрсдэлийн удирдлагын засаглалыг хэрэгжүүлдэг. Түүнчлэн мэдээллийн аюулгүй байдлын хүрээнд "ISO27001:2013 – Мэдээллийн аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцооны стандарт", "PCI DSS – Төлбөрийн картын аюулгүй байдлын стандарт", "ISO27701:2019 Privacy Information Management болон GDPR (General Data Protection Regulation)" зэрэг болон бусад Олон улсын стандарт шаардлагуудыг үйл ажиллагаандаа мөрдөн тогтмол сайжруулан ажиллаж байна.

ХААН Банкны хөрөнгө оруулагчдад учирч болзошгүй дараах эрсдэлүүдийг тодорхойлж байна. Хөрөнгө оруулагч нь ХААН Банканд хөрөнгө оруулалт хийхээсээ өмнө доор дурдсан эрсдэл, тодорхойгүй нөхцөл байдал болон бусад гол мэдээлэлтэй сайн танилцах нь зүйтэй.

1.8.1 Эрсдэлийн хүчин зүйлс

Банкны бизнестэй холбоотой эрсдэл

Банк нь өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээний шаардлагуудыг хангахгүй тохиолдолд Банкны санхүүгийн нөхцөл байдалд сөргөөр нөлөөлөх магадлалтай.

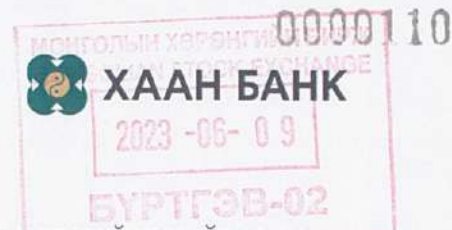
Өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээний харьцаа зөрчигдөхөд нөлөөлөх үндсэн 2 хүчин зүйл.

- *Эрсдэлээр жигнэсэн активын зохистой хэмжээ алдагдах:* Макро эдийн засгийн үзүүлэлтүүд, зах зээлийн нөхцөл байдлаас хамаарч зээлдэгчдийн санхүүгийн байдал хүндэрч, улмаар банкны зээлийн чанар муудах, банк, санхүүгийн байгууллага, үнэт цаас гаргагчийн зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээ муудах, ханшийн эрсдэлтэй этгээдэд гадаад валютын зээл ихээр олгох, гадаад валютаарх позицын харьцаа үзүүлэлтээ хангахгүй байх, актив, пассивын оновчгүй удирдлага зэрэг хүчин зүйлүүд нь өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээний харьцаанд сөрөг нөлөөлөл үзүүлдэг.
- *Өөрийн хөрөнгийн хэмжээ төлөвлөсөн хэмжээнээс буурах:* Төлөвлөөгүй томоохон үйл ажиллагааны зардал гарах, активын чанар муудснаар их хэмжээний эрсдэлийн сан байгуулах зэргээр ашигт ажиллагаа буурах.

Банк нь өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээний харьцаа үзүүлэлтийг Монголбанк болон олон улсын санхүүгийн байгууллагуудаас тавьсан зохицуулалтын хүрээнд ханган ажиллахын зэрэгцээ стратеги зорилт ба болзошгүй нийт эрсдэлтэй нийцүүлэн удирддаг. Энэ зорилтын хүрээнд Банк хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн түвшинг ТУЗ-өөр, дотооддоо мөрдөх хувь хэмжээ болон арга хэмжээний төлөвлөгөөг Актив пассивын удирдлагын хороогоор батлуулан, сар бүр тогтмол хяналт тавин ажиллаж байна.

2023 5 29.1

Иргэдийн зээлтэй холбоотой эрсдэл

Банк нь иргэдэд орон сууц, бизнес, кредит карт болон олон төрлийн хэрэглээний зээлийг санал болгодог. 2022 оны эцсийн байдлаар иргэдийн зээлийн багц нийт зээлийн багцын 47%-ийг эзэлж байна.

Иргэдийн зээлтэй холбоотой дараах эрсдэлүүд учирч болзошгүй. Үүнд:

- Иргэдийн зээлийн эрсдэлийг үнэлэхэд шаардлагатай мэдээллийг цаг хугацаанд нь бүрэн гүйцэд авч чадахгүй байх магадлалтай. Энэ нь Монгол Улсын зээлийн мэдээллийн сангийн системийн хөгжил сул, харилцагчдын зарим төрлийн орлогын талаарх мэдээллийг нэгдсэн мэдээллийн сангаас авах боломжгүй байгаа зэрэг нөхцөл байдалтай холбоотой.
- Бусад төрлийн харилцагчтай харьцуулахад иргэдийн санхүүгийн нөхцөл байдал нь илүү эмзэг байдаг. Тухайлбал, тэдний орлого буурах, ажилгүй болох, хувийн бизнес нь алдагдал хүлээх, эрүүл мэндийн шалтгаан үүсэх, нас барах зэрэг эрсдэл тулгарахад санхүүгийн хүндрэл үүсэж, зээл төлөгдөхгүй болох нөхцөл байдал үүсдэг.
- Иргэдийн бага дүнтэй, олон тооны зээлийг эргүүлэн төлүүлэхэд хүний нөөц харьцангуй их шаардлагатай байдаг ба чанаргүй зээлийг төлүүлэхэд бусад төрлийн зээлээс илүү урт хугацаа шаарддаг.
- Монгол орон нь жилийн 4 улиралтай, бэлчээрийн мал аж ахуй зонхилдог, зөвхөн дулаан улиралд газар тариалан эрхлэх боломжтой байдгаараа онцлогтой. Үүнээс шалтгаалан өвөл нь зуд, зун нь ган болох зэрэг байгалийн давагдашгүй хүчин зүйлс тохиолдвол малчны зээлийн болон газар тариалангийн зээлийн багцын эрсдэл нэмэгдэж болзошгүй байдаг. Мөн түүнчлэн малын гоц халдварт өвчин өргөн хүрээг хамарч тархсан тохиолдолд малчны зээлийн багцын эрсдэл өсдөг.

Дээр дурдсан болзошгүй эрсдэлүүд болон бусад байдлаар учирч болох эрсдэлүүдийг бууруулахад чиглэсэн төрөл бүрийн арга хэмжээг авдаг хэдий ч тэдгээр арга хэмжээ нь бүрэн, үр дүнтэй хэрэгжих баталгаа байхгүй юм. Эдгээр нөхцөл байдлаас шалтгаалан иргэдийн чанаргүй зээл их хэмжээгээр өссөн тохиолдолд Банкны бизнес, санхүүгийн нөхцөл байдал, үйл ажиллагаанд материаллаг сөрөг нөлөө үзүүлэх эрсдэлтэй.

Байгууллагын болон жижиг дунд бизнесийн зээлийн чанар муудах эрсдэл

Орос-Украин, Хятад-Тайвань улсуудын хоорондын зөрчилдөөн, АНУ, Европын холбооны хориг арга хэмжээ зэрэг томоохон улсуудын геополитикийн асуудлаас шалтгаалсан эдийн засгийн тодорхойгүй нөхцөл байдал нь банкны бизнесийн зээлийн багц, тэр дундаа гадаад худалдааны салбарт олгосон зээлийн багцад сөрөг нөлөө үзүүлэх эрсдэл байна.

Хөрөнгө оруулалт болон хөрөнгийн удирдлагын үйл ажиллагаанаас хүлээж болзошгүй алдагдал

Банк нь хөрвөх чадвараа хангаж ажиллах, валютын болон биет алтны арилжаа, мөнгөний болон хөрөнгийн захын үнэт цаасанд хөрөнгө оруулах зэрэг хөрөнгө зохицуулалтын үйл ажиллагаанаас ашигт ажиллагаагаа нэмэгдүүлэн ажилладаг.

Гадаад валютын ханш нь валютын захын эрэлт, нийлүүлэлт, улс төр, нийгэм эдийн засгийн орчин болон бусад гадаад хүчин зүйлсээс хамааран хэлбэлздэг. Энэхүү ханшийн хэлбэлзэл нь банкны гадаад валютаар эзэмшиж буй хөрөнгө өр төлбөрийн позицын байдлаас шалтгаалан ашигт ажиллагаанд сөрөг нөлөө үзүүлэх эрсдэлтэй.

Дотоод эдийн засгийн хүчин зүйлс сайжирсантай холбоотойгоор 2023 онд дотоодын валютын захын нөхцөл байдал тогтвортой байхаар хүлээгдэж буй хэдий ч гадаад орчноос хамааралтай тодорхой бус байдал өндөр хэвээр байна. Тодруулбал, ОХУ болон Украин улсын зөрчилдөөн даамжрах, цаашлаад олон улсын бүс нутгийг хамарсан эдийн засгийн хориг чангарах, гадаад зах зээлийн инфляци өсөх, АНУ-н Холбооны нөөцийн сан бодлогын хүүгээ огцом өсгөж, ам.долларын санхүүжилтийн өртгийг улам

2023 5 29

нэмэгдүүлэх зэрэг эрсдэлт хүчин зүйлс тохиолдох магадлал өндөр байна. Гадаад валютын эрэлт нийлүүлэлтэд нөлөөлөх эдгээр хүчин зүйлс нь валютын ханшийн гэнэтийн хэлбэлзэл бий болгосон тохиолдолд банкны гадаад валютын позицын удирдлага алдагдах, валют арилжааны алдагдал хүлээх нэрсдэлтэй.

Харилцагчаас худалдан авч буй биет алтны арилжаа нь олон улсын зах зээл дэх алтны ханшаас шууд хамааралтай байдаг ба харилцагчаас худалдан авсан биет алтыг хейдж хийгээгүй тохиолдолд арилжааны ашигт сөргөөр нөлөөлөх эрсдэлтэй.

АНУ-ын Холбооны нөөцийн банкны зүгээс мөнгөний хатуу бодлогоо хадгалсан хэвээр байгаа ба 2022 оноос хойш ам.долларын хүүгийн муруйнд өөрчлөлт орж, муруй бүхэлдээ өссөн нь гадаад валютын бондын өгөөжийг нэмэгдүүлж, үнэ унах эрсдэлийг нэмэгдүүлэв. Хэдийгээр Монгол Улсын Засгийн газрын зээлжих зэрэглэл В-тогтвортой ангилалд хэвээр байхаар хүлээгдэж буй ч Банкны эзэмшиж буй Монгол Улсын Засгийн газрын гаргасан эсвэл түүний баталгаатай, бодит үнэ цэнэ нь дэлгэрэнгүй орлогод бүртгэгдэх евро бондын багцын үнэлгээ буурч, алдагдал хүлээж болзошгүй.

Гадаад валютын ханшийн эрсдэл

Гадаад валютын ханшийн хэлбэлзэл нь Банкны бизнес, санхүүгийн нөхцөл байдал ба үйл ажиллагааны үр дүнд сөрөг нөлөө үзүүлэх эрсдэлтэй.

Банк нь нягтлан бодох бүртгэлийн зарчмын дагуу гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн хөрөнгө, өр төлбөр болон балансын гадуурх үзүүлэлтийг үндэсний мөнгөн тэмдэгт (төгрөг, мөнгө)-ээр хөрвүүлэн хөтөлж тайлагнадаг тул гадаад валютын ханшийн өөрчлөлтөөс шалтгаалан нээлттэй позицоос гадаад валютын ханшийн эрсдэлд өртдөг. Түүнчлэн гадаад валютын ханшийн өөрчлөлт нь Банкны зээлдэгчдэд сөргөөр нөлөөлөх, цаашлаад активын чанарт давхар эрсдэл учруулж болзошгүй.

Банк жил тутам өөрийн хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн мэдэгдэлд нийт зээлийн багцад эзлэх ханшийн эрсдэлээс хамгаалагдаагүй гадаад валютын зээлийн багцын дээд хязгаарлалтыг тогтоож, гадаад валютын зээлийн бодлого болон үйл ажиллагаандаа баримтлан ажилладаг тул Банкны зээлийн багцын бага хувийг гадаад валютаар олгосон зээл эзэлж байна.

Банк нь харилцагчдын харилцах, хадгаламжаас гадна хөрөнгө, өр төлбөрийн хугацааны зөрүүг удирдах, эх үүсвэрийн бүтцийг төрөлжүүлэх зорилгоор бусад гадаадын банк санхүүгийн байгууллагаас урт хугацаатай ам.долларын зээл авдаг. Валютын ханшийн хэлбэлзлийн улмаас урт хугацаатай валютын зээлийн эх үүсвэрийн мөнгөн гүйлгээ өөрчлөгдөж, банкны ашиг/алдагдалд нөлөөлөх эрсдэлээс хамгаалах зорилгоор Банк Монголбанктай урт хугацаат ам.долларын своп хэлцэл хийж байна.

Хэрэв Банк нь гадаад валютын нээлттэй позиц өндөртэй үед төгрөгийн ханш их хэмжээгээр хэлбэлзвэл алдагдал хүлээх, өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээ буурч нэмэлт өөрийн хөрөнгө шаардагдах, Монголбанкнаас тогтоосон зохистой харьцаа зөрчигдөж болзошгүй байдал үүснэ.

Хүүгийн түвшний эрсдэл

Банкны цэвэр хүүгийн орлого үйл ажиллагааны үр дүнд шууд хамааралтай. Банк хүүгийн эрсдэлийг бууруулахын тулд хүүгийн түвшний хэлбэлзэл болон хөрөнгө, өр төлбөрийн хугацааны зөрүүг хянадаг хэдий ч дотоодын эсхүл олон улсын зах зээл дээрх хүүгийн түвшний мэдэгдэхүйц огцом өөрчлөлт нь банкны цэвэр хүүгийн орлого эсвэл санхүүгийн хэрэгслийн үнэ цэнийг бууруулах замаар банкны бизнес, үйл ажиллагааны үр дүнд ноцтой сөрөг нөлөө үзүүлж болзошгүй. Жишээлбэл, хүүгийн түвшин буурах нь хүүгийн орлого буурах, хүүгийн түвшин өсөх нь ерөнхийдөө банкны тогтмол хүүтэй актив хөрөнгийн үнэ цэнийг бууруулах, мөн санхүүжилтийн зардлыг нэмэгдүүлж болзошгүй. Үүнээс гадна хүүгийн түвшний өсөлт нь зээлийн нийт эрэлтийг бууруулж, улмаар зээл олголтыг хязгаарлаж, харилцагч төлбөрийн чадваргүй болох эрсдэлийг нэмэгдүүлж болзошгүй.

2023 5 29

2018 онд Монголбанкнаас Сангийн яам, СЗХ, Хадгаламжийн даатгалын корпорацитай хамтран “Зээлийн хүүг бууруулах стратеги 2018-2023” гаргасан. Монгол Улсын эдийн засаг болон институцийн чадавх сул тул энэхүү стратегийн хүрээнд макро эдийн засгийн тогтвортой орчинг бүрдүүлэх, ялангуяа инфляцыг тогтвортой нам түвшинд байлгах инфляцын зорилтот түвшинг хангах нь нэн чухал юм. Инфляцын эрсдэлээс шалтгаалан Банкны харилцагчид хадгаламж болон орлогын урсгалын бодит үнэ цэнэ буурах эрсдэлийн эсрэг бусад санхүүгийн хөрөнгө оруулалтын сонголт руу шилжих, банкны хүүгийн мэдрэмжтэй хөрөнгө болон өр төлбөрийн хоорондын зөрүү нэмэгдэх, түүнийг тохируулах нэмэлт зардал шаардах, мөн санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнэ буурах нь банкны санхүүгийн байдал, үйл ажиллагааны үр дүнд эрсдэл үүсгэж болзошгүй.

Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслийн гүйлгээтэй холбоотой эрсдэл

Банк нь гадаад валютын үүсмэл хэрэглүүрийг голчлон эрсдэлээс хамгаалах зорилгоор бага хэмжээгээр харилцагчдынхаа өмнөөс хийдэг. Банкны санхүүгийн үүсмэл хэрэглүүрийн бүтцийг гадаадын банк, санхүүгийн байгууллагуудаас авсан урт хугацаатай ам.долларын зээлийн санхүүжилтээс хүлээж болзошгүй мөнгөн гүйлгээний эрсдэлийг хейдж хийх зорилгоор Монголбанкт хийсэн ам.долларын своп хэлцлүүд бүрдүүлдэг. Банк нь эдгээр гүйлгээтэй холбоотой зах зээлийн, зээлийн болон үйл ажиллагааны эрсдэлд өртдөг.

Одоогийн байдлаар санхүүгийн үүсмэл хэрэглүүрийн зах зээлийн туршлага, зохицуулалтын баримт бичиг, хейджийн бүртгэл хийж байгаа талуудын хувьд дагалдах олон улсын бүртгэлийн стандарт ба шаардлагууд Монгол Улсад төдийлөн сайн хөгжөөгүй тул шүүхийн байгууллагууд эдгээр санхүүгийн гүйлгээтэй холбоотой аливаа асуудал, маргааныг шийдвэрлэх туршлага дутмаг байна. Энэ нь эдгээр гүйлгээтэй холбоотой эрсдэлийг улам нэмэгдүүлэх магадлалтай.

Энэхүү санхүүгийн үүсмэл хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнэ нь түүний үнэлгээнд нөлөөлөх зах зээлийн хүчин хүчин зүйлсийн өөрчлөлтөөс хамааран тайлангийн хугацааны хооронд ихээхэн хэлбэлзэх боломжтой учраас Банкны ашиг, алдагдал ба бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд материаллаг нөлөө үзүүлж болно.

Гадаад орчноос хамаарсан стратеги төлөвлөгөөг биелүүлэхэд гарах эрсдэл

Геополитикийн тогтворгүй байдал, макро эдийн засгийн шок, зохицуулагч байгууллагын шаардлага зэргээс хамааран Банкны стратеги төлөвлөгөөнд нөлөөлөл учирч болно.

Мөн өрсөлдөгчийн авч буй арга хэмжээнээс хамаарч төлөвлөгөөний биелэлтэд хүндрэл учрах боломжтой. ХААН Банк харилцагчийн үйлчилгээний туршлагыг сайжруулах буюу хамгийн сайн үйлчилгээ үзүүлэх замаар өрсөлдөнө.

Аливаа бизнесийн салбарт бүтээгдэхүүн үйлчилгээний шинэлэг байдал, тухайлсан нөхцөл, үнийн бодлого зэрэгт өрсөлдөөн ширүүсэх, гадаад орчны нөхцөл тааварлашгүйгээр өөрчлөгдөх нь байгууллагын төлөвлөгөөнд өндөр нөлөөтэй тул Банк баримталж буй чиглэлээ тухай бүр магадлах, шаардлагатай үед өөрчлөх замаар тус эрсдлийг удирдана.

Технологийн хурдтай өөрчлөлтүүдтэй зэрэгцэн шинэ төрлийн бүтээгдэхүүн хурдацтай хөгжүүлж зах зээлд нэвтрүүлэхгүй байх эрсдэл

Жил ирэх тусам технологийн дэвшилтэт шийдлүүдийн зардал буурч, олон нийтэд хүртээмжтэй шийдлүүд олширч харилцагчийн амьдралын бүх түвшинд нэвтэрч байна. Тухайлбал, хэрэглээний цахилгаан хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжүүд ухаалаг шинж чанаруудтай болж, хэрэглэгч тэдгээрийг гар утаснаасаа удирдах боломжтой болоод байна.

Үүнийг дагаад, ухаалаг цахилгаан хэрэгслийн санхүүжилтийг хүүгүйгээр, хувааж төлөх зарчмыг харилцагчид хүсэх болсон. Мөн гадаадын мерчантаас шууд худалдан авах, гадны төлбөрийн системтэй хил заагүй холбогдох эрэлт зах зээл дээр ажиглагдаж эхэлсэн.

2023 5 29

Эрэлт бөгөөд трендийг дэмжих үүднээс Банк технологийн хөрөнгө оруулалтанд их ач холбогдол өгч, дэд бүтцийн шинэчлэл өргөн хүрээнд хийж байна. Цаашид аль төрлийн бүтээгдэхүүний цахимжуулалтыг хурдавчлах нь нөөц хуваарьлалтын асуудал тул хэрэгжүүлэх төслүүдээ зөв эрэмбэлж, зах зээлд нэвтрүүлэх цагаа зөв тодорхойлохыг зорьно.

Цахим бүтээгдэхүүн дэх эрсдэлүүд

Банк санхүүгийн зуучлал үйлчилгээнээс гадна төлбөр тооцооны хэрэгсэл, карт гаргах, карт хүлээн авах төхөөрөмжөөр үйлчлэх, цахим банкны үйлчилгээ үзүүлэх, дансны хуулга гаргах, орлого зарлагын мэдээлэл хүргэх, тодорхойлолт гаргах, даатгалын зуучлалын үйлчилгээ үзүүлэх зэрэг бусад үйлчилгээг хүргэж шимтгэл, хураамжийн орлого олдог.

Эдгээр нь Банкны харилцагчдын гол авдаг үйлчилгээ бөгөөд өрсөлдөгч их болсноор зохицуулагч байгууллагын шийдвэрээр үйлчилгээний хураамж буурах хандлагатай. Иймд цаашид цахим банкны үйлчилгээ хэрэглэгчдээс бус хамтран үйлчилгээ үзүүлж буй түншүүдийн орлогоос бүрдэх төлөв ажиглагдаж байна.

Банкны гүйцэтгэх удирдлага болон шийдвэр гаргах гол албан тушаалтнуудын тогтвортой байдал алдагдах

2020, 2021 онуудад хэрэгжүүлсэн Талент удирдлагын бодлого болон залгамж халаа тодорхойлох, бэлтгэх хөгжүүлэх ажлыг тасралтгүй хийж хэрэгжүүлж байна. Нийт ажилтнуудыг сэтгэл ханамжтай, тогтвортой ажиллуулах бодлогын хүрээнд 2022 оны эхнээс шинэ аргачлалын дагуу ажлын байрны үнэлгээг хийж ажилтнуудын цалин хөлсний систем, сургалт хөгжил, карьерын оновчтой тогтолцоо, тогтвортой ажиллуулах, түлхүүр ажлын байруудыг дахин тодорхойлох, бодлогыг бүрдүүлэх чиглэлээр үргэлжлүүлэн ажиллалаа.

Дижитал стратегийг хэрэгжүүлэхэд гол үүрэгтэй оролцох Мэдээллийн технологийн ажилтнуудын шилжилт хөдөлгөөн 2022 онд 7.8 хувь болж буурсан байна.

Гүйцэтгэх удирдлагын болон шийдвэр гаргах албан тушаалтнуудын хувьд 2022 онд ажлын байр сул байсан, бизнесийн тасалдал үүсгэсэн нөхцөл байдал гараагүй бөгөөд тогтвортой байдлаа ханган ажилласан байна. ХААН Банкны хэмжээнд дундаж ажилласан жил 8 жил.

Байгалийн гамшиг, осол аваараас хамааран Банкны үйл ажиллагаанд тасалдал үүсч болзошгүй нөхцөлүүд

ХААН Банк нь ISO 22301:2019 олон улсын стандартын баримт бичгийн хүрээнд ХААН Банкны бизнесийн тасралтгүй байдлын бодлого боловсруулан ажилладаг. Тус бодлогын дагуу Төв банк, салбар нэгжүүд нь тусдаа бизнесийн тасралтгүй байдлын төлөвлөгөөг боловсруулдаг. Энэхүү бодлогын хүрээнд Байгалийн гамшиг /цаг агаарын аюулт үзэгдэл, геологийн гаралтай аюул, биологийн гаралтай аюул/, Осол аваар /технологийн гаралтай, нийгмийн гаралтай/-ын үед хурдан хугацаанд хариу арга хэмжээ авах талаар зохицуулалтыг тодорхой болгохыг зорин ажилладаг боловч Монгол улс нь цаг уурын онцлогоос хамааран байгалийн гамшигийн үед бодит эрсдэлийг бууруулж ажиллах нь хүндрэлтэй юм. Хүйтний улиралд цасан шуурга, зуд тохиолдох нь элбэг. Сүүлийн жилүүдэд шороон шуурга, ган цөлжилт нь улс орны төдийгүй бүс нутгийн хэмжээнд анхаарал хандуулах асуудал болж байна. Байгалийн давагдашгүй хүчин зүйл нь Монгол орны 21 аймаг, сум сууринд салбар тооцооны төвтэй банкны хувьд банкны аль нэг эсвэл хэсэг бүлэг нэгжүүд ажиллах боломжгүй болох эрсдэлийг дагуулах боломжтой. Улс орны хэмжээнд хүчтэй цасан болон шороон шуурга 2019 онд 56, 2020 онд 38, 2021 онд 91 удаа тохиолдсон байна. Монгол орны нутаг дэвсгэрт 2011-2022 онд 327,576 удаагийн газар хөдлөлт болсноос 6-6,9 магнитудын газар хөдлөлт гурван удаа, 5-5,9 магнитудынх 18 удаа, 4-4,9 магнитуд хүчтэй 238 удаа болсон. Нийслэл хот орчмын газар хөдлөлтийн 6 хагаралд 6.6-7.6 магнитудын хүчтэй газар хөдлөлт болоход хамгийн багадаа барилга байгууламжийн 47.8 хувь нурж 40.000-60.000 хүн өртөх эрсдэлтэй

гэсэн судалгаа гарсан байгаа нь ХААН Банкны төв оффисын 3 барилга нэгэн зэрэг газар хөдлөлтийн эрсдэлд өртөж, хохирол үүсгэх магадлалтайг харуулж байна.

Биологийн гаралтай аюул буюу хүний гоц халдварт өвчин, мал амьтны гоц халдварт өвчин тархсан үед хөл хорио тогтоох, засгийн газрын шийдвэрээр Банкны салбар нэгжийг албадан түр хугацаанд хаах зэрэг нь Банк бие даан шийдвэр гаргах боломжгүй асуудал үүсч болзошгүй. Иргэдийн банкны харъяа салбар нэгжүүдийн хувьд малын гоц халдварт өвчин гарсны улмаас тухайн сум сууринд хэсэгчилсэн хөл хорио тогтоосонтой холбоотой тогтмол цагийн хуваарийн дагуу ажиллах боломжгүй эрсдэл үүсэх боломжтой. Хүний гоц халдварт өвчин /цар тахал/-ий үед хүний нөөцийн хомсдолд орсноор бизнесийн тасалдал банкны аль нэг нэгжид үүсэх эрсдэлтэй.

Нийгмийн гаралтай аюул осол буюу нийтийг хамарсан эмх замбараагүй байдал, террорист халдлага, дайн, цахим халдлагыг онцгой нөхцөл байдалд авч үзэхээр баримт бичигт тусгасан боловч Монгол Улсад 2 шатлалт банкны тогтолцоо бий болсон цагаас хойш ХААН Банкны төдийгүй бусад арилжааны банкуудын үйл ажиллагаанд томоохон нөлөө үзүүлэхүйц үйл явдал болж байгаагүй. Иймд системийн хэмжээнд туршлагагүй, бодит байдалд түргэн шуурхай арга хэмжээ авч чадахгүй байх магадлалтай.

Ажилтнууд болон гуравдагч этгээдийн залилан мэхлэх болон бусад зүй бус үйлдлүүдийг бүрэн илрүүлж, урьдчилан сэргийлэх боломжгүй бөгөөд үйл ажиллагааны бусад эрсдэл

Банк нь өөрсдийн ажилтнууд эсвэл гуравдагч этгээдийн залилан мэхлэлт, бусад зүй бус үйлдэлд өртөж, санхүүгийн хохирол, гуравдагч этгээдийн нэхэмжлэл, зохицуулагч байгууллагын акт торгуульд орох зэргээс үүдэн үйл ажиллагаа эсвэл нэр хүндэд хохирол учруулж болзошгүй. Банкны бүх чиглэлийн дотоод бодлого, журам нь залилан мэхлэх, зүй бус үйлдлийн бүх тохиолдлоос урьдчилан сэргийлэх, эсхүл бүрэн илрүүлэх, таслан зогсооход үр дүнтэй эсвэл хангалттай гэдэгт банк бүрэн итгэлтэй байж чадахгүй юм. Залилан мэхлэх, хууль бус үйл ажиллагаа явуулах зорилгоор хэрэглэгчийн мэдээллийг хулгайлах, дээрэмдэх, гэмт халдлага үйлдэх гэх зэрэг гуравдагч этгээдийн зүгээс Банкны эсрэг гаргах зохисгүй үйлдэл нь тодорхой эрсдэлд оруулж болзошгүй бөгөөд үүнээс үүдэн Банкны бизнес, санхүүгийн байдал эсвэл үйл ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлж болзошгүй.

Сошиал орчин, хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр ташаа мэдээ мэдээлэл гарснаас үүдэн Банкны нэр хүнд унах

Банкны бизнесийн үйл ажиллагаа харилцагчдын итгэл дээр оршин тогтнодог бөгөөд олон нийтийн мэдээллийн хэрэгсэл болон сошиал орчинд Банктай холбоотой нотлогдоогүй, эх сурвалж тодорхойгүй, ташаа мэдээлэл нийтлэгдэх нь нэр хүндэд сөрөг нөлөөтэй. Нэр хүндийн эрсдэлийн улмаас иргэд харилцагчдын итгэл суларч, хадгаламжаа татах, банкны үйлчилгээнээс татгалзах нөхцөл байдал үүсэж, улмаар Банкны санхүүгийн чадамж, хэвийн үйл ажиллагаанд шууд болон дам байдлаар сөрөг нөлөө үзүүлж болзошгүй.

Банк болон банкны ажилтан хууль зөрчсөн тухай, банкны өмчлөл, ТУЗ-тэй холбоотой мэдээ, мэдээлэл, банкны санхүүгийн чадавх, зохистой харьцааны үзүүлэлтийн талаар ташаа, үнэнд нийцэхгүй мэдээлэл олон нийтийн мэдээллийн хэрэгслээр гарсны улмаас Банкны нэр хүнд, хэвийн үйл ажиллагаанд нөлөөлж болзошгүй.

Мэдээллийн аюулгүй байдлын зөрчил гарах

Мэдээлэл технологи, бизнес болон банк санхүүгийн томоохон байгууллагуудын үйл ажиллагаа, цар хүрээ тэлэхийн хэрээр тэдгээр байгууллагуудын вэбсайт, дэд бүтэц, мэдээлэл технологид учирч болзошгүй сайтар бэлтгэж төлөвлөсөн зорилтот кибер халдлагын эрсдэл нэмэгддэг. Мэдээлэл технологийн хурдацтай хөгжил, дэвшил нь өмнө ашиглагдаж байгаа технологиудад сул тал бий болгодог ба энэ нь мэдээллийн системд хандах эрхийг зөвшөөрөлгүй, хууль бусаар олж авах нөхцөлийг бүрдүүлдэг байдаг. Иймээс мэдээллийн аюулгүй байдлын ирээдүйд учирч болзошгүй сул талуудыг илрүүлэх нь

тухай бүрийн хөгжил шинэчлэлттэй хамт хийгддэг, байнгын сайжруулалт хийх шаардлагуудыг бий

болгодог.

2023 оны 05 сар 13 өдөр

БҮРТГЭВ

№ хэрэглэгчийн нэвтрэх эрх болон банкны нууцлалтай мэдээллийг олж авах зорилготойгоор банкны

ажилтнууд, харилцагчид болон гуравдагч талуудын оролцоотойгоор мэдээллийн систем, сүлжээ болон мэдээлэлд нэвтрэх оролдлогыг кибер халдлага болон залилангийн аргаар (фишинг) хийж гүйцэтгэх боломжтой.

ХААН Банкны мэдээллийн систем рүү чиглэсэн кибер халдлага хийх оролдлогуудыг илрүүлэн, таслан зогсоож байсан ба цаашид гарч болзошгүй кибер халдлага болон хувь хүний алдаа, системийн эмзэг байдал, доголдол болон бусад мэдээллийн аюулгүй байдлын зөрчлүүдтэй тулгарч болзошгүй. Гэсэн хэдий ч ХААН Банкны мэдээлэл технологийн систем, тоног төхөөрөмж болон мэдээллийн аюулгүй байдлын үйл ажиллагаа нь кибер халдлага болон мэдээллийн аюулгүй байдлын зөрчил гарахаас урьдчилан сэргийлэхэд чиглэгддэг. Энэхүү авч хэрэгжүүлж буй хяналтууд нь ирээдүйд учирч болзошгүй аюул заналаас бүрэн сэргийлэх боломжгүй байх магадлалтай.

Бодитоор учирч болзошгүй мэдээллийн аюулгүй байдлын зөрчил нь үйл ажиллагааны тасалдалд оруулж болох ба систем, үйлчилгээний хүртээмжтэй бус байдал, мэдээлэл алдагдах зэрэг үр дагаврууд нь банкны нэр хүнд, брэндинг болон хууль, зохицуулагч байгууллагын зөрчил цаашлаад санхүүгийн хохирол учруулах боломжтой.

Банк нь өөрийн байгууллагын ажилтнууд, хамтран ажилладаг гуравдагч тал эсвэл харилцагчдын санаатай болон санамсаргүй үйлдлүүд болох хүнээс шалтгаалсан мэдээлэл алдагдах тохиолдлуудыг илрүүлэх эсвэл таслан зогсоох боломжгүй байх

Банк нь хувь хүний мэдээллийн нууцлал, бизнесийн болон үйл ажиллагааны зэрэг маш чухал мэдээллүүдийн нууцлалыг хангах, хамгаалахын тулд хувь хүний мэдээллийн аюулгүй байдлыг хамгаалах олон улсын стандарт шаардлагуудыг хэрэгжүүлэн, хөдөлмөрийн гэрээ, нууц хадгалах гэрээг ажилтнуудтай байгуулан ажилладаг. Мөн ажилтнаас шалтгаалсан мэдээлэл алдагдах, санхүүгийн болон нэр хүндийн хохирол хүлээх эсвэл банканд зохицуулагч байгууллагаас арга хэмжээ авах зэрэг эрсдэлүүдийг бууруулах зорилгоор дотоод бодлого журмууд болон сургалт зөвлөмжөөрөө дамжуулан ажилтнууддаа мэдлэг, мэдээллийг тогтмол хүргүүлж ажилладаг.

Банк нь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдлээс үүдэн фишинг буюу хуурамч и-мэйлийн халдлагад өртөх, цахим шуудан болон интернэт орчны хортой кодын уршгаар банкны мэдээлэл болон файлууд алдагдах, санаатайгаар банкны мэдээллийг задруулах зэрэг тохиолдлуудыг банк бүрэн хянах, илрүүлэх эсвэл бүрэн таслан зогсоох боломжгүй байх магадлалтай.

Банк нь ажилтантай хөдөлмөрийн гэрээ болон нууц хадгалах гэрээ байгуулан Банкны мэдээллийн нууцлалыг хангуулдаг бол эсрэгээр нь харилцагчийн санамсаргүй байдлаас шалтгаалан харилцагч цахим залиланд өртөх, түүнээс үүдэн банкны нэр хүнд унах зэрэг эрсдэлийг банкны зүгээс хянах, илрүүлэх зэрэг арга хэмжээ авах боломжгүй байх эрсдэлийг хөрөнгө оруулагчийн зүгээс тооцоолон авч үзэхийг зөвлөж байна.

Гуравдагч талаас шалтгаалсан мэдээллийн нууцлал алдагдах

ХААН Банк нь мэдээллийн технологи, программ хангамж хөгжүүлэлт, бүтээгдэхүүн нийлүүлэлт, гадны аудит, санхүүгийн байгууллагууд зэрэг үйл ажиллагааны хүрээнд олон төрлийн гуравдагч талтай хамтран ажилладаг. Сүүлийн жилүүдэд гуравдагч талаас шалтгаалсан эрсдэл үүсэж, байгууллагын нууцлалтай мэдээллийг хамтран ажилладаг гуравдагч тал нь санаатай болон санамсаргүй байдлаар задруулах тохиолдол нэмэгдэх чиг хандлагатай байна. Гуравдагч талын дотоод үйл ажиллагааны мэдээллийн аюулгүй байдлын хяналт, үйл ажиллагааны хангалтгүй байдлаас шалтгаалсан мэдээлэл алдагдах эрсдэл

2023 5 29.1

үүсэж болзошгүй. Энэхүү эрсдэлийн хүрээнд Банк нь гэрээний хүрээнд хамтран ажиллаж буй гуравдагч талуудад Мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэлийн асуулгыг шалгах хуудсаар дамжуулан зайнаас хийж гүйцэтгэдэг. Мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэлийн үнэлгээний хүрээнд гуравдагч талын гэрээний хяналтыг Гуравдагч талд, нарийвчилсан үнэлгээг үйл ажиллагааны чиглэлд тулгуурлан нэгтгэсэн байдлаар хийж гүйцэтгэдэг. Үр дүнг мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэлийн дэд хорооны гуравдагч талын эрсдэлийн самбарт бүртгэн эрсдэлд авах арга хэмжээний төрлийг сонгон хэрэгжүүлэн ажилладаг.

Үүлэн технологид суурилсан үйлчилгээний мэдээллийн аюулгүй байдал алдагдах

Монгол Улсын хууль, тогтоомж болон зохицуулагч байгууллагын хүрээнд Үүлэн технологид суурилсан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээнд тавигдах нэгдсэн зохицуулалт, шаардлага хангалтгүй байх нь Банк үүлэн технологид суурилсан бүтээгдэхүүн үйлчилгээг үзүүлэхэд мэдээллийн аюулгүй байдлын шаардлага бүрэн хангагдахгүй байх эрсдэлийг нэмэгдүүлж болзошгүй.

Мэдээлэл технологийн тасралтгүй бөгөөд тогтвортой байдлаас хамаарах эрсдэл

Банкны бизнесийн өсөлтийг бий болгох, бизнес стратеги төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх, бизнесийн тасралтгүй бөгөөд тогтвортой үйл ажиллагааг хангах нэг хөшүүрэг нь мэдээлэл технологийн үйл ажиллагаа байдаг ч мэдээлэл технологийн үйл ажиллагаанд тохиолдож буй томоохон гэмтэл саатал, доголдол, асуудлууд нь бизнесийн тасралтгүй ажиллагаа, банкны нэр хүнд, банкны бусад зорилго зорилгод сөрөг нөлөө үзүүлэх магадлалтай.

Банкны бизнесийн тасралтгүй ажиллагаанд нөлөө үзүүлэх магадлалтай дотоод болон гадаад хүчин зүйлүүд байдаг. Дотоод хүчин зүйлүүдэд мэдээлэл технологийн үйл ажиллагааны дутмаг байдал, бүтэц зохион байгуулалтын өөрчлөлт, ажилтны ур чадвар, ажилтны алдаа дутагдал, бодлого журмын хангалтгүй байдал зэрэг багтдаг. Гадаад хүчин зүйлүүдэд хуулийн болон зохицуулагч байгууллагуудын шаардлагууд, гуравдагч талын буюу мэдээлэл технологийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн үйл ажиллагаа доголдох зэрэг багтдаг.

Тодруулбал, Засгийн газраас гаргасан гэнэтийн шийдвэр нь (иргэдэд тэтгэмж олгох) Банкны интернэт банк болон картын гүйлгээнд ачаалал үүсгэн системийн тасралтгүй байдалд нөлөөлөх тохиолдол бий. Мөн Банк нь мэдээлэл технологийн үйлчилгээ үзүүлэгч гуравдагч талуудтай (ПОС, сүлжээ г.м) хамтран ажилладаг ба эдгээр гуравдагч талуудаас шалтгаалсан гэмтэл саатал нь банкны системүүдийн найдвартай, тасралтгүй үйл ажиллагаанд сөрөг нөлөөлөл үзүүлэх тохиолдлууд гардаг.

Банкны үйл ажиллагаатай холбоотой хууль зүйн эрсдэл

Банк нь ААН-ийн тусгай зөвшөөрлийн тухай хууль, Банкны тухай хуульд заасны дагуу Монголбанк, СЗХ-ноос олгосон тусгай зөвшөөрлийн хүрээнд мөнгөн хадгаламж, төлбөр тооцооны үйлчилгээ, зээлийн үйлчилгээ, үнэт зүйл хадгалах, гадаад төлбөр тооцоо, даатгалын зуучлагч, кастодианы үйл ажиллагаа зэрэг банкны үйл ажиллагаа эрхэлдэг.

ХААН Банк нь Монгол Улсад үйл ажиллагаагаа явуулдаг ААН-ийн хувьд Монгол Улсын хууль, тогтоомжийг дагаж мөрдөх үүрэгтэй. Гэвч банк санхүүгийн салбарын онцлог болон Монгол Улсын хууль эрх зүйн орчинтой холбоотой бусад нөхцөл байдлаас үүдэн банкны үйл ажиллагаанд хууль зүйн эрсдэл үүсэх тохиолдол гардаг.

Мөн түүнчлэн Банкны тухай хууль, зохицуулагч байгууллагуудын дүрэм, журам, гарын авлага, заавар зэрэг эрх зүйн баримт, бичгийг дагаж мөрдөөгүй тохиолдолд хуульд заасан шийтгэл хүлээх, тусгай зөвшөөрлийг түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох зэрэг нөхцөл байдал үүсэх боломжтой.

Монгол Улсын банкны салбартай холбоотой эрсдэл

Банкны салбарын гол бизнес болох зээлийн үйл ажиллагаанд учирч болзошгүй эрсдэл, эрсдэлд нөлөөлөгч хүчин зүйлс, цаашдын тодорхой бус байдлыг дараах байдлаар тодорхойлон авч үзсэн.

Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулийн шаардлагын талаарх харилцагчдын мэдлэг хомс байгаагаас банкнаас тавьсан хууль ёсны шаардлагыг биелүүлэхгүй байх эрсдэл

Банк нь Монгол Улсын Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх (МУТСТ) тухай хуулийн дагуу харилцагчаа таньж мэдэх, харилцагчийн хийж буй гүйлгээнд тусгайлан хяналт тавих, хууль бус сэжигтэй гүйлгээг илрүүлж, эрх бүхий зохицуулагч байгууллагад мэдээлэх үүрэг хүлээсэн байдаг. Улсын хэмжээнд энэхүү үйл ажиллагааг банк санхүүгийн салбарт нэвтрүүлж эхлээд удаагүй тул нийт харилцагчдын ойлголт мэдлэг хомс байдаг.

Хуулиар хүлээсэн үүргийн дагуу харилцагч тус бүрийг таньж мэдэх, бүртгэхтэй холбоотой бичиг баримт, мэдээллийг гаргуулан авах, мөн харилцагчийн хийж буй гүйлгээтэй холбоотой нотлох баримт, материалыг шаарддаг боловч эдгээр шаардлагыг харилцагч биелүүлэхээс татгалзах, хуурамч мэдээлэл өгөх, банкны зүгээс тавьсан хууль ёсны шаардлагын эсрэг олон нийтийн цахим сүлжээ ашиглан банкны нэр хүндэд халдах тохиолдол багагүй гарч, банкны үйл ажиллагаанд хүндрэл учруулдаг.

Улмаар харилцагч нь банкны бүтээгдэхүүн үйлчилгээг ашиглан гэмт хэргийн замаар олсон, хууль бус хөрөнгө мөнгийг "угаах", төлбөр тооцооны системээр хууль бус хөрөнгө мөнгө дамжуулах оролдлого хийх, банкны хяналтаас зайлсхийх зэрэг эрсдэлүүдтэй өдөр тутам нүүр тулдаг. Эдгээр эрсдэлийг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх зорилгоор зарим тохиолдолд банк харилцагчийн дансыг хааж, бизнесийн харилцаагаа цуцлах, үйлчилгээг хязгаарлах, зогсоох арга хэмжээ авдаг бөгөөд энэ нь бизнесийн үр ашигт сөргөөр нөлөөлөх тохиолдол гардаг.

Банк нь МУТСТ хуулиар хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүйгээс үүдэн эрх бүхий байгууллагаас өндөр дүнтэй торгууль хүлээх, нэр хүндээ алдах, улмаар үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлөө хураалгах хүртэл эрсдэлтэй байдаг тул банкны зүгээс тавьсан хууль ёсны шаардлагыг биелүүлээгүй харилцагчид дээр дурдсан хатуу арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх нь зүй ёсны бөгөөд банкны урт хугацааны, тогтвортой үйл ажиллагаанд чухал ач холбогдолтой юм.

Улс оронтой холбоотой эрсдэл**Эдийн засгийн гол салбаруудын уналт нь зээлийн багцын чанарт сөргөөр нөлөөлнө**

Монгол улсын эдийн засаг нь бүхэлдээ гол цөөн салбаруудын үйл ажиллагаанаас өндөр хамаарах бөгөөд ялангуяа уул уурхайн салбарын гүйцэтгэл эдийн засагт өндөр нөлөөтэй байдаг. Тухайлбал, Монгол улсын экспортын гол түүхий эд болох нүүрс, зэсийн үнэ буурах, Оюу толгой, Таван толгойн уурхайн орд зэрэг гол төслүүдийн үйл ажиллагаа удаашрах зэрэг нь шууд болон дам байдлаар бүхий л салбаруудад хүчтэй нөлөө үзүүлнэ. Банкны хувьд хэдийгээр уул уурхайн салбарын зээлийн багцыг нийт зээлийн багцын 10%-иас хэтрэхгүй байх лимитийг мөрдөн хянадаг боловч үүнээс үл хамааран бусад салбаруудад шууд бус сөрөг нөлөө үзүүлснээр нийт зээлийн багцад сөргөөр нөлөөлөх эрсдэл байна.

Экспортын гол бараа болох түүхий эдийн үнэ унах эрсдэл

Монгол улсын эдийн засаг уул уурхайн экспортоос тэр дундаа нүүрсний экспортоос өндөр хамааралтай явсаар ирсэн. 2022 оны хоёрдугаар хагасаас эхлэн Хятадын хилийн хязгаарлалт суларч, Таван толгой-Гашуунсухайт чиглэлийн төмөр зам болон Таван толгой-Ханги боомт ашиглалтад өрснөөр нүүрсний экспортын биет хэмжээ сайжирч оны эцэст 31.7 сая тон хүрсэн. Мөн Ковид-19 цар тахлын хязгаарлалтууд суларсантай холбоотойгоор хөдөө аж ахуй болон үйлчилгээний салбарын идэвхжил ажиллагдсанаар 2022 онд Монгол улсын ДНБ 4.7 хувьд хүрэв.

2023 5 29.1

2023 оны Улсын нийт тэнцвэржүүлсэн орлого ба тусламжийн дүнг 19.1 их наяд төгрөг хүрэхээр тусгасан байгаа бөгөөд үүнд түүхий эдийн үнийн таамаглалыг дараах байдлаар тусгасан байна. Тухайлбал, эс 8,400 ам.доллар, алт 1,830 ам.доллар, нүүрс 220 орчим ам.доллар, газрын тос 95 ам.доллар тус тус байхаар тусгагдсан байна.

Түүхий эдийн ханш нь дэлхийн хоёр дахь том эдийн засаг болох Хятад улсын хэрэглээнээс ихээхэн хамаардаг бөгөөд хилийн хязгаарлалт суларсантай холбоотойгоор түүхий эдийн эрэлт болон ханшид эергээр нөлөөлөхөөр байна.

Түүнчлэн Монгол улсын засгийн газар 2024-2025 онд нийт нүүрсний экспортыг онлайн дуудлага худалдаа явуулах замаар нүүрсний экспортын ил тод, үр ашигтай байдлыг нэмэгдүүлэхээр төлөвлөж байна. 2023 оны 07-р сар гэхэд 12 сая тонн нүүрсийг дуудлага худалдаагаар худалдах зорилт тавиад байгаа бөгөөд 2023.04.26-ны байдлаар 1.17 сая тонныг оны эхнээс худалдаалсан байна.

Цаашид хил гаалийн нөхцөл байдал сайжирсан болон Таван толгой-Гашуунсухайт чиглэлийн төмөр зам болон Таван толгой-Ханги боомт ашиглалтад орсонтой холбоотойгоор нүүрсний экспортын биет хэмжээ өсөх төлөвтэй байна.

Улмаар нүүрсний экспортын хэмжээ төсөөллөөс өндөр гарснаар экспортын орлого, улмаар төсвийн орлого "Монгол Улсын нэгдсэн төсөв"-т тусгагдсан дүнгээс хэтрэх боломжтой байна.

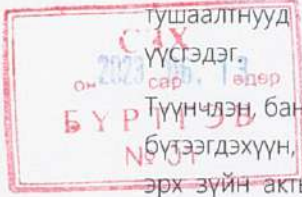
Нөгөө талаар "Хятад-Тайван" улсын хоорондын зөрчилдөөн ширүүссэн тохиолдолд хил гаалийн нөхцөл байдал муудсанаар Монгол улсын экспортын хэмжээ болон түүхий эдийн ханш буурах эрсдэлтэй байна.

ГВАН буурах, улсын гадаад өрийн дарамт нэмэгдэх зэргээс шалтгаалан төгрөгийн ханшид шок бий болох эрсдэл

2023 оны 4 дүгээр сарын эцэст Төв банкны Гадаад валютын албан нөөц (ГВАН) 3.7 тэрбум ам.доллар буюу 5 орчим сарын импортын хэрэгцээг хангах түвшинд очсон. Монгол Улсын засгийн газраас эдийн засгийн харьяатын олон улсын зах зээл дээр гаргасан 2023 болон 2024 онд төлөгдөх евро бондуудыг 4 жилийн хугацаатай, 650 сая ам.долларын бондоор дахин санхүүжүүлснээр гадаад валютын ханшинд ирэх дарамтыг бууруулсан. Тухайлбал, 2023 онд 1.3 тэрбум ам.доллар, 2024 онд 850 сая ам.долларын бондын эргэн төлөлтийг тус тус 533 сая ам.доллар болон 600 сая ам.доллар болгон бууруулсан. Гэсэн хэдий ч Монгол улсын хөгжлийн банк болон хувийн компаниудын бондын эргэн төлөлтүүд 2023 болон 2024 онуудад байгаа нь ГВАН буурах, гадаад өрөө эргэн төлөх чадварт сөргөөр нөлөөлөх ба бондуудыг дахин санхүүжүүлэх, шинэ хөрөнгө оруулалт татахад сөргөөр нөлөөлөх эрсдэлтэй байна. Гадаад валютын нөөц буурч улмаар хомсдолд орсон тохиолдолд ханшийн савлагаа нэмэгдэх, төгрөгийн ханш эрчтэй суларч болзошгүй. Түүнчлэн арилжааны банкууд гадны хөрөнгө оруулагч байгууллагуудаас ам.доллороор дунд болон урт хугацааны санхүүжилт татдаг бөгөөд уг санхүүжилтээрээ Монголбанктай урт хугацаат своп хэлцэл хийж төгрөгийн эх үүсвэр болгон ашигладаг. Урт хугацаат своп хэлцлийн 2 дугаар гүйлгээ нь бодит болон бодит бус гэсэн хэлбэртэй байдаг. Хэрэв Монголбанкны ГВАН буурч, Монголбанк эдгээр хэлцлийн дагуу төлбөрийн үүргээ биелүүлэх боломжгүй болох мөн дуудлага худалдаагаар валют нийлүүлэх боломжгүй болох тохиолдолд арилжааны банкуудын олон улсын санхүүгийн байгууллага, хөрөнгө оруулагчдын өмнө хүлээсэн эргэн төлөлтийн үүргээ биелүүлэхэд хүндрэл үүсэх эрсдэлтэй.

Монгол Улсын хууль эрх зүйн орчны тодорхойгүй байдлаас банканд үүсэх эрсдэл

Монгол Улсын хууль зүйн систем нь хөгжлийн үе шатандаа явж байгаа энэ үед Монгол Улсын Их Хурлаас баталсан хууль тогтоомж болон төрийн эрх бүхий байгууллагаас батлан гаргасан эрх зүйн актын зохицуулалт нь нэг утгаар ойлгож хэрэглэх боломжгүй буюу олон салаа утгатай байх, тухайн зүйл заалтыг хэрхэн ойлгож, хэрэглэх талаар албан ёсны тайлбаргүй байх зэрэг тохиолдол цөөнгүй гардаг. Зарим тохиолдолд хууль, эрх зүйн актын тухайн зүйл, заалтыг шүүгч, төрийн байгууллагын эрх бүхий албан

тушаалтнууд өөр өөрөөр тайлбарлаж, хэрэгжүүлдэг нь банкны хувьд тодорхой хууль зүйн эрсдэл үүсгэдэг. Түүнчлэн, банк санхүүгийн салбар хурдацтай хөгжихийн хэрээр цахим платформд суурилсан санхүүгийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ шинээр бий болж байгаа бөгөөд тухайн харилцааг зохицуулсан хууль тогтоомж, эрх зүйн актын зохицуулалт нь хангалттай үндэслэл, судалгаа хийгдээгүй байх, аливаа зүйлийг хэт хориглосон, хязгаарласан шинжтэй байх эсхүл зарим харилцааг зохицуулалтгүй үлдээж байгаа нь банкны үйл ажиллагаанд хууль зүйн эрсдэл үүсгэж болзошгүй.

Улс төрийн нөхцөл байдлаас хамаарч банканд үүсэх хууль зүйн эрсдэл

Банкны хууль эрх зүйн орчин нь мөн улс төрийн нөхцөл байдлаас өндөр хамааралтай байгаа нь хууль зүйн эрсдэл үүсэх шалтгаануудын нэг болж байгааг дурдах нь зүйтэй. Улс төрийн шинжтэй шийдвэрийг биелүүлэх зорилгоор банкны үйл ажиллагаанд хамааралтай хууль тогтоомжийн төсөлд банк, санхүүгийн байгууллагын саналыг авч тусгалгүйгээр батлах, тухайн хууль тогтоомжийн дагуу авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний хугацаа бодитой биш байх зэргээр гэнэтийн өөрчлөлтийг богино хугацаанд хэрэгжүүлэх шаардлага үүсгэдэг нь банкны үйл ажиллагаанд хууль зүйн эрсдэл үүсгэж болзошгүй.

Корреспондент банкны харилцаа цуцлагдах, гадаад төлбөр тооцооны гүйлгээ саатах эрсдэл тулгарч болзошгүй

Банк нь харилцагчийн гадаад гүйлгээг түргэн шуурхай дамжуулах, бүтээгдэхүүн үйлчилгээгээ олон улсын жишигт нийцүүлэн хүргэхийн тулд гадаадын банк санхүүгийн байгууллагатай хамтарч ажиллах, гадаадын корреспондент банкны үйлчилгээг авах шаардлагатай байдаг. Гэтэл санхүүгийн хориг арга хэмжээ авах байгууллага (ФАТФ)-аас Монгол Улсыг мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх болон үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх стратегийн дутагдалтай орнуудын жагсаалт буюу "Саарал жагсаалт"-д оруулсны улмаас гадаадын банк санхүүгийн байгууллагуудын хяналт чангарч, тавьж буй шаардлага ихсэхийн сацуу гадаад гүйлгээ саатах, шимтгэл хураамж өсөхөд хүрсэн. Хэдийгээр ФАТФ-ын зүгээс 2020 оны 10 сарын 23-ны өдөр Монгол Улсыг "Саарал жагсаалт"-аас гаргахаар шийдвэрлэсэн хэдий ч тодорхой арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөт үүрэг даалгавар өгсөн.

Ийнхүү ФАТФ-аас өгсөн үүргийн биелэлтийг Монгол Улсын хэмжээнд бүрэн биелүүлж чадахгүй байх тохиолдолд дахин "Саарал жагсаалт"-д оруулах эрсдэлтэй бөгөөд энэ нь зөвхөн банкны үйл ажиллагаа, гадаад төлбөр тооцоо саатахад нөлөөлөөд зогсохгүй улс орны гадаад харилцаа, эдийн засаг, олон улсын худалдаа, хөрөнгө оруулалтад сөргөөр нөлөөлөх өндөр эрсдэлийг дагуулна.

1.8.2 Эрсдэлийн удирдлага, хамгаалалтын 3 шугам

ХААН Банк нь Эрсдэлийн удирдлагын ерөнхий бодлого болон Хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн тогтолцооны бодлогын хүрээнд Зээлийн эрсдэл, Хөрвөх чадварын эрсдэл, Зах зээлийн эрсдэл, Үйл ажиллагааны эрсдэл, Хууль, Комплаенсийн эрсдэл, Мэдээллийн аюулгүй байдал болон Мэдээлэл технологийн эрсдэлүүдийг тодорхойлж, хянаж, удирдаж ажилладаг.

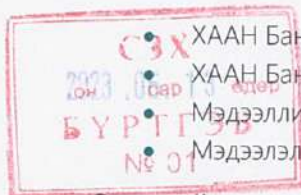
Эдгээр эрсдэлүүдийг ТУЗ-өөс баталсан Эрсдэлийн удирдлагын ерөнхий бодлого болон Хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн тогтолцооны бодлогын хүрээнд дараах бодлого, журмын дагуу удирдаж, хянадаг.

- Зээлийн эрсдэлийн удирдлагын бодлого, журам;
- Санхүүгийн бус эрсдэлийн удирдлагын бодлого;
- Хаан банкны дотоод хяналтын бодлого, журам;
- ХААН Банкны Стресс тестийн бодлого, журам;
- Комплаенсийн бодлого;
- Мөнгө угаах санхүүгийн гэмт хэргийн эсрэг баримтлах бодлого;
- Мэдээллийн аюулгүй байдлын бодлого;
- Гадаад валютын ханшийн эрсдэлийг хэмжих, удирдах журам;

Handwritten signature and initials over the stamp.

2023 5 7

- ХААН Банкны хүүгийн эрсдэлийг хэмжих, удирдах журам;
- ХААН Банкны хөрвөх чадварын эрсдэлийн удирдлагын журам;
- Мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэлийн удирдлагын журам;
- Мэдээлэл технологийн эрсдэлийн удирдлагын журам.

Эрсдэлийг удирдах үйл явцыг тасралтгүй, үр дүнтэй хэрэгжүүлэх үүднээс үүрэг хариуцлагуудыг оновчтой хуваарилж, эрсдэлийн удирдлагын бодлого, журмуудад тусгасан байдаг бөгөөд банкны ажилтан бүр өөрийн үүрэг хариуцлагын хүрээнд үүсэж болзошгүй эрсдэлийг мэдээлэх, удирдаж, хянах үүрэг хүлээдэг. ТУЗ болон Гүйцэтгэх удирдлагын үүрэг оролцоог Эрсдэлийн удирдлагын ерөнхий бодлогоор тодорхойлсон байдаг.

Банк эрсдэлийн удирдлагадаа дараах үндсэн зарчмуудыг баримталдаг.

- Эрсдэлийн удирдлагын үйл явцыг хэрэгжүүлэхэд хамаарал бүхий оролцогч талуудын оролцоо чухал бөгөөд оролцогчдыг нь эрсдэлийн мэдээллээр тогтмол хангадаг байна.
- Эрсдэлийн удирдлага нь бодит мэдээлэл дээр суурилсан байх бөгөөд шийдвэр гаргах үйл явцын нэг хэсэг байна.
- Эрсдэлийн удирдлага нь зохион байгуулалттай, цаг үетэйгээ нийцсэн, өөрчлөлтөд уян хатан байж банкны стратеги болон зорилтуудын биелэлтэнд хувь нэмэр оруулдаг байна.
- Эрсдэлийн удирдлагын үйл явцад дотоод хяналтыг үр дүнтэй хэрэгжүүлдэг байна.
- Эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлэхдээ хүрээлэн буй орчин болон нийгэмд нөлөөлж болзошгүй сөрөг үр дагавруудыг авч үзэж бууруулдаг байна.

Эрсдэлийн удирдлагын тайлагнал нь доороос дээш чиглэсэн байдаг бөгөөд хяналт, хариуцлага нь дээрээс доош чиглэсэн байдлаар хэрэгждэг. Эрсдэлийн удирдлагын нэгжүүд эрсдэлийн тайлан мэдээг боловсруулж, Эрсдэл хариуцсан дэд захирал болон холбогдох шатны хороодод тайлагнадаг. Эрсдэл хариуцсан дэд захирал нь ТУЗ болон түүний харъяа эрсдэлийн хороонд банкны эрсдэлийн удирдлагын тайлан болон бусад голлох эрсдэлүүд, асуудлын талаар тогтмол тайлагнадаг.

Хүлээн зөвшөөрөх эрсдэл

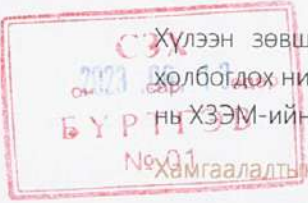
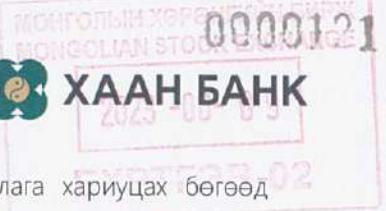
Хүлээн зөвшөөрөх эрсдэл (Risk appetite) гэдэг нь Банкны нийт харилцагч, хувь нийлүүлэгчид болон ажилтнуудынхаа эрх ашгийг хамгаалах, түүнчлэн зорилтууддаа хүрэхийн тулд ТУЗ-өөс хүлээн зөвшөөрч буй эрсдэлийн төрлүүд болон тэдгээрийн хэмжээг хэлдэг. ТУЗ-өөс Банкны хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн мэдэгдэл (Цаашид "ХЗЭМ" гэх)-ийг жил бүр хянаж, баталдаг. Банк ХЗЭМ-ийг хэрэгжүүлэх хүрээнд хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн тогтолцоонд баримтлах зарчим, хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн мэдэгдэл, мэдэгдлийн шаардлагууд болон оролцогчдын үүрэг хариуцлагыг тодорхойлж, ТУЗ-өөр батлуулсан байдаг.

Хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн бодлогын хүрээнд Банк дараах зарчмуудыг баримталдаг.

- Хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн талаар банкны хэмжээнд хэвтээ болон босоо шугамын дагуу харилцан мэдээлэх боломж бүхий харилцаа холбоотой байна;
- Хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн банкны эрсдэлийн соёлын салшгүй нэг хэсэг болгон хэвшүүлсэн байна;
- Банкны гадаад /улс төр, эдийн засаг, хууль, нийгэм, технологи/ болон дотоод нөхцөл байдлын өөрчлөлтөөс банкны стратеги болон бизнес зорилтуудад нөлөө үзүүлэхэд банкны Хүлээн зөвшөөрөх эрсдэл нь уян хатан байдлаар өөрчлөгддөг байна;
- Хүлээн зөвшөөрөх эрсдэл нь Банкны үйл ажиллагаанд гадаад болон дотоод нөлөөгөөр учирч болзошгүй бүхий л төрлийн эрсдэлийг хамарсан байна;
- Банкны шат шатны удирдлагууд ХЗЭМ-ийн хэрэгжилтийн талаар зохих хэмжээний мэдээлэл, тайлангаар тогтмол хангагддаг байна;

2023 5 29

Хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн мэдэгдлийн хэрэгжүүлэлтийг гүйцэтгэх удирдлага хариуцах бөгөөд холбогдох нийт нэгжүүдэд ХЗЭМ-ийг мөрдөж, ажиллах чиглэлийг өгдөг. Эрсдэл хариуцсан дэд захирал нь ХЗЭМ-ийн тайланг сар бүр ТУЗЭХ, ТУЗ-д тайлагнадаг.

ХААН Банк "Хамгаалалтын гурван шугам" загварыг ашиглан эрсдэлийг удирдах үүрэг хариуцлагуудыг тохиромжтой байдлаар хуваарилан эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлдэг.

Хамгаалалтын 1-р шугам: Бизнесийн чиглэлүүд болон тэдгээрийн дэмжих функцүүд

Эрсдэл хариуцагч: Өөрсдийн бизнес, үйл ажиллагаанд үүсэж болзошгүй эрсдэлүүдийг хариуцаж, тасралтгүй үр дүнтэй удирдана. Үүнд: Банкны нийт салбар, тооцооны төв, Төв банкны бизнесийн үйл ажиллагаа хариуцсан нийт газар, алба, дэмжлэг үзүүлэгч бусад газар, алба болон холбогдох үйл ажиллагааны чиглэлийн хороод багтана.

Хамгаалалтын 2-р шугам: Эрсдэлийн функц болон эрсдэлийн удирдлагад дэмжлэг үзүүлэгч функцүүд

Эрсдэлийн чиглүүлэгч: Хамгаалалтын 1-р шугамын эрсдэлийн удирдлагыг чиглүүлнэ. Эдгээр функцууд нь бодлого, журмаар хүлээсэн үүрэг хариуцлагын хүрээнд хамгаалалтын 1-р шугамын газар, нэгжүүдийн эрсдэлийн удирдлагын үйл явцуудад хяналт шалгалт, сорилт хийх эрхтэй байна. Үүнд: Эрсдэлийн удирдлага хариуцсан нэгжүүд, Төв банкны холбогдох газар, алба болон эрсдэлийн хороод багтана.

Хамгаалалтын 3-р шугам: Дотоод аудитын функц

Хараат бус баталгаажуулагч: Банкны эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо, эрсдэлийн засаглал, дотоод хяналтад хараат бусаар шалгалт хийж, үр дүнтэй байдлыг баталгаажуулна. Дотоод аудитын функц нь Хамгаалалтын 1 ба 2-р шугамаас хараат бусаар үүрэг хариуцлагуудаа хэрэгжүүлж, ТУЗ-д тайлагнаж ажилладаг.

Зээлийн эрсдэлийн удирдлага

Банк зээлийн эрсдэлийг "Зээлдэгч эсвэл гэрээлэгч тал нь гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүйгээс үүсэж болзошгүй алдагдал" гэж тодорхойлон. ХААН Банк нь зээлийн эрсдэлийн удирдлагыг Эрсдэлийн удирдлагын ерөнхий бодлого, Зээлийн эрсдэлийн удирдлагын бодлого болон бусад холбогдох үйл ажиллагааны журмуудын хүрээнд хэрэгжүүлдэг. Зээлийн эрсдэлийн удирдлагын хүрээнд тухайлсан нэгж зээлийн эрсдэл болон зээлийн багцын зээлийн эрсдэлийг авч үздэг.

ТУЗ нь жил бүр зээлийн эрсдэлийн удирдлагын стратеги болон тухайн жилийн зорилго, зорилтыг агуулсан хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн мэдэгдлийг баталдаг. Тус хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн мэдэгдлийн хүрээнд банк дотоод лимит, хязгаарлалтуудыг тогтоож, зээлийн эрсдэлийг илрүүлэх, үнэлэх, удирдах, хянах бие даасан хараат бус тогтолцоог бүрдүүлэн ажилладаг ба Гүйцэтгэх удирдлага болон ТУЗ-ийн дэргэдэх Эрсдэлийн хороонд гүйцэтгэлийг тайлагнан ажилладаг.

Зээлийн хороод

Банкны зээлийн хороодын бүтэц нь зээлийн багцын чанар, харилцагчийн сегмент, зээлийн хэмжээ, төрөл зэрэгт нийцүүлэн зохион байгуулагдсан байдаг. Банк зээлийг шийдвэрлэх, хяналт тавих зорилгоор дараах төрлийн зээлийн хороодыг зохион байгуулсан байдаг.

Төв банкны зээлийн хороо (ТБЗХ) нь 3 тэрбум төгрөгөөс дээш, зээлдэгчийн эрсдэлийн ангиллаас хамааран банкны өөрийн хөрөнгийн 5% хүртэлх хэмжээтэй зээл, түүнтэй адилгах саналыг хэлэлцэн шийдвэрлэнэ. Зээлдэгчдийн эрсдэлийн ангилал болон зээлийн хэмжээнээс хамааран ТУЗ-өөс хяналт тавихаар зохицуулагдсан байдаг. ТБЗХ нь доод шатны зээлийн хороодын эрхийн хэмжээг тогтоож, баталдаг.

2023 5 29

- Төв банкны зээлийн дэд хороо (ТБЗДХ) нь доод шатны зээлийн хороодын эрхийн түвшнээс давсан 3 тэрбум төгрөг хүртэлх зээлийн саналыг хэлэлцэн шийдвэрлэдэг;
- Ипотекийн орон сууцны зээлийн хороо нь нийт зээлийн саналын хэмжээ нь 500 сая төгрөг хүртэл дүнтэй ипотекийн орон сууцны зээлийн саналыг шийдвэрлэнэ;
- Улаанбаатарын салбарын зээлийн хороо нь Улаанбаатарын иргэдийн банкны харьяа салбар, нэгжүүдийн нийт зээлийн саналын хэмжээ нь 500 сая төгрөг хүртэл дүнтэй ипотекийн орон сууцны зээлээс бусад зээлийн саналыг шийдвэрлэнэ;
- Орон нутгийн салбарын зээлийн хорооны эрх нь нийт зээлийн саналын хэмжээ нь 500 сая төгрөг хүртэл дүнтэй зээлийн саналыг шийдвэрлэнэ.

Зээлийн эрсдэл хариуцсан нэгжүүд

Зээлийн эрсдэлийн удирдлага, бодлого зохицуулалт, оновчтой стратегийг хэрэгжүүлэх зорилгоор Эрсдэл хариуцсан дэд захирлын харьяанд дараах нэгжүүдийг зохион байгуулсан байдаг. Үүнд:

- Бизнесийн зээлийн эрсдэлийн газар;
- Хэрэглээний зээлийн эрсдэлийн газар;
- Зээлийн бодлого зохицуулалтын газар.

Зээлийн эрсдэлийн газруудын гол чиг үүрэг нь зээлийн эрсдэлийн бодлого, журмыг боловсруулах, эрсдэлийн мэдэгдэлд тодорхойлсон лимитүүдэд мониторинг хийх, зээлийн эрсдэлийн шинжилгээ, судалгаа хийх, тухайлсан зээлийн саналд хараат бус эрсдэлийн үнэлгээ, дүгнэлт өгөх, бизнес нэгжүүдэд эрсдэлийн удирдлагын заавар, зөвлөмж өгөх, холбогдох сургалтыг зохион байгуулах юм.

Бизнесийн зээлийн эрсдэлийн газар:

- Томоохон (материаллаг) хэмжээтэй тухайлсан зээлийн эрсдэлийг үнэлэх, тодорхойлох, шийдвэр гаргалтанд оролцох;
- Хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн мэдэгдлийн хүрээнд эрсдэл бүхий зээлийн үйл ажиллагаа болон бизнесийн зээлийн багцад тогтмол хяналт тавих, Гүйцэтгэх удирдлага болон Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дэргэдэх эрсдэлийн хороо (ТУЗЭХ)-нд тогтмол тайлагнах;
- Эрт илрүүлэлтийн системийг хэрэгжүүлэн "Анхаарах" зээлийг тодорхойлж, арга хэмжээ төлөвлөх, "Анхаарах" зээлийн багцад тогтмол хяналт тавих;
- Байгууллагын банкны болон өндөр дүнтэй жижиг дунд бизнесийн зээлүүдийн хувьд олголтын өмнөх хяналтыг хэрэгжүүлэх;
- Зээлийн эрсдэлийн үнэлгээний системийн хөгжүүлэлт, сайжруулалтыг хийх, хяналт тавих;
- Чанаргүй зээлийг бууруулах стратеги боловсруулах холбогдох арга хэмжээнүүдийг авч ажиллах;
- Зээлийн эрсдэлийн санг Монголбанкны "Активын ангилах, активын эрсдэлийн сан байгуулж, зарцуулах журам" болон СТОУС 9-н дагуу тооцоолж байгуулах;
- Олон улсын зээлдүүлэгч байгууллагуудаас тавигдсан зээлийн багцын чанартай холбоотой харьцаа үзүүлэлтэд хяналт тавих, тайлагнах;
- Барьцаа хөрөнгийн болон барилгын төслийн үнэлгээг хийх, хяналт тавих, үл хөдлөх хөрөнгө, орон сууц, хашаа байшингийн жишиг үнэлгээг тогтоох, тогтмол шинэчлэх;
- Бизнесийн нэгжүүдэд бизнесийн зээлийн эрсдэлийн удирдлагын чиглэлээр сургалт, зөвлөгөө өгөх, эрсдэлийн соёлыг төлөвшүүлэх;

Хэрэглээний зээлийн эрсдэлийн газар:

- Иргэдийн зээлийн багцын чанарт нөлөөлөгч хүчин зүйлсийг тодорхойлж, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, эрсдэлийг бууруулах, багцын эрсдэлийг хүлээн зөвшөөрөх түвшинд барьж ажиллахад дэмжлэг үзүүлэх;
- Иргэдийн зээлийн багцын зээлийн хяналт болон төлүүлэх үйл ажиллагааны стратеги чиглэлд баримтлах зарчмуудыг тодорхойлох, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааг дэмжиж ажиллах;

- Иргэдийн зээлийн багц, түүний эрсдэлтэй холбоотой үйл ажиллагааг сайжруулах, шаардлагатай заавар, зөвлөмжөөр хангах, холбогдох нэгжүүдтэй хамтран ажиллах;
- Тухайлсан бүтээгдэхүүн, үйл ажиллагааны журмын хүрээнд зээлийн шийдвэр гаргалт болон хяналтын үйл явцад оролцох;
- Иргэдийн зээлийн багцын чанар, эрсдэл, скоринг, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, эрсдэлийг бууруулах, чанарыг сайжруулах чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ боловсруулах;
- Хэрэглээний зээлийн эрсдэлийн удирдлагад шаардлагатай өгөгдлийг олборлох, мэдээ тайлан бэлтгэх, Behavioral Scoring болон Application Scoring үнэлгээ, бусад шаардлагатай үнэлгээ загварчлалыг боловсруулах, сайжруулах, тэдгээртэй холбоотой зохицуулалт хийх;

Зээлийн бодлого зохицуулалтын газар:

- Зээлийн бодлого, зээлийн бүтээгдэхүүний журам болон үйл ажиллагааны журмыг боловсруулах, хөгжүүлэх;
- Гуравдагч этгээдтэй төслийн болон ногоон зээлийн бүтээгдэхүүнээр хамтран ажиллах, үйл ажиллагааг зохицуулах;
- Зээлийн процессийн автоматжуулалтын төслүүд, зээлийн программын хөгжүүлэлт, сайжруулалтыг хариуцан ажиллах;
- Лизингийн бүтээгдэхүүнтэй холбоотой үйл ажиллагаа, харилцааг зохицуулах;
- Зээлээр баталгаажсан бондын хоёрдогч шинжилгээ хийх болон багц худалдах, худалдсан багцад үйлчилгээ үзүүлэх, холбогдох нэгж газартай хамтран ажиллах;
- Зах зээл, өрсөлдөөний судалгаа хийх, зээлийн бүтээгдэхүүний үнэ болон бусад нөхцөлийг хариуцан ажиллах;

Зээлийн эрсдэлийн удирдлагын арга хэрэгсэл

Банк нь зээлийн эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлэхдээ иргэдийн хэрэглээний зээл болон бизнесийн зээл гэсэн бүтээгдэхүүний төрөл, зориулалтад суурилсан арга хэрэгслийг ашигладаг.

Иргэдийн зээлд бүх төрлийн хэрэглээний зээл, орон сууцны зээл, малчдын зээл, хөдөө аж ахуйн зээл болон бага дүнтэй бизнесийн зээлийг багтаан авч үздэг.

- Банк нь иргэдийн зээлийн шийдвэр гаргалт болон багцын эрсдэлийн удирдлага, хяналтад Application scoring (2015 оноос хойш), Behavioral Scoring (2020 оноос хойш), Зээлийн түүхийн үнэлгээ (2012 оноос хойш), Flow rate (2018 оноос хойш), New volume quality (2018 оноос хойш) зэрэг үнэлгээний загвар, аргачлалуудыг ашиглаж байна.
- Иргэдийн зээлийн багцын хувьд бүтээгдэхүүн тус бүрээр чанарын үзүүлэлтүүдийг тогтмол хянаж, анхааруулах дохио үзүүлэлт илэрсэн тохиолдол тухай бүрт үнэлэлт дүгнэлт гарган шаардлагатай арга хэмжээг авах байдлаар зээлийн багцын эрсдэлийг удирдан ажиллаж байна.
- Банк “Зан төлөвийн үнэлгээ” /“Behavioral scoring”/-г шинээр хөгжүүлэн, 2020 оны 8 дугаар сараас эхлэн хэрэглээний зээл болон бага дүнтэй бизнесийн зээлийн шийдвэр гаргалт, багцын чанарын удирдлагад ашиглаж эхэлсэн. Behavioral scoring /“BS”/ нь банкны бүх харилцагч иргэдийн санхүүгийн зан төлөвийн үнэлгээг бүрэн автоматжуулсан байдлаар тогтмол шинэчилдгээрээ гол онцлог, давуу тал бүхий эрсдэлийн үнэлгээний загвар юм. Энэхүү загварыг машин сургалт ашиглан тогтмол сайжруулан ажиллаж байна.
- Иргэдийн зээлийн шийдвэр гаргалтыг AS үнэлгээ, BS үнэлгээ болон Зээлийн түүхийн үнэлгээг ашиглан автоматаар, эсвэл зээлийн хороогоор хэлэлцэх замаар тухайн зээлдэгчийн эрсдэлийн үнэлгээний оноонууд, орлогын төрөл, бүтээгдэхүүний онцлогоос хамааруулан шийдвэрлэж, тэдгээрт тохирсон үнийн бодлого, эрсдэлийн бодлогыг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

Хугацаа хэтэрсэн болон чанаргүй зээлтэй ажиллах, салбар болон газар, нэгжүүдийг нэгдсэн мэдээллээр хангах зорилгоор “Debt collection” программ, цэсийг банк дотоодын эрсдэлийн удирдлагын системдээ ашиглаж байна.

2023 5 29

- Бизнесийн зээлд иргэдийн бага дүнтэй бизнесийн зээлээс бусад бүх төрлийн бизнесийн зээлийн бүтээгдэхүүнийг авч үздэг.
- Бизнесийн зээлийн шийдвэр гаргалт болон зээлийн эрсдэлийн удирдлагад Risk rating үнэлгээний загварыг 2008 оноос эхлэн хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд Frankfurt school-ээс авсан зөвлөх үйлчилгээний хүрээнд тус үнэлгээний загварыг 2020 онд сайжруулан ашиглаж байна. Загвар нь зээлдэгчийн болон тухайлсан зээлийн үнэлгээг тодорхойлон ажилладаг.
- Бизнесийн зээлийн багцын хувьд онцгой, эрсдэл өндөртэй бизнес сектор тус бүрээр багцын лимитүүдийг тогтоон хянаж, багцын төвлөрлийн эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлж байна.

Зээлийн эрсдэлийг хянах болон тайлагнах систем

ТУЗЭХ болон ТБЗЭХ-нд сар бүр банкны зээлийн эрсдэлийн лимитүүдийн гүйцэтгэл, хяналтуудыг агуулсан иж бүрэн тайланг бэлтгэн хүргүүлдэг ба шаардлагатай тохиолдолд холбогдох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлдэг.

ХААН Банк нь зээл олгосны дараах процесст зээлийн чанар муудах, үүсч болзошгүй зээлийн эрсдэлийг эрт илрүүлэх, эрсдэлээс урьдчилан сэрэмжлүүлэх арга хэмжээ авах, хянах үйл ажиллагааг доорх 2 системийн хүрээнд хийж байна.

- Эрт илрүүлэх систем. 500 сая төгрөгөөс дээш бизнесийн зээлийн үлдэгдэлтэй харилцагчийн бизнесийн үйл ажиллагаанд илрэх эрсдэлийн дохио үзүүлэлтийг нэгж зээлийн болон багцын түвшинд тодорхойлж, асуудалтай болон асуудал үүсч болзошгүй зээлийг "Анхаарах" жагсаалтад бүртгэдэг. Бизнесийн зээлийн эрсдэлийн газраас энэхүү жагсаалтад хяналт тавьж, холбогдох арга хэмжээг төлөвлөх, гүйцэтгэлийг хянах замаар эрсдэлийг бууруулан ажилладаг. Эрт илрүүлэлтийн системийн үйл ажиллагааны тайланг сар бүр ТБЗЭХ-нд тайлагнадаг.
- Зээлийн давтамжит хяналтын систем. Байгууллага болон иргэнд олгосон 500 сая төгрөгөөс дээш бүх төрлийн бизнесийн зээлийн үлдэгдэлтэй харилцагчдад санхүүгийн болон санхүүгийн бус хяналтыг хариуцсан нэгж жилд хамгийн багадаа нэг удаа хийж холбогдох эрсдэлийн хороонд танилцуулж "Анхаарах" зээлүүдийг тодорхойлох, арга хэмжээний төлөвлөгөө боловсруулах, давтамжит хяналтын нэгдсэн үр дүнг хагас жил тутам ТУЗДЭХ-нд тайлагнана.

Зээлийн төвлөрлийн эрсдэл, хяналт

Ижил төрлийн газар зүйн бүс болон эдийн засгийн нэг салбарт бизнес эрхэлдэг харилцагчдын үйл ажиллагаанд улс төр, эдийн засаг болон бусад аливаа өөрчлөлт гарахад тэдгээрт ижил маягаар нөлөөлөхөөр байвал төвлөрлийн эрсдэлийг авч үздэг.

Зээлийн эрсдэлийн хэт төвлөрлөөс зайлсхийх үүднээс Банк өөрийн бодлого болон журмаараа зээлийн багцад эрсдэлийг тараан байршуулдаг. Банк нь зээлийн өргөдлийг нарийн судлах, эрсдэлийн түвшинд суурилсан хүүгийн хувь хэмжээг тогтоох, төвлөрлийн эрсдэлийг удирдах үүднээс нэг зээлдэгч, эдийн засгийн салбар зэрэг үзүүлэлтээр зээлийн багцад лимит тогтоох, түүнд хяналт тавих зэргээр зээлийн багцын эрсдэлийг хянаж удирддаг. Банкны тухай хуульд заасны дагуу Банк дараах хязгаарлалтыг үйл ажиллагаандаа мөрдөж ажиллах үүрэг хүлээдэг. Үүнд:

- Нэг зээлдэгч, түүнд холбогдох этгээдэд олгосон зээл, зээлтэй адилтган тооцох бусад активын нийт өөрийн хөрөнгөнд эзлэх хувь $\leq 20\%$;
- Банк холбогдох этгээдэд олгосон зээлийн хэмжээ болон зээлтэй адилтгах бусад хөрөнгийн дүн нь Банкны өөрийн хөрөнгийн 5%-иас, тэдгээрийн нийлбэр дүн нь өөрийн хөрөнгийн 20%-иас тус тус хэтрэхгүй;
- Нийт томоохон зээлдэгчдэд олгох активын нийлбэр нь банкны өөрийн хөрөнгийн 300%-иас тус тус хэтрэхгүй байхаар зохицуулсан байдаг.

Мөн банк нь банкны тухай хуульд заасан дээрх хязгаарлалтуудаас гадна эдийн засгийн салбарын төвлөрөлтэй холбоотой дараах дотоод хязгаарлалтуудын тогтоон мөрдөн ажиллаж байна. Үүнд:

2023 5 29

- Нийт өөрийн хөрөнгөтэй харьцуулсан банкны нэг зээлдэгчид олгох зээлийн дээд хэмжээг 10%-иас хэтрүүлэхгүй байх;
- Уул уурхайн салбарт олгосон зээлийн багцыг банкны нийт зээлийн багцын 10%-иас хэтрүүлэхгүй байх;
- Барилгын салбарт олгосон зээлийн багцыг банкны нийт зээлийн багцын 10%-иас хэтрүүлэхгүй байх;
- Газар тариалангийн салбарт олгосон зээлийн багцыг банкны нийт зээлийн багцын 5%-иас хэтрүүлэхгүй байх;
- Ханшийн эрсдэлээс хамгаалагдаагүй гадаад валютын зээлийн багцыг банкны нийт зээлийн багцын 5%-иас хэтрүүлэхгүй байх;
- Шатахууны импорт, худалдааны салбарт олгосон зээлийн багцыг банкны нийт зээлийн багцын 7.5%-иас хэтрүүлэхгүй байх.

Стресс тест

Банк нь зээлийн багцын түүхэн мэдээллийн сан дээр үндэслэн эконометрикийн арга хэрэгсэл ашиглах замаар зээлийн эрсдэлийн стресс тестийг тогтмол хийж гүйцэтгэдэг. Үүнд голлох макро индикаторууд, мөн эдийн засгийн салбар тус бүрийн зээлийн багцын үл төлөгдөх магадлалын тоон мэдээллүүдийг ашигладаг.

Аргачлалын хувьд зээлийн багцын чанарыг илэрхийлэх гол үзүүлэлтүүдийг макро эдийн засгийн тайлбарлагч хувьсагчуудаас хамааруулан корреляцын коэффициентийг тооцож, өндөр хувьтай нөлөөлж буй хувьсагчуудыг тайлбарлагч хувьсагчаар сонгодог. Макро эдийн засгийн тайлбарлагч хувьсагчуудыг ашиглан макро эдийн засгийн орчныг илэрхийлэх индикатор боловсруулсан бөгөөд түүхэн хугацааны тархалтын мэдээллийг ашиглан стресс нөхцөлийн шалгуур үзүүлэлтийг тодорхойлон авч үздэг. Макро индикаторын ирээдүйн сценари хувилбаруудад зээлийн багцын үл төлөгдөх магадлал ямар түвшинд байхыг түүхэн хугацааны цувааны регрессийн загварт үндэслэн гаргадаг.

Хөрвөх чадварын эрсдэлийн удирдлага

ХААН Банк нь хөрвөх чадварын эрсдэлийн удирдлагын үйл ажиллагааны хүрээнд Монголбанк болон олон улсын санхүүгийн байгууллагуудын зүгээс тавьсан шалгуур үзүүлэлтүүдийг ханган ажиллахын зэрэгцээ нэгдсэн эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоог мөрдлөг болгон ажиллаж байна. Энэхүү тогтолцооны дагуу тус эрсдэлийг Актив пассивын удирдлагын хороо хариуцдаг ба тухайн жил мөрдөгдөх хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн мэдэгдэл, стратеги болон бодлогын баримт бичгийг баталснаар холбогдох газар нэгжүүд хамтран хяналт, удирдлагыг өдөр тутамдаа хэрэгжүүлж ажилладаг. Хөрвөх чадварын эрсдэлийн удирдлагыг сайжруулах, үр нөлөөг нэмэгдүүлэхийн тулд мөнгөний захын хэрэгслүүдийн арилжааны лимитүүдийг 6 сар тутам шинэчлэн баталдаг. Мөн онцгой нөхцөл байдлын үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулж, стресс тест болон мэдрэмжийн шинжилгээг тодорхой хугацааны давтамжтайгаар тайлагнадаг. Түүнчлэн Актив пассивын удирдлагын хороо нь долоо хоног тутам хуралдаж хяналтыг хэрэгжүүлдэг.

Хөрвөх чадварын болзошгүй эрсдэлд бэлэн байхын тулд хөрвөх чадварын харьцааны түвшнүүдийг тодорхойлж, нөөц хэмжээг бий болгон тухай бүр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээг баталсан байдаг. Үүнээс гадна эрсдэлийг цогцоор нь цаг тухайд нь үнэн зөв хэмжих тайлагналын системийг бий болгож тогтмол мэдээлдэг.

Эрсдэлийн хяналтын хувьд зохицуулагч байгууллага болох Монголбанкаас шаарддаг зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтүүдийн нэг болох Төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын харьцаа (ТТГЧХ) болон харилцагч олон улсын байгууллагуудаас шаарддаг Базел III стандартын хөрвөх чадвартай холбоотой гол харьцаа үзүүлэлтүүд болох Хөрвөх чадварыг хангах харьцаа (LCR) болон Цэвэр галтвортой санхүүжилтийн харьцаа (NSFR) зохистой түвшинд ханган ажилладаг.

Зах зээлийн эрсдэлийн удирдлага

Зах зээлийн эрсдэл гэдэг нь хүү, гадаад валютын ханш болон үнийн өөрчлөлт зэрэг зах зээлийн хувьсагчдын өөрчлөлтөөс шалтгаалан банкны эзэмшиж буй санхүүгийн хэрэглүүрүүдийн бодит үнэ цэнэ эсвэл ирээдүйн мөнгөн урсгал хэлбэлзэх эрсдэлийг хэлнэ. Банк нь бизнес төлөвлөгөө ба стратеги зорилгын хүрээнд жил тутам хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн мэдэгдлийг ТУЗ-өөр хянан батлуулж, түүний хүрээнд зах зээлийн эрсдэлийн дотоод хязгаарлалтуудыг тогтоож, хэмжиж, хяналт тавьж удирддаг.

Гадаад валютын эрсдэлийн тоон ба чанарын шинжилгээ

Банк нь гадаад валютын ханшийн хэлбэлзлээс үүсэж болзошгүй алдагдлыг банкны эрсдэл даах чадвартай нь уялдуулах зорилгоор тухайн нэг болон нийт гадаад валютын позицид тогтоосон Монголбанкны хязгаарлалтуудыг мөрдөж ажиллахын зэрэгцээ "Хамгийн их эрсдэлийн арга-ХИЭА", мэдрэмтгий байдлын шинжилгээ, стресс тестийн шинжилгээ зэрэг дотоод үнэлгээний аргачлалуудыг ашиглан эрсдэлээ хэмжиж, удирддаг. ХИЭ аргачлал нь Базелийн хорооноос тодорхойлсон загварын үнэлгээнд тавигдах шаардлагуудын дагуу ханшийн хэлбэлзлийн үнэлгээний загварууд, тэдгээрийн үнэлгээний чанарыг бодит мэдээлэлтэй харьцуулах замаар тодорхойлдог буцаан шалгалтын аргачлалуудад суурилдаг.

Банкны өөрийн хөгжүүлсэн "VaR" программ хангамж нь өдөр тутмын ханшийн хэлбэлзлийг вариаци-ковариаци, түүхэн эх үүсвэр болон хүлээгдэж буй алдагдлын загваруудаар үнэлэх, мөн багцын ХИЭ-ийн хэрэгслүүдийг тооцох, дотоод лимитийн хэрэгжилтийг өдөр тутам хянах боломжийг олгодог. Банк нь гадаад валютын эрсдэлийг тооцох дотоод программ хангамжид эрсдэлийн үнэлгээний найдвартай, үнэн зөв байдлын хүрээнд загварууд болон буцаан шалгах аргачлалуудыг өргөтгөх, удирдлагын мэдээллийн системийн чанарыг сайжруулах зэргээр тасралтгүй хөгжүүлэлтийг хийдэг.

Түүнчлэн гадаад валютын захад тогтворгүй байдал үүссэн үед банкны авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулахын зэрэгцээ гадаад валютын ханшийн эрсдэлийн стресс тестийг улирал тутам хийж банкны санхүүгийн байдалд үзүүлэх материаллаг сөрөг нөлөөллийг тодорхойлж байна. Гадаад валютын ханшийн эрсдэлийн стресс тестийн сценарийг сонгохдоо макро эдийн засгийн эрсдэлийн үүсэж болзошгүй үйл явдлын итгэлцүүрээс хамааруулан доорх 3 төрлийн аргачлалаас сценари сонголтыг хийдэг. Үүнд:

- Түүхэн үйл явдалд суурилсан;
- Стресс бүхий ХИЭ арга;
- Экстрем утгын онол.

Тоон шинжилгээний аргачлалуудаас гадна банкны үйл ажиллагаанд тавигдах хуулийн хязгаарлалтын хүрээнд банк нь гадаад валютын активын чанарт төвлөрч харилцагч талуудын зээлийн эрсдэлийн түвшингээс хамааруулан дотоод лимитийг тогтоосноор валют арилжааны үйл ажиллагаанд үүсэж болзошгүй төлбөр тооцооны эрсдэл болон харилцагч талын зээлийн эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээг авдаг. Харилцагч банкны зээлийн эрсдэлийн үнэлгээний аргачлал нь олон улсын үнэлгээний байгууллагаас гаргасан зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээний загвар, шилдэг туршлагад суурилан тухайн банкны үйл ажиллагаа явуулж буй улсын макро орчны шинжилгээ, санхүүгийн шинжилгээ, чанарын тохируулга зэргийг авч үздэг.

Хүүгийн эрсдэлийн тоон ба чанарын шинжилгээ

Банк нь үр ашигтай хүүгийн эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлэх зорилгын хүрээнд Базелийн хорооноос гаргасан хүүгийн эрсдэлийг хэмжих зөвлөмжүүдийг баримталдаг. Банкны бүртгэл дэх хүүгийн эрсдэлийг хэмжихдээ статик дахин үнэлгээний зөрүүний аргачлалын дагуу хүүгийн мэдрэмжтэй хөрөнгө, өр төлбөр болон балансын гадуурх үзүүлэлтүүдийг тогтмол хүүтэй бол эргэн төлөгдөх хугацааны дагуу хувьсах хүүтэй бол дараагийн дахин үнэлгээний хугацааны дагуу тогтоосон хугацааны ангиллуудад хуваарилан глобал хүүгийн шокийн сценариудын үр дүнд банкны төлөвлөсөн цэвэр хүүгийн орлого болон өөрийн

хөрөнгийн эдийн засгийн үнэ цэнд үзүүлэх нөлөөг тооцдог. Гэхдээ доорх нуугдмал сонголттой хөрөнгө, өр төлбөр болон балансын гадуурх үзүүлэлтүүдийн онцлог шинж, бүтээгдэхүүний нөхцөл, түүхэн мэдээлэлд тулгуурлан стандарт аргачлал ба тогтоосон стандарт параметруудийг ашиглан мөнгөн урсгалыг загварчлан хүүгийн түвшний өөрчлөлтөд үзүүлэх нөлөөллийг тооцдог. Үүнд:

- Урт хугацаатай, тогтмол хүүтэй урьдчилгаа төлөлтийн эрсдэл өндөртэй зээлийн багц;
- Кредит карт ба бусад зээлийн шугамын ашиглалт;
- Харилцах болон хугацаагүй хадгаламжийн тогтвортой ба тогтворгүй хэсэг;

Түүнчлэн хүүгийн түвшний өөрчлөлтөөс шалтгаалан арилжааны зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгийн зах зээлийн үнэлгээ буурснаас үүсэх үнийн эрсдэлийг арилжааны бүртгэл дэх хүүгийн эрсдэлийн хүрээнд хэмжиж, удирдаж байна. Тухайн эрсдэлийг Базелийн хорооны арилжааны бүртгэлийн стандарт үнэлгээний аргачлалын дагуу ерөнхий хүүгийн эрсдэл болон credit spread-ийн эрсдэлийн үзүүлэлтүүдээс хамааруулан тооцоолдог. Банк нь олон улсын санхүүгийн зээлдүүлэгч байгууллагуудтай байгуулсан хоёр талын гэрээнд тусгагдсан санхүүгийн эрсдэлийн харьцаа үзүүлэлтийн шаардлагуудын хүрээнд дахин үнэлгээний зөрүүний харьцаа үзүүлэлтийн хязгаарлалтыг мөн хангаж ажиллаж байна. Түүнчлэн банк нь өөрийн эрсдэл даах чадварыг үнэлэх, цаашлаад том хэмжээний гэнэтийн өөрчлөлтөөс учирч болзошгүй алдагдлыг тэсвэрлэх, хангалттай хэмжээний өөрийн хөрөнгө ба төлбөрийн чадвартай эсэхийг тодорхойлох, хүндрэлийг даван туулах шаардлагатай нөөцийг бүрдүүлэх, онцгой нөхцөл байдлын үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний үр ашигтай байдлыг нэмэгдүүлэх зорилгоор Монголбанкны зохицуулалтын шаардлагад авч үздэггүй материаллаг гэж үзсэн зах зээлийн эрсдэлүүдийг хэмжиж, тогтмол хяналт тавьж ажилладаг.

Үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлага

Банк нь Үйл ажиллагааны эрсдэлийг Банкны дотоод үйл ажиллагааны тохиромжгүй, доголдолтой байдал, хувь хүн болон гадаад хүчин зүйлсийн улмаас банкны стратеги болон зорилтод нөлөө үзүүлэх үйл явдал гэж тодорхойлдог. Үйл ажиллагааны эрсдэлд дараах дэд ангиллууд багтдаг:

- Дотоод залилан;
- Гадаад залилан;
- Хөдөлмөрийн харилцаа болон ажлын байрны аюулгүй байдал;
- Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ болон бизнесийн үйл ажиллагааны алдаа дутагдал;
- Биет эд хөрөнгийн эвдрэл гэмтэл;
- Бизнесийн тасалдал;
- Гүйцэтгэл, нэвтрүүлэлт болон процессын удирдлагын алдаа дутагдал.

ТУЗ банкны үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлагыг ерөнхий байдлаар хариуцдаг бол Эрсдэл хариуцсан дэд захирал өдөр тутмын банкны үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлагыг удирдан чиглүүлдэг.

ХААН Банк Үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлагыг үр дүнтэй хэрэгжүүлэх үүднээс үйл ажиллагааны эрсдэлийг удирдах бодлого, журам, арга хэрэгслүүдийг олон улсын стандарт, жишигт нийцүүлж батлуулан банкны өдөр тутмын үйл ажиллагаа болон шийдвэр гаргалтад хэрэгжүүлэн ажилладаг. Үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлагад GRC систем дэмжлэг үзүүлдэг бөгөөд энэ нь эрсдэлийн мэдээллийн ил тод байдлыг хангаж тухай бүр тайлагнах боломжийг олгодог. Үйл ажиллагааны эрсдэлийн аргачлалд Нэгжийн эрсдэлийн самбар (unit risk dashboard), Эрсдэл ба хяналтын бие даасан үнэлгээ (RCSA), Алдагдлын мэдээллийн сан (Loss database) болон Асуудлын удирдлага (Issue management) зэрэг багтдаг.

Дотоод хяналтын тогтолцоо

Банк олон улсын сайн туршлагад суурилан Дотоод хяналтын бодлогыг баталж, банкны бүх түвшинд хэрэгжүүлдэг. Дотоод хяналтын бодлогын зорилго нь дотоод хяналтын тогтолцооны бүрэлдэхүүн хэсгүүд тэдгээрт баримтлах зарчим, оролцогч талуудын үүрэг хариуцлагыг тодорхойлж, үр дүнтэй хяналтын

тогтолцоог бүрдүүлэн, банкны үйл ажиллагааны, нийцлийн, комплаесын зорилтуудыг үр дүнтэй биелүүлэх юм. Дотоод хяналтын бодлого нь дараах бүрэлдэхүүн хэсгээс бүрдэнэ.

- Өдөр Хяналтын орчин
- Эрсдэлийн үнэлгээ
- Хяналтын үйл ажиллагаа
- Мониторинг
- Мэдээлэл харилцаа холбоо

Дээрх 5 бүрэлдэхүүн хэсэг 17 зарчмын хүрээнд банкны бүх түвшинд дотоод хяналтын тогтолцоог бүрдүүлэн ажилладаг.

Мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэлийн удирдлага

ХААН Банк нь бизнесийн үйл ажиллагаа болон мэдээллийн технологид нөлөө үзүүлж буй мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэлийг хамгийн бага түвшинд удирдаж ажилладаг. Мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэлийг системтэйгээр тодорхойлох, дүн шинжилгээ хийх, үнэлэх, арга хэмжээ авах болон эрсдэлийг тайлагнах зорилгоор банк нь ISO 31000 (Эрсдэлийн удирдлагын зарчмууд ба зааварчилгаа) болон ISO 27005 (Мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэлийн удирдлага) зэрэг стандартуудын дагуу олон улсад шалгарсан онол, арга барилыг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлдэг.

Банк нь мэдээллийн аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог ISO 27001:2013 стандартын дагуу үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэн ажилладаг бөгөөд тус стандарт нь мэдээллийн хөрөнгийн аюулгүй байдлыг хангаж ажиллахад чиглэгдсэн, эрсдэлд суурилсан олон улсын мэдээллийн аюулгүй байдлын стандарт юм. Банк нь мэдээллийн хөрөнгийн сул талыг ашиглан түүний нууцлал, бүрэн бүтэн, хүртээмжтэй байдал алдагдсанаар хохирол хүлээх эрсдэлийг үр дүнтэй удирдахаар Мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэлийн дэд хороог тогтмол зохион байгуулж ажилладаг. Цахим аюулгүй байдлын газар нь Төв банкны газар, албадуудад, Улаанбаатар болон орон нутгийн салбар, тооцооны төвүүдэд үйл ажиллагааны хүрээнд гарч болзошгүй Мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэлийг тодорхойлох, үнэлэх ажлыг гүйцэтгэдэг ба Мэдээллийн аюулгүй байдлын дэд хорооны самбарт бүртгэгддэг.

Мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэлийн дэд хороо нь ХААН Банкны Эрсдэлийн удирдлагын ерөнхий бодлого, Санхүүгийн бус эрсдэлийн удирдлагын бодлогын дагуу банкны Мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо болон эрсдэлийн удирдлагын үйл явцад тогтмол хяналт тавьж ажилладаг бөгөөд Мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэлүүдийг тодорхойлох, үнэлэх, үр дүнтэй удирдах байдлаар авах арга хэмжээ, стратегийг хэлэлцэж шийдвэрлэх зорилготой. Банк нь Мэдээллийн аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцооны, Төлбөрийн картын аюулгүй байдлын олон улсын стандартуудын шаардлага болон мэдээллийн аюулгүй байдлын бодлого, журмын дагуу дотоод хэрэгжилтийн шалгалтыг тогтмол хийж гүйцэтгэдэг.

Хууль, Комплаенсийн эрсдэлийн удирдлага

Хуулийн эрсдэлийн удирдлага

Банкны хуулийн эрсдэл гэдэгт Монгол Улсын хууль тогтоомж, төрийн эрх бүхий байгууллагын баталсан дүрэм, журам, заавар, стандартыг үйл ажиллагаандаа мөрдөж ажиллаагүй, банкны хэмжээнд хүчин төгөлдөр гэрээнүүдэд шинээр батлагдсан хууль тогтоомж болон хуульд нэмэлт өөрчлөлт орсон даруйд холбогдох өөрчлөлтүүдийг оруулаагүй, мөн түүнчлэн банк аливаа маргааныг шүүхээр хянан шийдвэрлүүлэх нөхцөл үүсэх явдлыг ойлгоно.

Хууль, эрх зүйн эрсдэлийг тодорхойлох, үнэлэх, арга хэмжээ авах, хянах, тайлагнах үйл явцыг Санхүүгийн бус эрсдэлийн удирдлагын бодлогын дагуу хэрэгжүүлдэг. Хууль, эрх зүйн эрсдэлийг ач холбогдлын түвшнээр нь эрэмбэлж, өндөр түвшний болон хүлээн зөвшөөрөх лимит зөрчилдсэн эрсдэлийг талаарх мэдээллийг эрх бүхий хороодод танилцуулж, холбогдох шийдвэрүүдийг гаргуулдаг. Хууль, эрх зүйн

2023 5 29

эрсдэлтэй холбоотой тайлан, мэдээг Үйл ажиллагааны эрсдэлийн дэд хороо, Эрсдэлийн удирдлагын хороонд тайлагнадаг.

Банкны хувьд хууль зүйн эрсдэл үүсэхээс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах зорилгоор дараах эрсдэлийн удирдлагыг өдөр тутамдаа хэрэгжүүлэн ажиллаж байна:

- Гэрээ болон бодлого, журмын хяналт - хууль тогтоомжийн өөрчлөлт шинэчлэлт, банкны эрх бүхий этгээдийн шийдвэртэй уялдуулан банкны стандарт болон стандарт бус гэрээ, бодлого, журам, бусад эрх зүйн актыг хянаж хуульд нийцүүлэх;
- Хууль, тогтоомжийн шинэчлэл, нэмэлт өөрчлөлтийн талаарх мэдээллийг тухай бүр авах, банкны эрх ашгийг хөндсөн, банкны үйл ажиллагаанд хамааралтай хууль, тогтоомжийн төсөлд санал өгч тусгуулах, тухайн нэмэлт өөрчлөлтийн талаар судалгаа хийж, банкны үйл ажиллагааг түүнд нийцүүлэх талаар бэлтгэл хангах;
- Шүүхийн болон шүүхийн бус журмаар банкны эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалж, хэрэг маргаан хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд оролцох ба ямар шалтгаан нөхцөлөөс үүдэн маргаан үүсч байгаа талаар судалгаа хийж, тухайн төрлийн маргаан дахин үүсэхээс урьдчилан сэргийлэх талаар шаардлагатай арга хэмжээг тухай бүр авч хэрэгжүүлэх.

Комплаенсийн эрсдэлийн удирдлага

Комплаенсийн эрсдэл гэж Банкны хэмжээнд Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх (МУТСТ)-тэй холбоотой хууль тогтоомж, дүрэм, журам болон банкны дотоод ёс зүйн дүрмийг дагаж мөрдөөгүйн улмаас хуулийн дагуу эрх бүхий зохицуулагч байгууллагаас өндөр дүнтэй торгууль ногдуулах, их хэмжээний санхүүгийн алдагдалд орох, банкны нэр хүнд унах зэргийг комплаенсийн эрсдэл гэж ойлгоно. ХААН Банкны комплаенсийн эрсдэлийн удирдлагын зорилго нь комплаенсийн эрсдэлийн удирдлагын үр дүнтэй механизмыг бий болгох замаар эрсдэлийг үр дүнтэй тодорхойлох, үнэлэх, урьдчилан сэргийлэх, шийдвэрлэх арга хэмжээ авах, улмаар банкны хэмжээнд холбогдох хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангуулахад оршдог бөгөөд ингэхдээ ТУЗ болон Гүйцэтгэх удирдлагын эрх, үүрэг, хариуцлагыг оновчтой тодорхойлон, комплаенсийн эрсдэлийг өндөр түвшинд үр дүнтэй удирдаж, хяналт тавьдаг.

ХААН Банкны ТУЗ болон Гүйцэтгэх удирдлагын зүгээс банкны хэмжээнд дагаж мөрдөх комплаенсийн дотоод хяналтын хөтөлбөр, холбогдох бодлого, журмыг хянаж, баталдаг. Төлөөлөн удирдах зөвлөлөөс комплаенсийн эрсдэлийн удирдлагын өдөр тутмын хяналтыг хэрэгжүүлэх эрхийг Гүйцэтгэх удирдлагад олгох бөгөөд гүйцэтгэх удирдлагын зүгээс комплаенсийн эрсдэлтэй холбоотой үүссэн асуудал, тайлантай танилцаж, аливаа зөрчил дутагдлыг нэн даруй арилгах үүрэг даалгавар, чиглэлийг өгч, хяналт тавин ажилладаг. Банкны газар нэгжийн захирал, ахлах ажилтнууд нь комплаенсийн бодлого, журмыг нийт ажилтнуудад түгээн, хэрэгжилтэд хяналт тавих үүрэгтэй.

ХААН Банкны Гүйцэтгэх захирал нь комплаенс хариуцсан захирлыг томилж, Комплаенсийн газрын чиг үүрэг, зохион байгуулалтын бүтцийг тодорхойлж, чиг үүргээ хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай хүний нөөц, технологи, программ хангамж, нөхцөл боломжийг бүрдүүлж, комплаенсийн ажилтнуудын хараат бус байдлыг ханган ажилладаг.

Мөнгө угаахтай тэмцэх үйл ажиллагаа

Монгол Улс нь Санхүүгийн хориг арга хэмжээ авах байгууллага (FATF)-ын Ази Номхон далайн бүс нутаг хариуцсан бүлэг (APG)-ийн гишүүн бөгөөд Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх үндэсний хууль тогтоомжийн зохицуулалт бүхий тогтолцоотой юм. Монголбанкны дэргэдэх Санхүүгийн мэдээллийн алба нь Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль тогтоомж, түүнд нийцүүлэн гаргасан стандарт, дүрэм, журмын хэрэгжилтэд хяналт тавин ажилладаг.

2023 5 29 I

ХААН Банк нь Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх (МУТСТ) олон улсын тэргүүн туршлага, стандартыг үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлж, санхүүгийн гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлээр дотооддоо түүнээс манлайлж ажилладаг бөгөөд банкны нийт удирдлага, ажилтнууд нь харилцагчаа төдийгүй санхүүгийн тогтолцооны бүрэн бүтэн байдлыг хамгаалах үүргээ ухамсарласан байдаг.

ХААН Банк нь МУТСТ стандарт шаардлага, хууль тогтоомжид нийцүүлэн дотоод бодлого, журмаа боловсруулан баталж, мөрдлөг болгон ажилладаг. МУТС эрсдэлийг удирдах, хяналтыг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой банкны дотоод бодлого, журмуудаас дурдвал "Мөнгө угаах болон санхүүгийн гэмт хэргийн эсрэг баримтлах бодлого", "Авлига, хээл хахуулийн эсрэг бодлого", "Хориг арга хэмжээний бодлого", "Улс төрд нөлөө бүхий этгээдийн талаар баримтлах бодлого", "Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхээс урьдчилан сэргийлэх журам", "Харилцагчийг таньж мэдэх, бүртгэх үйл ажиллагааны журам", "Хоригтой тулгах үйл ажиллагааны журам", "Банкнаас харилцагчийн бизнес харилцааг цуцлах, банкны үйлчилгээг зогсоох, хязгаарлах журам", "Гүйлгээнд хяналт тавих журам", "Сэжигтэй гүйлгээ, үйлдлийг мэдээлэх журам" зэрэг болно. Банкны дотоод баримт бичгийн удирдлагын журмын дагуу жил бүр дээрх бодлого, журмын хэрэгжилт, үр дүнтэй байдалд хяналт тавьж, шинэчлэн сайжруулах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлдэг.

Комплаенсийн газар нь МУТСТ-тэй холбоотой бодлого, журмын хэрэгжилтэд нэгдсэн байдлаар хяналт тавих, үүссэн зөрчил дутагдал, асуудалд холбогдох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэн, удирдлагад тайлагнах чиг үүргийг хэрэгжүүлдгээс гадна бөгөөд дор дурдсан ерөнхий чиг үүрэгтэй. Үүнд:

- Ерөнхий комплаенс / банкны харилцагч таньж мэдэх ажиллагааны хяналт;
- Гүйлгээний тусгай хяналт;
- Хориг арга хэмжээний хяналт;
- Санхүүгийн гэмт хэргийн эрсдэлийн удирдлага;
- Комплаенсийн сургалт, хөгжил.

ХААН Банк нь Монгол Улсад мөрдөгдөж буй хууль тогтоомж болон хамтран ажиллагч талуудтай байгуулсан гэрээгээр хүлээсэн аливаа хориг арга хэмжээний шаардлагыг дагаж мөрддөг ба эдгээрийн заримаас дурдвал НҮБ-ын Аюулгүйн зөвлөл болон Европын холбоо, Их Британи, АНУ зэрэг олон улсын байгууллага, улс орнуудын тавьсан хориг арга хэмжээг дагаж мөрддөг. Үүний тулд ХААН Банкны хориг арга хэмжээний хяналтын тусгай хөтөлбөрийг боловсруулж, Гүйцэтгэх удирдлагаар батлуулсан бөгөөд тогтмол сайжруулан шинэчилж, банкны хэмжээнд дагаж мөрдөх, хэрэгжүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлдэг.

Комплаенсийн эрсдэлийн удирдлагын хүрээнд Банкны ажилтнуудад зориулсан МУТСТ чиглэлийн бүх төрлийн сургалтыг системтэйгээр цахимаар, танхимаар, мөн газар дээрх сургалтуудыг тогтмол зохион байгуулдаг. Түүнчлэн банкны дотоод сүлжээгээр дамжуулан мэдлэг олгох гарын авлага, материалыг түгээн бичил сургалтаар тогтмол хангаж ажилладаг. Мөн ХААН Банкны үнэт зүйлүүдийн нэг болох ёс зүйн дүрмийг мөрдлөг болгон бүх ажилтнуудад таниулах, үүн дотроо ажилтнууддаа авлига, хээл хахуулиас ангид байхыг шаардаж Ёс зүйн дүрэмд "Хариуцлагатай, ёс зүйтэй" байх нийтлэг тодорхойлолтыг тусган ажилтан бүр хүлээн зөвшөөрч, баталгаажуулдаг. ХААН Банкны Авлига, хээл хахуультай тэмцэх бодлогыг олон улсын жишиг, дотоодын хууль тогтоомжид нийцүүлэн боловсруулсан бөгөөд уг баримт бичгийг үйл ажиллагааны бүх түвшинд чанд мөрдөн ажиллаж байна.

Мэдээлэл технологийн эрсдэлийн удирдлага

Мэдээлэл технологийн эрсдэлийг бүхэлд нь Мэдээлэл технологи хариуцсан дэд захирал удирдаж, хянадаг бөгөөд түүний харъяа Мэдээлэл технологийн бизнес засаглалын газар нь Мэдээлэл технологийн эрсдэлийг тодорхойлох, үнэлэх, арга хэмжээ авах, хянах, тайлагнах үйл явцыг хариуцан чиглүүлдэг. Банкны мэдээлэл технологийн удирдлага, үйлчилгээний тогтолцооны сайжруулалт, нэвтрүүлэлтийн үйл ажиллагаа нь олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн COBIT, ITIL тогтолцоонд суурилсан байдаг. COBIT тогтолцоонд суурилсан ИТ-ийн аудитын шалгалтыг хоёр жил тутамд хөндлөнгийн аудитын

2023 5 29

байгууллагаар хийлгэдэг төдийгүй уг үнэлгээгээр эрсдэлийн удирдлагын чадавхийн түвшинг үнэмлэхүй сайжруулснаа баталгаажуулсан.

ХААН Банк нь мэдээлэл технологийг ашиглах, нэвтрүүлэх, удирдах, мэдээлэл технологийн үйлчилгээ болон бизнесийн тасралтгүй ажиллагааг хангахтай холбоотой мэдээлэл технологийн эрсдэлийг Мэдээлэл технологийн эрсдэлийн удирдлагын журам, Мэдээлэл технологийн эрсдэлийн дэд хорооны журмын дагуу удирдаж, хянадаг. Банк нь мэдээлэл технологийн эрсдэлүүдийг Мэдээлэл технологийн эрсдэлийн дэд хороогоор тогтмол хянаж, холбогдох шийдвэрүүдийг гаргадаг. Мөн түүнчлэн мэдээлэл технологитой холбоотой аудитын шалгалтаар илэрсэн асуудлууд, зөвлөмжүүд, тэдгээрийн хэрэгжилтийн явц, мэдээлэл технологитой холбоотой бодлого, журмуудыг хэлэлцэж, хянадаг.

Банкны бизнесийн стратеги болон зорилтуудтай уялдуулсан мэдээлэл технологийн процесс болон харилцагчийн үйлчилгээнд нөлөөтэй чухал системүүдэд сэдэвчилсэн эрсдэлийн үнэлгээг тогтмол хийдэг. Мэдээлэл технологийн эрсдэлийн үнэлгээгээр илэрсэн эрсдэлүүдийг мэдээлэл технологийн эрсдэлийн дэд хорооны самбарт бүртгэж, арга хэмжээ авч ажилладаг. Өдөр тутмын үйл ажиллагаанд тулгарч болзошгүй эрсдэлийг таних, илрүүлэхийг дэмжсэн хөтөлбөрийг мэдээлэл технологийн ажилтнуудад тогтмол зохион байгуулдаг.

2. ҮНЭТ ЦААСНЫ ТУХАЙ

2.1. Үнэт цаас гаргах тухай эрх бүхий этгээдийн шийдвэр

Бонд гаргагч нь 2023 оны 5 дугаар сарын 24-ны өдрийн Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн 18 тоот тогтоолоор нийт 30 сая ам.доллар хүртэлх үнийн дүн бүхий "Ногоон бонд гаргах хөтөлбөр" (Бондын хөтөлбөр) хэрэгжүүлж, Бондын хөтөлбөрийн хүрээнд гаргах 170,000 ширхэг хүртэлх төгрөгийн бондын нэрлэсэн үнэ 100,000 төгрөг, 250,000 хүртэлх ширхэг ам.долларын бондын нэгжийн үнэ 100 ам.доллар байх ба тус бондуудыг хэсэгчлэн Монголын хөрөнгийн биржээр дамжуулан нийтэд болон стратегийн хөрөнгө оруулагчдад санал болгохоор шийдвэрлэсэн.

Хавсралт №1. Үнэт цаас гаргах эрх бүхий этгээдийн шийдвэр

2.2. Ногоон бонд гаргах үндэслэл

ХААН Банк харилцагчдынхаа санхүүгийн хэрэгцээ шаардлагыг хангах бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хамгийн найдвартай, шуурхай хүргээд зогсохгүй, бизнесээ нийгэм, байгаль орчинд ээлтэйгээр явуулж, Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийн хөгжилд бодитой хувь нэмэр оруулахын төлөө ажилладаг.

Энэхүү зорилгын хүрээнд Банк нь эрчим хүчний хэмнэлтийг нэмэгдүүлэх, ногоон барилга, ногоон тээвэр, тогтвортой хөдөө аж ахуйн орчин үеийн шийдлүүдийг нэвтрүүлэх, хог хаягдлын асуудлыг шийдвэрлэх, уур амьсгалын өөрчлөлтийг багасгах замаар сөрөг нөлөөг бууруулах байгаль орчинд ээлтэй үйл ажиллагааг санхүүжүүлэх ногоон санхүүжилтийн багцаа эрчимтэй нэмэгдүүлэх дунд хугацааны томоохон зорилтыг хэрэгжүүлж байна.

Уг зорилтын хүрээнд тус үйл ажиллагааг дэмжих урт хугацаат эх үүсвэрийг гадаад болон дотоодын хөрөнгө оруулагчдаас татан төвлөрүүлэх үүднээс олон улсын зах зээлд анхны "Ногоон бонд" гаргасан. Ногоон бонд гаргасны дараа бусад олон улсын санхүүгийн байгууллага, хамтран ажиллагч хөрөнгө оруулагчдаас байгаль орчин, нийгэмд эерэг нөлөө үзүүлэх тогтвортой хариуцлагатай хөрөнгө оруулалтыг дэмжих өндөр сонирхолтой байгаагаа илэрхийлсэн.

Иймд банк нь олон улсад ногоон бонд гаргасан туршлагад үндэслэн Монголын хөрөнгийн зах зээлд дотоодын анхны ногоон бондыг гаргаж байна. Ингэснээр хөрөнгийн зах зээлд Ногоон бүтээгдэхүүн

нэмэгдэж, хөрөнгийн зах зээлийг тэлэх, дотоодын болон гадаадын хөрөнгө оруулагчид, олон улсын санхүүгийн байгууллагуудад хөрөнгө оруулалтын шинэ боломжийг бүрдүүлэх өндөр ач холбогдолтой.

2.3. Өрийн хэрэгслийн хүү тогтоосон үндэслэл

ХААН Банк нь бондын хөтөлбөрийн хүрээнд гаргах бондуудын купон хүүгийн түвшинг тогтоохдоо макро эдийн засгийн төлөв байдал, зах зээлийн хүү, зах зээл дэх ижил төстэй өрийн хэрэгслүүдийн купон хүүгийн түвшин болон банкны ижил төстэй эх үүсвэрүүдийн зардлуудыг харьцуулсан. Мөн хөрөнгө оруулагчдын сонирхол, шаардлага, банкны зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээ зэрэгт үндэслэн хөтөлбөрийн хүрээнд гаргах бондуудын хүүгийн төрөл, хүүгийн хязгаарыг тодорхойлсон.

Хүснэгт 57. Бондын санал болгож буй хүү

	Ам Долларын Бонд (3-5 жил хүртэл)	Төгрөгийн Бонд (3 хүртэл жил)
Купон хүүгийн төрөл	Хөвөгч хүү	Тогтмол хүү
Купон хүүгийн хувь	Ам.долларын 6 сарын Compounded SOFR хүү ⁹ + [3.40% - 3.85%]	Жилийн [14.8% - 16.0%]

Монголбанкнаас бодлогын хүүг 2023 оны 03 сарын 15-ны өдрийн Мөнгөний бодлогын хорооны хурлын шийдвэрээр 13.0 хувьд хэвээр үлдээсэн. Статистикийн үндэсний хорооноос 2023 оны 03 дугаар сарын инфляцийн жилийн түвшинг Монгол улсын хэмжээнд 12.2 хувьтай гарсныг мэдэгдсэн.

График 18. Инфляци, бодлогын хүү болон хадгаламжийн ЖДХ

Банкуудын депозитуудын жигнэсэн дундаж хүү 2023 оны 03 сарын 31-ны байдлаар 10.5%-тай байгаа бол банкуудын 2 жилийн хугацаатай депозитын нийтэд зарласан дундаж хүү 12.8-13.0 хувийн хооронд байна.

⁹ "SOFR" хүү нь Нью-Йоркийн Холбооны нөөцийн сангаас тогтоосон овернайт хүү юм.
<https://www.newyorkfed.org/markets/referencerates/sofr>

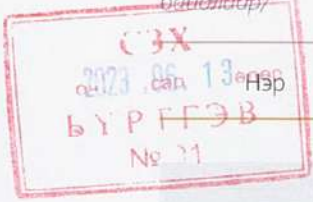
"Compounded SOFR" means a compounded average of daily SOFR calculated over a Corresponding Period or Interpolated Period, as applicable, that ends on the second New York business day preceding the [first][last] A day of the applicable interest period, according to the provisions describing the methodology for compounding set forth under "USD-SOFR-COMPOUND" of the International Swaps and Derivatives Association Definitions.

2023 11 02

Хүснэгт 58. Системийн нөлөө бүхий 5 арилжааны банкуудын депозитийн хүүгийн харьцуулалт /2023.03.31-ний байдлаар/

Валют	Хугацаа	ХААН Банк	ХХБанк	Голомт Банк	Хас Банк	Төрийн Банк	
Иргэд							
Энгийн хугацаатай хадгаламж	MNT	1 сар	8.0%	8.2%	8.0%	-	8.0%
	3 сар	9.5%	9.7%	9.5%	9.38%	9.1%	
	6 сар	10.5%	10.7%	10.5%	10.03%	10.6%	
	9 сар	11.0%	11.2%	11.0%	10.69%	11.5%	
	12 сар	12.3%	12.5%	12.4%	11.57%	12.3%	
	24 сар	12.8%	13.0%	12.8%	12.68%	12.8%	
	36 сар	-	13.2%-13.5%	-	-	12.8%	
Байгууллага							
Байгууллагын хугацаатай хадгаламж	MNT	1 сар	8.0%	8.2%	8.0%	-	8.0%
	3 сар	9.5%	9.7%	9.5%	9.38%	9.1%	
	6 сар	10.5%	10.7%	10.5%	10.03%	10.6%	
	9 сар	-	11.2%	11.0%	10.69%	-	
	12 сар	12.3%	12.5%	12.4%	11.57%	12.3%	
	24 сар	-	12.7%	-	12.68%	12.8%	

Эх сурвалж: Банкуудын вэбсайт

2023 оны 03 сарын 31-ний өдрийн байдлаар Монголын Хөрөнгийн Бирж дээр нийт 16 нээлттэй бонд арилжаалагдаж байгаа бөгөөд төгрөгийн бондуудын хугацаа 12-36 сар, жилийн купон хүү 10-19.2 хувьтай байна.

Хүснэгт 59. Монголын Хөрөнгийн Бирж дээр нээлттэй арилжаалагдаж буй бондуудын жагсаалт

Үнэт цаас гаргагч	Гаргасан огноо	Дуусах огноо	Хугацаа	Бондын купон хүү (жилийн)	Валют	Бондын нэгжийн үнэ	Бондын нийт дүн	Купон төлөх давтамж
1 "Инвекор ББСБ" ХК	2021.06.21	2023.06.21	24	13%	MNT	100,000	8,000,000,000	6 сар
2 "Эрдэнэс таван толгой" Хаалтай ХК	2021.03.26	2023.03.26	24	10%	MNT	100,000	236,551,700,000	6 сар
3 "Эрдэнэс таван толгой" Хаалтай ХК	2021.03.26	2023.03.26	24	6.8%	USD	100	39,012,200	6 сар
4 "ЛэндМН ББСБ" ХК	2021.07.02	2023.07.02	24	14%	MNT	100,000	5,000,000,000	6 сар
5 "Инвекор ББСБ" ХК	2021.08.17	2023.08.17	24	13%	MNT	100,000	6,000,000,000	6 сар
6 "Эрдэнэс таван толгой" Хаалтай ХК	2021.08.25	2024.08.26	36	13%	MNT	100,000	164,471,100,000	6 сар
7 "Эрдэнэс таван толгой" Хаалтай ХК	2021.08.25	2023.08.25	24	5.8%	USD	100	13,319,900	6 сар
8 "Инвекор ББСБ" ХК	2021.09.17	2023.09.15	24	13%	MNT	100,000	6,000,000,000	6 сар
9 "Мобифинанс ББСБ" ХХК	-	2022.11.08	12	14%	MNT	100,000	1,000,000,000	Хугацааны эцэст
10 "Эрдэнэс таван толгой" Хаалтай ХК	2021.11.16	2024.11.11	36	10%	MNT	100,000	142,404,600,000	6 сар

11	"ЛэндМН ББСБ" ХК	2021.12.02	2023.11.30	24	14%	MNT	100,000	2,500,000,000	6 сар
12	"ЛэндМН ББСБ" ХК	2022.04.05	2024.04.03	24	15%	MNT	100,000	3,100,000,000	6 сар
13	"Эрдэнэс таван толгой" Хаалттай ХК	2022.05.13	2025.05.08	36	МБ-ны бодлогын хүү+4%	MNT	100,000	76,618,200,000	6 сар
14	"Инвекор ББСБ" ХК	2022.12.20	2023.12.19	12	18%	MNT	100,000	10,000,000,000	3 сар
15	"Инвекор ББСБ" ХК	2022.12.22	2023.12.22	12	18%	MNT	100,000	10,000,000,000	3 сар
16	"Сэндли ББСБ" ХК	2023.01.30	2024.07.30	18	19.2%	MNT	100,000	8,500,000,000	3 сар

2.4. Бондын барьцаа

СЗХ-ны "Компанийн өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журам"-ын 2.8-д заасны дагуу Бонд гаргагч нь дотоодын эсхүл олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн эрх бүхий байгууллагаар санхүүжих чадварын зэрэглэл тогтоолгосон бол үүргийн гүйцэтгэлийг хангах баталгаа болгож эд хөрөнгө болон эдийн бус хөрөнгийг барьцаалахгүй байж болно.

ХААН Банк нь 2007 оноос эхлэн олон улсын зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээ тогтоогч "Fitch Ratings" (Фитч), 2008 оноос эхлэн "Moody's Investors Service" (Мүүдис) үнэлгээний байгууллагаар тус тус зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээ хийлгэж байна.

"Мүүдис"-ээс 2022 оны 10 дугаар сард ХААН Банкны зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээг "В3, тогтвортой" гэж үнэлсэн ба "Фитч" үнэлгээний байгууллагаас 2023 оны 03 дугаар сард "В, тогтвортой" гэж үнэлсэн.

Дэлгэрэнгүйг бондын танилцуулгын 1.7.9-өөс харна уу.

2.5. Нийтэд санал болгох үнэт цаасны төрөл тоо, хэлбэр, нэрлэсэн үнэ, хугацаа, үндсэн төлбөр, хүү төлөх нөхцөл

Хүснэгт 60. Санал болгож буй үнэт цаасны мэдээлэл

Үнэт цаас гаргагч	ХААН Банк ХХК	
Бондын төрөл	Ногоон бондын хөтөлбөр	
Бондын арилжаа	Олон нийтэд нээлттэй	
Татан төвлөрүүлэх дүн	Нийт 30 сая ам доллар хүртэлх. Үүнээс, <ul style="list-style-type: none"> Олон нийтэд санал болгох 17 тэрбум хүртэлх төгрөгийн (5 сая ам доллар хүртэлх дүнтэй тэнцэх) бонд Стратегийн хөрөнгө оруулагчдад санал болгох 25 сая ам доллар хүртэлх дүн бүхий ам.долларын бонд 	
Бондын нэрлэсэн үнэ	Төгрөгийн бонд 100,000₮	Ам.долларын бонд 100\$
Нийт тоо, ширхэг	170,000 ширхэг хүртэл	250,000 ширхэг хүртэл
Бондын хугацаа	3 хүртэл жил Тогтмол хүү	3-5 хүртэл жил Хөвөгч хүү
Бондын хүү (жилийн)	14.8%-16.0%	Ам.долларын 6 сарын Compounded SOFR хүү

"SOFR" хүү нь Нью-Йоркийн Холбооний нөөцийн сангаас тогтоосон овернайт хүү юм.
<https://www.newyorkfed.org/markets/referencerates/sofr>

БОНДЫН ТАНИЛЦУУЛГА

2023 11 02

Бондын хөтөлбөрийн хүрээнд гаргах бондуудыг хэсэгчлэн гаргах тухай бүр энэхүү хязгаарт багтаан бондын хүүгийн нөхцөлийг тодорхойлно.

+ [3.40% - 3.85%]

Бондын хүү төлөх нөхцөл	Хагас жил тутам
Бондын үндсэн төлбөр төлөх нөхцөл	Төгрөгийн бонд: Хугацааны эцэст Ам долларын бонд: Бондыг санал болгох тухай бүр тогтооно
Бондын зарцуулалт	Банкны одоо хэрэгжиж буй "Ногоон Бондын Санхүүжилтийн Хүрээ" -нд тодорхойлсон төсөл хөтөлбөр, үйл ажиллагаануудыг ("Шаардлага хангасан ногоон зээлүүд") бүхэлд нь эсхүл хэсэгчлэн санхүүжүүлэх болон дахин санхүүжүүлэхэд зарцуулна.
Бондын барьцаа / баталгаа, эргэн төлөлт	Барьцаагүй ¹¹
Анхдагч зах зээлд хэсэгчлэн гаргаж арилжаалах хуваарь	Ногоон бондын хөтөлбөрийн хүрээнд хэсэгчлэн гаргах бондуудын хүү, хугацаа, санал болгох хугацаа болон бусад нөхцөлийг тухай бүрд нь Банкны Гүйцэтгэх захирал шийдвэрлэнэ.
Хөтөлбөрийн хугацаа	24 сар

2.6. Нийтэд санал болгох, арилжих арга, нөхцөл

Үнэт цаас гаргагч нь нийтэд санал болгож буй бондыг бүртгүүлэх хүсэлтийг МХБ болон СЗХ-нд нэгэн зэрэг гарган, зохицуулах байгууллагуудын үнэт цаасыг бүртгэх зөвшөөрөл олгогдсоны дараа нийтэд санал болгоно.

Ногоон бонд гаргах хөтөлбөрийг энэхүү Бондын танилцуулгын 2.7-д заасны дагуу хэрэгжүүлнэ.

Үнэт цаас гаргагч нь ногоон бондын анхдагч зах зээлийн арилжааг СЗХ-ны "Өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журам"-ын 6.13 болон МХБ-ийн "Анхдагч зах зээлийн арилжааны журам"-ын 4 дүгээр бүлэгт тусгасны дагуу бондыг "Тогтоосон үнийн арга"-аар хөрөнгө оруулагчдад санал болгоно.

Андеррайтер нь СЗХ-ны "Өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журам"-ын 6.3 дугаар зүйлд зааснаар бондын танилцуулгад тусгасан нөхцөл, журамд заасан арга хэлбэрээр анхдагч зах зээлд санал болгож, худалдана.

Анхдагч зах зээлийн арилжаа

Андеррайтер болон үнэт цаас гаргагч нь анхдагч зах зээлийн арилжааг дараах байдлаар зохион байгуулна.

2023 11 02

"Compounded SOFR" means a compounded average of daily SOFR calculated over a Corresponding Period or Interpolated Period, as applicable, that ends on the second New York business day preceding the [first][last] A day of the applicable interest period, compounded according to the provisions describing the methodology for compounding set forth under "USD-SOFR-COMPOUND" of the International Swaps and Derivatives Association Definitions.

СЗХ-ны Компанийн өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журам"-ын 2.8-д тусгаснаар дотоодын эсхүл олон улсад хүрээнд зөвшөөрөгдсөн эрх бүхий байгууллагаар санхүүжих чадавхын зэрэглэл тогтоолгосон бол үүргийн гүйцэтгэлийг хангах баталгаа болгож эд хөрөнгө болон эдийн бус хөрөнгийг барьцаалахгүй байж болно.

Зураг 9. Анхдагч зах зээлийн арилжааны ерөнхий схем

Төлөвлөгөө

Анхдагч зах зээлийн арилжааны төлөвлөгөөг СЗХ, МХБ - д хүргүүлнэ.

Танилцуулга

Олон нийтэд мэдээлэл өгөх, танилцуулах

Захиалга

Анхдагч зах зээлийн захиалга авах, захиалгын сан бүрдүүлэх

Арилжаа

Анхдагч зах зээлийн арилжаа дуусгавар болсноор ирүүлсэн захиалгын дагуу хуваарилалтыг гүйцэтгэнэ.

1. Анхдагч зах зээлийн арилжааны төлөвлөгөө

Зохицуулагч байгууллагууд үнэт цаасыг бүртгэснээр андеррайтер болон үнэт цаас гаргагч нь нийтэд танилцуулах, сурталчлах болон анхдагч зах зээлийг эхлүүлэх хугацаа, хуваарь зэрэг мэдээллийг тусгасан анхдагч зах зээлийн арилжааны төлөвлөгөөг уг ажиллагаа эхлэхээс ажлын 5-аас доошгүй өдрийн өмнө СЗХ болон МХБ-д мэдэгдэнэ.

2. Үнэт цаасыг олон нийтэд танилцуулах

Анхдагч зах зээлийн арилжааны төлөвлөгөөнд заасан хугацаанд үнэт цаасыг нийтэд танилцуулах ажиллагааг дараах байдлаар зохион байгуулна.

- Олон нийтийн мэдээллийн хэрэгслээр үнэт цаасны мэдээллийг хүргэх;
- Нийтэд зориулсан танилцуулга уулзалт зохион байгуулах;
- Үнэт цаасны танилцуулга, хураангуй танилцуулгыг боломжит хөрөнгө оруулагчдад түгээх;
- Олон улсын хөрөнгө оруулагчдад танилцуулах, сурталчлах;
- СЗХ-ны "Компанийн өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журам"-ын 6.4-т заасны дагуу олон нийтэд танилцуулах, анхдагч зах зээлд санал болгож, худалдах ажиллагааг хэрэгжүүлэхээс өмнөх стратегийн болон мэргэжлийн хөрөнгө оруулагчдад бондын талаар танилцуулж, санал болгох;
- Үнэт цаасыг танилцуулах маркетингийн төлөвлөгөөний дагуу бусад арга хэлбэрээр танилцуулна.

Үнэт цаас гаргагч нь ногоон бондын хөтөлбөрийн хүрээнд бондыг анхдагч зах зээлд нийлүүлэх тухай бүрд анхдагч зах зээлд санал болгож, захиалгыг эхлүүлэх тухай мэдэгдлийг уг ажиллагааг эхлүүлэхээс ажлын 5-аас доошгүй өдрийн өмнө СЗХ-нд хүргүүлнэ.

3. Үнэт цаасны анхдагч зах зээлийн захиалга

Хөрөнгө оруулагч нь дараах зааврын дагуу үнэт цаас гаргагчийн анхдагч зах зээлийн арилжаанд оролцоно.

Үнэт цаасны дансгүй бол МХБ-д бүртгэлтэй ҮЦК-д данс нээлгэх

02

Үнэт цаасны компаниар дамжуулан ногоон бонд авах захиалга өгөх

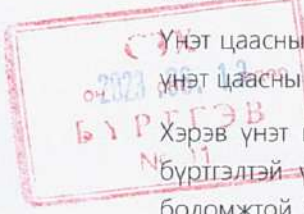
04

2023.05.29

Үнэт цаасны данс нээлгэх

Үнэт цаасны анхдагч зах зээлд оролцох гэж буй этгээд нь үнэт цаасны данстай бол өөрийн харилцдаг үнэт цаасны компаниар дамжуулан үнэт цаас гаргагчийн бондыг худалдан авна.

Хэрэв үнэт цаасны анхдагч зах зээлд оролцох гэж буй этгээд нь үнэт цаасны дансгүй бол МХБ-д бүртгэлтэй үнэт цаасны компаниар дамжуулан цахимаар болон биечлэн үнэт цаасны данс нээх боломжтой. Уг данс нь ажлын 1-2 хоногийн дотор нээгдэнэ.

Мөнгө байршуулах

Хөрөнгө оруулагч нь МХБ-д бүртгэлтэй үнэт цаасны компанид үнэт цаасны данс нээлгэж, өөрийн үнэт цаасны дансанд зааврын дагуу бонд худалдан авах мөнгийг байршуулна.

Хүснэгт 61. Мөнгө байршуулах заавар

Гүйлгээний заавар	
Хүлээн авагч банк:	Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн төв
Хүлээн авах данс:	____ (ҮЦК-ийн код) _____ (Харилцагчийн үнэт цаасны дансны дугаар)
Хүлээн авагч:	Харилцагчийн нэр
Шилжүүлэх дүн	Худалдан авах үнийн дүн + Арилжааны шимтгэл
Утга:	Овог нэр, регистрийн дугаар

Үнэт цаасны анхдагч зах зээлд оролцох гэж буй этгээд нь гүйлгээний үнийн дүнгийн тодорхой хувиар тооцсон үйлчилгээний шимтгэлийг төлөх ба уг шимтгэлд зохицуулагч байгууллагуудын шимтгэлийн дүн багтсан байдаг. Үнэт цаасны компаниудын шимтгэлийн хувь нь харилцан адилгүй бөгөөд уг хувиар бонд худалдан авах үнийн дүнд нэмж байршуулахыг анхаарна уу.

Захиалга өгөх

Хөрөнгө оруулагч нь өөрийн үнэт цаасны бүртгэлтэй компаниар дамжуулан ногоон бонд худалдан авах захиалгыг биеэр болон цахимаар өгөх боломжтой. Үнэт цаасны компаниуд нь хөрөнгө оруулагчдаас хүлээн авсан бонд худалдан авах захиалгыг IPO системд шивснээр захиалга баталгаажна. Анхдагч зах зээлийн захиалгыг IPO системд бүртгэх хугацаа СЗХ-ны "Өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журам"-ын 6.7-д заасны дагуу ажлын 5 өдрөөс илүүгүй байна.

Захиалга биелэгдэх

Санал болгосон бондын татан төвлөрүүлэх дүн бүрдсэн тохиолдолд захиалгыг цаг хугацааны дарааллаар бүртгэн анхдагч зах зээлийн захиалга хүлээн авах хугацааг дуусгавар болгон, нийлүүлэлтийг гүйцэтгэнэ.

Албан татвар

Хувь хүний болон аж ахуй нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулиар Монгол Улсад байрладаг албан татвар төлөгчийн гадаад, дотоодын үнэт цаасны анхдагч болон хоёрдогч зах зээлд нээлттэй арилжаалах өрийн хэрэгсэл, хувьцаа, нэгж эрх худалдан авсан албан татвар төлөгчийн хүүгийн болон ногдол ашгийн орлогод 5 хувиар тооцон албан татвар төлнө.

Монгол улсад байрладаггүй иргэн, аж ахуй нэгжийн хувьд орлогын албан татварын тухай хуулийн дагуу татвар төлөх үүрэгтэй ба Монгол улсын нэгдэн орсон олон улсын гэрээ хэлцэл, Монгол улстай давхар татварын гэрээ байгуулсан улсын иргэн, аж ахуй нэгж нь тус гэрээний нөхцөлийг дагаж мөрдөнө.

2023 5 29

4. Үнэт цаасны хоёрдогч зах зээлийн арилжааг эхлүүлэх

Андеррайтер нь бондыг анхдагч зах зээлд санал болгож, хуваарилалтыг хийн захиалга авч дууссанаас хойш ажлын 3 өдрийн дотор анхдагч зах зээлд санал болгосон тухай тайланг МХБ-ийн дүгнэлтийн хамт СЗХ-нд хүргүүлнэ.

СЗХ нь бонд гаргагчийн арилжааны тайланг ажлын 3 өдөрт багтаан хянан бондыг анхдагч зах зээлд санал болгон худалдах ажиллагааг амжилттай болсон тухай мэдэгдлийг Андеррайтерт, өмчлөх эрхийн бүртгэлийг баталгаажуулах мэдэгдлийг ҮЦТХТ-д, бондын хоёрдогч зах зээлийн арилжааг эхлүүлэх мэдэгдлийг МХБ-д хүргүүлэх бөгөөд татан төвлөрүүлсэн мөнгөн хөрөнгийг бонд гаргагчийн холбогдох дансанд тусгаарлан байршуулна.

Үнэт цаасны хоёрдогч зах зээлийн арилжаа эхэлснээр бондыг анхдагч зах зээлээс худалдан авсан хөрөнгө оруулагчид бондоо МХБ дээр чөлөөтэй арилжаалах, нэмж худалдан авах боломж нээгдэнэ.

2.7. Ногоон бонд гаргах хөтөлбөр

ХААН Банк нь Ногоон бондыг СЗХ-ны "Өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журам"-ын 4 дүгээр зүйлд заасны дагуу хэсэгчлэн гаргах бөгөөд Бондын хөтөлбөрийн хүрээнд гаргах бондуудын хүү, хугацаа, анхдагч зах зээлд санал болгох хугацаа болон бусад нөхцөлүүдийг ТУЗ-өөс өгсөн эрхийн дагуу тухай бүр Банкны Гүйцэтгэх захирал тогтооно.

Хөтөлбөрийн дагуу эхний транчийн хүрээнд СЗХ-д бүртгүүлснээс хойш зургаан сарын дотор анхдагч зах зээлийн арилжааг зохион байгуулах ба хэсэгчлэн гаргах бусад транчийг Хороонд бүртгүүлснээс хойш 24 сарын дотор нийтэд санал болгоно.

2.8. Татан төвлөрүүлэх хөрөнгийн зарцуулалтын төлөвлөгөө

Бонд гаргагч нь нийт ногоон зээлийн багцыг 2023 онд өмнөх оноос 4 дахин өсгөх зорилтыг дэвшүүлсэн бөгөөд өөрийн зээлийн багцын 5 орчим хувийг 2023 онд ногоон зээл болгох төлөвлөгөөтэй. Арилжааны банкууд өөрийн нийт зээлийн багц дахь ногоон зээлийн хувь хэмжээг 2030 онд 10%-д хүргэх томоохон үүрэг амлалт авсан бөгөөд ХААН Банкны хувьд тус зорилгод 2025 онд хүрсэн байхаар төлөвлөж байна.

Энэхүү бондын хүрээнд нийт 30 хүртэлх сая ам.доллартай тэнцэх хэмжээний төгрөгийн эх үүсвэрээр ХААН Банкны "Ногоон бондын санхүүжилтийн хүрээ"-нд тусгагдсан шаардлага хангаж буй ногоон төсөл, хөтөлбөрүүдийг санхүүжүүлэхэд зарцуулна.

"Ногоон бондын санхүүжилтийн хүрээ"-нд тусгаснаар Бонд гаргагч нь үндсэн 7 чиглэлийн хүрээнд ногоон төсөл хөтөлбөрүүдийг санхүүжүүлэхээр тодорхойлсон. Үүнд

- Сэргээгдэх эрчим хүчний төслүүд;
- Эрчим хүчний хэмнэлтийг үүсгэх бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, төслүүд;
- Ногоон барилгын шийдлүүд;
- Бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх, бууруулах үйл ажиллагаа;
- Усны менежмент, усны хэмнэлттэй технологи;
- Тогтвортой хөдөө аж ахуй, мал аж ахуй;
- Ногоон тээврийн шийдлүүд зэрэг үйл ажиллагаанууд багтаж байна.

2.9. Бондын гэрээний үндсэн нөхцөл

Бонд гаргагч болон хөрөнгө оруулагчдыг төлөөлж Андеррайтер нь 2023 оны 05 сарын 26-ны өдөр 948 тоот Бондын гэрээг СЗХ-ны "Өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журам"-ын 3.6-д заасны дагуу байгуулсан билээ.

БОНДЫН ТАНИЛЦУУЛГА

Талууд тус гэрээнд бондын нөхцөлүүд болох нэрлэсэн үнэ, тоо, хугацаа, төрөл, хүүгийн төрөл, түвшин, үндсэн болон хүүгийн төлбөр тооцон олгох аргачлалын талаар оруулсан байх ба мөн төлбөрийн тасалдал болон үнэт цаас гаргагчийг төлбөрийн чадваргүйд тооцох нөхцөл, талуудын эрх, үүрэг, хариуцлага зэргийг тусгасан.

Хүү тооцох аргачлал:

Төгрөгийн бондын хувьд:

- Жилийн хүүг 365 хоногоор тооцох ба хүү хуваарилан олгох өдөр амралтын өдөр таарсан тохиолдолд тухайн өдрөөр тасалбар болгон хүүг тооцож, дараагийн ажлын өдөр төлнө.
- Хугацааны эцэст үндсэн болон хүүгийн төлбөр хуваарилан олгогдох өдөр амралтын өдөр таарсан тохиолдолд өмнөх ажлын өдрөөр тасалбар болгон эзэмшсэн хугацааны хүүг тооцож, тус өдрөөр үндсэн болон хүүгийн төлбөрийг төлнө.

Ам.долларын бондын хувьд:

- Стратегийн хөрөнгө оруулагчдад санал болгох тухай бүр Банкны Гүйцэтгэх захирал урьдчилан тохиролцсон хэлэлцээрээр тогтоон, Санхүүгийн зохицуулах хорооны "Өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журам"-ын 6.5-д заасан мэдэгдэлд тусгана.

Төлбөрийн тасалдал үүсэхэд авах арга, хэмжээ

Төлбөрийн тасалдал үүсэх нөхцөл:

- Үнэт цаас гаргагч нь бондын хүү болон үндсэн төлбөрийг 30 хүртэл хоногоор төлөөгүй нөхцөл;
- Хуульд заасан бусад нөхцөл.

Төлбөрийн тасалдал үүсэх нөхцөлд авах арга хэмжээ:

1. Хөрөнгө оруулагчидтай бондын төлбөрийн нөхцлийг өөрчлөх санал хүргүүлэн хэлцэл хийх;
2. Шаардлагатай тохиолдолд компанийн хөрвөх чадвартай хөрөнгийг зарж, борлуулах.

Үнэт цаас гаргагчийн эрх үүрэг:

1. Мэдээллийн ил тод байдлыг тогтмол хангах буюу үйл ажиллагаа, санхүү, санхүүжих чадавхын зэрэглэл болон бусад бодит байдлын талаарх мэдээллийг үнэн зөв, агууллагын хувьд хоёрдмол утгагүй, бүрэн гүйцэд мэдээлж хөрөнгө оруулагчийн өмнө хүлээсэн үүргээ хэрэгжүүлж ажиллана.
2. Эргэн төлөлтийн хуваарийн дагуу бондын үндсэн болон хүүгийн төлбөрийг бонд эзэмшигчдэд төлөх үүрэгтэй.
3. Төлбөрийн тасалдал үүссэн нөхцөлд энэхүү гэрээний 3.2-т тусгасан арга хэмжээг авах байдлаар Бонд эзэмшигчийн хүү болон үндсэн төлбөрийг барагдуулах үүрэгтэй.
4. Бонд эзэмшигчийн хөрөнгө оруулалтын шийдвэр гаргахтай холбоотой хуулиар хориглосноос бусад бүхий л мэдээллийг Андеррайтер шаардсан тохиолдолд холбогдох мэдээллийг гаргаж өгөх үүрэгтэй.
5. Үнэт цаасны танилцуулгад тусгасан зориулалтын дагуу татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийг зарцуулна.
6. Тухайн гаргасан бондыг бүртгүүлэхтэй холбоотойгоор СЗХ-нд хүргүүлсэн баримт бичиг, түүнд хавсаргасан холбогдох дүгнэлт зэрэг бусад баримт бичгийг бондын хугацаа дуусаж, үндсэн болон хүүгийн төлбөрийг бүрэн төлж дуусах хүртэлх хугацаанд компани дээрээ хадгална.
7. Гэрээнд тусгагдсан үүргээ зохих ёсоор биелүүлээгүйн улмаас Бонд эзэмшигчдэд учруулсан аливаа хохирлыг төлж барагдуулах үүрэгтэй.
8. СЗХ-ны "Компанийн өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журам"-ын 8.6, 8.7 болон 8.8-д заасны дагуу өөрийн үйл ажиллагаатай холбоотой мэдээллийг дараах хугацаанд СЗХ болон МХБ-д хүргүүлж нийтэд мэдээлнэ.
 - i. Улирлын тайланг дараа сарын 10-ны өдрийн дотор, хоёрдугаар улирлын тайланг дараа сарын 20-ны өдрийн дотор, жилийн тайлан болон Бондын тайланг 02 дугаар сарын 10-ны дотор, аудитын тайланг дараа оны 03 дугаар сарын 10-ны дотор;
 - ii. Бондын танилцуулгад заасан үйл ажиллагааны чиглэл, төсөл болон төслийн хэрэгжилтийн явцад өөрчлөлт орсон, бусад санхүүгийн байгууллага, хөрөнгө оруулагчид эзэл авсан, тэдний өмнө хүлээсэн нэмэлт үүрэг үүссэн, хяналтын багц бүхий хувьцаа эзэмшигч

2023 5 29

Төлөөлөн удирдах зөвлөл, гүйцэтгэх удирдлагын бүтцэд өөрчлөлт орсон, эрх бүхий байгууллагын шийдвэрээр үнэт цаас гаргагчийн хөрөнгийг битүүмжилсэн, эсхүл хураасан, тусгай зөвшөөрөлтэй үйл ажиллагаа эрхлэх болсон, хугацааг сунгуулсан, эсхүл түүнийг тудгэлзүүлсэн, сэргээсэн, хүчингүй болгосон, гуравдагч этгээдийн өмнөөс баталгаа, батлан даалт гаргасан, хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын шийдвэр гарсан бол тухайн үйл явдал болсноос ажлын 3 өдрийн дотор;

iii. Бондын үнэ ханшид нөлөөлж болохуйц аливаа үйл явдлын мэдээллийг нэн даруй буюу 24 цагийн дотор.

9. Хууль, тогтоомжид заасан бусад эрх үүрэг.

Андеррайтерийн эрх, үүрэг:

1. Хөрөнгө оруулагчийн шийдвэр гаргахад шаардлагатай үнэт цаас гаргагчийн талаарх хуулиар хориглосноос бусад бүхий л мэдээллийг үнэт цаас гаргагчаас гаргуулан авах эрхтэй.
2. Бондын танилцуулгыг бэлтгэх, төгрөгийн бондын анхдагч зах зээлийн захиалгыг авах, хуваарилах болон байршуулах ажиллагааг удирдан зохион байгуулна.
3. Үнэт цаас гаргагчийн бондын хүү болон үндсэн төлбөрийн эргэн төлөлтөд хяналт тавьж, үүргээ биелүүлэхийг Үнэт цаас гаргагчаас шаардах эрхтэй.
4. Мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэх явцад олж авсан хувь хүний болон байгууллагын нууцтай холбоотой мэдээ, мэдээлэл, баримт бичгийг гуравдагч этгээдэд задруулахгүй байх үүрэгтэй.
5. Үнэт цаас гаргагч нь төлбөрийн чадваргүй болж, хүүгийн болон үндсэн төлбөрөө төлөөгүй бол энэхүү гэрээний 3.2-т заасан арга хэмжээг авах бөгөөд үүргээ биелүүлж чадахааргүй нөхцөлд хүрвэл Андеррайтер нь үүргийн гүйцэтгэлийг хангуулахаар шүүхэд нэхэмжлэл гаргаж болно.
6. Бонд эзэмшигчээс ирүүлсэн санал, хүсэлтэд холбогдох тайлбар мэдээллийг өгөх бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд Үнэт цаас гаргагч руу хандана.
7. Хууль, тогтоомжид заасан бусад эрх, үүрэг.

Бонд эзэмшигчийн эрх, үүрэг:

1. Үнэт цаас гаргагчийн нууцад хамаарахгүй компанийн үйл ажиллагааны мэдээлэлтэй танилцах, уг мэдээллээр хангахыг шаардах эрхтэй.
2. Анхдагч зах зээлээс худалдан авсан бондоо хоёрдогч зах зээл дээр чөлөөтэй худалдах эрхтэй.
3. Бондын үндсэн болон хүүгийн төлбөрийг заасан хуваарийн дагуу бүрэн төлөхийг Үнэт цаас гаргагчаас шаардах эрхтэй бөгөөд тус эрхээ өөрөө эсхүл төлөөлөгч, өмгөөлөгчөөр дамжуулан эдэлнэ.
4. Бондтой холбоотой аливаа санал, гомдлыг Андеррайтерт мэдэгдэнэ.
5. Төгрөгийн бонд эзэмшигч нь хуулиар хүлээсэн татвар, арилжааны шимтгэл болон бусад гарах зардлыг өөрөө хариуцна.
6. Бонд эзэмшигчийн бондын захиалгын төлбөрт төлсөн мөнгөн хөрөнгө нь түүний хууль ёсны үйл ажиллагаанаас олсон орлого бөгөөд "Мөнгө угаах, терроризмтой тэмцэх тухай хууль"-ийн дагуу холбогдох шалгуурыг хангасан, эрх зүйн аливаа доголдолгүй, маргаангүй байна.
7. Бондын үндсэн нөхцөлүүдийг бүрэн хүлээн зөвшөөрч, үнэт цаасны танилцуулга болон бусад холбогдох мэдээлэлд танилцсаны үндсэн дээр хөрөнгө оруулалтын шийдвэрийг гаргана.
8. Стратегийн хөрөнгө оруулагчдын хувьд бондын хөтөлбөрийн дагуу хэсэгчилсэн бонд гаргах тухай бүр бондын эзэмшигчийн эрх үүргийг стратегийн хөрөнгө оруулагчидтай урьдчилсан хэлэлцээрээр тохиролцоно.
9. Хууль, тогтоомжид заасан бусад эрх, үүрэг.

2.10. Үнэт цаасаар гэрчлэгдэх эрх, үүрэг

Бонд эзэмшигчийн эрх, үүрэг

- Бонд эзэмшигч нь бонд гаргагчийн талаарх хуулиар хориглосноос бусад бүхий л мэдээллийг бонд гаргагчаас гаргуулан авах эрхтэй.

2023 5 29

- Бонд эзэмшигч нь анхдагч зах зээлээс худалдан авсан бондоо хоёрдогч зах зээл дээр чөлөөтэй худалдах эрхтэй.
- Бонд эзэмшигч нь бондын үндсэн болон хүүгийн төлбөрийг заасан хуваарийн дагуу бүрэн төлөхийг Үнэт цаас гаргагчаас шаардах эрхтэй бөгөөд тус эрхээ өөрөө эсхүл хуульд заасны дагуу төлөөлөгчөөрөө дамжуулан эдэлнэ.
- Бонд эзэмшигч нь бондтой холбоотой аливаа санал, гомдлыг Андеррайтерт мэдэгдэнэ.
- Бонд эзэмшигч нь хуулиар хүлээсэн татвар, арилжааны шимтгэл болон бусад гарах зардлыг өөрөө хариуцна.
- Бонд эзэмшигчийн бондын захиалгын төлбөрт төлсөн мөнгөн хөрөнгө нь түүний хууль ёсны үйл ажиллагаанаас олсон орлого бөгөөд "Мөнгө угаах, терроризмтой тэмцэх тухай хууль"-ийн дагуу холбогдох шалгуурыг хангасан, эрх зүйн аливаа доголдолгүй, маргаангүй байна.
- Бонд эзэмшигч нь бондын үндсэн нөхцөлүүдийг бүрэн хүлээн зөвшөөрч, үнэт цаасны танилцуулга болон бусад холбогдох мэдээлэлд танилцсаны үндсэн дээр хөрөнгө оруулалтын шийдвэрийг гаргана.
- Стратегийн хөрөнгө оруулагчдын хувьд бондын хөтөлбөрийн дагуу хэсэгчилсэн бонд гаргах тухай бүр бондын эзэмшигчийн эрх үүргийг стратегийн хөрөнгө оруулагчидтай урьдчилсан хэлэлцээрээр тохиролцоно.
- Хууль, тогтоомжид заасан бусад эрх, үүрэг.

Үнэт цаас гаргагчийн эрх, үүрэг

- Үнэт цаас гаргагч нь мэдээллийн ил тод байдлыг тогтмол хангах буюу үйл ажиллагаа, санхүү, санхүүжих чадавхын зэрэглэл болон бусад бодит байдлын талаарх мэдээллийг үнэн зөв, агууллагын хувьд хоёрдмол утгагүй, бүрэн гүйцэд мэдээлж хөрөнгө оруулагчийн өмнө хүлээсэн үүргээ хэрэгжүүлж ажиллана.
- Үнэт цаас гаргагч нь эргэн төлөлтийн хуваарийн дагуу бондын үндсэн болон хүүгийн төлбөрийг бонд эзэмшигчдэд төлөх үүрэгтэй.
- Үнэт цаас гаргагч нь төлбөрийн тасалдал /дефолт/ үүссэн нөхцөлд хөрөнгө оруулагчдын өмнө хүлээсэн үүргээ биелүүлэх зорилгоор Бондын гэрээнд заасан санхүүгийн чадавхыг сайжруулах холбогдох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.
- Үнэт цаас гаргагч нь Бонд эзэмшигчийн хөрөнгө оруулалтын шийдвэр гаргахтай холбоотой хуулиар хориглосноос бусад бүхий л мэдээллийг Андеррайтер шаардсан тохиолдолд холбогдох мэдээллийг гаргаж өгөх үүрэгтэй.
- Үнэт цаас гаргагч нь үнэт цаасны танилцуулгад тусгасан зориулалтын дагуу татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийг зарцуулна.
- Үнэт цаас гаргагч нь тухайн гаргасан бондыг бүртгүүлэхтэй холбоотойгоор СЗХ-нд хүргүүлсэн баримт бичиг, түүнд хавсаргасан холбогдох дүгнэлт зэрэг бусад баримт бичгийг бондын хугацаа дуусаж, үндсэн болон хүүгийн төлбөрийг бүрэн төлж дуусах хүртэлх хугацаанд компани дээрээ хадгална.
- Үнэт цаас гаргагч нь гэрээнд тусгагдсан үүргээ зохих ёсоор биелүүлээгүйн улмаас Бонд эзэмшигчдэд учруулсан аливаа хохирлыг төлж барагдуулах үүрэгтэй.
- СЗХ-ны "Компанийн өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журам"-ын 8.6, 8.7 болон 8.8-д заасны дагуу өөрийн үйл ажиллагаатай холбоотой мэдээллийг холбогдох хугацаанд СЗХ болон МХБ-д хүргүүлж нийтэд мэдээлнэ.
- Хууль, тогтоомжид заасан бусад эрх үүрэг.

3. ҮНЭТ ЦААС ГАРГАХ АЖИЛЛАГААНД ХАМТРАН АЖИЛЛАСАН БАЙГУУЛЛАГУУДЫН ТУХАЙ

Сонирхлын зөрчлөөс сэргийлсэн тухай мэдэгдэл

СЗХ-ны "Өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журам"-ын 3.4.3-д заасны дагуу Бонд гаргагч болон мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлсэн андеррайтерийн компани болох "БиДиСЕК ҮЦК" ХК, хуулийн зөвлөх компани болох Өмгөөллийн "ХаанЛекс Партнерс" ХХН, аудитын компани болох "Прайсуотерхаускуперс Аудит" ХХК, хараат бус үнэлгээний компани болох "Эвиденсе Аудит" ХХК, тэдгээрийн эрх бүхий албан тушаалтан, холбоотой этгээдүүд нь аливаа байдлаар ашиг сонирхлын хувьд зөрчилгүй бөгөөд сонирхлын зөрчил үүсэхээс сэргийлж ажиллах тухай мэдэгдсэн.

3.1. Андеррайтер компанийн танилцуулга

	Регистрийн дугаар:	2052482
	Улсын бүртгэлийн дугаар:	9010001030
	Хаяг:	Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, Залуучуудын өргөн чөлөө 27/1, 8-р хороо, БиДиСЕК ҮЦК ХК-ийн байр
	Утас:	7555-1919
	И-мэйл:	info@bdsec.mn
	Вебсайт:	www.bdsec.mn

"БиДиСЕК ҮЦК" ХК нь Монгол Улсад өмч хувьчлал явагдаж Хөрөнгийн зах зээлийн харилцаа бий болсон цагаас үүсгэн байгуулагдаж өнөөг хүртэл 31 жилийн турш тасралтгүй үйл ажиллагаа явуулж буй, салбартаа тэргүүлэгч үнэт цаасны компани юм.

Компани нь 2006 онд Монголын Хөрөнгийн Бирж дээр IPO хийснээр нийтэд үнэт цаасаа нээлттэй санал болгосон хамгийн анхны үнэт цаасны компани болсон.

"БиДиСЕК ҮЦК" ХК нь СЗХ-ны 2007 оны 08 сарын 17-ны өдрийн 113 тоот тогтоолоор брокер, дилер, хөрөнгө оруулалтын зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх эрх, 2008 оны 06 сарын 12-ны өдрийн 136 тоот тогтоолоор андеррайтерийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл болон 2017 оны 03 сарын 22-ны өдрийн 163 тоот тогтоолоор гадаад улсын үнэт цаасны зах зээлд үнэт цаас худалдах, худалдан авахад зуучлах үйл ажиллагааг эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг тус тус авснаар үнэт цаасны зах зээлийн цогц үйлчилгээг харилцагчдадаа санал болгон ажиллаж байна.

Одоогийн байдлаар компани нь Улаанбаатар хот болон 8 аймагт хөрөнгийн зах зээлийн үйлчилгээ үзүүлэх зөвшөөрөлтэй ба дотоод, гадаадын нийт 344 орчим мянган харилцагчдад үйлчилдэг Монгол Улсын хамгийн өргөн брокерийн сүлжээг бий болгоод байна.

Сүүлийн 10 жилийн хугацаанд МХБ-ийн үнэт цаасны арилжаанд өндөр идэвхтэй оролцож ирсэн бөгөөд 2012 онд хамгийн өндөр буюу нийт үнэт цаасны арилжааны 91%-ийг гүйцэтгэсэн.

Мөн МХБ-д шинээр хувьцаа гарган санхүүжилт татан төвлөрүүлэх ажиллагааны 17.2%-д, нэмэлт хувьцаа гаргах ажиллагааны 87.3%-д, нээлттэй компанийн бондын 93.4%-д нь андеррайтерийн үйлчилгээ үзүүлж ажилласан туршлагатай.

3.1.1. Андеррайтерийн тусгай зөвшөөрөл

БИДИСЕК-УЦК ХК нь СЗХ-ны 2008 оны 06 сарын 12-ны өдрийн 136 тоот тогтоолоор андеррайтерийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг авсан бөгөөд уг тусгай зөвшөөрлийн хүрээнд 14 жил тасралтгүй үйл ажиллагаа явуулж байна.

3.1.2. Андеррайтертай байгуулсан гэрээний тухай

Андеррайтер нь Үнэт цаас гаргагч ХААН Банкны ногоон бонд санал болгон гаргах ажиллагаанд 2023 оны 5 дугаар сарын 09-ний өдөр андеррайтерийн гэрээ байгуулсан. ХААН Банкны ногоон бонд санал болгон гаргах ажиллагаанд дараах эрх үүрэгтэйгээр оролцож байна. Үүнд:

Андеррайтерийн компанийн эрх, үүрэг:

- Андеррайтер нь Гэрээний 3.1-т заасан болон энэхүү гэрээнд заасан бусад ажил үйлчилгээг Монгол улсын хууль тогтоомжид нийцүүлэн мэргэжлийн өндөр түвшинд, хугацаанд нь чанартай, шударга, амжилттай хийж гүйцэтгэн, хамтран ажиллах үүрэг хүлээнэ.
- Андеррайтер нь Үнэт цаас гаргагчийн бондыг нийтэд санал болгон худалдахад шаардлагатай бүх хүчин чармайлт гаргах буюу Андеррайтерийн Best effort хэлбэрээр ажиллана.
- Андеррайтер нь Үнэт цаас гаргагчийг энэ гэрээнд заасан ажил үйлчилгээ болон хөрөнгийн зах зээлтэй холбоотой боломжит бүхий л мэдээллээр хангаж, зөвлөгөө өгч ажиллах үүрэгтэй.
- Бондын анхдагч зах зээлийн арилжааны нийлүүлэлт болон арилжааг гүйцэтгэх үүрэгтэй.
- Гэрээнд заасан ажил үйлчилгээг гүйцэтгэхтэй холбоотой аливаа асуудлаар Үнэт цаас гаргагчид зөвлөгөө өгч буй аудит, үнэлгээ, хуулийн зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх этгээдтэй хамтран ажиллаж, шаардлагатай арга хэмжээг шуурхай шийдвэрлэх үүрэгтэй.
- Гэрээт ажлын хүрээнд үнэт цаас гаргагчид дотоод аудитын хяналт шалгалт хийгдэх тохиолдолд тухайн ажилтай холбоотой шаардлагатай баримт, материал гаргаж өгөх, баримт бичигт чөлөөтэй хандах эрх олгох зэргээр хамтран ажиллах үүрэгтэй.
- Андеррайтер нь томоохон харилцагч, хөрөнгө оруулагч болон стратегийн томоохон хөрөнгө оруулагчдад бондын мэдээллийг өгч үнэт цаас гаргагчтай тохиролцсон нөхцөлөөр тодорхой санал гаргаж, идэвхтэй ажиллах үүрэгтэй.
- Андеррайтер нь ногоон бондыг бүртгүүлэхэд үнэт цаасны танилцуулга бэлтгэх, үнэлгээ, хууль, аудитын үйлчилгээ үзүүлэгчийн дүгнэлт болон бусад шаардагдах бичиг баримтын бүрдлийг шалгана.
- Маркетингийн уулзалт, хурлуудад зориулсан танилцуулга, материалуудыг бэлтгэхэд хамтарч ажиллах үүрэгтэй.
- Үнэт цаас гаргагчтай хамтран ажиллахдаа хөрөнгө оруулагчдын хууль ёсны эрх ашгийг чухалчлан үзнэ.
- Андеррайтер нь ногоон бондын үнэт цаасны танилцуулгыг бэлтгэх, анхдагч зах зээлийн захиалгыг авах, хуваарилах, худалдах болон байршуулах ажиллагааг удирдан зохион байгуулна.
- Үнэт цаас гаргагчийн санал болгож буй ногоон бонд эзэмшигчдэд үнэт цаасны данс нээх, бондыг байршуулах ажлыг зохион байгуулах зэргээр брокерийн үйлчилгээ үзүүлэх үүрэгтэй.
- Андеррайтер нь анхдагч зах зээлийн захиалга авах явцад харилцагчийг таньж мэдэх, аливаа сэтгэлгээний гялзүүн, Андеррайтер Брокер, Алтанги "БИДИСЕК-УЦК" ХХК-ийн үйлчилгээг үзүүлэх үүрэгтэй.

Р.Монгол

- Андеррайтер нь мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэх явцад олж авсан хувь хүний болон байгууллагын нууцтай холбоотой мэдээ, мэдээлэл, баримт бичгийг гуравдагч этгээдэд задруулахгүй байх үүрэгтэй.
- Андеррайтер нь үнэт цаас гаргагчийн бондын хүүгийн болон үндсэн төлбөрийн эргэн төлөлтөд хяналт тавих үүрэгтэй.
- Үнэт цаас гаргагч нь төлбөрийн чадваргүй болж, хүүгийн болон үндсэн төлбөрөө төлөөгүй бол үүргийн гүйцэтгэлийг хангуулахаар шүүхэд нэхэмжлэл гаргаж болно.
- Андеррайтер нь хөрөнгө оруулагчийн шийдвэр гаргахад шаардлагатай үнэт цаас гаргагчийн талаарх хуулиар хориглосноос бусад бүхий л мэдээллийг үнэт цаас гаргагчаас гаргуулан авах боломжтой.
- Андеррайтер нь анхдагч зах зээлд стратегийн болон мэргэжлийн хөрөнгө оруулагчийн үйл ажиллагаа эрхлэгчид санал болгоно.
- Андеррайтер нь үнэт цаас гаргагчийн хөрөнгө оруулагчийн өмнө хүлээсэн бондын төлбөрийн үүргийн талаарх мэдээллийг СЗХ-ны шийдвэрийг үндэслэн тухай бүр Монголбанкны Зээлийн мэдээллийн санд нийтлэх үүрэгтэй.
- Андеррайтер нь СЗХ-нд бүртгүүлсэн бондын танилцуулгыг нийтэд үнэ төлбөргүй хүргэх, сонирхсон бүх этгээдийг танилцах боломжоор хангах үүрэгтэй.
- Андеррайтер нь дотоод мэдээлэл эзэмшигч тул үнэт цаас гаргагчаас энэхүү гэрээний дагуу олж мэдсэн нийтэд ил тод болж тараагдаагүй бүх төрлийн мэдээлэл, баримт бичгийг бусдад задруулахгүй байх, задруулж болох нөхцөлийг бүрдүүлэхгүй үүрэгтэй.
- Хууль, дүрэм журамд заасан бусад эрх, үүрэг.

Үнэт цаас гаргагчийн эрх үүрэг:

- Үнэт цаас гаргагч нь энэхүү гэрээнд заасан мэргэжлийн үйлчилгээг авахтай холбоотой хуулиар хориглоогүй өөрийн үйл ажиллагаа, үйлчилгээ, санхүүгийн нөхцөл байдал, бусадтай байгуулсан гэрээ хэлцэл болон бусад бодит байдлын талаар Андеррайтерт үнэн зөв мэдээлэх үүрэг хүлээнэ.
- Үнэт цаас гаргагч нь бэлтгэн өгч буй мэдээллийн үнэн зөвийг хариуцах ба уг үүргээ биелүүлээгүйгээс үүдсэн аливаа хохирлыг хариуцна.
- Андеррайтерийн ажлын хөлсийг Гэрээнд заасан хугацаанд төлөх үүрэгтэй.
- Үнэт цаас гаргахтай холбоотой хууль, журамд заасан шаардлагыг хангах, арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.
- Гэрээт ажлын хүрээнд дотоод аудитын хяналт шалгалтыг явуулах эрхтэй.
- Андеррайтераас Гэрээний дагуу хүлээсэн үүргээ биелүүлэхийг шаардах эрхтэй.
- Андеррайтертай хамтран ажиллахдаа хөрөнгө оруулагчдын хууль ёсны эрх ашгийг чухалчлан үзнэ.
- Үнэт цаас гаргагч нь андеррайтераас гаргасан нарийвчилсан шинжилгээ, судалгаа, дүгнэлтэд үндэслэн нийтэд санал болгох бондын үнэ, хүүгийн түвшинг тогтоох эрхтэй.
- Үнэт цаас гаргагч нь компанийн санхүүжих чадавхийн зэрэглэл тогтоох эрх бүхий байгууллагаар зэрэглэл тогтоолгох эрхтэй.
- Үнэт цаас гаргагч нь санхүүжих чадавхын зэрэглэл тогтоох эрх бүхий байгууллагаар зэрэглэл тогтоолгох бол зэрэглэл тогтооход шаардлагатай үнэн зөв, бүрэн мэдээллийг тухайн байгууллагад гарган өгнө.
- Үнэт цаас гаргагч нь зэрэглэл тогтоолгосон бол хагас жил, бүтэн жил тутам зэрэглэлийг шинэчилнэ.
- Үнэт цаас гаргагч нь мэдээллийн ил тод байдлыг тогтмол хангах, хөрөнгө оруулагчийн өмнө хүлээсэн үүргээ хэрэгжүүлж ажиллана.
- Үнэт цаас гаргагч нь Андеррайтерийг үнэт цаас гаргагчийн хөрөнгө оруулагчийн өмнө хүлээсэн бондын төлбөрийн үүргийн талаарх мэдээллийг Монголбанкны Зээлийн мэдээллийн санд нийлүүлэхийг зөвшөөрч байна.
- Үнэт цаас гаргагч нь татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийг зориулалтын дагуу зардуулах үүрэгтэй.
- Хууль, дүрэм журамд заасан бусад эрх үүрэг.

3.2. Аудитын компанийн танилцуулга

PWC

Регистрийн дугаар:	5357128
Улсын бүртгэлийн дугаар:	9019050116
Хаяг:	Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 8-р хороо, Централ Тауэр, 6 давхарт, 601 тоот
Утас:	+976-7000 9089, +976-11-322-068
Вебсайт:	www.pwc.com

"Прайсуотерхаускуперс Аудит" ХХК нь 2010 оны 4-р сард Монгол Улсад үүсгэн байгуулагдаж үйл ажиллагаагаа эхлүүлсэн. Аудитын багийн гишүүдэд "ACCA" (Олон улсын Мэргэшсэн нягтлан бодогчдын холбоо) жинхэнэ гишүүн, оюутан болон Олон улсын Мэргэшсэн нягтлан бодогч "CPA" болон "CISA" Кибер аюулгүй байдал, дэд бүтцийн аюулгүй байдлын газрын баталгаажуулалт, Монголын мэргэшсэн нягтлан бодогчийн цолтой, аудит болон баталгаажуулах үйлчилгээг үзүүлэх эрхийн батламжтай ажилтнууд багтана.

3.2.1. Аудитын компанийн тусгай зөвшөөрөл

"Прайсуотерхаускуперс Аудит" ХХК нь СЗХ-ны 2012 оны 08 сарын 08-ний өдрийн 259 дүгээр тогтоолын дагуу үнэт цаасны зах зээлд оролцогчид аудитын үйлчилгээ үзүүлэх хуулийн этгээдээр бүртгүүлсэн.

3.2.2. Аудитын компанитай байгуулсан гэрээний тухай

Аудитын компани нь 2022 оны 04 сарын 07-ны өдөр банктай байгуулсан Баталгаажуулалт-48030043-A027-2021 тоот аудитын үйлчилгээ үзүүлэх гэрээний хүрээнд ХААН Банкны 2022 оны 12 сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайланд аудит хийж, дүгнэлт гаргасан.

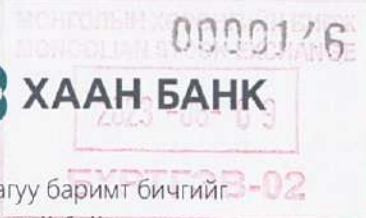
Гэрээний хүрээнд "Прайсуотерхаускуперс Аудит" ХХК нь Үнэт цаас гаргагчийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдлын тайлан, тухайн өдрөөр дуусгавар болсон жилийн санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээг СТОУС-ын дагуу бүх материаллаг зүйлсийн үнэн зөв, бодитой илэрхийлсэн эсэхэд аудит хийж, аудиторын тайлан гаргах ажиллагаанд үйлчилгээ үзүүлж ажилласан.

Аудитын компанийн эрх, үүрэг:

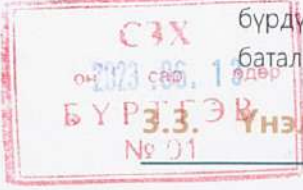
- Аудитын байгууллага нь үйлчилгээ үзүүлэхдээ Нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын зөвлөлөөс баталсан аудитын олон улсын стандартын дагуу үйлчилгээ үзүүлэх ба үүний хүрээнд үнэт цаас гаргагчаас хараат бус байдлаар, мэргэжлийн, ёс зүйтэй үйлчилгээ үзүүлэх үүрэгтэй.
- Банкны удирдлагын хувьд банкны Нягтлан бодох бүртгэлийг СТОУС-ын дагуу хөтөлж, санхүүгийн тайлангийн бүртгэл, банкны ажил гүйлгээтэй холбоотой бүртгэл хөтөлтийн үнэн зөв байдалд хариуцлага хүлээх үүрэгтэй бөгөөд санхүүгийн нөхцөл байдлын болон үр дүн, мөнгөн гүйлгээний үзүүлэлтүүдийг үнэн зөвөөр мэдээлэх шаардлагатай.
- Мөн банкны удирдлага нь аудитын зүгээс үйлчилгээг зохих ёсоор үзүүлэхэд шаардлагатай гэж үзсэн нягтлан бодох бүртгэлийн болон бусад бүхий л мэдээллийг тухай бүр бэлтгэн гаргаж өгөх бөгөөд Аудитаас шаардсан тохиолдолд нэмэлт мэдээлэл, нотлох баримт бичгийг тухай бүр бэлтгэн гаргаж өгөх үүрэгтэй. Түүнчлэн холбогдох бичиг баримт нь алдаатай эсхүл бүрдэл дутуун

2023 5 29

шаардлага хангаагүй нөхцөлд аудитын байгууллагын тавьсан шаардлагын дагуу баримт бичгийг бүрдүүлэх, бодитой мэдээллээр хангах, шаардлагатай бичиг баримтыг эрх бүхий байгууллагаар баталгаажуулах үүрэг хүлээсэн байна.

Үнэлгээний компанийн танилцуулга

Регистрийн дугаар: 5211875

Улсын бүртгэлийн дугаар: 9018001052

"Эвиденсе Аудит" ХХК

Хаяг: Монгол улс, Улаанбаатар хот, СБД, 9-р хороо, 7-р хороолол, Алтанй гудамж 281, Хийморь оффис -502 тоот.

Утас: +976-7000 7121

И-мэйл: Info@evidenceaudit.mn

Вебсайт: www.evidenceaudit.mn

3.3.1. Үнэлгээний компанийн тусгай зөвшөөрөл

"Эвиденсе Аудит" ХХК нь СЗХ-ны 2012 оны 08 сарын 08-ний өдрийн 261 дүгээр тогтоолын дагуу үнэт цаасны зах зээлд оролцогчид аудит, үл хөдлөх хөрөнгийн үнэлгээ хийх үйлчилгээ үзүүлэх хуулийн этгээдээр бүртгүүлсэн.

3.3.2. Үнэлгээний компанитай байгуулсан гэрээний тухай

ХААН Банк нь 2023 оны 05 дугаар сарын 09-ны өдөр "Эвиденсе аудит" ХХК-тай хөрөнгийн үнэлгээ хийх үйлчилгээ үзүүлэх гэрээ байгуулсан.

Гэрээний хүрээнд ногоон бондыг санал болгон гаргахтай холбоотойгоор "ХААН Банк" ХК-ийн хөрөнгийн үнэлгээг олон улсын үнэлгээний стандартад нийцүүлэн Монгол улсын холбогдох хууль, тогтоомж, журам, аргачлалын дагуу хөрөнгийн үнэлгээний тайланг бэлтгэж, ногоон бонд санал болгохтой холбоотой Санхүүгийн зохицуулах хорооноос зөвшөөрөл авах, Монголын хөрөнгийн биржид бүртгүүлэх зэрэг ажиллагааг гүйцэтгэхэд хөрөнгийн үнэлгээний тайлан гаргах мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлж ажилласан.

Үнэлгээний байгууллага нь үйлчилгээ үзүүлэхдээ Монгол улсын хууль тогтоомжид нийцүүлэн мэргэжлийн өндөр түвшинд, хугацаанд нь, чанартай, шударгаар, амжилттай хийж гүйцэтгэн, хамтран ажиллах үүрэгтэй. Түүнчлэн үнэлгээний байгууллага нь дотоод мэдээлэл эзэмшигч тул үйлчилгээ үзүүлж буй байгууллагаас олж мэдсэн нийтэд ил тод болж тараагдаагүй бүх төрлийн мэдээлэл, баримт бичгийг бусдад задруулахгүй байх, задруулж болох нөхцөлийг бүрдүүлэхгүй байх, мэдээллийг үндэслэн үнэт цаасны арилжаанд оролцохгүй байх, бусад этгээдийг арилжаанд оролцохыг санал болгох, ятгахгүй байх үүрэгтэй.

Банкны удирдлага нь үнэлгээний мэргэжлийн үйлчилгээг авахтай холбоотой хуулиар хориглоогүй мэдээлэл, баримт бичгийн талаар Үнэлгээний байгууллагад үнэн зөв мэдээлэх шаардлагатай.

БОНДЫН ТАНИЛЦУУЛГА

2023 5 29

3.4. Хөрөнгийн үнэлгээний тайлангийн хураангуй

Хараат бус үнэлгээний байгууллага "Эвиденсе Аудит" ХХК-ийн ХААН Банк ХХК-д гүйцэтгэсэн хөрөнгийн үнэлгээний үр дүнд үнэт цаас гаргагчийн хөрөнгийн үнэлгээ дараах байдалтай байна. Үүнд:

- Эргэлтийн хөрөнгө: ХААН банк ХК-ийн эзэмшиж буй эргэлтийн хөрөнгө нь үнэлгээний өдрийн байдлаар 14,360,888,619.0 мянган төгрөгийн бодит үнэ цэнэтэй байна.
- Эргэлтийн бус хөрөнгө: Үнэлгээний байгууллага нь ХААН Банк ХХК-ийн эзэмшиж буй үндсэн хөрөнгийн барилга, байгууламжийн ангийн хөрөнгүүдэд холбогдох шинжилгээ хийсний үндсэн дээр өртгийн хандлагаас нэгж хүчин чадлын жишиг үнэлгээний нөхөн орлуулах өртгийн арга, зах зээлийн хандлагаас жишиг арилжааны харьцуулалтын аргыг сонгон ашигласан байна. ХААН Банк ХХК-ийн эзэмшиж буй эргэлтийн бус хөрөнгө нь үнэлгээний өдрийн байдлаар 592,595,651.9 мянган төгрөгийн бодит үнэ цэнэтэй байх үндэслэлтэй хэмээн дүгнэсэн байна.

3.5. Хуулийн нөхөрлөлийн танилцуулга

Үнэт цаас гаргагч нь хувьцаагаа нийтэд санал болгох ажиллагаанд Өмгөөллийн "ХаанЛекс Партнерс" ХХН фирмтэй "Хуулийн зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх гэрээ" байгуулан хамтран ажиллаж байна.

Өмгөөллийн "ХаанЛекс
Партнерс" ХХН

Регистрийн дугаар: 6351034

Улсын бүртгэлийн дугаар: 9022003026

Хаяг: Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 1-р хороо, Олимпын гудамж 5, Аюуд тауэр, 14 давхар 1404 тоот

Утас: 7747-1122

И-мэйл: info@khanlex.mn

Вебсайт: www.khanlex.mn

Өмгөөллийн "ХаанЛекс Партнерс" ХХН нь банк санхүү, үнэт цаас, дэд бүтэц, эрчим хүч, шүүхийн маргаан, бизнесийн болон компанийн эрх зүйн салбарт голчлон хууль зүйн мэргэжлийн зөвлөх үйлчилгээ үзүүлдэг Монголын тэргүүлэх хуулийн фирмүүдийн нэг юм. Өнгөрсөн арав гаруй жилийн хугацаанд өөрсдийн үйлчилгээ, мэдлэг, туршлагаа олон улсын зах зээлийн томоохон оролцогч нарт хүргэж ирсэн ба эдгээрт олон улсын хөгжлийн банк, санхүүгийн байгууллагууд, гадаадын төрийн өмчит болон хувийн салбарын тэргүүлэгч компаниуд багтдаг.

Хуулийн фирм нь Монгол Улсад хийгдсэн олон улсын шинжтэй томоохон гэрээ, хэлцлүүдэд эрх зүйн зөвлөгөө өгч, амжилттай ажилласан ба тэдгээрийн зарим нь олон улсын хэмжээнд танигдаж, хүлээн зөвшөөрөгдсөн байдаг. Түүнчлэн, хууль зүйн зөвлөгөө өгч ажилладаг үндсэн эрх зүйн салбарууд (банк санхүү, дэд бүтэц, бизнесийн эрх зүй, шүүхийн маргаан зэрэг)-аас гадна хурдтай хөгжиж буй "ногоон санхүүжилт"-ийн эрх зүйн чиглэлээр ажилласан байдал, туршлагаараа Монгол Улсын хуулийн фирмүүдийн дунд тэргүүлэх байр суурь эзэлж байна.

3.5.1. Хуулийн нөхөрлөлийн тусгай зөвшөөрөл

Өмгөөллийн "ХаанЛекс Партнерс" ХХН нь 2018 оны 09 сарын 02-ны өдөр Улсын бүртгэлд бүртгүүлсэн ба нөхөрлөл нь 2020 оны 6 сарын 10-ны өдрийн 338 дугаар тогтоолоор үнэт цаасны зах зээлд оролцогчид хууль зүйн зөвлөгөө үзүүлэх зөвшөөрлийг Санхүүгийн зохицуулах хорооноос авсан.

3.5.2. Хуулийн нөхөрлөлтэй байгуулсан гэрээний тухай

Хуулийн зөвлөх нь Үнэт цаас гаргагч ХААН Банкны ногоон бонд санал болгон гаргах ажиллагаанд 2023 оны 5 дугаар сарын 09-ний өдөр хуулийн зөвлөх үйлчилгээний гэрээ байгуулсан.

ХААН Банкны ногоон бонд санал болгон гаргах ажиллагаанд дараах эрх үүрэгтэйгээр оролцож байна. Үүнд:

Хуулийн зөвлөхийн эрх, үүрэг:

- Хуулийн зөвлөх нь гэрээний 3.1-д заасан болон гэрээнд заасан бусад ажил үйлчилгээг Монгол улсын хууль тогтоомжийн дагуу нийтээр хүлээн зөвшөөрөгдсөн мэргэжлийн болон бодит жишигт нийцүүлэн, хугацаанд нь чанартай, шударгаар хийж гүйцэтгэн, гэрээ болон үйлчилгээтэй холбоотой ямарваа нэгэн асуудлаар ямагт Банкны зөвлөхийн хувиар ажиллаж, Үнэт цаас гаргагчийн хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалах үүрэг хүлээнэ;
- Хуулийн зөвлөх нь гэрээний хугацаанд бусад арилжааны банкуудад гэрээний 3.1-д заасан ажил үйлчилгээг үзүүлэхгүй буюу Бонд гаргах ажиллагаанд хамтран ажиллахгүй байх үүрэг хүлээнэ;
- Тус гэрээнд заасан дүгнэлтийн агуулгатай холбоотойгоор Банкнаас нэмэлт тодруулга хүссэн тохиолдолд дэлгэрэнгүй тайлбар, тодруулга өгөх үүрэгтэй;
- Гэрээний явцад Үнэт цаас гаргагчид гаргаж өгсөн мэдээлэл, зөвлөгөө, дүгнэлт, холбогдох баримт бичгийн үнэн зөв, бүрэн гүйцэд, бодит байдлыг хариуцах үүрэгтэй;
- Хуулийн зөвлөх нь Үнэт цаас гаргагчийг гэрээнд заасан ажил үйлчилгээтэй холбоотой үнэн бодит мэдээллээр тухай бүр хангаж, зөвлөгөө өгч ажиллах үүрэгтэй;
- Гэрээнд заасан ажил үйлчилгээг гүйцэтгэхтэй холбоотой аливаа асуудлаар Үнэт цаас гаргагчтай хамтран ажиллах андеррайтер, аудит, үнэлгээний болон бусад хөндлөнгийн байгууллагатай хамтран ажиллаж, шаардлагатай арга хэмжээг шуурхай шийдвэрлэх үүрэгтэй;
- Гэрээт ажлын хүрээнд Үнэт цаас гаргагчид дотоод аудитын хяналт шалгалт хийгдэх тохиолдолд тухайн ажилтай холбоотой шаардлагатай баримт материал гаргаж өгөх, баримт бичигт чөлөөтэй хандах эрх олгох зэргээр хамтран ажиллах үүрэгтэй;
- Хуулийн зөвлөх нь гэрээний 3.1-д заасан ажил үйлчилгээг гүйцэтгэхэд шаардлагатай хууль тогтоомжид заасан мэдээлэл, баримт бичгийн жагсаалт, түүнд тавих шаардлагын талаарх мэдээллийг энэхүү гэрээ хүчин төгөлдөр болсноос хойш ажлын 5 хоногийн дотор үнэт цаас гаргагчид гаргаж өгнө;
- Хуулийн зөвлөхөөр ажиллаж буй өмгөөллийн нөхөрлөлүүдийн хамтран ажиллах зохион байгуулалт, удирдлага, эрх, үүрэг, хариуцлагыг нөхөрлөлүүдийн хооронд байгуулсан хамтран ажиллах гэрээгээр зохицуулах ба тус гэрээг Банканд ирүүлнэ. Банк шаардлагатай гэж үзсэн тохиолдолд уг хамтран ажиллах гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулахыг Хуулийн зөвлөхүүдээс шаардах эрхтэй.

Үнэт цаас гаргагчийн эрх, үүрэг:

- Гэрээний 3.1-д заасан үйлчилгээг авахтай холбоотой хуулиар хориглоогүй өөрийн үйл ажиллагааны талаар Хуулийн зөвлөхөд үнэн зөв мэдээлэх үүрэгтэй;
- Хуулийн зөвлөхөөр гэрээнд зааснаас өөр нэмэлт ажил гүйцэтгүүлж болно;
- Хуулийн зөвлөх үйлчилгээтэй холбоотой үйл ажиллагааны талаар мэдээллийг тухай бүр шаардан авах эрхтэй;
- Гэрээний 3.1-д заасан үйлчилгээг гүйцэтгэхтэй холбоотой шаардлага, санал, хүсэлт гаргах, тэдгээрийг шийдвэрлүүлэх эрхтэй;
- Хуулийн зөвлөхөөс гэрээний дагуу хүлээсэн үүргээ биелүүлэх, зохих ёсоор биелүүлэхийг шаардах эрхтэй.

Хууль тогтоомжид заасан бусад эрх, үүрэг.

3.6. Мэргэжлийн баталгаажуулалтын байгууллагын танилцуулга

Sustainable Fitch нь Environmental, social and governance (ESG)-ийн үнэлгээний Fitch Group-ийн хамаарал бүхий компани. Sustainable Fitch нь дэлхийн улс орнууд болон компаниудын байгаль, орчин, нийгэм, засаглалын хөндлөнгийн шинжилгээ, дүгнэлт гаргах үйл ажиллагаа явуулдаг.

Fitch Group нь дэлхийн 30 гаруй улсад үйл ажиллагаа явуулдаг бөгөөд 1,700 орчим зээл, эрсдэлийн шинжээчид ажилладаг.

3.6.1. Мэргэжлийн баталгаажуулалтын байгууллагатай хийсэн гэрээний тухай

ХААН Банк ХХК нь Sustainable Fitch байгууллагатай 2022 оны 11 сарын 10-ны өдөр 00147148.0/1811 дугаартай ESG буюу ногоон, нийгмийн, тогтвортой (Green, Social, and Sustainability) бондуудын үйл явцын хүрээнд хөндлөнгийн үнэлгээ, дүгнэлт гаргах үйлчилгээ үзүүлэх гэрээг байгуулсан.

3.7. Мэргэжлийн баталгаажуулалтын байгууллагын дүгнэлт

Sustainable Fitch нь ХААН Банк ХХК-ийн гаргасан "Ногоон бондын санхүүжилтийн хүрээ" баримт бичигт туссан ногоон бондын зарцуулалт буюу ногоон төслүүд болон хяналт, тайлагналын үйл ажиллагааг Олон улсын хөрөнгийн зах зээлийн холбоо (ICMA)-оос гаргасан ногоон бондын зарчмуудтай (Green Bond Principles) нийцэж буй эсэхэд дүгнэлт гаргасан.

Монгол Улс нь 2015 онд "Парисын хэлэлцээр"-т оролцсоноор "Үндэсний хэмжээнд тодорхойлсон хувь нэмрийн зорилт"-ын бичиг баримтыг боловсруулж, үүний хүрээнд хүлэмжийн хийн ялгарлыг 2010 оны суурь нөхцөлтэй харьцуулахад 2030 он гэхэд 22.7 хувиар бууруулах амлалт өгсөн байна..

Үнэлгээний байгууллагаас ХААН Банкны ногоон зээлийг сэргээгдэх эрчим хүч, эрчим хүчний хэмнэлт, ногоон барилга байгууламж, бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх, түүнд хяналт тавих, усны менежмент, тогтвортой хөдөө аж ахуй, мал аж ахуй төслүүдийг санхүүжүүлэх байдлаар олгогдож байгаа гэж үзсэн. Энэ нь Монгол улсын үндэсний хэмжээнд тодорхойлсон байгаль орчны тодорхой бодлогын зорилтуудтай нийцэж байна гэж үзсэн.

Мөн Sustainable Fitch-ийн A Second party opinion буюу хөндлөнгийн баталгаажуулалтын тайланд дурдснаар ХААН Банкны бондын зарцуулалт болон санхүүжүүлж буй ногоон зээлийг ногоон бондын зарчмуудтай нийцэж байгаа бөгөөд "Сайн" үнэлгээтэй үнэлсэн байна.

Энэхүү Бондын танилцуулга нь Компанийн тухай хууль, Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль, Санхүүгийн Зохицуулах Хорооны "Өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журам", Монголын хөрөнгийн биржийн "Үнэт цаасны бүртгэлийн журам" болон бусад холбогдох дүрэм, журмын шаардлагад нийцүүлэн үнэн зөв боловсруулагдсан болохыг баталж байна.

Мөн Монголын хөрөнгийн бирж болон Санхүүгийн зохицуулах хороонд хүргүүлсэн энэхүү бондын танилцуулга нь хоорондоо адил бөгөөд ямар нэг зөрүүтэй мэдээлэл тусгагдаагүй болно.

ҮНЭТ ЦААСНЫ ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГЫГ БАТАЛГААЖУУЛСАН

ҮНЭТ ЦААС ГАРГАГЧ:

АНДЕРРАЙТЕР:

"ХААН БАНК" ХХК

"БидиСЕК ҮЦК" ХК

ГҮЗ-ИЙН ДАРГА

ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

Б.ЛХАГВАДОРЖ

[Signature]

Р.МӨНХТУЯА

САНХҮҮ, ЗАХИРГАА ХАРИУЦСАН ДЭД
ЗАХИРАЛ

[Signature]

Ш.ӨЛЗИЙ-АЮУШ

2023.05.29

НОГООН БОНД | MSE:KHAN | БОНДЫН ТАНИЛЦУУЛГА

МОНГОЛЫН УЛААСНЫ ХУУЛЬ
MONGOLIAN STATE LAW

0000001

2023-06-09

Андеррайтер.

БҮРТГЭВ-02

БиДисЕК ХК
ҮНЭТ ЦААСНЫ КОМПАНИ

Үнэт цаас гаргагч:

ХААН БАНК

ХААН БАНК | НОГООН БОНД

ХАВСРАЛТ

67 с 5207

2023

ҮНЭТ ЦААСНЫ ТАНИЛЦУУЛГЫН ХАВСРАЛТЫН ЖАГСААЛТ

№	Хавсралт материалын жагсаалт
1	Үнэт цаас гаргагчийн эрх бүхий этгээдийн шийдвэр
2	Үнэт цаас гаргагчийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээ болон тусгай зөвшөөрлийн хуулбар
3	Аудитын тайлан
4	Ногоон танилцуулга
5	Зээлжих зэрэглэл тогтоосон үнэлгээний баримт бичиг
6	Хууль зүйн дүгнэлт
7	Үнэт цаас гаргагчийн эрх бүхий этгээдийн шийдвэр /нэмэлт/

2023 11 02

СХ
2023.06.13
БҮРТГЭВ
N

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
2023-06-09
0000003
БҮРТГЭВ-02

Хавсралт 1

/Үнэт цаас гаргагчийн эрх бүхий этгээдийн шийдвэр/

2023 5 29

УЛААНБААТАР ХОТ
МХБ-ийн гишүүн
Андеррайтер
Брокер, дилерийн
"БИДСЕК"
УЦК ХК
111205441-112052454

НУУЦЛАЛТАЙ

ТӨЛӨӨЛӨН УДИРДАХ ЗӨВЛӨЛИЙН
ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2023 оны 5 дугаар
сарын 24-ний өдөр

№ 18

Улаанбаатар хот

Монгол улсын Компанийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.2, 42 дугаар зүйлийн 42.1, 76 дугаар зүйлийн 76.1.5, 80 дугаар зүйлийн 80.2, Санхүүгийн зохицуулах хорооны Өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журмын 4.1, ХААН Банк ХХК-ийн Дүрмийн 5.4 дэх хэсэгт заасныг тус тус үндэслэн;

Монгол улсын хуулийн дагуу үүсгэн байгуулагдсан, 2693321 регистрийн дугаартай, Монгол Улсын Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 15-р хороо, Стадион Оргил-1, Чингисийн Өргөн Чөлөө-6-д бүртгэлтэй ХААН Банк ХХК (“Банк”), Хязгаарлагдмал Хариуцлагатай Компанийн доор гарын үсэг зурсан Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн гишүүд нь дараах тогтоолыг үүгээр үйлдэж батлав. Үүнд:

ҮНДЭСЛЭЛ Банк нь нийт 30 сая ам.доллар хүртэлх үнийн дүн бүхий “Ногоон бонд гаргах хөтөлбөр” (Бондын Хөтөлбөр) хэрэгжүүлэх, үүнээс 25 сая хүртэлх ам.доллартай тэнцэхүйц дүнгийн бондыг ам.доллараар гаргаж стратегийн хөрөнгө оруулагчдад санал болгох (Ам.долларын бондын санал), харин 5 сая хүртэлх ам.доллартай тэнцэхүйц дүн буюу 17 тэрбум хүртэлх дүнгийн бондыг төгрөгөөр гаргаж олон нийтэд санал болгох (Төгрөгийн бондын санал)-ыг;

ҮНДЭСЛЭЛ Бондын Хөтөлбөрийн хүрээнд гаргах бондуудыг Монголын Хөрөнгийн Биржээр дамжуулан нийтэд нээлттэй хэлбэрээр хэсэгчлэн санал болгон гаргахыг;

ҮНДЭСЛЭЛ Бондын Хөтөлбөрийн хүрээнд гаргах 170,000 хүртэлх тооны Төгрөгийн бондын нэгжийн нэрлэсэн үнэ 100,000 төгрөг, 250,000 хүртэлх тооны Ам.долларын бондын нэгжийн нэрлэсэн үнэ 100 ам.доллар байхыг;

ҮНДЭСЛЭЛ Бондын Хөтөлбөрийн хугацаа 24 сар хүртэл байхыг;

ҮНДЭСЛЭЛ Бондын Хөтөлбөрийн хүрээнд гарах Төгрөгийн бондын хугацаа 3 хүртэл жил, Ам.долларын бондын хувьд 3-5 хүртэл жил байхыг;

ҮНДЭСЛЭЛ Бондын хөтөлбөрийн хүрээнд гаргах бондуудыг хэсэгчлэн гаргах тухай бүр бондын хүүгийн нөхцөлийг тодорхойлох ба Ам.долларын бондын хувьд хөвөгч хүүтэй байх ба хүүгийн түвшин ам.долларын зах зээлийн 6 сарын “СМЕ Term SOFR” хүү дээр нэмэх нь жилийн 3.40-3.85% хязгаарт багтсан байх, харин Төгрөгийн бондын хувьд тогтмол хүүтэй байх ба хүүгийн түвшин жилийн 13.8-14.8% хязгаарт багтсан байхыг;

ҮНДЭСЛЭЛ Төгрөгийн бондын хувьд бондын үндсэн төлбөрийг бондын хугацааны эцэст бүтэн дүнгээр төлөх бол ам.долларын бондын үндсэн төлбөрийг төлөх хугацааг бондыг санал болгох тухай бүр тогтоохыг;

ҮНДЭСЛЭЛ Бондын хүүгийн төлбөрийг хагас жил тутамд төлөх нөхцөлтэй байхыг,

ҮНДЭСЛЭЛ Бондын хүрээнд татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийг Банкны одоо хэрэгжиж буй “Ногоон Бондын Санхүүжилтийн Хүрээ”-нд тодорхойлсон төсөл хөтөлбөр, үйл ажиллагаануудыг (“Шаардлага хангасан ногоон зээлүүд”) бүхэлд нь эсхүл хэсэгчлэн санхүүжүүлэх болон дахин санхүүжүүлэхэд зарцуулахыг;

ҮНДЭСЛЭЛ Бондын Хөтөлбөрийн хүрээнд гаргах бондуудын хүү, хугацаа, гаргах хугацаа болон бусад нөхцөлүүдийг энэхүү тогтоолд нийцүүлэн тухай бүр Гүйцэтгэх Захирал тогтоож нийдвэрлэхийг;

Дээрх саналыг Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл хүлээн зөвшөөрснийг ҮНДЭСЛЭН ТОГТООХ нь:

2023 5 29

НУУЦИАЛТАЙ

- ТОГТООХ НЬ:** Бондын хөтөлбөрийг дээрх нөхцлийн дагуу хэрэгжүүлэхийг хүлээн зөвшөөрч баталгаажуулсугай.
- ТОГТООХ НЬ:** Бондын танилцуулгыг дээр дурдсан нөхцөлүүд болон бусад шаардлагатай мэдээллийн хүрээнд боловсруулж, гарын үсэг зурж, тамга, тэмдэг дарж баталгаажуулах бүрэн эрхийг Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга (эсхүл төлөөлөн удирдах зөвлөлийн орлогч дарга), Гүйцэтгэх захирал болон ерөнхий нягтлан бодогч буюу Санхүү, захиргаа хариуцсан дэд захирал нарт олгосугай.
- ТОГТООХ НЬ:** Монгол Улсын холбогдох хууль, хэм хэмжээ тогтоосон эрх зүйн актуудын хүрээнд төрийн эрх бүхий зохицуулагч байгууллагуудад Бондын хөтөлбөрийг бүртгүүлэх, хөтөлбөрийн хүрээн бонд гаргахад шаардлагатай зөвшөөрөл авах, анхдагч зах зээлийн арилжаа зохион байгуулж бондын санхүүжилтийг татан төвлөрүүлэх, шаардлагатай эсхүл зохистой гэж үзсэн холбогдох бүхий л баримт бичигт гарын үсэг зурах, баталгаажуулах, шаардлагатай бүх арга хэмжээг авч энэхүү тогтоолын гүйцэтгэлийг хангах бүрэн эрхийг Гүйцэтгэх захирал эсвэл түүний томилсон этгээдэд олгосугай.

БАТЛАВ

Д.Хулан

Ясунари Харада

Ц.Баатарсайхан

Иший Кисабуро

Жон Ло

А.Тамир

Ханс Аарт Йонгеянс

Б.Амарсанаа

2023 5 29

НУУЦЛАЛТАЙ

- ТОГТООХ НЬ:** Бондын хөтөлбөрийг дээрх нөхцлийн дагуу хэрэгжүүлэхийг хүлээн зөвшөөрч баталгаажуулсугай.
- ТОГТООХ НЬ:** Бондын танилцуулгыг дээр дурдсан нөхцөлүүд болон бусад шаардлагатай мэдээллийн хүрээнд боловсруулж, гарын үсэг зурж, тамга, тэмдэг дарж баталгаажуулах бүрэн эрхийг Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга (эсхүл төлөөлөн удирдах зөвлөлийн орлогч дарга), Гүйцэтгэх захирал болон ерөнхий нягтлан бодогч буюу Санхүү, захиргаа хариуцсан дэд захирал нарт олгосугай.
- ТОГТООХ НЬ:** Монгол Улсын холбогдох хууль, хэм хэмжээ тогтоосон эрх зүйн актуудын хүрээнд төрийн эрх бүхий зохицуулагч байгууллагуудад Бондын хөтөлбөрийг бүртгүүлэх, хөтөлбөрийн хүрээн бонд гаргахад шаардлагатай зөвшөөрөл авах, анхдагч зах зээлийн арилжаа зохион байгуулж бондын санхүүжилтийг татан төвлөрүүлэх, шаардлагатай эсхүл зохистой гэж үзсэн холбогдох бүхий л баримт бичигт гарын үсэг зурах, баталгаажуулах, шаардлагатай бүх арга хэмжээг авч энэхүү тогтоолын гүйцэтгэлийг хангах бүрэн эрхийг Гүйцэтгэх захирал эсвэл түүний томилсон этгээдэд олгосугай.

БАТЛАВ

Т.Дарьбум

Д.Хулан

Ясунари Харала

А.Тамир

Ханс Аарт Йонгяанс

Б.Амарсанаа

2023 5 29

НУУЦЛАЛТАЙ

- ТОГТООХ НЬ:** Бондын хөтөлбөрийг дээрх нөхцлийн дагуу хэрэгжүүлэхийг хүлээн зөвшөөрч баталгаажуулсугай.
- ТОГТООХ НЬ:** Бондын танилцуулгыг дээр дурдсан нөхцөлүүд болон бусад шаардлагатай мэдээллийн хүрээнд боловсруулж, гарын үсэг зурж, тамга, тэмдэг дарж баталгаажуулах бүрэн эрхийг Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга (эсхүл төлөөлөн удирдах зөвлөлийн орлогч дарга), Гүйцэтгэх захирал болон ерөнхий нягтлан бодогч буюу Санхүү, захиргаа хариуцсан дэд захирал нарт олгосугай.
- ТОГТООХ НЬ:** Монгол Улсын холбогдох хууль, хэм хэмжээ тогтоосон эрх зүйн актуудын хүрээнд төрийн эрх бүхий зохицуулагч байгууллагуудад Бондын хөтөлбөрийг бүртгүүлэх, хөтөлбөрийн хүрээнд гаргахад шаардлагатай зөвшөөрөл авах, анхдагч зах зээлийн арилжаа зохион байгуулж бондын санхүүжилтийг татан төвлөрүүлэх, шаардлагатай эсхүл зохистой гэж үзсэн холбогдох бүхий л баримт бичигт гарын үсэг зурах, баталгаажуулах, шаардлагатай бүх арга хэмжээг авч энэхүү тогтоолын гүйцэтгэлийг хангах бүрэн эрхийг Гүйцэтгэх захирал эсвэл түүний томилсон этгээдэд олгосугай.

БАТЛАВ

Т.Дарьбум

Ц.Баатарсайхан

Иший Кисабуро

Жон Ло

А.Тамир

Ханс Аарт Йонгеянс

Б.Амарсанаа

2023 5 29

ХААН БАНК

НУУЦЛАЛТАЙ

- ТОГТООХ НЬ:** Бондын хөтөлбөрийг дээрх нөхцлийн дагуу хэрэгжүүлэхийг хүлээн зөвшөөрч баталгаажуулсугай.
- ТОГТООХ НЬ:** Бондын танилцуулгыг дээр дурдсан нөхцөлүүд болон бусад шаардлагатай мэдээллийн хүрээнд боловсруулж, гарын үсэг зурж, тамга, тэмдэг дарж баталгаажуулах бүрэн эрхийг Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга (эсхүл төлөөлөн удирдах зөвлөлийн орлогч дарга), Гүйцэтгэх захирал болон ерөнхий нягтлан бодогч буюу Санхүү, захиргаа хариуцсан дэд захирал нарт олгосугай.
- ТОГТООХ НЬ:** Монгол Улсын холбогдох хууль, хэм хэмжээ тогтоосон эрх зүйн актуудын хүрээнд төрийн эрх бүхий зохицуулагч байгууллагуудад Бондын хөтөлбөрийг бүртгүүлэх, хөтөлбөрийн хүрэн бонд гаргахад шаардлагатай зөвшөөрөл авах, анхдагч зах зээлийн арилжаа зохион байгуулж бондын санхүүжилтийг татан төвлөрүүлэх, шаардлагатай эсхүл зохистой гэж үзсэн холбогдох бүхий л баримт бичигт гарын үсэг зурах, баталгаажуулах, шаардлагатай бүх арга хэмжээг авч энэхүү тогтоолын гүйцэтгэлийг хангах бүрэн эрхийг Гүйцэтгэх захирал эсвэл түүний томилсон этгээдэд олгосугай.

БАТЛАВ

Т.Дарьбум

Д.Худан

Ясунари Харата

Ц.Баатарсайхан

Иший Кисабуро

Жон Ло

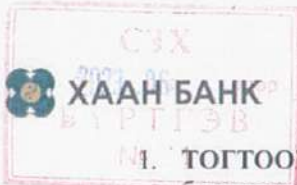
А.Тамир

Ханс Аарт Йонгеганс

Б.Амарсанаа

2023 5 29

- 1. ТОГТООХ НЬ:** Бондын хөтөлбөрийг дээрх нөхцлийн дагуу хэрэгжүүлэхийг хүлээн зөвшөөрч баталгаажуулсугай.
- 2. ТОГТООХ НЬ:** Бондын танилцуулгыг дээр дурдсан нөхцөлүүд болон бусад шаардлагатай мэдээллийн хүрээнд боловсруулж, гарын үсэг зурж, тамга, тэмдэг дарж баталгаажуулах бүрэн эрхийг Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга (эсхүл төлөөлөн удирдах зөвлөлийн орлогч дарга), Гүйцэтгэх захирал болон ерөнхий нягтлан бодогч буюу Санхүү, захиргаа хариуцсан дэд захирал нарт олгосугай.
- 3. ТОГТООХ НЬ:** Монгол Улсын холбогдох хууль, хэм хэмжээ тогтоосон эрх зүйн актуудын хүрээнд төрийн эрх бүхий зохицуулагч байгууллагуудад Бондын хөтөлбөрийг бүртгүүлэх, хөтөлбөрийн хүрээн бонд гаргахад шаардлагатай зөвшөөрөл авах, анхдагч зах зээлийн арилжаа зохион байгуулж бондын санхүүжилтийг татан төвлөрүүлэх, шаардлагатай эсхүл зохистой гэж үзсэн холбогдох бүхий л баримт бичигт гарын үсэг зурах, баталгаажуулах, шаардлагатай бүх арга хэмжээг авч энэхүү тогтоолын гүйцэтгэлийг хангах бүрэн эрхийг Гүйцэтгэх захирал эсвэл түүний томилсон этгээдэд олгосугай.

БАТЛАВ

Т.Дарьбум

Д.Хулан

Иший Кисабуро

Жон Ло

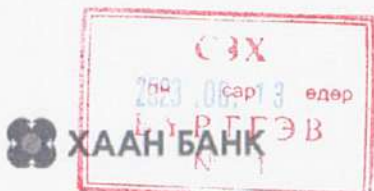
А.Тамир

Ханс Аарт Йонгеянс

Б.Амарсанаа

2023 5 29

- ТОГТООХ НЬ:** Бондын хөтөлбөрийг дээрх нөхцлийн дагуу хэрэгжүүлэхийг хүлээн зөвшөөрч баталгаажуулсугай.
- ТОГТООХ НЬ:** Бондын танилцуулгыг дээр дурдсан нөхцөлүүд болон бусад шаардлагатай мэдээллийн хүрээнд боловсруулж, гарын үсэг зурж, тамга, тэмдэг дарж баталгаажуулах бүрэн эрхийг Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга (эсхүл төлөөлөн удирдах зөвлөлийн орлогч дарга), Гүйцэтгэх захирал болон ерөнхий нягтлан бодогч буюу Санхүү, захиргаа хариуцсан дэд захирал нарт олгосугай.
- ТОГТООХ НЬ:** Монгол Улсын холбогдох хууль, хэм хэмжээ тогтоосон эрх зүйн актуудын хүрээнд төрийн эрх бүхий зохицуулагч байгууллагуудад Бондын хөтөлбөрийг бүртгүүлэх, хөтөлбөрийн хүрэн бонд гаргахад шаардлагатай зөвшөөрөл авах, анхдагч зах зээлийн арилжаа зохион байгуулж бондын санхүүжилтийг татан төвлөрүүлэх, шаардлагатай эсхүл зохистой гэж үзсэн холбогдох бүхий л баримт бичигт гарын үсэг зурах, баталгаажуулах, шаардлагатай бүх арга хэмжээг авч энэхүү тогтоолын гүйцэтгэлийг хангах бүрэн эрхийг Гүйцэтгэх захирал эсвэл түүний томилсон этгээдэд олгосугай.

БАТЛАВ

Т.Дарьбум

Д.Хулан

Ясунари Харада

Ц.Баатарсайхан

Иший Кисабуро

Жон Ло

Б.Амарсанаа

2023 5 29

1. **ТОГТООХ НЬ:** Бондын хөтөлбөрийг дээрх нөхцлийн дагуу хэрэгжүүлэхийг хүлээн зөвшөөрч баталгаажуулсугай.

2. **ТОГТООХ НЬ:** Бондын танилцуулгыг дээр дурдсан нөхцөлүүд болон бусад шаардлагатай мэдээллийн хүрээнд боловсруулж, гарын үсэг зурж, тамга, тэмдэг дарж баталгаажуулах бүрэн эрхийг Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга (эсхүл төлөөлөн удирдах зөвлөлийн орлогч дарга), Гүйцэтгэх захирал болон ерөнхий нягтлан бодогч буюу Санхүү, захиргаа хариуцсан дэд захирал нарт олгосугай.

3. **ТОГТООХ НЬ:** Монгол Улсын холбогдох хууль, хэм хэмжээ тогтоосон эрх зүйн актуудын хүрээнд төрийн эрх бүхий зохицуулагч байгууллагуудад Бондын хөтөлбөрийг бүртгүүлэх, хөтөлбөрийн хүрэн бонд гаргахад шаардлагатай зөвшөөрөл авах, анхдагч зах зээлийн арилжаа зохион байгуулж бондын санхүүжилтийг татан төвлөрүүлэх, шаардлагатай эсхүл зохистой гэж үзсэн холбогдох бүхий л баримт бичигт гарын үсэг зурах, баталгаажуулах, шаардлагатай бүх арга хэмжээг авч энэхүү тогтоолын гүйцэтгэлийг хангах бүрэн эрхийг Гүйцэтгэх захирал эсвэл түүний томилсон этгээдэд олгосугай.

БАТЛАВ

Т.Дарьбум

Д.Хулан

Ясунари Харада

Ц.Баатарсайхан

А.Тамир

Ханс Аарт Йонгеянс

Б.Амарсанаа

2023 5 29

2023 06 13
ср өдөр
БҮРТГЭВ
№

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
2023 06 13
БҮРТГЭВ-02

Хавсралт 2

/Үнэт цаас гаргагчийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээ болон тусгай зөвшөөрлийн хуулбар/

2023 5 29

МХ
он 2023 сар 06, 1 өдөр

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ
MONGOLIAN EXCHANGE

2023-06-09

БҮРТГЭЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ

МОНГОЛ УЛС
ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН
УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ

000268227

2005.11.04

/ Бүртгэсэн он, сар, өдөр /

9016001011

/ Хувийн хэргийн дугаар /

2693321

/ Регистрийн дугаар /

ХААН Банк

Хязгаарлагдмал хариуцлагатай
КОМПАНИ

/ Хуулийн этгээдийн нэр, хариуцлагын хэлбэр /

Дүрэм

/ Үүсгэн байгуулах баримт бичиг /

Шийдвэр

/ Шийдвэрийн нэр /

01

/ Дугаар /

2001.03.08

/ Он, сар, өдөр /

6499

Үнэт цаас гаргах, худалдах, худалдан авах

6492

Зээл, гадаад дотоод төлбөр тооцоо

6499

Үнэт зүйл хадгалэх, санхүүгийн түрээс

6419

Мөнгөн хадгаламж, гадаад валют худалдах, худалдан авах /1991.12.05-/

6520

Даатгалын зуучлагчийн үйлчилгээ

6619

Үнэт цаасны тухайлсан бүртгэлийн үйл ажиллагаа

66190

Факторингийн үйлчилгээ эрхлэх

/ Код /

/ Үйл ажиллагааны чиглэл /

Хугацаагүй

/ хугацаа /

4140

/ гишүүдийн тоо /

172,097,820.00

/ хөрөнгийн хэмжээ, мөнгөн төгрөгөөр /

Улаанбаатар, Хан-Уул, 15-р хороо, чингисийн өргөн чөлөө, -6, Стадион Оргил-1, Утас1:

11332333-3053, Утас2: 11332333-3056, Факс: 70117023

/ хуулийн этгээдийн албан ёсны хаяг /

УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ЕРӨНХИЙ ГАЗАР
ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГАЗАР

/ Бүртгэсэн байгууллагын нэр /

УЛСЫН БҮРТГЭГЧ

ГЭМДЭГ

С.МӨНХСАНЧИР

Гарын

Гэрчилгээ дахин олгосон 2023 он 03 сар 27 өдөр

670 2023

Хуулийн этгээдийн үүсгэн байгуулах баримт бичигт оруулсан нэмэлт өөрчлөлтийн бүртгэл

Д/д	Нэмэлт өөрчлөлтийн агуулга	Бүртгэсч	
		Огноо	Ажилтан тэмдэг
1	Рэнцэнбат овогтой Мөнхтуяа-г Гүйцэтгэх захирал-р сонгосон(томилсон)-ыг бүртгэв.	2020.12.30	С.Цолмон
2	Дөхин гэрчилгээ олгов.	2023.03.27	С.Мөнхөнчир
3	Дүрийн 3.1.14, 3.1.15-т оруулсан өөрчлөлтийг бүртгэв.	2023.04.07	Э.Мөнхзана

2023 о.г. сар 10 өдөр Бүртгэлийн № 645
 Нийслэлийн хууль ёсны газартай
 Хүний Дотоод Ажилбарын
 Үйлчилгээний газар
 Хэрэг дүн

2023 5 20

Энэхүү гэрчилгээг хуурамчаар үйлдсэн этгээдэд Монгол Улсын хуулийн дагуу хариуцахаг хүлээн энэ Улсын бүртгэлийн гэрчилгээ засвартай бол хүчингүй.

СЭХ
0ч 2023 оны 06. 13 өдөр
Б

МОНГОЛЫН АЖИРАХЧИЙН БИРЖ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
0000015
2023-06-09

МОНГОЛ УЛС

МОНГОЛБАНК

БАНКНЫ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ

2006 оны 11. -р сарын
22 -ны өдөр

Дугаар 02

Улаанбаатар хот

Монгол улсын Банкны тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэг, Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2000 оны 375 тоот тушаалаар батлагдсан “Банк, түүний нэгж байгуулах зөвшөөрлийн журам”-ыг үндэслэн

Чүрлэн байгууламждаг
-д *"ХолдИн Банк"*

..... оноосон нэр бүхий банк байгуулах зөвшөөрөл
ОЛГОВ.

Монгол банкны бүртгэлийн дугаар 06
Монголбанкны 1991 оны 12 дугаар сарын 05
сарийн 06 тоот зөвшөөрлийг үндэслэн
шинэглэн олгов.

/Энэхүү Гэрчилгээ нь хавсралтын хамт хүчинтэй./

МОНГОЛ УЛС
ЕРӨНХИЙЛӨГЧ

[Signature]

А. БАТСҮХ

УЛААНБААТАР ХОТ
МХБ-ийн гишүүн
Андеррайтер
Брокер, Инверсийн
"БИНДСЕК"
ХТХ/Х

[Signature]

675 2023

2023 06 13

БҮРТГЭВ-02

2023.06.13 өдөр
БҮРТГЭВ

... 02 ... ТООТ

ГЭРЧИЛГЭЭНИЙ ХАВСРАЛТ

2023 06 13

Энэхүү хавсралт нь гэрчилгээгүй бол хүчингүй/
УХИ 014

СЭХ
2523.00р.13 өдөр
БҮРТГЭВ
N

ГЭРЧИЛГЭЭНИЙ ХАВСРАЛТ

Банкны нэр: "ХААН Банк"
 Банкны хаяг: Баянзүрх дүүрэг, 4-р хороо, 15-р хороолол, Энхтайвныг өргөн чөлөө-51 Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, V хороо, Сөүлийн гудамж 25

Нэг: "ХААН Банк" банкны эрхлэх үйл ажиллагааны талаархи тэмдэглэл

1. Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн ... оны ... сарын ... -ны өдрийн ... тоот тушаалаар
 банкнд Банкны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан
 Монгол хадгаламж, төлбөр тооцоо, зээлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг олгов.

2. Бусад: 1. Гадаад валют худалдах, хадгалах

2. Үнэт зүйл хадгалах

3. Хөрөнгө оруулалт, санхүүгийн гэгээлээр зөвшөөрөл нэгдэллээ өгөх

4. Үнэт цаас худалдах, худалдан авах

5. Гадаад төлбөр тооцоо эрхлэх зөвшөөрөл
 (МБ-ийн 1993 оны 9 дүгээр сарын 22-ны өдрийн 3/270 тоот тушаал)

6. Улсын нэршил өмчөөс гуравдагч эрхлэхэд баталгаа, батлан даалт гаргах
 (МБ-ийн Ерөнхийлөгчийн 2007.12.6-ны 575 тоот тушаал)

7. Гадаад төлбөр тооцоо эрхлэх нэмэлт зөвшөөрөл
 (МБ-ийн Ерөнхийлөгчийн 2009.05.09-ний өдрийн 164 тоот тушаал)

8. Санхүүгийн тэрээсийн үйл ажиллагаа эрхлэх
 МБ-ын Ерөнхийлөгчийн 2010 оны 05 дугаар сарын 04-ний өдрийн 269 дүгээр тушаал

9. Зээл болон санхүүгийн бусад тэрээсийн худалдах, худалдан авах үйл ажиллагааг зөвшөөрөл
 (Монгол банкны Ерөнхийлөгчийн 2010 оны 11 дүгээр сарын 30-ны 684 тушаал)

МХБ-ийн Ганшуун
 Андеррантер
 Брокер, дилерийн
 "БНДСБ"
 УЦК ХХ
 1115205447 / 11152452

2023 06 13

БҮРТГЭВ-02

СХК
2023.06.13 өдөр
БҮРТГЭВ
А.Н.

Хоёр: Банкны нэгж, түүний байршлын талаархи тэмдэглэл

д/д	Нэгжийн төрөл	Ямар шийдвэрийг үндэслэн бүртгэсэн	Дугаар	Нэгжийн байршил, Хаяг

2023.05.29

00000109

БҮРТГЭВ-02

2023.05.13 өдөр
БҮРТГЭВ
№

Гурав: Банк, түүний нэгж байгуулах, банкны үйл ажиллагаа
эрхлэх зөвшөөрлийг хязгаарласан болон хүчингүй болгосон тухай

Монголбанкны 2010 оны 11 дүрээр сарын 25-ны өдрийн 6/1967
тоотгоор Хаанбанкны дүрмийн сан Савада Холдинг Лимитэд
2,612,941 ширхэг хувьцаа буюу 40,22%, Энэ Зо. Ийнхүү ширхэг
(Ариа) 829,016 ширхэг хувьцаа буюу 12,76%, Маван Богд Трейдинг
ХХК - 1,452,177 ширхэг хувьцаа буюу 22,35% иргэн Д. Аюуан
842,460 ширхэг хувьцаа буюу 12,97% Алан улсын санхүүгийн
корпораци 589,446 ширхэг буюу 9,07%, Деволемент Альтернативд
Унк 116,217 ширхэг хувьцаа буюу 1,79%, Монголын Холдинг
Лимитэд Партнершид ХХК - 43,324 ширхэг хувьцаа буюу 0,67%
Морроу Рамми Ревокал Траст 11,425 ширхэг хувьцаа буюу 0,18%
болж өөргөлт оруулсаныг зөвшөөрсөн бөгөөд 2011.01.01.

2023 5 29

МОНГОЛЫН ХААНЫ БАНК
MONGOLIAN HAANY BANK
000000-0
БҮРГЭ

МОНГОЛ УЛСЫН
САНХҮҮГИЙН ЗОХИЦУУЛАХ ХОРОО

ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ

Дугаар ТЗ 210/16

2012 оны 08 сарын 08 өдөр

Монгол улсын “Санхүүгийн зохицуулах хорооны эрх зүйн байдлын тухай хууль”, “Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хууль”, бусад холбогдох хууль тогтоомжид заасан шаардлагыг хангасан тул Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2012 оны 08 сарын 08 өдрийн 234 дугаар тогтоолоор “ХААН БАНК” ХХК -д

Даатгалын зуучлагчийн

үйл ажиллагаа эрхлэхийг зөвшөөрч, энэхүү гэрчилгээг олгов.

ДАРГА
“тамга”

S. Davasuren
С.ДАВААСҮРЭН

С.ДАВААСҮРЭН

Энэхүү гэрчилгээ нь
хавсралтын хамт
хүчинтэй

МОНГОЛ УЛС
МОНГОЛБАНК

15160 Улаанбаатар хот Чингэлтэй дүүрэг
Бага тойруу 3 Утас: 31-03-92 Факс: (975-11) 31-14-71
http://www.mongolbank.mn

2024. 11. 27 № А-6/1244
танай 2024. 09. 05-ны № 0119055 -т

ХААН БАНКНЫ ГҮЙЦЭТГЭХ
ЗАХИРАЛ Н.КАТО ТАНАА

Танай банкинд Үнэт металл, эрдэнийн чулуу худалдах, худалдан авах, хадгалах, хадгалуулах үйл ажиллагаа эрхлэх нэмэлт зөвшөөрөл олгосон тухай Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2014 оны 11 дүгээр сарын 25-ны өдрийн А187 дугаар тушаалыг хавсралтаар хүргүүлж байна.

Танай банк холбогдох шимтгэлийн хураамжийг төлж, банкны зөвшөөрлийн гэрчилгээнд ажлын 3 (гурв) хоногийн дотор тэмдэглэгээ хийлгэнэ үү.

Хавсралт 1 хуудастай.

Хүндэтгэсэн

ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТЫН
ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ

Д.ГАНБАТ

14 4328

A5-2014.doc

2023. 5. 29

Handwritten signature

Handwritten signature

МОНГОЛБАНКНЫ
ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ТУШААЛ

2014 оны 11 сарын 25 өдөр

Дугаар А-187

Улаанбаатар хот

Үйл ажиллагааны нэмэлт
зөвшөөрөл олгох тухай

Төв банк (Монголбанк)-ны тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 2 дахь заалт, Банкны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 1.6 дахь заалт, Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2012 оны А-80 дугаар тушаалаар батлагдсан "Банкны зөвшөөрлийн журам"-ын 4 дэх заалт болон ХААН банкнаас ирүүлсэн хүсэлтийг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1.ХААН банкинд үнэт металл, эрдэнийн чулуу худалдах, худалдан авах, хадгалах, хадгалуулах үйл ажиллагаа эрхлэх нэмэлт зөвшөөрөл олгосугай.

2.Энэ тушаалын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Хяналт шалгалтын газар (Д.Ганбат)-т даалгасугай.

ЕРӨНХИЙЛӨГЧ

Н.ЗОЛЖАРГАЛ

2023 5 29

14 1656

Tushaal 2014.doc

МОНГОЛЫН 00000023
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE

дөр
ЭБ

МОНГОЛ УЛС
САНХҮҮГИЙН ЗОХИЦУУЛАХ ХОРОО

ТУСТАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ

Дугаар 321/03

2015 оны 06 сарын 24 өдөр

Монгол улсын "Санхүүгийн зохицуулах хорооны эрх зүйн байдлын тухай хууль", "Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хууль", бусад хууль тогтоомжид заасан шаардлагыг хангасан тул Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2015 оны 06 сарын 24 өдрийн 284 дугаар тогтоолоор "Хаан Банк" ХАК -д
Кастодианос

үйл ажиллагаа эрхлэхийг зөвшөөрч, энэхүү гэрчилгээг олгов.

ДАРГА
321/03
МОНГОЛЫН
САНХҮҮГИЙН
ЗОХИЦУУЛАХ
ХОРОО

УЛААНБААТАР ХОТ
МХБ-ийн гишүүн

Энэхүү гэрчилгээ нь
хавсралтын хамт
хүчинтэй

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
00000004
2023-06-09
БҮРТГЭВ-02

СХ
2023-06-12 өдөр
БҮРТГЭВ
№

МОНГОЛ УЛСЫН
САНХҮҮГИЙН ЗОХИЦУУЛАХ ХОРОО

321/03 ТООТ

ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭНИЙ ХАВСРАЛТ

2023.5.29

“Тэмдэг”
Унэт цаасны зах зээлд оролцогч мэргэжлийн байгууллагад зориулсан
тэмдэглэлүүд
УХА0410 5043239

Унэт цаасны зах зээлд оролцогч мэргэжлийн байгууллагад зориулсан
тэмдэглэлүүд

(Энэхүү хавсралт нь тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээний хамт хүчинтэй)

УЛААНБААТАР ХОТ
МХБ-ийн гишүүн
Аларрантес
Брокер, дилэрийн
БҮГДЭСЕК
1115205447 д. 2023.4.22

СЭХ
2023.06.13
он сар өдөр
БҮРТГЭВ
№ 1

Мэргэжлийн байгууллагын оноосон нэр: "Хаан Банк" ХХК

Д/д	Өөрчлөлтийн тэмдэглэл	Өөрчлөлтийг бүртгэсэн огноо, гарын үсэг
1.	<p>ҮНЭТ ЦААСНЫ ОМГОЛОХ ЭРХИЙН БҮРТГЭЛИЙН ҮНЭ АЖИЛАГААНЫ ТӨРӨЛ БОЛОХ ҮНЭТ ЦААСНЫ ТУХАЙЛСАН БҮРТГЭЛИЙН ҮНЭ АЖИЛАГАА ЭРХЛЭХ ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙГ НЭМЖ ОЛГОВ.</p> <p>2017.12.15 - №237 ТОГТООЛ</p>	<p>СЭХ 2017.12.20 БҮРТГЭВ № 03</p>

2023 5 29

МОНГОЛЫН ХЭРЭНГИЙН БИРЖ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
2023 00000076
БҮРТГЭВ-02

2023 оны 06 сарын 13 өдөр
БҮРТГЭВ
№

САНХҮҮГИЙН ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ ТОГТООЛ

2023 оны 06 сарын 25 өдөр

Дугаар 34

Улаанбаатар хот

Банк бус санхүүгийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл олгох тухай

Санхүүгийн зохицуулах хорооны эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.3, 6.2.1, 22 дугаар зүйлийн 22.1, Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 3.2 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 1.1, 5.2 дугаар зүйлийн 8, 5.3 дугаар зүйлийн 1, 8.1 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсгийн 2.11, Банк бус санхүүгийн үйл ажиллагааны тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1, Банкны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.2.6 дахь заалтыг тус тус үндэслэн ТОГТООХ нь:

1. "ХААН банк" ХК-д банк бус санхүүгийн факторингийн үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл олгосугай.
2. Хууль тогтоомжоор хүлээсэн үүргээ биелүүлж, зохих өөрчлөлтийг Улсын бүртгэлийн ерөнхий газарт бүртгүүлж, холбогдох баримт бичгийг Санхүүгийн зохицуулах хороонд ажлын 15 хоногийн дотор ирүүлэхийг "ХААН банк" ХК (Р.Мөнхтуяа)-д үүрэг болгосугай.
3. Тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт тавьж, олон нийтэд мэдээлэхийг Ажлын алба (Т.Жамбаажамц)-нд даалгасугай.

ДАРГА

Б.БАЯРСАЙХАН

1518000060

2023 5 29

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
0000007
2023-06-09
БҮРТГЭВ-02

СЭХ
2023.06.13 өдөр
БҮРТГЭВ

Хавсралт 3

/Аудитын тайлан/

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангууд болон
Хараат бус аудиторын тайлан

2022 оны 12 дугаар сарын 31

2023 5 29

АГУУЛГА

Хараат бус аудиторын тайлан
Ерөнхий мэдээлэл1
Товчилсон үгс2

Санхүүгийн тайлангууд

Санхүүгийн байдлын тайлан3
Орлого үр дүнгийн болон бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлан4
Өмчийн өөрчлөлтийн тайлан5
Мөнгөн гүйлгээний тайлан6

Санхүүгийн тайлангуудын тодруулгууд

1. Танилцуулга 8
2. Банкны үйл ажиллагааны орчин 8
3. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого 9
4. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг хэрэгжүүлэхэд чухал ач холбогдолтой тооцоолол, дүгнэлт 24
5. Шинэ буюу өөрчлөлт орсон стандартуудын тайлбар болон хэрэгжилт 28
6. Нягтлан бодох бүртгэлийн шинэ бодлогын мэдэгдэл 29
7. Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө 30
8. Монголбанкн дахь заавал байлгах нөөц 31
9. Санхүүгийн Хөрөнгө оруулалт 32
10. Хараат компанид оруулсан хөрөнгө оруулалт 36
11. Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр 36
12. Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа 38
13. Бусад хөрөнгө 50
14. Үндсэн хөрөнгө 52
15. Биет бус хөрөнгө 53
16. Ашиглах эрхтэй хөрөнгө ба түрээсийн өглөг 54
17. Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй эргэлтийн бус хөрөнгө 54
18. Бусад банк санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж 55
19. Репо хэлцэл 55
20. Харилцагчдын харилцах, хадгаламж 55
21. Зээлээр авсан санхүүжилт 56
22. Бусад өглөг 60
23. Хувьцаат капитал, бусад нөөц ба ногдол ашиг 60
24. Хүү болон түүнтэй адилтгах орлого 63
25. Хүү болон түүнтэй адилтгах зардал 63
26. Шимтгэл, хураамжийн цэвэр орлого 64
27. Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн цэвэр олз / гарз) 64
28. Зээлжих эрсдэлийн сан 65
29. Бодит үнэ цэнээр ашиг, алдагдалд бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгийн гарз 65
30. Үйл ажиллагааны зардал 66
31. Орлогын албан татвар 67
32. Нэгж хувьцаанд ногдох ашиг 68
33. Санхүүгийн үйл ажиллагаанаас үүссэн өр төлбөрийн тохируулга 69
34. Сегментийн шинжилгээ 70
35. Болзошгүй өр төлбөр ба үүрэг 74
36. Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага 81
37. Бодит үнэ цэнийн тодруулга 98
38. Холбоотой талын тодруулга 105
39. Хөрөнгө болон өр төлбөрийн дуусгавар болох хугацааны шинжилгээ 107
40. Өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээ 109
41. Тайлангийн дараах үйл явдал 110
42. Монгол хэлний орчуулга 110

2023 5 29

Хараат бус Аудиторын Тайлан

Хаан банк ХХК-ийн Хувьцаа эзэмшигчдэд

Дүгнэлт

Бидний дүгнэлтээр, Хаан банк ХХК ("Банк" гэх)-ийн санхүүгийн тайлангууд нь 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн санхүүгийн байдал хийгээд мөн тухайн өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн санхүүгийн үр дүн болон мөнгөн гүйлгээг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандарт (СТОУС)-ын дагуу бодитойгоор илэрхийлэгдсэн байна.

Бид юунд аудит хийсэн талаар

Дараах бүрэлдэхүүн бүхий Банкны санхүүгийн тайлангуудад бид аудитыг хийж гүйцэтгэсэн. Үүнд:

- 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар санхүүгийн байдлын тайлан;
- тухайн өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн орлого үр дүнгийн болон бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлан;
- тухайн өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн өмчийн өөрчлөлтийн тайлан;
- тухайн өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн мөнгөн гүйлгээний тайлан; болон
- нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд болон бусад тайлбар мэдээллээс бүрдсэн санхүүгийн тайлангуудын тодруулгууд.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Бид Аудитын олон улсын стандарт (АОУС)-ын дагуу аудитын ажлыг хийж гүйцэтгэсэн. Уг стандартын дагуу бидний хүлээх үүрэг хариуцлагын талаар тус тайлангийн Санхүүгийн тайлангийн аудитын хүрээнд аудиторын хүлээх үүрэг хариуцлага хэсэгт тусгасан.

Бидний олж авсан аудитын нотолгоо нь дүгнэлт гаргахад хангалттай бөгөөд зохистой үндэслэл болсон гэдэгт бид итгэлтэй байна.

Хараат бус байдал

Нягтлан бодогчдын олон улсын ёс зүйн стандартын зөвлөл (НБОУЭСЗ)-өөс гаргасан Мэргэжлийн нягтлан бодогчдын ёс зүйн дүрэм (МНБЭСЗ)-ийн (Хараат бус байдлын олон улсын стандартыг оруулан) дагуу Банкнаас бид хараат бус болно. Бид НБОУЭСЗ-ийн МНБЭСЗ-ийн бусад ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан.

Санхүүгийн тайлангуудтай холбоотойгоор засаглал хариуцсан эрх бүхий этгээд болон удирдлагын зүгээс хүлээх үүрэг хариуцлага

Санхүүгийн тайлангуудыг Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандарт (СТОУС)-ын дагуу бэлтгэж, бодитойгоор тайлагнах болон залилан эсвэл алдааны улмаас үүсч болох материаллаг

ПрайвотерхаусКуперс Аудит ХХК, Сэнтрал Тауэр, 6 давхар, 601 тоот,
Сүхбаатарын талбай, Сүхбаатар дүүрэг 8-р хороо, Улаанбаатар хот 14200, Монгол Улс
Утас: +976 70009089, www.pwc.com/mn

Санхүүгийн тайлангуудтай холбоотойгоор засаглал хариуцсан эрх бүхий этгээд болон удирдлагын зүгээс хүлээх үүрэг хариуцлага (үргэлжлэл)

буруу илэрхийллээс ангид санхүүгийн тайлангууд бэлтгэхэд шаардлагатай гэж удирдлага тодорхойлсон дотоод хяналтын тогтолцоог бүрдүүлэх нь удирдлагын үүрэг хариуцлага байна.

Санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэх явцад удирдлага Банкны үйл ажиллагааг цаашид тасралтгүйгээр үргэлжлүүлэх чадамжийг үнэлэх, тухайн чадамжид нөлөөлөх нөхцөл байдлын талаар зохистой үед тодруулах болон Банкны үйл ажиллагааг татан буулгах, үйл ажиллагааг зогсоохоор төлөвлөж байгаа эсвэл зогсоохоос өөр сонголтгүй болсноос бусад тохиолдлуудад нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх зарчмыг баримтлах үүрэгтэй.

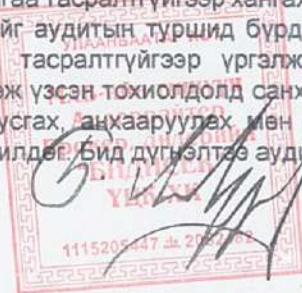
Банкны засаглал хариуцсан эрх бүхий этгээд нь санхүүгийн тайлагналын үйл явцыг хянах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайлангийн аудитын хүрээнд аудиторын хүлээх үүрэг хариуцлага

Бидний зорилго бол залилан эсвэл алдааны улмаас санхүүгийн тайлангууд нь бүхэлдээ материаллаг буруу илэрхийлэлгүй эсэх талаар үндэслэлтэй баталгаа олж авах мөн бидний дүгнэлтийг агуулсан аудиторын тайланг бэлтгэх явдал юм. Хэдийгээр үндэслэлтэй баталгаа нь өндөр түвшний баталгаа боловч, АОУС-ын дагуу гүйцэтгэсэн аудит нь материаллаг буруу илэрхийлэл байх тохиолдол бүрийг олж илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй. Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх боломжтой ба энэ нь санхүүгийн тайланг хэрэглэгчдийн эдгээр тайланд үндэслэн гаргах эдийн засгийн шийдвэрт тус бүрдээ эсвэл нийт дүнгээрээ нөлөөлөхүйц байвал материаллаг буруу илэрхийлэл болно.

АОУС-ын дагуу бид аудитын туршид мэргэжлийн үл итгэх байр сууринаас хандах, мэргэжлийн холбогдох итгэл үнэмшил бүхий үнэлэлтүүдийг хийдэг. Мөн бид:

- Залилан болон алдааны улмаас санхүүгийн тайланд материаллаг буруу илэрхийлэгдэх эрсдэлийг илрүүлэн үнэлэх, тэдгээр эрсдэлүүдэд нийцсэн аудитын горимыг тодорхойлон гүйцэтгэх, аудитын дүгнэлт гаргахад үндэслэл болох хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоог олж авдаг. Залилан нь нууцаар үгсэн тохирох, хуурамч бичиг баримт үйлдэх, санаатайгаар орхигдуулах, хуурамч батламж гаргах эсвэл эрх мэдлээ хэтрүүлэн дотоод хяналтыг зөрчих зэрэг үйлдлүүдтэй холбоотойгоор үүсдэг тул залилангаас үүдэлтэй материаллаг буруу илэрхийллийг олж илрүүлэхгүй байх эрсдэл нь алдаанаас шалтгаалж үүсэх материаллаг буруу илэрхийллийг олж илрүүлэхгүй байх эрсдэлээс илүү өндөр байдаг.
- Банкны дотоод хяналтын үр дүнтэй байдлын талаар дүгнэлт өгөх зорилгоор бус харин тухайн нөхцөл байдалд тохирох аудитын горимыг тодорхойлох зорилгын хүрээнд дотоод хяналтын тогтолцооны ойлголтуудыг аудитын явцад олж авдаг.
- Удирдлагын зүгээс мөрдөж буй нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогуудын зохистой байдал болон хийсэн тооцоолуудын үндэслэлтэй байдал, холбогдох тодруулгуудыг үнэлдэг.
- Банк үйл ажиллагаагаа тасралтгүйгээр үргэлжлүүлэх чадварт томоохон хэмжээний эргэлзээ үүсч болох нөхцөл байдал, тухайн үйл явдлуудтай холбоотойгоор материаллаг тодорхой бус байдал оршин байгаа эсэх болон удирдлага нь үйл ажиллагаагаа тасралтгүйгээр хангахад зөв зохистой нягтлан бодох бүртгэлийн суурийг сонгосон эсэхийг аудитын туршид бүрдүүлсэн нотолгоонд үндэслэн дүгнэдэг. Хэрэв үйл ажиллагаагаа тасралтгүйгээр үргэлжлүүлэх чадамжид материаллаг тодорхойгүй байдал оршин байгаа гэж үзсэн тохиолдолд санхүүгийн тайлангуудын холбогдох тодруулгыг аудиторын тайланд тусгах, анхааруулах мөн эдгээр тодруулгууд хангалтгүй гэж үзсэн тохиолдолд дүгнэлтээ өөрчилдөг. Бид дүгнэлтээ аудиторын

2023 5 29

Санхүүгийн тайлангийн аудитын хүрээнд аудиторын хүлээх үүрэг хариуцлага (үргэлжлэл)

тайланг гаргах өдрийг хүртэл олж авсан аудитын нотолгоонуудад үндэслэн гаргадаг боловч ирээдүйд болох үйл явдал, нөхцөл байдлуудаас шалтгаалан Банкны үйл ажиллагаа зогсох нөхцөл байдал үүсч болно.

- Тодруулгуудыг оролцуулан санхүүгийн тайлангийн ерөнхий агуулга болон бүтцийг бүхэлд нь үнэлдэг ба ач холбогдол бүхий ажил гүйлгээ, үйл явдлуудыг санхүүгийн тайланд үнэн зөв тодруулах шаардлагыг хангахуйц байдлаар илэрхийлсэн эсэхийг тодорхойлдог.

Бид засаглал хариуцсан эрх бүхий этгээдэд аудитын үйл ажиллагааны төлөвлөсөн цар хүрээ, аудит гүйцэтгэх цаг хугацаа болон аудитын явцад олж илрүүлсэн томоохон асуудлуудын талаар мэдээлдэг бөгөөд үүнд дотоод хяналтын дутагдалтай талууд багтдаг.

Гарын үсэг зурсан:

Дараагийн Баярмаа
Гүйцэтгэх захирал
ПрайсуотерхаусКуперс Аудит ХХК

Баталсан:

Шаукат Тапия
Партнер
ПрайсуотерхаусКуперс Аудит ХХК

Монгол Улс, Улаанбаатар хот
2023 оны 3 дугаар сарын 24-ний өдөр

2023 5 29

ТУЗ-ИЙН ГИШҮҮД

Т. Дарьбум
Д. Хулан
Кисабүрө Иший
Ц. Баатарсайхан
Харада Ясүнари
Жон Ло
Б. Амарсанаа
А. Тамир
Аарт Йонгеянс

НАРИЙН БИЧГИЙН ДАРГА:

О. Ариунтулга

АЛБАН ХАЯГ:

ХААН Банк Цамхаг
Чингисийн өргөн чөлөө 6,
Стадион Оргил-1, Хан-Уул дүүрэг,
Улаанбаатар хот- 17010,
Монгол Улс

АУДИТОРУУД:

ПрайсуотерхаусКуперс Аудит ХХК

167529202

ХААН Банк ХХК

Товчилсон үгс

Энэ Санхүүгийн тайланд товчилсон үгсийн дараах хэв маягийг ашигласан болно.

ХӨ	Хорогдуулсан өртөг
МБ	Монголбанк
ХБЭА	Хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдал
ҮАХА	Үр ашигт хүүгийн аргачлал
ЧӨД	Чанаргүйдэлд өртөх магадлал
БДОБҮЦ	Бусад дэлгэрэнгүй орлогоор бүртгэгдэх бодит үнэ цэнэ
ААБҮЦ	Ашиг, алдагдлаар бүртгэгдэх бодит үнэ цэнэ
БҮЦ	Бодит үнэ цэнэ
СТОУС	Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандарт
ЖЗХШ	Жишиг зээлийн хүүгийн шинэчлэл
АХЧ	Алдагдалд хүргэх чанаргүйдэл
НХХБЭА	Нийт хугацааны хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдал
МИК	Монголын ипотекийн корпораци
ТӨГ	Монгол Төгрөг
БДО	Бусад дэлгэрэнгүй орлого
ЧМ	Чанаргүйдлийн магадлал
ХАҮҮЦБ	Худалдаж авсан болон үүссэн үнэ цэнийн бууралт
ЭХТ	Эрсдэлгүй хүүгийн түвшин
ИЗББ	Ипотекийн зээлээр баталгаажсан бонд
АЭХ	Ашиглах эрхтэй хөрөнгө
НХӨ	Нийт хөрөнгийн өгөөж
ӨХӨ	Өөрийн хөрөнгийн өгөөж
ЗЭМӨ	Зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлт
ЗҮТХТ	Зөвхөн үндсэн төлбөр ба хүүгийн төлбөр
12 сарын ХБЭА	12 сарын хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдал

2023.05.29

2023-06-09
0000075

БҮРТГЭВ-02

2023.06.13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ ХААН БАНК ХХК
Санхүүгийн байдлын тайлан

Мянган төгрөгөөр	Тодруулга	2022 оны 12 дугаар сарын 31	2021 оны 12 дугаар сарын 31
ХӨРӨНГӨ			
	Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө	7 4,373,412,201	4,526,979,979
	Монголбанкинд байршуулсан заавал байлгах нөөц	8 969,104,827	809,081,732
	Өрийн хэлбэрээрх хөрөнгө оруулалт	9 1,474,096,564	909,001,481
	Өмчийн хэлбэрээрх хөрөнгө оруулалт	9 4,267,181	3,157,209
	Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	11 128,660,248	27,086,528
	Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	12 7,411,064,009	6,589,298,799
	Хараат компанид оруулсан хөрөнгө оруулалт	10 283,589	301,888
	Бусад хөрөнгө	13 76,361,443	78,094,830
	Биет бус хөрөнгө	15 46,286,024	54,764,803
	Ашиглах эрхтэй хөрөнгө	16 10,202,947	10,086,653
	Үндсэн хөрөнгө	14 455,493,746	455,595,092
	Борлуулах зорилгоор зэмшиж буй эргэлтийн бус хөрөнгө	17 3,480,567	-
	НИЙТ ХӨРӨНГӨ	14,952,713,346	13,463,448,994
ӨР ТӨЛБӨР			
	Бусад банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	18 191,080,282	35,854,280
	Репоз хэлцэл	19 367,267,329	620,802,675
	Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	20 10,930,788,356	10,211,450,727
	Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	11 4,896,897	319,756
	Зээлээр авсан санхүүжилт	21 1,776,932,717	1,191,916,946
	Орлогын татварын өглөг	31 3,957,990	2,167,852
	Хойшлогдсон татварын өр төлбөр	31 4,709,251	4,579,593
	Түрээсийн өр төлбөр	16 11,231,249	11,085,695
	Бусад өглөг	22 146,483,209	100,761,094
	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	13,437,347,280	12,178,938,618
ӨӨРИЙН ХӨРӨНГӨ			
	Энгийн хувьцаа	23 172,097,820	172,097,820
	Хуримтлагдсан ашиг	1,268,756,786	1,018,133,731
	Бусад нөөц	23 74,511,460	94,278,825
	НИЙТ ӨӨРИЙН ХӨРӨНГӨ	1,515,366,066	1,284,510,376
	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР БА ӨӨРИЙН ХӨРӨНГӨ	14,952,713,346	13,463,448,994

2023 оны 3 дугаар сарын 24-ний өдөр Банкны удирдлагыг төлөөлж энэхүү тайланг нийтлэхийг хүлээн зөвшөөрч гарын үсэг зурав

Т.ДАРЬБУМ
Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга

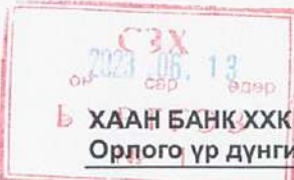

Р.МӨНХТУЯА
Гүйцэтгэх захирал

Ш.ӨЛЗИЙ-АЮУШ
Санхүү, Захиргаа хариуцсан дэд захирал

Н.БААСАНЦЭЭ
Санхүүгийн удирдлагын газрын захирал

Санхүүгийн тайлангийн 8-110 дугаар хуудсан дахь тодруулгууд нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн дэлгэцгүй хэсэг болно

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК
Орлого үр дүнгийн болон бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлан

Мянган төгрөгөөр	Тодруулга	2022	2021
Үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан тооцоолсон хүүгийн орлого	24	1,327,391,147	1,139,951,636
Бусад адилтгах хүүгийн орлого	24	39,974,535	38,817,302
Хүүгийн зардал	25	(475,870,927)	(542,305,638)
Бусад адилтгах хүүгийн зардал	25	(5,213,387)	(1,886,344)
Хүүгийн цэвэр орлого		886,281,368	634,576,956
Зээлжих эрсдэлийн сангийн зардал	28	(143,514,238)	(87,813,455)
Зээлжих эрсдэлийн сангийн зардлын дараах хүүгийн цэвэр орлого		742,767,130	546,763,501
Хураамж, шимтгэлийн орлого	26	263,466,643	212,086,407
Хураамж, шимтгэлийн зардал	26	(47,787,841)	(35,934,290)
Хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэх бусад зээлийн эх үүсвэрийн өөрчлөлтөөс үүссэн олз		2,275,457	868,353
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн цэвэр олз/(гарз)	27	15,878,389	(202,377)
Гадаад валютын арилжааны олз		32,799,045	19,033,665
Гадаад валютын ханшийн өөрчлөлтийн цэвэр олз/(гарз)		6,574,939	(1,696,325)
Бусад дэлгэрэнгүй орлогоор бодит үнэ цэнийг хүлээн зөвшөөрөгдөх санхүүгийн хөрөнгийн борлуулалтаас үүссэн (гарз)/олз		(900,167)	2,252,900
Хорогдуулсан өртгөөр хэмжих санхүүгийн хөрөнгүүдийн өөрчлөлтөөс үүссэн гарз		(7,225,649)	-
Ашиг, алдагдлаар бодит үнэ цэнийг хэмжих санхүүгийн хөрөнгийн гарз	29	(9,019,495)	(8,771,737)
Үйл ажиллагааны бусад орлого		4,317,634	1,287,190
Үйл ажиллагааны бусад зардал	30	(412,043,205)	(348,177,182)
Бусад гарз, цэвэр дүнгээр		(269,656)	(951,022)
Татварын өмнөх ашиг		590,833,224	386,559,083
Орлогын албан татварын зардал	31	(142,061,025)	(95,030,000)
Тайлант жилийн ашиг		448,772,199	291,529,083

Бусад дэлгэрэнгүй орлого:

Ирээдүйд ашиг, алдагдалд дахин ангилагдах зүйлс:

Бусад дэлгэрэнгүй орлогоор бодит үнэ цэнийг хүлээн зөвшөөрөгдөх өрийн хэрэглүүр:			
Дахин үнэлгээний гарз		(14,032,658)	(7,856,520)
Худалдан борлуулснаас ашиг, алдагдалд дахин ангилсан олз/(гарз)		900,167	(2,252,900)
Мөнгөн гүйлгээний хөйджийн нөөц		(11,666,472)	(11,281,559)
Бусад дэлгэрэнгүй орлогод шууд бүртгэгдсэн орлогын татвар		6,199,740	5,347,744
Ирээдүйд ашиг, алдагдалд дахин ангилагдахгүй зүйлс:			
Бусад дэлгэрэнгүй орлогоор бодит үнэ цэнийг хүлээн зөвшөөрөх өмчийн хэрэглүүрийн дахин үнэлгээний олз		1,109,972	8,426
Бусад дэлгэрэнгүй орлогод шууд бүртгэгдсэн орлогын татвар		(277,492)	(2,106)

Тайлант жилийн бусад дэлгэрэнгүй зардал (17,766,743) (16,036,915)

Тайлант жилийн нийт дэлгэрэнгүй орлого 431,005,456 275,492,168

Банкны эзэмшигчдэд хамаарах нэгж хувьцаанд ногдох суурь болон хорогдуулсан ашиг (төгрөгөөр илэрхийлсэн) 261 169

Санхүүгийн тайлангийн 8-110 дугаар хуудсан дахь тодруулгууд нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

ХААН БАНК ХХК
Өмчийн бөрчлөлийн тайлан

СЭХ
2023.06.13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 01
Нийт

Мянган төгрөгөөр	Энгийн хувьцаа	Халаасны хувьцаа	БДОБҮЦ-ээр хэмжигдэх үнэт цаасны дахин үнэлгээний нөөц	Мөнгөн гүйлгээний хөйджийн нөөц	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан ашиг	Нийт эзэмшигчдийн өмч
2021 оны 1 сарын 1-ний үлдэгдэл	58,071,253	(7,589,226)	13,140,012	6,791,008	92,638,403	1,066,159,570	1,229,211,020
Тайлант жилийн ашиг	-	-	-	-	-	291,529,083	291,529,083
Бусад дэлгэрэнгүй зардал	-	-	(7,575,746)	(8,461,169)	-	-	(16,036,915)
Нийт дэлгэрэнгүй орлого	-	-	(7,575,746)	(8,461,169)	-	291,529,083	275,492,168
Халаасны хувьцааны цуцлалт (Тодруулга 23)	(7,589,226)	7,589,226	-	-	-	-	-
Нэрлэсэн үнийн өсөлт (Тодруулга 23)	121,615,793	-	-	-	-	(141,808,605)	(20,192,812)
Ногдол ашиг (Тодруулга 23)	-	-	-	-	-	(200,000,000)	(200,000,000)
Хэрэгжсэн дахин үнэлээний нөөц	-	-	-	-	(2,253,683)	2,253,683	-
2021 оны 12 сарын 31-ний үлдэгдэл	172,097,820	-	5,564,266	(1,670,161)	90,384,720	1,018,133,731	1,284,510,376
2022 оны 1 сарын 1-ний үлдэгдэл	172,097,820	-	5,564,266	(1,670,161)	90,384,720	1,018,133,731	1,284,510,376
Тайлант жилийн ашиг	-	-	-	-	-	448,772,199	448,772,199
Бусад дэлгэрэнгүй орлого	-	-	(9,016,889)	(8,749,854)	-	-	(17,766,743)
Нийт дэлгэрэнгүй орлого	-	-	(9,016,889)	(8,749,854)	-	448,772,199	431,005,456
Ногдол ашиг (Тодруулга 23)	-	-	-	-	-	(200,149,766)	(200,149,766)
Хэрэгжсэн дахин үнэлээний нөөц	-	-	-	-	(2,000,622)	2,000,622	-
2022 оны 12 сарын 31-ний үлдэгдэл	172,097,820	-	(3,452,623)	(10,420,015)	88,384,098	1,268,756,786	1,515,366,066

МХКН-ийн гүйцэтгэл
Броуэр
11520544 / 2052982
2023-06-09

0000027
2023-06-09
БҮРТГЭВ-02

Мянган төгрөгөөр	Тодруулга	2022	2021
Үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ			
Татварын өмнөх ашиг		590,833,224	386,559,083
Татварын өмнөх ашгийн цэвэр мөнгөн урсгалд тохируулсан залруулгууд:			
	Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт	(15,878,389)	202,377
28	Хүлээгдэж буй эрсдэлийн сангийн зардал	143,514,238	87,813,455
	Өмчлөх бусад хөрөнгийн бодит үнэ цэнийн бууралтаас үүссэн (олз)/гарз	(78,812)	5,985
28	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл	54,489,263	54,368,851
30	Биет бус хөрөнгийн хорогдуулалт	20,643,564	17,703,043
30	Ашиглах эрхтэй хөрөнгийн элэгдэл	7,623,736	7,511,435
	Үндсэн хөрөнгө данснаас хассаны гарз	749,553	1,022,560
15	Биет бус хөрөнгө данснаас хассаны гарз	4,349,666	-
	Үндсэн хөрөнгө борлуулсны (олз)/гарз	71,960	(10,038)
	Бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хэмжигдэх бодит үнэ цэнээр бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгө борлуулсны гарз/(олз)	900,167	(2,252,900)
	Хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэх санхүүгийн хөрөнгийн өөрчлөлтөөс үүссэн гарз	7,225,649	-
	Ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр хэмжигдэх санхүүгийн хөрөнгөөс үүссэн гарз	9,019,495	8,771,737
	Хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэх зээлийн эх үүсвэрийн өөрчлөлтөөс үүссэн олз	(2,275,457)	(868,353)
	Гадаад валютын ханшийн өөрчлөлтийн (олз)/гарз	(6,574,939)	1,696,325
	Хүүгийн орлого болон түүнтэй адилтгах орлого	(1,367,365,682)	(1,178,768,938)
	Хүүгийн зардал болон түүнтэй адилтгах зардал	481,084,314	544,191,982
Үйл ажиллагааны хөрөнгө, өр төлбөрийн өөрчлөлтийн өмнөх үйл ажиллагаанд зарцуулсан мөнгөн гүйлгээ		(71,668,450)	(72,053,396)
Цэвэр (өсөлт)/бууралт:			
	- Монголбанкинд байршуулсан заавал байлгах нөөц	(161,373,304)	(29,513,402)
	- Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	(1,398,527,921)	(1,743,406,168)
	- Бусад банканд байршуулсан харилцах, хадгаламж	-	78,426,073
	- Бусад хөрөнгө	(4,430,702)	(17,272,770)
	- Ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр хүлээн зөвшөөрөгдөх өрийн хэлбэрээрх үнэт цаас	121,988,100	41,054,900
Цэвэр өсөлт/(бууралт):			
	- Бусад банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	155,142,345	4,844,957
	- Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	757,138,330	842,931,467
	- Бусад өр төлбөр	45,389,272	(45,352,148)
Татвар болон хүүгийн зардлын өмнөх үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		(556,342,330)	(940,340,487)
Хүлээн авсан хүү			
	Төлсөн хүү	1,383,136,022	1,060,326,443
	Орлогын албан татварын төлөлт	(482,696,702)	(577,579,548)
31.3		(134,218,981)	(96,559,450)
Үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		209,878,009	(554,153,042)

Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ

Хараат компанид оруулсан хөрөнгө оруулалтыг борлуулсны орлого

Санхүүгийн тайлангийн 8-110 дугаар хуудсан дахь тодруулгууд нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

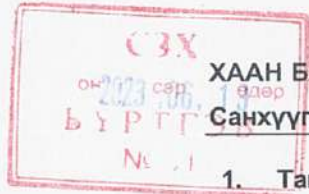
ХААН БАНК ХХК
Мөнгөн гүйлгээний тайлан

Мянган төгрөгөөр	Тодруулга	2022	2021
Бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнээр хүлээн зөвшөөрөгдөх өрийн хэлбэрээрх үнэт цаасны худалдан авалт		(56,035,308)	(156,535,570)
Бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнээр хүлээн зөвшөөрөгдөх өрийн хэлбэрээрх үнэт цаас борлуулсны орлого		92,355,896	162,040,999
Хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэх өрийн хэлбэрээрх үнэт цаас борлуулсны орлого		281,893,933	316,125,709
Үндсэн хөрөнгө борлуулсны орлого		1,717,306	693,349
Үндсэн хөрөнгийн худалдан авалт	14	(56,926,734)	(45,741,583)
Биет бус хөрөнгийн худалдан авалт	15	(16,514,451)	(21,749,042)
Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		(221,061,583)	(74,950,522)
Санхүүгийн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ			
РЕПО хэлцлээс орж ирсэн орлого	19	3,801,304,742	1,793,870,044
РЕПО хэлцлийн эргэн төлөлт	19	(4,071,420,232)	(1,330,383,814)
Бусад зээлийн эх үүсвэрээс орж ирсэн орлого	21	959,412,011	715,271,479
Бусад зээлийн эх үүсвэрийн эргэн төлөлт	21	(560,785,101)	(688,946,113)
Түрээсийн үндсэн өр төлбөрийн эргэн төлөлт	16	(7,633,424)	(7,110,035)
Төлсөн ногдол ашиг	23	(200,149,766)	(200,000,000)
Санхүүгийн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		(79,271,770)	282,701,561
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн ханшийн өөрчлөлтийн нөлөө		(62,181,031)	45,520,893
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн зээлжих эрсдэлийн сангийн зардал	7	(931,403)	(113,958)
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн цэвэр бууралт		(153,567,778)	(300,995,068)
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	7	4,526,979,979	4,827,975,047
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	7	4,373,412,201	4,526,979,979

Санхүүгийн тайлангийн 8-110 дугаар хуудсан дахь тодруулгууд нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

1. Танилцуулга

ХААН Банк нь ("Банк") Монголбанкнаас ("МБ") олгосон 2 тоот зөвшөөрлийн дагуу Банк, санхүүгийн үндсэн үйлчилгээг 2006 оны 11 дүгээр сарын 22-ны өдрөөс хойш үзүүлж байна.

Банкны хүчин төгөлдөр дүрмийн дагуу Банкны үндсэн үйл ажиллагаа нь:

- Хадгаламж;
- Зээлийн үйлчилгээ;
- Картын үйлчилгээ;
- Баталгаа ба аккредитив;
- Мөнгөн шилжүүлэг;
- Гадаад валют худалдах, худалдан авах, хадгалах, болон арилжаалах;
- Үнэт металл худалдах, худалдан авах, хадгалах, болон арилжаалах;
- Гадаад төлбөр, тооцоо;
- Үнэт цаас гаргах, арилжаалах;;
- Санхүүгийн түрээсийн үйлчилгээ;
- Зээл болон бусад санхүүгийн хэрэглүүр худалдан авах, худалдах;
- Кастодиан банкны үйлчилгээ;
- Хууль эрх зүйн хүрээнд хязгаарлагдаагүй бусад санхүүгийн үйлчилгээ болон Монголбанк ба Засгийн Газрын бусад байгууллагуудын хүлээн зөвшөөрсөн бусад үйлчилгээг үзүүлнэ.

Банк нь Монгол Улсад бүртгэлтэй, тус улсын нутаг дэвсгэр дээр үйл ажиллагаа явуулдаг хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани юм. Банкны төв байрны албан ёсны хаяг нь ХААН Банк Цамхаг, Чингисийн өргөн чөлөө 6, Стадион, Оргил-1, Хан Уул дүүрэг, Улаанбаатар хот - 17010, Монгол Улс.

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Банкны толгой компани байсан Савада Холдинг ХК нь 2022 оны 2 дугаар сард Эйч Эс Холдинг ХК болгон өөрчилсөн. Тиймээс, Банкны толгой компани нь Эйч Эс Холдинг ХК бөгөөд 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Токиогийн Хөрөнгийн Бирж дээр бүртгэлтэй болно.

2. Банкны үйл ажиллагааны орчин

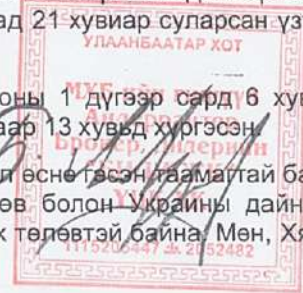
Монгол Улс хөгжиж буй зах зээлийн олон шинж чанарыг агуулдаг ба тэр дундаа өндөр инфляци зээлийн хүүгийн түвшинтэй. Уул уурхайн салбар дахь боловсруулах үйлдвэрлэлийн түвшин бага байгаагаас шалтгаалж нүүрс, зэс зэрэг ашигт малтмалын түүхий эдийн нөөцийн экспорт нь эдийн засгийн үндсэн орлогыг бүрдүүлдэг. 2017-2019 онуудад Монгол Улсын эдийн засаг жилд дунджаар 6 орчим хувиар өссөний дараа 2020 онд Ковид-19 цар тахлын улмаас эдийн засагт хүчтэй сөрөг нөлөө үзүүлж 4.6 хувиар буурсан ба 2021 онд бага зэргийн буцуу 1.6 хувийн өсөлт үзүүлсэн. Үндэсний статистикийн хорооны мэдээлснээр 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар ДНБ-ийн бодит өсөлт нь 4.8 хувь байна.

Монгол Улсын зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээ Стандарт энд Пүүрсийн эрсдэлийн зэрэглэл тогтоох үнэлгээний байгууллагын 2022 оны 7 сарын 21-ны өдрийн үнэлгээгээр тогтвортой төлөвтэй "В" түвшинд байна. Мүүдис үнэлгээний агентлаг Монгол Улсын зээлжих зэрэглэлийг "В3" тогтвортой төлөвтэй хэвээр байна гэж үнэлсэн. Фитч'с үнэлгээний агентлаг Монгол Улсын зээлжих зэрэглэлийг "В" тогтвортой төлөвтэй гэж тайлагнасан.

Украины дайны улмаас 2022 онд Монгол Улс инфляцийн өндөр түвшинд хүрсэн ба ихэвчлэн хүнсний бүтээгдэхүүн болон шатахуунд хүчтэй нөлөөлсөн. Орос-Украины дайны улмаас учирч болзошгүй эрсдэлийг бууруулахын тулд Банк нь ОХУ-ын банкуудтай холбоотой бүх боломжит нээлттэй дансдыг хааж, үүсч болох эрсдэлийг бууруулсан. Түүнчлэн Хятад улсын "Тэг Ковид" бодлого болон эдийн засгийн идэвхгүй байдал мөн хил хаасны улмаас Монгол Улсын гол экспортын бүтээгдхүүнд хүндхэн цохилт өгч, нийлүүлэлтийн сүлжээ тасалдаж, түүхий эдийн эрэлт буурсан байна. 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Монгол Улсын үндэсний мөнгөн тэмдэгт болох монгол төгрөг ам.доллартай харьцах ханш 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн ханштай харьцуулахад 21 хувиар суларсан үзүүлэлттэй байна.

Үүний хариуд Төв банк мөнгөний бодлогоо эрс чангаруулж, 2022 оны 1 дүгээр сард 6 хувь байсан бодлогын хүүг шат шатаар нэмсээр 2022 оны 12 дугаар сарын байдлаар 13 хувьд хүргэсэн.

Монгол Улсын хүлээгдэж буй бодит ДНБ-ий өсөлт 2023 онд 5% хүртэл өснө гэсэн таамагтай байна. Гэвч Хятад улсын хилийн хориг, дэлхийн суларсан эдийн засгийн төлөв болон Украины дайны улмаас импортын барааны өндөр үнэ нь эдийн засгийн сэргэлтийг хязгаарлах төлөвтэй байна. Мөн, Хятад улс

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

2. Банкны үйл ажиллагааны орчин (Үргэлжлэл)

2023 оны нэгдүгээр сарын эхээр хилээ нээж, Оюутолгойн далд уурхайн олборлолтыг 2023 оны эхний хагаст эхлүүлэхээр төлөвлөж байгаа нь 2023 он болон цаашдын эдийн засгийн төлөв байдалд эерэгээр нөлөөлж болзошгүй байна. Одоогийн эдийн засгийн нөхцөл байдлын урт хугацааны үр нөлөөг урьдчилан таамаглахад бэрхшээлтэй бөгөөд Банкны удирдлагын одоогийн хүлээлт, тооцоолол нь бодит үр дүнгээс өөр байж болно.

Хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдал (ХБЭА)-ыг тооцоолоход Банк ирээдүйд чиглэсэн мэдээллийг ашигладаг ба үүнд макро эдийн засгийн хувьсах таамаглалыг багтаасан байдаг. Гэхдээ аливаа эдийн засгийн төсөөлөл, тэдгээрээс үүсэх магадлал нь тодорхойгүй байдлыг үүсгэдэг тул бодит үр дүн нь төлөвлөснөөс эрс ялгаатай байж болно. Тодруулга 4 болон 36-д Банк хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын загварт тооцооллыг хийхдээ хэрхэн ирээдүйд чиглэсэн мэдээллийг ашигласан талаар дэлгэрэнгүй толиллуулсан.

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого

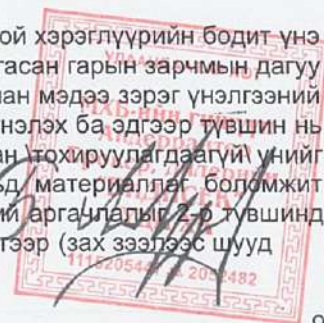
Тайлан бэлтгэх үндэслэл. Банкны эдгээр санхүүгийн тайлангууд нь Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандарт (СТОУС)-ын дагуу түүхэн бодит өртөгт үндэслэн бэлтгэгдсэн бөгөөд үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл, ашиг алдагдлаарх бодит үнэ цэнэ (ААБҮЦ)-ээр бүртгэгдэх санхүүгийн хэрэглүүр болон бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнэ (БДОБҮЦ)-ээр бүртгэгдэх санхүүгийн хэрэглүүрүүдийн өөрчлөгдсөн анхдагч хүлээн зөвшөөрөлт нь бодит үнэ цэнэд суурилсан байдаг. Эдгээр санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэхэд ашигласан НББ-ийн үндсэн бодлогуудыг доор толиллуулав. Эдгээр нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогууд нь өөрөөр зааснаас бусад тохиолдолд бүх тайлант жилүүдэд тасралтгүй мөрдөгдөж ирсэн.

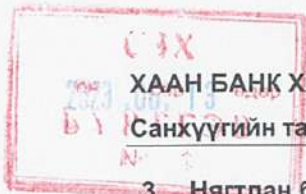
Эдгээр санхүүгийн тайлангууд нь Монгол Улсын үндэсний мөнгөн тэмдэг болох Монгол төгрөгөөр бэлтгэгдсэн бөгөөд энэ нь Банкны үйл ажиллагааны бүртгэлийн мөнгөн тэмдэгт байна. Эдгээр санхүүгийн тайлангуудад өөрөөр тусгайлан зааснаас бусад тохиолдолд бүх үзүүлэлтүүд мянганчлан илэрхийлэгдсэн.

Санхүүгийн хэрэглүүр – хэмжилтийн үндсэн нэр томъёо. Бодит үнэ цэнэ нь зах зээлд оролцогчдын хооронд хөрөнгө худалдах эсвэл өр төлбөр барагдуулах гүйлгээг хэмжилтийн өдөр зохион байгуулалттай явуулахад хүлээн авах эсвэл төлөх үнэ юм. Бодит үнэ цэнийн хамгийн тод жишээ бол идэвхтэй зах зээлд дээрх үнэ юм. Идэвхтэй зах зээл гэдэг нь хөрөнгө болон өр төлбөрийн хэлцлүүд нь үнийн мэдээллээр тогтмол хангахуйц түвшинд явагддаг зах зээлийг хэлнэ. Идэвхтэй зах зээлд арилжаалагдаж буй санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийг хэмжихдээ тухайн хөрөнгө болон өр төлбөрийн заасан үнэ болон тухай байгууллагын эзэмшиж буй хэмжээгээр тооцдог. Зах зээлийн ердийн өдөр тутмын арилжааны хэмжээ нь эзэмшиж буй дүнгийн түвшинд хүрэхгүй бөгөөд позицийг нэг арилжаагаар худалдан борлуулах захиалга өгснөөр заасан үнэнд нөлөөлж болох юм. Санхүүгийн хөрөнгийг үнэлэхэд ашигласан зах зээлийн үнэ нь одоогийн арилжаалах үнэ ба санхүүгийн өр төлбөрийн зах зээлийн үнэ нь санал болгосон үнэ юм.

Идэвхтэй зах зээлд арилжаалагддаггүй санхүүгийн үүсмэл хэрэглүүр болон бусад санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн багцыг хэмжихдээ бүлэг санхүүгийн хөрөнгө болон санхүүгийн өр төлбөрийн бодит үнэ цэнийг ашиглана. Ингэхдээ хэмжилтийн өдрийн байдлаар зах зээлд оролцогч нарын хооронд хийсэн захиалгын хэлцэлээр тухайлсан эрсдэлийн дүнгийн хувьд цэвэр урт позицийг өөрөөр хэлбэл хөрөнгө зарахад хүлээн авах үнэ эсвэл цэвэр богино позицийг өөрөөр хэлбэл хөрөнгө шилжүүлэхэд төлөх үнэнд суурилна. Энэ нь давтагдах байдлаар бодит үнэ цэнээр бүртгэгдсэн хөрөнгийн хувьд хамааралтай ба Банк (а) Санхүүгийн хөрөнгө эсвэл санхүүгийн өр төлбөрийг зах зээлийн тодорхой эрсдэлийн хувьд эсвэл байгууллагын баримтжуулсан эрсдэлийн удирдлага болон хөрөнгө оруулалтын стратегийн дагуу тухай харилцагч талын зээлийн эрсдэлийн хувьд удирддаг бол (б) Хөрөнгө болон өр төлбөрийн мэдээллийг эрх бүхий албан тушаалтнуудад мэдээлдэг бол (в) Зах зээлийн эрсдэл, тухайлбал, санхүүгийн хөрөнгө ба санхүүгийн өр төлбөрөөс үүсэх тухайн зах зээлийн эрсдэлд эсвэл эрсдэлүүдэд өртөх хугацаа нь үндсэндээ ижил байдаг.

Гадаад зах зээлийн мэдээлэл авах боломжгүй тохиолдолд санхүүгийн тодорхой хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийг тооцохдоо хорогдуулсан мөнгөн гүйлгээний загвар, сүүлийн үеийн сунгасан гарын зарчмын дагуу хийгдсэн хэлцэлд ашигласан загвар болон санхүүжигч талын санхүүгийн тайлан мэдээ зэрэг үнэлгээний аргачлалыг ашиглана. Бодит үнэ цэнийг бодит үнэ цэнийн ангилал тус бүрд үнэлэх ба эдгээр түвшин нь (i) ижил төрлийн хөрөнгө болон өр төлбөрийн идэвхтэй зах зээл дэх зарлагдсан тохируулга даагүй үнийг ашиглан 1-р түвшинд тодорхойлно, (ii) хөрөнгө болон өр төлбөрийн хувьд материаллаг боломжит өгөгдлийг ашиглан шууд (үнэ) болон шууд бусаар (үнээс гаралтай) үнэлгээний аргачлалыг 2-р түвшинд хэрэглүүрнэ. 3-р түвшинд зах зээлийн ашиглаж болох өгөгдөлд тулгуурлахгүйгээр (зах зээлээс шууд

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогууд (Үргэлжлэл)

ашиглах боломжгүй өгөгдөлийг шаарддаг) үнэлгээг тодорхойлно. Бодит үнэ цэнийн ангилал дахь түвшингүүдийн хоорондын шилжүүлгийг тайлант хугацааны эцэст хийгдсэн гэж үзнэ. Тодруулга 37-оос харна уу.

Гүйлгээний зардлууд нь санхүүгийн хэрэглүүрүүдийг худалдан авах, худалдах, шинээр гаргах эсвэл борлуулахтай шууд холбоотой нэмэлт зардлууд юм. Нэмэлт зардал нь гүйлгээг хийгээгүй тохиолдолд үүсэхгүй байх зардал юм. Гүйлгээний зардал агент (борлуулагч агентын үүрэг гүйцэтгэж буй ажиллагсад) зөвлөх, брокер, дилерүүдэд төлсөн хураамж шимтгэл, зохицуулах байгууллага болон хөрөнгийн зах зээлийн байгууллагуудад төлсөн төлбөрүүд, мөн шилжүүлгийн татвар хураамжууд багтана. Гүйлгээний зардалд өрийн шимтгэл буюу хөнгөлөлт, санхүүжилтийн зардлууд, захиргааны дотоод буюу хадгалалтын зардлууд орохгүй.

Хорогдуулсан өртөг (ХӨ) нь санхүүгийн хэрэглүүрүүдийг анх хүлээн зөвшөөрсөн дүнгээс аливаа үндсэн дүнгийн эргэн төлөлтийг хасч, хуримтлагдсан хүүг нэмж, санхүүгийн хөрөнгийн хувьд үнэ цэнийн бууралттай холбоотой аливаа хасагдуулгыг хассан дүн юм. Хуримтлагдсан хүүд анх хүлээн зөвшөөрөх үед хойшлогдсон гүйлгээний зардлын хорогдуулалт, мөн үнийн аливаа нэмэгдэл буюу хөнгөлөлтийн дүнгийн үр ашигт хүүгийн аргаар тооцсон хорогдуулалт орно. Хуримтлагдсан хүүгийн орлого, хуримтлагдсан хүүгийн зардал, мөн хуримтлагдсан купон болон үнийн дискаунтчилсан нэмэгдэл буюу хөнгөлөлтийг (мөн аливаа хойшлогдсон шимтгэлийн хамт) тусад нь толилуулаагүй ба тэдгээрийн санхүүгийн байдлын тайлан дахь тэнцэлд хамаарах хэсэгт дансны үнээр тусгасан болно.

Үр ашигт хүүгийн арга нь хүүгийн орлого болон эсвэл хүүгийн зардлыг хамаарах хугацааны туршид дансны үнээс тооцогдох хүүгийн хувийг тогтмол байлгахаар (үр ашигт хүүгийн хувь) хуваарилах арга юм.

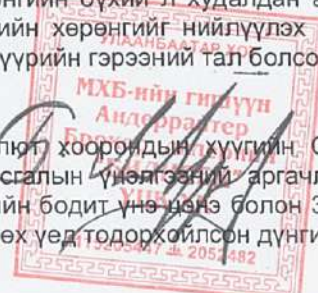
Үр ашигт хүүгийн арга нь ирээдүйд орж ирэхээр тооцоолсон мөнгөн орлого, гарах зарлагыг (ирээдүйн эрсдэлийн алдагдлыг үл харгалзан) санхүүгийн хэрэглүүрийн хүлээгдэж буй хугацааны эсвэл зохистой бол түүнээс богино хугацааны туршид хямдруулж санхүүгийн хэрэглүүрийн нийт дансны үнээс тооцдог хүүгийн хувь юм.

Үр ашигт хүүгийн хувь нь хувьсах хүүтэй хэрэглүүрийн мөнгөн урсгалыг хүүг өөрчлөх дараагийн мөч хүртэл дискаунтчлах боловч хэрэглүүрт тусгагдсан хөвөх хүү дээр нэмэгдэх зээлийн хүүгийн зөрүүг илэрхийлсэн урамшуулал буюу хөнгөлөлтийг, мөн зах зээлийн түвшинд тохируулагддаггүй бусад хувьсах хүчин зүйлсэд үл хамаарна. Эдгээр урамшуулал, хөнгөлөлтийг хэрэглүүрийн хүлээгдэж буй нийт хугацааны туршид хорогдуулна. Өнөөгийн үнэ цэнийн тооцооллод гэрээний талуудын хооронд өгч авалцах бүх шимтгэл, хураамжийг оруулах бөгөөд тэдгээр нь үр ашигт хүүгийн бүрэлдэхүүн хэсэг болно. Худалдаж авахад эсвэл шинээр олгоход үнэ цэнийн бууралттай ("POCI") санхүүгийн хөрөнгийг анх хүлээн зөвшөөрөх үед үр ашигт хүүний түвшинг зээлийн эрсдэлд тохируулахыг хэлнэ. Үүнд: анх хүлээн зөвшөөрөхдөө гэрээний төлбөрийн оронд хүлээгдэж буй мөнгөн гүйлгээнд үндэслэн тооцоолно.

Санхүүгийн хэрэглүүр – анхны хүлээн зөвшөөрөлт. Бодит үнэ цэнэ нь ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрөгдөх санхүүгийн хэрэглүүрийг анх бодит үнэ цэнээр нь бүртгэдэг. Бусад бүх санхүүгийн хэрэглүүрүүд нь анх гүйлгээний зардлыг тохируулсан бодит үнэ цэнээр бүртгэгддэг. Гүйлгээний үнэ нь анх хүлээн зөвшөөрөх үеийн бодит үнэ цэнийн хамгийн сайн нотолгоо болдог. Анх бүртгэх үед үүсэх олз эсвэл гарз нь бодит үнэ цэнэ болон гүйлгээний үнийн хооронд зөрүү гарсан тохиолдолд л бүртгэгдэх бөгөөд үүнийг зөвхөн ижил төрлийн хэрэглүүрийг сүүлийн үед арилжсан талаарх зах зээлийн нээлттэй мэдээллээр баталгаажуулсан эсвэл зөвхөн нээлттэй зах зээлээс авсан мэдээлэлд үндэслэж хийсэн үнэлгээний аргачлалаар тооцсон тохиолдлуудад бүртгэнэ. Анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн дараа хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэх санхүүгийн хөрөнгүүд болон бодит үнэ цэнэ нь бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хүлээн зөвшөөрөгдөх өрийн хэлбэрээрх хөрөнгө оруулалтын хувьд хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлыг хүлээн зөвшөөрч, үр дүнг шууд бүртгэлийн гарзаар бүртгэдэг.

Зохицуулалт эсвэл зах зээлийн жишгээр тогтоогдсон ("хэвийн" борлуулалт болон худалдан авалт) тодорхой хугацаанд багтаан нийлүүлэх шаардлагатай санхүүгийн хөрөнгийн бүхий л худалдан авалт болон борлуулалтыг арилжаа хийсэн өдөр буюу Банк тухайн санхүүгийн хөрөнгийг нийлүүлэх үүрэг хүлээсэн өдөр бүртгэнэ. Бусад бүх худалдан авалтыг Банк тухайн хэрэглүүрийн гэрээний тал болсон үед хүлээн зөвшөөрнө.

Банк идэвхтэй зах зээлд арилжаалагдаагүй урт хугацаат гадаад валют хоорондын хүүгийн СВОП хэлцлийн бодит үнэ цэнийг тодорхойлохдоо хямдруулсан мөнгөн урсгалын үнэлгээний аргачлалыг ашигладаг. Гүйлгээний үнэ гэж тооцогддог анхны хүлээн зөвшөөрөх үеийн бодит үнэ цэнэ болон 3-р үе шатны өгөгдөл бүхий үнэлгээний техникийг ашиглан анх хүлээн зөвшөөрөх үед тодорхойлсон дүнгийн

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогууд (Үргэлжлэл)

хооронд зөрүү үүсч болно. Загвар өгөгдлүүдийг тохируулсны дараа зөрүү хэвээр байвал эдгээр зөрүүг бусад хөрөнгө эсвэл бусад өр төлбөрт хүлээн зөвшөөрч, дараа нь валютын своп хэлцлийн хугацаанд шулуун шугамын аргаар хорогдуулна. Хэрэв үнэлгээний зөвхөн 1 эсвэл 2-р түвшний өгөгдлийг ашигладаг бол зөрүүг шууд ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрнө.

Санхүүгийн хөрөнгө – ангилал ба дараагийн хэмжилт – хэмжилтийн ангилал. Банк санхүүгийн хөрөнгийг дараах хэмжилтийн ангиллаар ангилдаг: бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэгдэх (ААБҮЦ), бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэгдэх (БДОБҮЦ) болон хорогдуулсан өртгөөр (ХӨ) бүртгэгдэх. Санхүүгийн өрийн хэрэглүүрийн ангилал ба дараа үеийн хэмжилт нь дараах зүйлсээс хамаарна: (1) холбогдох хөрөнгүүдийн багцыг удирдах Банкны бизнес загвар ба (2) хөрөнгийн мөнгөн урсгалын онцлог шинж.

Санхүүгийн хөрөнгө – ангилал ба дараагийн хэмжилт – бизнесийн загвар. Банк мөнгөн урсгалыг бий болгохын тулд хөрөнгийг хэрхэн удирддаг болохыг бизнесийн загвар харуулдаг. Банкны зорилго нь: (i) зөвхөн хөрөнгийн гэрээнд заасан мөнгөн гүйлгээг цуглуулах ("гэрээнд заасан мөнгөн гүйлгээг цуглуулах зорилгоор эзэмших"), эсвэл (2) хөрөнгийг борлуулснаас үүсэх мөнгөн гүйлгээ ба гэрээнд заасан мөнгөн гүйлгээг цуглуулах ("гэрээнд заасан мөнгөн гүйлгээг цуглуулах болон худалдан борлуулах зорилгоор эзэмших") эсвэл хэрэв (1) ба (2) алинд ч хамаарахгүй бол санхүүгийн хөрөнгийг "бусад" бизнесийн загварт ангилж, ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрөгдөх бодит үнэ цэнээр хэмжинэ.

Бизнесийн загварыг үнэлгээний өдөр боломжит багцад зориулан тогтоосон зорилтондоо хүрэхийн тулд Банкны хэрэгжүүлж буй үйл ажиллагааны талаарх бүх нотолгоонд үндэслэн Банкны хөрөнгийг (багцын түвшинд) тодорхойлно. Бизнесийн загварыг тодорхойлоход Банкны авч үздэг хүчин зүйлс нь багцын зорилго ба бүрэлдэхүүн, тухайн хөрөнгийн мөнгөн гүйлгээг хэрхэн цуглуулсан, эрсдэлийг хэрхэн үнэлж, удирдаж байсан, хөрөнгийн гүйцэтгэлийг яаж үнэлсэн, цалин хөлс, урамшууллын системд хэрхэн тусгагдсан талаар өнгөрсөн туршлагад үндэслэдэг. Санхүүгийн хөрөнгийн бизнес загварыг тодорхойлоход Банкны гаргасан шийдвэрийг Тодруулга 4-өөс харна уу.

Санхүүгийн хөрөнгө – ангилал ба дараагийн хэмжилт – мөнгөн урсгалын шинж чанар. Бизнес загвар нь хөрөнгийн гэрээний мөнгөн урсгалыг цуглуулах зорилгоор эзэмших эсвэл хөрөнгийн гэрээний мөнгөн урсгалыг цуглуулах болон борлуулах зорилгоор хөрөнгийг эзэмших загвар бол Банк мөнгөн урсгал нь зөвхөн хүү болон үндсэн төлөлтөөс бүрдэж буй (ЗҮТХТ) эсэхэд үнэлгээ өгнө. Гэрээний мөнгөн урсгал нь ЗҮТХТ -ийн онцлогтой нийцсэн эсэхийг тодорхойлоход нуугдмал деривативыг агуулсан санхүүгийн хөрөнгийг бүхэлд нь авч үзнэ. Энэ үнэлгээг хийхдээ Банк гэрээний мөнгөн урсгал нь зээлийн гэрээний үндсэн тохиролцоонд нийцтэй эсэх, ялангуяа хүү нь зээлийн эрсдэл, мөнгөний цаг хугацааны үнэ цэнэ болон зээлийн бусад эрсдэл, ашгийн түвшинг багтаасан эсэхийг авч үздэг.

Гэрээний нөхцөлүүдэд эрсдэлтэй эсвэл зээлийн үндсэн нөхцөлтэй үл нийцэх өөрчлөлтийг тусгасан байвал санхүүгийн хөрөнгө нь ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр хэмжигдэж ангилагдана. ЗҮТХТ -ийн үнэлгээ нь хөрөнгийн анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн үед хийгдэх бөгөөд дараа үед дахин хийгдэхгүй. Санхүүгийн хөрөнгийн хувьд ЗҮТХТ -ийн тестийг хийхэд Банкны гаргасан шийдвэрийг Тодруулга 4-өөс харна уу.

Санхүүгийн хөрөнгө – дахин ангилах. Тухайн багцыг удирдах бизнес загвар нь бүхэлдээ өөрчлөгдсөн тохиолдолд санхүүгийн хэрэглүүрийн дахин ангиллыг хийдэг. Дахин ангилал нь тухайн бизнес загвар өөрчлөгдсөнөөс хойш эхний санхүүгийн тайлангийн жилээс эхлэн хэрэгжинэ. Банк өмнөх болон тайлант хугацаанд бизнес загвараа өөрчлөөгүй бөгөөд ямар нэгэн дахин ангиллын залруулгыг хийгээгүй.

Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт – ХБЭА-ын сан. Банк хорогдуулсан өртөг болон бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнээр бүртгэгдэх санхүүгийн өрийн хэрэглүүр болон зээл, санхүүгийн баталгаатай холбоотой хүлээгдэж буй алдагдлыг ирээдүйн таамаглалын нөхцөл байдалд суурилан үнэлдэг. Банк нь хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдал ("ХБЭА")-ыг хэмжиж, зээлжих эрсдэлийн хасагдуулгыг тайлант хугацаа бүрийн эцэст хүлээн зөвшөөрдөг. Хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын хэмжилт нь (1) олон янзын боломжит үр дүнг үнэлсний үр дүнд тодорхойлсон зохистой, магадлалаар жинлэсэн дүнг; (2) мөнгөний цаг хугацааны үнэ цэнэ; болон (3) тайлант хугацаа бүрийн эцэст өнгөрсөн үйл явдлууд, одоогийн нөхцөл байдал болон ирээдүйн нөхцөл байдлын таамаглалын талаар хэт их өртөг, хүчин чармайлтгүйгээр олдох боломжтой үндэслэл бүхий бэлэн мэдээлэлд үндэслэнэ.

Хорогдуулсан өртгөөрх өрийн хэрэглүүрийг санхүүгийн байдлын тайланд ХБЭА-ын санг хассан цэвэр дүнгээр тайлагнана. Зээл болон санхүүгийн баталгааны хувьд ХБЭА-ын санг санхүүгийн байдлын тайланд өр төлбөр гэж тусад нь хүлээн зөвшөөрдөг.

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогууд (Үргэлжлэл)

БДОБУЦ-ээрх өрийн хэрэглүүрийн хувьд ХБЭА-ын санг хассан хорогдуулсан өртгийн өөрчлөлтийн дүн нь ашиг алдагдалд хүлээн зөвшөөрөгдөх бөгөөд дансны үнийн бусад өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогод БДОБУЦ-ээрх өрийн хэрэглүүрийн гарзыг хассан дүнгээр олз гэж тайлагнагдана.

Банк анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн дараах зээлийн чанарын өөрчлөлтөд үндэслэсэн үнэ цэнийн бууралтын "3 шатлал" бүхий дараах загварыг ашигладаг. Анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн үед ямар нэг үнэ цэнийн бууралтгүй зээлүүд нь "1-р шатлал"-д ангилагдана. 1-р шатлалын зээлүүдийн ХБЭА нь ашиглалтын хугацаанд хүлээгдэж буй алдагдлын тайлант өдрөөс хойш 12 сарын дотор эсвэл хэрэв үүнээс богино бол гэрээний хугацаа дуусах хүртэл хэрэв үүнээс богино бол гэрээний хугацаа дуусах хүртэл (12 сарын ХБЭА) үүсч болох санхүүгийн хэрэглүүрийн дефолтоос үүдэн гарах хүлээгдэж буй алдагдлын хэсгийн хэмжээтэй ижил дүнгээр хэмжигдэнэ.

Хэрэв Банк анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөс хойш зээлийн эрсдэл нь мэдэгдэхүйц нэмэгдсэн гэдгийг тогтоовол хөрөнгийг "2-р шатлал"-д шилжүүлэн ангилах бөгөөд ХБЭА нь ашиглалтын хугацаанд хүлээгдэж буй алдагдалд үндэслэн хэмжигдэх ба энэ нь гэрээ дуусах хүртэл боловч хэрэв байгаа бол хүлээгдэж буй эргэн төлөлтүүдийг авч үзнэ (Ашиглалтын хугацааны ХБЭА). Тодруулга 36-аас Банк зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлтийг хэрхэн тодорхойлсныг харна уу. Хэрэв Банк санхүүгийн хөрөнгийн зээлийн үнэ цэнэ буурсан гэж тодорхойлсон бол хөрөнгийг "3-р шатлал" руу шилжүүлэн ангилах ба ХБЭА нь ашиглалтын хугацааны турш дахь хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдалд үндэслэн хэмжигдэнэ. Банкны эрсдэлийн үнэ цэнийн бууралттай хөрөнгө болон төлбөр төлөгдөхгүй болох тухайн тодорхойлолтыг Тодруулга 36-д тайлбарласан болно.

Худалдан авсан, шинээр гаргасан үнэ цэнийн бууралттай санхүүгийн хөрөнгийн хувьд ХБЭА нь үргэлж хөрөнгийн ашиглалтын хугацааны турш дахь ХБЭА-тай ижил хэмжигдэнэ. ХБЭА-ын загварыг хэмжихэд ашиглагдсан мэдээлэл, таамаглал, тооцооллын аргууд болон ХБЭА-ын загварт ирээдүйд чиглэсэн мэдээллийг Банк хэрхэн ашигласан талаарх тайлбарыг Тодруулга 36-аас харна уу.

Үүнээс гадна зээл болон ашиглагдаагүй байгаа зээлийн шугамыг хоёуланг нь багтаасан зээлийн карт гэх мэт санхүүгийн зарим хэрэглүүрүүдийн хувьд Банк хугацааны туршид хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлыг тухайн хугацаа нь хамгийн ихдээ гэрээний хугацаатай адилхан болсон ч гэсэн зээлийн эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлснээр энэхүү алдагдлыг багасгах хүртэл тооцоолдог. Зээлийн эргэн төлөлтийг шаардах болон ашиглагдаагүй байгаа шугамын гэрээг цуцлах гэрээгээр эрх нь гэрээний дагуу шаардах хугацаанд эрсдэлийн алдагдлын дүнд хязгаарлалт тавьдаггүйтэй холбоотой.

Санхүүгийн хөрөнгө – данснаас хасах. Банк элэгдэж дууссан, дахин ашиглах боломжгүй гэж дүгнэсэн тохиолдолд санхүүгийн хөрөнгийг бүхэлд нь эсвэл хэсэгчлэн данснаас хасдаг. Бүртгэлээс хасах нь данснаас хасагдсан үйл явдлыг илэрхийлнэ. Зээлдэгчийн дампуурал, шүүхийн шийдвэрээс үл хамааран ашиглах боломжгүй гэсэн үндэслэлүүд орно. Банк гэрээгээр хүлээгдэж буй төлбөрийг нөхөн төлөхийг оролдох үед хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах үйл ажиллагаа хэвээр байгаа санхүүгийн хөрөнгийг данснаас хасах боломжтой боловч эргэн төлөгдөх үндэслэл болохгүй.

Санхүүгийн хөрөнгө – бүртгэлээс хасах. Банк санхүүгийн хөрөнгийг дараах тохиолдолд үл хүлээн зөвшөөрнө: (а) хөрөнгийн төлбөрийг авсан эсвэл хөрөнгөтэй холбоотой мөнгөн урсгалыг хүлээн авах эрх дуусгавар болсон, (б) хөрөнгөтэй холбоотой мөнгөн урсгалыг хүлээн авах эрхээ бусдад шилжүүлэн өгсөн эсвэл хүлээн зөвшөөрөгдсөн дамжуулан өгөх хэлцэлд оролцсон (1) хөрөнгийг эзэмшихтэй холбоотой бүхий л эрсдэл болон өгөөжийг бүхэлд нь бусдад шилжүүлсэн, эсвэл (2) хөрөнгийг эзэмшихтэй холбоотой бүхий л эрсдэл болон өгөөжийг бүхэлд нь бусдад шилжүүлээгүй ч, өөртөө авч үлдээгүй буюу хяналтын эрхийг хадгалж үлдээгүй. Холбогдох тал хөрөнгийн борлуулалтад нэмэлт хязгаарлалт хийхгүйгээр холбоогүй гуравдагч этгээдэд бүхэлд нь худалдах боломжгүй тохиолдолд хяналтын эрхийг хадгалж үлдсэн гэж үзнэ.

Санхүүгийн хөрөнгө – өөрчлөлт. Банк зарим тохиолдолд санхүүгийн хөрөнгийн гэрээний нөхцөлийг өөрчлөх буюу дахин тохиролцдог. Банк нь гэрээний мөнгөн урсгалын өөрчлөлт нь мэдэгдэхүйц эсэхийг дараах зүйлсийг харгалзан үзэж үнэлнэ: хөрөнгийн эрсдэлийн үнэлгээнд мэдэгдэхүйц нөлөө үзүүлэхээр гэрээний шинэ зүйл заалт байгаа эсэх (ялангуяа ашгийн хуваарилалт эсвэл өөрийн хөрөнгийн өгөөж), хүүний өөрчлөлт, нэрлэсэн валютын өөрчлөлт, шинэ барьцаа эсвэл хөрөнгөтэй холбоотой зээлийн эрсдэлд мэдэгдэхүйц нөлөөлөх зээлийн өсөлт, мөн зээлдэгчийн санхүүгийн хүндрэлд ороогүй байх үеийн зээлийн сунгалт гэх мэт.

629
529
2023

ХААН БАНК ХХК
2023.06.13 өдөр
БҮРТГЭВ
№

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогууд (Үргэлжлэл)

Хэрэв өөрчлөгдсөн нөхцөлүүд нь анхны нөхцөлөөс мэдэгдэхүйц зөрүүтэй бол анхны хөрөнгийн мөнгөн урсгалыг хүчингүй болгож, Банк өмнөх хөрөнгийг үл хүлээн зөвшөөрч бодит үнэ цэнээр нь шинэ хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрнө. Дахин тохиролцоо хийсэн өдрийг дараа үеийн үнэ цэнийн бууралтыг тооцоолох зорилгоор анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн өдөр байна гэж үздэг. Мөн зээлийн эрсдэлд мэдэгдэхүйц өсөлт байгаа эсэхийг тодорхойлж харгалзан үздэг. Банк шинэ зээл буюу өрийн хэрэглүүр нь үндсэн төлбөр болон хүүний төлбөр (ЗҮТХТ)-ийн шалгуурт нийцэж байгаа эсэхийг үнэлдэг.

Үл хүлээн зөвшөөрөгдсөн анхны хөрөнгийн дансны үнэ болон мэдэгдэхүйц өөрчлөлт орсон шинэ хөрөнгийн бодит үнэ цэнийн зөрүү нь өмчлөгчидтэй хийсэн капитал хөрөнгийн гүйлгээтэй холбоотойгоос бусад тохиолдолд ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрнө.

Дахин тохиролцоо нь холбогдох нөгөө талын санхүүгийн хүндрэлтэй байдал болон анхны тохиролцсон төлбөрөө төлөх боломжгүй болсон үед хийгдэж байгаа нөхцөлд Банк хөрөнгийн одоогийн шинэчлэгдсэн мөнгөн гүйлгээ болон анхны мөнгөн гүйлгээг харьцуулж гэрээний өөрчлөлтөөс үүдэлтэй мэдэгдэхүйц өөрчлөгдсөн хөрөнгөд эрсдэл болон өгөөж байгаа эсэхийг үнэлнэ. Хэрэв эрсдэл болон өгөөж өөрчлөгдөөгүй бол өөрчилсөн хөрөнгө нь анхны хөрөнгөөс мэдэгдэхүйц өөрчлөлтгүй гэх ба өөрчлөлтөөс үүдэн үл хүлээн зөвшөөрөлт гарахгүй. Банк анхны үр ашигт хүүгийн түвшин (эсвэл худалдан авсан, шинээр гаргасан үнэ цэнийн бууралттай санхүүгийн хөрөнгийн хувьд зээлийн тохируулгатай үр ашигт хүүгийн түвшин)-г ашиглан өөрчлөгдсөн гэрээний мөнгөн урсгалыг хорогдуулах замаар нийт дансны үнийг дахин тооцоолж, өөрчлөлтийн олз, гарзыг ашиг алдагдалд хүлээн зөвшөөрнө.

Засгийн газраас авч хэрэгжүүлж буй арга хэмжээний хүрээнд КОВИД-19 цар тахлын эсрэг Банкнаас олгосон зээлийн төлбөрийн хугацааг хойшлуулсан нь тухайн зээл ба урьдчилгаа төлбөрийн гэрээний өөрчлөлт гэж үзнэ. Дансны нийт дүнд үзүүлэх нөлөөлөл (өөрчлөлтийн гарз) нь ашиг алдагдлын тайланд "Санхүүгийн хөрөнгийн өөрчлөлтөөс үүсэх гарз" гэсэн хэсэгт тусгагдсан болно.

Санхүүгийн өр талбөр – хэмжилтийн төрөл. Санхүүгийн өр төлбөрийг дараах нөхцөлөөс бусад үед хорогдуулсан өртгөөр ангилна. (1) Бодит үнэ цэнэ нь ашиг алдагдлаар хүлээн зөвшөөрөгдөх (ААБҮЦ) санхүүгийн өр төлбөр: энэ ангилалд дериватив, борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй санхүүгийн өр төлбөр (үнэт цаасны богино позиц), бизнесийн нэгдлийн үед худалдан авагчийн хүлээн зөвшөөрсөн болзошгүй өр төлбөр болон анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөр тодорхойлсон бусад санхүүгийн өр төлбөрүүд болон (2) санхүүгийн баталгааны гэрээ болон зээлд хамаарах үүрэг батгана.

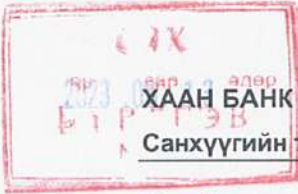
Санхүүгийн өр төлбөр – үл хүлээн зөвшөөрөх. Санхүүгийн өр төлбөрийг хүчингүй болсон үед нь (гэрээнд заасан үүргээс чөлөөлөх, цуцалсан эсвэл хугацаа нь дууссан үед) үл хүлээн зөвшөөрнө.

Банк болон анхны зээлдүүлэгчийн мэдэгдэхүйц өөр нөхцөл хугацаа бүхий өрийн хэрэглүүр болон одоо буй санхүүгийн өр төлбөрийн нөхцөл, хугацааны мэдэгдэхүйц өөрчлөлт нь анхны санхүүгийн өр төлбөрийг хүчингүй болгож, шинэ санхүүгийн өр төлбөрийг бий болгосонд тооцно. Шинэ нөхцөлөөрх мөнгөн гүйлгээний аливаа төлсөн төлбөр хураамж болон хүлээн авсан төлбөр хураамжийн цэвэр дүнг багтаасан хорогдуулсан өнөөгийн үнэ цэнэ нь анхны санхүүгийн өр төлбөрийн үлдэх хугацааны мөнгөн урсгалын хорогдуулсан өнөөгийн үнэ цэнээс хамгийн багадаа 10% зөрүүтэй бол мэдэгдэхүйц өөр нөхцөлтэй гэж үзнэ. Хэрэв өрийн хэрэглүүрийг солих буюу заалтын өөрчлөлтийг хүчингүй болсон гэж тооцвол гарсан аливаа зардал эсвэл төлбөрийг хүчингүй болгохтой холбоотой олз, гарзын нэг хэсэг байдлаар хүлээн зөвшөөрнө. Харин өрийн хэрэглүүрийг солих буюу заалтын өөрчлөлтийг хүчингүй болсон гэж бүртгээгүй бол гарсан аливаа төлбөр, хураамжаар өр төлбөрийн дансны үнийг тохируулах ба өөрчлөгдсөн өр төлбөрийг үлдсэн хугацааны турш хорогдуулна.

Дансны өртгийн зөрүүгийн эдийн засгийн шинж чанар нь эзэмшигчидтэй хийсэн хөрөнгийн гүйлгээний шинжтэй болсноос бусад тохиолдолд өрийн хэрэглүүр үл хүлээн зөвшөөрнө гэж үзээгүй, өрийн өөрчлөлтийн ашиг алдагдалд хүлээн зөвшөөрсөн аливаа олз, гарзыг хуримтлагдсан өөрчлөлтийн аргыг ашиглан тооцооллын өөрчлөлт гэж бүртгэнэ.

Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө. Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгөд тодорхой хэмжээний мөнгө рүү түргэн хөрвөх боломжтой үнэ цэнээ алдах эрсдэл багатай зүйлс хамаарна. Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгөд бусад банкуудад 3 сараас доош анхны хугацаатай байршуулсан репо, урвуу репо хэлцлүүд, банк хооронд байршуулсан бүх мөнгөн хөрөнгө орно. Санхүүгийн байдлын тайланд болон мөнгөн гүйлгээний тайлангийн зорилгоор анх 3 сараас дээш хугацаатайгаар байршуулсан хөрөнгийг мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгөд оруулж бүртгэхгүй. Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийг хорогдуулсан өртгөөр бүртгэх ба энэ нь: (1) гэрээнд заасан мөнгөн гүйлгээг цуглуулах зорилгоор эзэмшдэг бөгөөд эдгээр мөнгөн

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогууд (Үргэлжлэл)

гүйлгээ нь ЗҮТХТ-ийн дагуу байх, (2) ашиг, алдагдалд бодит үнэ цэнийг нь хүлээн зөвшөөрөхгүй үед бүртгэдэг.

Мөнгөн гүйлгээний тайланд тусгагдсан төлбөр болон орлого нь Банкны мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн шилжүүлгийг илэрхийлдэг. Банкны харилцагч талуудын харилцах дансанд бүртгэсэн дүнг оролцуулан, зээлийн хүүгийн авлага, харилцагчдын харилцах данснаас суутгасан үндсэн төлбөр, харилцагчдад олгосон зээл ба зээлийн хүүгийн төлөлт зэргийг оролцуулах ба эдгээр төлөлтүүд нь харилцагчдын мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө болно.

Монголбанкинд байршуулсан заавал байлгах нөөцийн үлдэгдэл. Монголбанкинд байршуулсан, заавал байлгах нөөцийн үлдэгдлийг хорогдуулсан өртгөөр бүртгэх бөгөөд Банкны өдөр тутмын үйл ажиллагааг санхүүжүүлэхэд ашиглах боломжгүй заавал байлгах нөөцийн хүүгүй хадгаламж тул үүнийг мөнгөн гүйлгээний тайлан дахь мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгөд оруулахгүй.

Бусад банк санхүүгийн байгууллага дахь харилцах, хадгаламж. Банк харилцагч банкуудад мөнгө байршуулсан үед нь бүртгэнэ. Бусад банк, санхүүгийн байгууллага дахь харилцах, хадгаламжийг дараах үед хорогдуулсан өртгөөр бүртгэнэ: (1) гэрээнд заасан мөнгө гүйлгээг цуглуулах зорилгоор эзэмшдэг бөгөөд эдгээр мөнгөн гүйлгээ нь ЗҮТХТ-ийн дагуу байх, (2) ашиг, алдагдалд бодит үнэ цэнийг (ААБҮЦ) нь хүлээн зөвшөөрөхгүй үед.

Өрийн хэлбэрээрх хөрөнгө оруулалт. Өрийн хэлбэрээрх хөрөнгө оруулалтыг бизнес загвар болон мөнгөн урсгалын шинж чанарт нь үндэслэн дараахын аль нэгээр нь ангилна: (1) Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэгдэх (ХӨ), (2) Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэгдэх (БДОБҮЦ), эсвэл (3) Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэгдэх (ААБҮЦ). Өрийн үнэт цаасыг ЗҮТХТ-ийн дагуу гэрээнд заасан мөнгөн төлбөрийг цуглуулах зорилгоор эзэмшиж байгаа үед хорогдуулсан өртгөөр бүртгэх ба нягтлан бодох бүртгэлийн зөрүүг бууруулах зорилгоор бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэгдээгүй үед хорогдуулсан өртгөөр бүртгэнэ.

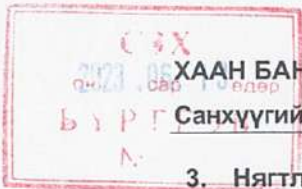
Өрийн үнэт цаасыг ЗҮТХТ-ийн дагуу гэрээнд заасан мөнгөн төлбөрийг цуглуулах зорилгоор болон худалдан борлуулах зорилгоор эзэмшиж байгаа үед бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын (БДОБҮЦ) тайланд бүртгэгдэнэ. Эдгээр хөрөнгүүдийн хүүний орлогыг үр ашигт хүүний аргаар тодорхойлох ба ашиг алдагдалд бүртгэнэ. Үнэ цэнийн бууралтын санг хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын загварыг ашиглан тооцоолох ба тухайн тайлант жилийн ашиг алдагдалд бүртгэдэг. Бусад бүх дансны үнэ цэнийн өөрчлөлтийг бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хүлээн зөвшөөрнө. Хэрэв бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөгдөхгүй үед өмнө нь хуримтлагдан бүртгэгдсэн байсан ашиг алдагдлыг бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлангаас ашиг алдагдлын тайлан руу дахин ангилна.

Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг алдагдлын тайланд бүртгэгдэх (ААБҮЦ) өрийн хэлбэрээрх хөрөнгө оруулалтын хувьд хорогдуулсан өртгөөр (ХӨ) бүртгэгдэх болон бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд (БДОБҮЦ) бүртгэгдэх шалгуурыг хангаагүй өрийн хэрэглүүрүүд байна. Банк нягтлан бодох бүртгэлийн олон янзын сууриар хүлээн зөвшөөрөгдсөн буюу хэмжигдсэн санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөрийн хоорондын нягтлан бодох бүртгэлийн зөрүүг мэдэгдэхүйц хэмжээгээр бууруулах сонголтыг ашиглаж байгаа тохиолдолд анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөр нь бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг алдагдлын тайланд бүртгэгдэх өрийн үнэт цаасны хөрөнгө оруулалтыг дахин тодорхойлж болно.

Өмчийн хэлбэрээрх хөрөнгө оруулалт. Үнэт цаас гаргагчийн хэтийн төлөвт өмчийн тодорхойлолтыг хангасан санхүүгийн хөрөнгө (мөнгөөр төлөх гэрээний үүргийг агуулаагүй санхүүгийн хэрэглүүр ба гаргагчийн цэвэр хөрөнгөд үлдэх хувь оролцоог нотлох баримт) нь Банкны өмчийн хэлбэрээрх хөрөнгө оруулалтыг илтгэнэ. Өмчийн хэлбэрээрх хөрөнгө оруулалтын бодит үнэ цэнийг бусад дэлгэрэнгүй орлогод (БДОБҮЦ) анх хүлээн зөвшөөрөхөөс бусад тохиолдолд бодит үнэ цэнийг нь ашиг, алдагдлаар (ААБҮЦ) хэмжинэ. Банкны бодлогод хөрөнгө оруулалтыг зөвхөн өгөөж бий болгохоос бусад стратегийн зорилгоор тэдгээр хөрөнгө оруулалтыг эзэмшдэг бол өмчийн хэлбэрээрх хөрөнгө оруулалтыг бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнэ (БДОБҮЦ)-ээр тодорхойлно гэж заасан байдаг. Бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнэ (БДОБҮЦ)-ийг хүлээн зөвшөөрөх сонголтын үед бодит үнэ цэнийн олз гарзыг бусад дэлгэрэнгүй орлогод хүлээн зөвшөөрч, түүнийг борлуулахтай холбоотой ашиг алдагдалд дахин ангилж болохгүй. Хэрэв үнэ цэнийн бууралтын гарз ба тэдгээрийн буцаалт байгаа тохиолдолд бодит үнэ цэнийн бусад өөрчлөлтөөс тусад нь хэмжихгүй. Банкны төлбөр хүлээн авах эрх нь хөрөнгө оруулалтын өгөөж гэхээсээ илүү хөрөнгө оруулалтын нөхөн төлбөрийг илэрхийлэхээс бусад тохиолдолд ногдол ашгийг ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрнө.

625 3202

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого (Үргэлжлэл)

Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа. Банк харилцагчаас авах өрийг худалдан авах эсвэл шинээр зээл олгож мөнгө шилжүүлсэн тохиолдолд харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааг бүртгэнэ. Бизнес загвар болон мөнгөн урсгалын шинж чанарт үндэслэн дараах хэмжилтийн аль нэгээр нь ангилна: (1) хорогдуулсан өртгөөр (ХӨ) : гэрээнд заасан мөнгөн урсгалыг цуглуулах зорилгоор олгосон зээл бөгөөд эдгээр мөнгөн урсгал нь ЗҮТХТ-ийн дагуу байх, (2) бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг, алдагдлаар (ААБҮЦ) хүлээн зөвшөөрөгдөх: ЗҮТХТ болон хорогдуулсан өртөг, бодит үнэ цэнэ нь бусад дэлгэрэнгүй орлогоор (БДОБҮЦ) хүлээн зөвшөөрөгдөх шалгуурыг хангаагүй тохиолдолд бодит үнэ цэнийг ашиг алдагдалд хүлээн зөвшөөрнө.

Үнэ цэнийн бууралтын санг ирээдүйд чиглэсэн хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын загварт үндэслэн тогтоодог. Тодруулга 36-д хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын хэмжилтэд ашигласан өгөгдөл, таамаглал, тооцооллын аргачлал болон Банк хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын загварт ирээдүйд чиглэсэн мэдээллийг хэрхэн тодруулсан тайлбарыг тусгасан.

Хураан авсан барьцаа хөрөнгө. Хураан авсан барьцаа хөрөнгө нь хугацаа хэтэрсэн зээлийн төлбөрийг барагдуулах зорилгоор зээлдэгчээс хураан авсан санхүүгийн болон санхүүгийн бус хөрөнгийг илэрхийлнэ. Тухайн хөрөнгийг өртгөөр (санхүүгийн бус хөрөнгө) эсвэл бодит үнээр (санхүүгийн хөрөнгө) бүртгэж, Банкны зорилго болон мөн чанараас нь хамааран хөрөнгүүдийг тоног төхөөрөмж, бусад санхүүгийн хөрөнгө, хөрөнгө оруулалтын үл хөдлөх хөрөнгө зэргээр ангилах ба түүний дараа эдгээр хөрөнгүүдийг нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын дагуу дахин үнэлнэ.

Банк борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй эргэлтийн бус хөрөнгийн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын дагуу тайлант хугацааны эцэст ийм ангиллын холбогдох нөхцөл хангагдсан тохиолдолд өмчлөх бусад хөрөнгөд бүртгэдэг.

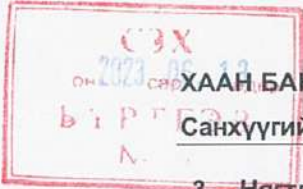
Зээлд хамаарах үүрэг. Банк зээл олгох үүрэг хүлээдэг ба эдгээр үүрэг нь материаллаг сөрөг өөрчлөлтөөс хамааран буцалтгүй болон буцаагдах нөхцөлтэй байна. Зээл олгох үүрэг нь анх бодит үнэ цэнээр хүлээн зөвшөөрөгддөг бөгөөд хүлээн авсан хураамжийн дүнгээр нотлогддог. Энэ дүнг хүлээсэн үүргийн хүчинтэй байх хугацааны туршид шулуун шугамын аргаар хорогдуулан бүртгэдэг. Энэ арга нь Банк зээл олгох үүрэг хүлээж, уг үүргийнхээ дагуу тодорхой зээлийн хэлцэлд оролцох нь магадлалтай бөгөөд тухайн зээлээ олгосны дараа богино хугацаанд бусад борлуулах төлөвлөгөөгүй тохиолдолд үйлчлэхгүй. Энэ тохиолдолд зээлийн үүргийн хураамжийг хойшлуулж, олгосон зээлийн анхны хүлээн зөвшөөрөх дүнд оруулан тооцно. Тайлант үе бүрийн эцэст үүргүүдийг (1) анх хүлээн зөвшөөрсөн тухайн өдрөөрх хорогдуулаагүй дүнгийн үлдэгдэл болон (2) зах зээлийн хүүний түвшнээс доогуур хүүтэй зээл олгох үүргээс бусад тохиолдолд хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын загварын дагуу тодорхойлогдсон алдагдлын дүнгийн аль ихээр нь хэмжиж бүртгэнэ. Зээлд хамаарах үүргийн дансны үнэ нь өр төлбөрийг илэрхийлнэ. Зээл болон ашиглаагүй үүргийг багтаасан гэрээний хувьд, Банк нь зээлийн бүрэлдэхүүнээс ашиглагдаагүй үүргийн хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлыг тусад нь ялгаж чадахгүй тохиолдолд уг алдагдлыг зээлийн алдагдлын хасагдуулгын хамт хүлээн зөвшөөрнө. Нийт хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдал нь зээлийн нийт дансны үнээс илүү гарсан тохиолдолд өр төлбөрөөр хүлээн зөвшөөрнө.

Тодруулга 36-д ХБЭА-ыг хэмжихэд ашигласан өгөгдөл, таамаглал, тооцооллын аргачлал болон Банк нь ХБЭА-ын загварт ирээдүйд чиглэсэн мэдээллийг хэрхэн тодруулсан талаарх тайлбарыг оруулсан.

Санхүүгийн баталгаа. Санхүүгийн баталгаа нь өрийн хэрэглүүрийн анхны эсвэл өөрчлөгдсөн нөхцөлийн дагуу тогтоосон хугацаанд төлбөрөө төлөөгүйгээс болж баталгаа эзэмшигчид учирсан хохирлыг барагдуулахын тулд банкнаас тодорхой төлбөр хийхийг шаарддаг. Санхүүгийн баталгааг ихэвчлэн бодит үнэ цэнээр нь хүлээн зөвшөөрдөг бөгөөд энэ нь ихэвчлэн хүлээн авсан шимтгэлийн дүнгээр нотлогддог. Энэ дүнг баталгааны хугацаанд шулуун шугамын аргаар хорогдуулдаг. Тайлант үе бүрийн эцэст баталгааг (1) ХБЭА-ын загварт үндэслэн тодорхойлсон баталгаат эрсдэлийн алдагдлын сангийн хэмжээ (2) анх хүлээн зөвшөөрөх үеийн үнийн дүнгийн хорогдуулаагүй үлдэгдлийн аль ихээр нь хэмждэг. Түүнчлэн санхүүгийн байдлын тайланд хөрөнгө болгон хүлээн зөвшөөрсөн төлбөрийн авлагад ХБЭА-ын санг тооцож хүлээн зөвшөөрдөг. Тодруулга 36-д ХБЭА-ыг хэмжихэд ашигласан өгөгдөл, таамаглал, тооцооллын аргачлалын талаарх мэдээлэл, тухайлбал банк нь ХБЭА-ын загварт ирээдүйд харсан мэдээллийг хэрхэн тусгадаг тухай тайлбарыг оруулсан болно.

Гүйцэтгэлийн баталгаа. Гүйцэтгэлийн баталгаа нь гэрээ эсвэл хууль ёсны үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд нөгөө талаас нөхөн төлбөр олгодог гэрээ юм. Гүйцэтгэлийн баталгаа нь банкинд хүсэлт гаргагчаас баталгаа эзэмшигчид төлсөн төлбөрийг нөхөн төлөх гэрээгээр нөхөн олговор олгох эрхтэй бол тухайн эрх нь барьцаа хөрөнгөөр хангагдах тохиолдолд, банк баталгааны гэрээгээр банкинд алдагдал

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого (Үргэлжлэл)

хүлээхэд хүргэж болзошгүй арилжааны шинж чанартай үйл явдал байхгүй гэж дүгнэвэл эдгээрийг олгосон зээлийн үүрэг гэж үзнэ. Гүйцэтгэлийн баталгааг хүлээн зөвшөөрөхдөө хүлээн авсан шимтгэлийн хураамжийн үнэ буюу бодит үнэ цэнээр нь бүртгэдэг. Энэхүү дүнд шулуун шугамын аргаар гэрээний хугацааны турш хорогдуулалт тооцдог. Тайлант үе бүрийн эцэст гүйцэтгэлийн баталгааны гэрээг дараах дүнгүүдийн аль ихээр нь хэмжинэ. Үүнд (1) анх хүлээн зөвшөөрөх үеийн үнийн хорогдуулалт хийгээгүй дүн, (2) ХБЭА-ын загварт үндэслэн тодорхойлогдсон алдагдлын дүн.

Гүйцэтгэлийн баталгаа нь талуудын хооронд ямар нэгэн өрийн хэрэглүүр байхгүй бөгөөд баталгааны төлбөр нь зөвхөн зээлдэгч төлбөрөө төлөөгүй байхаас хамаарахгүй тохиолдолд СТОУС 9-д заасан санхүүгийн баталгааны тодорхойлолтыг хангахгүй. Ийм гүйцэтгэлийн баталгааны хувьд Банк одоогоор СТОУС 17-ын дагуу нөлөөллийг үнэлж байна.

Худалдах, буцаан худалдан авах хэлцэл, үнэт цаасыг зээлдүүлэх. Зээлдүүлэгч нь эсрэг талдаа өгөөжийг үр дүнтэйгээр хангадаг худалдах, буцаан худалдан авах хэлцлийг (“репо хэлцэл”) баталгаатай санхүүжилтийн ажил гүйлгээ гэж үзнэ. Ийм худалдах, буцаан худалдан авах хэлцлийн дагуу борлуулсан үнэт цаасыг үл хүлээн зөвшөөрөхгүй. Үнэт цаасыг худалдан авагч нь гэрээ болон заншлаар үнэт цаасыг худалдах, дахин барьцаалах эрхтэй бол санхүүгийн байдлын тайланд дахин худалдан авах авлага гэж ангилна. Харгалзах өр төлбөрийг бусад банкинд төлөх эсвэл зээлээр авсан санхүүжилт хэсэгт тусгана.

Зээлдүүлэгчийн өгөөжийг банкинд үр дүнтэй өгдөг буцаан худалдах гэрээний дагуу худалдаж авсан үнэт цаасыг (“урвуу репо хэлцэл”) бусад банкнаас авах, эсвэл харилцагчид олгосон зээл, урьдчилгаа төлбөр гэж бүртгэнэ. Худалдах болон буцаан худалдан авах үнийн зөрүүг эсрэг талын цуглуулсан хүү, ногдол ашгийн орлогод тооцож, үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан репо хэлцлийн хугацаанд хуримтлуулна.

Тогтмол шимтгэлтэй харилцагч талуудад зээлсэн үнэт цаасыг санхүүгийн тайланд буюу санхүүгийн байдлын тайлангийн анхны ангилалд үлдээн бүртгэдэг. Харилцагч тал нь гэрээ, захиалгаар үнэт цаасыг худалдах, дахин барьцаалах эрхгүй бол тэдгээрийг дахин ангилж, тусад нь толиллуулна. Тогтмол шимтгэлтэйгээр зээлсэн үнэт цаасыг гуравдагч этгээдэд худалдахаас бусад тохиолдолд санхүүгийн тайланд бүртгэхгүй бөгөөд энэ тохиолдолд худалдан авалт, борлуулалтыг үнэт цаасны арилжаанаас үүссэн алдагдлыг хассан орлогод багтаан тухайн жилийн ашиг, алдагдалд бүртгэнэ. Үнэт цаасыг буцааж өгөх үүргийг зээлээр авсан санхүүжилт хэсэгт бодит үнэ цэнээр нь бүртгэнэ.

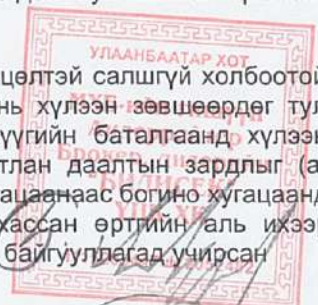
Худалдах, буцаан худалдан авах хэлцлийн дагуу худалдсан үнэт цаасны ангилалд үндэслэн Банк буцаан худалдан авах авлагыг хорогдуулсан өртөг (ХӨ), бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэгдэх (БДОБҮЦ), бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг алдагдлын тайланд бүртгэгдэх (ААБҮЦ) хэмжилтийн ангиллын аль нэгэнд ангилдаг.

Худалдаж авсан өрийн бичиг. Худалдан авсан өрийн бичиг нь шинж чанараасаа хамааран бусад банкинд байршуулсан харилцах, хадгаламж, эсвэл харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа хэсэгт тусгагдах бөгөөд НББ-ийн хөрөнгийн ангиллын дагуу дараа нь дахин хэмжиж бүртгэнэ.

Худалдаж авсан санхүүгийн баталгаа. Худалдан авсан санхүүгийн баталгааны НББ-ийн хувьд, Банк өрийн хэрэглүүрт учирсан эрсдэлийн гарзыг нөхөн төлөх эсэх нь тухайн баталгаа нь (1) баталгаат зээлийн нөхцөлтэй салшгүй холбоотой эсэх, (2) тусад нь хүлээн зөвшөөрөхгүй зэргээс хамаарна.

Хэрэв санхүүгийн баталгаа нь баталгаат зээлийн салшгүй хэсэг эсвэл тусад нь хүлээн зөвшөөрөгдөөгүй гэсэн хоёрын аль алиныг нь хангаж байвал бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэгдэх (ААБҮЦ) зээлээс бусад тохиолдолд баталгаанд төлсөн шимтгэл нь гүйлгээний зардлын адил зээлийн үр ашигт хүүгийн салшгүй хэсэг болно. Хэрэв баталгаат зээлийг хорогдуулсан өртгөөр (ХӨ) нь хэмжсэн бол зээлийн эрсдэл мэдэгдэхүйц нэмэгдсэн эсэхийг үнэлэхдээ санхүүгийн баталгаанаас мөнгөн гүйлгээг нөхөх чадварыг тооцохгүй боловч санхүүгийн баталгаанаас хүлээгдэж буй мөнгөн гүйлгээг баталгаатай зээлийн ХБЭА-ын хэмжилтэнд оруулна.

Санхүүгийн баталгаа нь аливаа зээл, зээлийн бүлэгт хамаарах нөхцөл, нөхцөлтэй салшгүй холбоотой бол тусдаа хөрөнгө гэж хүлээн зөвшөөрнө. Санхүүгийн баталгааг тусад нь хүлээн зөвшөөрдөг тул баталгаатай зээл, зээлийн ХБЭА-ын хэмжилтэнд оруулахгүй. Банк санхүүгийн баталгаанд хүлээн зөвшөөрөгдсөн хөрөнгийг (1) холбогдох зээлийн ХБЭА-ын сан ба (2) батлан даалтын зардлыг: (а) баталгааны хугацаа ба (б) баталгаатай зээл эсвэл зээлийн хүлээгдэж буй хугацаанаас богино хугацаанд хуваарилах зорилгоор хүлээн зөвшөөрөгдсөн хуримтлагдсан хорогдлыг хассан өртгийн аль ихээр хэмждэг. Зээлдэгч төлбөрөө төлөөгүй тохиолдолд энэхүү баталгаа нь тухайн байгууллагад учирсан

ХААН БАНК ХХК
Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого (Үргэлжлэл)

хохирлыг нөхөн төлөх нь бараг тодорхой бол уг хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрдөг.

Барилга, тоног төхөөрөмж. Барилгыг дор дурдсанчлан дахин үнэлэгдсэн өртгөөс хуримтлагдсан элэгдлийг, мөн шаардлагатай бол үнэ цэнийн бууралтын гарзыг хассан дүнгээр тусгадаг.

Банкны эзэмшиж буй барилгыг анх өртгөөр нь хэмжиж бүртгэнэ. Үл хөдлөх хөрөнгийн дансны үнэ нь бодит үнээс материаллаг зөрүүтэй эсэхийг тайлант хугацаа бүрийн эцэст дахин үнэлнэ. Дахин үнэлгээнээс нэмэгдсэн дансны үнээр бусад дэлгэрэнгүй орлогыг кредитлэн, өөрийн хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл дансыг нэмэгдүүлнэ. Ижил хөрөнгийн өмнө нь үүссэн нэмэгдлийг хааж буй дахин үнэлгээний бууралтыг бусад дэлгэрэнгүй орлогод хүлээн зөвшөөрч, өөрийн хөрөнгөнд өмнө нь хүлээн зөвшөөрсөн дахин үнэлгээний нэмэгдлийг бууруулах ба бусад бүх бууралтыг тухайн жилийн ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрнө. Хөрөнгийг борлуулах болон данснаас хасахад гарсан нэмэгдэл эсвэл хөрөнгийг Банк ашиглаж буй тохиолдолд өөрийн хөрөнгөнд бүртгэсэн барилга, тоног төхөөрөмжийн дахин үнэлгээний нөөцийг хуримтлагдсан алдагдал буюу хуримтлагдсан ашигт шууд хааж бүртгэдэг. Сүүлийн тохиолдолд бодит зөрүүгийн хэрэгжсэн өсөлт нь хөрөнгийн дахин үнэлсэн дансны үнээс тооцсон элэгдэл болон хөрөнгийн анхны өртгөөс тооцсон элэгдлийн зөрүүтэй тэнцэнэ.

Бодит үнэ цэнийн зах зээлд суурилсан нотлох баримт байхгүй бол орлогын хандлагын аргыг ашиглан бодит үнэ цэнийг тооцоолно. Удирдлага зах зээлд суурилсан нотолгоог ашиглан тайлант хугацааны эцэст дахин үнэлгээний загварын дагуу хэмжсэн барилгуудын дансны үнийг үнэлсэн бөгөөд бодит үнэ цэнэд мэдэгдэхүйц өөрчлөлт ороогүйг батлах бодит үнэ цэнийн зах зээлд суурилсан хангалттай нотолгоо байгаа гэдгийг хүлээн зөвшөөрнө.

Банкны үл хөдлөх хөрөнгийн дахин үнэлгээний дүн нь адил төрлийн үл хөдлөх хөрөнгийг үнэлж байсан туршлагатай, холбогдох мэргэжлийн мэргэшлийг эзэмшсэн, хараат бус үнэлгээчдийн хийсэн үнэлгээнд тулгуурладаг.

Банкны эзэмшиж буй тоног төхөөрөмжийг үнэ цэнэ бууралтын гарз болон элэгдлийг хассан дүнгээр бүртгэнэ.

Бага хэмжээний, өдөр тутмын засвар үйлчилгээний өртгийг гарсан даруйд нь зардалд бүртгэдэг. Барилга тоног төхөөрөмжийн томоохон хэсгийг шинэчлэхтэй холбоотой гарсан зардлыг капиталжуулж сольсон хэсгийг ашиглалтаас хасна.

Түрээсийн сайжруулалт нь Банкнаас түрээсийн зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийг бизнесийн тодорхой хэрэгцээ сонирхолд нийцүүлэн өөрчлөх явдал юм. Банкнаас үл хөдлөх хөрөнгийг зориулалтын дагуу ашиглахын тулд хийгдэх аливаа сайжруулалтыг нягтлан бодох бүртгэлийн зорилгоор өөрийн хөрөнгө гэж бүртгэдэг.

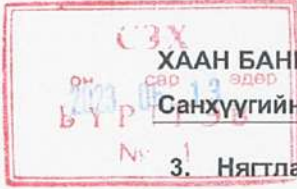
НББОУС 16 "Үндсэн хөрөнгө"-ийн дагуу дахин үнэлсэн хөрөнгийн бодит үнэ цэнэ нь дансны үнээс мэдэгдэхүйц ялгаагүй тохиолдолд 3-5 жилийн хугацаанд тухайн хөрөнгийг дахин үнэлж болно. Үндсэн хөрөнгийн үнэ цэнэ буурсан шинж тэмдэг илэрсэн тохиолдолд удирдлага хөрөнгийн бодит үнэ цэнээс борлуулах өртгийг хассан дүн болон түүний ашиглалтын үнэ цэнийн аль ихээр нь нөхөгдөх өртгийг тооцдог. Дансны үнийг нөхөгдөх өртөг хүртэл бууруулж, үнэ цэнийн бууралтын гарзыг өөрийн хөрөнгөд өмнө бүртгэгдсэн дахин үнэлгээний нэмэгдлээс давсан дүнгээр тухайн жилийн ашиг, алдагдалд бүртгэнэ. Хөрөнгийн ашиглалтын үнэ цэнэ болон бодит үнэ цэнээс борлуулахтай холбоотой зардлыг хассан дүнг тооцолход өөрчлөлт орсон бол өмнөх жилүүдэд хүлээн зөвшөөрсөн үнэ цэнийн бууралтыг гарзыг шаардлагатай бол буцаан залруулж бүртгэнэ.

Хөрөнгө борлуулсны олз, гарзыг тодорхойлохдоо борлуултаас олсон орлогыг бүртгэлийн дүнтэй харьцуулж тооцох бөгөөд олз гарзыг тухайн жилийн ашиг, алдагдалд бүртгэнэ (үйл ажиллагааны бусад орлого зардлын хэсэгт).

Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл. Дуусагүй барилгыг элэгдүүлдэггүй. Бусад үндсэн хөрөнгүүдийн элэгдлийг өртөг эсвэл дахин үнэлсэн дүнг доорх ашиглах хугацааны туршид шулуун шугамын аргыг ашиглан үлдэх өртөг хүртэл нь хуваарилж тооцно:

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого (Үргэлжлэл)

Ашиглалтын хугацаа (жилээр)

Барилга	30-67
Компьютер	3-10
Оффисын тавилга, тоног төхөөрөмж	10
Тээврийн хэрэгсэл	10
Ашиглах эрхтэй хөрөнгө	3-5

Банкны тухайн хөрөнгийн хүлээгдэж буй ашиглалтын хугацааны эцэст хэрэв уг хөрөнгө аль хэдийн ашиглагдаж дууссан бол хөрөнгийн борлуулах үнээс холбогдох тооцолсон зардлуудыг хасч тооцсон дүнг хөрөнгийн үлдэх өртөг гэдэг. Тайлант хугацаа бүрийн эцэст хөрөнгийн үлдэх өртөг болон ашиглалтын хугацааг хянаж үзэх ба шаардлагатай бол залруулдаг.

Хүлээгдэж буй ашиглалтын хугацааны өөрчлөлтийг элэгдлийн хугацаа болон аргачлалыг зохих хэмжээнд өөрчилснөөр нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт гэж тодорхойлно. Ашиглах эрхтэй хөрөнгийг санхүүгийн байдлын тайланд үндсэн хөрөнгөөс тусад нь толиллуулна. Ашиглах эрхтэй хөрөнгийг түрээсийн хугацаанд шулуун шугамын аргаар элэгдүүлнэ.

Биет бус хөрөнгө. Банкны биет бус хөрөнгө нь компьютерийн программ хангамж болон лицензүүд байна. Худалдан авсан компьютерийн программ хангамжийн лицензүүдийг тэдгээрийг худалдан авах үед үүсэх зардал болон ашиглахад бэлэн болгоход гарсан зардлыг үндэслэн капиталжуулдаг. Хэрэв хөрөнгийн зардлаасаа давсан өсөн нэмэгдэх эдийн засгийн өгөөж орж ирэх магадлалтай бол Банкны эзэмшлийн бүх төрлийн программ хангамжийг хөгжүүлсэнтэй холбоотой зардлыг биет бус хөрөнгө гэж бүртгэнэ. Хязгаарлагдмал хугацаатай биет бус хөрөнгийн эдийн засгийн ашиглалтын хугацааны турш шулуун шугамын аргаар хорогдуулах ба биет бус хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын шинж тэмдэг илэрсэн үед тухайн хөрөнгийн үнэ цэнэ бууралтыг үнэлнэ. Хорогдуулалтын хугацаа болон аргачлалыг хамгийн багадаа жил бүрийн тайлант хугацааны эцэст хянаж үздэг. Биет бус хөрөнгийн тооцолсон ашиглалтын хугацааг дараах байдлаар тогтоосон: Программ хангамжийн лицензүүд 1- 5 жил байна.

Банк түрээслэгчийн хувьд түрээсийн нягтлан бодох бүртгэл. Банк нь оффисын байр түрээслэдэг. Банк ашиглах эрхтэй хөрөнгө болон түүнтэй холбоотой өр төлбөрийг тухайн түрээслэж буй хөрөнгийг ашиглах эрх нь бий болсон өдрөөр хүлээн зөвшөөрнө. Түрээсийн төлбөр бүрийг өр төлбөр ба санхүүгийн зардлын хооронд хуваарилдаг. Санхүүгийн зардлыг түрээсийн хугацааны туршид ашиг алдагдалд хүлээн зөвшөөрдөг бөгөөд ингэснээр хугацаа тус бүрийн өр төлбөрийн үлдэгдэлд хүүгийн хугацааны туршид тогтмол хувийг ашиглан тооцоолдог. Ашиглах эрхтэй хөрөнгийг өртгөөр хүлээн зөвшөөрөх ба хөрөнгийн ашиглалтын хугацаа болон түрээсийн хугацааны аль багаар нь шулуун шугамын аргаар элэгдэл тооцдог.

Түрээсийн төлбөрийн өнөөгийн үнэ цэнээр нь анхлан хэмжинэ. Түрээсийн өр төлбөр нь дараах түрээсийн төлбөрийн өнөөгийн цэвэр үнэ цэнийг агуулна:

- тогтмол төлбөрүүд (уг чанар нь тогтмол төлбөрүүд орно) хасах нь аливаа түрээсийн урамшууллын авлага;
- индекс эсвэл хувь хэмжээнд үндэслэсэн түрээсийн хувьсах төлбөрүүд;
- баталгаат үлдэх өртгийн дагуу Банкны төлөхөөр тооцоолж буй дүн;
- худалдан авах сонголтын хэрэгжих үнэ (хэрэв түрээслэгч тухайн сонголтыг хийх нь тодорхой үндэслэлтэй бол); болон
- Түрээсийн гэрээг цуцлахтай холбоотой торгуулийн төлбөрүүд (хэрэв түрээсийн нөхцөлд түрээсийг цуцлах сонголтыг хэрэгжүүлэхээр түрээслэгч тусгасан бол)

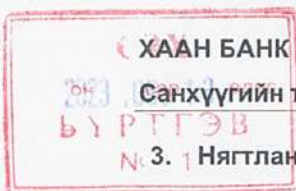
Түрээсийн төлбөрүүдийг нуугдмал хүүний түвшингээр хорогдуулах ба хэрвээ тодорхойлох боломжгүй бол түрээслэгчийн зээлийн өсөн нэмэгдэх хүүний түвшинг ашиглана. Энэ нь Банк эдийн засгийн ижил төстэй нөхцөл байдалд ижил үнэ цэнэтэй хөрөнгийг худалдан авахад шаардлагатай санхүүжилтийг ижил төстэй нөхцөлөөр зээлэх үед төлөх зээлийн хүүгийн түвшинг хэлнэ.

Ашиглах эрхтэй хөрөнгийг дараах өртгөөр хэмжинэ:

- Түрээсийн өр төлбөрийн анхны хэмжилтийн дүн;
- түрээсийн гэрээ хүчин төгөлдөр хэрэгжиж эхлэх өдөр болон түүнээс өмнө төлсөн түрээсийн төлбөрүүд, холбоотой аливаа хүлээн авсан урамшууллыг хассан дүнгээр;
- анхдагч шууд зардал;
- нөхөн сэргээгдэх зардал;

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

№ 3.1 Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого (Үргэлжлэл)

Дээр дурдсанаас үл хамааран Банк богино хугацаатай түрээс болон бага үнэ цэнэтэй түрээсийн хөрөнгийн төлбөрийг шулуун шугамын аргаар хуваарилан үйл ажиллагааны зардалд бүртгэдэг.

Банк түрээсийн хугацааг тодорхойлохдоо түрээсийн гэрээг эдийн засгийн өгөөжтэй байх эсэхэд үндэслэн сунгах эсвэл цуцлах эсэхийг холбогдох баримт болон нөхцөл байдлыг харгалзан үздэг. Сунгах болон цуцлах хугацааны сонголтыг зөвхөн тодорхой үндэслэлтэйгээр хэрэгжүүлнэ гэсэн тохиолдолд түрээсийн нөхцөлд оруулдаг.

Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй эргэлтийн бус хөрөнгө. Эргэлтийн бус хөрөнгө эсвэл борлуулах бүлэг хөрөнгөнд эргэлтийн болон эргэлтийн бус хөрөнгүүд багтах ба хэрэв тайлант хугацаанаас хойш 12 сарын дотор дансны үнэ нь борлуулалтын ажил гүйлгээний үр дүнд нөхөгдөх, эсвэл тухайн хөрөнгийг эзэмшиж байгаа охин компанийн хяналтыг алдахаар байх үед эдгээр хөрөнгийг санхүүгийн байдлын тайланд "Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй эргэлтийн бус хөрөнгө" гэж ангилна. Дараах нөхцөлүүд хангагдсан үед хөрөнгийг дахин ангилна. Үүнд: (а) хөрөнгө нь одоогийн нөхцөл байдалд нэн даруй борлогдох боломжтой; (б) Банкны удирдлага худалдан авагчийг олох төлөвлөгөөг батлан, үйл ажиллагааны идэвхтэй хөтөлбөрийг эхлүүлсэн; (в) хөрөнгийг зах зээлийн үнэтэй ойролцоо үнээр худалдахаар идэвхтэй ажиллаж буй; (г) хөрөнгийг нэг жилийн хугацаанд худалдан борлуулах магадлалтай; (д) хөрөнгийг худалдах төлөвлөгөөнд өөрчлөлт орох эсвэл төлөвлөгөөг цуцлах магадлал тун бага. Тайлант хугацааны санхүүгийн байдлын тайланд борлуулах зорилгоор эзэмшиж байгаа хөрөнгөөр тусгагдсан эргэлтийн бус хөрөнгө эсвэл борлуулах бүлэг хөрөнгө нь харьцуулсан санхүүгийн байдлын тайланд дахин ангилагдаагүй, мөн дахин толиллуулагдаагүй.

Бусад банкуудын байршуулсан хөрөнгө. Бусад банкуудын байршуулсан хөрөнгийг харилцагч банкууд Банкинд мөнгө буюу бусад төрлийн хөрөнгө шилжүүлсэн үед хүлээн зөвшөөрнө. Дериватив бус өр төлбөрийг хорогдуулсан өртгөөр (ХӨ) бүртгэнэ. Хэрэв Банк өөрийн өрийг худалдан авсан тохиолдолд өр төлбөрийг санхүүгийн байдлын тайлангаас хасч, өр төлбөрийн дансны үнэ болон төлсөн төлбөрийн зөрүүг болон өрийн эргэн төлөлтөөс үүссэн төлбөрийг ашиг алдагдалд бүртгэдэг.

Харилцагчдын харилцах, хадгаламж. Харилцагчдын харилцах, хадгаламж нь хувь хүмүүс, улсын болон хувийн эзэмшлийн аж ахуйн нэгж, байгууллагад төлөх дериватив бус өр төлбөр бөгөөд хорогдуулсан өртгөөр (ХӨ) бүртгэнэ.

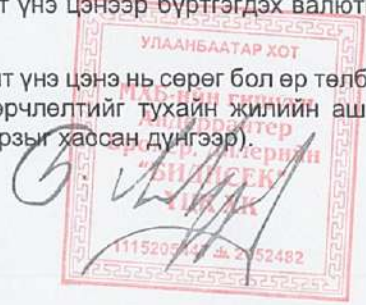
Бодит үнэ цэнэ нь ашиг алдагдлаар (ААБҮЦ) хэмжигдэх санхүүгийн өр төлбөр. Банк зарим санхүүгийн өр төлбөрийг анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөр бодит үнэ цэнэ нь ашиг алдагдлаар хэмжигдэх (ААБҮЦ) өр төлбөрт ангилдаг. Ийм өр төлбөрийн олз гарзыг ашиг алдагдлын тайланд тусгадаг ба тухайн өр төлбөрийн зээлийн эрсдэлийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтөөс үүссэн дүнг бусад дэлгэрэнгүй орлогод (БДО) тусгадаг ба ирээдүйд ашиг алдагдлын тайланд дахин ангилагдаагүй. Хэрвээ энэхүү бүртгэл нь нягтлан бодох бүртгэлийн зөрүү үүсгэсэн байвал өр төлбөрийн зээлийн эрсдэлийн өөрчлөлтөөс үүссэн олз/гарзын дүнг ашиг алдагдлын тайланд бүртгэнэ.

Банкнаас гаргасан өрийн үнэт цаасууд. Банкнаас гаргасан өрийн үнэт цаасуудад өрийн бичгүүд, бондууд, хадгаламжийн болон өрийн бичгийн гэрчилгээнүүд багтсан бөгөөд хорогдуулсан өртгөөр (ХӨ) хэмжигдэнэ. Хэрэв Банк өөрийн гаргасан өрийн үнэт цаасаа худалдан авсан тохиолдолд тэдгээр үнэт цаасуудын санхүүгийн байдлын тайлангаас хасч, дансны үнэ болон төлсөн төлбөрийн зөрүүг болон өрийн эргэн төлөлтөөс үүссэн төлбөрийг ашиг алдагдалд бүртгэдэг.

Бусад зээлээр авсан санхүүжилт. Олон улсын санхүүгийн байгууллага болон Монгол улсын төрийн байгууллагуудаас авсан зээлүүд нь зээлээр авсан санхүүжилтэнд багтана. Анхны хэмжилтийн дараа гаргасан өр болон бусад зээлсэн хөрөнгийг үр ашигт хүүгийн аргачлалыг ашиглан тооцож хорогдуулсан өртгөөр (ХӨ) хэмжинэ. Хорогдуулсан өртгийг тооцоходоо гаргасан хөрөнгийн хөнгөлөлт, урамшуулал, мөн үр ашигт хүүгийн салшгүй хэсэг болох зардлыг харгалзан тооцдог.

Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр. Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр нь бодит үнэ цэнээр бүртгэгдэх валютын своп байна.

Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнэ эерэг бол хөрөнгө, бодит үнэ цэнэ нь сөрөг бол өр төлбөр гэж бүртгэдэг. Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг тухайн жилийн ашиг, алдагдалд бүртгэдэг (үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрээс үүссэн олзоос гарзыг хассан дүнгээр).

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого (Үргэлжлэл)

Хейджийн бүртгэл. Банк нь тодорхой деривативуудыг (валют хоорондын своп) хейджийн хэрэглүүр гэж тодорхойлдог бөгөөд тэдгээр нь гадаадын банк, санхүүгийн байгууллагаас авсан ам.доллараар илэрхийлэгдсэн урт хугацааны зээлийн мөнгөн гүйлгээний хэлбэлзлийн эрсдэлээс хамгаалах зорилготой юм.

Банк хейджийн зүйлийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг тооцоолохдоо таамаглалын деривативийн аргыг ашигладаг. Таамаглалын дериватив арга нь хейджийн эрсдэлд өртөхөд хамгийн тохиромжтой хейджийн хэрэглүүр болох нэрлэсэн деривативыг бий болгох явдал юм (хүүгийн своп эсвэл форвард хэлцэл нь энгийн нөхцөлгүйгээр байх мөн хейджийн харилцааг эхлүүлэх үед бодит үнэ цэнэ тэг байна). Таамаглалын деривативын бодит үнэ цэнийг эрсдэлээс хамгаалсан ирээдүйн мөнгөн гүйлгээний цэвэр өнөөгийн үнэ цэнийг төлөөлөх хэрэглүүр болгон ашигладаг бөгөөд үүний эсрэг бодит хейджийн хэрэглүүрийн үнэ цэнийн өөрчлөлтийг Тодруулга 11-д, үр ашиггүй байдлын хэмжилтийг Тодруулга 27-д тусган харуулсан.

Орлогын албан татвар. Орлогын албан татварыг тайлант үеийн эцэст бүхэлдээ буюу үндсэндээ батлагдсан хууль тогтоомжийн дагуу санхүүгийн тайлангуудад хүлээн зөвшөөрнө. Орлогын албан татварын зардал нь тухайн тайлант хугацааны болон хойшлогдсон татвараас бүрдэх бөгөөд уг зардлуудтай холбоотой ажил гүйлгээ нь тухайн буюу өөр тайлант хугацаанд бусад дэлгэрэнгүй орлогод бүртгэгдсэнээс бусад тохиолдолд тухайн жилийн ашиг алдагдалд хүлээн зөвшөөрөгдөнө.

Тайлант хугацааны орлогын албан татвар нь тухайн болон өмнөх хугацаанд үүссэн татвар ногдуулах ашиг, алдагдалтай холбоотой татварын байгууллагад төлөх эсвэл түүнээс нөхөн авах дүн болно. Санхүүгийн тайланг холбогдох татварын албанд тушаахаас өмнө баталж амжаагүй тохиолдолд татвар ногдуулах ашиг, алдагдлыг урьдчилан тооцоолдог. Орлогын албан татвараас бусад татваруудыг удирдлагын болон үйл ажиллагааны бусад зардалд бүртгэдэг.

Хойшлогдсон орлогын албан татварыг тооцоохдоо татварын алдагдлыг ирээдүйд шилжүүлэх балансын өглөгийн аргыг ашигладаг ба санхүүгийн тайлангийн өдрийн байдлаарх хөрөнгө, өр төлбөрийн татварын суурь болон санхүүгийн тайлан дахь бүртгэлийн дүнгийн хооронд үүсэх түр зөрүүнд үндэслэж тооцдог.

Анхны хүлээн зөвшөөрөлийн чөлөөлөлтийн дагуу татвар ногдуулах ашиг болон бүртгэлийн ашгийн алинд ч нөлөөлдөггүй, мөн бизнесийн нэгдлээс бусад ажил гүйлгээнд хөрөнгө ба өр төлбөрийг анхлан хүлээн зөвшөөрөх үед үүссэн түр зөрүүгийн хувьд хойшлогдсон татвар бүртгэхгүй. Хойшлогдсон татварын үлдэгдлийг тайлант хугацааны эцэст бүхэлдээ буюу үндсэндээ батлагдсан байсан татварын хувь хэмжээгээр тооцож байгаа бөгөөд түр зөрүү гарах хугацаанд буцаах эсвэл татварын алдагдлыг ирээдүйд ашиглагдах үед тооцохоор хүлээгдэж байдаг.

Хасагдах түр зөрүү болон татварын алдагдал шилжүүлснээс үүссэн хойшлогдсон татварын хөрөнгийг ирээдүйд түр зөрүү буцаах магадлалтай үед бүртгэх бөгөөд эдгээр түр зөрүүг ирээдүйд олох татварын ашгаас хасч ашиглаж болохуйц хэмжээгээр хүлээн зөвшөөрнө.

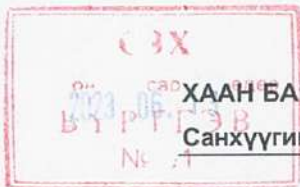
Татварын тодорхой бус байдал. Банкны тодорхой бус байр суурийг удирдлага тайлант үеийн эцэс бүрд дахин үнэлдэг. Банкны орлогын татварын байр суурийг татварын байгууллага хүлээн зөвшөөрөхгүй байж болохоос үүдэн нэмэлт татвар ногдуулах нь ногдуулахгүй байхаас илүү магадлалтай гэж удирдлага үзсэн тохиолдолд өр төлбөрийг хүлээн зөвшөөрнө. Санхүүгийн тайлангийн эцсийн өдрийн байдлаар бүхэлдээ буюу үндсэндээ батлагдсан байсан хууль тогтоомжийн тайлбар, мөн ижил асуудлыг шүүх байгууллагын шийдвэрлэсэн байдалд үндэслэн үнэлгээ хийдэг. Торгууль, алданги болон орлогын бус татвартай холбоотой өглөгийн хувьд тайлант хугацааны эцэс дэх өр төлбөрийг барагдуулахад шаардагдах зардлыг удирдлага хамгийн боломжит аргаар тодорхойлсноор хүлээн зөвшөөрнө.

Өр төлбөрийн эрсдэлийн сан. Өр төлбөрийн эрсдэлийн сан нь тодорхойгүй хугацаатай болон дүн бүхий санхүүгийн бус өр төлбөр бөгөөд Банк өнгөрсөн үйл явдлын үр дүнд өнөөгийн эрх зүйн хувьд эсвэл бодит үндэслэлтэй үүрэг хүлээх энэхүү үүргээ биелүүлэхэд шаардагдах эдийн засгийн өгөөж бүхий эх үүсвэрийг төлөх магадлалтай ба уг үүргийн дүнг баталгаатайгаар тооцоолох боломжгүй үед эдгээр санг хуримтлуулан бүртгэдэг.

Дансны болон бусад өглөг. Дансны өглөгийг эсрэг тал гэрээгээр хүлээсэн үргээ биелүүлэх үед хуримтлуулж, хорогдуулсан өртгөөр (ХӨ) бүртгэнэ.

67
5
29
2023

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого (Үргэлжлэл)

Хувьцаат капитал. Энгийн хувьцааг эздийн өмчид ангилан бүртгэдэг. Хүлээн авсан төлбөрийн бодит үнэ цэнэ нь гаргасан хувьцааны нэрлэсэн үнээс хэтэрсэн үед эздийн өмчид хувьцааны урамшуулал буюу нэмж төлөгдсөн дансанд бүртгэдэг.

Ногдол ашиг. Ногдол ашиг зарласан хугацаанд нь эзэмшигчдийн хөрөнгөд бүртгэнэ. Тайлант хугацааны дараа болон санхүүгийн тайлан гаргах зөвшөөрөл олгохоос өмнө зарласан аливаа ногдол ашигийг тайлангийн дараагийн үйл явдлын тодруулгад толиллуулна. Банкны хуульд нийцүүлэн гаргасан нягтлан бодох бүртгэлийн тайлан нь ашгийн хуваарилалт болон бусад хуваарилалтын суурь үндэслэл болно. Монгол Улсын хууль тогтоомжид хуваарилалтын суурийг тухайн жилийн цэвэр ашиг гэж тодорхойлсон байдаг.

Хүүгийн орлого болон зардлын хүлээн зөвшөөрөлт. Хүүгийн орлого, зардлыг ашиг алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр (ААБҮЦ) хүлээн зөвшөөрөхөөс бусад тохиолдолд бүх өрийн хэрэглүүр бүрийн хувьд аккруэл суурьт үндэслэн үр ашигт хүүгийн аргаар тооцоолон бүртгэнэ. Энэ аргын дагуу гэрээний талуудын хооронд төлөгдсөн эсвэл хүлээн авсан бүх хураамж, гүйлгээний зардал болон бүх үнийн нэмэгдэл буюу хөнгөлөлтийг үр ашигт хүүнд оруулан тооцож, цаг хугацааны хувьд хойшлуулан хүүгийн орлого эсвэл зардалд бүртгэнэ. Бодит үнэ цэнэ нь ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрөгдөх (ААБҮЦ) өрийн хэрэглүүрийн хүүгийн орлогыг нэрлэсэн хүүгээр тооцож орлого үр дүнгийн тайлангийн "бусад адилтгах орлого" мөрөнд толиллуулсан.

Үр ашигт хүүгийн бүрэлдэхүүн болох хураамжид санхүүгийн хөрөнгийг худалдан авах эсвэл санхүүгийн өр төлбөрийг үүсгэхэд шууд холбоотойгоор нэмэгдэн гардаг, жишээлбэл төлбөрийн чадварыг үнэлэх, зээлийн баталгаа эсвэл барьцааг үнэлэх болон бүртгэх, хэрэглүүрийн нөхцөлүүдийг хэлэлцэх болон холбогдох баримт бичиг боловсруулах зэрэг гэрээ байгуулахтай холбоотой аливаа хураамжууд орно. Банк нь харилцагчид зээл олгосны дараах богино хугацаанд тухайн зээлийг тусгайлсан хэлцэл байгуулах худалдах төлөвлөгөөгүй тохиолдолд тухайн зээлийг зах зээлийн хүүгээр олгохтой холбоотой хураамж, шимтгэлийг үр ашигт хүүгийн бүрэлдэхүүн хэсэг болгон тооцно. Зээл олгохоор хүлээсэн үүргийг Банк ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр (ААБҮЦ) хэмжигдсэн санхүүгийн өр төлбөр гэж ангилдаггүй.

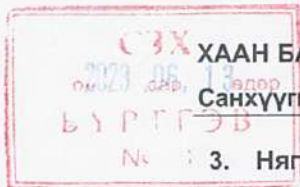
Үүссэн болон худалдан авсан үнэ цэнийн бууралттай санхүүгийн хөрөнгийн хувьд үр ашигт хүүгийн түвшин нь хүлээгдэж буй мөнгөн гүйлгээг (анхны хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдал) анх бодит үнэ цэнээр (худалдан авах үнээр илэрхийлэгддэг) хүлээн зөвшөөрөхдөө бүртгэх хямдруулах хүү юм. Үр дүнд нь үр ашигт хүүгийн түвшин нь зээлийн тохируулгатай байдаг.

Дараах нөхцөлөөс бусад үед санхүүгийн хөрөнгийн нийт дансны үнэд үр ашигт хүүгийн түвшинг ашиглан хүүгийн орлогыг тооцоолно. (1) зээлийн үнэ цэнийн бууралтад орсон санхүүгийн хөрөнгүүд (3-р үе шат), хүүгийн орлогын үр ашигт хүүний түвшинг ашиглан хорогдуулсан өртгөөр тооцож, хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын санг хассан дүнгээр, (2) үүссэн болон худалдан авсан үнэ цэнийн бууралттай санхүүгийн хөрөнгийн хувьд анхны зээлийн тохируулгатай үр ашигт хүүгийн түвшинг ашиглан хорогдуулсан өртгийг тооцох үед.

Хэрэв 3-р үе шат -д ангилсан санхүүгийн хөрөнгийн зээлийн эрсдэл дараа нь сайжирч, хөрөнгө нь цаашид зээлийн үнэ цэнийн бууралтгүй болсон мөн энэ сайжирсан байдал нь хөрөнгийг зээлийн үнэ цэнийн бууралттай гэж тогтоосны дараа үүсэх үйл явдалтай бодитойгоор холбоотой байгаа тохиолдолд хөрөнгийг 3-р үе шатаас гаргаж, хүүгийн орлогын дансны нийт дүнгээс үр ашигт хүүгийн аргаар тооцож бүртгэнэ. Өмнө нь хөрөнгө 3-р үе шат-д байсны улмаас ашиг алдагдалд хүлээн зөвшөөрөгдөөгүй байсан нэмэлт хүүгийн орлого нь ангилал сайжирснаар үнэ цэнийн бууралтын буцаалт гэж хүлээн зөвшөөрөгдөнө.

Шимтгэл хураамжийн орлого. Шимтгэл, хураамжийн орлогыг харилцагч Банкны үйл ажиллагааны үр дүнд бий болсон үр өгөөжийг нэгэн зэрэг хүлээн авч, ашигладаг учраас үйлчилгээг үзүүлсэн үед нь шулуун шугамын аргаар хугацааны туршид хүлээн зөвшөөрдөг. Шимтгэл хураамжийн орлогод дансны бүртгэл, дансны үйлчилгээний хураамж, данс хөтөлсний хураамж, тусгай үйлчилгээний багцын хураамж болон бусад үйлчилгээний хураамж, эсвэл гуравдагч этгээдийн нэрийн өмнөөс төлсөн зээлийн үйлчилгээний хураамж зэрэг багтана. Хувьсах хураамжийг томоохон хэмжээний буцаалт байхгүй гэдгийг өндөр магадлалтайгаар удирдлага тодорхойлсон үед л хүлээн зөвшөөрнө.

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого (Үргэлжлэл)

Бусад хураамж, шимтгэлийн орлого нь ихэвчлэн үндсэн ажил гүйлгээ гарсны дараа тодорхой хугацаанд буюу Банк гүйцэтгэлийн үүргээ хангасан үед хүлээн зөвшөөрнө. Хүлээн авсан хураамж, шимтгэл болон авлагын дүн нь гүйцэтгэлийн ялгаатай үүргүүд гэж тодорхойлсон үйлчилгээний хувьд гүйлгээний үнийг илэрхийлнэ. Иймд орлогод харилцагчийн нэрийн өмнөөс гадаад валют худалдах, худалдан авахад зориулсан хураамж, төлбөрийн гүйлгээ хийх үйлчилгээний хураамж, бэлэн мөнгөний төлбөр тооцоо, цуглуулах, зарцуулах хураамж зэрэг багтана.

Гадаад валют худалдах, худалдан авах, валют хөрвүүлэх. Банк нь касс болон банкны дансаар дамжуулан гадаад валют худалдах, худалдан авах, мөн гадаад валют солилцох үйл ажиллагаа явуулдаг. Гүйлгээ нь тухайн өдрийн албан ханшаас ялгаатай ба банкнаас тогтоосон ханшаар хийгддэг. Албан ханш болон банкны тогтоосон ханшийн зөрүүг гүйцэтгэлийн тодорхой үүрэг биелсэн үед гадаад валют арилжааны алдагдлыг хассан дүнгээр ашиг гэж хүлээн зөвшөөрнө.

Гадаад валютын хөрвүүлэлт. Банкны үйл ажиллагааны бүртгэлийн мөнгөн тэмдэгт нь Монгол төгрөг (Төг) байна. Гадаад валютаар хийгдсэн гүйлгээг анх гүйлгээ хийгдсэн өдрийн албан ханшаар үйл ажиллагааны валютаар бүртгэнэ. Гадаад валютаар бүртгэгдсэн мөнгөн хөрөнгө, төлбөрүүдийг санхүүгийн байдлын тайлангийн өдрийн ханшаар дахин хөрвүүлдэг. Мөнгөн зүйлсийн төлөгдсөн буюу хүлээн авсан эсвэл хөрвүүлснээс үүссэн бүх зөрүүг ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэнэ. Өөрийн өртөг нь гадаад валютаар хэмжигдэх мөнгөн бус зүйлсийг анхны гүйлгээний өдрийн ханшаар хөрвүүлнэ. 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний болон 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар төгрөгийн нэгж ам.доллартай харьцах ханш 3,444.60 төгрөг болон 2,848.80 төгрөг байна.

Цэвэршүүлэх. Ирээдүйн үйл явдлаас хамааралгүйгээр хүлээн зөвшөөрөгдсөн дүнгүүдийг цэвэршүүлэх хуулиар олгогдсон эрхтэй ба доорх бүх нөхцөлд цэвэр дүнгээр нь барагдуулах хандлагатай байгаа үед санхүүгийн хөрөнгө, санхүүгийн өр төлбөрүүдийг хооронд нь цэвэршүүлж, цэвэр дүнг санхүүгийн байдлын тайланд толиллуулна. Үүнд: (а) ирээдүйн үйл явдлаас шалтгаалахгүй байх (б) дараах бүх нөхцөл байдалд хууль ёсны дагуу хэрэгжих ёстой: (1) бизнесийн хэвийн үйл ажиллагааны үед, (2) чанаргүйдэл гарсан үед (3) төлбөрийн чадваргүй болсон эсвэл дампуурсан үед.

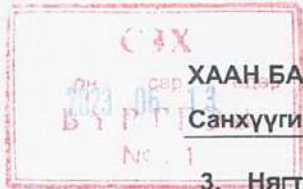
Нэгж хувьцаанд ногдох ашиг. Нэгж хувьцаанд ногдох ашгийг банкны хувьцаа эзэмшигчдэд ногдох ашиг, алдагдлыг тайлант жилийн эргэлтэд байгаа хувьцааны жинлэсэн дундаж тоонд хуваах замаар тодорхойлно.

Ажилтны зардал ба түүнтэй холбоотой тэтгэмж. Банкны ажилчдын цалин, нийгмийн даатгалын шимтгэл, жилийн цалинтай чөлөө, ХЧТАТэтгэмж, урамшуулал, мөнгөн бус тэтгэмжийг ажилтны холбогдох үйлчилгээ үзүүлсэн тайлант жилд тайлагнана. Банк хуулиар тогтоосон шимтгэлийн тогтолцооны төлбөрөөс гадна тэтгэвэр болон түүнтэй адилтгах тэтгэмжийн төлбөрийг хийх хууль ёсны болон бодит үүрэг хүлээхгүй.

Сегментийн тайлан. Сегментүүдийг дотоод тайлагналын дагуу тайлагнадаг. Орлого, үр дүн эсвэл хөрөнгө нь бүх сегментийн 10 ба түүнээс дээш хувьтай тэнцүү байгаа сегментүүдийг тусад нь тайлагнадаг.

Санхүүгийн тайланг гаргасны дараа нэмэлт өөрчлөлт оруулах. Банкны хувьцаа эзэмшигчид болон удирдлага санхүүгийн тайланг гаргасны дараа нэмэлт, өөрчлөлт оруулах эрхтэй:

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого (Үргэлжлэл)

Шаардлагатай тоон мэдээллийг тухайн тайлант жилийн дүнгийн танилцуулгад нийцүүлэн зассан. 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн тоон мэдээллийг дараах байдлаар дахин ангилсан байдлаар доор харуулав:

	Анх толилуулагдсан	Дахин ангилагдсан	2021 оны 12 дугаар сарын 31-нээр дахин ангилагдсан
<i>Мянган төгрөгөөр</i>			
Хүүгийн зардал [1]	1,886,344	(1,886,344)	-
Бусад түүнтэй адилтгах зардал [1]	-	1,886,344	1,886,344
Шимтгэл хураамжийн зардал [2]	-	18,456,766	18,456,766
Удирдлага болон бусад үйл ажиллагааны зардал [2]	18,456,766	(18,456,766)	-
Бусад үйл ажиллагааны зардал [3]	7,903,384	(7,903,384)	-
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгийн гарз [3]	-	(8,771,737)	(8,771,737)
Хорогдуулсан өртгөөр тооцсон зээлээр авсан санхүүжилтийн өөрчлөлтийн олз [3]	-	868,353	868,353
Гадаад валют арилжааны гарзыг хассан олз [4]	2,252,900	(2,252,900)	-
БДОБҮЦ-ээр бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгийг борлуулсны гарзыг хассан олз [4]	-	2,252,900	2,252,900
Удирдлага болон бусад үйл ажиллагааны зардал [5]	951,022	(951,022)	-
Бусад цэвэр олз [5]	-	951,022	951,022

Ил тод, хамааралтай байдлыг хангах үүднээс 2022 оноос эхлэн орлогын тайланд дараах зүйлсийг тусад нь толилуулсан. Харьцуулсан дүнг өөрчлөлттэй уялдуулан дахин ангилсан.

- [1] Түрээсийн өглөг болон хейдж хангаагүй свопын хүүгийн зардлыг хүүгийн зардалд оруулалгүй бусад түүнтэй адилтгах зардал хэсэгт тусгасан.
- [2] Мессежийн хураамжийн зардлыг удирдлага болон бусад үйл ажиллагааны зардлаас хураамж, шимтгэлийн зардал болгон дахин ангилсан.
- [3] Санхүүгийн хөрөнгийн өөрчлөлтөөс үүссэн гарзыг бусад үйл ажиллагааны зардлаас тусад нь толилуулсан.
- [4] Санхүүгийн хөрөнгийг борлуулсаны олзыг хассан гарзыг гадаад валют арилжааны гарзыг хассан олзоос тусад нь тусгасан.
- [5] Хөрөнгийн гарзыг хассан олзыг тусад нь тусгасан.

Удирдлагын зүгээс ингэж толилуулах нь илүү ач холбогдолтой гэж үзсэн тул 2022 оноос эхлэн Мөнгөн гүйлгээний тайланд өөрчлөлт оруулсан. Өөрчлөлттэй уялдуулан харьцуулсан дүнг дахин ангилсан бөгөөд үүнд голчлон:

	Анх толилуулагдсан	Дахин ангилагдсан	2021 оны 12 дугаар сарын 31-нээр дахин ангилагдсан
<i>Мянган төгрөгөөр</i>			
Үндсэн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ	26,818,301	(580,971,343)	(554,153,042)
Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаанд зарцуулсан цэвэр мөнгөн гүйлгээ	(146,914,742)	71,964,220	(74,950,522)
Санхүүгийн үйл ажиллагаанд зарцуулсан цэвэр мөнгөн гүйлгээ	(180,784,669)	463,486,230	282,701,561
Валютын ханшийн өөрчлөлтийн мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгөд үзүүлэх нөлөө	-	45,520,893	45,520,893
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн тайлант жилийн эрсдэлийн сангийн зардал	-	(113,958)	(113,958)

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого (Үргэлжлэл)

- Репо хэлцлийн санхүүжилт болон эргэн төлөлтийн цэвэршүүлсэн 463,486,230 мянган төгрөгийг өмнө нь “үндсэн үйл ажиллагаа” гэж ангилж байсныг “санхүүгийн үйл ажиллагаа” гэж дахин ангилсан.
- ААБҮЦ-ээр бүртгэгддэг өрийн үнэт цаасны мөнгөн гүйлгээ 99,630,597 мянган төгрөгийг өмнө нь “хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаа” гэж ангилж байсныг “үндсэн үйл ажиллагаа” гэж дахин ангилсан.
- Өрийн үнэт цаасанд оруулсан хөрөнгө оруулалттай холбоотой хүүгийн орлого, төлсөн хүү 6,588,988 мянган төгрөгийг “хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаа” гэж ангилсныг “үндсэн үйл ажиллагаа” гэж дахин ангилсан.

4. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг хэрэгжүүлэхэд чухал ач холбогдолтой тооцоолол, дүгнэлт

Банк санхүүгийн тайлан бэлтгэхдээ удирдлагаас орлого, зарлага, хөрөнгө, өр төлбөрийн тайлагнасан дүн, тэдгээрийн дагалдах тодруулга, түүнчлэн болзошгүй өр төлбөрийн талаарх тодруулгад нөлөөлөхүйц дүгнэлт, тооцоолол, таамаглал хийхийг шаарддаг. Эдгээр таамаглал болон тооцооллын тодорхой бус байдал нь ирээдүйн тайлант хугацааны хөрөнгө, өр төлбөрийн дансны үнэд материаллаг залруулга хийх шаардлагатай үр дүнд хүргэж болзошгүй. Банкны нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг хэрэгжүүлэх явцад удирдлага нь хөрөнгийн дансны үнэд материаллаг залруулга хийх томоохон эрсдэл бүхий ирээдүйн болон тайлант өдрийн тооцооллын тодорхой бус байдлын бусад гол эх үүсвэрүүдийн талаар дараах дүгнэлт, таамаглалыг гаргасан.

Одоо байгаа нөхцөл байдал болон ирээдүйн хөгжлийн талаарх таамаглал нь банкнаас үл хамаарах нөхцөл байдлын улмаас өөрчлөгдөж болох бөгөөд тэдгээр нь тохиолдсон тохиолдолд таамаглалд тусгагдсан болно. Удирдлагын томоохон дүгнэлт/тооцоолол бүхий санхүүгийн тайланд хүлээн зөвшөөрөгдсөн дүнгүүдэд хамгийн их нөлөө үзүүлдэг зүйлсийг холбогдох дүгнэлт/тооцооллын дагуу доор нэгтгэн харууллаа.

4.1. Бизнесийн загварын үнэлгээ

Банк нь бизнесийн зорилгодоо хүрэхийн тулд санхүүгийн хөрөнгийг хамгийн үр дүнтэйгээр удирдах түвшинд бизнес загвараа тодорхойлно.

Банкны бизнес загвар нь хэрэглүүрийн түвшинд биш нийлмэл багцын түвшинд хянагддаг ба дараах ажиглагдахуйц хүчин зүйлсээс хамаарна:

- Бизнес загварын үнэлгээ болон тухайн бизнес загварт хамаарагдаж буй санхүүгийн хөрөнгийг хэрхэн үнэлэгдэж байгааг Банкны удирдлагад тайлагнадаг;
- Бизнес загварын (тухайн бизнес загварт хамаарагдах санхүүгийн хөрөнгө) гүйцэтгэлд нөлөөлж буй эрсдэл ба эдгээр эрсдэлийг хэрхэн хянах аргачлал
- Байгууллагын удирдлагуудад хэрхэн урамшуулал олгодог (санхүүгийн хөрөнгийн бодит үнэ цэнэ эсвэл гэрээний цуглуулсан мөнгөн урсгалд үндэслэдэг)

Борлуулалтын хүлээгдэж буй давтамж, үнэ цэнэ ба хугацаа нь үнэлгээ хийхэд чухал хүчин зүйл болно

Бизнес загварын үнэлгээ нь хамгийн боломжит хувилбар дээр үндэслэдэг ба ‘хамгийн муу’ эсвэл ‘стресс’ нөхцөлүүдийг харгалзан үздэггүй. Хэрэв анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн дараах мөнгөн урсгал нь анх таамагласан хүлээлтээс өөр байвал Банк тухайн бизнес загварт хамааралтай санхүүгийн хөрөнгийн ангиллыг солихгүй бөгөөд харин уг мэдээллийг шинээр санхүүгийн хөрөнгө худалдаж авах үед үнэлгээндээ оруулан үздэг.

Банкны өрийн үнэт цаасны ойролцоогоор 83%-ийг (2021 оны 12 дугаар сарын 31: 84%) хөрвөх чадвартай багц гэж тодорхойлж, цуглуулах ба борлуулах зорилгоор эзэмшиж байгаа гэж ангилсан бол үлдсэн өрийн үнэт цаасыг хугацаа дуустал эзэмших буюу цуглуулах зориулалттай гэж ангилсан. Эдгээр үнэт цаасыг зөвхөн хямралын үед борлуулна.

Монголын Ипотекийн Корпораци ХХК (“МИК ОССК” ХХК)-д худалдах ипотекийн зээлийн багц, Үнэт цаасны санхүүжилтын Корпораци ХХК (“ҮЦСК” ХХК)-д худалдах ЖДҮ-ийн зээлийн багцаас бусад бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэгдэх зээл гэж ангилагддаг бүх зээлүүд нь цуглуулах зорилгоор эзэмших бизнесийн загварын шалгуурыг хангасан гэж банк дүгнэв.

67 6 2023

2023-06-09

0000057

БҮРТГЭВ-02

СЭХ
МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ
БҮРТГЭВ-02
№ 01
ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

4. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг хэрэгжүүлэхэд чухал ач холбогдолтой тооцоолол, дүгнэлт (Үргэлжлэл)

4.2. Мөнгөн урсгал нь зөвхөн үндсэн төлбөр болон хүүгийн төлбөрөөс бүрдэж буй эсэх үнэлгээ (ЗҮТХТ)

Санхүүгийн хэрэглүүрийн ангиллын хоёр дахь шат бол Банк ЗҮТХТ-ийн шаардлагыг хангаж буй эсэхийг тодорхойлохын тулд санхүүгийн хэрэглүүрийн гэрээний нөхцөлийг дүгнэдэг. Энэхүү шалгуурын хүрээнд 'Үндсэн' гэдэг нь анхны хүлээн зөвшөөрөх үеийн санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнэ бөгөөд санхүүгийн хөрөнгийн ашиглах хугацааны туршид өөрчлөгдөж болно (жишээ нь, үндсэн төлбөрийн эргэн төлөлт эсвэл урамшуулал/хөнгөлөлтийн хорогдуулалт).

Зээлийн гэрээн дэх хүүгийн хамгийн гол элемент нь мөнгөний өнөөгийн үнэ цэнэ болон зээлийн эрсдэл байдаг. ЗҮТХТ-ийн үнэлгээг хийхийн тулд Банк нь хүүгийн түвшнийг тогтоосон хугацаа гэх мэт холбогдох хүчин зүйлс, үнэлэмжийг авч үздэг.

Нөгөө талаас, эрсдэл үүрэх магадлал багатай гэрээний заалт эсвэл үндсэн зээлийн зохицуулалттай холбоогүй гэрээний мөнгөн гүйлгээний тогтворгүй байдал зэрэг нь зөвхөн үндсэн төлбөр болон хүүгийн төлбөрийн үлдэгдэл дүнгийн гэрээний мөнгөн гүйлгээнд нөлөөлөхгүй. Ийм тохиолдолд санхүүгийн хөрөнгө нь ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр (ААБҮЦ) бүртгэгдэнэ.

ЗҮТХТ-ийн тестэнд тэнцээгүй хэрэглүүрийг бодит үнэ цэнэ нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэгдэхээр (БДОБҮЦ) хэмждэг бөгөөд энэ нь Засгийн газрын хөтөлбөрийн хүрээнд Ипотекийн зээлийн хөтөлбөр болон репо хэлцлийн хүрээнд хэрэгжиж буй санхүүгийн хэрэглүүртэй холбоотой.

4.3. Зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлт (ЗЭМӨ)

Зээлийн эрсдэл мэдэгдэхүйц өссөн гэдгийг тодорхойлохын тулд Банк тайлант үеийн эцэст санхүүгийн хэрэглүүрийн бүх хугацаан дахь үр ашиггүй болох эрсдэл болон анх хүлээн үөвшөөрөх үеийн үр ашиггүй болох эрсдэлийг харьцуулна. Үнэлгээгээр тайлант үеийн эцэст тодорхой нэг зээлийн эрсдэлийн түвшинд хүрэхээс илүү зээлийн эрсдэлийн харьцангуй өсөлтийг нь авч үздэг. Банк бүхий л боломжит ашиглаж болохуйц бэлэн байгаа ирээдүйд чиглэсэн мэдээллийг хэт их зардал хүчин чармайлт гаргалгүйгээр авч үздэг.

Банк зөрчил дутагдал болон зээлийн эрсдэлийн үнэлгээнд ашиглах ирээдүйд чиглэсэн мэдээллээс өмнө зээлийн эрсдэлийн өсөлтийн төлөв байдлын үзүүлэлтүүдийг тухайн хэрэглүүр эсвэл багцын түвшинд тодрхойлдог. Зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлтийг тодорхойлохын тулд удирдлага нь үнэлгээнд үндэслэн тодорхой шалгуурыг авч үздэг. Тэдгээр шалгуур нь:

- Бизнесийн зээлийн хувьд 30 хоноогоор хугацаа хэтэрсэн, хэрэглээний зээлийн хувьд 15 хоноогоор хугацаа хэтэрсэн
- Гэрээний бүтцэд өөрчлөлт орсон зээл
- Монголбанкны "Активыг ангилал, активын эрсдэлийн сан байгуулж зарцуулах журам"-ын дагуу эрсдэлийн ангилал нь "Анхаарал хандуулах" гэж ангилагдсан.

Хэрэв харилцагчдад олгосон бүх зээл, урьдчилгаа төлбөрийг нийт хугацааны хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын сан (1-р үе шатын 12 сарын ХБЭА-аар тооцогдсон)-аар тооцох бол хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын сан нь 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 52,325,053 мянган төгрөгөөр өндөр байна. (2021 оны 12 дугаар сарын 31: 105,820,429 мянган төгрөгөөр өндөр байсан).

4.4. Хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдал (ХБЭА)-ын хэмжилт

Хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдал (ХБЭА)-ын хэмжилт нь аргачлал, загвар болон өгөгдлийн орц зэрэг сонголтыг өөртөө багтаадаг чухал тооцоолол юм. Дараах бүрэлдэхүүн хэсгүүд нь эрсдэлийн алдагдлын санд томоохон нөлөө үзүүлдэг (Тодруулга 36):

- бизнес загвар болон ХБЭА-ын үнэлгээний зорилгоор санхүүгийн хөрөнгийн ангилал;
- зээлийн эрсдэлийн мэдэхүйц өсөлт (ЗЭМӨ)-ийн үнэлгээ;
- дефолтын тодорхойлолт;
- хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын тусгайлсан болон багцад суурилан тооцоолох; дотоодын зээлийн үнэлгээний загварууд;
- санхүүгийн хэрэглүүрүүд болон зээлтэй адилтгах хөрөнгөнд хамаарах үүрэгтэй холбоотой чанаргүйдэлд өртөх дефолт болох үеийн үлдэгдлийг ("ЧӨД") үнэлэх;
- алдагдалд хүргэх чанаргүйдэлийн үнэлгээ (АХЧ);
- макро эдийн засгийн хэтийн төлөв тэдгээрийн магадлалын жинлэсэн тооцооллын хувилбар;

О-ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

4. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг хэрэгжүүлэхэд чухал ач холбогдолтой тооцоолол, дүгнэлт (Үргэлжлэл)

Банк ХБЭА-ыг хэмжих зорилгоор макро эдийн засгийн таамаглалын загвар зэрэг ирээдүйд чиглэсэн хүлээн зөвшөөрөгдөхүйц мэдээллийг ашигласан. 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар ХБЭА-ын тооцоололд хамааралтай хамгийн ашиглагдахуйц ирээдүйн таамаглал болон магадлалын жинлэгдсэн хувиудыг дор үзүүлэв:

Өгөгдөл	Хувилбар	Жинлэгдсэн хувь	Таамаглалууд
ДНБ-ний өсөлт	Дээд	19%	7.7%
	Суурь	58%	4.3%
	Доод	22%	1.0%
Инфляцийн хувь	Дээд	19%	5.3%
	Суурь	58%	8.8%
	Доод	22%	12.1%
Бодлогын хүү	Дээд	19%	15.1%
	Суурь	58%	13.0%
	Доод	22%	10.9%
Ажилгүйдлийн хувь	Дээд	19%	5.9%
	Суурь	58%	7.5%
	Доод	22%	9.1%
Төг/Ам.дол/жилийн өсөлт	Дээд	19%	-3.2%
	Суурь	58%	6.6%
	Доод	22%	16.5%

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх таамаглал болон магадлалын хувиудыг дор үзүүлэв:

Өгөгдөл	Хувилбар	Жинлэгдсэн хувь	Таамаглалууд
ДНБ-ний өсөлт	Дээд	7%	9.6%
	Суурь	18%	6.3%
	Доод	75%	3.0%
Инфляцийн хувь	Дээд	7%	6.4%
	Суурь	18%	6.7%
	Доод	75%	10.0%
Бодлогын хүү	Дээд	7%	8.3%
	Суурь	18%	6.0%
	Доод	75%	3.7%
Ажилгүйдлийн хувь	Дээд	7%	6.2%
	Суурь	18%	7.8%
	Доод	75%	9.3%
Төг/Ам.дол/жилийн өсөлт	Дээд	7%	-7.6%
	Суурь	18%	2.3%
	Доод	75%	12.1%

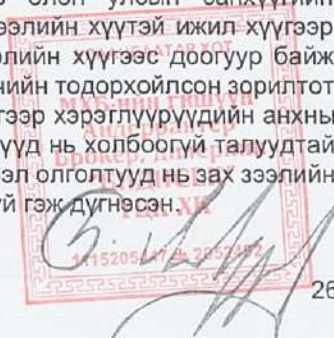
Ирээдүйд чиглэсэн макро эдийн засгийн суурьт ашигласан жинлэсэн хувийг 10%-аар шууд өөрчлөхөд уналтын таамаглал 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр нийт хүлээгдэж буй эрсдэл алдагдал (ХБЭА)-ын санг 4,295,584 мянган төгрөгөөр (2021: 1,710,753 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн) нэмэгдүүлэхэд хүргэнэ.

Чанаргүйдлийн магадлалын (ЧД) 10%-ийн өсөлт нь 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр нийт хүлээгдэж буй эрсдэл алдагдал (ХБЭА)-ын санг 12,694,866 мянган төгрөгөөр (2021: 12,542,747 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн) нэмэгдүүлэхэд хүргэнэ.

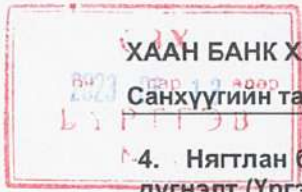
Алдагдалд хүргэх чанаргүйдэл (АХЧ) 10%-ийн өсөлт нь 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр нийт хүлээгдэж буй зээлийн эрсдэлийн санг 27,122,065 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлэх бол 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр 23,817,207 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлсэн.

4.5. Засгийн Газар, Монголбанк, төрийн байгууллага болон олон улсын санхүүгийн байгууллагуудаас авсан зээлийн эх үүсвэр

Банк нь Монгол Улсын Засгийн Газрын байгууллагуудаас (зарим нь олон улсын санхүүгийн байгууллагуудын оролцоотой хөтөлбөрүүд байдаг) санхүүжилтийг хэвийн зээлийн хүүтэй ижил хүүгээр авдаг бөгөөд тус зээлийн хүү нь Банкны бусад зээлдүүлэгчдээс авдаг зээлийн хүүгээс доогуур байж болзошгүй. Ийм санхүүжилтийн үр дүнд Банк эдгээр эх үүсвэрүүдийг зээлдэгчийн тодорхойлсон зорилтот харилцагчдад хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр зээлүүлэх боломжтой. Удирдлага эдгээр хэрэглүүрүүдийн анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн үед олз, гарз үүсэх эсэхийг авч үздэг. Ажил гүйлгээнүүд нь холбоогүй талуудтай хийгддэг тул удирдлагын үнэлэлтээр эдгээр эх үүсвэрүүд болон холбогдох зээл олголтууд нь зах зээлийн үнээр хийгдсэн бөгөөд анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн үед нь олз, гарз үүсэхгүй гэж дүгнэсэн.

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

4. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг хэрэгжүүлэхэд чухал ач холбогдолтой тооцоолол, дүгнэлт (Үргэлжлэл)

4.6. Монголын ипотекийн корпораци (МИК)-ийн орон сууцны зээлээр баталгаажсан Үнэт цаас

Банк МИК-ийн орон сууцны зээлийн багц худалдаж, үнэт цаасжуулах гүйлгээнд 2013 оноос хойш оролцсон. МИК-ийн Тусгай зориулалттай компани (ТЗК) нь (МИК ОССК)-ийн охин компани ба арилжааны банкуудаас Ипотекийн зээлээр баталгаажсан зээлийн багц худалдан аван Давуу болон Энгийн эрхтэй бондуудыг гаргадаг.

Дээрх зээлийн багцыг МИК-ийн тусгай зориулалтын компанид үүрэггүй худалдсан. Давуу эрхтэй бондын үндсэн төлбөрийг бүрэн эргүүлэн төлөгдсөний дараа энгийн бондын үндсэн төлбөрийг авах боломжтой ба давуу эрхтэй бонд эзэмшигчид нь төлбөрийн хувьд давуу эрхтэй байдаг. Банк нь зарагдсан зээл тус бүрийн хувьд үйлчилгээ үзүүлэгч гэгдэх ба харилцагчаас зээлийн төлбөрийг цуглуулж, үйлчилгээний шимтгэлд цуглуулсан төлбөрөөс 2.5%-ийн шимтгэл авна.

Удирдлага эдгээр зээлүүдийг СТОУС-д зааснаар данснаас хасах эсэх шаардлагыг хангасан тал дээр үнэлгээ хийж үзсэн. Банк хэдийгээр агент шиг зээлийн багцаас мөнгө хүлээн авсан боловч эдгээр орон сууцны зээлийн мөнгөн урсгалыг хүлээн авах эрх шилжүүлснээр бүх эрсдэл болон өгөөжийг давхар шилжүүлсэн гэж Банкны удирдлагууд дүгнэсэн.

4.7. Урт хугацаат үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнэ

Банк Монголбанктай урт хугацаат валют хоорондын хүүгийн своп хэлцэл хийсэн. Үүсмэл хэрэглүүрийг бодит үнэ цэнээр бүртгэж, хэрвээ бодит үнэ цэнэ нь зөрөг бол хөрөнгө, сөрөг бол өр төлбөр болгон бүртгэнэ. Банк нь ийм төрлийн своп хэлцлийн бодит үнэ цэнийг үнэлэх үнэлгээний загвар, аргачлал боловсруулсан. Энэхүү загвар аргачлал нь бүхэлдээ зах зээлийн ашиглагдахуйц мэдээлэл дээр үндэслэгддэг. Банк нь ам. долларын форвард хүүний хувийг Блүмберг терминалийн дагуу байгуулсан ам. долларын форвард өгөөжийн муруйгаас авдаг. Хэрэв зах зээл дээрх төгрөгөөр илэрхийлсэн форвард ханшийн хувь нь дутмаг бол Банк нь Монголбанкаас зарласан РЕПО хэлцлийн зах зээлийн ханшийг ашигладаг ба энэхүү ханш нь Монгол банктай хийсэн своп хэлцлийн ханш юм.

Эхэн үед, үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр нь голцуу бага хэмжээний эсвэл нөхөн төлбөр шилжүүлэхгүй зөвхөн хоёр талын харилцан хэлэлцээрийг агуулна. Гэвч эдгээр хэрэглүүр нь ихэвчлэн өндөр түвшний хөшүүргийг агуулдаг бөгөөд маш хэлбэлзэлтэй байдаг ба хөрөнгийн үнэ цэнийн харьцангуй бага хөдөлгөөн, хувь хэмжээ болон үүсмэл санхүүгийн индексийн хувь нь Банкны ашиг, алдагдалд нөлөөлнө.

4.8. Хейджийн бүртгэл

Банк нь 2016 оны 5-р сарын 1-ээс хейджийн бүртгэлийг хэрэгжүүлж эхэлсэн бөгөөд 2018 оны 1-р сарын 1-ний өдрөөс эхлэн СТОУС 9-ийг хейджийн бүртгэлд ашиглаж эхэлсэн. Хейджийн бүртгэлийн шалгуурыг хангахын тулд хейджийн харилцаа нь ирээдүйд өндөр үр дүнтэй байх ёстой бөгөөд өмнөх тогтоосон хугацаанд (жишээ нь: нэг сар) өндөр үр дүнтэй байсныг харуулах шаардлагатай. Банк хейджийн үр ашгийг үнэлэх тоон аргачлалыг ашиглахдаа банкны хейджийн стратеги болон эрсдэлийн удирдлагын бодлогын хүрээнд хүлээн зөвшөөрөгдсөн тодорхой шаардлагуудыг үндэслэн авч үздэг.

Банк нь хейджийн үр ашгийг үнэлэхдээ чанар болон тоон аргуудыг ашигладаг. Хейджийн бодлого журамд, хейджийн үр ашиггүй байдал дараах тохиолдолд үүсэж болно:

- Хейджийн хэрэглүүр болон хейджээр хамгаалагдсан зүйлийн мөнгөн урсгалын ялгаа;
- Харилцагч талуудын бодит үнэ цэнэд нөлөөлөх зээлийн эрсдэл;
- Хейдж хүчин төгөлдөр болох өдрөөр тохиролцсон форвард ханш болон зах зээлийн форвард ханшийн ялгаа;

СТОУС 9 нь хейджийн бүртгэлийг банкны эрсдэлийн удирдлагын бодлогтой нийцүүлэхийг зөвлөдөг бөгөөд хейдж нь хейджийн үр ашгийн шалгуурыг хангаж байгаа эсэхэд байнгын үнэлгээ хийхийг шаарддаг.

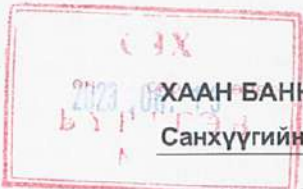
СТОУС 9 нь хейджийн харьцааг НББОУС 39 шиг тодорхой хязгаарт байхыг шаарддаггүй ч Банк хейджийн үр ашгийн харьцааг 60%-140%-ийн хүрээнд тогтоож, хейджийн үр ашгийг байнга хэмжихийг шаарддаг.

[Handwritten signature]

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

5. Шинэ буюу өөрчлөлт орсон стандартуудын тайлбар болон хэрэгжилт

Дараах нэмэлт өөрчлөлтүүд 2022 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс хүчин төгөлдөр болсон:

Зориулалтаар нь ашиглахаас өмнөх орлого, алдагдалтай гэрээ – гэрээ гүйцэтгэлийн өртөг- НББОУС 37, НББОУС16 болон СТОУС 3, СТОУС-уудад 2018-2020 оны хооронд хийгдсэн жил тутмын сайжруулалт – СТОУС 1, СТОУС 9, СТОУС 16 болон НББОУС 41 (2020 оны 5-р сарын 14-ний өдөр батлагдсан ба 2022 оны 1-р сарын 1-ний өдөр болон түүнээс хойших тайлант хугацаанд дагаж мөрдөнө).

Эдгээр нэмэлт өөрчлөлтүүд нь Банкны санхүүгийн тайланд мэдэгдэхүйц нөлөө үзүүлээгүй.

2023 5 29

[Handwritten signature]

2023.06
БҮРТГЭВ
N1

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

6. Нягтлан бодох бүртгэлийн шинэ бодлогын мэдэгдэл

2023 оны 1-р сарын 1-ний өдөр буюу түүнээс хойш буюу түүнээс хойш эхлэх жилийн тайлант жилүүдэд заавал дагаж мөрдөх зарим шинэ стандарт, тайлбарууд батлагдсан бөгөөд Банк эдгээр стандартуудыг хугацаанаас нь өмнө хэрэгжүүлж эхлээгүй.

- СТОУС 17 “Даатгалын гэрээ” (2017 оны 5-р сарын 18-ны өдөр батлагдсан ба 2023 оны 1-р сарын 1-ний өдөр болон түүнээс хойших тайлант жилийн хугацаанд хүчин төгөлдөр болно).
- СТОУС 17-д орсон нэмэлт өөрчлөлтүүд болон СТОУС 4-д орсон нэмэлт өөрчлөлт (2020 оны 6-р сарын 25-ны өдөр батлагдсан ба 2023 оны 1-р сарын 1-ний өдөр болон түүнээс хойших тайлант жилийн хугацаанд хүчин төгөлдөр болно).
- СТОУС 17-г мөрдөж буй даатгагчдад зориулсан шилжилтийн сонголт– СТОУС 17-д орсон нэмэлт өөрчлөлтүүд (2021 оны 12-р сарын 9-ний өдөр батлагдсан ба 2023 оны 1-р сарын 1-ний өдөр болон түүнээс хойших тайлант жилийн хугацаанд хүчин төгөлдөр болно).

Банк нь одоогоор санхүүгийн тайланд нөлөөлөх СТОУС 17 болон түүний нэмэлт өөрчлөлтийн нөлөөллийг үнэлж байна.

- Нэг гүйлгээнээс үүссэн хөрөнгө болон өр төлбөрт холбогдох хойшлогдсон татвар - НББОУС 12-д орсон нэмэлт өөрчлөлтүүд (2021 оны 5-р сарын 7-ны өдөр батлагдсан ба 2023 оны 1-р сарын 1-ний өдөр болон түүнээс хойших тайлант жилийн хугацаанд хүчин төгөлдөр болно).
- Богино ба урт хугацаат өр төлбөрийн ангилал, хүчин төгөлдөр болох хугацааг хойшлуулах– НББОУС 1-д орсон нэмэлт өөрчлөлтүүд (2020 оны 7-р сарын 15-ны өдөр батлагдсан ба 2023 оны 1-р сарын 1-ний өдөр болон түүнээс хойших тайлант жилийн хугацаанд хүчин төгөлдөр болно).
- СТОУС 16, Түрээс-д орсон нэмэлт өөрчлөлтүүд: Борлуулах болон буцаан түрээслэх үеийн түрээсийн өр төлбөр (2022 оны 9-р сарын 22-ны өдөр батлагдсан ба 2024 оны 1-р сарын 1-ний өдөр болон түүнээс хойших тайлант жилийн хугацаанд хүчин төгөлдөр болно).
- НББОУС 8-д орсон нэмэлт өөрчлөлтүүд: Нягтлан бодох бүртгэлийн тооцооллын тодорхойлолт (2021 оны 2-р сарын 12-ны өдөр батлагдсан ба 2023 оны 1-р сарын 1-ний өдөр болон түүнээс хойших тайлант жилийн хугацаанд хүчин төгөлдөр болно).
- НББОУС 1 болон СТОУС Практик тайлагналын 2-т орсон нэмэлт өөрчлөлтүүд: НББ-ийн бодлогын толиллуулга (2021 оны 2-р сарын 12-ны өдөр батлагдсан ба 2023 оны 1-р сарын 1-ний өдөр болон түүнээс хойших тайлант жилийн хугацаанд хүчин төгөлдөр болно).
- Богино ба урт хугацаат өр төлбөрийн ангилал– НББОУС 1-д орсон нэмэлт өөрчлөлтүүд (2020 оны 1-р сарын 23-ны өдөр батлагдсан ба 2020 оны 7-р сарын 15 болон 2022 оны 10-р сарын 31-ны өдөр нэмэлт өөрчлөлт орсон ба 2024 оны 1-р сарын 1-ний өдөр болон түүнээс хойших тайлант жилийн хугацаанд хүчин төгөлдөр болно).

Дээр дурдагдаагүй шинэ стандарт, тайлбарууд нь Банкны санхүүгийн тайланд мэдэгдэхүйц нөлөөг үзүүлэхээргүй байна.

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

7. Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө

Мянган төгрөгөөр	2022 оны 12 дугаар сарын 31	2021 оны 12 дугаар сарын 31
Бэлэн мөнгө	212,128,736	186,773,015
Монголбанкны харилцах	1,250,828,153	596,212,932
Монголбанкны үнэт цаас	1,924,514,033	3,341,595,707
Бусад банкууд дахь харилцах хадгаламж – 3 сараас бага хугацаатай	981,378,356	373,762,780
Засгийн газрын бонд	6,848,102	-
Буцаан худалдах, худалдан авах гэрээтэй репо хэлцлийн үнэт цаас – 3 сараас бага хугацаатай	-	29,989,321
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн нийт дүн	4,375,697,380	4,528,333,755
Хасах: Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн зээлжих эрсдэлийн сан	(2,285,179)	(1,353,776)
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн цэвэр дүн	4,373,412,201	4,526,979,979

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Банк ОХУ-ын гурван банкинд 192,649 мянган төгрөгийн харилцах данс эзэмшиж байсан бөгөөд Банкны зээлийн эрсдэл мэдэгдэхүйц нэмэгдсэн гэж үзсэн тул тэдгээрийг "2-р үе шат"-нд ангилж, нийт хугацааны турш дахь ХБЭА-ыг тооцоолж, нийт 151,711 мянган төгрөгийг бүртгэсэн. Бусад мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийг "1-р үе шат"-нд ангилсан.

Монголбанкны үнэт цаасыг 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 175,582,000 мянган төгрөг (2021 оны 12 дугаар сарын 31: 0 төгрөг)-ийн буцаан худалдан авах хэлцлээр барьцаалсан. Барьцаалуулагч эдгээр үнэт цаасыг дахин барьцаалах, худалдах эрхгүй. Бусад мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө, түүний дотор төв банкинд байгаа үлдэгдэл (заавал байх нөөцөөс бусад) барьцаалагдахгүй.

Бэлэн мөнгөнөөс бусад мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын сан

Доорх хүснэгтэд Банкны дотоод зээлийн үнэлгээний систем болон жилийн эцсийн байдлаар шатлалын ангилалд үндэслэсэн зээлжилтийн чанар болон зээлийн эрсдэлийн хамгийн дээд хэмжээг харуулав. Хүснэгтэд тусгасан дүнгүүд үнэ цэнийн бууралтын хасагдуулгын нийт дүнгээр илэрхийлэгдсэн. Банк нь зээлийн бус санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын үнэлгээнд Стандарт энд Пүүрс (S&P)-ийн жил бүр гаргадаг дэлхийн корпорациудын дефолт болон зэрэглэл шилжилтийн судалгааг ашигладаг бөгөөд үнэлгээгүй компанийн хувьд таамаглалын зэрэглэлийг ашигладаг. Банкны дотоод үнэлгээний систем болон ХБЭА-ын сангийн тооцооллыг тусгайлсан эсвэл багцад суурилсан үнэлгээгээр тооцоолох эсэх тухай бодлого журмыг Тодруулга 36-д дэлгэрэнгүй тусгасан болно:

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн дотоод үнэлгээний зэрэглэл:

Мянган төгрөгөөр	Бусад банкууд дахь харилцах,					Нийт дүн
	Монголбанкны харилцах	Монголбанкны үнэт цаас	Монголбанкны хадгаламж-3 сараас бага	Засгийн газрын бонд		
AA- аас AA+ зэрэгтэй	-	-	83,992,693	6,848,102	-	90,840,795
A- аас A+ зэрэгтэй	-	-	213,857,899	-	-	213,857,899
BBB- аас BBB+ зэрэгтэй	-	-	6,595,720	-	-	6,595,720
BB- аас BB+ зэрэгтэй	-	-	4,300,157	-	-	4,300,157
B- аас B+ зэрэгтэй	1,250,828,153	1,924,514,033	654,503,266	-	-	3,829,845,452
C эсвэл CCC+ зэрэгтэй	-	-	192,649	-	-	192,649
Үнэлгээгүй	-	-	17,935,972	-	-	17,935,972
Нийт дүн	1,250,828,153	1,924,514,033	981,378,356	6,848,102	-	4,163,568,644

2023 5 29.1

СХХ
 2023-06-09 өдөр
 БҮРТГЭВ
 № 1

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

7. Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө (үргэлжлэл)

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн дотоод үнэлгээний зэрэглэл:

Мянган төгрөгөөр	Монголбанкны харилцах	Монголбанкны үнэт цаас	Бусад банкууд дахь харилцах, хадгаламж – 3 сараас бага	Буцаан худалдах, худалдан авах гэрээтэй репо үнэт цаас	Нийт дүн
AA– аас AA+ зэрэгтэй	-	-	83,427,389	-	83,427,389
A– аас A+ зэрэгтэй	-	-	208,174,986	-	208,174,986
BBB– аас BBB+ зэрэгтэй	-	-	22,989,827	-	22,989,827
BB– аас BB+ зэрэгтэй	-	-	4,922,878	-	4,922,878
B– аас B+ зэрэгтэй	596,212,932	3,341,595,707	35,354,753	29,989,321	4,003,152,713
C ээс CCC+ зэрэгтэй	-	-	-	-	-
Үнэлгээгүй	-	-	18,892,947	-	18,892,947
Нийт дүн	596,212,932	3,341,595,707	373,762,780	29,989,321	4,341,560,740

8. Монголбанкин дахь заавал байлгах нөөц

Мянган төгрөгөөр	2022 оны 12 дугаар сарын 31	2021 оны 12 дугаар сарын 31
Монголбанкин дахь заавал байлгах нөөц	980,607,485	818,615,281
Хасах: Монголбанкин дахь заавал байлгах нөөцийн зээлжих эрсдэлийн сан	(11,502,658)	(9,533,549)
Заавал байлгах нөөцийн цэвэр дүн	969,104,827	809,081,732

Монголбанкинд байршуулах бэлэн мөнгөний зайлшгүй байлгах нөөцийн үлдэгдэл нь 14 хоногийн татан төвлөрүүлсэн эх үүсвэрийн дундаж үлдэгдлийн төгрөгийн 8.0% болон валютын 18.0%-аас багагүй байна. 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Монголбанкны шаардсан 14 хоногийн дундаж нөөцийн үлдэгдлийн 589,764,840 мянган төгрөг (2021: 504,784,204 мянган төгрөг) нь монгол төгрөгөөр илэрхийлэгдсэн байсан ба Монголбанкны харилцах дансанд 390,842,645 мянган төгрөг (2021: 313,831,077 мянган төгрөг)-ийг бүртгэсэн байна.

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний болон 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар банкны дотоод үнэлгээний системд үндэслэсэн Монголбанкны заавал байлгах нөөцийн зээлжилтийн чанар нь "B- зэргээс B+" зэрэг рүү шилжсэн. Банкны дотоод үнэлгээний систем болон ХБЭА-ын санг тусгайлсан эсвэл багцад суурилан тооцоолдог эсэх талаар баримтлах бодлогыг Тодруулга 36-д тусгасан болно. ХБЭА-ын хэмжилтийн хувьд 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний болон 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Монголбанкны заавал байлгах нөөцийг "1-р үе шат"-д бүртгэсэн.

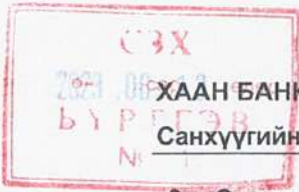
2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний болон 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн нийт дансны үнэ болон холбогдох ХБЭА-ын сангийн өөрчлөлтөд хийсэн дүн шинжилгээг доор харуулав:

Мянган төгрөгөөр	2022 1-р үе шат	2021 1-р үе шат
1-р сарын 1-нээрх дансны дүн	818,615,281	752,262,088
Тайлант жилийн цэвэр өөрчлөлт, хөдөлгөөн	161,992,204	66,353,193
12-р сарын 31-нээрх дансны дүн	980,607,485	818,615,281

1-р сарын 1-нээрх ХБЭА-ын сангийн дүн	9,533,549	8,926,490
Тайлант жилийн цэвэр өөрчлөлт, хөдөлгөөн (Тодруулга 28)	1,969,109	607,059
12-р сарын 31-нээрх дансны үнэ	11,502,658	9,533,549

129
529
5202

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

9. Санхүүгийн Хөрөнгө оруулалт

Мянган төгрөгөөр	2022 оны 12 дугаар сарын 31	2021 оны 12 дугаар сарын 31
ААБҮЦ-ээр хэмжигдэх өрийн үнэт цаас	249,068,185	149,905,024
БДОБҮЦ-ээр хэмжигдэх өрийн үнэт цаас	186,302,687	206,007,659
ХӨ-өөр хүлээн зөвшөөрөгдөх өрийн үнэт цаас	1,038,725,692	553,088,798
Нийт өрийн хэлбэрээрх үнэт цаас	1,474,096,564	909,001,481
БДОБҮЦ-ээр хэмжигдэх өмчийн үнэт цаас	4,267,181	3,157,209
Нийт өмчийн хэлбэрээрх үнэт цаас	4,267,181	3,157,209
Нийт хөрөнгө оруулалт	1,478,363,745	912,158,690

Нийт өрийн хэлбэрээрх хөрөнгө оруулалтад Засгийн Газрын бондууд, Монголбанкны үнэт цаасууд, Ипотекийн зээлээр баталгаажсан “Энгийн” ба “Давуу” эрхтэй үнэт цаас болон Компанийн бондууд багтсан байна.

Засгийн Газрын бондууд олон улсын зах зээлд бүртгэлтэй байдаг ба тухайн хөрөнгө оруулалтын бизнес загварт үндэслэн бодит үнэ цэнэ нь бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хүлээн зөвшөөрөгдөх (БДОБҮЦ) эсвэл хорогдуулсан өртгөөр (ХӨ) хүлээн зөвшөөрөгдөх хэлбэрээр хэмжигдэнэ.

Монголбанкны үнэт цаас нь хөрөнгийн биржид бүртгэлгүй, Засгийн Газраас гаргасан хүү тооцдог урт хугацаат, хорогдуулсан өртөг (ХӨ)-өөр хүлээн зөвшөөрөгдөх өрийн үнэт цааснууд байна.

Давуу эрхтэй “ИЗББ” нь Монголын Ипотекийн Корпорациас гаргасан хүү тооцдог, урт хугацаат үнэт цаас бөгөөд орон сууцны хөнгөлөлттэй зээлийн санхүүжилтэд зориулж арилжааны банкуудад олгосон ба Монголбанк болон Сангийн Яаманд ипотекийн зээлийн эх үүсвэрийн эргэн төлөлт байдлаар худалддаг.

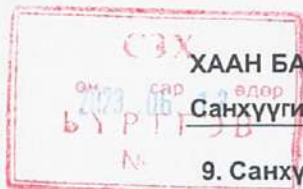
Энгийн “ИЗББ” нь Монголын Ипотекийн Корпорациас гаргасан хүү тооцдог, урт хугацаат үнэт цаас бөгөөд арилжааны банкууд хамгийн багадаа 3 жил эзэмших үүрэгтэй.

Нэмж дурдахад, Үнэт цаасны санхүүжилтийн корпорациас гаргасан хөрөнгөөр баталгаажсан хөрөнгө оруулалт нь давуу болон энгийн эрхтэй ИЗББ-ыг багтаасан байдаг.

Бодит үнэ цэнээр хэмжигдэх өмчийн хэлбэрээрх үнэт цаас нь Монголын хөрөнгийн биржид бүртгэлтэй МИК-ийн хувьцаа юм.

Ашиг алдагдлаар хэмжигдэх бодит үнэ цэнэ (ААБҮЦ)-ээр болон хорогдуулсан өртөг (ХӨ)-өөр хүлээн зөвшөөрөгдөх өрийн үнэт цаасны 2022 оны өсөлт нь Үнэт цаасны санхүүжилтийн корпорациас гаргасан хөрөнгөөр баталгаажсан хөрөнгө оруулалт болон Монголбанкны үнэт цаас худалдан авсантай холбоотой байна. Бодит үнэ цэнэ нь бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хүлээн зөвшөөрөгдөх (БДОБҮЦ) өрийн үнэт цаасны бууралт нь компанийн бондууд болон бодит үнэ цэнэ нь бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хүлээн зөвшөөрөгдөх (БДОБҮЦ) Засгийн газрын бондуудын төлөлтийн улмаас буурсан байна.

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

9. Санхүүгийн Хөрөнгө Оруулалт (үргэлжлэл)

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх өрийн хэлбэрээрх хөрөнгө оруулалтын ангилал болон хэмжилтийг доор үзүүлэв:

Мянган төгрөгөөр	ААБҮЦ-ээр хэмжигдэх өрийн үнэт цаас	БДОБҮЦ-ээр хэмжигдэх өрийн үнэт цаас	ХӨ-өөр хэмжигдэх өрийн үнэт цаас	Нийт дүн
Засгийн газрын бонд	-	196,655,885	640,457,405	837,113,290
Монголбанкны үнэт цаас	-	-	308,425,600	308,425,600
Давуу эрхтэй бонд	74,849,224	-	73,501,171	148,350,395
Энгийн эрхтэй бонд	174,218,961	-	-	174,218,961
Компанийн бонд	2,813,284	-	28,340,059	31,153,343
Нийт дансны үнэ	251,881,469	196,655,885	1,050,724,235	1,499,261,589
Хасах нь: Зээлжих эрсдэлийн сан	-	(1,722,511)	(11,998,543)	(13,721,054)
Хасах нь: Бодит үнэ цэнийн тохируулга	(2,813,284)	(8,630,687)	-	(11,443,971)
Дансны үнэ (бодит үнэ цэнэ)	249,068,185	186,302,687	1,038,725,692	1,474,096,564

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх өрийн хэлбэрээрх хөрөнгө оруулалтын ангилал болон хэмжилтийг доор үзүүлэв:

Мянган төгрөгөөр	ААБҮЦ-ээр хэмжигдэх өрийн үнэт цаас	БДОБҮЦ-ээр хэмжигдэх өрийн үнэт цаас	ХӨ-өөр хэмжигдэх өрийн үнэт цаас	Нийт дүн
Засгийн газрын бонд	-	190,036,974	538,593,405	728,630,379
Давуу эрхтэй бонд	36,536,559	-	-	36,536,559
Энгийн эрхтэй бонд	113,368,465	-	-	113,368,465
Компанийн бонд	2,326,681	14,958,410	23,853,504	41,138,595
Нийт дансны үнэ	152,231,705	204,995,384	562,446,909	919,673,998
Хасах нь: Зээлжих эрсдэлийн сан	-	(3,489,529)	(9,358,111)	(12,847,640)
Хасах нь: Бодит үнэ цэнийн тохируулга	(2,326,681)	4,501,804	-	2,175,123
Дансны үнэ (бодит үнэ цэнэ)	149,905,024	206,007,659	553,088,798	909,001,481

ХААН БАНК ХХК
Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

9. Санхүүгийн Хөрөнгө Оруулалт (үргэлжлэл)

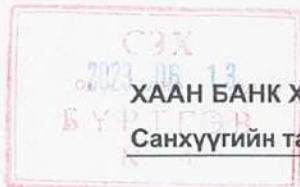
Зээлжих эрсдэлийн сангийн өөрчлөлт, хөдөлгөөн болон бодит үнэ цэнэ нь бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хүлээн зөвшөөрөгдөх (БДОБҮЦ) ба хорогдуулсан өртөг (ХӨ)-өөр хүлээн зөвшөөрөгдөх өрийн үнэт цаасны нийт дансны үлдэгдлийг дор харуулав:

<i>Мянган төгрөгөөр</i>	БДОБҮЦ-ээр хэмжигдэх өрийн үнэт цаас	ХӨ-өөр хэмжигдэх өрийн үнэт цаас
2022 оны 1 сарын 1-ний өдрийн байдлаар	209,497,188	562,446,909
Худалдан авалт/Нэмэлт	56,035,308	696,246,124
Хуримтлагдсан хүүгийн авлага	5,793,611	6,071,658
Дуусгавар болсон/төлөгдсөн санхүүгийн хэрэглүүр	(93,256,063)	(281,893,933)
Хүүгийн авлагын төлөлт	(11,851,716)	(48,687,385)
Гадаад валютын ханшийн зөрүү	35,839,528	116,540,862
Бодит үнэ цэнийн бууралт	(14,032,658)	-
2022 оны 12 сарын 31-ний өдрийн байдлаар	188,025,198	1,050,724,235
ХБЭА-ын сан, 2022 оны 1 сарын 1-ний өдрийн байдлаар	3,489,529	9,358,111
Шинэ хөрөнгө оруулалтын худалдан авалт	485,888	6,044,161
Хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын тооцоололд ашигласан зүйлсийн өөрчлөлт	(1,216,898)	(1,887,431)
Хугацаа дууссан/ эргэн төлөгдсөн	(1,036,008)	(1,516,298)
Тайлант жилийн цэвэр зардал/(буцаалт) (Тодруулга 28)	(1,767,018)	2,640,432
2022 оны 12 сарын 31-ний өдрийн байдлаар	1,722,511	11,998,543
2022 оны 12 сарын 31-ний өдрийн байдлаар	186,302,687	1,038,725,692

<i>Мянган төгрөгөөр</i>	БДОБҮЦ-ээр хэмжигдэх өрийн үнэт цаас	ХӨ-өөр хэмжигдэх өрийн үнэт цаас
Нийт дансны үнэ		
2021 оны 1 сарын 1-ний өдрийн байдлаар	204,295,155	534,885,253
Худалдан авалт/Нэмэлт	156,535,570	329,784,384
Хуримтлагдсан хүүгийн авлага	12,198,719	43,000,246
Хорогдуулаагүй хямдруулалтын цэвэр хөдөлгөөн	13,472,185	14,470,192
Дуусгавар болсон/эргэн төлөгдсөн санхүүгийн хөрөнгө оруулалт	(159,788,090)	(316,125,718)
Хүүгийн авлагын төлөлт	(10,790,982)	(41,831,260)
Гадаад валютын ханшийн зөрүү	1,431,151	(1,736,188)
Бодит үнэ цэнийн бууралт	(7,856,520)	-
2021 оны 12 сарын 31-ний өдрийн байдлаар	209,497,188	562,446,909
ХБЭА-ын сан, 2021 оны 1 сарын 1-ний өдрийн байдлаар	3,261,668	5,682,856
Шинэ хөрөнгө оруулалтын худалдан авалт	2,778,302	4,919,320
Хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын тооцоололд ашигласан зүйлсийн өөрчлөлт	(1,084,001)	(383,384)
Хугацаа дууссан/эргэн төлөгдсөн	(1,466,440)	(860,681)
Тайлант жилийн цэвэр зардал (Тодруулга 28)	227,861	3,675,255
2021 оны 12 сарын 31-ний өдрийн байдлаар	3,489,529	9,358,111
2021 оны 12 сарын 31-ний өдрийн байдлаар	206,007,659	553,089,798

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

9. Санхүүгийн Хөрөнгө Оруулалт (үргэлжлэл)

Дараах хүснэгтэд зээлийн эрсдэлийн зэрэглэлд үндэслэсэн ХБЭА-ын санг хүлээн зөвшөөрсөн, бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хүлээн зөвшөөрөгдөх өрийн үнэт цаас цаасны зээлийн эрсдэлийн шинжилгээг харуулсан.

Бүх бодит үнэ цэнэ нь бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хүлээн зөвшөөрөгдөх өрийн үнэт цаас нь 1-р үе шатанд ордог. Банкны ашигласан зээлийн эрсдэлийн үнэлгээний системийн тодорхойлолт болон хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын хэмжилтийн аргачлал, төлбөрийн чадваргүй болох үеийн бодит үнэ цэнэ нь бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хүлээн зөвшөөрөгдөх (БДОБҮЦ) өрийн үнэт цаасанд хамаарах зээлийн эрсдэлийн мэдэхүйц өсөлт (ЗЭМН)-ийн тодорхойлолтыг Тодруулга 36-аас харна уу.

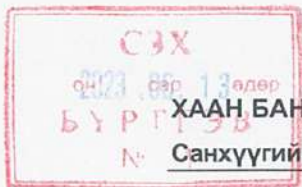
Мянган төгрөгөөр	2022 оны 12 сарын 31				2021 оны 12 сарын 31			
	Нийт дансны үнэ	Зээлжих эрсдэлийн сан	ХӨ-өөс БҮЦ-рүү бүртгэснээс үүсэх бодит үнэ цэнийн тохируулга	Дансны үнэ (бодит үнэ цэнэ)	Нийт дансны үнэ	Зээлжих эрсдэлийн сан	ХӨ-өөс БҮЦ-рүү бүртгэснээс үүсэх бодит үнэ цэнийн тохируулга	Дансны үнэ (бодит үнэ цэнэ)
А- аас АА+ зэрэгтэй Засгийн газрын бонд	43,034,009	-	(69,593)	42,964,416	-	-	-	-
В- аас В+ зэрэгтэй Засгийн газрын бонд	153,621,876	(1,722,511)	(8,561,094)	143,338,271	190,036,974	(3,233,310)	3,403,654	190,207,318
Компанийн бонд	-	-	-	-	14,958,410	(256,219)	1,098,150	15,800,341
Бодит үнэ цэнэ нь бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хүлээн зөвшөөрөгдөх нийт өрийн үнэт цаас	196,655,885	(1,722,511)	(8,630,687)	186,302,687	204,995,384	(3,489,529)	4,501,804	260,007,659

Дараах хүснэгтэд зээлийн эрсдэлийн зэрэглэлд үндэслэсэн хорогдуулсан өртгөөр хүлээн зөвшөөрөгдөх өрийн үнэт цаасны зээлийн чанарын шинжилгээг харуулсан.

Бүх хорогдуулсан өртөг (ХӨ)-өөр хүлээн зөвшөөрөгдөх өрийн үнэт цаас нь 1-р үе шатанд ордог. Банкны ашигласан зээлийн эрсдэлийн үнэлгээний системийн тодорхойлолт болон хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын хэмжилтийн аргачлал, төлбөрийн чадваргүй болох үеийн хорогдуулсан өртгөөр хүлээн зөвшөөрөгдөх өрийн үнэт цаасанд хамаарах зээлийн эрсдэлийн мэдэхүйц өсөлт (ЗЭМН)-ийн тодорхойлолтыг Тодруулга 36-аас харна уу.

Мянган төгрөгөөр	2022 оны 12 сарын 31			2021 оны 12 сарын 31		
	Нийт дансны үнэ	Зээлжих эрсдэлийн сан	Дансны үнэ (бодит үнэ цэнэ)	Нийт дансны үнэ	Зээлжих эрсдэлийн сан	Дансны үнэ (бодит үнэ цэнэ)
- В- аас В+ зэрэгтэй Засгийн газрын бонд	640,457,405	(8,177,104)	632,280,301	538,593,405	(8,949,531)	529,643,873
Монгол банкны үнэт цаас	308,425,600	(1,039,757)	307,385,842	-	-	-
Давуу эрхтэй бонд	73,501,171	(2,389,883)	71,111,288	-	-	-
Компанийн бонд	28,340,059	(391,799)	27,948,260	23,853,504	(408,580)	23,444,924
Хорогдуулсан өртгөөр хүлээн зөвшөөрөгдөх нийт өрийн үнэт цаас	1,050,724,235	(11,998,543)	1,038,725,692	562,446,909	(9,358,111)	553,088,798

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

10. Хараат компанид оруулсан хөрөнгө оруулалт

<i>Мянган төгрөгөөр</i>	2022 оны 12 сарын 31	2021 оны 12 сарын 31
Зээлийн мэдээллийн төв ХХК (ЗМТ)	243,638	243,638
Монголын Банкуудын хөрөнгийн менежментийн ассоциаци (МБХМА)	39,951	58,250
	283,589	301,888

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Банк нь Монголын Банкуудын хөрөнгийн менежментийн ассоциаци болон Зээлийн мэдээллийн төвийн хувьцааны 10.00% болон 18.88% (2021: 14.58% болон 18.88%)-ийг тус тус эзэмшиж байна. Банк эдгээр байгууллагын ТУЗ-д төлөөлөх замаар мэдэгдэхүйц нөлөөлөл үзүүлдэг. Тайлант хугацаанд, эдгээр хараат компаниудын хуваарилагдах ашиг нь материаллаг бус байсан тул бүртгэгдээгүй байна.

11. Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр

Дараах хүснэгтэд хөрөнгө, өр төлбөр гэж бүртгэгдсэн үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн нэрлэсэн үнэ болон бодит үнэ цэнийг харуулсан болно. Нэрлэсэн үнэ нь нийт дүнгээрээ үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн тухайн үнэт цаасны дүн байх бөгөөд суурь хүү эсвэл хүүгийн индексээс шалтгаалан үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн үнэлгээнд өөрчлөлт ордог. Нэрлэсэн үнэ нь жилийн эцсийн байдлаарх гүйлгээний дүнг харуулах боловч зах зээлийн эрсдэл эсвэл зээлийн эрсдэлийн алийг нь ч илэрхийлэхгүй.

<i>Мянган төгрөгөөр</i>	Нэрлэсэн үнэ		Бодит үнэ цэнэ	
	Авлага	Өглөг	Хөрөнгийн бодит үнэ цэнэ	Өр төлбөрийн бодит үнэ цэнэ
Урт хугацаат үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	1,280,737,905	1,159,776,705	128,660,248	4,516,477
Хейджийн бүртгэлд хамрагдах хейджийн хэрэглүүрүүд	786,792,419	696,402,522	91,425,523	(149,503)
Хейджийн бүртгэлд хамрагдахгүй хейджийн хэрэглүүрүүд	493,945,486	463,374,183	37,234,725	4,665,980
Нийт богино хугацаат санхүүгийн хэрэглүүр	48,700,955	48,673,261	-	380,420
2022 оны 12 сарын 31-ний өдөр	1,329,438,860	1,208,449,966	128,660,248	4,896,897

<i>Мянган төгрөгөөр</i>	Нэрлэсэн үнэ		Бодит үнэ цэнэ	
	Авлага	Өглөг	Хөрөнгийн бодит үнэ цэнэ	Өр төлбөрийн бодит үнэ цэнэ
Урт хугацаат үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	513,839,684	485,885,071	27,086,528	-
Хейджийн бүртгэлд хамрагдах хейджийн хэрэглүүрүүд	479,638,890	454,605,456	23,736,439	-
Хейджийн бүртгэлд хамрагдахгүй хейджийн хэрэглүүрүүд	34,200,794	31,279,615	3,350,089	-
Нийт богино хугацаат санхүүгийн хэрэглүүр	59,049,469	58,959,924	-	319,756
2021 оны 12 сарын 31-ний өдөр	572,889,153	544,844,995	27,086,528	319,756

Банкны тайлант хугацааны эцсээрх гадаад валютын форвард болон своп хэлцлээс үүссэн гадаад валютын авлага болон өглөгийн бодит үнэ цэнийг дараах хүснэгтэд үзүүлэв. Хүснэгтэнд холбогдох тайлант хугацааны эцсийн өдрийн дараа харилцагч талуудтай хийгдсэн хэлцлүүдийн төлбөр тооцооны дүн (болон төлбөр)-ийн цэвэршүүлээгүй нийт позицыг тусган харууллаа. Зах зээл дэх хүүний түвшний өөрчлөлт, гадаад валютын ханшийн өөрчлөлт, хөдөлгөөн болон гэрээний нөхцөл дэх бусад хувьсах өөрчлөлтөөс хамаарч үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр нь ашигтай (хөрөнгө) ашиггүй (өр төлбөр) байж болно.

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

11. Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр (Үргэлжлэл)

Үүсмэл санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөрийн нийт бодит үнэ цэнэ нь цаг үргэлж их хэмжээгээр өөрчлөгдөж болдог.

Мянган төгрөгөөр	Авлага 2022	Өглөг 2022	Авлага 2021	Өглөг 2021
Гадаад валютын форвард болон своп хэлцэл: тайлант хугацааны эцсээрх бодит үнэ цэнэ				
- төлбөр тооцооны авлага (+)	1,254,515,848	48,037,585	512,971,599	30,073
- төлбөр тооцооны өглөг (-)	(1,125,855,600)	(52,934,482)	(485,885,071)	(349,829)
Гадаад валютын форвард болон своп хэлцлийн цэвэр бодит үнэ цэнэ	128,660,248	(4,896,897)	27,086,528	(319,756)

Банк нь үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн гэрээний эрсдэлд өртөх дүнг Банкны зах зээлийн эрсдэлийн удирдлагын бүхий л хүрээнд хянадаг. Санхүүгийн байдал болон үйл ажиллагааны гүйцэтгэлд хейджийн бүртгэл хэрхэн нөлөөлөхийг Тодруулга 27 болон Тодруулга 36-аас мөн доороос харна уу.

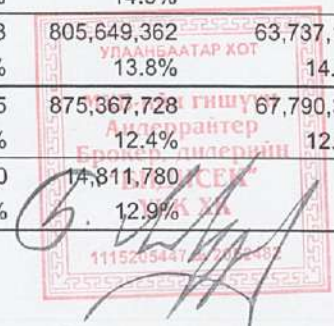
2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар, хейджийн нягтлан бодох бүртгэлд хейджээр хамгаалагдсан зүйл гэж тодорхойлогдсон гадны банк болон банк бус санхүүгийн байгууллагуудаас авсан ам.долларын урт хугацаат зээлийн санхүүжилт нь 228,413 мянган ам.доллар (2021 оны 12 дугаар сарын 31: 168,365 мянган ам.доллар)-ын нэрлэсэн дүнтэй бөгөөд жилийн 3%-4.2%-ийн хүү дээр 6 сарын ЛИБОР эсвэл баталгаажсан овернайт санхүүжилтийн хүү (БОСХ)-г нэмсэн хувьсах хүү (2021 оны 12 дугаар сарын 31: жилийн 3.5%-5.00%-ийн хүү дээр 6 сарын ЛИБОР)-тэй байсан эсвэл жилийн 3.5%-5.00% тогтмол хүүтэй байсан (2021 оны 12 дугаар сарын 31: 3.5%-5.00%).

Дараах хүснэгтэнд хейджийн бүртгэлийг хангах хейджийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийн мэдээллийн харуулсан байна:

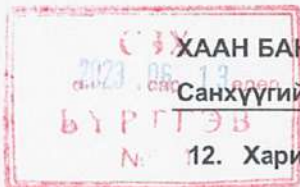
Мөнгөн урсгалын хейдж Мянган төгрөгөөр	Хейджийн хэрэглүүр	Хейджийн эрсдэл	Хейджийн бүртгэлд хамрагдах хейджийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэний өөрчлөлт	Үр ашиггүй байдлын тооцоололд ашигласан хейджээр хамгаалагдсан зүйлийн үнийн өөрчлөлт	Ашиг, алдагдлын тайлан руу ангилагдсан хейджийн үр ашиггүй дүн
2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр	Валют хоорондын хүүгийн своп хэлцэл	Валютын ханшийн эрсдэл	97,232,286	(81,958,751)	15,273,535
2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр	Валют хоорондын хүүгийн своп хэлцэл	Валютын ханшийн эрсдэл	(10,303,383)	11,233,271	929,888

Дараах хүснэгтэд хейджийн хэрэглүүрийн хугацааны ангиллыг дэлгэрэнгүйг тусган харууллаа:

Мянган төгрөгөөр	3 сараас бага	3 - 6 сар	6 - 12 сар	1 - 5 жил	5 жилээс их
Төгрөгийн авлага	-	8,722,952	8,641,516	13,002,992	-
Төгрөгийн дундаж хүү	-	14.5%	14.5%	14.5%	-
Төгрөгийн өглөг	45,150,343	40,200,785	170,593,113	805,649,362	63,737,102
Төгрөгийн дундаж хүү	12.3%	11.6%	11.4%	13.8%	14.0%
Долларын авлага	59,050,286	47,232,027	200,930,005	875,367,728	67,790,399
Долларын дундаж хүү	9.7%	11.1%	10.0%	12.4%	12.6%
Долларын өглөг	-	9,644,880	9,989,340	14,811,780	-
Долларын дундаж хүү	-	12.9%	13.0%	12.9%	-

2023 5 29 1

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

12. Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа

Мянган төгрөгөөр	2022 оны 12 дугаар сарын 31	2021 оны 12 дугаар сарын 31
Хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны нийт дансны дүн	7,599,161,904	6,457,320,642
Хасах: Зээлжих эрсдэлийн сан	(566,704,290)	(428,337,712)
Хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны нийт дансны дүн	7,032,457,614	6,028,982,930
Ашиг алдагдлаар хэмжигдэх бодит үнэ цэнээр бүртгэгдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	378,606,395	560,315,869
Нийт харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	7,411,064,009	6,589,298,799

Хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны нийт дансны үнэ болон зээлжих эрсдэлийн санг ангилалаар нь 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний болон 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар дараах хүснэгтээр харууллаа:

Мянган төгрөгөөр	2022 оны 12 дугаар сарын 31			2021 оны 12 дугаар сарын 31		
	Нийт дансны үнэ	Зээлжих эрсдэлийн сан	Дансны үнэ	Нийт дансны үнэ	Зээлжих эрсдэлийн сан	Дансны үнэ
Бизнесийн зээл	4,004,941,079	(423,291,321)	3,581,649,758	3,703,581,060	(326,797,695)	3,376,783,365
Хэрэглээний зээл	2,888,108,397	(130,476,550)	2,757,631,847	2,159,795,450	(98,108,246)	2,061,687,204
Хөдөө аж ахуйн зээл	706,112,428	(12,936,419)	693,176,009	593,944,132	(3,431,771)	590,512,361
Нийт дүн	7,599,161,904	(566,704,290)	7,032,457,614	6,457,320,642	(428,337,712)	6,028,982,930

2021 оны 2 дугаар сарын 20-ны өдөр Монгол Улсын Засгийн газраас “Иргэдийн эрүүл мэндийг хамгаалж, эдийн засгийг сэргээх 10 их наядын цогц хөтөлбөр” баталсан ба тус хөтөлбөр нь ЖДҮ, орон сууц, стратегийн ач холбогдол бүхий төслүүд, хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл, боловсролын хүртээмжийг дэмжих 5 хэсгээс бүрдсэн бөгөөд 2023 он хүртэл үргэлжлэх төлөвтэй байна.

Хуулийн этгээдэд олгох зээлийн ангиллын дэлгэрэнгүйг доор тайлбарлав:

- Бизнесийн зээл: Байгууллага, аж ахуйн нэгж болон иргэдийн бизнесийн үйл ажиллагааны санхүүгийн хэрэгцээг хангах зээл;
- Хэрэглээний зээл: Иргэд хувь хүмүүсийн санхүүгийг хэрэгцээг хангах зээл;
- Хөдөө аж ахуйн зээл: Хөдөө аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхэлдэг аж ахуйн нэгж, хувь хүмүүсийн бизнесийн болон хэрэглээний хэрэгцээг хангах зээл

Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэгдсэн харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны нийт дансны үлдэгдэл болон зээлжих эрсдэлийн сангийн тайлант хугацааны эхэн болон эцсийн үлдэгдлийн дэлгэрэнгүйг доорх хүснэгтээр харуулав:

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

12. Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (Үргэлжлэл)

	Зээлжих эрсдэлийн сан				Нийт дүн	Нийт дансны үнэ			Нийт дүн
	1-р үе шат (12 сарын ХБЭА)	2-р үе шат (зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлтийн нийт хугацааны ХБЭА)	3-р үе шат (зээлийн үнэ цэнийн бууралтын нийт хугацааны ХБЭА)	1-р үе шат (12 сарын ХБЭА)		2-р үе шат (зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлтийн нийт хугацааны ХБЭА)	3-р үе шат (зээлийн үнэ цэнийн бууралтын нийт хугацааны ХБЭА)		
БИЗНЕСИЙН ЗЭЭЛ									
2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар	96,460,460	50,887,046	179,450,189	326,797,695	2,832,784,866	625,745,352	245,050,842	3,703,581,060	
Шинээр олгосон болон худалдан авсан	53,702,284	36,411,902	-	90,114,186	6,052,432,689	180,979,051	-	6,233,411,740	
Тайлант хугацаанд данснаас хассан	(42,255,403)	(21,511,593)	(31,189,785)	(94,956,781)	(5,687,561,105)	(180,799,092)	(66,768,190)	(5,935,128,387)	
- Шилжилт/1-р үе шат-руу	1,467,894	(5,739,399)	-	(4,271,505)	125,053,586	(125,053,586)	-	-	
- Шилжилт/2-р үе шат-руу	(41,028,927)	97,019,117	(1,474,638)	54,515,552	(737,014,414)	740,642,154	(3,627,740)	-	
- Шилжилт/3-р үе шат-руу	-	(24,552,721)	55,558,024	31,005,303	-	(127,838,378)	127,838,378	-	
Хуримтлагдсан хүүгийн өөрчлөлт	(277,116)	2,293,304	(2,960,215)	(944,027)	1,242,678	2,335,770	(3,709,193)	(130,745)	
Загварын өөрчлөлт	(9,468,097)	(14,119,872)	43,414,699	19,826,730	-	-	-	-	
Тайлант хугацааны зээлжих эрсдэлийн сангийн нөлөөг оруулсан нийт өөрчлөлт	(37,859,365)	69,800,738	63,348,085	95,289,458	(245,846,566)	490,265,919	53,733,255	298,152,608	

Тайлант хугацаанд нэмж байгуулсан зээлжих эрсдэлийн сангийн нөлөөг оруулаагүй өөрчлөлт:

Данснаас хэвсэн	-	-	(121,029)	(121,029)	-	(121,029)		(121,029)
Гадаад валютын ханшийн зөрүү болон бусад өөрчлөлтүүд	35,808	10,502	1,278,887	1,325,197	2,096,527	36,655	1,195,258	3,328,440
2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар	58,636,903	120,698,286	243,956,132	423,291,321	2,589,034,827	1,116,047,926	299,858,326	4,004,941,079

2023 3 28

СЭХ
2023 оны 06 сар 13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 1

МОНГОЛЫН
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
0000072
2023-06-09
БҮРТГЭВ

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

12. Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (Үргэлжлэл)

	Зээлжих эрсдэлийн сан			Нийт дансны үнэ			
	1-р үе шат (12 сарын ХБЭА)	2-р үе шат (зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлтийн нийт хугацааны ХБЭА)	3-р үе шат (зээлийн үнэ цэнийн бууралтын нийт хугацааны ХБЭА)	Нийт дүн	1-р үе шат (12 сарын ХБЭА)	2-р үе шат (зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлтийн нийт хугацааны ХБЭА)	3-р үе шат (зээлийн үнэ цэнийн бууралтын нийт хугацааны ХБЭА)
БИЗНЕСИЙН ЗЭЭЛ							
2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар	59,905,987	50,831,454	164,097,110	274,834,551	1,627,651,484	868,544,885	2,725,300,893
Шинээр олгосон болон худалдан авсан	95,116,576	27,928,785	-	123,045,361	5,661,650,260	254,381,571	5,916,031,831
Тайлант хугацаанд данснаас хаасан	(48,718,336)	(21,929,475)	(29,970,335)	(100,618,146)	(4,367,966,656)	(530,583,934)	(4,937,675,489)
- Шилжилт/1-р үе шат-руу	86,350	(1,306,826)	-	(1,220,476)	5,063,558	(5,063,558)	-
- Шилжилт/2-р үе шат-руу	(7,437,234)	12,828,905	(1,175,296)	4,216,375	(105,326,572)	108,312,917	(2,986,345)
- Шилжилт/3-р үе шат-руу	-	(16,817,673)	44,550,725	27,733,052	-	(56,304,174)	56,304,174
Хуримтлагдсан хүүгийн өөрчлөлт	(2,491,308)	(646,630)	2,075,647	(1,062,291)	11,835,060	(13,528,578)	1,882,010
	36,556,048	57,086	15,480,741	52,093,875	1,205,255,650	(242,785,756)	978,544,834

Тайлант хугацаанд нэмж байгуулсан зээлжих эрсдэлийн сангийн нөлөөг оруулаагүй өөрчлөлт:

Данснаас хаасан	-	-	(127,198)	(127,198)	-	-	(127,198)
Гадаад валютын ханшийн зөрүү болон бусад өөрчлөлтүүд	(1,575)	(1,494)	(464)	(3,533)	(122,268)	(13,777)	(1,424)
2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар	96,460,460	50,887,046	179,450,189	326,797,695	2,832,784,866	625,745,352	245,050,842
							3,703,581,060

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

12. Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (Үргэлжлэл)

	Зээлжих эрсдэлийн сан			Нийт дансны үнэ		
	1-р үе шат (12 сарын ХБЭА)	2-р үе шат (зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлтийн нийт хугацааны ХБЭА)	3-р үе шат (зээлийн үнэ цэнийн бууралтын нийт хугацааны ХБЭА)	Нийт дүн	1-р үе шат (12 сарын ХБЭА)	2-р үе шат (зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлтийн нийт хугацааны ХБЭА)
Мянган төгрөгөөр						

ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ЗЭЭЛ

2021 оны 12 дугаар сарын 31	23,075,238	3,995,492	71,037,516	98,108,246	1,997,972,963	38,056,012	123,766,475	2,159,795,450
Шинээр олгосон болон худалдан авсан	13,665,415	1,932,384	-	15,597,799	4,786,358,919	5,283,924	-	4,791,642,843
Тайлант хугацаанд данснаас хассан	(7,271,861)	(1,249,888)	(17,913,122)	(26,434,871)	(3,945,889,802)	(83,570,027)	(40,361,948)	(4,069,821,777)
- Шилжилт/1-р үе шат-руу	26,602	(343,667)	-	(317,065)	2,649,475	(2,649,475)	-	-
- Шилжилт/2-р үе шат-руу	(12,142,014)	20,441,118	(3,581,084)	4,718,020	(375,297,406)	381,490,666	(6,193,260)	-
- Шилжилт/3-р үе шат-руу	-	(4,748,335)	18,207,896	13,459,561	-	(40,294,198)	40,294,198	-
Хуримтлагдсан хүүгийн өөрчлөлт	(73,848)	116,516	8,306	50,974	5,828,669	1,933,717	15,039	7,777,425
Загварын өөрчлөлт	(991,913)	(493,903)	28,141,919	26,656,103	-	-	-	-
Тайлант хугацааны зээлжих эрсдэлийн сангийн нөлөөг оруулсан нийт өөрчлөлт	(6,787,619)	15,654,225	24,863,915	33,730,521	473,649,855	262,194,607	(6,245,971)	729,598,491

Тайлант хугацаанд нэмж байгуулсан зээлжих эрсдэлийн сангийн нөлөөг оруулаагүй өөрчлөлт:

Данснаас хассан	-	-	(1,393,080)	(1,393,080)	-	-	(1,393,080)	(1,393,080)
Гадаад валютын ханшийн зөрүү болон бусад өөрчлөлтүүд	412	1,194	29,257	30,863	51,803	4,996	50,737	107,536
2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар	16,288,031	19,650,911	94,537,608	130,476,550	2,471,674,621	300,255,615	116,178,161	2,888,108,397

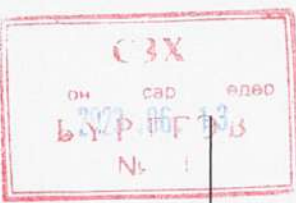

Handwritten signature and red stamp.

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

12. Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (Үргэлжлэл)

	Зээлжих эрсдэлийн сан			Нийт дансны үнэ			
	1-р үе шат (12 сарын ХБЭА)	2-р үе шат (зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлтийн нийт хугацааны ХБЭА)	3-р үе шат (зээлийн үнэ цэнийн бууралтын нийт хугацааны ХБЭА)	Нийт дүн	1-р үе шат (12 сарын ХБЭА)	2-р үе шат (зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлтийн нийт хугацааны ХБЭА)	3-р үе шат (зээлийн үнэ цэнийн бууралтын нийт хугацааны ХБЭА)
2020 оны 12 дугаар сарын 31	13,467,863	2,435,643	71,944,883	87,848,389	1,803,296,619	61,824,821	1,991,682,298
Шинээр олгосон болон худалдан авсан	17,132,356	1,540,437	-	18,672,793	3,070,991,642	7,256,645	3,078,248,287
Тайлант хугацаанд данснаас хассан	(5,376,476)	(430,889)	(18,090,647)	(23,898,012)	(2,839,686,744)	(25,393,279)	(2,902,874,108)
- Шилжилт/1-р үе шат-руу	71,380	(569,961)	-	(498,581)	4,489,788	(4,489,788)	-
- Шилжилт/2-р үе шат-руу	(2,297,943)	4,880,060	(540,395)	2,041,722	(38,514,494)	39,482,480	(967,986)
- Шилжилт/3-р үе шат-руу	-	(3,962,888)	20,391,469	16,428,581	-	(40,057,843)	40,057,843
Хуримтлагдсан хүүгийн өөрчлөлт	78,058	103,090	(1,788,322)	(1,607,174)	(2,603,740)	(567,018)	(3,210,614)
Тайлант хугацааны зээлжих эрсдэлийн сангийн нөлөөг оруулсан нийт өөрчлөлт	9,607,375	1,559,849	(27,895)	11,139,329	194,676,452	(23,768,803)	168,992,807

Мянган төгрөгөөр

ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ЗЭЭЛ

Тайлант хугацаанд нэмж байгуулсан зээлжих эрсдэлийн сангийн нөлөөг оруулаагүй өөрчлөлт:

Данснаас хассан	-	-	(879,457)	(879,457)	(879,457)	(879,457)	
Гадаад валютын ханшийн зөрүү болон бусад өөрчлөлтүүд	-	-	(15)	(15)	(108)	(84)	
2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар	23,075,238	3,995,492	71,037,516	98,108,246	1,997,972,963	38,056,012	2,159,795,450

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

12. Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (Үргэлжлэл)

	Зээлжих эрсдэлийн сан			Нийт дансны үнэ			
	1-р үе шат (12 сарын ХБЭА)	2-р үе шат (зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлтийн нийт хугацааны ХБЭА)	3-р үе шат (зээлийн үнэ цэнийн бууралтын нийт хугацааны ХБЭА)	Нийт дүн	2-р үе шат (зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлтийн нийт хугацааны ХБЭА)	3-р үе шат (зээлийн үнэ цэнийн бууралтын нийт хугацааны ХБЭА)	Нийт дүн
Мянган төгрөгөөр							
Хөдөө АЖ АХУЙН ЗЭЭЛ							
2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар	2,506,248	446,208	479,315	3,431,771	10,666,136	1,324,180	593,944,132
Шинээр олгосон болон худалдан авсан	2,711,805	6,020	-	2,717,825	240,972	-	674,771,029
Тайлант хугацаанд данснаас хассан	(1,569,308)	(198,669)	(329,061)	(2,097,038)	(6,915,532)	(550,321)	(568,638,766)
- Шилжилт/Шатлал 1-руу	520	(791)	-	(271)	(416,235)	-	-
- Шилжилт/Шатлал 2-руу	(2,200,070)	2,645,409	-	445,339	36,289,577	-	-
- Шилжилт/Шатлал 3-руу	-	(903,692)	1,649,833	746,141	(3,834,283)	3,834,283	-
Хуримтлагдсан хүүгийн өөрчлөлт	(48,982)	39,921	358	(8,703)	1,193,051	498	6,045,527
Загварын өөрчлөлт	5,646,354	114,054	1,950,441	7,710,849	-	-	-
Тайлант хугацааны зээлжих эрсдэлийн сангийн нөлөөг оруулсан нийт өөрчлөлт	4,540,319	1,702,252	3,271,571	9,514,142	26,557,550	3,284,460	112,177,790

Тайлант хугацаанд зээлжих эрсдэлийн сангийн нөлөөг оруулаагүй өөрчлөлт:

Данснаас хассан	-	-	(9,494)	-	-	(9,494)	
Гадаад валютын ханшийн зөрүү болон бусад өөрчлөлтүүд	-	-	-	-	-	-	
2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар	7,046,567	2,148,460	3,741,392	12,936,419	37,223,686	4,599,146	706,112,428

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

12. Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (Үргэлжлэл)

	Зээлжих эрсдэлийн сан			Нийт дансны үнэ			
	1-р үе шат (12 сарын ХБЭА)	2-р үе шат (зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлтийн нийт хугацааны ХБЭА)	3-р үе шат (зээлийн үнэ цэнийн бууралтын нийт хугацааны ХБЭА)	Нийт дүн	1-р үе шат (12 сарын ХБЭА)	2-р үе шат (зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлтийн нийт хугацааны ХБЭА)	3-р үе шат (зээлийн үнэ цэнийн бууралтын нийт хугацааны ХБЭА)
Мянган төгрөгөөр							
Хөдөө АЖ АХУЙН ЗЭЭЛ							
2020 оны 12 дугаар сарын 31- ний байдлаар	693,276	80,572	1,083,077	1,856,925	386,635,750	24,571,952	413,440,236
Шинээр олгосон болон худалдан авсан	2,645,570	31,568	-	2,677,138	633,365,728	965,150	634,330,878
Тайлант хугацаанд данснаас хассан	(511,017)	(51,637)	(910,075)	(1,472,729)	(429,649,058)	(19,539,842)	(451,058,943)
- Шилжилт/1-р үе шат-руу	(382,277)	427,871	-	45,594	(6,925,637)	6,925,637	-
- Шилжилт/2-р үе шат-руу	-	(60,183)	355,674	295,491	-	(1,060,684)	1,060,684
- Шилжилт/3-р үе шат-руу	60,696	18,017	(43,850)	34,863	(1,472,967)	(1,196,077)	(93,484)
Хуримтлагдсан хүүгийн өөрчлөлт							(2,762,528)
Тайлант хугацааны зээлжих эрсдэлийн сангийн нөлөөг оруулсан нийт өөрчлөлт	1,812,972	365,636	(598,251)	1,580,357	195,318,066	(13,905,816)	180,509,407

Тайлант хугацаанд зээлжих эрсдэлийн сангийн нөлөөг оруулаагүй өөрчлөлт:

Данснаас хассан	-	-	(5,511)	(5,511)	-	-	(5,511)
Гадаад валютын ханшийн зөрүү болон бусад өөрчлөлтүүд	-	-	-	-	-	-	-
2021 оны 12 дугаар сарын 31- ний байдлаар	2,506,248	446,208	479,315	3,431,771	581,953,816	10,666,136	1,324,180

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
00000076
2023-06-09
БҮГТ ЭВ-02

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

12 Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (Үргэлжлэл)

Нийт зээлийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний болон 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар зээлжилтийн чанарыг харууллаа:

Чанаргүйдэх магадлал	2022 оны 12 дугаар сарын 31				2021 оны 12 дугаар сарын 31			
	Бизнесийн зээл	Хэрэглээний зээл	Хөдөө аж ахуйн зээл	Нийт дансны үнэ	Бизнесийн зээл	Хэрэглээний зээл	Хөдөө аж ахуйн зээл	Нийт дансны үнэ
0,00%-с 0,15% хүртэл	96,648,415	98,463,749	6,877,407	201,989,571	-	-	-	-
0,15%-с 0,25% хүртэл	-	45,064,313	-	45,064,313	-	-	-	-
0,25%-с 0,50% хүртэл	63,868,347	55,812,919	5,320,841	125,002,107	-	-	-	-
0,50%-с 0,75% хүртэл	-	69,812,163	-	69,812,163	-	-	532,076,272	532,076,272
0,75%-с 2,50% хүртэл	248,768,640	2,196,953,755	88,886,223	2,534,608,618	-	1,589,372,099	-	1,589,372,099
2,50%-с 10,0% хүртэл	2,175,768,853	25,062	562,798,658	2,738,592,773	2,632,887,988	408,600,864	-	3,041,488,852
10,0%-с 45,0% хүртэл	33,261	1,187,563	155,982	1,376,806	197,670,342	49,877,544	-	247,547,886
45,0%-с 64,0% хүртэл	3,947,311	4,355,097	250,285	8,552,693	2,226,536	-	-	2,226,536
Нийт дүн 1-р үе шат	2,589,034,827	2,471,674,621	664,289,596	5,724,999,044	2,832,784,866	1,997,972,963	581,953,816	5,412,711,645

0,00%-с 0,15% хүртэл	14,848,516	702,225	732,057	16,282,798	-	-	-	-
0,15%-с 0,25% хүртэл	-	63,146	-	63,146	-	-	-	-
0,25%-с 0,50% хүртэл	8,577,036	154,701	62,121	8,793,858	-	-	-	-
0,50%-с 0,75% хүртэл	-	387,471	-	387,471	-	-	4,155,376	4,155,376
0,75%-с 2,50% хүртэл	29,747,144	3,040,778	821,953	33,609,875	-	2,927,112	-	2,927,112
2,50%-с 10,0% хүртэл	474,861,591	50,782,483	10,070,095	535,714,169	193,891,704	24,117,583	-	218,009,287
10,0%-с 45,0% хүртэл	486,684,892	182,978,985	22,615,318	692,279,195	422,962,281	5,162,543	6,337,417	434,462,241
45,0%-с 100,0% хүртэл	101,328,747	62,145,826	2,922,142	166,396,715	8,891,367	5,848,774	173,343	14,913,484
Нийт дүн 2-р үе шат	1,116,047,926	300,255,615	37,223,686	1,453,527,227	625,745,352	38,056,012	10,666,136	674,467,500

МОНГОЛЫН ХЭРВЭНГИЙН БИРЖ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE

0000077
2023-05-09

2023 5 29

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

12. Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (Үргэлжлэл)

Чанаргүйдэх хугацаа	2022 оны 12 дугаар сарын 31				2021 оны 12 дугаар сарын 31			
	Бизнесийн зээл	Хэрэглээний зээл	Хөдөө аж ахуйн зээл	Нийт дансны үнэ	Бизнесийн зээл	Хэрэглээний зээл	Хөдөө аж ахуйн зээл	Нийт дансны үнэ
12 хүртэлх сар	107,249,861	34,204,168	3,013,120	144,467,149	62,693,507	32,296,729	827,289	95,817,525
13-с 24 хүртэлх сар	46,286,911	17,220,672	210,221	63,717,804	35,192,371	30,739,222	159,929	66,091,522
25-с 36 хүртэлх сар	17,619,868	18,321,165	1,088,742	37,029,775	11,292,622	36,567,593	40,026	47,900,241
37-с 48 хүртэлх сар	9,425,754	27,650,351	44,870	37,120,975	2,831,381	12,283,621	61,892	15,176,894
49-с 60 хүртэлх сар	2,320,701	9,579,778	38,641	11,939,120	61,245,759	4,361,757	7,738	65,615,254
61-с 84 хүртэлх сар	66,470,642	5,600,293	69,601	72,140,536	43,762,135	5,946,028	179,080	49,887,243
84-с дээш сар	50,484,589	3,601,734	133,951	54,220,274	28,033,067	1,571,525	48,226	29,652,818
Нийт дүн 3-р үе шат	299,858,326	116,178,161	4,599,146	420,635,633	245,050,842	123,766,475	1,324,180	370,141,497

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

12. Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (Үргэлжлэл)

Харилцагчдад олгосон зээлийн багцын эдийн засгийн эрсдэлийн төвлөрөл дараах байдалтай байна:

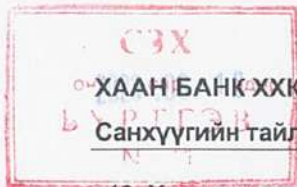
Салбар	2022 оны 12 дугаар сарын 31		2021 оны 12 дугаар сарын 31	
	Дүн	%	Дүн	%
Хувь хүмүүс	3,159,939,182	40%	2,445,044,993	35%
Худалдаа, арилжаа	1,673,187,356	21%	1,477,568,507	21%
ЖДҮ	738,707,336	9%	703,056,719	10%
Барилга	655,176,274	8%	637,930,411	9%
Боловсруулах үйлдвэр	440,099,237	6%	408,931,666	6%
Хөдөө аж ахуй	407,036,155	5%	327,853,239	5%
Тээвэр	244,174,665	3%	248,400,886	4%
Үл хөдлөх хөрөнгө	170,945,393	2%	149,969,987	2%
Уул уурхай	133,561,039	2%	242,913,081	3%
Нийгмийн халамж	50,939,719	1%	65,447,773	1%
Бусад	304,001,943	4%	310,519,249	4%
НИЙТ ДҮН	7,977,768,299	100%	7,017,636,511	100%

Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэгдсэн хувь хүнд олгосон зээлийн барьцаа хөрөнгийн мэдээллийг 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доор үзүүлэв:

Мянган төгрөгөөр	Бизнесийн зээл	Хэрэглээний зээл	Хөдөө аж ахуйн зээл	Нийт дүн
Зээлийн сайжруулалтаар баталгаажсан зээл:				
- Зээлийн сайжруулалт	-	1,777,104,440	-	1,777,104,440
Зээлийн барьцааны төрөл:				
- үл хөдлөх хөрөнгө	3,181,167,744	690,189,975	102,226,691	3,973,584,410
- лиценз	16,993,309	3,817	-	16,997,126
- машин	290,669,184	67,530,827	17,752,076	375,952,087
- тоног төхөөрөмж	51,897,857	1,384,751	7,582,280	60,864,888
- эргэлтэнд байгаа бараа	182,867,275	769,978	37,113	183,674,366
- бэлэн мөнгө	2,008,204	289,317,468	70,527	291,396,199
- бусад	197,700,277	23,584,585	576,232,878	797,517,740
Нийт дүн	3,923,303,850	2,849,885,841	703,901,565	7,477,091,256
Барьцаагүй зээл	81,637,229	38,222,556	2,210,863	122,070,648
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны нийт дансны үнэ	4,004,941,079	2,888,108,397	706,112,428	7,599,161,904

Зээлийн сайжруулалт нь ирээдүйн орлого олох цалингийн зээл, тэтгэврийн зээл болон кредит картын зээлээс бүрдэнэ. Дээрх тодруулга нь олгосон зээл болон барьцаа хөрөнгийн дансны үнийн бага хэсгийг л илэрхийлнэ. Үлдсэн хэсгийг барьцаагүй зээлийн ангилалд тодруулна. Зээлийн дансны үнийг барьцаанд авсан хөрөнгийн хөрвөх чадварт үндэслэн хуваарилсан.

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

12. Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (Үргэлжлэл)

Бодит үнэ цэнэ нь ашиг алдагдлаар бүртгэгдсэн хувь хүнд олгосон зээлийн барьцаа хөрөнгийн мэдээллийг 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доор үзүүлэв:

Мянган төгрөгөөр	Бизнесийн зээл	Хэрэглээний зээл	Хөдөө аж ахуйн зээл	Нийт дүн
Зээлийн барьцааны төрөл:				
- үл хөдлөх хөрөнгө	87,389,608	271,178,513	-	358,568,121
- машин	3,083,273	-	-	3,083,273
- тоног төхөөрөмж	2,795,979	-	-	2,795,979
- эргэлтэнд байгаа бараа	5,490,731	-	-	5,490,731
- бусад	7,521,974	-	-	7,521,974
Нийт дүн	106,281,565	271,178,513	-	377,460,078
Барьцаагүй зээл	494,045	652,272	-	1,146,317
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны нийт дансны үнэ	106,775,610	271,830,785	-	378,606,395

Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэгдсэн хувь хүнд олгосон зээлийн барьцаа хөрөнгийн мэдээллийг 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доор үзүүлэв:

Мянган төгрөгөөр	Бизнесийн зээл	Хэрэглээний зээл	Хөдөө аж ахуйн зээл	Нийт дүн
Зээлийн барьцааны төрөл:				
- үл хөдлөх хөрөнгө	2,722,467,901	494,140,725	56,192,468	3,272,801,094
- лиценз	13,583,072	10,121	-	13,593,193
- машин	326,987,604	91,930,805	19,703,233	438,621,642
- тоног төхөөрөмж	53,467,809	1,446,612	5,810,640	60,725,061
- эргэлтэнд байгаа бараа	182,996,779	990,798	111,795	184,099,372
- бэлэн мөнгө	660,907	219,001,074	543,373	220,205,354
- бусад	259,180,346	14,685,832	509,964,468	783,830,646
- зээлийн сайжруулалт	-	1,316,461,640	-	1,316,461,640
Нийт дүн	3,559,344,418	2,138,667,607	592,325,977	6,290,338,002
Барьцаагүй зээл	144,236,642	21,127,843	1,618,155	166,982,640
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны нийт дансны үнэ	3,703,581,060	2,159,795,450	593,944,132	6,457,320,642

2023 5 29

Бодит үнэ цэнэ нь ашиг алдагдлаар бүртгэгдсэн хувь хүнд олгосон зээлийн барьцаа хөрөнгийн мэдээллийг 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доор үзүүлэв:

Мянган төгрөгөөр	Бизнесийн зээл	Хэрэглээний зээл	Хөдөө аж ахуйн зээл	Нийт дүн
Зээлийн барьцааны төрөл:				
- үл хөдлөх хөрөнгө	246,878,064	284,144,073	-	531,022,137
- лиценз	-	-	-	-
- машин	6,956,560	-	-	6,956,560
- тоног төхөөрөмж	2,344,769	-	-	2,344,769
- эргэлтэнд байгаа бараа	3,932,368	-	-	3,932,368
- бэлэн мөнгө	-	-	-	-
- бусад	11,015,873	-	-	11,015,873
- зээлийн сайжруулалт	-	-	-	-
Нийт дүн	271,127,634	284,144,073	-	555,271,707
Барьцаагүй зээл	3,938,692	1,105,470	-	5,044,162
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгааны нийт дансны үнэ	275,066,326	285,249,543	-	560,315,869

12. Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (Үргэлжлэл)

Хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдсэн болон үнэ цэнэ буурсан санхүүгийн хөрөнгүүдийн зээлийн эрсдэлийг бууруулж буй барьцаа хөрөнгө болон зээлийн сайжруулалтын бусад хүчин зүйлсийг дараах байдлаар тусад нь толиллуулсан (1) барьцаа хөрөнгө болон зээлийн сайжруулалтын бусад хүчин зүйлс нь хөрөнгийн дансны үнэтэй тэнцүү буюу их ("илүү барьцаа бүхий хөрөнгө") мөн (2) барьцаа хөрөнгө болон зээлийн сайжруулалтын бусад хүчин зүйлс нь хөрөнгийн дансны үнээс бага ("дутуу барьцаа бүхий хөрөнгө"). Үнэ цэнэ буурсан хөрөнгүүд дэх барьцаа хөрөнгийн нөлөөг 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доор харуулав:

Мянган төгрөгөөр	Илүү барьцаа бүхий хөрөнгө		Дутуу барьцаа бүхий хөрөнгө	
	Хөрөнгийн дансны үнэ	Барьцаа хөрөнгийн бодит үнэ	Хөрөнгийн дансны үнэ	Барьцаа хөрөнгийн бодит үнэ
2022 оны 12 дугаар сарын 31				
Бизнесийн зээл	283,904,467	1,098,280,770	15,953,858	9,453,717
Хэрэглээний зээл	81,600,344	283,112,672	34,577,816	8,538,040
Хөдөө аж ахуйн зээл	4,554,270	63,134,795	44,877	7,350
2021 оны 12 дугаар сарын 31				
Бизнесийн зээл	184,517,341	697,762,440	60,533,501	10,322,669
Хэрэглээний зээл	90,304,667	297,429,585	33,461,808	8,609,398
Хөдөө аж ахуйн зээл	1,293,760	9,150,258	30,420	2,000

Бүхэлд нь үл хүлээн зөвшөөрч шилжүүлсэн санхүүгийн хөрөнгүүд

Банк тайлант жилийн хугацаанд тогтмол хүүтэй үл хөдлөх хөрөнгийн барьцаат зээлийн багцаас орж ирэх мөнгөн урсгалыг авах 100% эрхийг МИК-ийн эзэмшлийн тусгай зориулалтын компаниудад худалдаж, оронд нь Ипотекийн зээлээр баталгаажсан бондыг "ИЗББ"-ыг худалдан авсан. Банк санхүүгийн тайланд зээлийн багцыг үл хүлээн зөвшөөрч давуу эрхтэй болон энгийн ИЗББ-ыг санхүүгийн хөрөнгөөр хүлээн зөвшөөрсөн. Шилжүүлсэн зээлийн багцын дүн нь 173,674,600 мянган төгрөг (2021 оны 12 дугаар сарын 31: 73,968,100 мянган төгрөг) байсан. Санхүүгийн тайланд давуу эрхтэй болон энгийн ИЗББ-ыг 156,306,800 мянга төгрөг болон 17,367,800 мянган төгрөг (2021 оны 12 дугаар сарын 31: 66,571,000 мянга ба 7,397,100 мянган төгрөг) өөр тус тус тусгасан.

Банк тайлант жилийн хугацаанд зээлийн багцаас үүссэн мөнгөн гүйлгээний 100 хувийн эрхээ Үнэт цаасны санхүүжилтийн корпорацийн 100 хувийн өмчит тусгай зориулалтын компаниудад худалдаж, оронд нь хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаасаар сольж авсан. Банк 170,059,600 мянган төгрөгийн зээлийн багцыг данснаас хасч, Үнэт цаасны санхүүжилтийн корпорацийн давуу эрхтэй болон энгийн бондыг 153,053,600 мянган төгрөг болон 17,006,000 мянган төгрөгийн санхүүгийн хөрөнгөөр тус тус хүлээн зөвшөөрсөн.

Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэгдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа

Банк 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн өдрийн байдлаар 271,830,785 мянган төгрөгийн ипотекийн харилцагчдад олгосон зээл, урьдчилгааны багцыг эзэмшиж байгаа ба ААБҮЦ-ээр ангилагдсан ЖДҮ-ийн 106,775,610 мянган төгрөгийн зээлийн багцыг мөн эзэмшиж байна.

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
00300002
2023-06-09
БҮРТГЭВ-02

2023 оны 12 сарын 13 өдөр
БҮРТГЭВ
N

13. Бусад хөрөнгө

Мянган төгрөгөөр

2022 оны 12 дугаар сарын 31

2021 оны 12 дугаар сарын 31

Бодит үнэ цэнээр хэмжигдэх бусад санхүүгийн хөрөнгө

Үнэт металл - 21,768,134

Нийт бодит үнэ цэнээр хэмжигдэх бусад санхүүгийн хөрөнгө - 21,768,134

Хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэх бусад санхүүгийн хөрөнгө

Байгууллагаас авах авлага* 28,290,592 23,764,724
Хувь хүнээс авах авлага 2,308,325 1,755,051
Төлбөр тооцоо үйлчилгээний авлага 720,036 826,311
Бусад санхүүгийн хөрөнгө 161,178 100,946

Хасах: Зээлжих эрсдэлийн сан (28,777,085) (23,562,969)

Нийт хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэх бусад санхүүгийн хөрөнгө 2,703,046 2,884,063

Нийт бусад санхүүгийн хөрөнгө 2,703,046 24,652,197

Бусад санхүүгийн бус хөрөнгө

Ажилчдын хойшлуулсан тэтгэмж** 42,599,476 40,710,489
Урьдчилж төлсөн зардал 13,154,824 -
Эргэлтийн бус хөрөнгийн урьдчилгаа төлбөр 10,310,228 -
Өмчлөх бусад хөрөнгө 383,822 462,634
Оффисын бараа материал, хангамжийн материал 4,495,841 4,449,030
Бусад урьдчилгаа төлбөр 3,098,028 8,283,114

Нийт санхүүгийн бус хөрөнгө 74,042,219 53,905,267

Хасах: ӨБХ-ийн сан (383,822) (462,634)

Нийт бусад санхүүгийн бус хөрөнгө 73,658,397 53,442,633

Нийт бусад хөрөнгө 76,361,443 78,094,830

*Байгууллагаас авах авлагад Монгол Улсын Зам Тээврийн Хөгжлийн Яаманд олгосон 26,339,300 мянган төгрөг (2021 оны 12 дугаар сарын 31: 21,783,487 мянган төгрөг)-ийн баталгаатай холбогдуулан БНХАУ-ын Худалдаа, аж үйлдвэрийн банк (ICBC)-аас авсан эсрэг баталгааны авлага багтсан болно. Банк ICBC-ээс өгсөн баталгааг идэвхжүүлж чадаагүй тул шүүхэд нэхэмжлэл гаргасан. Энэ хэрэг нь БНХАУ-ын Дээд шүүхэд байгаа бөгөөд Банк авлагад 100%-ийн санг байгуулсан.

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар ICBC-ээс авах дээрх авлагыг “3-р үе шат”-нд, үлдсэн бусад хөрөнгийг “1-р үе шат”-нд ангилсан.

** Банк ажилтнууддаа хөнгөлөлттэй зээл олгодог. Бодит үнэ цэнийн тохируулга нь ажилтнуудад олгосон хөнгөлөлттэй зээлийг анх олгоход тохируулах бодит үнэ цэнэ нь цалингийн урьдчилсан төлбөрт хамаарах ба зээлийн хугацаанд хорогдуулдаг.

2023 5.29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

13. Бусад хөрөнгө (Үргэлжлэл)

Үнэ цэнийн бууралтын сангийн гарзын нэгтгэл дараах байдалтай байна:

Мянган төгрөгөөр	2022 оны 12 дугаар сарын 31	2021 оны 12 дугаар сарын 31
Бусад авлагын үнэ цэнэ бууралтын сан		
1-р сарын 1-ний байдлаар	23,562,969	4,375,636
Тайлант жилийн зардал	878,205	19,461,141
Буцаалт	(4,857)	(257,859)
Тайлант жилийн цэвэр өөрчлөлт (Тодруулга 28)	873,348	19,203,282
Данснаас хассан	(405,684)	-
Гадаад валютын ханшийн зөрүү	4,746,452	(15,949)
12 дугаар сарын 31-ний байдлаар	28,777,085	23,562,969
Өмчлөх бусад хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын сан		
1-р сарын 1-ний байдлаар	462,634	975,150
Тайлант жилийн цэвэр зардал/(буцаалт) (Тодруулга 28)	(78,812)	5,985
Данснаас хассан	-	(518,501)
12 дугаар сарын 31-ний байдлаар	383,822	462,634

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

14. Үндсэн хөрөнгө

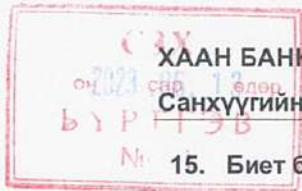
Мянган төгрөгөөр	Газар ба барилга	Компьютер тоног төхөөрөмж	Тавилга, эд хогшил, тээврийн хэрэгсэл	Дуусаагүй барилга	Нийт дүн
2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар					
Өртөг/үнэлгээ					
2022 оны 1-р сарын 1-нээр	289,372,721	262,676,600	64,058,288	17,421,799	633,529,408
Нэмэгдсэн	-	41,735,637	10,947,682	4,243,415	56,926,734
Шилжүүлсэн	12,857,323	-	-	(12,857,323)	-
Борлуулсан	(372,236)	(224,795)	(864,719)	(1,432,532)	(2,894,282)
Данснаас хассан	(12,215)	(11,017,047)	(4,271,538)	(137,645)	(15,438,445)
2022 оны 12 дугаар сарын 31-нээр	301,845,593	293,170,395	69,869,713	7,237,714	672,123,415
Хуримтлагдсан элэгдэл					
2022 оны 1-р сарын 1-нээр	6,173,605	142,338,827	29,421,884	-	177,934,316
Тайлант жилийн зардал (Тодруулга 30)	5,954,516	41,716,042	6,818,705	-	54,489,263
Борлуулсан	(89,413)	(208,578)	(807,029)	-	(1,105,020)
Данснаас хассан	(3,893)	(10,976,338)	(3,708,659)	-	(14,688,890)
2022 оны 12 дугаар сарын 31-нээр	12,034,815	172,869,953	31,724,901	-	216,629,669
Дансны цэвэр дүн	289,810,778	120,300,442	38,144,812	7,237,714	455,493,746

Мянган төгрөгөөр	Газар ба барилга	Компьютер тоног төхөөрөмж	Тавилга, эд хогшил, тээврийн хэрэгсэл	Дуусаагүй барилга	Нийт дүн
2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар					
Өртөг/үнэлгээ					
2021 оны 1-р сарын 1-нээр	274,270,032	242,549,519	61,681,987	28,042,268	606,543,806
Нэмэгдсэн	-	34,570,797	5,780,649	5,390,137	45,741,583
Шилжүүлсэн	15,616,891	-	-	(15,616,891)	-
Борлуулсан	(506,657)	(1,049,180)	(1,091,853)	-	(2,647,690)
Данснаас хассан	(7,545)	(13,394,536)	(2,312,495)	(393,715)	(16,108,291)
2021 оны 12 дугаар сарын 31-нээр	289,372,721	262,676,600	64,058,288	17,421,799	633,529,408
Хуримтлагдсан элэгдэл					
2021 оны 1-р сарын 1-нээр	659,389	114,186,333	25,769,914	-	140,615,636
Тайлант жилийн зардал (Тодруулга 30)	5,530,909	42,463,109	6,374,833	-	54,368,851
Борлуулалт	(14,764)	(1,033,534)	(916,142)	-	(1,964,440)
Данснаас хассан	(1,929)	(13,277,081)	(1,806,721)	-	(15,085,731)
2021 оны 12 дугаар сарын 31-нээр	6,173,605	142,338,827	29,421,884	-	177,934,316
Дансны цэвэр дүн	283,199,116	120,337,773	34,636,404	17,421,799	455,595,092

Газар, барилгыг бодит үнэ цэнээр нь бүртгэнэ. Барилгыг 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар өртгийн загвараар хүлээн зөвшөөрсөн бол газар, барилгын дансны үнэ 206,916,085 мянган төгрөг (2021: 210,861,711 мянган төгрөг) байх байсан. 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар, Банк нийт 2,585,144 мянган төгрөг (2021: 13,019,052 мянган төгрөг)-ийн үндсэн хөрөнгө, тоног төхөөрөмжийг худалдан авах гэрээний үүрэгтэй байсан.

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

№ 15. Биет бус хөрөнгө

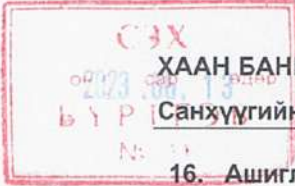
<i>Мянган төгрөгөөр</i>	Компьютер программ хангамж	Хөгжүүлэлтэд буй хөрөнгө	Нийт дүн
2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар			
Өртгөөр			
2022 оны 1-р сарын 1-нээр	100,980,472	11,033,072	112,013,544
Нэмэгдсэн	6,535,092	9,979,359	16,514,451
Шилжүүлсэн	21,012,431	(21,012,431)	-
Данснаас хассан	(35,415,532)	-	(35,415,532)
2022 оны 12 дугаар сарын 31-нээр	93,112,463	-	93,112,463
Хорогдуулалт			
2022 оны 1-р сарын 1-нээр	57,248,741	-	57,248,741
Тайлант жилийн зардал (Тодруулга 30)	20,643,564	-	20,643,564
Данснаас хассан	(31,065,866)	-	(31,065,866)
2022 оны 12 дугаар сарын 31-нээр	46,826,439	-	46,826,439
Дансны цэвэр дүн	46,286,024	-	46,286,024

Нийт 35,415,532 мянган төгрөгийн өртөг, 31,065,866 мянган төгрөгийн хуримтлагдсан хорогдуулалттай программ хангамж, лицензээс бүрдсэн биет бус хөрөнгийг банк ашиглахаа больсон тул тайлант жилийн хугацаанд данснаас хассан.

<i>Мянган төгрөгөөр</i>	Компьютер программ хангамж	Хөгжүүлэлтэд буй хөрөнгө	Нийт дүн
2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар			
Өртгөөр			
2021 оны 1-р сарын 1-нээр	81,907,826	9,447,298	91,355,124
Нэмэгдсэн	-	21,749,042	21,749,042
Дахин ангилагдсан	20,163,268	(20,163,268)	-
Данснаас хассан	(1,090,622)	-	(1,090,622)
2021 оны 12 дугаар сарын 31-нээр	100,980,472	11,033,072	112,013,544
Хорогдуулалт			
2021 оны 1 сарын 1-нээр	40,636,320	-	40,636,320
Тайлант жилийн зардал (Тодруулга 30)	17,703,043	-	17,703,043
Данснаас хассан	(1,090,622)	-	(1,090,622)
2021 оны 12 дугаар сарын 31-нээр	57,248,741	-	57,248,741
Дансны цэвэр дүн	43,731,731	11,033,072	54,764,803

2023.06.09

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

16. Ашиглах эрхтэй хөрөнгө болон түрээсийн өглөг

Мянган төгрөгөөр	Ашиглах эрхтэй хөрөнгө	Түрээсийн өглөг
2022 оны 1-р сарын 1-нээр	10,086,653	11,085,695
Нэмэгдсэн	7,740,030	7,778,978
Тайлант жилийн элэгдэл (Тодруулга 30)	(7,623,736)	–
Хүүгийн зардал (Тодруулга 25)	–	1,798,399
Түрээсийн төлбөр	–	(9,431,823)
2022 оны 12 дугаар сарын 31-нээр	10,202,947	11,231,249
2021 оны 1-р сарын 1-нээр	7,362,765	7,960,407
Нэмэгдсэн	10,235,323	10,235,323
Тайлант жилийн элэгдэл (Тодруулга 30)	(7,511,435)	–
Хүүгийн зардал (Тодруулга 25)	–	1,412,573
Түрээсийн төлбөр	–	(8,522,608)
2021 оны 12 дугаар сарын 31-нээр	10,086,653	11,085,695

Түрээсийн өглөгийн төлбөр төлөгдөх хугацааны шинжилгээг Тодруулга 39-өөс харна уу.

Банкны салбарууд оффисын зориулалтаар талбай түрээслэдэг ба түрээсийн гэрээ ихэвчлэн 1 жилээс 3 жилийн хугацаатай хийгддэг.

Түрээстэй холбоотой ашиг, алдагдлын тайланд тусгагдсан дүнг дараах хүснэгтэд харууллаа:

Мянган төгрөгөөр	2022	2021
Түрээсийн өглөгт тооцсон хүүгийн зардал	1,798,399	1,412,573
Ашиглах эрхтэй хөрөнгийн элэгдлийн зардал	7,623,736	7,511,435
Богино хугацаат түрээсийн зардал	1,543,698	1,127,654
Индекс болон ханшаас хамааралгүй түрээсийн хувьсах төлбөр (Үйл ажиллагааны ашиглалтын зардал)	1,081,451	849,510
Нийт дүн	12,047,284	10,901,172

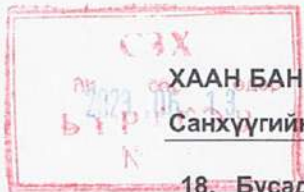
17. Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй эргэлтийн бус хөрөнгө

Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгө гэж ангилагдсан эргэлтийн бус хөрөнгийг Банк хугацаа хэтэрсэн зээлийн төлбөрт тооцож авсан бөгөөд өмнө нь өмчлөх бусад хөрөнгө гэж ангилдаг байсан. Удирдлагын зүгээс хөрөнгийн шилжүүлэг бүрт эргэлтийн бус хөрөнгийг борлуулах төлөвлөгөөг баталсан. Банк эдгээр хөрөнгийн маркетингийн үйл ажиллагааг идэвхтэй явуулж байгаа бөгөөд 12 сарын дотор борлуулж дуусгана гэсэн хүлээлттэй байгаа.

Мянган төгрөгөөр	2022 оны 12 дугаар сарын 31	2021 оны 12 дугаар сарын 31
Оффис, худалдааны талбай	3,480,567	–
Нийт дүн	3,480,567	–

Тайлант жилийн хугацаанд нийт 3,480,567 мянган төгрөгийн хөрөнгийг өмчлөх бусад хөрөнгөөс борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй эргэлтийн бус хөрөнгөд шилжүүлж бүртгэсэн.

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

18. Бусад банк санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж

<i>Мянган төгрөгөөр</i>	2022 оны 12 дугаар сарын 31	2021 оны 12 дугаар сарын 31
Банк санхүүгийн байгууллагын харилцах	15,884,992	29,305,283
Банк санхүүгийн байгууллагын хадгаламж	175,195,290	4,687,193
Бусад	-	1,861,804
Нийт дүн	191,080,282	35,854,280

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний болон 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар гадаадын банкны байршуулсан хугацаатай ам.долларын хадгаламж жилийн 0.50%-1.00% хүүтэй, төгрөгийн хадгаламж жилийн 12.00%-13.00% хүүтэй (2021: рублийн хадгаламж жилийн 10.40% хүүтэй), анх тогтоосон хугацаа нь 3-28 хоног (2021: 89 хоног) байна.

19. Репо хэлцэл

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэлд Банкны Монголбанктай 2022 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдөр байгуулсан 60,230,043 мянган төгрөгийн үнийн дүн бүхий богино хугацаат репо хэлцэл багтсан бөгөөд хөрөнгийн биржид бүртгэлгүй Монголбанкны үнэт цаастай ижил дүнгээр худалдсан. Энэхүү гэрээ нь жилийн 15% хүүтэй, 2023 оны 1-р сарын 2-ны өдөр дуусгавар болно.

Дээрхээс бусад нь Монголбанктай байгуулсан, жилийн 6%-10.5% хүүтэй (2021: жилийн 6%-6.5% хүүтэй), дуусах хугацаа 730 хоног бүхий 307,037,286 мянган төгрөгийн урт хугацаат репо хэлцэл байна. Энэхүү хэлцэл нь цар тахлын эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулахад чиглэсэн засгийн газрын хөтөлбөрийн хүрээнд хийгдсэн бөгөөд үүнд үндэслэн Банк ЖДҮ-ийн зээлийг шаардлага хангасан харилцагчдад олгох (Тодруулга 12) ба эдгээр зээлийг "Үнэт цаасны санхүүжилтийн корпораци" ХХК-ийн 100%-ийн өмчит тусгай зориулалтын компаниудад хөрөнгөөр баталгаажсан бондын хариуд худалдана.

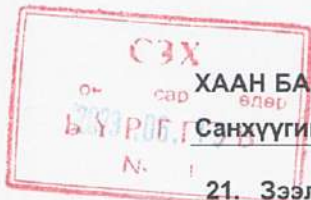
Урт болон богино хугацаат репо хэлцэл нь Тодруулга 7 болон Тодруулга 9-д дурдсан Монголбанкны үнэт цаасаар бүрэн баталгаажигдсан болно.

20. Харилцагчдын харилцах, хадгаламж

<i>Мянган төгрөгөөр</i>	2022 оны 12 дугаар сарын 31	2021 оны 12 дугаар сарын 31
Засгийн газар		
– Харилцах данс	1,121,728,152	324,496,043
– Хугацаатай хадгаламж	50,728,680	25,792,202
Хувийн сектор		
– Харилцах данс	1,781,408,671	1,499,723,875
– Хугацаагүй хадгаламж	-	2,572
– Хугацаатай хадгаламж	375,005,500	432,621,764
– Барьцаат хадгаламж	26,265,979	26,756,455
Иргэд		
– Харилцах данс	1,798,621,925	1,260,543,821
– Хугацаагүй хадгаламж	1,155,771,758	1,763,179,261
– Хугацаатай хадгаламж	4,621,257,691	4,878,334,734
Нийт дүн	10,930,788,356	10,211,450,727

2023.05.29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

00000098
2023-06-09
БҮРТГЭВ-02

21. Зээлээр авсан санхүүжилт

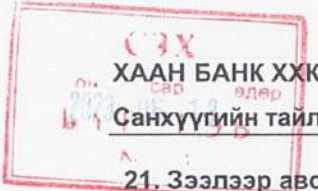
Мянган төгрөгөөр	2022 оны 12 дугаар сарын 31	2021 оны 12 дугаар сарын 31
Гадаадын Банк санхүүгийн байгууллагуудаас зээлсэн эх үүсвэр		
Нидерландын хөгжлийн санхүүжилтийн компани (ХСК) болон ХСК-ийн хамтын санхүүжилтийн зээл	522,600,605	367,696,495
БлүОрчард	151,534,935	67,431,708
Европын сэргээн босголт, хөгжлийн банк	120,323,490	41,193,766
Риспенсибилити АГ	89,436,918	42,500,122
Австрийн Хөгжлийн Банк (ОеЕВ)	84,169,703	-
Симбиотикс	83,041,504	67,250,935
Өрийн бичиг	62,367,927	50,391,651
Инкофин	61,963,469	51,092,578
ЭйчЭс Холдинг Лимитед Компани (өмнө нь Савада Холдингс)	60,173,259	77,889,459
Дэвэллопинг Ворлд Маркетс	41,198,363	-
ЖЛС Алтернатив Инвестмэнтс	33,612,020	27,671,080
Би ай Би Банк	19,207,271	15,763,096
Гадаадын санхүүгийн байгууллагуудаас авсан нийт зээлийн санхүүжилт	1,329,629,464	808,880,890
Засгийн газраас санхүүжсэн эх үүсвэр		
Монголбанк	344,764,370	277,562,132
Сангийн яам/ Японы олон улсын хамтын ажиллагааны банк	32,954,063	32,814,919
Сангийн яам - Азийн Хөгжлийн Банк	29,545,540	23,647,387
Хүнс, хөдөө аж ахуйн хөнгөн үйлдвэрийн яам	9,808,986	15,241,098
Сангийн яам - Бусад	5,714,715	3,994,436
Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамны хөдөлмөрийн зах зээлийг дэмжих жижиг зээл	5,048,658	4,043,658
Засгийн газрын төслийн зээлүүд	1,101,127	881,456
Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын яамны оюутны хөгжлийн зээл	214,947	426,781
Бусад засгийн газрын байгууллагуудын зээлүүд	168,337	168,337
Хөгжлийн Банк	-	1,980,213
Бусад төслийн зээл	708,323	574,412
Нийт зээлээр авсан засгийн газрын санхүүжилт	430,029,066	361,334,829
Худалдааны санхүүжилт	17,274,187	21,701,227
Нийт зээлээр авсан санхүүжилт	1,776,932,717	1,191,916,946

Гадаадын санхүүгийн байгууллагуудаас зээлсэн эх үүсвэр

1. Нидерландын Хөгжлийн Банкны зохион байгуулсан хамтарсан санхүүжилтийн зээл

Банк 2021 оны 9 сарын 20-ны өдөр нийт 120 сая ам.долларын хамтарсан зээлийн гэрээг ФМО (Нидерландын Хөгжлийн банк), Пропарко (Францын Хөгжлийн санхүүгийн байгууллага), "Ди И Жи" (Германы Хөрөнгө оруулалт, хөгжлийн банк) болон Олон улсын хөрөнгө оруулалтын банкттай байгуулсан. Хамтарсан зээл нь 5 жил болон 7 жилийн хугацаатай, 70 сая ам.доллар болон 50 сая ам.долларын зээлүүд байна. Зээл нь 2 жилийн хөнгөлөлтийн хугацаатай, дараа нь ижил хэмжээний эргэн төлөлтийг хийж, 2026 оны 9 сарын 15-ны болон 2028 оны 9 сарын 15-ны өдөр тус тус дуусгавар болно. Зээлийн зорилго нь Монгол Улс дахь ЖДҮ болон ногоон зээлийг санхүүжүүлэх, мөн аж ахуйн нэгж байгууллагын ерөнхий хэрэгцээнд зориулагдсан. Банк 2021 оны 10 сарын 20-ны өдөр эхний зээлийн 60 сая ам.долларын санхүүжилтийг хүлээн авсан ба 2 дахь зээлийн санхүүжилтийг 2022 оны 10 сарын 28-ны өдөр хүлээн авсан.

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

21. Зээлээр авсан санхүүжилт (Үргэлжлэл)

Гадаадын санхүүгийн байгууллагуудаас зээлсэн эх үүсвэр (Үргэлжлэл)

2. БлүОрчард

Банк 2022 оны 7 сарын 25-ны өдөр байгуулсан зээлийн гэрээний дагуу 2022 оны 7 сарын 29-ний өдөр БлүОрчард Микрофинанс Сангаас 20 сая ам.долларын зээл авсан. Зээл нь Монгол Улс дахь бичил, жижиг, дунд бизнесийг дэмжих зорилготой. Зээл нь хөвөгч хүүтэй ба 2 жилийн хөнгөлөлттэй хугацаатай, түүний дараа 4 удаагийн эргэн төлөлт хийгдэх хуваарьтай бөгөөд 2027 оны 7 сарын 29-ний өдөр төлөгдөж дуусна.

Банк 2022 оны 8 сарын 4-ны өдөр БлүОрчард-ын удирддаг сан болох InsuResilienceInvestment Fund (IIF) сантай байгуулсан гэрээний дагуу 6.5 сая ам.долларын зээл авсан. Зээл нь индексжүүлсэн даатгалаар малчны зээлийг дэмжих зорилготой. Зээл нь хөвөгч хүүтэй ба 5 жилийн хөнгөлөлттэй хугацаатай, түүний дараа 3 удаагийн эргэн төлөлт хийгдэх хуваарьтай бөгөөд 2029 оны 6 сарын 25-ны өдөр төлөгдөж дуусна. Банк зээлийн эхний хэсэг болох 3 сая ам.долларыг 2022 оны 8 сарын 10-ны өдөр, үлдсэн 3.5 сая ам.долларыг 2022 оны 9 сарын 30-ны өдөр тус тус хүлээж авсан.

3. Европын сэргээн босголт хөгжлийн банк (EBRD)

Банк 2022 оны 10 сарын 19-ны өдөр Европын сэргээн босголт хөгжлийн банктай 70 сая ам.долларын зээлийн гэрээ байгуулсан. Энэхүү зээлийн 60 сая ам.доллар нь ногоон зээлийг санхүүжүүлэхэд, 10 сая ам.доллар нь бичил, жижиг, дунд бизнес эрхэлдэг эмэгтэйчүүдийг дэмжихэд зориулагдана. Зээлийн эхний хэсэг болох 35 сая ам.долларыг 2022 оны 12 сарын 2-ны өдөр хүлээж авсан. Зээл нь хөвөгч хүүтэй ба 2026 оны 11 сарын 30-ны болон 2028 оны 11 сарын 30-ны өдөр тус тус төлөгдөж дуусна.

4. Респонсбилити АГ

Банк 2022 оны 6 сарын 29-ны өдөр Респонсбилити хөрөнгө оруулалтын компанийн удирддаг Дэлхийн уур амьсгалын хамтын ажиллагааны сантай 2021 оны 6 сарын 11-ны өдөр байгуулсан зээлийн гэрээний дагуу 8 ам.сая долларын зээл авсан. Зээлийн зорилго нь Монгол Улсад сэргээгдэх эрчим хүч, эрчим хүчний хэмнэлттэй ногоон зээл, төслүүдийг дэмжих юм. Зээл нь хөвөгч хүүтэй ба 14 сарын хөнгөлөлттэй хугацаатай, түүний дараа 3 удаагийн эргэн төлөлт хийгдэх хуваарьтай бөгөөд 2025 оны 6 сарын 17-ны өдөр төлөгдөж дуусна.

5. Австрийн хөгжлийн банк (OeEB)

Банк 2022 оны 2 сарын 7-ны өдөр Австрийн хөгжлийн банкнаас 2021 оны 12 сарын 16-ны өдөр байгуулсан зээлийн гэрээний дагуу 20 ам.сая долларын зээл авсан. Зээл нь Монгол Улс дахь бичил, жижиг, дунд бизнесийг дэмжих зорилготой ба орлогын 50% нь хөдөө орон нутгийн харилцагч нарт зориулагдана. Зээл нь хөвөгч хүүтэй ба 1.5 жилийн хөнгөлөлттэй хугацаатай ба түүний дараагаас тэнцүү хэмжээгээр эргэн төлөлт хийгдэж, 2029 оны 11 сарын 30-ны өдөр төлөгдөж дуусна.

6. Өрийн бичиг

Банк 2022 оны 7 сарын 18-ны өдөр Симбиотикс СА-ын удирддаг 3 хөрөнгө оруулалтын санд нийт 4.75 сая ам.долларын өрийн бичиг гаргасан. Өрийн бичиг нь Монгол Улс дахь бичил, жижиг, дунд бизнесийг дэмжих зорилготой. Зээл нь хөвөгч хүүтэй ба 2025 оны 7 сарын 18-ны өдөр үндсэн төлбөр хүүгийн хамт төлөгдөж дуусна.

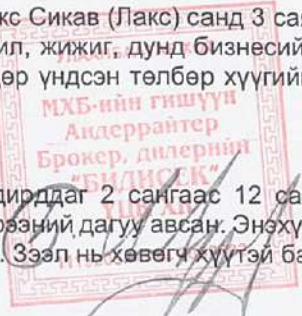
Банк 2022 оны 7 сарын 28-ны өдөр Симбиотикс СА-ын удирддаг Симбиотикс Сикав (Лакс) санд 4 сая ам.долларын өрийн бичиг гаргасан. Өрийн бичиг нь Монгол Улс дахь бичил, жижиг, дунд бизнесийг дэмжих зорилготой. Зээл нь хөвөгч хүүтэй ба 2025 оны 5 сарын 19-ны өдөр үндсэн төлбөр хүүгийн хамт төлөгдөж дуусна.

Банк 2022 оны 8 сарын 30-ны өдөр Симбиотикс СА-ын удирддаг Симбиотикс Сикав (Лакс) санд 3 сая ам.долларын өрийн бичиг гаргасан. Өрийн бичиг нь Монгол Улс дахь бичил, жижиг, дунд бизнесийг дэмжих зорилготой. Зээл нь хөвөгч хүүтэй ба 2024 оны 7 сарын 17-ны өдөр үндсэн төлбөр хүүгийн хамт төлөгдөж дуусна.

7. Дэвэллопинг ворлд маркетс

Банк 2022 оны 11 сарын 28-ны өдөр Дэвэллопинг ворлд маркетс-ийн удирддаг 2 сангаас 12 сая ам.долларын зээлийг 2022 оны 11 сарын 22-ны өдөр байгуулсан зээлийн гэрээний дагуу авсан. Энэхүү зээл нь Монгол Улс дахь бичил, жижиг, дунд бизнесийг дэмжих зорилготой. Зээл нь хөвөгч хүүтэй ба

2023 5 29.1

ХААН БАНК ХХК
ОН
БҮРТГЭВ
2023.06.09

ХААН БАНК ХХК
Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

21. Зээлээр авсан санхүүжилт (Үргэлжлэл)

Гадаадын санхүүгийн байгууллагуудаас зээлсэн эх үүсвэр (Үргэлжлэл)

2 жилийн хөнгөлөлттэй хугацаатай, түүний дараа 2 удаагийн эргэн төлөлт хийгдэх хуваарьтай бөгөөд 2025 оны 11 сарын 28-ны өдөр төлөгдөж дуусна.

8. Эргэн төлөлт

Тайлант хугацааны турш Банк нийт 82.3 сая ам.долларын давуу эрхт зээл болон ерийн бичгийн эргэн төлөлтийг гэрээ бүрийн эргэн төлөгдөх хуваарийн дагуу бүрэн төлсөн.

Худалдааны санхүүжилт

Тайлант хугацааны туршид нийт 39,782 сая төгрөгийн эргэн төлөлтийг хийж, 30,149 сая төгрөгийн нэмэлт санхүүжилт авсан байна. Бүх худалдааны санхүүжилт нь ам.доллар болон еврогоор илэрхийлэгдсэн. Худалдааны санхүүжилт нь жилийн суурь хүүний түвшин дээр нэмэх нь 0.60% - 5.96% хүүтэй ба 7 хүртэлх жилийн хугацаатай.

Засгийн газраас санхүүжсэн эх үүсвэр

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн байдлаар Төрийн байгууллагаас авсан зээлийн хувьд дараах томоохон эргэн төлөлт хийгдэж, шинээр санхүүжилт орж ирсэн:

Монголбанк

Ипотекийн зээлээр баталгаажсан санхүүжилт

Банк Ипотекийн зээлээр баталгаажсан санхүүжилтийн хөтөлбөрийн хүрээнд Монголбанкнаас жилийн 1% - 4% хүүтэй санхүүжилт авч, энэ санхүүжилтээр харилцагчдад жилийн 6% хүүтэй орон сууцны зээл олгодог. 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Банк нийт 163,285,112 мянган төгрөгийн ипотекийн зээлийн нэмэлт санхүүжилтийг авсан.

ХБНГУ-ын КФВ банкны ЖДҮ-ийг хөгжүүлэх төслийн зээл

2002 оны 4-р сард Монгол Улсын Засгийн газар болон ХБНГУ-ын КФВ банк хооронд ЖДБЭ-ийн үйлдвэрлэл, хөдөө аж ахуй, санхүүгийн салбарыг хөгжүүлэх зээлийн гэрээг байгуулсан. Энэхүү гэрээний хүрээнд 2020 оны 9 сарын 16-ны өдөр Банк болон Монголбанкны хооронд зээлийн гэрээ байгуулагдаж, Банк нийт 3.2 тэрбум төгрөгийн эх үүсвэрийг авсан. Зээл жилийн 5% хүүтэй бөгөөд 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 1.8 тэрбум төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна.

Шатахууны нөөцийн зээл

Шатахууны нөөц бүрдүүлэх төслийн зээлийг Монголбанк, Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яамтай хамтран хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд 2022 оны 9-р сард ерөнхий гэрээг байгуулсан. Эрсдэл хариуцсан дэд захирлын 05/301 тоот тогтоолын дагуу шатахууны нөөцийн зориулалтаар дахин санхүүжүүлэх зээл олгогдоно. Зээл жилийн 6% хүүтэй бөгөөд 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 110.9 тэрбум төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна. Зээлийн хугацаа 2023 оны 12-р сард төлөгдөж дуусна.

Шатахууны урьдчилгаа төлбөрийн зээл.

Шатахууны урьдчилгаа төлбөрийн төслийн зээлийг Монголбанк, Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яамтай хамтран хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд 2022 оны 4-р сард ерөнхий гэрээг байгуулсан. Эрсдэл хариуцсан дэд захирлын 05/10 тоот санамж бичгийн дагуу шатахууны нөөцийн зориулалтаар дахин санхүүжүүлэх зээл олгогдоно. Зээлийн хугацаа 2023 оны 12 дугаар сард төлөгдөж дуусна.

Алт-2 хөтөлбөрийн төслийн зээл

Алт-2 хөтөлбөрийн төслийн зээлийг /Урьдчилгаа төлбөр ба урт хугацаат/ Монголбанктай хамтран хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд 2020 оны 6-р сард ерөнхий гэрээг байгуулсан. Урьдчилгаа төлбөрийн зээлийн хугацаа 2022 оны 12-р сард дууссан, урт хугацаат санхүүжилтийн зээлийн төсөл 3 зээлдэгч үлдсэн бөгөөд зээлийн сүүлийн хугацаа 2025 оны 9-р сард төлөгдөж дуусна.

Сангийн яам / Японы олон улсын хамтын ажиллагааны банк

Монгол Улсын Засгийн газар, Японы Олон улсын хамтын ажиллагааны банк (Жайка) хооронд байгуулсан зээлийн гэрээний 1-р хавсралтын дагуу Жайка олон улсын хамтын ажиллагааны нийгэмлэгээс "Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх, байгаль орчныг хамгаалах хоёр шатлалт зээлийн төсөл"-ийг санхүүжүүлэх зорилгоор 5 тэрбум иенийн зээл олгохоор болсон.

2023.5.29

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

21. Зээлээр авсан санхүүжилт (Үргэлжлэл)

Засгийн газраас санхүүжсэн эх үүсвэр (үргэлжлэл)

Энэхүү гэрээний хүрээнд 2007 оны 5 сарын 14-ний өдөр Банк 77,423 сая төгрөг, 3.2 сая ам.долларын санхүүжилт авсан. Төгрөгийн зээлийн хувьд хүү нь арилжааны банкуудын өмнөх 12 дугаар сарын хугацаагүй хадгаламжийн дундаж хүүтэй тэнцүү, ам.долларын зээлийн хувьд хүү нь 6 сарын ЛИБОР дээр 1% хүү нэмсэнтэй тэнцүү байдлаар тогтоосон байдаг. 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар зээлийн үлдэгдэл 32,954 сая төгрөг (2021: 33,815 сая төгрөг) байсан ба зээл 2030 онд төлөгдөж дуусна.

Сангийн яам – Азийн Хөгжлийн Банк

Хөдөө аж ахуйн болон Хөдөөгийн хөгжлийг дэмжих төсөл (АХБ)

2015 оны 10 сарын 28-ны өдөр Монгол Улсын засгийн газар Азийн хөгжлийн банктай "Хөдөө аж ахуйн болон хөдөөгийн хөгжлийн төслийн нэмэлт санхүүжилт"-ын 3287-МОН, 3288 МОН (СФ) тоот дамжуулан зээлдүүлэх гэрээнүүдийг байгуулсан. Энэхүү нэмэлт гэрээний хүрээнд Банк нь Сангийн яамтай 2016 оны 5 сарын 5-ны өдөр зээлийн гэрээг байгуулсан бөгөөд тайлагналын өдрийн байдлаар нийт 33,836 сая төгрөгийн санхүүжилтийг хүлээн авсан. Зээл нь хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэхэд зориулагдсан. 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар зээлийн үлдэгдэл нь 25,524 сая төгрөг ба жилийн 4.5% хүүтэй байна.

Зээлийн батлан даалтын сан

Азийн хөгжлийн банкны "Зээлийн батлан даалтын тогтолцоог дэмжих замаар эдийн засгийг төрөлжүүлэх, ажил эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх" төслийн зээлийг хэрэгжүүлэх хүрээнд Банк нь Зээлийн батлан даалтын сантай "Батлан даалтын ерөнхий гэрээ"-г байгуулсан. Төслийн зээлийн хүрээнд Банк 2.9 тэрбум төгрөгийн батлан даалтын эх үүсвэр хүлээн авсан бөгөөд санхүүжилтийн зардал нь жилийн 5% байна. 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар зээлийн үлдэгдэл нь 3.938 тэрбум төгрөг байгаа ба 2030 оны 6-р сард төлөгдөж дуусна.

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам – Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сан

(i) Хөдөлмөрийн зах зээлийг дэмжих бичил зээл

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамтай "Хөдөлмөрийн зах зээлийг дэмжих туршилтын хөтөлбөр" -ийн хүрээнд 2019 оны 10 сарын 10-ны өдөр "Бичил бизнес эрхлэгчдийг дэмжих арга хэмжээний хүрээнд олгох жижиг зээлийг дамжуулан зээлдүүлэх гэрээ"-г байгуулан хамтран ажиллаж байна. Жилийн хүү нь 3.3% байна. 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар зээлийн үлдэгдэл нь 4.01 тэрбум төгрөг ба 2023 оны 10-р сард төлөгдөж дуусна.

(ii) Хөдөлмөрийн зах зээлийг дэмжих бичил зээл

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамтай "Хөдөлмөрийн зах зээлийг дэмжих туршилтын хөтөлбөр" -ийн хүрээнд 2020 оны 10 сарын 22-ны өдөр "Бичил бизнес эрхлэгчдийг дэмжих арга хэмжээний хүрээнд олгох жижиг зээлийг дамжуулан зээлдүүлэх гэрээ"-г байгуулан хамтран ажиллаж байна. Жилийн хүү нь 6.77% байна. 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар зээлийн үлдэгдэл нь 0.586 тэрбум төгрөг ба 2024 оны 10-р сард төлөгдөж дуусна.

Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам

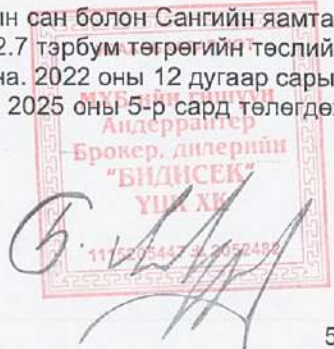
Жижиг дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сангийн урт хугацаат хөнгөлөлттэй зээл

Банк 2019 оны 8 сарын 2-ны өдөр Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамтай "Ерөнхий нөхцөл тохиролцох хамтран ажиллах гэрээ"-г байгуулсан. Төслийн хүрээнд Банк 21 тэрбум төгрөгийн төслийн зээлийн эх үүсвэр хүлээн авсан бөгөөд эх үүсвэрт тооцох жилийн хүү нь 1.8% байна. 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар зээлийн үлдэгдэл 9.7 тэрбум төгрөг байсан ба 2025 оны 4-р сард төлөгдөж дуусна.

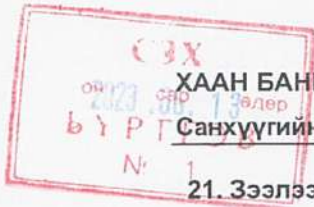
Зах зээл ба Бэлчээрийн удирдлагын хөгжил

Банк 2020 оны 5 сарын 15-ны өдөр Хөдөө аж ахуйн хөгжлийн олон улсын сан болон Сангийн яамтай хамтран "Хамтран ажиллах гэрээ"-г байгуулсан. Төслийн хүрээнд Банк 2.7 тэрбум төгрөгийн төслийн эх үүсвэр хүлээн авсан бөгөөд эх үүсвэрт тооцох жилийн хүү нь 5% байна. 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар зээлийн үлдэгдэл 4.1 тэрбум төгрөг байгаа ба 2025 оны 5-р сард төлөгдөж дуусна.

Дээрх бүх зээлийн санхүүжилт нь барьцаагүй.

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

21. Зээлээр авсан санхүүжилт (Үргэлжлэл)

Засгийн газраас санхүүжсэн эх үүсвэр (үргэлжлэл)

Зээлийн гэрээнүүдийн ихэнх нь тодорхой шалгуур үзүүлэлтүүдийг хангаж байхыг Банкнаас шаарддаг ба тус нөхцөлүүдийг дараах төрлүүдэд ангилан үзүүлж болно:

- Өөрийн хөрөнгийн харьцаа (эрсдэлээр жинлэсэн өөрийн хөрөнгийн харьцаа, 1 дүгээр зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө болон нийт хөрөнгийн харьцаа);
- Санхүүгийн эрсдэлийн холбогдох харьцаа үзүүлэлтүүд (нийт гадаад валютын нээлттэй позиц, нэгж гадаад валютын арилжааны эрсдэлийн харьцаа, төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын харьцаа, хүүгийн хөшүүргийн харьцаа);
- Зээлтэй холбоотой харьцаа үзүүлэлтүүд (хамгийн том зээлдэгчид болон өөрийн хөрөнгийн харьцаа, холбоотой талын зээлийн харьцаа, нийт томоохон нөлөөллийн харьцаа, чанаргүй зээлийг нийт зээлд харьцуулсан харьцаа, нээлттэй зээлийн эрсдэлийн харьцаа, сангаас хаасан зээлийн нийт зээлд эзлэх харьцаа);
- Бусад харьцаа үзүүлэлтүүд (зардал орлогын харьцаа, зээл хадгаламжийн харьцаа, нийт хөрөнгийн өгөөж болон өөрийн хөрөнгийн өгөөжийн хамгийн бага дүн).

22. Бусад өглөг

<i>Мянган төгрөгөөр</i>	2022 оны 12 дугаар сарын 31	2021 оны 12 дугаар сарын 31
<i>Бусад санхүүгийн өр төлбөр:</i>		
Өглөг болон хуримтлагдсан өр төлбөр	34,910,447	31,887,840
Хойшлогдсон клирингийн төлбөр тооцоо	58,248,972	19,563,551
Картын түр өглөг	35,796,352	33,486,434
Балансын гадуурх үүргийн нөөц (Тодруулга 35)	6,206,949	5,874,105
<i>Бусад санхүүгийн бус өр төлбөр:</i>		
Цалингийн өглөг	10,066,639	9,066,673
Орлогын албан татавараас бусад татварын өглөг	937,273	852,491
Хойшлогдсон орлого	316,577	30,000
Нийт бусад өглөг	146,483,209	100,761,094

Хойшлогдсон клирингийн төлбөр тооцоо болон картын түр өглөг нь төлөх бэлэн мөнгө болон төлбөр тооцоотой хамааралтай байдаг. Холбогдох төлбөр нь дараа ажлын өдөрт бүрэн төлөгддөг.

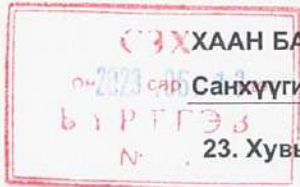
23. Хувьцаат капитал, бусад нөөц ба ногдол ашиг

Хувьцаат капитал

	Энгийн хувьцааны тоо, олгосон болон бүрэн төлсөн		<i>Мянган төгрөгөөр</i>	
	2022 оны 12 дугаар сарын 31	2021 оны 12 дугаар сарын 31	2022 оны 12 дугаар сарын 31	2021 оны 12 дугаар сарын 31
Нийт энгийн хувьцаа	1,720,978,200	172,097,820	172,097,820	172,097,820
2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нийт энгийн хувьцаа	1,720,978,200	172,097,820	172,097,820	172,097,820

Дараах хүснэгтэд энгийн болон халаасны хувьцааны 2022 болон 2021 онуудын өөрчлөлт, хөдөлгөөнийг харууллаа:

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

23. Хувьцаат капитал, бусад нөөц ба ногдол ашиг (Үргэлжлэл)

	Энгийн хувьцаа	Халаасны хувьцаа	Энгийн хувьцаа	Халаасны хувьцаа
	Хувьцааны тоо		Мянган төгрөгөөр	
2022 оны 1-р сарын 1-ний өдрөөр	172,097,820	–	172,097,820	–
Нэгж хувьцаа хуваах (1т 10)	1,548,880,380	–	–	–
2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр	1,720,978,200	–	172,097,820	–
2021 оны 1-р сарын 1-ний өдрөөр	6,599,006	862,412	58,071,253	7,589,226
Цуцалсан халаасны хувьцаа	(862,412)	(862,412)	(7,589,226)	(7,589,226)
Нэрлэсэн үнийн өсөлт	–	–	121,615,793	–
Нэгж хувьцаа хуваах (1т 30)	166,361,226	–	–	–
2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр	172,097,820	–	172,097,820	–

2021 оны 9 сарын 1-ний өдөр Монголбанкнаас тухайн өдрөөрх бүх халаасны хувьцааг цуцлах хүсэлтийн зөвшөөрлийг Банк хүлээн авсан.

2021 оны 9 сарын 9-ний өдөр Монголбанкнаас энгийн хувьцааны нэрлэсэн үнийг Банкны хуримтлагдсан ашгаас 8,800 төгрөгөөс 30,000 төгрөг болгон нэмэгдүүлж холбогдох суутганы татварын хамт 141,808,605 мянган төгрөгөөр хуримтлагдсан ашгийг бууруулах хүсэлтийн зөвшөөрлийг хүлээн авсан.

2021 оны 10 сарын 11-ний өдөр 1 энгийн хувьцааг 30 хуваан, энгийн хувьцааны тоог 5,736,594-өөс 172,097,820 болгон өсгөх хүсэлтийн зөвшөөрлийг Монголбанкнаас хүлээн авсан. Үүний үр дүнд нэгж энгийн хувьцааны нэрлэсэн үнэ 30,000 төгрөгөөс 1,000 төгрөг болон буурсан.

2021 онд дээрх Монголбанкны зөвшөөрлүүдийн дагуу дараах гүйлгээнүүдийг хийж гүйцэтгэсэн:

1. Банк халаасны хувьцааг цуцалсан, үүний үр дүнд 7,589,226 мянган төгрөгөөр халаасны хувьцаа болон энгийн хувьцааг бууруулсан.
2. Банк хуримтлагдсан ашгаас энгийн хувьцааны нэрлэсэн үнийг 8,800 төгрөгөөс 30,000 болгон өсгөж энгийн хувьцааны нийт дүнг 121,615,793 төгрөгөөр өсгөсөн.
3. Банк нэгж хувьцааг 30 хуваахаар шийдвэрлэснээр энгийн хувьцааны тоо 166,361,226-р өсөж энгийн хувьцааны нэрлэсэн үнэ 30,000 төгрөгөөс 1,000 төгрөг болон буурсан.

Монголбанкны зөвшөөрлийн дагуу 2021 оны 6 сарын 18-ны өдөр Банк хувьцаа эзэмшигчиддээ 200,000,000 мянган төгрөгийн ногдол ашиг тараасан.

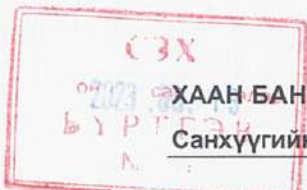
2022 оны 6 сарын 7-ны өдөр Монголбанкнаас Банкны нэгж хувьцааг 10 хуваах хүсэлтийг зөвшөөрснөөр энгийн хувьцааны тоо ширхэг 1,720,978,200 болж нэрлэсэн үнэ нь 100 төгрөг болсон.

Монголбанкны зөвшөөрлийн дагуу 2022 оны 7 сарын 7-ны өдөр Банк хувьцаа эзэмшигчиддээ 200,149,765 мянган төгрөгийн ногдол ашиг тараасан.

Банкны хувьцаа эзэмшигчдийн өмчлөлийн хувь хэмжээ 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний болон 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар дараах байдалтай байна:

	2022 оны 12 дугаар сарын 31	2021 оны 12 дугаар сарын 31
Эйч Эс Холдингс ХХК	45.55%	45.55%
Таван Богд Трейд ХХК	25.31%	25.31%
Д.Хулан	14.69%	14.69%
Эйч.Эс Интернэйшнл (Ази) Лимитед Компани	9.75%	14.45%
Хувь хүмүүс (АХХАХ)	4.70%	–
Нийт энгийн хувьцаа	100.00%	100.00%

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

23. Хувьцаат капитал, бусад нөөц ба ногдол ашиг (Үргэлжлэл)

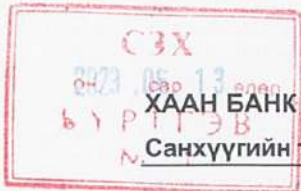
Эйч Эс Интернэйшнл (Ази) Лимитед Компани нь Хонг Конг улсад үйл ажиллагаагаа явуулдаг, Эйч Эс Холдингс ХХК-ийн 100%-ийн эзэмшлийн охин компани юм. 2022 оны 1 сарын 28-ны өдөр Банкны Ажилчдын хувьцаа худалдан авах хөтөлбөрийн хүрээнд хувьцаа эзэмшигчдийн бүтцэд өөрчлөлт оруулах хүсэлтийг Монголбанкнаас зөвшөөрсөн. Хөтөлбөрийн хүрээнд Банкны хувьцаа эзэмшигч болох Эйч Эс Интернэйшнл (Ази) Лимитед Компани нь зах зээлийн үнээр Банкны ажилтнуудад өөрийн эзэмшлийн хувьцааны хэсгээс зарсан. Хувьцааны үнийг бодит үнэ цэнээр тооцсон тул нягтлан бодох бүртгэлийн ямар нэгэн нөлөө Банкинд үүсээгүй. Монголбанкны зөвшөөрлийн дагуу АХХАХ-д хамрагдсан ажилтнууд Банкны хувьцаа эзэмшигчдийн бүтцийн өөрчлөлтийн дагуу хувьцаа эзэмшигчид болж бүртгүүлсэн.

Бусад нөөц

Мянган төгрөгөөр	Мөнгөн гүйлгээний хейджийн нөөц	Бусад дэлгэрэнгүй орлогод хүлээн зөвшөөрөгдөх бодит үнэ цэнэ (БДОБҮЦ)-ээр бүртгэгдэх нөөц	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний нөөц	Нийт бусад нөөц
2022 оны 12 дугаар сарын 31-нээр				
2022 оны 1 сарын 1-нээр	(1,670,161)	5,564,266	90,384,720	94,278,825
Хорогдуулалт	-	-	(2,000,622)	(2,000,622)
Бодит үнэ цэнээр бусад дэлгэрэнгүй орлогод бүртгэгдэх хөрөнгө оруулалтын бодит бус гарз	-	(12,022,518)	-	(12,022,518)
Хейджийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийн олз (Тодруулга 11)	81,958,751	-	-	81,958,751
Ашиг, алдагдлын тайлан руу ангилагдсан хейджийн хэрэглүүрийн дахин үнэлгээ	(94,832,472)	-	-	(94,832,472)
Ашиг, алдагдалд дахин ангилагдсан хэрэгжсэн цэвэр гарз	1,207,248	-	-	1,207,248
Бусад дэлгэрэнгүй орлогод бүртгэгдэх хойшлогдсон татварын хөрөнгө (Тодруулга 31.2)	2,916,619	3,005,629	-	5,922,248
Бусад дэлгэрэнгүй орлогын цэвэр өөрчлөлт	(8,749,854)	(9,016,889)	(2,000,622)	(19,767,365)
2022 оны 12 дугаар сарын 31-нээр	(10,420,015)	(3,452,623)	88,384,098	74,511,460

Мянган төгрөгөөр	Мөнгөн гүйлгээний хейджийн нөөц	Бусад дэлгэрэнгүй орлогод хүлээн зөвшөөрөгдөх бодит үнэ цэнэ (БДОБҮЦ)-ээр бүртгэгдэх нөөц	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний нөөц	Нийт бусад нөөц
2021 оны 12 дугаар сарын 31-нээр				
2021 оны 1-р сарын 1-нээр	6,791,008	13,140,012	92,638,403	112,569,423
Хорогдуулалт	-	-	(2,253,683)	(2,253,683)
Бодит үнэ цэнээр бусад дэлгэрэнгүй орлогод бүртгэгдэх хөрөнгө оруулалтын бодит бус гарз	-	(10,100,994)	-	(10,100,994)
Хейджийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийн гарз (Тодруулга 11)	(11,233,271)	-	-	(11,233,271)
Ашиг, алдагдлын тайлан руу ангилагдсан хейджийн хэрэглүүрийн дахин үнэлгээ	121,608	-	-	121,608
Ашиг, алдагдалд дахин ангилагдсан хэрэгжсэн цэвэр гарз	(169,896)	-	-	(169,896)
Бусад дэлгэрэнгүй орлогод бүртгэгдэх хойшлогдсон татварын хөрөнгө (Тодруулга 31.2)	2,820,390	2,525,248	-	5,345,638
Бусад дэлгэрэнгүй орлогын цэвэр өөрчлөлт	(8,461,169)	(7,575,746)	(2,253,683)	(18,290,598)
2021 оны 12 дугаар сарын 31-нээр	(1,670,161)	5,564,266	90,384,720	94,278,825

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

24. Хүү болон түүнтэй адилтгах орлого

<i>Мянган төгрөгөөр</i>	2022	2021
<i>Үр ашигт хүүгийн аргаар тооцсон хүүгийн орлого</i>		
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	1,073,427,355	848,640,512
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө	204,955,610	236,116,893
Хорогдуулсан ертгөөр бүртгэх ерийн хэрэглүүр	40,739,993	42,679,618
Бодит үнэ цэнээр бусад дэлгэрэнгүй орлогод бүртгэгдэх ерийн хэрэглүүр	8,268,189	10,327,272
Бусад банкинд байршуулсан хөрөнгө	-	2,187,341
Үр ашигт хүүгийн аргаар тооцсон нийт хүүгийн орлого	1,327,391,147	1,139,951,636

Бусад хүү болон түүнтэй адилтгах орлого

<i>Мянган төгрөгөөр</i>	2022	2021
<i>Бодит үнэ цэнээр ашиг, алдагдалд бүртгэгдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа</i>	22,634,596	26,166,587
<i>Бодит үнэ цэнээр ашиг, алдагдалд бүртгэгдэх ерийн хэрэглүүр</i>	17,339,939	12,650,715
Нийт бусад хүү болон түүнтэй адилтгах орлого	39,974,535	38,817,302

25. Хүү болон түүнтэй адилтгах зардал

<i>Мянган төгрөгөөр</i>	2022	2021
<i>Харилцагчдын харилцах, хадгаламж</i>	368,195,946	452,518,952
<i>Зээлээр авсан санхүүжилт</i>	73,123,072	45,930,148
<i>Бусад банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж</i>	27,636,217	36,154,030
<i>Хейджийн эрхтэй своп хэлцлийн хүүгийн зардал</i>	6,915,692	7,702,508
Нийт хүүгийн зардал	475,870,927	542,305,638

Бусад хүү болон түүнтэй адилтгах зардал

<i>Мянган төгрөгөөр</i>	2022	2021
<i>Хейдж хангаагүй своп хэлцлийн хүүгийн зардал</i>	3,414,988	473,771
<i>Түрээсийн өглөг</i>	1,798,399	1,412,573
Нийт бусад хүү болон түүнтэй адилтгах зардал	5,213,387	1,886,344

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

26. Шимтгэл, хураамжийн цэвэр орлого

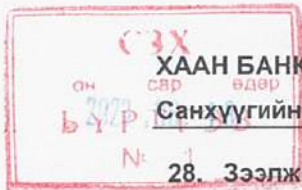
Мянган төгрөгөөр	2022	2021
Шимтгэл, хураамжийн орлого		
Картын үйлчилгээний шимтгэл, хураамж	129,002,513	105,762,601
Мобайл болон интернэт банкны үйлчилгээний шимтгэл, хураамж	110,782,991	85,574,485
Төлбөр тооцооны гүйлгээний шимтгэл, хураамж	13,467,905	12,425,951
Батлан даалт болон баталгааны шимтгэл, хураамж	3,419,825	3,014,109
Мөнгөн гүйлгээний шимтгэл, хураамж	2,359,702	705,300
Шилжүүлгийн шимтгэл, хураамж	305,274	292,944
Бусад	4,128,433	4,311,017
Нийт шимтгэл, хураамжийн орлого	263,466,643	212,086,407
Шимтгэл, хураамжийн зардал		
Мобайл үйлчилгээний шимтгэл, хураамж	22,950,674	18,456,766
Картын үйлчилгээний шимтгэл, хураамж	16,972,997	11,522,425
Төлбөр тооцооны гүйлгээний шимтгэл, хураамж	6,833,556	4,162,119
Гадаад валютын арилжааны шимтгэл, хураамж	1,030,614	704,728
Эрсдэл хуваасны шимтгэл, хураамж	-	1,088,252
Нийт шимтгэл, хураамжийн зардал	47,787,841	35,934,290
Цэвэр шимтгэл, хураамжийн орлого	215,678,802	176,152,117

27. Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн цэвэр олз / (гарз)

Мянган төгрөгөөр	2022	2021
Хейджийн хэрэгжсэн цэвэр гарз	(1,268,618)	(230,192)
Хейджийн үр өгөөжгүй хэсэг	15,273,535	929,888
Хейдж хангаагүй своп хэлцлийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт	1,873,472	(902,073)
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн нийт цэвэр олз	15,878,389	(202,377)

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

28. Зээлжих эрсдэлийн сан

Дараах хүснэгтэд ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэгдсэн тайлант жилийн санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн ХБЭА-ын сангийн зардал/(буцаалт)-ыг харуулав:

Мянган төгрөгөөр	2022	2021
<i>ХБЭА-ын сангийн цэвэр зардал/(буцаалт):</i>		
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө (Тодруулга 7)	931,403	113,958
Монголбанкны заавал байлгах нөөц (Тодруулга 8)	1,969,109	607,059
Бусад банкуудад байршуулсан хөрөнгө	-	(1,921,474)
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа (Тодруулга 12)	138,534,121	64,813,558
Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэгдэх өрийн хэрэглүүр (Тодруулга 9)	2,640,432	3,675,255
Бодит үнэ цэнээр бусад дэлгэрэнгүй орлогод бүртгэгдэх өрийн хэрэглүүр (Тодруулга 9)	(1,767,018)	227,861
Балансын гадуурх үүрэг (Тодруулга 35)	332,843	1,093,956
Бусад хөрөнгө (Тодруулга 13)	873,348	19,203,282
Нийт ХБЭА-ын сангийн зардал	143,514,238	87,813,455
<i>Бусад санхүүгийн хөрөнгийн цэвэр зардал/(буцаалт)</i>		
Өмчлөх бусад хөрөнгө (Тодруулга 13)	(78,812)	5,985
Нийт дүн	(78,812)	5,985

29. Бодит үнэ цэнээр ашиг, алдагдалд бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгийн гарз

Мянган төгрөгөөр	2022	2021
МИК-ийн зээлийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт	9,019,495	6,444,501
Бодит үнэ цэнээр ашиг, алдагдалд бүртгэгдэх (ААБҮЦ) санхүүгийн хөрөнгө оруулалтын бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт	-	2,327,236
Бодит үнэ цэнээр ашиг, алдагдалд бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгийн нийт гарз	9,019,495	8,771,737

Монгол Улсын Засгийн газраас Ковид-19 цар тахлын улмаас иргэд, аж ахуйн нэгжүүдийн зээлийн дарамтыг бууруулах хэд хэдэн арга хэмжээнүүдийг авсан. Эдгээрийн нэг нь зээлдэгчдийн зээлийн төлбөрийг хойшлуулсан ба ялангуяа засгийн газрын санхүүжилттэй ипотекийн зээлүүдийн төлбөрийг хойшлуулсан. Энэ нь бодит үнэ цэнээр ашиг, алдагдалд бүртгэгдэх ипотекийн зээлийн багцын бодит үнэ цэнийг бууруулсан.

2023 5 29

№ Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

30. Үйл ажиллагааны зардал

Мянган төгрөгөөр	2022	2021
Цалин, хөлс ба урамшуулал	138,612,201	111,883,783
Тоног төхөөрөмжийн засварын зардал	63,705,516	56,251,238
Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл (Тодруулга 14)	54,489,263	54,368,851
Биет бус хөрөнгийн хорогдуулалт (Тодруулга 15)	20,643,564	17,703,043
Мөнгөн хадгаламжийн даатгалын шимтгэл	18,676,189	20,428,529
Эрүүл мэнд, нийгмийн даатгалын шимтгэл	16,948,218	12,513,796
Барилга, байшингийн засварын зардал	16,020,919	11,759,264
Маркетинг, зар сурталчилгааны зардал	8,808,130	6,865,509
Оффисын бараа материал, хангамжийн зардал	8,719,117	7,212,918
Ашиглах эрхтэй хөрөнгийн элэгдэл (Тодруулга 16)	7,623,736	7,511,435
Орлогын албан татвараас бусад татварын зардал	6,087,663	2,553,539
Харуул хамгаалалтын үйлчилгээ	5,768,829	6,486,840
Хадгаламж тогтворжуулах сангийн зардал	3,687,185	–
Тээврийн зардал	3,650,044	2,198,026
Судалгааны зардал	3,394,837	1,305,777
Мэдээлэл, харилцаа холбооны зардал	3,224,255	2,639,263
Мэргэжлийн үйлчилгээний зардал	2,698,269	4,131,625
Арга хэмжээний зардал	2,185,960	1,216,125
Сургалтын зардал	1,648,789	1,491,360
Албан томилолтын зардал	1,623,042	621,257
Даатгалын зардал	1,571,307	1,506,295
Богино хугацаат түрээсийн зардал	1,543,698	1,160,857
Бусад зардал	20,712,474	16,367,852

Нийт дүн 412,043,205 348,177,182

Мянган төгрөгөөр 2022 2021

Эрүүл мэнд ба нийгмийн даатгалын шимтгэл:		
Эрүүл мэнд ба нийгмийн даатгалын сан	5,423,430	4,004,415
Тэтгвэрийн даатгалын сан	11,524,788	8,509,381

Нийт дүн 16,948,218 12,513,796

2023.06.09

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

31. Орлогын албан татвар

31.1 Орлогын албан татварын зардал

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний болон 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн орлогын албан татварын зардлын бүрэлдэхүүнд:

Мянган төгрөгөөр	2022	2021
Тайлант жилийн татвар		
Тайлант жилийн татварын зардал:	136,009,119	92,571,808
Хойшлогдсон татвар:		
Түр зөрүү үүссэнтэй холбоотой болон татарын алдагдал	6,051,906	2,458,192
Нийт орлогын албан татварын зардал:	142,061,025	95,030,000

Банк санхүүгийн тайлагналын зорилгоор орлогод суурилан албан татварыг тооцоолдог бөгөөд орлогын албан татварын зорилгоор татвар ногдохгүй орлого болон татвараас хасагдахгүй зардлын хувьд тохируулга хийх замаар орлогын албан татварын зардлыг тодорхойлдог. Банк нь Монгол Улсын татварын хууль тогтоомжийн дагуу 6 тэрбум төгрөг (2021: 6 тэрбум төгрөг) хүртэлх татвар ногдох орлогоос 10%, 6 тэрбум төгрөг (2021: 6 тэрбум төгрөг)-өөс илүү гарсан дүнгээс 25%-ийн орлогын албан татвар төлдөг. Засгийн Газрын бондын хүүгийн орлого нь хуулийн дагуу татвар ногдохгүй орлого болно. Харилцагчдад олгосон чанаргүй зээл ба урьдчилгааны үнэ цэнийн бууралтын гарз нь орлогын татварын зорилгоор хасагдах зардал болно.

Татварын өмнөх ашгаас хуулиар тогтоосон хувь хэмжээгээр тооцож гаргасан орлогын албан татварын зардлыг Банкнд хүчин төгөлдөр үйлчлэх орлогын татварын хувь хэмжээгээр тооцож гаргасан орлогын албан татварын зардалд 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн байдлаар хэрхэн тохируулсныг дараах байдлаар үзүүлэв. Үүнд:

Мянган төгрөгөөр	2022	2021
Татварын өмнөх ашиг	590,833,224	386,559,083
25%-ийн орлогын албан татвар (2021: 25%)	147,708,306	96,639,771
Татвар ногдох орлогоос хасагдахгүй зардлын нөлөө	5,009,070	11,310,430
Татвараас чөлөөлөгдөх орлого-Засгийн газрын бонд	(8,866,357)	(11,621,277)
Татвараас чөлөөлөгдөх орлого-Бусад	(889,994)	(398,924)
Бага хувиар татвар ногдуулах орлогын нөлөө	(900,000)	(900,000)
Тайлант жилийн татварын зардал	142,061,025	95,030,000

2022 оны орлогын албан татварын үр ашигт хүүгийн хувь хэмжээ нь 24.09% (2021:24.6%) байна.

Монгол Улсын татварын хууль тогтоомжийн дагуу татвараас чөлөөлөгдөх орлогод Засгийн газрын бондын хүүний орлого орсон байна.

ХААН БАНК ХХК
Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

31.2 Хойшлогдсон татвар

Мянган төгрөгөөр	БДОБУЦ-ээр бүртгэгдэх өрийн болон өмчийн үнэт цаас	Санхүүгийн деривативын дахин үнэлгээ	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл	Нийт дүн
2022 оны 1 сарын 1	(1,854,755)	1,169,341	(3,894,179)	(4,579,593)
Бусад дэлгэрэнгүй орлогод хүлээн зөвшөөрсөн (Тодруулга 23)	3,005,629	2,916,619	-	5,922,248
Ашиг алдагдалд бүртгэсэн	-	(3,026,116)	(3,025,790)	(6,051,906)
2022 оны 12 дугаар сарын 31	1,150,874	1,059,844	(6,919,969)	(4,709,251)
2021 оны 1 сарын 1	(4,380,003)	(1,758,608)	(1,328,428)	(7,467,039)
Бусад дэлгэрэнгүй орлогод хүлээн зөвшөөрсөн (Тодруулга 23)	2,525,248	2,820,390	-	5,345,638
Ашиг алдагдалд бүртгэсэн	-	107,559	(2,565,751)	(2,458,192)
2021 оны 12 дугаар сарын 31	(1,854,755)	1,169,341	(3,894,179)	(4,579,593)

31.3 Орлогын албан татварын өглөг

Мянган төгрөгөөр	2022 оны 12 дугаар сарын 31	2021 оны 12 дугаар сарын 31
Орлогын албан татварын өглөг 1-р сарын 1-ний өдрөөр	2,167,852	6,155,494
Тайлант жилийн орлогын татварын зардал	136,009,119	92,571,808
Төлсөн татвар	(134,218,981)	(96,559,450)
Орлогын албан татварын өглөг 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр	3,957,990	2,167,852

32. Нэгж хувьцаанд ногдох ашиг

Банкинд хорогдуулсан энгийн хувьцаа байхгүй тул хорогдуулсан болон үндсэн ногдох ашиг ижил байна. Нэгж хувьцаанд ногдох ашгийг доорх байдлаар тооцоолсон:

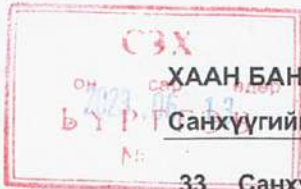
Мянган төгрөгөөр	2022 оны 12 дугаар сарын 31	2021 оны 12 дугаар сарын 31
Энгийн хувьцаа эзэмшигчдэд хамаарах ашиг – үндсэн болон хорогдуулсан	448,772,199	291,529,083
Нэгж хувьцаанд ногдох энгийн хувьцааны жинлэсэн дундаж тоо	1,720,978,200	1,720,978,200

Нэгж хувьцаанд ногдох ашиг

Мянган төгрөгөөр	2022 оны 12 дугаар сарын 31	2021 оны 12 дугаар сарын 31
Тухайн тайлангийн хугацаанд Банкны хувьцаа эзэмшигчдэд:		
Нэгж хувьцаанд ногдох ашиг, үндсэн	261	169
Нэгж хувьцаанд ногдох ашиг, хорогдуулсан	261	169

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

2023 - 0000101

БҮРТГЭВ-02

33. Санхүүгийн үйл ажиллагаанаас үүссэн өр төлбөрийн тохируулга

Банкны өр төлбөр болон түүний өөрчлөлт, хөдөлгөөнийг тайлант хугацаа бүрээр үзүүлэв. Мөнгөн гүйлгээний тайланд өрийн зүйлсийг санхүүжилт хэмээн тусгасан:

Мянган төгрөгөөр	Санхүүгийн үйл ажиллагаанаас үүссэн өр төлбөр			Нийт дүн
	Зээлээр авсан бусад санхүүжилт	Репо хэлцэл	Түрээсийн өглөг	
2022 оны 1 сарын 1-нээрх санхүүгийн үйл ажиллагаанаас үүссэн өр төлбөр				
Мөнгөн гүйлгээ	1,191,916,946	620,802,675	11,085,695	1,823,805,316
Орох мөнгөн урсгал	959,412,011	3,801,304,742	-	4,760,716,753
Гарах мөнгөн урсгал	(560,785,101)	(4,071,420,232)	(7,633,424)	(4,639,838,757)
Төлөгдсөн хүү	(51,736,874)	(9,158,839)	(1,798,399)	(62,694,112)
Мөнгөн бус гүйлгээ				
Шинэ түрээс	-	-	7,778,978	7,778,978
Хуримтлагдсан хүү	73,123,072	25,738,983	1,798,399	100,660,454
Гэрээний өөрчлөлтөөс үүссэн тохируулга	(2,275,457)	-	-	(2,275,457)
Гадаад валютын ханшийн тохируулга	167,278,120	-	-	167,278,120
2022 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх санхүүгийн үйл ажиллагаанаас үүссэн өр төлбөр				
	1,776,932,717	367,267,329	11,231,249	2,155,431,295

Мянган төгрөгөөр	Санхүүгийн үйл ажиллагаанаас үүссэн өр төлбөр			Нийт дүн
	Зээлээр авсан бусад санхүүжилт	Репо хэлцэл	Түрээсийн өглөг	
2021 оны 1 сарын 1-нээрх санхүүгийн үйл ажиллагаанаас үүссэн өр төлбөр				
Мөнгөн гүйлгээ	1,173,586,423	184,890,799	7,960,407	1,366,437,629
Орох мөнгөн урсгал	715,271,479	1,793,870,044	-	2,509,141,523
Гарах мөнгөн урсгал	(688,946,113)	(1,330,383,814)	(7,110,035)	(2,026,439,962)
Төлөгдсөн хүү	(50,944,520)	(45,541,082)	(1,412,573)	(97,898,175)
Мөнгөн бус гүйлгээ				
Шинэ түрээс	-	-	10,235,323	10,235,323
Хуримтлагдсан хүү	45,930,148	17,966,728	1,412,573	65,309,449
Гэрээний өөрчлөлтөөс үүссэн тохируулга	(868,353)	-	-	(868,353)
Гадаад валютын ханшийн тохируулга	(2,112,118)	-	-	(2,112,118)
2021 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх санхүүгийн үйл ажиллагаанаас үүссэн өр төлбөр				
	1,191,916,946	620,802,675	11,085,695	1,823,805,316

629
2023

34. Сегментийн шинжилгээ

Үйл ажиллагааны сегментүүд нь бизнесийн үйл ажиллагааны явцад орлого олж, зардал гаргадаг бүрэлдэхүүн хэсгээс бүрдэх бөгөөд үйл ажиллагааны үр дүнг үйл ажиллагааны ахлах шийдвэр гаргагч (CODM) тогтмол хянадаг ба санхүүгийн мэдээллийг сегмент бүрээр бүртгэх боломжтой байдаг. Үйл ажиллагааны ахлах шийдвэр гаргагч (CODM) нь Банкны гүйцэтгэх удирдлагын хорооны гишүүд юм. Үйл ажиллагааны ахлах шийдвэр гаргагч (CODM)-ийн үүргийг Банкны Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл хэрэгжүүлдэг.

Банк нь бүтээгдэхүүн, үйлчилгээнд суурилсан дараах таван бизнесийн үндсэн сегментэд үйл ажиллагаагаа явуулдаг:

- *Иргэдийн банк:* Хувийн банкны үйлчилгээ, харилцагчийн хувийн харилцах, хадгаламж, кредит болон дебит карт, хэрэглээний зээл, ипотекийн зээл зэрэг үйлчилгээнүүд орно.
- *ЖДБ-ийн банк:* Харилцах, хугацаагүй болон хугацаатай хадгаламжийн данс, овердрафт, зээл болон бусад зээлийн хэрэгсэл, бизнесийн зөвлөгөө болон бусад зөвлөгөөг өгөх үйлчилгээг үзүүлнэ.
- *Байгууллагын банк:* Харилцах, хугацаагүй болон хугацаатай хадгаламжийн данс, овердрафт, зээл болон бусад зээлийн хэрэгслийн үйлчилгээг үзүүлнэ.
- *Хөрөнгө удирдлагын үйл ажиллагаа:* Эрсдэлийн удирдлагын зорилгоор дериватив хэрэглүүрүүдийг ашиглах болон богино хугацаат байршуулалт, компани засгийн газрын өрийн үнэт цаас зэрэг түргэн хөрвөх хөрөнгөд хөрөнгө оруулалт хийсэн санхүүжилт болон төвлөрсөн эрсдэлийн удирдлагын үйл ажиллагаа нь хөрөнгө удирдлагын үйл ажиллагаа юм.
- *Бусад:* Төв оффисын үйл ажиллагаа болон Банкны байрны болон байгууллагын тодорхой зардлыг удирддаг төвлөрсөн хамтын үйлчилгээнүүд багтдаг.

Банк татварын өмнөх ашигт үндэслэн сегмент бүрийн ашигт ажиллагааг үнэлдэг.

Банк үйл ажиллагаагаа Монгол Улсад явуулдаг тул газарзүйн сегментийн талаар нэмэлт мэдээлэл байхгүй. Гадаад харилцагч болон хамтрагч байгууллагуудтай хийсэн гүйлгээний орлого нь 2022 болон 2021 онд Банкны нийт орлогын 10% ба түүнээс дээш хувийг эзлээгүй байна.

2023 5 29

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

34. Сегментийн шинжилгээ (Үргэлжлэл)

2022 оны 12 дугаар сарын 31-нээр

Мянган төгрөгөөр

	Иргэдийн банк	ЖДБ-ийн банк	Байгууллагын банк	Хөрөнгө удирдлага	Бусад	Нийт дун
Үр ашигт хүүгийн аргаар тооцоолсон хүүгийн орлого	705,350,047	126,482,564	151,375,202	253,963,792	90,219,542	1,327,391,147
Бусад адилтгах хүүгийн орлого	14,611,915	6,994,651	870,536	17,339,939	157,494	39,974,535
Хүүгийн зардал	(355,837,724)	(4,089,201)	(6,215,226)	(3,414,988)	(13,412,406)	(475,870,927)
Бусад адилтгах хүүгийн зардал	-	-	-	-	(1,798,399)	(5,213,387)
Сегмент хоорондын хүүгийн цэвэр орлого/(зардал)	78,019,744	(80,392,577)	(93,175,523)	(55,457,945)	151,006,301	-
ХҮҮ, ТҮҮНТЭЙ АДИЛТГАХ ОРЛОГЫН ЦЭВЭР АШИГ	442,143,982	48,995,437	52,854,989	116,114,428	226,172,532	886,281,368
Зээлжих эрсдэлийн сангийн зардал	(65,615,468)	(41,575,594)	(29,595,602)	(3,793,998)	(2,933,576)	(143,514,238)
Зээлжих эрсдэлийн сангийн дараах ХҮҮ, ТҮҮНТЭЙ АДИЛТГАХ ОРЛОГЫН ЦЭВЭР АШИГ	376,528,514	7,419,843	23,259,387	112,320,430	223,238,956	742,767,130
Шимтгэл, хураамжийн орлого	242,899,660	4,646,353	14,020,667	1,899,963	-	263,466,643
Шимтгэл, хураамжийн зардал	(46,693,127)	(29,819)	(21,363)	(1,043,512)	-	(47,787,841)
ХӨ-өөр хэмжигдэх бусад зээлийн эх үүсвэрийн гэрээний өөрчлөлтөөс үүссэн олз	-	-	-	2,275,457	-	2,275,457
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн цэвэр олз	-	-	-	15,878,389	-	15,878,389
Гадаад валютын арилжааны олз	11,249,047	1,331,775	3,395,724	16,822,499	-	32,799,045
Гадаад валютын ханшийн өөрчлөлтийн олз	-	-	-	6,574,939	-	6,574,939
БДӨБҮЦ-ээр бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгийн борлуулалтаас үүссэн (гарз)	-	-	-	(900,167)	-	(900,167)
ХӨ-өөр хэмжигдэх санхүүгийн хөрөнгийн гэрээний өөрчлөлтөөс үүссэн (гарз)	-	-	-	(7,225,649)	-	(7,225,649)
ААБҮЦ-ээр бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгөөс үүссэн (гарз)	-	-	-	(9,019,495)	-	(9,019,495)
Үйл ажиллагааны бусад орлого	482,102	40	-	3,549	3,831,943	4,317,634
Үйл ажиллагааны зардал	(159,361,332)	(4,759,852)	(3,818,024)	(4,821,009)	(239,282,988)	(412,043,205)
Бусад гарз, цэвэр дүнгээр	(507,792)	(1,344)	-	-	239,480	(269,656)
Татварын өмнөх ашиг	424,597,072	8,606,996	36,836,371	132,765,394	(11,972,609)	590,833,224
Нийт хөрөнгө	5,465,468,719	950,714,579	1,065,392,710	6,834,799,620	636,337,718	14,952,713,346
Нийт өр төлбөр	9,080,104,299	485,975,301	1,282,842,419	1,961,044,649	627,380,612	13,437,347,280
Капиталын зардал	25,175,184	264,100	-	-	48,001,901	73,441,185

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

34. Сегментийн шинжилгээ (Үргэлжлэл)

2021 оны 12 дугаар сарын 31-нээр

Мянган төгрөгөөр	Хөрөнгө			Нийт дүн
	Иргэдийн банк	ЖДБ-ийн банк	Байгууллагын банк	
Үр ашигт хүүгийн аргаар тооцоолсон хүүгийн орлого	594,001,245	97,527,389	110,511,745	1,139,951,636
Бусад адилтгах хүүгийн орлого	17,297,728	6,001,850	747,943	38,817,302
Хүүгийн зардал	(428,003,800)	(4,247,570)	(16,735,241)	(542,305,638)
Бусад адилтгах хүүгийн зардал	-	-	-	(1,886,344)
Сегмент хоорондын хүүгийн орлого/(зардал)	240,310,436	(55,526,415)	(47,345,777)	55,806,910
ХҮҮ, ТҮҮНТЭЙ АДИЛТГАХ ОРЛОГЫН ЦЭВЭР АШИГ	423,605,609	43,755,254	47,178,670	634,576,956
Зээлжих эрсдэлийн сангийн зардал	(19,701,328)	(24,778,194)	(20,843,995)	(87,813,455)
ЗЭЭЛЖИХ ЭРСДЭЛИЙН САНГИЙН ДАРААХ ХҮҮ, ТҮҮНТЭЙ АДИЛТГАХ ОРЛОГЫН ЦЭВЭР АШИГ	403,904,281	18,977,060	26,334,675	546,763,501
Шимтгэл, хураамжийн орлого	191,834,729	3,559,006	14,758,798	212,086,407
Шимтгэл, хураамжийн зардал	(34,110,320)	(22,335)	(1,094,789)	(35,934,290)
ХӨ-өөр хэмжигдэх бусад зээлийн эх үүсвэрийн гэрээний өөрчлөлтөөс үүссэн олз	-	-	-	868,353
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн цэвэр (гарз)	-	-	-	(202,377)
Гадаад валютын арилжааны олз	5,873,330	444,958	1,455,803	19,033,665
Гадаад валютын ханшийн өөрчлөлт (гарз)	-	-	-	(1,696,325)
БДӨҮЦ-ээр бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгийн борлуулалтаас үүссэн олз	-	-	-	2,252,900
ААБҮЦ-ээр бүртгэгдэх санхүүгийн хөрөнгөөс үүссэн (гарз)	-	-	-	(8,771,737)
Үйл ажиллагааны бусад орлого	493,242	6,085	-	1,287,190
Үйл ажиллагааны зардал	(163,729,240)	(4,313,683)	(3,722,501)	(348,177,182)
Бусад гарз, цэвэр дүнгээр	1,224	1,603	-	(951,022)
Татварын өмнөх ашиг	404,267,246	18,652,694	37,731,986	386,559,083
Нийт хөрөнгө	4,817,273,989	1,038,128,830	898,012,120	13,463,448,994
Нийт өртөг/телбөр	9,013,801,421	353,729,486	834,161,229	12,178,938,618
Капиталын зардал	21,618,537	320,669	-	67,490,625

2023 5 29

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

3.4. Сегментийн шинжилгээ (Үргэлжлэл)

Мянган төгрөгөөр

2022

Картын үйлчилгээний шимтгэл, хураамж
Мобайл болон интернэт банкны үйлчилгээний шимтгэл,
хураамж
Төлбөр тооцооны гүйлгээний шимтгэл, хураамж
Батлан даалт болон баталгааны шимтгэл, хураамж
Мөнгөн гүйлгээний шимтгэл, хураамж
Шилжүүлгийн шимтгэл, хураамж
Бусад

	Иргэдийн банк	ЖДБ-ийн банк	Байгууллагын банк	Хөрөнгө удирдлага	Нийт дүн
	114,426,471	3,525,175	11,050,927	-	129,002,513
	110,613,873	140,640	28,478	-	110,782,991
	11,283,356	234,847	214,720	1,734,982	13,467,905
	282,940	426,281	2,595,969	114,635	3,419,825
	2,136,438	167,601	35,728	19,935	2,359,702
	304,653	318	125	178	305,274
	3,851,929	151,551	94,720	30,233	4,128,433
2022 оны хураамж, шимтгэлийн нийт орлого	242,899,660	4,646,353	14,020,667	1,899,963	263,466,643

Мянган төгрөгөөр

2021

Картын үйлчилгээний шимтгэл, хураамж
Мобайл болон интернэт банкны үйлчилгээний шимтгэл,
хураамж
Төлбөр тооцооны гүйлгээний шимтгэл, хураамж
Батлан даалт болон баталгааны шимтгэл, хураамж
Мөнгөн гүйлгээний шимтгэл, хураамж
Шилжүүлгийн шимтгэл, хураамж
Бусад

	Иргэдийн банк	ЖДБ-ийн банк	Байгууллагын банк	Хөрөнгө удирдлага	Нийт дүн
	90,692,118	2,769,102	12,301,381	-	105,762,601
	85,436,368	107,569	30,548	-	85,574,485
	10,304,406	157,332	180,792	1,783,421	12,425,951
	297,323	390,973	2,213,635	112,178	3,014,109
	642,136	19,709	25,114	18,341	705,300
	292,375	439	130	292,944	292,944
	4,170,003	113,882	7,198	19,934	4,311,017
2021 оны хураамж, шимтгэлийн нийт орлого	191,834,729	3,559,006	14,758,798	1,933,874	212,086,407

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

35. Болзошгүй өр төлбөр ба үүрэг

Банк нь харилцагчдынхаа санхүүгийн хэрэгцээнд зориулж төрөл бүрийн буцаах нөхцөлгүй болзошгүй өр төлбөр болон үүргийг хүлээдэг. Хэдийгээр эдгээр үүргүүдийг санхүүгийн байдлын тайланд тусгадаггүй ч эдгээр нь тодорхой хэмжээний эрсдэлийг агуулж байдаг тул Банкны нийт эрсдэлийн нэгээхэн хэсэг гэж үздэг.

Мянган төгрөгөөр	2022 оны 12 дугаар сарын 31			2021 оны 12 дугаар сарын 31		
	Нийт дансны үнэ	Зээлжих эрсдэлийн сангийн зардал	Дансны үнэ	Нийт дансны үнэ	Зээлжих эрсдэлийн сангийн зардал	Дансны үнэ
Болзошгүй өр төлбөр						
Банкны олгосон баталгаа	109,875,380	(493,937)	109,381,443	129,567,459	(655,441)	128,912,018
Аккредитив	24,667,537	(143,760)	24,523,777	26,247,091	(130,565)	26,116,526
Ашиглагдаагүй зээлийн шугам	640,182,957	(4,954,504)	635,228,453	555,157,014	(3,853,729)	551,303,285
Ашиглагдаагүй кредит карт	61,741,646	(614,748)	61,126,898	75,618,760	(1,234,370)	74,384,390
Нийт болзошгүй өр төлбөр	836,467,520	(6,206,949)	830,260,571	786,590,324	(5,874,105)	780,716,219
Капитал хөрөнгөтэй холбоотой үүргүүд						
Үндсэн хөрөнгө	2,585,144	-	2,585,144	13,019,502	-	13,019,502
Нийт дүн	839,052,664	(6,206,949)	832,845,715	799,609,826	(5,874,105)	793,735,721

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК
Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

35. Болзошгүй өр төлбөр ба үүрэг (Үргэлжлэл)

Балансын гадуурх үүргийн хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдал (ХБЭА)-ын сангийн зардал:
Ашиглагдаагүй зээлийн шугам:

	Зээлжих эрсдэлийн сангийн зардал				Нийт дансны үнэ			
	1-р үе шат (12 сарын ХБЭА)	2-р үе шат (зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлтийн нийт хугацааны ХБЭА)	3-р үе шат (зээлийн үнэ цэнийн бууралтын нийт хугацааны ХБЭА)	Нийт дүн	1-р үе шат (12 сарын ХБЭА)	2-р үе шат (зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлтийн нийт хугацааны ХБЭА)	3-р үе шат (зээлийн үнэ цэнийн бууралтын нийт хугацааны ХБЭА)	Нийт дүн
2021 оны 12 дугаар сарын 31- нээр	3,225,582	319,411	308,736	3,853,729	533,843,824	20,509,543	803,647	555,157,014
Тайлант жилд олгосон болон худалдан авсан/өсөлт	17,341,656	1,631,358	902,179	19,875,193	2,419,802,488	105,235,498	1,866,417	2,526,904,403
Үл хүлээн зөвшөөрсөн эсвэл төлөгдсөн	(16,601,986)	(1,846,818)	(980,257)	(19,429,061)	(2,335,171,427)	(102,700,820)	(4,006,213)	(2,441,878,460)
- 1-р үе шатруу шилжсэн	632,628	(632,748)	-	(120)	5,840,011	(5,840,011)	-	-
- 2-р үе шатруу шилжсэн	(1,587,386)	2,592,531	(564,292)	440,853	(61,205,219)	63,405,219	(2,200,000)	-
- 3-р үе шатруу шилжсэн	-	(1,196,294)	1,410,204	213,910	-	(7,127,577)	7,127,577	-
2022 оны 12 дугаар сарын 31- нээр	3,010,494	867,440	1,076,570	4,954,504	563,109,677	73,481,852	3,591,428	640,182,957

Мянган төгрөгөөр

	Зээлжих эрсдэлийн сангийн зардал				Нийт дансны үнэ			
	1-р үе шат (12 сарын ХБЭА)	2-р үе шат (зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлтийн нийт хугацааны ХБЭА)	3-р үе шат (зээлийн үнэ цэнийн бууралтын нийт хугацааны ХБЭА)	Нийт дүн	1-р үе шат (12 сарын ХБЭА)	2-р үе шат (зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлтийн нийт хугацааны ХБЭА)	3-р үе шат (зээлийн үнэ цэнийн бууралтын нийт хугацааны ХБЭА)	Нийт дүн
2020 оны 12 дугаар сарын 31- нээр	2,551,462	526,188	415,312	3,492,962	391,597,426	32,649,551	1,081,066	425,328,043
Тайлант жилд олгосон болон худалдан авсан/өсөлт	14,904,492	1,345,446	217,042	16,466,980	2,260,882,420	88,991,023	493,195	2,350,366,638
Үл хүлээн зөвшөөрсөн эсвэл төлөгдсөн	(14,196,102)	(1,585,493)	(324,618)	(16,106,213)	(2,112,078,589)	(107,569,288)	(889,790)	(2,220,537,667)
- 1-р үе шатруу шилжсэн	24,620	(24,620)	-	-	1,515,182	(1,515,182)	-	-
- 2-р үе шатруу шилжсэн	(58,890)	58,890	-	-	(8,072,615)	8,072,615	-	-
- 3-р үе шатруу шилжсэн	-	(1,000)	1,000	-	-	(119,176)	119,176	-
2021 оны 12 дугаар сарын 31- нээр	3,225,582	319,411	308,736	3,853,729	533,843,824	20,509,543	803,647	555,157,014

Мянган төгрөгөөр

МОНГОЛЫН ХЭРЭНГИЙН БИРЖ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
00000107
2023-00-
ХААН БАНК ХХК

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

35. Болзолгүй өр төлбөр ба үүрэг (Үргэлжлэл)

Ашиглагдаагүй кредит карт:

	Зээлжих эрсдэлийн сангийн зардал				Нийт дансны үнэ			
	1-р үе шат (12 сарын ХБЭА)	2-р үе шат (зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлтийн нийт хугацааны ХБЭА)	3-р үе шат (зээлийн үнэ цэнийн бууралтын нийт хугацааны ХБЭА)	Нийт дүн	1-р үе шат (12 сарын ХБЭА)	2-р үе шат (зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлтийн нийт хугацааны ХБЭА)	3-р үе шат (зээлийн үнэ цэнийн бууралтын нийт хугацааны ХБЭА)	Нийт дүн
<i>Мянган төгрөгөөр</i>								
2021 оны 12 дугаар сарын 31-нээр								
Тайлант жилд олгосон болон худалдан авсан/өсөлт	258,457	327,904	648,009	1,234,370	73,174,575	1,341,485	1,102,700	75,618,760
Үл хүлээн зөвшөөрсөн эсвэл төлөгдсөн	(1,581,303)	(1,585,673)	(2,334,490)	(5,501,466)	(293,030,233)	(6,351,169)	(3,656,979)	(303,038,381)
- 1-р үе шатруу шилжсэн	1,582	(39,915)	-	(38,333)	244,030	(244,030)	-	(70,041)
- 2-р үе шатруу шилжсэн	(32,367)	393,923	(41,292)	320,264	(1,172,870)	1,242,911	(70,041)	-
- 3-р үе шатруу шилжсэн	-	(67,858)	168,835	100,977	-	(255,020)	255,020	-
2022 оны 12 дугаар сарын 31-нээр	233,325	23,317	358,106	614,748	59,188,664	1,503,980	1,049,002	61,741,646

	Зээлжих эрсдэлийн сангийн зардал				Нийт дансны үнэ			
	1-р үе шат (12 сарын ХБЭА)	2-р үе шат (зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлтийн нийт хугацааны ХБЭА)	3-р үе шат (зээлийн үнэ цэнийн бууралтын нийт хугацааны ХБЭА)	Нийт дүн	1-р үе шат (12 сарын ХБЭА)	2-р үе шат (зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлтийн нийт хугацааны ХБЭА)	3-р үе шат (зээлийн үнэ цэнийн бууралтын нийт хугацааны ХБЭА)	Нийт дүн
<i>Мянган төгрөгөөр</i>								
2020 оны 12 дугаар сарын 31-нээр								
Тайлант жилд олгосон болон худалдан авсан/өсөлт	281,125	9,341	477,305	767,771	79,538,764	442,598	814,704	80,796,066
Үл хүлээн зөвшөөрсөн эсвэл төлөгдсөн	(574,747)	(294,491)	(677,196)	(1,546,434)	(159,524,792)	(1,959,228)	(1,160,935)	(162,644,955)
- 1-р үе шатруу шилжсэн	11,420	(1,322)	(10,098)	-	218,648	(201,509)	(17,139)	-
- 2-р үе шатруу шилжсэн	(3,848)	8,088	(4,240)	-	(1,044,542)	1,051,728	(7,186)	-
- 3-р үе шатруу шилжсэн	(33)	(76,569)	76,602	-	(8,503)	(278,696)	287,199	-
2021 оны 12 дугаар сарын 31-нээр	258,457	327,904	648,009	1,234,370	73,174,576	1,341,485	1,102,700	75,618,760

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

35. Болзошгүй өр төлбөр ба үүрэг (Үргэлжлэл)

Банкны олгосон баталгаа:

Мянган төгрөгөөр	Зээлжих эрсдэлийн сангийн зардал 1-р үе шат	Нийт дансны үнэ 1-р үе шат
2021 оны 12 дугаар сарын 31-нээр	655,441	129,567,459
Тайлант жилд олгосон	1,454,116	489,673,777
Үл хүлээн зөвшөөрсөн эсвэл төлөгдсөн	(1,615,620)	(509,365,856)
2022 оны 12 дугаар сарын 31-нээр	493,937	109,875,380

Мянган төгрөгөөр	Зээлжих эрсдэлийн сангийн зардал 1-р үе шат	Нийт дансны үнэ 1-р үе шат
2020 оны 12 дугаар сарын 31-нээр	331,350	84,664,448
Тайлант жилд олгосон	1,812,629	602,673,876
Үл хүлээн зөвшөөрсөн эсвэл төлөгдсөн	(1,488,538)	(557,770,865)
2021 оны 12 дугаар сарын 31-нээр	655,441	129,567,459

Аккредитив

Мянган төгрөгөөр	Зээлжих эрсдэлийн сангийн зардал 1-р үе шат	Нийт дансны үнэ 1-р үе шат
2021 оны 12 дугаар сарын 31-нээр	130,565	26,247,091
Тайлант жилд олгосон	262,749	54,071,691
Үл хүлээн зөвшөөрсөн эсвэл төлөгдсөн	(249,554)	(55,651,245)
2022 оны 12 дугаар сарын 31-нээр	143,760	24,667,537

Мянган төгрөгөөр	Зээлжих эрсдэлийн сангийн зардал 1-р үе шат	Нийт дансны үнэ 1-р үе шат
2020 оны 12 дугаар сарын 31-нээр	188,066	41,183,184
Тайлант жилд олгосон	242,741	48,470,247
Үл хүлээн зөвшөөрсөн эсвэл төлөгдсөн	(300,242)	(63,406,340)
2021 оны 12 дугаар сарын 31-нээр	130,565	26,247,091

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 дугаар сарын 31

35. Болзошгүй ер төлбөр ба үүрэг (Үргэлжлэл)

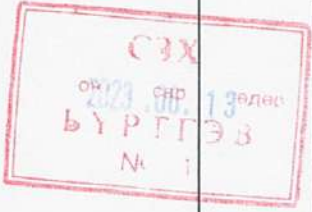
Чанаргүйдэх магадлал	2022 оны 12 дугаар сарын 31				2021 оны 12 дугаар сарын 31				
	Ашиглагдааг үй зээлийн шугам	Ашиглагдааг гүй кредит карт	Банкны олгосон баталгаа	Импортын аккредитив	Нийт дансны үнэ	Ашиглагдааг гүй кредит карт	Банкны олгосон баталгаа	Импортын аккредитив	Нийт дансны үнэ
1-р үе шат									
0,00%-с <0,15% хүртэл	35,220,891	14,537,567	-	-	49,758,458	-	-	-	-
0,15%-с <0,25% хүртэл	-	1,769,507	-	-	1,769,507	-	-	-	-
0,25%-с <0,50% хүртэл	51,881,802	2,009,769	-	-	53,891,571	-	-	-	-
0,50%-с <0,75% хүртэл	-	2,891,209	-	-	2,891,209	-	-	-	-
0,75%-с <2,50% хүртэл	32,639,060	37,675,676	-	-	70,314,736	10,874,034	73,174,575	-	84,048,610
2,50%-с <10,0% хүртэл	443,362,909	-	109,875,380	24,667,537	577,905,826	519,731,532	129,567,459	26,247,091	675,546,082
10,0% -с <45,0% хүртэл	-	147,601	-	-	147,601	3,238,258	-	-	3,238,258
45,0%-с <100,0% хүртэл	5,015	157,335	-	-	162,350	-	-	-	-
Нийт 1-р үе шат	563,109,677	59,188,664	109,875,380	24,667,537	756,841,258	533,843,824	129,567,459	26,247,091	762,832,950
2-р үе шат									
0,00%-с <0,15% хүртэл	460,080	1,105,155	-	-	1,565,235	-	-	-	-
0,15%-с <0,25% хүртэл	-	18,349	-	-	18,349	-	-	-	-
0,25%-с <0,50% хүртэл	3,303,957	20,798	-	-	3,324,756	-	-	-	-
0,50%-с <0,75% хүртэл	-	19,838	-	-	19,838	-	-	-	-
0,75%-с <2,50% хүртэл	15,116,997	119,133	-	-	15,236,130	-	209,281	-	209,281
2,50%-с <10,0% хүртэл	31,473,511	82,797	-	-	31,556,308	1,709,328	-	-	1,709,328
10,0%-с <45,0% хүртэл	23,099,202	34,595	-	-	23,133,796	17,457,096	-	-	17,457,096
45,0%-с <100,0% хүртэл	28,105	103,315	-	-	131,420	1,343,119	1,132,204	-	2,475,323
Нийт 2-р үе шат	73,481,852	1,503,980	-	-	74,985,832	20,509,543	1,341,485	-	21,851,028

УЛААНБААТАР ХОТ
 МХБ-ийн гишүүн
 Андерраагтер
 Брокер, дэлгэр
 "ИНДЭСЕК"
 УИХ-ийн
 11152054700-2052482

2023 5 29

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БЯРЖ
 MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
 0000110
 2023-06-09
 БҮРТГЭВ-02

СЭХ
 БҮРТГЭВ
 өлөр

ХААН БАНК ХХК Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 дугаар сарын 31

35. Болзошгүй өр төлбөр ба үүрэг (Үргэлжлэл)

2021 оны 12 дугаар сарын 31

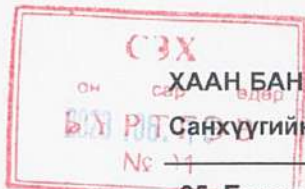
2022 оны 12 дугаар сарын 31

Чанаргүйдлийн хугацаа	Ашиглагдаагүй зээлийн шугам	Ашиглагдаагүй кредит карт	Банкны олгосон баталгаа	Импортын аккредитив	Нийт дансны үнэ	Ашиглагдаагүй зээлийн шугам	Ашиглагдаагүй кредит карт	Банкны олгосон баталгаа	Импортын аккредитив	Нийт дансны үнэ
3-р үе шат										
12 хүртэл сар	2,965,572	690,204	-	-	3,655,776	-	5,207	-	-	5,207
13-аас 24 сар	167,676	190,995	-	-	358,671	73,416	462,147	-	-	535,563
25-аас 36 сар	136,203	152,927	-	-	289,130	308,752	618,790	-	-	927,542
37-оос 48 сар	-	2,622	-	-	2,622	-	8,616	-	-	8,616
49-өөс 60 сар	149,337	10,594	-	-	159,931	133,724	4,154	-	-	137,877
61-ээс 84 сар	142,640	1,660	-	-	144,300	257,755	3,786	-	-	261,541
84-өөс дээш сар	30,000	-	-	-	30,000	30,000	-	-	-	30,000
Нийт 3-р үе шат	3,591,428	1,049,002	-	-	4,640,430	803,647	1,102,700	-	-	1,906,346

Handwritten signature

2023 5 29

35. Болзошгүй өр төлбөр ба үүрэг (Үргэлжлэл)

Үүрэг

Үүрэг гэдэг нь Банкны зүгээс зээл олгох, зээлийн шугам нээх гэрээт үүргүүдийг хүлээснийг илэрхийлдэг. Ийм гэрээний үүргүүд нь тогтсон дуусгавар болох хугацаа эсвэл цуцлах бусад төрлийн заалтуудтай байдаг. Зээл олгох үүрэг нь хэрэгжээгүй байтал харилцагчаас тусгай шаардлага хангахыг шаардах тус үүргийнх нь хугацаа дууссан байж болох тул гэрээнд заасан нийт дүн нь ирээдүйн мөнгөний шаардлагыг илэрхийлдэг гэсэн ойлголт биш юм.

Татварын маргаан

Татварын ерөнхий газар 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн хугацаанд Банкны 2012-2016 оны албан татвар ногдуулалт, төлөлтийн байдалд шалгалт хийсэн. Шалгалтын үр дүнд хэд хэдэн зөрчлүүд илэрсэн ба нийт 8,093,019 мянган төгрөгийн торгууль ногдуулсан. Банк шалгалтын явцад танилцуулсан зөрчлүүдийг нягтлан шалгаж үзээд 2018 оны 2 сарын 23-ны өдөр шийтгэлийн хуудсыг хүлээн зөвшөөрөх боломжгүй байгаагаа Татварын Ерөнхий Газарт тайлбар хүргүүлсэн. Хэрэг эхэлснээс хойш хоёр талаас давж заалдсан, хэрэгсэхгүй болгосон тохиолдол цөөнгүй гарсан. 2022 онд Хаан банк Захиргааны хэргийн шүүхийн 2022 оны 5 сарын 30-ны өдрийн шийдвэрийг эсэргүүцэн Давж заалдах шатны шүүхэд хандсан. Улмаар 2022 оны 7-р сард давж заалдах шатны шүүх хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны журам зөрчсөн гэх үндэслэлээр Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхийн шийдвэрийг хүчингүй болгосон. Энэ хэрэг Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхэд буцсан. Монголбанкнаас баримт цуглуулах шүүхийн шийдвэр хэрэгжээгүй тул дараагийн шүүх хуралдааныг товлоогүй байна. 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар нийт 4,560,000 мянган төгрөгийн татварын торгуулийн сан (2021 оны 12 дугаар сарын 31: 1,000,000 мянган төгрөг) байгуулсан бөгөөд энэ нь хүлээгдэж буй үр дагаврыг удирдлагын зүгээс тооцоолсон хамгийн сайн үнэлгээ юм.

Хадгаламжийн даатгалын корпорацитай үүссэн маргаан

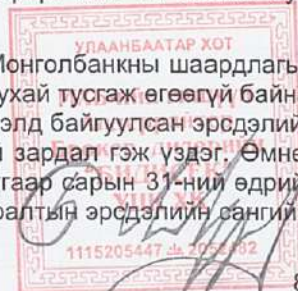
2018 оны 9 сарын 6-ны өдөр Хадгаламжийн даатгалын корпораци (ХДК) нь Монгол Улсын хөгжлийн Банкнаас Хаан Банкинд байршуулсан харилцах болон мөнгөн хадгаламжийн данснаас даатгалын хураамж болох 1,000,000 мянган төгрөгийг нэхэмжилсэн. Банк энэхүү нэхэмжлэлийг хүлээн зөвшөөрөхгүй байгаа бөгөөд 2018 оны 10 сарын 1-ний өдөр шүүхэд хариу тайлбар хүргүүлсэн. Мөн 2019 оны 1 сарын 18-ны өдөр Хадгаламжийн даатгалын корпораци нэхэмжлэлийн шаардлагаа 667 сая төгрөгөөр нэмж нэхэмжилсэн бөгөөд нийт нэхэмжлэлийн дүн 1.6 тэрбум төгрөг болсон.

Хоёр тал хууль эрх зүйн үүднээс өөр тайлбар хийснээс болж маргаан үүссэн. Энэ хэрэг өнгөрсөн жилүүдэд Анхан шатны шүүх, Давж заалдах шатны шүүх, Улсын дээд болон Дээд шүүхээр хэд хэдэн удаа хэлэлцэгдсэн. 2022 онд Улсын дээд шүүхийн анхан шатны шүүх хурал 2022 оны 2 сарын 8-ны өдөр болж, Хадгаламжийн даатгалын корпорацийн шинжээч томилуулах хүсэлтийг шүүх хүлээн авсан. Одоогоор хэргийг тодорхойгүй хугацаагаар түдгэлзүүлсэн байна. Хэргийг түдгэлзүүлсэн хэвээр байна. Иймд Банк 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний болон 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар ямар нэгэн өр төлбөрийг хүлээн зөвшөөрөөгүй болно.

Болзошгүй орлогын албан татварын өр төлбөр

Банк нь СТОУС-ын дагуу үнэ цэнэ бууралтын санг байгуулахаас гадна Монголбанкны (Төв Банк) тайлагналын шаардлагын дагуу үнэ цэнэ бууралтын санг Монголбанк болон Сангийн яамны хамтарсан тушаалаар батлагдсан Активыг ангилах, активын эрсдэлийн сан байгуулж, зарцуулах журмын дагуу зээлийн ангилалд үндэслэн байгуулдаг. Эдгээр журмын дагуу Банк нь харилцагчдад олгосон зээл болон урьдчилгааны чанарыг хугацааны болон чанарын хүчин зүйлсэд үндэслэн тодорхойлдог. Хугацааны хүчин зүйлсэд хугацаа хэтэрсэн байдал (өөрөөр хэлбэл эргэн төлөлтийн хоцролт) гэх мэт хугацааны шинжтэй хүчин зүйлс хамаардаг. Харилцагчид олгосон зээл нь дараах байдлаар ангилагддаг: хэвийн, анхаарал хандуулах, чанаргүй зээл. Чанаргүй зээл нь хэвийн бус, эргэлзээтэй болон муу гэсэн дэд ангиллаар ангилагддаг.

Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд СТОУС эсвэл Монголбанкны шаардлагын дагуу татварын зорилгоор үнэ цэнийн бууралтын сангийн тооцоолол хийх тухай тусгаж өгөөгүй байна. Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн дагуу хэвийн зээлд байгуулсан эрсдэлийн сангийн зардлыг тайлант хугацааны татвар ногдох орлогоос хасагдахгүй зардал гэж үздэг. Өмнөх жилүүдийн адил 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний болон 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Банк нь СТОУС-ын дагуу хэвийн зээлд байгуулсан үнэ цэнэ бууралтын эрсдэлийн сангийн

2023 5 29, 1

СЭХ ХААН БАНК ХХК

БҮРТГЭВ

№: 35

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 дугаар сарын 31

35. Болзошгүй өр төлбөр ба үүрэг (Үргэлжлэл)

дүнг тодорхойлж, эрсдэлийн сангийн зардлыг татвар ногдох орлогоос хасагдах зардал гэж бүртгэсэн бөгөөд Монголбанкны шаардлагын дагуу хэвийн зээлийн үнэ цэнэ бууралтын эрсдэлийн санг үнэлэн, холбогдох үнэ цэнэ бууралтын эрсдэлийн сангийн зардлыг татвар ногдох орлогоос хасагдахгүй зардал хэмээн тайлагнасан.

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний болон 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Монголбанкны дагуу бүртгэсэн үнэ цэнийн бууралтын сан нь СТОУС-ын дагуу бүртгэсэн үнэ цэнийн бууралтын сангаас бага байна. Татварын зохицуулалтад зээлийн үнэ цэнийн бууралтын сангийн тухай тодорхой тусгагдаагүй байгаа нь Монгол Улсын татварын зохицуулалтыг олон янзаар тайлбарлах үндэс болж байна. Иймд татварын албаныхан аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын зорилгоор үнэ цэнийн бууралтын санг суутган тооцохдоо СТОУС-ын дагуу тооцохоос илүүтэй Монголбанкны хууль тогтоомжид үндэслэсэн байх ёстой гэж үзсэн.

Энэ тохиолдолд Банк 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 30,811,514 мянган төгрөг, 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 29,739,670 мянган төгрөгийн аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварыг нэмэлтээр төлөх шаардлагатай болно. Мөн ижил хэмжээний хойшлогдсон татварын хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрч, энэ нь тухайн жилийн хуримтлагдсан ашиг эсвэл цэвэр хөрөнгөд нөлөө үзүүлэхгүй байх байсан.

Удирдлага нь татварын албатай холбогдож, нэмэлт тайлбар авахаар ажиллаж байна. Гэсэн хэдий ч энэхүү санхүүгийн мэдээллийг гаргасан өдрөөрх мэдээлэл, тухайлбал татварын албаны үйл ажиллагаа, өмнөх татварын хяналт шалгалтын үр дүн, Монгол Улсын банкны салбарт мөрдөгдөж байсан туршлага зэрэгт үндэслэн удирдлагын зүгээс ийм эрсдэл үүсэх боломжтой гэж үзэж байна.

36. Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага

Банкны эрсдэлийн удирдлагын чиг үүрэгт санхүүгийн эрсдэл, үйл ажиллагааны болон хуулийн эрсдэл, хуулийн эрсдэл, комплаенсийн эрсдэл, мэдээлэл технологи болон мэдээллийн акулгүйн байдлын эрсдэлүүдийг хамаардаг. Санхүүгийн эрсдэлд зах зээлийн эрсдэл (валютын ханшийн эрсдэл, хүүний түвшний болон бусад үнийн эрсдэлүүд багтдаг) болон зээлийн эрсдэл болон төлбөрийн чадварын эрсдэлүүд ордог. Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлагын үндсэн чиг үүрэг нь эрсдэлийн хязгаарыг тогтоож, эрсдэлд өртөх аливаа эрсдэлийг хязгаарт байлгах юм. Үйл ажиллагааны болон хууль эрх зүйн эрсдэлийн удирдлагын чиг үүрэг нь үйл ажиллагааны болон хууль эрх зүйн эрсдэлийг багасгахын тулд дотоод бодлого, журмын хэвийн үйл ажиллагааг хангах зорилготой.

Банкны эрсдэлийн удирдлагын үндсэн зорилго нь банкны стратеги, зорилтод нөлөөлж болзошгүй эрсдэлийг хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн хүрээнд тодорхойлж, удирдахад оршино. Үр дүнтэй эрсдэлийн удирдлагын үйл явц нь Банкны тасралтгүй ашигт ажиллагаанд маш чухал үүрэгтэй бөгөөд Банкны ажилтан бүр өөрийн үүрэг хариуцлагын хүрээнд үүсч болзошгүй эрсдэлийг мэдээлэх, удирдаж, хянах үүрэг хүлээдэг байна.

Хууль, Комплаенс, Мэдээлэл технологийн эрсдэлээс бусад эрсдэлийн удирдлагыг хамгаалалтын хоёр дахь шугамын харьяа газар нэгжүүд хянадаг бөгөөд Эрсдэл хариуцсан дэд захирал (цаашид "ЭХДЗ" гэх)-д шууд тайлагнадаг. Хууль, Комплаенсийн эрсдэлийг Гүйцэтгэх захирал хянадаг бөгөөд Мэдээлэл технологийн эрсдэлд Мэдээлэл технологи хариуцсан дэд захирал хяналт тавьж ажилладаг.

Банк тодорхой байдлаар тогтоосон эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоотой ба энэ нь эрсдэл ба өгөөжийн харьцааг оновчтой байлгах зорилготой юм. Эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо нь дараах шаардлагыг хангахад чиглэсэн байна. Үүнд:

- (i) Эрсдэлүүдийг удирдаж буй хувь хүмүүс нь тавигдах шаардлагууд болон хэмжилтийн системийн талаар тодорхой ойлголттой байна;
- (ii) Банкны эрсдэлийн түвшин нь Төлөөлөн удирдах зөвлөл ("ТУЗ")-өөс баталсан эрсдэлийн хязгаарын хүрээнд байна;
- (iii) Капиталын хуваарилалт нь Банкны эрсдэлд өртөх түвшинд нийцсэн байна;
- (iv) Банкны гүйцэтгэлийн зорилтууд нь хүлээн зөвшөөрөх эрсдэл болон дотоод хязгаартай нийцсэн байна

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 дугаар сарын 31

36. Санхүүгийн эрсдлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

36.1 Эрсдэлийн удирдлагын бүтэц

ТУЗ нь Банкны эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоог хянах үүрэгтэй бөгөөд үүрэг хариуцлагаа ТУЗ-ийн дэргэдэх эрсдэлийн хороонд шилжүүлж болно.

ТУЗ-ийн дэргэдэх эрсдэлийн хороо ("ТУЗЭХ"). ТУЗ-ийн дэргэдэх эрсдэлийн хороо нь ТУЗ-д Банкны эрсдэлийн түвшинг хянахад дэмжлэг үзүүлдэг бөгөөд Банкны дүрэм болон ТУЗЭХ-ны Дүрэмд заасан чиг үүргийн дагуу Банкны эрсдэлийн ерөнхий түвшинд нийцсэн эрсдэлийн удирдлага, хяналтын тогтолцоог бүрдүүлэх, түүний хэрэгжилтэд хяналт тавьж, Банкны эрсдэлийн удирдлагын үндсэн бүрэлдэхүүн хэсгүүдийг тодорхойлж, үнэлэлт, дүгнэлт гаргаж ажилладаг. Эрсдэлийн удирдлагын хороо, Комплаенсын хорооны танилцуулж буй сар бүрийн тайлан мэдээг хянаж, ТУЗ-өөс тогтоосон хүлээн зөвшөөрөх эрсдэл болон эрсдэлийн хязгаарын хэрэгжилтийг баталгаажуулдаг.

ТУЗ-ийн дэргэдэх аудитын хороо. ТУЗ-ийн дэргэдэх аудитын хороо нь ТУЗ-д Банкны санхүүгийн тайлангууд, тодруулгуудын болон мэдээллийн үнэн зөв байдал, хууль эрх зүйн болон зохицуулалтын нийцэл, эрсдэлийн удирдлагын үр дүнтэй ба өгөөжтэй байдал болон дотоод хяналт ба дотоод аудитын үйл ажиллагааг хянахад дэмжлэг үзүүлдэг.

Гүйцэтгэх удирдлагын хороо. Гүйцэтгэх удирдлагын хороо нь Банкны бүх гүйцэтгэх удирдлагын гишүүдээс бүрдэх бөгөөд долоо хоног бүр хуралдаж, Банкны үндсэн үйл ажиллагаа болон тогтвортой бизнесийн удирдлагын төлөвлөгөө, стратегийн асуудлуудыг хэлэлцэж, төв банкны хороод байгуулах, татан буулгах, хороодын гишүүдийг баталгаажуулах, холбогдох шийдвэрүүдийг гаргадаг.

Эрсдэлийн удирдлагын хороо. Эрсдэлийн удирдлагын хороо нь Банкны эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо болон эрсдэлийн удирдлагын үйл явцад тогтмол хяналт тавьдаг бөгөөд материаллаг ач холбогдол бүхий эрсдэлийг үнэлж, эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээг тодорхойлдог. Эрсдэлийн удирдлагын хороо нь материаллаг ач холбогдол бүхий эрсдэлийн түвшин болон арга хэмжээг эрсдэлийн самбарт бүртгэдэг. Эрсдэлийн самбарыг сар тутам шинэчилж шийдвэр гаргахад ашигладаг. Эрсдэлийн удирдлагын хороог Эрсдэл хариуцсан дэд захирал удирддаг бөгөөд сард нэг удаа хуралддаг.

Актив пассивын удирдлагын хороо ("АПУХ"). Актив пассивын удирдлагын хороо (АПУХ) нь Банкны санхүүжилтийн эх үүсвэрийн, төлбөрийн чадварын, гадаад валютын, эргэн төлөгдөх хугацааны болон хүүгийн түвшний эрсдэлүүдийн ерөнхий актив пассивын удирдлагаар хангах үүрэгтэй ажилладаг. АПУХ-ны зорилго нь Банкны тайлан тэнцлийн актив пассивын бүтцийг Банкны тогтвортой хөгжлийг хангахад тохиромжтой байдлаар тогтоох, актив пассивын боловсронгуй удирдлагаар ашигт ажиллагаа болон төлбөрийн чадварыг хангах мөн валютын ханшийн, хүүгийн түвшний болон зах зээлийн бусад эрсдэлүүдийг удирдахад оршино. АПУХ-г Гүйцэтгэх захирал удирддаг.

36.2 Зээлийн эрсдэл

Банк зээлийн эрсдэлд өртөг бөгөөд энэ нь санхүүгийн хэрэглүүрийн аль нэг тал үүргээ биелүүлээгүйгээс нөгөө талдаа санхүүгийн хохирол учруулах явдал юм.

Банк зээл олгох болон бусад талуудтай хийсэн гүйлгээний үр дүнд зээлийн эрсдэлд өртөх нь бий. Энэ тохиолдолд санхүүгийн хөрөнгө болон балансын гадуурх зээлтэй холбоотой болзошгүй үүргийг бий болгодог.

Банкны зээлийн эрсдэлд өртөх дээд хэмжээг санхүүгийн байдлын тайлангийн санхүүгийн хөрөнгийн дансны үнэд тусгадаг. Гаргасан санхүүгийн баталгаа, зээл сунгасны үүрэг, ашиглагдаагүй зээлийн шугам, экспорт/импортын аккредитивын хувьд зээлийн эрсдэлд өртөх дээд хэмжээ нь болзошгүй үүргийн дүн байна.

Зээлийн эрсдэлийн удирдлага. Зээлийн эрсдэл нь Банкны бизнесийн хамгийн том эрсдэл юм. Тиймээс удирдлага нь зээлийн эрсдэлийг хариуцлагатайгаар удирддаг.

Эрсдэлийн удирдлагын зорилгоор зээлийн эрсдэлийн тооцоолол нь нарийн төвөгтэй бөгөөд эрсдэл нь зах зээлийн нөхцөл байдал, хүлээгдэж буй мөнгөн урсгал, цаг хугацаа зэргээс хамааран өөр өөр байдаг. Зээлийн багцад зориулсан эрсдэлийн үнэлгээ нь дефолт болох магадлал, алдагдлын харьцаа болон харилцагч талуудын хоорондын дефолт болох уялдааг тооцоолох шаардлагатай байдаг.

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 дугаар сарын 31

36. Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

36.2 Зээлийн эрсдэл (Үргэлжлэл)

Хязгаарууд. Банк нь нэг зээлдэгч эсвэл хэсэг зээлдэгчдийн бүлэг, газарзүйн болон эдийн засгийн салбарын төвлөрөлүүдэд хүлээн зөвшөөрсөн эрсдэлийн хэмжээг тогтоох замаар зээлийн эрсдэлийн түвшинг тогтоодог. Бүтээгдэхүүн болон эдийн засгийн салбарын зээлийн эрсдэлийн түвшний хязгаарлалтыг удирдлагын зүгээс байнга баталж байдаг. Эрсдэлийг жил тутам эргэн хянадаг ба шаардлагатай тохиолдолд илүү ойрхон давтамжтайгаар хянадаг.

Банк нь зээлдэгчийн зээлийн дээд хэмжээг батлах үүрэгтэй зээлийн хороодыг байгуулсан.

Зээлийн эрсдэлийн хороо. Банк нь Төв банкны зээлийн эрсдэлийн хороо /цаашид ТБЗЭХ гэх/ болон Салбарын түвшний зээлийн эрсдэлийн хороод гэсэн 2 түвшний зээлийн эрсдэлийн хороотой. Салбарын түвшний зээлийн эрсдэлийн хороодод Бизнес төвийн зээлийн эрсдэлийн хороо, УБИБ-ны Салбарын зээлийн эрсдэлийн хороо, ОНИБ-ны Салбарын зээлийн эрсдэлийн хороод багтдаг. ТБЗЭХ нь долоо хоног бүр, бусад зээлийн эрсдэлийн хороод нь сард нэгээс доошгүй удаа хуралддаг.

ТБЗЭХ нь зээлийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, тэдгээрийн ерөнхий нөхцөл, зээлийн үйл ажиллагаа, зээлийн эрсдэлтэй холбоотой журмыг хэлэлцэн баталж, зээлийн эрсдэлийн дотоод лимитийг тогтоодог. Түүнчлэн ТБЗЭХ нь нийт зээлийн багцын чанар, төвлөрлийн эрсдэл, зээлийн эрсдэлийн сангийн хүрэлцээ, эрт илрүүлэлтийн системийн хэрэгжилт, дотоод лимит, зээлдүүлэгч байгууллагуудын шаардлагын биелэлт тэдгээрийн гүйцэтгэлийг хэлэлцэж, холбогдох шийдвэрийг гарган, хяналт тавьж ажилладаг. ТБЗЭХ-г Эрсдэл хариуцсан дэд захирал удирддаг.

Салбарын түвшний зээлийн эрсдэлийн хороод нь өөрийн харьяа салбар нэгжүүдийн багцын чанар, асуудалтай зээлийн талаар хэлэлцэж, бууруулах арга хэмжээ, үйл ажиллагааны төлөвлөгөө боловсруулж, биелэлтэд хяналт тавьж ажилладаг.

Зээлийн хороод. Банкны зээлийн хороодын бүтэц нь Банкны зээлийн дүнгээс хамаарч эрсдэлийг шат шатны түвшинд удирдахад нийцүүлж байгуулагдсан. Банк зээл олголтыг батлах болон хяналт тавих зорилгоор дараах төрлийн зээлийн хороодыг бүрдүүлсэн. Үүнд:

1. Төв Банкны зээлийн хороо (ТБЗХ) нь 3 тэрбум төгрөгөөс дээш хэмжээний бүх зээлийг хэлэлцэн шийдвэрлэнэ. Түүнчлэн зээлдэгчдийн эрсдэлийн ангилал болон зээлийн хэмжээнээс хамааран шийдвэр гаргах бүтэц нь дараах байдалтай байна:

Зээлдэгчийн эрсдэлийн үнэлгээ	тэрбум төгрөг			
	> 3 төгрөг ≤ 10 төгрөг	> 10 төгрөг ≤ 25 төгрөг	> 25 төгрөг ≤ Өөрийн хөрөнгийн 5%	> Өөрийн хөрөнгийн 5% <
Бага эрсдэл (1-4) (ногоон)	ТБЗХ	ТБЗХ	ТБЗХ	ТУЗ
Дунд эрсдэл (5-7) (шар)	ТБЗХ		ТУЗ	
Өндөр эрсдэл (8-10) (улаан)			ТУЗ	

ТБЗХ нь дараах зээлийн хороодын эрхийн хэмжээг тогтоож, баталдаг:

- а. Төв Банкны зээлийн дэд хороо (ТБЗДХ),
 - б. Ипотекийн орон сууцны зээлийн хороо (ИОСЗХ)
 - в. Улаанбаатарын иргэдийн банкны харьяа салбарын зээлийн хороо (УБСЗХ)
 - г. Орон нутгийн иргэдийн банкны харьяа салбарын зээлийн хороо (ОНСЗХ)
 - д. Орон нутгийн иргэдийн банкны Хамтын шийдвэр гаргалтын хороо (ОНХШГХ)
2. Төв Банкны зээлийн дэд хороо нь 3 тэрбум хүртэлх төгрөгийн ЖДҮЗХ-ийн зөвшөөрөгдсөн хэмжээнээс давсан зээлийг хэлэлцэн шийдвэрлэдэг.
 3. ИОСЗХ нь Иргэдийн банкны харьяа салбар, нэгж болон Жижиг дунд бизнесийн захирлын харьяа Бизнес төвүүдийн нийт зээлийн саналын хэмжээ нь 500 сая төгрөг хүртэл дүнтэй ипотекийн орон сууцны зээлийн саналыг шийдвэрлэнэ.
 4. УБСЗХ нь УБИБ-ны харьяа салбар, нэгжүүдийн нийт зээлийн саналын хэмжээ нь 500 сая төгрөг хүртэл дүнтэй ипотекийн орон сууцны зээлээс бусад зээлийн саналыг шийдвэрлэнэ.
 5. ОНСЗХорооны эрх тухайн орон нутгийн хүн ам, зах зээлийн онцлогоос шалтгаалан өөр өөр түвшинд байх бөгөөд 120-400 сая төгрөгийн зээлийг шийдвэрлэх эрхтэй байна. Бизнесийн зээлийн эрсдэлийн газрын эрсдэлийн шинжээч ОНСЗХ-д санал өгөх гишүүнээр оролцсон тохиолдолд ОНСЗХ нь 500 сая төгрөг хүртэлх зээлийн санал шийдвэрлэх эрхтэй болдог. Бизнесийн зээлийн эрсдэлийн газрын захирал нь ТБЗХ-ны баталсан зээлийн эрхийн хязгаарт багтаан ОНСЗХ-ны нэг

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 дугаар сарын 31

36. Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

36.2 Зээлийн эрсдэл (Үргэлжлэл)

зээл шийдвэрлэх хэмжээг зах зээлийн эрэлт, зээлийн багцын чанар зэрэг хүчин зүйлийг харгалзан үзэж, өөрчлөн тогтоох эрхтэй байдаг.

- 6. ОНХШГХ нь ОНИБ-ны харъяа салбар, нэгжүүдийн нийт зээлийн саналын хэмжээ нь 500 сая төгрөг хүртэл дүнтэй ипотекийн орон сууцны зээл болон бизнесийн зээлээс бусад зээлийн саналыг шийдвэрлэнэ.

Зээлийн эрсдэлийн үнэлгээний систем. Зээлийн эрсдэлийг хэмжих, санхүүгийн хэрэглүүрийг зээлийн эрсдэлийн хэмжээгээр ангилахын тулд Банк дотоод дефолт магадлалын (ЧМ) интервалыг ашигладаг. 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний болон 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Үе шатуудад ашигласан дефолт магадлалын интервалыг Тодруулга 12, Тодруулга 35-аас харна уу.

Зээлийн барьцаа хөрөнгө ба бусад зээлийн сайжруулалт. Барьцаа хөрөнгийн үнэлгээний дүн болон төрөл нь зээлдэгч болон харилцагч талын зээлийн эрсдэлийн үнэлгээ ба олгох зээлийн төрлөөс хамаардаг. Барьцаалах боломжтой хөрөнгийн гол төрлүүдийг дор үзүүлэв. Үүнд:

- (i) Байгууллагуудад олгох зээлийн хувьд үл хөдлөх хөрөнгө, бараа материал, үйлдвэр ба тоног төхөөрөмж, машин механизм;
- (ii) Жижиг болон дундаж бизнесийн зээлийн хувьд үл хөдлөх хөрөнгө, бараа материал;
- (iii) Хэрэглээний зээлийн хувьд автомашин, орлого болон үл хөдлөх хөрөнгө гэх мэт;
- (iv) Орон сууц худалдан авах зээлийн хувьд орон сууцны үл хөдлөх хөрөнгийн барьцаа.

Банкны Зээлийн үйл ажиллагааны журмын дагуу цалингийн зээл, тэтгэврийн зээлээс бусад зээлийн хувьд барьцаа хөрөнгийг эрсдэл тооцсон үнэлгээний үнэ ("RAP")-ээр 100% барьцаалахыг шаарддаг. Гэсэн хэдий ч, зээлийн бүтээгдэхүүний тодорхой журамд өөрөөр заагаагүй бол барьцаа хөрөнгийн эрсдэлийн үнэлгээний үнэ нь зээлийн дүнгийн 100%-аас бага байж болно.

Банк нь аж ахуйн нэгжид зээл олгохдоо тухайн аж ахуйн нэгжийн толгой компани болон гол хувьцаа эзэмшигчдээс баталгаа гаргуулж авч болох боловч үүнийг барьцаа хөрөнгөөр тооцдоггүй.

Банк нь барьцаа хөрөнгийн зах зээлийн үнэ цэнэд тогтмол хяналт тавьж ажилладаг ба харилцагчтай байгуулсан гэрээний дагуу шаардлагатай үед нэмэлт барьцаа хөрөнгө гаргуулахаар хүсэлт тавьдаг.

Банкны дотоод зээлжих зэрэглэлийн систем, жилийн эцсийн Үе шатны ангилалд үндэслэн зээлийн чанар болон зээлийн эрсдэлд өртөх дээд хэмжээг Тодруулга 7, 8, 9, 12-аас харна уу.

Хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдал (ХБЭА)-ын хэмжилт: ХБЭА нь ирээдүйд хүлээж болзошгүй алдагдлын өнөөгийн үнэ цэнэ (өөрөөр хэлбэл: зээлийн үргэлжлэх хугацаанд зээл дефолт болоход жигнэсэн дундаж алдагдал) юм. ХБЭА нь нэг хүчин зүйлээс шууд хамааралтай бус хэд хэдэн боломжит хувилбаруудаас хамаарч тооцоологддог. Банкны ХБЭА-ын тооцоолол дөрвөн бүрэлдэхүүн хэсгээс бүрдэнэ. Үүнд: Чанаргүйдлийн магадлал ("ЧМ"), Чанаргүйдэлд өртөх дүн ("ЧӨД"), Алдагдал хүргэх чанаргүйдэл ("АХЧ") болон Хөнгөлөлтийн хувь.

ЧӨД гэдэг нь зээл дефолт болох үеийн үлдэгдэл бөгөөд тайлант хугацаанаас хойших зээлийн үлдэгдлийг таамаглахдаа зээлийн эргэн төлөлт буюу үндсэн зээлийн болон хүүгийн төлөлт, нэмж олгож болзошгүй зээлийн дүнг харгалзан авч үздэг. Хүлээж болзошгүй үүргийн дефолт болох үеийн зээлийн үлдэгдлийг тооцоолохдоо зээл хөрвүүлэлтийн коэффициент ("ЗХК") ашигладаг. ЗХК нь хүлээж болзошгүй үүрэг зээл хөрвүүлэлтийн магадлалын коэффициент юм. Банк хүлээж болзошгүй үүрэг 12 сарын дотор зээлрүү хөрвөх болон нийт хугацааны турш зээлрүү хөрвөх магадлалуудыг адил гэж үздэг.

ЧМ нь өгөгдсөн хугацааны туршид дефолт болох магадлалын тооцоолол юм. АХЧ нь зээл дефолт болсон тохиолдолд түүнээс хүлээж болзошгүй алдагдлын тооцоолол юм. АХЧ нь гэрээний дагуух төлөх ёстой мөнгөн дүн болон зээлдүүлэгч тухайн зээлээс төлүүлж чадах мөнгөн дүн хоёрын зөрүү юм. Харилцагчаас төлүүлж чадах мөнгөн дүнд барьцаа хөрөнгө орно. АХЧ нь ихэвчлэн ЧӨД-д эзлэх хувиар илэрхийлэгддэг. Хүлээгдэж буй алдагдлыг тайлант хугацааны эцэст өнөөгийн үнэ цэнээр хорогдуулна. Хөнгөлөлтийн хувь нь санхүүгийн хэрэглүүрийн үр ашигт хүүгийн түвшин ("ҮАХТ") юм.

2023 5 29

№: Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 дугаар сарын 31

36. Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

36.2 Зээлийн эрсдэл (Үргэлжлэл)

Хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын тооцооллыг зээлийн *нийт хугацааны туршид* загварчилсан. *Нийт хугацааны туршид* гэдэг нь өрийн хэрэглүүрийн гэрээний үлдсэн хугацаа ба гэрээнээсээ өмнө төлөгдөх магадлалыг тохируулдаг. Зээлийн үүрэг болон санхүүгийн баталгааны гэрээний хувьд тухайн аж ахуйн нэгж зээлийн хугацааг сунгах гэрээний үүрэгтэй гэрээт хугацаа юм. Нийт хугацааг гэрээний дагуу хүлээгдэж буй үлдэгдэл хугацаагаар тодорхойлдог бол хувь хүнд олгосон зээлийн картын хувьд нийт хугацаа нь гэрээний дагуу картын хугацаа бөгөөд энэ нь хамгийн ихдээ 2 хүртэлх жилтэй тэнцүү байна.

Нийт хугацааны ХБЭА нь зээлийн дуусах хугацааны турш болзошгүй бүх дефолт тохиолдлоос үүсэх алдагдал юм. *12 сарын ХБЭА* нь зээлийн дуусах хүртэлх хугацааны ХБЭА-ын нэг хэсэг бөгөөд тайлант

хугацаанаас хойших 12 сарын хугацаанд үүсэж болзошгүй зээлийн алдагдал юм. Хэрэв зээлийн дуусах хугацаа нь 12 сараас бага байвал хүлээж болзошгүй зээлийн алдагдлыг дуусах хугацаа хүртэл тооцоолно.

Санхүүгийн тайланд толиллуулсан ХБЭА-ын тооцоолол нь дотоодын зохицуулагч байгууллагад зориулсан урт хугацааны өгөгдлийг ашиглах бус сүүлийн үеийн өгөгдлийг ашигласан. Тооцоолол нь ирээдүйн таамаглалыг агуулсан буюу зээлийн эрсдэлд нөлөөлдөг гол макро хувьсагчуудын ирээдүйд болох таамаглал тусгагдсан.

Чанаргүйдлийн тодорхойлолт. ЧМ-ыг хэмжихийн тулд банк нь дараах шалгууруудын нэг буюу хэд хэдэн шалгуурыг хангасан нөхцөл байдлыг чанаргүйдэл гэж тодорхойлдог:

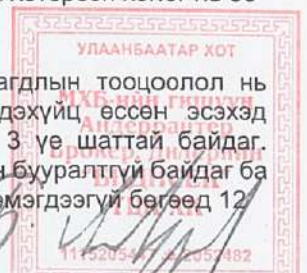
- Зээлдэгч гэрээний төлбөрөө төлөх хугацаа 90 хоногоос хэтэрсэн;
- Зээлдэгч бусад банкинд гэрээгээр төлөх хугацаа 90 хоногоос хэтэрсэн зээлтэй;
- Банк зээл муудсаны улмаас зээлдэгчийн өр эсвэл түүний хэсгийг алдагдалтай худалдсан;
- Олон улсын үнэлгээний байгууллагууд зээлдэгчийг чанаргүй зээлийн ангилалд оруулсан;
- Зээлдэгч нь доорх төлбөр төлөх боломжгүй гэсэн жагсаалтанд орсон:
 - Банк өрийн бүтцийн өөрчлөлт хийхээс өөр аргагүй болсон;
 - Зээлдэгч нас барсан;
 - Зээлдэгч төлбөрийн чадваргүй болсон;
 - Зээлийн хугацаан дахь барьцаа хөрөнгийн үнэгүйдэл;
 - Зээлдэгч нь санхүүгийн болон зээлийн гэрээнд дурдсан нөхцөл, бусад шаардлагыг зөрчсөн;
 - Зээлдэгчийн эргэлтийн хөрөнгийн бууралт эсвэл томоохон үйлчлүүлэгчээ алдах;
 - Зээлдэгч дампуурах магадлалтай болж байгаа;
 - Зээлийн алдагдлыг тусгасан ихээхэн хөнгөлөлттэй үнээр худалдаж авсан эсвэл олгосон зээл.

Тодруулгын зорилгоор, Банкны дефолтын тодорхойлолт болон зээлийн үнэ цэнэ бууралтын тодорхойлолт хооронд ямар нэгэн зөрүүгүй бөгөөд дээр дурдсан дефолт тодорхойлолт нь Банкны санхүүгийн бүх хөрөнгөнд мөрдөгдөнө.

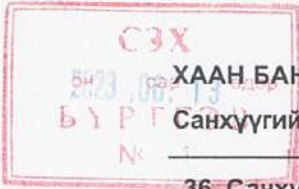
Санхүүгийн хөрөнгө нь зургаан сарын дараалан дефолт тодорхойлолтонд заасан нөхцөлүүдийг хангаагүй тохиолдолд дефолтоос гарч болно. Зургаан сар гэдэг нь санхүүгийн хөрөнгийн дефолтоос гарсан хөрөнгө буцаж дефолт болсон хугацааны тооцоолол дээр үндэслэн гарсан болно.

Зээл анх олгогдсоноос хойш зээлийн эрсдэл мэдэгдэхүйц өссөн ("ЗЭМӨ") эсэх үнэлгээ нь зээл нэг бүрчлэн хийгддэг. Банкны зээлийн эрсдэлийн удирдлагын хэлтэс нь зээлийн эрсдэл мэдэгдэхүйц өссөн эсэх нөхцөлүүд нь тохиромжтой байдлыг тогтмол хугацаатай хянаж байдаг. Зээл анх олгогдсоноос хойш эрсдэл илэрхий өссөн эсэх шалгууруудыг нэг болох хугацаа хэтэрсэн хоног нь 30-аас дээш байх нөхцөл өөрчлөгдөөгүй болно.

Санхүүгийн тайланд хүлээн зөвшөөрөгдсөн хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын тооцоолол нь харилцагчийн зээлийн эрсдэл анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөс хойш мэдэгдэхүйц өссөн эсэхэд тулгуурладаг. Хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын тооцооллын загвар нь 3 үе шаттай байдаг. Санхүүгийн хэрэглүүр нь анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн үед ямар нэг үнэ цэнийн бууралтгүй байдаг ба түүний зээлийн эрсдэл нь анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөс хойш их хэмжээгээр нэмэгдээгүй бөгөөд 12

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 дугаар сарын 31

36. Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

36.2 Зээлийн эрсдэл (Үргэлжлэл)

сарын ХБЭА (1-р үе шат)-д үндэслэн эрсдэлийн алдагдлын хасагдуулгыг тооцдог. Хэрвээ зээлийн эрсдэл мэдэгдэхүйц өссөн нь тогтоогдсон тохиолдолд 2-р үе шатанд орж, нийт хугацааны ХБЭА-д үндэслэн эрсдэлийн алдагдлыг тооцоолно. 2-р үе шатанд орсон зээлүүд нь үнэ цэнэ буураагүй зээлүүд болно. Санхүүгийн хөрөнгө нь үнэ цэнэ буурсан тохиолдолд 3-р үе шатанд хуваарилагдаж, дуусах хугацаа хүртэлх алдагдлыг тооцоолдог. 3-р үе шатанд орсон зээлүүдийн рүүгийн орлогыг зээлийн эрсдэлийн сангаас цэвэршүүлсэн дүнд тооцоолдог.

Хэрэв зээлийн эрсдэл мэдэгдэхүйц өссөн эсэхийг үнэлдэг шалгуурууд нь тухайн зээлд дахин илрээгүй бол 1-р үе шатруу шилжинэ. Банк чанарын үзүүлэлтээр 2-р үе шатруу шилжсэн зээлүүдийг тогтмол хянадаг.

Үнэ цэнэ буурсан зээл олгосон ба худалдан авсан зээлүүдийн хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдал нь үргэлж нийт хугацааны турш тооцоологддог. Иймд Банк эдгээр зээлийн хувьд зөвхөн нийт хугацааны ХБЭА-ын зөрүүг бүртгэдэг.

ХБЭА-ын тооцоолол нь хоёр үнэлгээний аргаас бүрддэг. Үүнд: (1) тусгай үнэлгээ; (2) багцын үнэлгээ: зээлийн багцын нэг ижил төрлийн сегментүүдийн хувьд ХБЭА-ын тооцоололд ижил зээлийн эрсдэлийн параметр (жишээ нь: ЧМ, АХЧ)-ийг ашигладаг.

Банк дараах төрлийн зээлүүдийг тусгай үнэлгээний аргаар үнэлдэг. Үүнд: Зээлийн эрсдэлийн өвөрмөц шинж чанартай зээл эсвэл бүтцийн өөрчлөлттэй зээл, хяналтын жагсаалтад орсон зээл, өөрөөр хэлбэл 500,000 мянган төгрөгөөс дээш хувийн өртэй, 2,000,000 мянган төгрөгөөс дээш хугацаа хэтэрсэн зээл.

Зээлийн үнэ цэнэ бууралтын бодит нотлох баримт илэрсэн тохиолдолд ХБЭА-ыг тооцно. Зээлийн үнэ цэнэ бууралтын бодит нотолгоо нь санхүүгийн хүндрэл, гэрээний үүргээ биелүүлээгүй болон хугацаа хэтэрсэн, гэрээний бүтцийн өөрчлөлт, барьцаа хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт зэрэг юм.

Хүлээгдэж буй алдагдлын тооцоо, боломжит хувилбарыг тодорхой үнэлгээний аргаар үнэлж, хувилбар бүрийн магадлалыг харгалзан ХБЭА-ыг тооцно.

Банк дараах төрлийн зээлүүдэд багцын үнэлгээ хийдэг. Үүнд: Зээлдэгчийн мэдээлэл байхгүй үед хэрэглээний болон ЖДҮ-ийн зээл олгосон. Энэ арга нь зээлдэгчийн тусгайлсан мэдээлэл, тухайлбал, алдагдлын талаарх түүхэн мэдээлэл, байршил болон бусад урьдчилан таамаглах мэдээлэл зэрэгт үндэслэн зээлийн санг нэгэн төрлийн сегмент болгон ангилдаг. Банк нь мөн байгууллагын харилцагчдад олгосон зээл, банк хоорондын зээл, хэрэглээний зээл, ЖДҮ-д олгосон зээлийн үнэлгээг багцаар хийдэг.

Тусгайлсан ХБЭА-ын үнэлгээг үр дүн бүрийн магадлалын эсрэг олон төрлийн боломжит үр дүнгийн зээлийн алдагдлын тооцооллыг жинлэх замаар гүйцэтгэдэг. Банк үнэлгээнд хамрагдсан зээл бүрийн хувьд 2-3 боломжит үр дүнг тодорхойлдог бөгөөд тэдгээрийн нэг нь ийм хувилбарын магадлал маш бага байсан нь зээлийн алдагдалд хүргэдэг. Ганцаарчилсан үнэлгээ нь үндсэндээ Байгууллагын болон Хэрэглээний зээлийн эрсдэл, Тусгай активын хэлтсийн туршлагатай ажилтнууд, шинжээчдийн дүгнэлтэд суурилдаг. Тооцоолол болон бодит алдагдлын зөрүүг багасгахын тулд шинжээчдийн дүгнэлтийг тогтмол туршиж үздэг.

Багцын үнэлгээний аргаар багцын алдагдлын санг тооцоолохдоо зээл бүрийг үе шат бүрт хуваарилдаг. Банкны зээлийн эрсдэлийн нийтлэг шинж чанарт үндэслэн тодорхойлогдсон сегментүүдээр эрсдэлээ шинжилдэг. Банк зээлүүдийг ижил төрлийн эрсдэлийн шинж чанартайгаар нь ялган бүлэглэж тооцоолдог. Ижил төрлийн эрсдэлийн шинж чанартай зээл гэдэг нь харилцагчийн ангилал (бизнесийн, хэрэглээний болон хөдөө аж ахуйн гэх мэт) бүтээгдэхүүний төрөл, зээлийн эрсдэлийн зэрэглэл, анх хүлээн зөвшөөрөгдсөн огноо, дуусах хугацаа, барьцаа хөрөнгийн чанар, зээлийн үнэ (ЗҮ) харьцаа юм. Бүлэг болгон өөр өөр ЧМ болон АХЧ зэрэг эрсдэлийн параметруудтэй байна. Байгууллагын болон Хэрэглээний зээлийн эрсдэлийн удирдлагын газар зээлүүдийг бүлэглэх нь зохистой байгаа эсэхийг тогтмол хянаж байдаг.

ХБЭА нь ЧӨД, ЧМ, АХЧ зэрэг эрсдэлийн параметруудийн үржвэр бөгөөд тухайн санхүүгийн хөрөнгийн үр ашигт хүүгээр дискаунт хийж өнөөгийн үнэ цэнээр илэрхийлэгдэнэ. Эрсдэлийн параметр (ЧӨД, ЧМ, АХЧ)-ийг ирэх нэг жилийн таамаглалын тооцооллыг зээл нэг бүрийн эсвэл багцалсан зээлүүдийн

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 дугаар сарын 31

36. Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

36.2 Зээлийн эрсдэл (Үргэлжлэл)

хувьд гаргаж тооцоолдог. Эдгээр гурван бүрэлдэхүүн хэсгийг хамтад нь үржүүлж, зээл төлөгдөх магадлалыг тохируулна (өөрөөр хэлбэл, чанаргүйдлийн өмнөх сард төлсөн эсвэл төлөгдөөгүй). ХБЭА нь зээл бүрийн ирээдүйн алдагдлыг тооцоолол ба тайлант огнооруу дискаунт хийсэн алдагдлуудын нийлбэр юм. ХБЭА-ын тооцоололд ашиглагдаж буй дискаунт хүү нь үр ашигт хүү эсвэл ойролцоо тооцоолсон хүү байна.

Зээлийн эрсдэлийн параметруудийг тооцоолох үндсэн зарчим. ЧӨД-үүд нь хүлээгдэж буй төлбөрийн хуваарьт тулгуурлан тодорхойлогддог бөгөөд энэ нь бүтээгдэхүүний төрлөөс хамаарна.

ЧӨД нь зээлдэгчийн хүлээсэн үүргийнхээ дагуу ирэх 12 сар эсвэл нийт хугацааны туршид төлөх ёстой зээлийн эргэн төлөлтөнд тулгуурладаг. Үүнийг мөн зээлдэгчийн төлөхөөр хүлээгдэж буй илүү төлбөрт тохируулдаг. Зээлдэгч нь зээлийн хуваарьт зааснаас өмнө зээлээ урьдчилан төлөх магадлалтай дүнгээр зээлийн эргэн төлөлтийн хуваарьт тохируулга хийдэг. Эргэн төлөлт, дахин санхүүжилтийн таамаглалыг мөн тооцоололд оруулдаг. Эргэлтийн бүтээгдэхүүнүүдийн хувьд ЧӨД нь одоогийн үлдэгдлийг авч, зээлийн хөрвүүлэлтийн коэффициент ашиглан үлдсэн хугацаан дахь хүлээгдэж буй зээл олголтыг нэмж тооцоолдог. Эдгээр таамаглалууд нь бүтээгдэхүүний төрөл, одоогийн зээлийн эрхийн хэрэглээ болон зээлдэгчийн онцлог зан төлөвөөс хамаарч ялгаатай байж болно.

ХБЭА-ыг тооцоход хоёр төрлийн ЧМ ашигладаг ба эдгээр нь 12 сар ба нийт хугацааны ЧМ юм. 12 сарын ЧМ-ын үнэлгээ нь хамгийн сүүлийн үеийн өгөгдөлд суурилсан. Нийт хугацааны ЧМ нь санхүүгийн хэрэглүүрийн үлдсэн хугацааны туршид дефолт болох магадлал ба энэ нь санхүүгийн хэрэглүүрийн 12 сар болон дефолт болох магадлалын нийлбэр байна. Банк шилжих хөдөлгөөнт матрицийн статистик аргагүйг ашиглан нийт хугацааны ЧМ-ыг харилцагчийн ангилал болон хугацаа хэтэрсэн хоногт тулгуурлан тооцоолдог. Тухайлбал, шилжих хөдөлгөөний матрицад суурилсан 12 сарын ЧМ-ыг экстраполяци хийж, түүхэн дефолт өгөгдөлд суурилсан нийт хугацааны ЧМ муруйг сайжруулах гэх мэт.

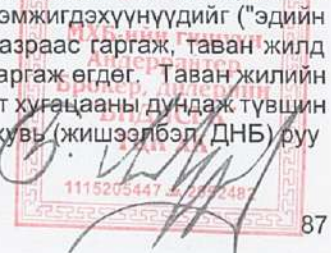
АХЧ нь төлөгдөөгүй эрсдэлээс үүдэн гарах алдагдлын хэмжээг букуу банкны хүлээлтийг илэрхийлнэ. АХЧ нь эсрэг талын төрөл, нэхэмжлэлийн төрөл, ахмад нас, барьцаа хөрөнгө болон бусад зээлийн дэмжлэг зэргээс хамаарч өөр өөр байдаг. 12 сар ба нийт хугацааны АХЧ нь зээл дефолт болсны дараа хүлээгдэж буй эргэн төлөлтөнд нөлөөлөх хүчин зүйлсийг авч үздэг. АХЧ хэмжилтийг гурван боломжит аргад хувааж болно:

- Барьцаа хөрөнгийн онцлог шинж чанарт үндэслэсэн АХЧ хэмжилт;
- Нөхөн сэргээлтийн статистик мэдээлэлд тулгуурсан багцад суурилсан АХЧ тооцоолол;
- Өөр өөр хүчин зүйлс, хувилбараас хамааран дангаар нь тодорхойлсон АХЧ.

Банк үл хөдлөх хөрөнгө, бэлэн мөнгө хөрвөх чадвартай үнэт цаасаар баталгаажсан зээлийн барьцаа хөрөнгийн төсөөлж буй үнэ, борлуулалтын түүхэн хөнгөлөлт болон бусад хүчин зүйл зэрэгт үндэслэн АХЧ-ийг тооцдог. АХЧ-ийг хамгийн сүүлийн үеийн эргэн төлөлтийн статистик мэдээлэлд үндэслэн байгууллагын болон хэрэглээний бүх зээлүүдэд багцын түвшинд тооцоолдог.

Санхүүгийн баталгаа болон зээлийн үүргийн ХБЭА-ын хэмжилт. Эдгээр хэрэглүүрийн ХБЭА-ын хэмжилт нь дээр дурдсантай ижил тооцоологдох боловч дефолт болох үеийн зээлийн үлдэгдэл АХЧ-ийн тооцооллын хувьд ялгаатай байна. АХЧ нь зээл хөрвүүлэлтийн коэффициент ("ЗХК") болон үүргийн дүнгээс хамаарна. Зээл хөрвүүлэлтийн коэффициент нь олгогдоогүй зээлийн үүрэг, зээлийн карт, санхүүгийн баталгааны түүхэн статистик тооцоололд тулгуурладаг. Овердрафтын зээл хөрвүүлэлтийн коэффициент нь 100% гэж тодорхойлогддог, учир нь харилцагч ямар ч үед дээд хэмжээгээр нь ашиглах боломжтой байдаг.

ХБЭА-ын тооцоололд орсон ирээдүйн мэдээлэл. Зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлт болон ХБЭА-ыг тооцоолоход шударга болон дэмжигдэхүйц ирээдүйд үндэслэсэн мэдээллийг оролцуулдаг. Банк зээлийн эрсдэл болон ХБЭА-ыг боловсруулахад хамааралтай гол эдийн засгийн хувьсагч хэмжигдэхүүнүүдийг тодорхойлсон байдаг. Эдийн засгийн гол хувьсагч хэмжигдэхүүнүүдийг ("Эдийн засгийн суурь хувилбар") улирал тутам Банкны Хөрөнгийн Удирдлагын газраас гаргаж, таван жилд хүлээгдэж буй макро эдийн засгийн хөгжлийн хамгийн оновчтой тооцоог гаргаж өгдөг. Таван жилийн дараа "дундаж урвуу хандлагыг" ашигладаг бөгөөд энэ нь эдийн засгийн урт хугацааны дундаж түвшин (жишээ нь, ажилгүйдлийн түвшин) эсвэл урт хугацааны дундаж өсөлтийн хувь (жишээлбэл, ДНБ) руу

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 дугаар сарын 31

36. Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

36.2 Зээлийн эрсдэл (Үргэлжлэл)

буцах хандлагатай байдаг. Чанаргүйдлийн магадлал (ЧМ), Чанаргүйдэлд өртөх дүн (ЧӨД) болон Алдагдалд хүргэх чанаргүйдэл (АХЧ)-д нөлөөлөх холбогдох эдийн засгийн хувьсагчдыг нөлөөг тодорхойлохын тулд статистик регрессийн шинжилгээ хийн эдгээр хувьсагчдын өөрчлөлт нь өмнө хэрхэн АХЧ болон ЧӨД-ийн бүрэлдэхүүд нөлөөлж байсныг тодорхойлно.

Эдийн засгийн суурь хувилбараас гадна Банкны Зээлийн Эрсдэлийн газар нь бусад боломжит хувилбаруудыг магадлалын хувь хэмжээтэй өгдөг. Бусад хувилбаруудын шугаман бус байдлыг харуулахын тулд үндсэн томоохон бүтээгдэхүүнүүдийн тус бүрийн шинжилгээнд үндэслэдэг. Хувилбаруудын хэмжээний хувьд тайлант жил бүр дахин үнэлэгддэг ба статистик шинжилгээ ба шинжээчдийн зээлийн дүгнэлтийг хослуулан тодорхойлдог ба ингэхдээ сонгогдсон хувилбар бүрийг илтгэх боломжит үр дүнг харгалзан үздэг. Зээлийн мэдэхүйц есөлтийн хэмжээг тооцоолохын тулд ЧМ-ын нийт хугацааг холбогдох хувилбарын хувь хэмжээнд үржүүлнэ, ингэхдээ чанар болон backstop индикаторуудыг оролцуулна. Энэ нь санхүүгийн хэрэглүүрийг бүхэлдээ 1-р үе шат, 2-р үе шат эсвэл 3-р үе шатанд орох эсэхийг тодорхойлж 12 сар эсвэл нийт хугацааны ЧМ бүртгэх эсэхийг тодорхойлно. Энэхүү үнэлгээний дараа Банк 12 сарын магадлалаар жинлэсэн ХБЭА-ыг бүртгэх (1-р үе шат) эсвэл магадлалаар жинлэгдсэн нийт хугацааны ХБЭА-ыг бүртгэнэ (2,3-р үе шат). Энэ магадлалаар жинлэсэн ХБЭА-ыг холбогдох ХБЭА-ын загвар хувилбар тус бүрээр гүйцэтгэж зохих хувилбарын жигнэгчээр үржүүлснээр тодорхойлогдоно.

Эдийн засгийн урьдчилсан таамаглалын хувьд тэдгээр тохиолдлын биелэх магадлал, төсөөлөл нь маш тодорхойгүй байдаг тул бодит үр дүн нь төлөвлөснөөс эрс ялгаатай байж болно. Банк эдгээр таамаглалуудыг боломжит үр дүнгийн хамгийн сайн тооцоолол гэж үзсэн ба өөр өөр багцуудын шугаман бус ба тэгш бус байдлын сонгогдсон хувилбарууд нь боломжит хувилбаруудыг хамгийн сайн боломжит байдлаар төлөөлдөг болохыг тогтоосон.

Банк эрсдэлийн тооцоолол болон бодит алдагдал хоёрын хоорондын зөрүүг бага байлгах үүднээс тооцооллын загварыг болон таамаглалыг тогтмол хугацаанд хянадаг.

Хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын тооцооллын загварын хяналтын үр дүнг банкны удирдлагуудад хүргүүлдэг ба хэлэлцүүлгээс гарсан үр дүнд үндэслэн загвар болон тооцоололд шаардлагатай шинэчлэлүүдийг хийдэг.

36.3 Зах зээлийн эрсдэл

Банк зах зээлийн эрсдэлд өртөх боломжтой. Зах зээлийн эрсдэлд а/ валютын ханш, б/ хүүний түвшин, в/ өмчийн үнэ цаасууд болон тухайн хөрөнгөд нөлөөлөх нийт болон тусгай зах зээлийн хөдөлгөөнөөс үүсдэг. Банкны удирдлага зах зээлийн эрсдэлийн гол хэмжигдэхүүний хязгаарыг тогтоож түүнийг өдөр тутамд хянах байдлаар зах зээлийг удирддаг.

Монгол Улс 2022 онд, БНХАУ-аас тогтоосон хилийн хязгаарлалт, ОХУ-ын Украинд хийсэн халдлага, мөн дэлхийн улс орнуудын мөнгөний бодлого чангарсны улмаас улсын макро эдийн засагт үзүүлэх дарамтыг нэмэгдүүлсэн боловч Банк алдагдлыг зах зээлийн эрсдэлийн удирдлагын хүрээнд зохих түвшинд үр дүнтэй удирдаж чадсан.

Банк хамгийн их эрсдэлийн арга (VaR), статик хугацааны зөрүүний шинжилгээ, мэдрэмтгий байдлын шинжилгээг ашиглан зах зээлийн эрсдэлээ хэмжин удирддаг бөгөөд түүнчлэн АПУХ-оос стоп лосс лимит, позицгийн лимит, мөнгөн гүйлгээний хейджийн зорилгоор хийх бодит бус нөхцөлтэй үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрийн мөнгөн урсгалын лимит, банкууд ба харилцагчидтай хийх арилжааны лимит болон нийт зээлээс бусад активын лимитийг тогтоон мөрдүүлж ажиллаж байна.

Түүнчлэн Банк өөрийн эрсдэл даах чадварыг үнэлэх, цаашлаад том хэмжээний гэнэтийн өөрчлөлтөөс учирч болзошгүй алдагдлыг тэсвэрлэх, хангалттай хэмжээний өөрийн хөрөнгө ба төлбөрийн чадвартай эсэхийг тодорхойлох, хүндрэлийг даван туулах шаардлагатай нөөцийг бүрдүүлэх, онцгой нөхцөл байдлын үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний үр ашигтай байдлыг нэмэгдүүлэх зорилгоор улирал тутам стресс тестийн шинжилгээг хийдэг. Банк олон улсад өргөн ашиглагддаг шилдэг туршлага, стандартад нийцүүлэн зах зээлийн эрсдэлийг хэмжих загвар, аргачлал, лимит тогтоох үйл явц болон эрсдэл бууруулах арга хэрэгслүүдийг тасралтгүй хөгжүүлж, хэрэгжүүлж ажилладаг.

СЭХ
2023.06.09
БҮРТГЭВ
№

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 дугаар сарын 31

36. Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

36.4. Гадаад валютын ханшийн эрсдэл

Гадаад валютын ханшийн хэлбэлзлээс үүдэн санхүүгийн хэрэглүүрийн үнэ цэнэ өөрчлөгдөх эрсдэлийг гадаад валютын ханшийн эрсдэл гэнэ. Банк гадаад валютын ханшийн эрсдэлийн удирдлагын хүрээнд Монголбанкнаас банкуудад гадаад валютын ханшийн хэлбэлзлээс үүсч болзошгүй алдагдлыг тэдгээрийн эрсдэл даах чадвартай уялдуулах зорилгоор тогтоосон тухайн нэг болон нийт гадаад валютын нээлттэй позицитай хязгаарлалтуудыг хангаж ажиллаж байна. Түүнчлэн дотооддоо гадаад валютын нээлттэй позицоос тодорхой хугацааны дараа алдаж болох алдагдлын хэмжээг тодорхой магадлалтайгаар тодорхойлдог Хамгийн их эрсдэлийн аргаар ханшийн эрсдэлээ хэмжиж удирдаж ажилладаг. Банкны ашиглаж буй VaR аргачлал нь 99%-ийн итгэлцлийн түвшин ба хэрэв одоогийн зах зээлийн эрсдэлийн хэмжээ нэг өдөр өөрчлөгдөхгүй хэвээр байхад болзошгүй алдагдлын хэмжээ нь хэтэрч илүү гарахгүй байх 1 өдрийн хугацааг ашигладаг ба эдгээр хувьсагчуудыг зах зээлийн өгөгдлийн 250 өдрийн хөдөлгөөнийг ажигласны үндсэндэр тодорхойлдог. Эдгээр загварууд нь зах зээлийн хэвийн нөхцөлд эрсдэлийн хүчин зүйлсийн өөрчлөлтүүд нь хэвийн тархалттай байна гэж үздэг. Зах зээлд тогтворгүй байдал үүссэн тохиолдолд гадаад валютын эрсдэлийг илүү нарийвчлалтайгаар тооцох хэрэгцээ шаардлага өндөр байдаг. Иймд, тайлант жилд дотоод программ хангамжинд үнэлгээний загварууд болон буцаан шалгах аргачлалуудыг өргөтгөх, удирдлагын мэдээллийн системийн чанарыг сайжруулах зэрэг томоохон хөгжүүлэлтүүдийг хийсэн.

Банк нь уг хөгжүүлэлтүүдийг өдөр тутмын үйл ажиллагаандаа ашиглан ханшийн эрсдэлийн VaR тайланг бэлтгэж, АПУХ-оос тогтоосон лимитийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажилладаг.

Банк нь мөн бизнесийн түншүүдтэй хийх арилжааны лимитийг тогтоож тогтмол хяналт тавин ажилладаг. Түүнчлэн гадаад валютын захын тогтворгүй үед банкны хүндрэлтэй үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулахын зэрэгцээ гадаад валютын ханшийн эрсдэлийн стресс тестийг улирал бүр хийж, үр дүнг АПУХ-д танилцуулан ажиллаж байна.

Тайлант хугацааны эцэст Банкны гадаад валютын ханшийн эрсдэлийн хураангуйг доорх хүснэгтээр харуулав

Мянган төг	2022 оны 12 дугаар сарын 31				2021 оны 12 дугаар сарын 31			
	Санхүүгийн мөнгөн хөрөнгө	Санхүүгийн мөнгөн өр төлбөр	Үүсмэл хэрэглүүр	Цэвэр позици	Санхүүгийн мөнгөн хөрөнгө	Санхүүгийн мөнгөн өр төлбөр	Үүсмэл хэрэглүүр	Цэвэр позици
Төгрөг	11,033,605,880	(9,041,716,734)	(1,177,315,414)	814,573,732	10,874,584,091	(9,646,374,772)	(485,885,071)	742,324,248
Ам.доллар	2,647,234,835	(3,857,780,654)	1,301,466,648	90,920,829	1,758,712,858	(2,309,751,630)	512,968,551	(38,070,221)
Евро	19,408,755	(19,577,161)	(33,162)	(201,568)	19,808,065	(15,864,611)	(18,329)	3,925,125
Юань	477,834,556	(469,266,033)	-	8,568,523	136,508,127	(144,086,326)	332	(7,577,867)
Бусад	52,296,621	(24,122,071)	(354,721)	27,819,829	69,401,047	(45,844,916)	(298,711)	23,257,420
Total	14,230,380,647	(13,412,462,653)	123,763,351	941,681,345	12,859,014,188	(12,161,922,255)	26,766,772	723,858,705

Бусад бүх хувьсах хүчин зүйлс тогтмол үед Банкны бүртгэлийн валюттай холбоотой тайлант хугацааны эцсийн ханшийн харьцангуй боломжит өөрчлөлтийн Банкны ашиг, алдагдал болон өөрийн хөрөнгөнд үзүүлэх мэдрэмтгий байдлыг доорх хүснэгтэнд тусгав:

Мянган төгрөгөөр	2022 оны 12 дугаар сарын 31	2021 оны 12 дугаар сарын 31
Ам.доллар 15%-аар чангарахад (2021: 15%-аар чангарахад)	13,638,124	(5,710,533)
Ам.доллар 15%-аар сулрахад (2021: 15%-аар сулрахад)	(13,638,124)	5,710,533
Евро 15%-аар чангарахад (2021: 15%-аар чангарахад)	(30,235)	588,769
Евро 15%-аар сулрахад (2021: 15%-аар сулрахад)	30,235	(588,769)
Юань 15%-аар чангарахад (2021: 15%-аар чангарахад)	1,285,279	(1,136,680)
Юань 15%-аар сулрахад (2021: 15%-аар сулрахад)	(1,285,279)	1,136,680
Бусад валют 15%-аар чангарахад (2021: 15%-аар чангарахад)	4,172,974	3,488,613
Бусад валют 15%-аар сулрахад (2021: 15%-аар сулрахад %)	(4,172,974)	(3,488,613)

2023 5 29

СЭХХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 дугаар сарын 31

БҮРТГЭВ

№ 1 36. Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

36.5. Хүүний түвшний эрсдэл

Банкны санхүүгийн байдал, мөнгөн гүйлгээ нь зах зээлийн хүүний түвшний хэлбэлзлийн нөлөөнд өртдөг. Ийм хэлбэлзлийн үр дүнд хүүгийн ахиуц ашгийн хэмжээ нэмэгдэх магадлалтай боловч гэнэтийн өөрчлөлт үүсэх тохиолдолд алдагдал буурах эсвэл эсрэгээрээ нэмэгдэх ч боломжтой.

Банк нь Банкны арилжааны бүртгэл болон Банкны бүртгэлийн позицисоос хүлээж болзошгүй хүүгийн түвшний эрсдэлүүдийг хэмжиж удирддаг. Зах зээл дэх хүүний түвшний өөрчлөлт нь богино хугацаанд банкны цэвэр хүүгийн орлогод шууд нөлөөлдөг бол урт хугацаанд өөрийн хөрөнгийн эдийн засгийн үнэ цэнэд нөлөөлдөг. Банк нь хүүгийн эрсдэлийг хамгийн бага байлгах үүднээс Банкны хяналт шалгалтын Базелийн хорооноос боловсруулсан аргачлал, түүнд тодорхойлсон хүүний түвшний стандарт болон шокийн сценари хувилбаруудыг ашиглан эрсдэлээ хэмжиж, лимит тогтоох замаар сөрөг нөлөөллийг хязгаарладаг. Үүнд:

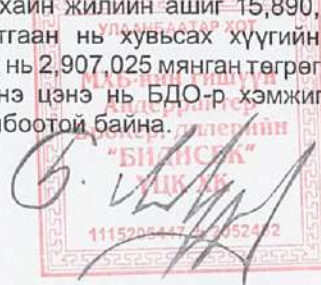
- Арилжааны бүртгэлийн хүүгийн түвшний эрсдэлийг удирдахын тулд хөрвөх чадвараар тохируулсан хамгийн их эрсдэлийн аргыг ашиглан позицисын ба стоп лосс зэрэг хязгаарлалтуудыг тавидаг.
- Банкны бүртгэлийн хүүгийн түвшний эрсдэлийг удирдахын тулд орлогын ба эдийн засгийн өртөгийн хандлагуудыг ашиглаж хүлээн зөвшөөрсөн хязгаарлалтын хүрээнд сар тутам хяналт тавьдаг.

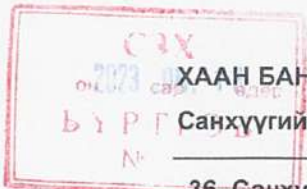
Түүнчлэн Банк нь олон улсын санхүүгийн байгууллагаас тогтоосон хүүгийн эрсдэлийн дахин үнэлгээний зөрүүний харьцаа үзүүлэлтүүдийг хангаж ажиллахын зэрэгцээ хүүгийн стресс тестийг улирал бүр хийн үр дүнг шийдвэр гаргах зорилгоор АПУХороонд тайлагнадаг.

Доорх хүснэгтэд Банкны хүүгийн түвшний эрсдэлийн өртөх байдлыг хураангуйлан үзүүлэв. Энэхүү хүснэгтэд банкны хөрөнгө ба өр төлбөрийн дансны үнийн дүнг хүүнд өөрчлөлт орох хугацаа эсвэл дуусгавар болох хугацааны аль өмнөх хугацаагаар нь ангилан үзүүлэв:

Мянган төгрөгөөр	Хугацаагүй болон 1-с бага сар	1 - 6 сар	6 - 12 сар	1 жилээс их	Хүүгүй	Нийт
2022 оны 12 дугаар сарын 31						
Нийт санхүүгийн хөрөнгө	3,290,658,076	2,822,553,292	1,974,346,084	4,013,476,352	2,262,274,272	14,363,308,076
Нийт санхүүгийн өр төлбөр	1,672,207,654	2,673,907,298	2,691,632,922	1,528,757,814	4,850,853,862	13,417,359,550
2022 оны 12 дугаар сарын 31-р хүүгийн мэдрэмтгийн байдлын цэвэр зөрүү	1,618,450,422	148,645,994	(717,286,838)	2,484,718,538	(2,588,579,590)	945,948,526
2021 оны 12 дугаар сарын 31						
Нийт санхүүгийн хөрөнгө	3,752,686,452	1,352,061,532	1,578,528,066	4,216,552,946	1,989,428,929	12,889,257,925
Нийт санхүүгийн өр төлбөр	4,474,921,445	3,188,487,646	2,673,253,556	1,705,462,150	120,117,211	12,162,242,008
2021 оны 12 дугаар сарын 31-р хүүгийн мэдрэмтгийн байдлын цэвэр зөрүү	(722,234,993)	(1,836,426,114)	(1,094,725,490)	2,511,090,796	1,869,311,718	727,015,917

Бусад бүх хувьсагчийн тогтмол гэж үзээд 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр хүүгийн түвшин 100 суурь оноогоор бага байвал (2021: 100 суурь оноогоор бага) тухайн жилийн ашиг 15,890,847 мянган төгрөгөөр (2021: 23,039,837 төгрөгөөр их) бага байна, шалтгаан нь хувьсах хүүгийн өр төлбөрийн хүүгийн зардал өндөр байгаатай холбоотой. Өөрийн хөрөнгө нь 2,907,025 мянган төгрөгөөр (2021: 5,490,483 мянган төгрөгөөр) их байна, шалтгаан нь бодит үнэ цэнэ нь БДО-р хэмжигдэх санхүүгийн хөрөнгийн тогтмол ханшийн бодит үнэ цэнийн өсөлттэй холбоотой байна.

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 дугаар сарын 31

36. Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

36.5. Хүүний түвшний эрсдэл (Үргэлжлэл)

Бусад бүх хувьсагчийн тогтмол гэж үзээд 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр хүүгийн түвшин 100 суурь оноогоор их байвал (2021: 100 суурь оноогоор их) тухайн жилийн ашиг 15,890,847 мянган төгрөгөөр (2021: 23,039,837 төгрөгөөр бага) их байна, шалтгаан нь хувьсах хүүгийн өр төлбөрийн хүүгийн зардал өндөр байгаатай холбоотой. Өөрийн хөрөнгө нь 787,938 мянган төгрөгөөр (2021: 3,694,922 мянган төгрөгөөр) бага байна, шалтгаан нь бодит үнэ цэнэ нь бусад дэлгэрэнгүй орлогод хэмжигдэх (БДОБҮЦ) санхүүгийн хөрөнгийн тогтмол ханшийн бодит үнэ цэнийн өсөлттэй холбоотой байна.

Банк нь өөрийн санхүүгийн хэрэглүүрийн хүүгийн түвшинд тогтмол хяналт тавьдаг. Доорх хүснэгтэнд эрх бүхий албан тушаалтнуудын хянасан тайлангуудад үндэслэн холбогдох тайлант хугацааны хүүгийн түвшнийг хураангуйлан үзүүлэв. Үнэт цаасны хувьд хүүгийн хувь нь тайлант хугацааны зах зээлийн үнэлгээнд үндэслэн гаргасан дуусгавар болох хугацаа хүртэлх өгөөжийн хувийг хэлнэ:

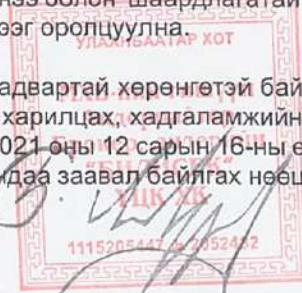
Хувиар	2022					2021				
	Төг	Ам.дол	Евро	Юань	Бусад	Төг	Ам.дол	Евро	Юань	Бусад
Хөрөнгө										
Бэлэн мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө	8.49%	1.41%	0%	0%	0%	4.72%	0%	0%	0%	0%
Монголбанкны Заавал байлгах нөөц	5.50%	0%	-	-	-	2.50%	0%	-	-	-
Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэх ерийн хэрэглүүр	12.09%	6.42%	-	-	-	10.46%	6.53%	-	-	-
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	13.34%	6.20%	7.35%	-	-	12.41%	6.34%	6.84%	-	-
Өр төлбөр										
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	12.91%	0.69%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	9.97%
Репо хэлцэл	8.02%	-	-	-	-	6.56%	-	-	-	-
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж										
- харилцах	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
- хадгаламж	9.72%	2.36%	-	1.46%	-	9.19%	1.83%	-	1.42%	-
Зээлээр авсан санхүүжилт	4.38%	7.12%	4.2%	-	-	4.09%	4.18%	3.01%	-	-
Түрээсийн өглөг	15.65%	-	-	-	-	15.98%	-	-	-	-

Дээрх хүснэгтийн "-" тэмдэг нь Банкинд холбогдох валютаар илэрхийлэгдсэн хөрөнгө эсвэл өр төлбөр байхгүйг илгэнэ.

36.6. Хөрвөх чадварын эрсдэл

Банкны хувьд хөрвөх чадварын эрсдэлийн удирдлага гэдэг нь өр төлбөртэй холбоотой үүргээ биелүүлэхэд шаардагдах хөрвөх чадвартай хөрөнгийн түвшинг хэлдэг ба олон төрлийн санхүүжилтийн эх үүсвэрийг татан төвлөрүүлэх боломж, санхүүжилтийн болзошгүй үүргийн удирдлага болон хөрвөх чадварын харьцааг холбогдох бодлого зохицуулалтын шаардлагын дагуу хянах зэрэг хяналтууд багтдаг байна. Харин Хөрвөх чадварын эрсдэл гэдэг нь санхүүгийн өр төлбөртэй холбоотой үүргээ хэвийн болон стресстэй нөхцөл байдалд биелүүлэхэд хүндрэл гарах үед үүсэх эрсдэлийг хэлнэ. Уг эрсдэлийг удирдахын тулд удирдлага нь ирээдүйн мөнгөн урсгалын үнэлнээ болон шаардлагатай үед нэмэлт санхүүжилт авах зорилгоор өндөр зэрэглэлийн барьцааны үнэлгээг оролцуулна.

Банк нь Монголбанкнаас шаарддаг түвшнээс илүү, хэмжээний хөрвөх чадвартай хөрөнгөтэй байдаг. Үүнээс гадна Банк нь нийт харилцагчаас татан төвлөрүүлсэн төгрөгийн харилцах, хадгаламжийн 8% (2022 оны 1 сарын 28-ны өдөр 6%-8% хүртэл өссөн) валютын 18%-тай (2021 оны 12 сарын 16-ны өдөр 15%-18% хүртэл өссөн) тэнцэх бэлэн мөнгийг Монголбанкнаас дахь дансанд заавал байлгах нөөцөнд байршуулж байх ёстой байдаг.

СЗХ
 2023 оны 06 сарын 15 өдөр
 БҮРТГЭВ
 № 31

МОНГОЛЫН ХЭВЭГНИЙН БИРЖ
 MONGOLIAN EXCHANGE
 0000124
 2023-06-09
 92

ХААН БАНК ХХК
 Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 дугаар сарын 31

36. Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

36.б. Хөрвөх чадварын эрсдэл (Үргэлжлэл)

Дараах хүснэгтэд 2022 болон 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх Банкны санхүүгийн өр төлбөр болон хөрөнгийн дуусгавар хугацааг тэдгээрийн аливаа нэг хөнгөлөлтгүйгээр, гэрээний дагуу эргэн төлөх үүрэг дээр үндэслэн харууллаа. Гэсэн хэдий ч, Банк харилцагчдын дийлэнх нь гэрээт хугацаанаасаа өмнө зарлагын гүйлгээ хийхгүй гэсэн хүлээлттэй байгаа ба хадгаламжийн татан авалтын түүхэн өгөгдөл дээр үндэслэн Банкны хүлээж буй мөнгөн урсгалыг хүснэгтэд тусгаагүй болно.

2022 оны 12 дугаар сарын 31 Мянган төгрөгөөр	Хугацаагүй	3-аас доош сар	3-6 сар	6 сараас 1 жил	1-5 жил	5-аас дээш жил	Нийт дүн
Хөрөнгө							
Мөнгө ба түүнтэй адилгах хөрөнгө	1,794,774,691	2,582,324,566	-	-	-	-	4,377,099,257
Монголбанкны Заавал байлгах нөөц	969,104,827	-	-	-	-	-	969,104,827
Своп ба форвард хэлцлийн нийт дүн:							
- Орох мөнгөн урсгал (авлага)	-	59,068,144	47,465,269	201,141,987	878,274,460	68,041,093	1,253,990,953
- Гарах мөнгөн урсгал (өглөг)	-	(45,150,343)	(40,200,785)	(170,593,113)	(805,649,362)	(63,737,102)	(1,125,330,705)
ХӨ-өөр бүртгэгдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	-	1,371,927,992	1,258,812,911	2,123,716,563	3,215,348,535	709,056,930	8,678,862,931
ААБҮЦ-ээр бүртгэгдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	-	17,951,542	25,144,181	56,198,387	150,943,158	329,661,364	579,898,632
Өрийн хэрэглүүрт оруулсан хөрөнгө оруулалт	-	61,184,691	621,856,577	120,782,772	618,328,015	615,974,229	2,038,126,284
Өмчийн хэрэглүүрт оруулсан хөрөнгө оруулалт	4,267,181	-	-	-	-	-	4,267,181
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	-	2,703,046	-	-	-	-	2,703,046
Нийт санхүүгийн хөрөнгө	2,768,146,699	4,050,009,638	1,913,078,153	2,331,246,596	4,057,244,806	1,658,996,514	16,778,722,406
Өр төлбөр							
Бусад банк ба санхүүгийн байгууллага дахь харилцах хадгаламж	15,884,992	175,370,767	-	-	-	-	191,255,759
Рело хэлцэл	-	177,227,938	112,657,532	56,603,934	33,658,140	-	380,147,544
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	3,517,104,591	1,463,783,942	1,226,949,068	2,494,578,249	2,073,367,454	395,277,134	11,171,060,438
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	-	505,456	1,106,782	1,401,821	1,882,838	-	4,896,897
Зээлээр авсан санхүүжилт	-	150,632,791	61,558,227	572,726,505	1,150,292,786	87,476,989	2,022,687,298
Бусад санхүүгийн өр төлбөр	-	135,162,720	-	-	-	-	135,162,720
Түрээсийн өглөг	-	2,593,267	2,462,448	4,534,349	5,927,116	-	15,517,180
Нийт санхүүгийн өр төлбөр	3,532,989,583	2,105,276,881	1,404,734,057	3,129,844,858	3,265,128,334	482,754,123	13,920,727,836
Ашиглагдаагүй зээлийн шугам	640,182,957	-	-	-	-	-	640,182,957
Олгосон банкны баталгаа	109,875,380	-	-	-	-	-	109,875,380
Аккредитив	24,667,537	-	-	-	-	-	24,667,537
Ашиглагдаагүй кредит карт	61,741,646	-	-	-	-	-	61,741,646
Нийт балансын гадуурх зүйлс	836,467,520	-	-	-	-	-	836,467,520
Нийт санхүүгийн өр төлбөр болон балансын гадуурх өр төлбөр	4,369,457,103	2,105,276,881	1,404,734,057	3,129,844,858	3,265,128,334	482,754,123	14,757,195,356
Цэвэр дүн	(1,601,310,404)	1,944,732,757	508,344,096	(798,598,262)	792,116,472	1,176,242,391	2,021,527,050

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК
 УИМБОВЗ
 ХААН БАНК ХХК

МОНГОЛЫН ХЭВЭГНИЙН БИРЖ
 MONGOLIAN EXCHANGE
 0000124
 2023-06-09
 92

СЭХ
он 2023 сарын 1 өдөр
БҮРТГЭВ
N

МОНГОЛЫН ХААН БАНК ХХК
MONGOLIAN BANK
0000135
2023-06-09
ТГЭВ-02
93

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

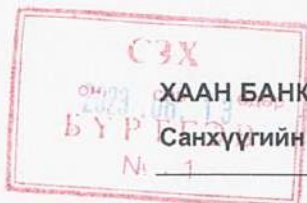
Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 дугаар сарын 31

36. Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

36.6 Хөрвөх чадварын эрсдэл (Үргэлжлэл)

2021 оны 12 дугаар сарын 31 Мянган төгрөгөөр	Хугацаагүй	3-аас доош сар	3-6 сар	6 сараас 1 жил	1-5 жил	5-аас дээш жил	Нийт дүн
Хөрөнгө							
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө	1,155,695,000	3,380,294,431	-	-	-	-	4,535,989,431
Монголбанкны Заавал байлгах нөөц	809,081,732	-	-	-	-	-	809,081,732
Свал болон форвард хэлцлийн нийт дүн:							
- Орох мөнгөн урсгал (авлага)	-	95,770,717	8,587,669	117,611,915	291,001,298	-	512,971,599
- Гарах мөнгөн урсгал (өглөг)	-	(96,323,286)	(8,198,160)	(107,528,906)	(283,834,719)	-	(485,885,071)
Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэгдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	-	1,029,214,448	991,746,895	1,612,403,633	3,248,818,033	540,432,799	7,422,615,808
Бодит үнэ цэнээр ашиг, алдагдалд бүртгэгдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	-	27,500,669	31,215,298	78,033,382	308,892,273	365,373,415	811,015,037
Өрийн хэрэглүүрт оруулсан хөрөнгө оруулалт	-	30,192,251	19,372,977	154,337,365	683,253,710	423,117,156	1,310,273,459
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	-	24,652,197	-	-	-	-	24,652,197
Нийт санхүүгийн хөрөнгө	1,964,776,732	4,501,301,427	1,042,724,679	1,854,857,389	4,248,130,595	1,328,923,370	14,940,714,192
Өр төлбөр							
Бусад банк санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	29,305,284	6,581,769	-	-	-	-	35,887,053
Репо хэлцэл	-	254,182,596	6,289,065	124,715,874	266,549,386	-	651,736,921
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	3,319,904,967	1,792,319,315	1,509,989,509	2,372,815,864	1,148,660,707	259,566,301	10,403,256,663
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	-	319,756	-	-	-	-	319,756
Зөвлөөр авсан санхүүжилт	-	128,506,526	19,569,539	428,446,824	671,824,838	38,284,295	1,286,632,022
Бусад санхүүгийн өр төлбөр	-	90,811,930	-	-	-	-	90,811,930
Түрээсийн өглөг	-	1,052,469	1,078,634	2,188,835	6,765,757	-	11,085,695
Нийт санхүүгийн өр төлбөр	3,349,210,251	2,273,774,361	1,536,926,747	2,928,167,397	2,093,800,688	297,850,596	12,479,730,040
Ашиглагдаагүй зээлийн шугам	555,157,014	-	-	-	-	-	555,157,014
Олгосон банкны баталгаа	129,567,459	-	-	-	-	-	129,567,459
Аккредитив	26,247,091	-	-	-	-	-	26,247,091
Ашиглагдаагүй зээлийн карт	75,618,760	-	-	-	-	-	75,618,760
Нийт балансын гадуурх зүйлс	786,590,324	-	-	-	-	-	786,590,324
Нийт санхүүгийн өр төлбөр	4,135,800,575	2,273,774,361	1,536,926,747	2,928,167,397	2,093,800,688	297,850,596	13,266,320,364
Цэвэр дүн	(2,171,023,843)	2,227,527,066	(494,202,068)	(1,073,310,008)	2,154,329,907	1,031,072,774	1,674,393,828

УЛААНБААТАР ХОТ
ХБ-ийн гишүүн
Андеррайтер
Рокей диверсийн
"ДИСЕК"
ХХК
1547-2052482

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 дугаар сарын 31

36. Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

36.6 Төлбөрийн чадварын эрсдэл (Үргэлжлэл)

Банк төлбөрийн чадвараа удирдахын тулд өр төлбөрийн гэрээний хорогдуулаагүй хугацаанд үндэслэж дээрх дуусгавар болох хугацааны шинжилгээг ашигладаггүй. Үүний оронд Банк хүлээгдэж буй дуусгавар болох хугацаа болон хүлээгдэж буй хугацаан дахь төлбөрийн чадварын зөрүүг дараах байдлаар хянадаг:

Мянган төгрөгөөр	Хугацаагүй болон 1 сараас доош	1-6 сар	6-12 сар	12 сараас 5 жил	5 жилээс дээш	Нийт дүн
2022 оны 12 дугаар сарын 31-нээр						
Санхүүгийн хөрөнгө	5,469,547,353	2,769,257,794	1,999,798,601	3,208,950,608	915,753,720	14,363,308,076
Санхүүгийн өр төлбөр	4,577,841,434	2,400,497,181	2,944,336,334	3,018,898,988	475,785,613	13,417,359,550
Хүлээгдэж буй хугацаан дахь төлбөрийн чадварын цэвэр зөрүү	891,705,919	368,760,613	(944,537,733)	190,051,620	439,968,107	945,948,526
2021 оны 12 дугаар сарын 31-нээр						
Санхүүгийн хөрөнгө	5,742,115,380	1,334,811,944	1,565,694,874	3,468,034,567	778,601,160	12,889,257,925
Санхүүгийн өр төлбөр	4,368,150,284	2,724,217,939	2,764,205,779	2,009,519,912	296,148,094	12,162,242,008
Хүлээгдэж буй хугацаан дахь төлбөрийн чадварын цэвэр зөрүү	1,373,965,096	(1,389,405,995)	(1,198,510,905)	1,458,514,655	482,453,066	727,015,917

Хөрөнгө өр төлбөрийн дуусгавар болох хугацаа болон хүүгийн түвшний нийцтэй байдал болон үл нийцэл нь Банкны удирдлагын үндсэн суурь болдог. Бизнесийн гүйлгээнүүд нь тодорхойгүй хугацаа болон олон төрөлтэй байдаг тул Банкны үргэлж нийцтэй байх явдал бага юм. Хөрөнгө өр төлбөрийн нийцээгүй позицтой байх нь ашигт ажиллагааг нэмэгдүүлэх ч эсрэгээрээ алдагдлын эрсдэлийг өсгөдөг. Банк хүү, валютын ханшийн өөрчлөлтөд өртөх эрсдэлийг бууруулах төлбөрийн чадварыг үнэлэхэд хөрөнгө, өр төлбөрийн дуусгавар болох хугацаа болон хүүтэй өр төлбөрийг хүлээн зөвшөөрөгдөх өртгөөр нөхөх чадвар чухал хүчин зүйлс болдог.

Харилцагчийн дансны эрэлт өндөр байгаа байдал, харилцах хадгаламжийн дансуудын тоо болон төрлийн төрөлжүүлэлт болон Банкны өнгөрсөн туршлагаас үзэхэд эдгээр харилцагчийн дансууд нь банкны урт хугацааны тогтвортой эх үүсвэр болж байгаа гэдэгт Банк итгэлтэй байна.

36.7 Жишиг зээлийн хүүгийн шинэчлэлийн нөлөө

Банк хоорондын санал болгож буй жишиг зээлийн хүү ('ЖЗХ')-г шинэчлэх, солих нь зохицуулагч байгууллагуудын нэн тэргүүний зорилт болоод байна. Ихэнх жишиг зээлийн хүүг 2021 оны 12 сарын 31-ний өдөр нийтэд ил болгохыг зогсоосон бол зарим ам.долларын ЛИБОР хүүг 2023 оны 6 сарын 30-ны өдөр гэхэд нийтэд зарлахаа шууд зогсоохоор болж байна.

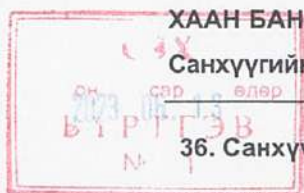
Тайлант жилийн эцэст бүх урт хугацаат үүсмэл хэрэглүүрийн хүүг Баталгаажсан овернайт санхүүжилтийн хүү (БОСХ)-д үндэслэн тооцоолсон. Нийт 211,744 мянган ам.долларын нэрлэсэн үнэ бүхий урт хугацаат своп хэлцлийг ЛИБОР хүүнээс БОСХ-д шилжүүлсэн бол Монголбанкттай нийт 141,250 мянган ам.долларын урт хугацаат своп хэлцлийг шинээр байгуулсан.

Банк нь олон улсын санхүүгийн байгууллагууд гэх мэт өөрийн харилцагчид болон бусад хамтрагч байгууллагуудтай хамтран ЖЗХ-д суурилсан санхүүгийн хэрэглүүрийг өөр жишиг хүү рүү шилжүүлэхээр ажиллаж байна. Банк мөн ЖЗХ-ээс эрсдэлгүй хүүд жигд шилжихийг хангахын тулд дотоод үйл явцаа сайжруулж байна.

Дараах хүснэгтэнд жилийн эцсийн байдлаар ЖЗХ-ийн шинэчлэлт нөлөөлж эрсдэлгүй хүүд шилжих санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрүүдийн дүнг харуулж байна. Банк хоорондын захын хүүг зогсоох хүртэл эдгээр дүн нь байх бөгөөд 2023 оны 6 сарын 30-ны өдрөөс өмнө шилжинэ.

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 дугаар сарын 31

36. Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

36.7 Жишиг зээлийн хүүгийн шинэчлэлийн нөлөө (Үргэлжлэл)

<i>Мянган төгрөгөөр</i>	Ам.долларын ЛИБОР хүү	Нийт дүн
2022 оны 12 дугаар сарын 31 <i>Үүсмэл бус санхүүгийн өр төлбөр</i> Зээлээр авсан санхүүжилт	411,568,000	411,568,000
2021 оны 12 дугаар сарын 31 <i>Үүсмэл бус санхүүгийн өр төлбөр</i> Зээлээр авсан санхүүжилт	535,923,441	535,923,441
<i>Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр</i> Нийт валют хоорондын своп хэлцэл: нэрлэсэн үнэ	513,839,684	513,839,684

36.8. Үйл ажиллагааны эрсдэл

Банк нь үйл ажиллагааны эрсдэлийг Банкны дотоод үйл ажиллагааны тохиромжгүй, доголдолтой байдал, хувь хүн болон гадны хүчин зүйлсийн улмаас Банкны стратеги болон зорилтод нөлөө үзүүлэх үйл явдал гэж тодорхойлдог. Үйл ажиллагааны эрсдэлд дараах дэд ангиллууд багтдаг:

- Дотоод залилан
- Гадны залилан
- Эрүүл мэнд, амь насны аюул, хөдөлмөр эрхлэлтийн зөрчил
- Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний алдаа, дутагдал
- Биет эд хөрөнгийн эвдрэл гэмтэл
- Бизнесийн тасалдал
- Гүйцэтгэлийн алдаа ба дутагдал

Үйл ажиллагааны эрсдэлд хууль, комплаенсийн эрсдэл, мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэл болон мэдээлэл технологийн эрсдэл хамаарахгүй бөгөөд эдгээр эрсдэлийг тусдаа эрсдэл болгон удирддаг.

Хамгаалалтын нэгдүгээр шугамын бүх газар, салбар нэгжүүд үйл ажиллагааны эрсдэлийг өдөр тутам удирдах үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ.

Хамгаалалтын хоёрдугаар шугамд Үйл ажиллагааны эрсдэлийн газар нь үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо болон холбогдох аргачлалыг боловсруулах үүргийг хүлээнэ. Мөн үйл ажиллагааны эрсдэлийн газар нь хамгаалалтын 1-р шугам дахь нэгжүүдэд эрсдэлээ тодорхойлох, эрсдэлийг үнэлэх, бууруулахад дэмжлэг үзүүлэн ажилладаг.

Мөн түүнчлэн, Үйл ажиллагааны эрсдэлийн газар нь улирал бүр санхүүгийн бус эрсдэлийн нэгдсэн тайланг бэлтгэж, Банкны Эрсдэлийн удирдлагын хороонд танилцуулдаг бөгөөд Эрсдэлийн удирдлагын хороо түүнийг хянан үзээд холбогдох шийдвэрүүдийг гаргадаг.

Эрсдэлийн удирдлагын хорооны харьяанд дараах дэд хороод Банкны үйл ажиллаганы хяналтын эрсдэлийг илүү их хянаж удирдан ажиллахын тулд Банкны бүх түвшинд ажиллаж байна:

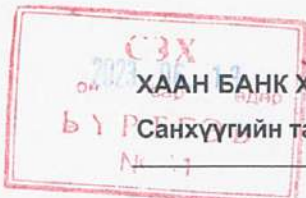
- Үйл ажиллагааны эрсдэлийн дэд хороо
- Карт болон цахим банкны эрсдэлийн дэд хороо
- Салбарын эрсдэлийн хороо

Хамгаалалтын гуравдугаар шугамд хамаарах дотоод аудит нь хамгаалалтын 1 болон хамгаалалтын 2-р шугамын үйл ажиллагаанд хөндлөнгийн хяналт тавьдаг.

Үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлагад GRC систем дэмжлэг үзүүлдэг бөгөөд энэ нь эрсдэлийн мэдээллийн ил тод байдлыг хангаж тухай бүр тайлагнах боломжийг олгодог. Үйл ажиллагааны эрсдэлийн аргачлалд Нэгжийн эрсдэлийн самбар (unit risk dashboard), Эрсдэл ба хяналтын бие даасан үнэлгээ (RCSA), Алдагдлын мэдээллийн сан (Loss database), Түлхүүр эрсдэлийн үзүүлэлтүүд (KRI) болон Асуудлын удирдлага (Issue management) зэрэг орно.

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 дугаар сарын 31

36. Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

36.8. Үйл ажиллагааны эрсдэл (Үргэлжлэл)

Иргэдийн банкны харьяа салбар нэгжүүд нь Нэгжийн эрсдэлийн самбар хөтлөх аргачлалын дагуу үйл ажиллагааны эрсдэлээ тодорхойлж бүртгэн, эрсдэлийг бууруулах зохих арга хэмжээг төлөвлөн, хэрэгжилтийг хангах байдлаар өдөр тутмын үйл ажиллагааны эрсдэлээ удирдан ажиллаж байна.

Банк бизнесийн үндсэн процесс болон дэд процессуудад төлөвлөгөө гаргаж, Үйл ажиллагааны эрсдэлийн газрын зөвлөмжийн дагуу газар нэгжийн ажилтанууд нь холбогдох оролцогч талуудтай хамтарч өөрсдийн хариуцсан процесст хамаарах эрсдэлийг тодорхойлж, үнэлэх, бууруулах зорилгоор RCSA-г хэрэгжүүлсэн. RCSA-ийн аргачлалыг тодорхойлсноор бүх тодорхойлогдсон эрсдэл, хяналт, зорилтыг GRC системд өөр хоорондын уялдаа холбоотой байдлаар нь бүртгэсэн болно. Асуудал болон алдагдлын үйл явдлыг тухай бүр холбогдох эрсдэл, хяналт, үйл явц, бүтээгдэхүүний хүрээнд бүртгэн дүн шинжилгээ хийхэд ашиглаж байгаа болно.

36.9. Хууль, комплаенсийн эрсдэл

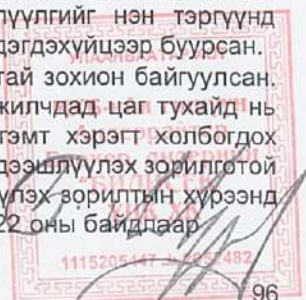
Комплаенсийн эрсдэлийг банкны хэмжээнд үр дүнтэй удирдах тогтолцоог бий болгох, ялангуяа Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг банкны хэмжээнд хангуулан ажиллахад банкны Төлөөлөн удирдах зөвлөл болон Гүйцэтгэх удирдлагын зүгээс ихээхэн анхаарч Банкны Мөнгө угаах, санхүүгийн гэмт хэргийн эсрэг баримтлах бодлого, Комплаенсийн дотоод хяналтын хөтөлбөр болон холбогдох бусад бодлого журмыг батлан гаргаж, банкны хэмжээнд мөрдлөг болгон ажиллаж байна. Хууль эрх зүйн эрсдэл нь Банк зохицуулагч байгууллагаас баталсан дүрэм, журам, стандартыг мөрдөөгүйгээс үүсэх эрсдэл; шинэ хууль санаачилж байгаа болон хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа хуулиудад нэмэлт, өөрчлөлт оруулах үед хүчин төгөлдөр гэрээндээ холбогдох нэмэлт, өөрчлөлт оруулахгүй байх; эсвэл нэхэмжлэлийн шаардлагаас хуулийн хэрэг үүсэх эрсдэл байна.

Комплаенсийн газрын зүгээс дээр дурдсан бодлого журмын хэрэгжилтэд хяналт тавин, сар тутам тайланг бэлтгэж ТУЗ болон Гүйцэтгэх удирдлагад мэдээлэл хүргүүлэхийн зэрэгцээ банкны нийт ажилтан, эрх бүхий албан тушаалтнуудыг тогтмол сургалт мэдээллээр ханган ажиллаж байна.

Банкны хэмжээнд МУТСТ үр дүнтэй тогтолцоог бий болгох нь олон улсын санхүүгийн хориг арга хэмжээ авах байгууллагууд, хөрөнгө оруулагчид болон корреспондент банкуудын зүгээс тавьж буй шаардлага, тэдгээрийн өсөн нэмэгдэж нэмэгдэж буй хүлээлтэд нийцүүлэн банкны тогтвортой байдал, харилцагчиддаа тасралтгүй найдвартай үйлчилгээ үзүүлэх чадварыг бий болгох зайлшгүй чухал хэсэг болоод байгаа юм.

Ийнхүү Комплаенсийн Дотоод хяналтын хөтөлбөрийн хүрээнд 2022 онд хийж гүйцэтгэсэн ажлуудаас дурдвал:

- ХААН Банкны Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэлийн үнэлгээг харилцагчид, бүтээгдэхүүн үйлчилгээ болон газарзүйн байршлын чиглэлээр хийж, тодорхойлсон зөвлөмжийн дагуу системтэй үйл ажиллагаа явуулсан. Цаашлаад ХААН Банкны Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэлийн үнэлгээний аргачлалыг олон улсын стандарт, орон нутгийн дүрэм журмын дагуу шинэчлэн боловсруулж, нэвтрүүлсэн.
- Комплаенсийн газрын зүгээс мөнгө угаах, санхүүгийн гэмт хэрэгтэй тэмцэх, харилцагчийг таньж мэдэх, гүйлгээний хяналт, хориг арга хэмжээг дагаж мөрдөх үйл ажиллагааг үр дүнтэй хэрэгжүүлэх зорилготой 2023-2025 он хүртэлх Комплаенсийн хөтөлбөрийг дахин боловсруулсан.
- Нэгдсэн Үндэсний Байгууллагын Аюулгүйн Зөвлөлийн хориг арга хэмжээ болон дотоодын дүрэм журам зэрэг олон улсын гэрээнд заасан хориг арга хэмжээний үүргийг илүү сайн хэрэгжүүлэхийн тулд Банкны хориг арга хэмжээг шалгах хэрэгслийг сайжруулсан. Энэхүү сайжруулалтаар "Смарт скрининг"-ийг идэвхжүүлсэн бөгөөд энэ нь хуурамч эерэг/сөрөг болон "шаардлагатай ижил төстэй байдал"-ыг багасгаж, үүссэн сэрэмжлүүлгийг нэн тэргүүнд зохицуулах боломжийг олгодог ба 2022 онд 24.6%-аас 13.7% болж мэдэгдэхүйцээр буурсан.
- Банкны хэмжээнд Ёс зүйтэй банкир аяныг хоёр дахь жилдээ амжилттай зохион байгуулсан. Энэхүү ажил нь Удирдах зөвлөл, гүйцэтгэх удирдлага болон нийт ажилчдад цаг тухайд нь сургалт, мэдээлэл хүргэх замаар мөнгө угаалт болон санхүүгийн гэмт хэрэгт холбогдох эрсдэлээс зайлсхийхийн тулд дагаж мөрдөх ёс зүй, ёс зүйн мэдлэгийг дээшлүүлэх зорилготой юм. Нэмж дурдахад, комплаенсийн мэргэжилтнүүд мэргэжил дээшлүүлэх зорилтын хүрээнд олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн сургалтуудад хамрагдаж байна. 2022 оны байдлаар

675202

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 дугаар сарын 31

36. Санхүүгийн эрсдлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

36.9. Хууль комплаенсийн эрсдэл (Үргэлжлэл)

Комплаенсийн газраас давхардсан тоогоор 10,462 гаруй ажилтан, албан хаагчид ялангуяа мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдлээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр нийт 23 танхимын болон онлайн сургалтанд хамрагдсан байна.

- Гүйлгээний хяналтын систем, TCS Bancs Комплаенс-д тохируулсан хувилбар нь зохицуулалтын хүлээлт, олон улсын шилдэг туршлага, төрлүүдийн дагуу дахин тохируулагдсан. Өөрчлөлтүүдийн нэг нь төлөв байдлын хувилбарыг нэвтрүүлэх явдал бөгөөд үүнээс өмнө зөвхөн гүйлгээнд суурилсан хувилбарууд байдаг байсан.
- Сэжигтэй гүйлгээг салбараас Комплаенсийн ажилтанд шилжүүлдэг excel суурьтай емейлээр илгээдэг тайлангийн хуучин системийг сольж, сайжруулсан. Энэхүү сайжруулалт нь сэжигтэй гүйлгээний тайланг системтэйгээр бүртгэхийн зэрэгцээ салбарын ажилтнуудын зарцуулах цагийг багасгасан. Иймд салбарын ажилтнуудын гар ажиллагаа болон нэг хүн цагийн бууруулж, сэжигтэй гүйлгээг бүртгэх илүү хялбар болсон.

36.10. Мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэл

Банк нь бизнесийн үйл ажиллагаа болон мэдээллийн технологид нөлөө үзүүлж буй мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэлийг бага түвшинд байлган удирдаж ажилладаг. Мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэлийг системтэйгээр тодорхойлох, дүн шинжилгээ хийх, үнэлэх, арга хэмжээ авах болон эрсдэлийг тайлагнах зорилгоор Банк нь ISO31000 (Эрсдэлийн удирдлагын зарчмууд ба зааварчилгаа) болон ISO27005 (Мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэлийн удирдлага) зэрэг стандартуудын дагуу олон улсад шалгарсан онол, арга барилыг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлдэг.

Банк нь мэдээллийн аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог ISO27001:2013 стандартын дагуу үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэн ажилладаг бөгөөд тус стандарт нь хөрөнгийн мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангаж ажиллахад чиглэгдсэн, эрсдэлд суурилсан олон улсын мэдээллийн аюулгүй байдлын стандарт юм.

Хөрөнгийн мэдээллийн сул талыг ашиглан түүний нууцлал, бүрэн бүтэн, хүртээмжтэй байдал алдагдсанаар хохирол хүлээх, мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэлийг үр дүнтэй удирдахын тулд Мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэлийн дэд хороог тогтмол хянан хэлэлцдэг.

2022 онд Мэдээллийн аюулгүй байдлын газар нь Төв банкны 74 газар, нэгж болон Улаанбаатар, Орон нутгийн салбар, тооцооны төвүүдэд үйл ажиллагааны хүрээнд гарч болзошгүй мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэлийг тодорхойлох, үнэлэх ажлыг хийж гүйцэтгэсэн. Тодорхойлогдсон эрсдэлүүдийг Мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэлийн дэд хорооны самбарт бүртгэн эрсдэлд авах арга хэмжээний төрлийг сонгон хэрэгжүүлж, үр дүнтэй удирдан ажиллаж байна.

Банк нь гэрээний хүрээнд хамтран ажиллаж буй гуравдагч талуудад Мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэлийн асуулгыг шалгах хуудсаар дамжуулан зайнаас хийж гүйцэтгэсэн. Мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэлийн үнэлгээний хүрээнд гуравдагч талын гэрээний хяналтыг 969 гуравдагч талд, нарийвчилсан үнэлгээг үйл ажиллагааны чиглэлд тулгуурлан нэгтгэсэн байдлаар хийж гүйцэтгэсэн. Үнэлгээний үр дүнг Мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэлийн дэд хорооны гуравдагч талын эрсдэлийн самбарт бүртгэн эрсдэлд авах арга хэмжээг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

2022 онд Мэдээллийн аюулгүй байдлын газар нь ISO27001:2013 & PCI DSS v3.2.1 болон мэдээллийн аюулгүй байдлын бодлого, журмын дагуу байнгын дотоод аудитыг амжилттай хийж дуусгасан. Шалгалтад Төв банкны 36 газар, Улаанбаатар болон Орон нутгийн иргэдийн банкны 214 салбар тооцооны төвүүд хамрагдсан байна.

Мэдээллийн аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцооны ISO27001:2013 стандартын 2022 оны олон улсын аудитын хүрээнд Төв банкны газар нэгж, Дата төв, Улаанбаатар болон Орон нутгийн иргэдийн банкны салбар, тооцооны төвүүдэд Магадлан аудитыг хийж гүйцэтгэсэн ба аудитын үеэр аливаа том хэмжээний үл нийцэл ажиглагдаагүй.

Төлбөрийн картын мэдээллийн аюулгүй байдлын PCI DSS v3.2.1 стандартын хүрээнд олон улсын аудит хийгдсэн ба стандартын хяналтуудыг хэрэгжүүлсэн Сертификатыг дахин амжилттай баталгаажуулсан.

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 дугаар сарын 31

36. Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

Ерөнхий мэдээлэл хамгаалах журмын (GDPR) дагуу Банкны харилцагчийн хувийн мэдээлэлтэй ажилладаг 52 газар, хэлтсийн ажилтнуудын уулзалт болж, хамрах хүрээг тодорхойлсон. Бизнесийн системийн хэрэглэгчийн үнэлгээг нийт 30 систем дээр хийсэн. Мэдээллийн аюулгүй байдлын газрын удирддаг бүх системд улирал тутам хэрэглэгчийн үнэлгээг хийдэг.

Мэдээлэл технологийн эрсдэлийн удирдлага

Банк нь мэдээллийн технологийн эрсдэлийг үр дүнтэй удирдах Мэдээлэл технологийн эрсдэлийн дэд хороотой бөгөөд энэ хороо нь Банкны системүүд болон мэдээлэл технологийн үйл ажиллагаанд учирч болзошгүй эрсдэлүүдийг тодорхойлон арга хэмжээ авч ажилладаг. Олон улсын жишиг болсон байгууллагын Мэдээллийн технологийн шалгуурын дагуу 2022 онд мэдээллийн технологийн үйл ажиллагааны эрсдэлийн үнэлгээг асуулга хэлбэрээр явуулсан.

Банкны бизнес стратеги зорилго, зорилтуудтай уялдуулах зорилгоор Банк программ хангамж хөгжүүлэлтийн процесс болон хэрэгслийн эрсдэлийн үнэлгээг хийж гүйцэтгэсэн.

Түүнчлэн мэдээллийн технологийн үйлчилгээний хүртээмж, бизнесийн үйл ажиллагааны тасралтгүй байдлыг хангах үүднээс үйл ажиллагаанд гарсан асуудал, зөрчлийн талаар тогтмол дүн шинжилгээ хийж, шаардлагатай бол цаг тухайд нь арга хэмжээ авч байна. Эрсдэлийн шинжилгээ, үнэлгээгээр илэрсэн эрсдэлүүдийг холбогдох арга хэмжээнүүдийн хамт мэдээллийн технологийн эрсдэлийн самбарт тусган удирдаж байна. Тайлант жилд мэдээлэл технологийн үйл ажиллагаатай холбоотой өндөр түвшний эрсдэлүүдэд гол анхаарлаа хандуулж, эрсдэлийг бууруулах хяналтын үр дүнтэй, өгөөжтэй байхад анхаарч ажилласан. Түүнчлэн Мэдээллийн технологийн эрсдэлийн баг 2022 онд олон улсын мэдээллийн технологийн эрсдэлийн удирдлагын мэргэжлийн сургалтад хамрагдаж, CRISC гэрчилгээ авсан.

37. Бодит үнэ цэнийн тодруулга

Бодит үнэ цэнийн хэмжилтийг бодит үнэ цэнийн шатлал тус бүрт үнэлэх ба эдгээр түвшин нь: (1) ижил төрлийн хөрөнгө болон өр төлбөрийн идэвхтэй зах зээл дэх зарласан (тохируулаагүй) үнийг ашиглан 1-р түвшинд тодорхойлно, (2) хөрөнгө болон өр төлбөрийн хувьд боломжит өгөгдлийг ашиглан шууд (үнэ) болон шууд бусаар (үнээс гаралтай) бодит үнэ цэнийн үнэлгээг тодорхойлох аргачлалыг 2-р түвшинд хэрэгжүүлнэ, (3) 3-р түвшинд зах зээлийн ашиглаж болох өгөгдөлд тулгуурлахгүйгээр (ашиглагдахгүй өгөгдөл) бодит үнэ цэнийн үнэлгээг тодорхойлно. Удирдлага санхүүгийн хэрэглүүрийг ангилахдаа бодит үнэ цэнийн түвшинг ангилдаг. Хэрэв бодит үнэ цэнийг тодорхойлоход шууд ашиглаж болох өгөгдөлд ихээхэн тодруулга хийгдсэний дараа ашиглаж байгаа бол тухайн хэмжилт нь 3-р түвшинд хийгдэж байна гэсэн үг. Үнэлгээний өгөгдлийн ач холбогдлыг бодит үнэ цэнийн тодорхойлолттой бүхэлд нь уялдуулан авч үзэн үнэлдэг.

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК
Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

37. Бодит үнэ цэнэ тодруулга (Үргэлжлэл)
(а) Бодит үнэ цэнийн давтагдах хэмжилт

Бодит үнэ цэнийн давтагдах хэмжилт нь нягтлан бодох бүртгэлийн стандартын дагуу тайлангийн үе бүрийн эцэст санхүүгийн байдлын тайланд заасан эсвэл зөвшөөрөгдсөн хэмжилт юм. Бодит үнэ цэнийн давтагдах хэмжилтийг ангилсан бодит үнэ цэнийн шатлалын түвшин дараах байдалтай байна.

Үүнд:

Мянган төгрөгөөр	2022 оны 12 дугаар сарын 31			2021 оны 12 дугаар сарын 31				
	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Нийт дүн	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Нийт дүн
БОДИТ ҮНЭ ЦЭНЭЭР БҮРТГЭГДСЭН ХӨРӨНГӨ								
САНХҮҮГИЙН ХӨРӨНГӨ								
Эрийн үнэт цаасны хөрөнгө оруулалт								
- Бодит үнэ цэнээр үнэлэгдсэн үнэт цаас	186,302,687	-	-	186,302,687	206,007,659	-	-	206,007,659
- Давуу эрхтэй ИЗББ, бодит үнэ цэнээр	-	-	74,849,224	74,849,224	-	-	36,536,559	36,536,559
- Энгийн эрхтэй ИЗББ, ҮЦСК бодит үнэ цэнээр	-	-	174,218,961	174,218,961	-	-	113,368,465	113,368,465
Хувьцааны хөрөнгө оруулалт								
- Байгууллагын хувьцаа	4,267,181	-	-	4,267,181	3,157,209	-	-	3,157,209
Бодит үнэ цэнээр ашиг, алдагдалд бүртгэгдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа								
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	-	378,606,395	-	378,606,395	-	560,315,869	-	560,315,869
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	-	128,660,248	-	128,660,248	-	27,086,528	-	27,086,528
					21,768,134	-	-	21,768,134
САНХҮҮГИЙН БУС ХӨРӨНГӨ								
Үндсэн хөрөнгө	-	-	289,810,778	289,810,778	-	-	283,199,116	283,199,116
БОДИТ ҮНЭ ЦЭНЭЭР БҮРТГЭГДСЭН ДАВТАГДАХ ХЭМЖИЛТЭЙ НИИТ ХӨРӨНГӨ	190,569,868	507,266,643	538,878,963	1,236,715,474	230,933,002	587,402,397	433,104,140	1,251,439,539

БОДИТ ҮНЭ ЦЭНЭЭР БҮРТГЭГДСЭН ДАВТАГДАХ ХЭМЖИЛТЭЙ НИИТ ХӨРӨНГӨ

БОДИТ ҮНЭ ЦЭНЭЭР БҮРТГЭГДСЭН ТӨЛБӨР
САНХҮҮГИЙН ӨР ТӨЛБӨР
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр

БОДИТ ҮНЭ ЦЭНЭЭР БҮРТГЭГДСЭН ДАВТАГДАХ ХЭМЖИЛТЭЙ НИИТ ӨР ТӨЛБӨР

1115205447

2023 5 29

99

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

37. Бодит үнэ цэнэ тодруулга (үргэлжлэл)

2022 болон 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх 2 дугаар түвшний санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийг тооцсон аргачлал болон түүнд ашигласан мэдээлэл:

Мянган төгрөгөөр	2022	2021	Үнэлгээний аргачлал	Ашигласан мэдээлэл
БОДИТ ҮНЭ ЦЭНЭЭР БҮРТГЭГДСЭН ХӨРӨНГӨ				
САНХҮҮГИЙН ХӨРӨНГӨ				
Бодит үнэ цэнээр ашиг, алдагдалд бүртгэгдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	378,606,395	560,315,869	Зах зээлийн харьцуулалтын арга	Зах зээлийн үнэ/өөрийн үнэ
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	128,660,248	27,086,528	Хүүгийн түвшний парето шинжилгээ/ Засварлагдсан хорогдуулалтын муруй	Репо хүү, бодлогын хүү, 28 долоо хоногийн Монголбанкны үнэт цаасны хүү, Z-тархалт, ЛИБОР хүү, SOFR хүү, фьючерс болон своп хэлцлийн хүү, засварласан форвард хүү
БОДИТ ҮНЭ ЦЭНЭЭР БҮРТГЭГДСЭН ӨР ТӨЛБӨР				
САНХҮҮГИЙН ӨР ТӨЛБӨР				
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	4,896,897	319,756	Хүүгийн түвшний парето шинжилгээ/ Засварлагдсан хорогдуулалтын муруй	Блүмбэрг үнэ Монголбанкны валютын ханш
2-р түвшин дэх давтагдах бодит үнэ цэнийн нийт дүн	502,369,746	587,082,641		

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болон тайлант жилд 2-р түвшин дэх давтагдах бодит үнэ цэнийг тооцох аргачлалд өөрчлөлт ороогүй. (2021: байхгүй)

3-р түвшин дэх бодит үнэ цэнийг хэмжихэд ашигласан мэдээлэл, үнэлгээний аргачлал болон боломжит өөрчлөлийг мэдрэх мэдрэмжийг 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар дараах байдлаар харуулав:

Мянган төгрөгөөр	Бодит үнэ цэнэ	Үнэлгээний аргачлал	Ашигласан мэдээлэл	Ашигласан өгөгдлийн хүрээ (жинлэсэн дундаж)	Боломжит өөрчлөлт	Бодит үнэ цэнийн хэмжилтийн мэдрэмтгий байдал
БОДИТ ҮНЭ ЦЭНЭЭР БҮРТГЭГДСЭН ХӨРӨНГӨ						
САНХҮҮГИЙН ХӨРӨНГӨ						
Өрийн хэрэглүүрт оруулсан хөрөнгө оруулалт						
- Давуу эрхтэй ИЗББ, бодит үнэ цэнээр	74,849,224	Зах зээлийн харьцуулалтын арга	Зах зээлийн үнэ	100	1%	+/-748,492
- Энгийн эрхтэй ИЗББ, бодит үнэ цэнээр	174,218,961	Зах зээлийн харьцуулалтын арга	Зах зээлийн үнэ	100	1%	+/-1,742,190
САНХҮҮГИЙН БУС ХӨРӨНГӨ						
Барилга болон тоног төхөөрөмж	289,810,778	Элэгдүүлсэн орлуулах өртгийн арга болон зах зээлийн харьцуулалтын арга	Тохиромжтой тохируулга-тай метр квадратын зах зээлийн үнэ	2,895-7,940		+/-28,981,077
3-р түвшин дэх давтагдах бодит үнэ цэнийн нийт дүн	538,878,963					

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

37. Бодит үнэ цэнэ тодруулга (үргэлжлэл)

3-р түвшин дэх бодит үнэ цэнийг хэмжихэд ашигласан мэдээлэл, үнэлгээний аргачлал болон боломжит өөрчлөлийг мэдрэх мэдрэмжийг 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар дараах байдлаар харуулав:

	Бодит үнэ цэнэ	Үнэлгээний аргачлал	Ашигласан мэдээлэл	Ашигласан өгөгдлийн хүрээ (жинлэсэн дундаж)	Боломжит өөрчлөлт	Бодит үнэ цэнийн хэмжилтийн мэдрэмтгий байдал
<i>Мянган төгрөгөөр</i>						
Бодит үнэ цэнээр бүртгэгдсэн хөрөнгө						
Санхүүгийн хөрөнгө						
Өрийн хэрэглүүрт оруулсан хөрөнгө оруулалт						
- Давуу эрхтэй ИЗББ, бодит үнэ цэнээр	36,536,559	Зах зээлийн харьцуулалтын арга	Бондын үнэ Тохиромжтой тохируулгатай	100	1%	+/-365,366
- Энгийн эрхтэй ИЗББ, бодит үнэ цэнээр	113,368,465	Зах зээлийн харьцуулалтын арга	Бондын үнэ Тохиромжтой тохируулгатай	100	1%	+/-1,133,685
Санхүүгийн бус хөрөнгө						
Барилга болон тоног төхөөрөмж	283,199,116	Элэгдүүлсэн орлуулах өртгийн арга, зах зээлийн харьцуулалтын арга	Тохиромжтой тохируулгатай метр квадратын зах зээлийн үнэ	2,118 – 11,732	10%	+/-28,319,912
3-р түвшин дэх давтагдах бодит үнэ цэнийн нийт дүн	433,104,140					

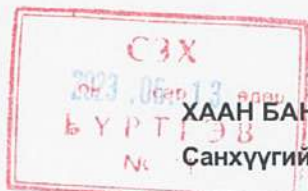
Дээрх хүснэгтэнд санхүүгийн хөрөнгө болон санхүүгийн өр төлбөрийн үнэлгээний өгөгдөлд хамаарах мэдрэмтгий байдлыг тусгасан бөгөөд хэрэв боломжит зохистой таамаглалыг тусгахын тулд зах зээлээс олж авах боломжгүй нэг буюу хэд хэдэн орц, өгөгдлийн өөрчлөлт нь бодит үнэ цэнэд томоохон өөрчлөлт ороход хүргэдэг. Иймд, ач холбогдлын үнэлгээг ашиг, алдагдал болон нийт хөрөнгө, өр төлбөрийн хувьд үнэлж хэрэв бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт үүсвэл БДО-д болон өөрийн хөрөнгөд бүртгэнэ.

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилд 3-р түвшин дэх давтагдах бодит үнэ цэнийг тооцох аргачлалд өөрчлөлт ороогүй. (2021: байхгүй)

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн бодит үнэ цэнийн шатлалын дагуу 3-р түвшинд хамаарах хэрэглүүрийн өөрчлөлт, хөдөлгөөний тохируулгыг дараах байдлаар харуулав:

	Давуу эрхтэй ИЗББ	Энгийн эрхтэй ИЗББ, ҮЦСК	Барилга болон тоног төхөөрөмж
<i>Мянган төгрөгөөр</i>			
2022 оны 1-р сарын 1-нээрх бодит үнэ цэнэ			283,199,116
Ашиг алдагдалд бүртгэсэн элэгдлийн дүн	36,536,559	113,368,465	-
Худалдан авалт	156,306,800	51,379,800	6,902,804
Төлөлт	(121,988,100)	-	(282,822)
Хүүгийн авлага	4,259,661	13,080,278	-
Хүүгийн өглөг	(265,696)	(3,609,582)	-
Данснаас хассан	-	-	(8,320)
2022 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх бодит үнэ цэнэ	74,849,224	174,218,961	289,810,778

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

37. Бодит үнэ цэнэ тодруулга (үргэлжлэл)

Бодит үнэ цэнийн шатлалын дагуу 3-р түвшинд хамаарах хэрэглүүрийн өөрчлөлт, хөдөлгөөний тохируулгыг 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн байдлаар харуулав:

	Давуу эрхтэй ИЗББ	Энгийн эрхтэй ИЗББ	Байшин ба тоног төхөөрөмж	Хөрөнгийн биржид бүртгэлгүй хөрөнгө оруулалт	Хөрөнгийн биржид бүртгэлгүй бонд
<i>Мянган төгрөгөөр</i>					
2021 оны 1 сарын 1-нээрх бодит үнэ цэнэ	8,290,518	102,422,285	273,610,643	2,327,261	42,117,133
Ашиг алдагдалд бүртгэгдэх валютын ханшийн өөрчлөлт	-	-	-	(25)	-
Элэгдлийн зардал	-	-	(5,530,909)	-	-
Нэмэгдсэн	67,768,300	7,397,100	15,616,891	-	-
Борлуулсан	(41,054,900)	-	(491,893)	-	-
Хорогдуулаагүй хямдруулалт	-	-	-	-	10,664,867
Эргэн төлөлт	-	-	-	-	(52,782,000)
Хүүгийн авлага	1,532,641	10,948,750	-	-	-
Хүүгийн өглөг	-	(7,399,670)	-	-	-
Данснаас хассан	-	-	(5,616)	-	-
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт	-	-	-	(2,327,236)	-
2021 оны 12 сарын 31-нээрх бодит үнэ цэнэ	36,536,559	113,368,465	283,199,116	-	-

(б) Давтагдахгүй бодит үнэ цэнийн хэмжилт

Банк борлуулах зорилгоор эзэмшиж байгаа эргэлтийн бус хөрөнгийг бодит үнэ цэнээс нь борлуулах зардлыг хассан дүнгээр бууруулан бүртгэсэн. Бодит үнэ цэнэ нь бодит үнэ цэнийн шатлалын дагуу 3-р түвшинд хамаарна. 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар бодит үнэ цэнийн үнэлгээнд ашиглагдсан үнэлгээний аргачлал болон мэдээлэл:

	Бодит үнэ цэнэ	Үнэлгээний аргачлал	Ашигласан мэдээлэл	Мэдээллийн хүрээ (Жинлэсэн дундаж)	
				2022 оны 12 дугаар сарын 31	2021 оны 12 дугаар сарын 31
<i>Мянган төгрөгөөр</i>					
Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй эргэлтийн бус хөрөнгө (эсвэл бүлэг борлуулалт)	3,480,567	Элэгдүүлсэн орлуулах өртгийн арга болон зах зээлийн харьцуулалтын арга	Тохиромжтой тохируулгатай метр квадратын зах зээлийн үнэ	2,895-7,940	-

(в) 3-р түвшний давтагдах болон давтагдахгүй бодит үнэ цэнийн хэмжилтийн үнэлгээний процесс

Бодит үнэ цэнийн 3-р түвшний үнэлгээг барилга байгууламжийн хувьд Хөрөнгийн удирдлагын газар, хөрөнгө оруулалтын үнэт цаасны хувьд Зах зээлийн эрсдэлийн газартай хамтран Банкны Санхүүгийн удирдлагын газар жил бүр хяналт тавьдаг. Банкны удирдлага үнэлгээний загварын орцуудын зохистой байдал, түүнчлэн санхүүгийн үйлчилгээний салбарт стандарт гэж хүлээн зөвшөөрөгдсөн үнэлгээний арга, техникийг ашиглан үнэлгээний үр дүнг авч үздэг. Үнэлгээний хамгийн тохиромжтой загварыг сонгохдоо хороо дахин шалгалт хийж, аль загварын үр дүн нь зах зээлийн бодит гүйлгээтэй түүхэндээ хамгийн ойр нийцэж байгааг нь авч үздэг.

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

37. Бодит үнэ цэнэ тодруулга (үргэлжлэл)

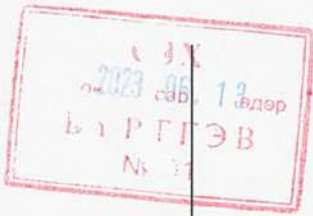
(а) • Бодит үнэ цэнээр хэмжигдээгүй боловч бодит үнэ цэнийг нь тодруулсан хөрөнгө, өр төлбөр

Бодит үнэ цэнээр хэмжигдээгүй хөрөнгийг бодит үнэ цэнийн шатлалын дагуу түвшин болон дансны үнээр нь доорх байдлаар харуулав.

Мянган төгрөгөөр	2022 оны 12 дугаар сарын 31				2021 оны 12 дугаар сарын 31			
	1-р түвшин	2-р түвшин	3-р түвшин	Дансны үнэ	1-р түвшин	2-р түвшин	3-р түвшин	Дансны үнэ
	Бодит үнэ цэнэ	Бодит үнэ цэнэ	Бодит үнэ цэнэ		Бодит үнэ цэнэ	Бодит үнэ цэнэ	Бодит үнэ цэнэ	
САНХҮҮГИЙН ХӨРӨНГӨ								
Мөнгө ба түүнтэй адилгах хөрөнгө	212,128,736	4,161,283,465	-	4,373,412,201	186,773,015	4,340,206,964	-	4,526,979,979
Монголбанкнд заавал байлгах нөөц	-	969,104,827	-	969,104,827	-	809,081,732	-	809,081,732
Өрийн хэлбэрээрх хөрөнгө оруулалт	910,520,709	16,206,688	71,111,287	997,838,684	538,121,547	16,185,153	-	554,306,700
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	-	-	6,721,694,050	6,721,694,050	-	-	5,953,560,548	6,028,982,930
Хараат компанид оруулсан хөрөнгө оруулалт	-	-	283,589	283,589	-	-	301,888	301,888
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	-	-	2,703,046	2,703,046	-	-	2,884,063	2,884,063
НИЙТ ДҮН	1,122,649,445	5,146,594,980	6,795,791,972	13,065,036,397	724,894,562	5,165,473,849	5,956,746,499	11,921,319,390

2023 5 29 1

ХААН БАНК ХХК
Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

37. Бодит үнэ цэнэ тодруулга (үргэлжлэл)

Бодит үнэ цэнээр хэмжигдээгүй өр төлбөрийг бодит үнэ цэнийн шатлалын дагуу түвшин болон дансны үнээр нь доорх байдлаар харуулав.

Мянган төгрөгөөр	2022 оны 12 дугаар сарын 31		2021 оны 12 дугаар сарын 31		Бодит үнэ цэнэ	Дансны үнэ	1-р түвшин Бодит үнэ цэнэ	2-р түвшин Бодит үнэ цэнэ	3-р түвшин Бодит үнэ цэнэ	Бодит үнэ цэнэ	Дансны үнэ	
	1-р түвшин Бодит үнэ цэнэ	2-р түвшин Бодит үнэ цэнэ	3-р түвшин Бодит үнэ цэнэ	1-р түвшин Бодит үнэ цэнэ								2-р түвшин Бодит үнэ цэнэ
САНХҮҮГИЙН ӨР ТӨЛБӨР												
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	-	191,080,282	-	191,080,282	191,080,282	191,080,282	-	35,854,280	-	35,854,280	35,854,280	
Рело хэлцэл	-	367,267,329	-	367,267,329	367,267,329	367,267,329	-	620,802,675	-	620,802,675	620,802,675	
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	-	10,884,102,500	-	10,884,102,500	10,930,788,356	10,930,788,356	-	10,245,689,117	-	10,245,689,117	10,211,450,727	
Зээлээр авсан санхүүжилт	-	1,743,845,236	-	1,743,845,236	1,776,932,717	1,776,932,717	-	1,191,998,551	-	1,191,998,551	1,191,916,946	
Бусад санхүүгийн өр төлбөр	-	-	128,955,771	128,955,771	128,955,771	128,955,771	-	84,937,825	-	84,937,825	84,937,825	
Зээлтэй холбоотой амлалтын сан	-	-	6,206,949	6,206,949	6,206,949	6,206,949	-	5,874,105	-	5,874,105	5,874,105	
НИЙТ ДҮН	-	13,186,295,347	135,162,720	13,321,458,067	13,401,231,404	13,401,231,404	-	12,094,344,623	90,811,930	12,185,156,553	12,150,836,558	

Бодит үнэ цэнийн шатлалын 2 болон 3-р түвшний бодит үнэ цэнийг хямдруулсан мөнгөн урсгалын үнэлгээний аргачлалыг ашиглан тооцсон. Идэвхтэй зах зээлд арилжаалагддаггүй хөвөгч хүүтэй хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийг дансны үнэтэй нь тэнцүү байхаар тооцсон. Хөрөнгийн биржид бүртгэлгүй, тогтмол хүүтэй хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийг ижил зээлийн эрсдэл болон ижил үлдэх хугацаатай шинэ хэрэглүүрийн тухайн үеийн хүүгийн хувьд хямдруулж авахаар хүлээгдэж буй ирээдүйн мөнгөн урсгалд үндэслэн тооцоолсон.

2023 5 29

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

38 Холбоотой талын тодруулга

Талууд нийтлэг хяналтанд байгаа, эсвэл нэг тал нь нөгөө талдаа хяналт тавих чадвартай, эсвэл санхүүгийн болон үйл ажиллагааны шийдвэр гаргахад нөгөө талдаа чухал нөлөө үзүүлж чаддаг бол талуудыг ихэвчлэн харилцан холбоотой гэж үздэг. Холбоотой талын боломжит харилцаа бүрийг авч үзэхдээ зөвхөн эрх зүйн хэлбэрт бус харилцааны мөн чанарт анхаарлаа хандуулдаг.

Бизнесийн хэвийн үйл ажиллагааны явцад Банк нь үндсэн хувьцаа эзэмшигчид, захирлууд болон бусад холбоотой талуудтай гүйлгээ хийдэг. Эдгээр гүйлгээнд төлбөр тооцоо, зээл олгох, хадгаламж татах, батлан даалт, бусдаас зээлсэн эх үүсвэр, аккредитив орно. Банкны бодлогын дагуу холбоотой талуудын гүйлгээний нөхцөл нь сунгасан гарын зарчмын дагуу харилцан тохиролцсон гүйлгээнд давамгайлсан нөхцөлтэй тэнцүү байна.

Холбоотой талын ангилал нь дараа байдалтай байна:

Эцсийн буюу шууд толгой компани:	Эйч Эс Холдингс Лимитед Компани нь банкны үндсэн хувьцаа эзэмшигч бөгөөд Тодруулга 1-ийг харна уу.
Бусад томоохон хувьцаа эзэмшигч:	Таван Богд Трейд Лимитед Компани нь банкны томоохон хувьцаа эзэмшигч юм.
Эрх бүхий албан тушаалтан:	Банкны гүйцэтгэх удирдлагууд болон ТУЗ.
Бусад холбоотой талууд:	Толгой болон томоохон хувьцаа эзэмшигчдийн хяналтанд байдаг аж ахуйн нэгж байгууллагууд.

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний болон 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Банкны шууд болон эцсийн толгой компани, эцсийн хяналт тавих толгой компанийн талаарх мэдээллийг Торуулга 1-ээс харна уу.

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар холбоотой талуудын үлдэгдэл дараах байдалтай байна:

	Толгой компани	Бусад томоохон хувьцаа эзэмшигч	Эрх бүхий албан тушаалтан	Бусад холбоотой талууд
<i>Мянган төгрөгөөр</i>				
Хувьцаа эзэмшигчдэд олгосон зээл ба урьдчилгаа (гэрээний хүү: 2.4% – 18%)	-	-	2,371,287	48,447,881
Авлага	-	86,632	-	-
Урт хугацаат своп хэлцэл (бодит үнэ цэнээр)	-	4,264,836	-	-
Хувьцаа эзэмшигчдийн харилцах, хадгаламж (гэрээний хүү: 0.0% – 13.3%)	172,729	37,857	6,775,216	27,950,906
Зээлээр санхүүжсэн эх үүсвэр (гэрээний хүү: 1.20% – 1.67%)	60,173,259	-	-	-
Ажилчдын эзэмшиж буй хувьцаа	-	-	608,838	-

2022 онд холбоотой талуудтай хийгдсэн орлого, зардлын гүйлгээний дүнг доор харуулав:

	Толгой компани	Бусад томоохон хувьцаа эзэмшигч	Эрх бүхий албан тушаалтан	Бусад холбоотой талууд
<i>Мянган төгрөгөөр</i>				
Хүүгийн орлого	-	112,475	168,953	1,718,270
Хүүгийн зардал	1,049,971	-	284,007	361,500
Үйл ажиллагааны зардал	-	624,054	-	42,984,649

Үйл ажиллагааны зардалд түрээс, АТМ, тээврийн хэрэгслийн засвар үйлчилгээ болон бусад үйлчилгээний зардал багтсан.

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар холбоотой талуудад хамарах бусад эрх, үүрэг дараах байдалтай байна:

1925202

ХААН БАНК ХХК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

38. Холбоотой талуудын тодруулга (Үргэлжлэл)

	Толгой компани	Бусад томоохон хувьцаа эзэмшигч	Эрх бүхий албан тушаалтан	Бусад холбоотой талууд
<i>Мянган төгрөгөөр</i>				
Эргэж төлөгдөхгүй ашиглагдаагүй зээлийн шугам	-	-	289,527	134,212
Батлагдсан хэмжээ	-	8,345	-	-
Олгосон баталгаа батлан даалт	-	-	-	2,731,036
Аккредитив	-	-	-	1,288,310

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар холбоотой талуудын үлдэгдэл дараах байдалтай байна:

	Толгой компани	Бусад томоохон хувьцаа эзэмшигч	Эрх бүхий албан тушаалтан	Бусад холбоотой талууд
<i>Мянган төгрөгөөр</i>				
Хувьцаа эзэмшигчдэд олгосон зээл ба урьдчилгаа (гэрээний хүү: 2.4% – 24%)	-	-	1,713,723	3,616,616
Авлага	-	86,632	-	-
Хувьцаа эзэмшигчдийн харилцах, хадгаламж (гэрээний хүү: 0.0% – 13.3%)	8,329,057	7,763	18,186,903	92,006,565
Зээлээр санхүүжсэн эх үүсвэр (гэрээний хүү: 3.15% – 4.66%)	77,889,459	-	-	-

2021 онд холбоотой талуудтай хийгдсэн орлого, зардлын дүнг доор харуулав:

	Толгой компани	Бусад томоохон хувьцаа эзэмшигч	Эрх бүхий албан тушаалтан	Бусад холбоотой талууд
<i>Мянган төгрөгөөр</i>				
Хүүгийн орлого	-	377,462	116,245	2,138,641
Хүүгийн зардал	3,889,441	-	632,889	2,246,364
Үйл ажиллагааны зардал	-	608,236	-	39,605,842

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар холбоотой талуудад хамаарах бусад эрх, үүрэг дараах байдалтай байна:

	Толгой компани	Бусад томоохон хувьцаа эзэмшигч	Эрх бүхий албан тушаалтан	Бусад холбоотой талууд
<i>Мянган төгрөгөөр</i>				
Эргэж төлөгдөхгүй ашиглагдаагүй зээлийн шугам	-	100	210,632	6,080
Батлагдсан хэмжээ	-	1,859,843	-	-
Олгосон баталгаа батлан даалт	-	245,421	-	352,461
Аккредитив	-	-	-	3,173,171

Эрх бүхий албан тушаалтнуудын нөхөн олговрыг доор харуулав:

<i>Мянган төгрөгөөр</i>	2022	2021
-------------------------	------	------

Богино хугацаат тэтгэмж:
- Цалин болон бусад олговор
- Богино хугацаат урамшуулал

9,902,471 6,386,103
1,237,809 747,916
11,140,280 7,134,019

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

39 Хөрөнгө болон өр төлбөрийн дуусгавар болох хугацааны шинжилгээ

Дараах хүснэгтэд Банкны хөрөнгө, өр төлбөрийг эргэн төлөгдөх, барагдуулах хугацаагаарх шинжилгээг харуулсан. Тодруулга 36-д тусгасан "Төлбөрийн чадварын эрсдэл ба эх үүсвэрийн удирдлага"-д Банкны санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийн эргэн төлөлтийн хорогдуулж тооцоогүй гэрээт үүргийн дүнг харна уу.

2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр

Мянган төгрөгөөр	12 сар хүртэлх	12 сараас дээш	Нийт дүн
Санхүүгийн хөрөнгө			
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө	4,373,412,201	–	4,373,412,201
Монгол банкны заавал байлгах нөөц	969,104,827	–	969,104,827
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	51,731,160	76,929,088	128,660,248
Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэгдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	4,039,870,175	2,992,587,439	7,032,457,614
Бодит үнэ цэнээр ашиг, алдагдалд бүртгэгдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	77,042,788	301,563,607	378,606,395
Өрийн хэрэглүүрт оруулсан хөрөнгө оруулалт	720,472,369	753,624,195	1,474,096,564
Өмчийн хэрэглүүрт оруулсан хөрөнгө оруулалт	4,267,181	–	4,267,181
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	2,703,046	–	2,703,046
Нийт дүн	10,238,603,747	4,124,704,329	14,363,308,076
Санхүүгийн бус хөрөнгө			
Хараат компанид оруулсан хөрөнгө оруулалт	283,589	–	283,589
Бусад хөрөнгө	73,658,397	–	73,658,397
Үндсэн хөрөнгө	–	455,493,746	455,493,746
Биет бус хөрөнгө	–	46,286,024	46,286,024
Ашиглах эрхтэй хөрөнгө	6,450,464	3,752,483	10,202,947
Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй эргэлтийн бус хөрөнгө	3,480,567	–	3,480,567
Нийт дүн	83,873,017	505,532,253	589,405,270
Нийт дүн	10,322,476,764	4,630,236,582	14,952,713,346
Санхүүгийн өр төлбөр			
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	191,080,282	–	191,080,282
Репө хэлцэл	336,370,023	30,897,306	367,267,329
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	8,516,017,213	2,414,771,143	10,930,788,356
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	3,014,059	1,882,838	4,896,897
Зээлээр авсан санхүүжилт	734,089,415	1,042,843,302	1,776,932,717
Бусад өр төлбөр	135,162,720	–	135,162,720
Түрээсийн өглөг	6,941,236	4,290,013	11,231,249
Нийт дүн	9,922,674,948	3,494,684,602	13,417,359,550
Санхүүгийн бус өр төлбөр			
Бусад өр төлбөр	11,320,489	–	11,320,489
Орлогын албан татварын өр төлбөр	3,957,990	–	3,957,990
Хойшлогдсон татварын өр төлбөр	–	4,709,251	4,709,251
Нийт дүн	15,278,479	4,709,251	19,987,730
Нийт дүн	9,937,953,427	3,499,393,853	13,437,347,280
Цэвэр дүн	384,523,337	1,130,842,729	1,515,366,066

2023-06-09

ХААН БАНК ХХК

№: Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

39. Хөрөнгө болон өр төлбөрийн хугацааны шинжилгээ (Үргэлжлэл)

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр

<i>Мянган төгрөгөөр</i>	12 сар хүртэлх	12 сараас дээш	Нийт дүн
Санхүүгийн хөрөнгө			
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө	4,526,979,979	–	4,526,979,979
Монгол банкны заавал байлгах нөөц	809,081,732	–	809,081,732
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	19,919,948	7,166,580	27,086,528
Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэгдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	3,015,158,422	3,013,824,508	6,028,982,930
Бодит үнэ цэнээр ашиг, алдагдалд бүртгэгдэх харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	102,309,742	458,006,127	560,315,869
Өрийн хэрэглүүрт оруулсан хөрөнгө оруулалт	141,362,969	767,638,512	909,001,481
Өмчийн хэрэглүүрт оруулсан хөрөнгө оруулалт	3,157,209	–	3,157,209
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	24,652,197	–	24,652,197
Нийт дүн	8,642,622,198	4,246,635,727	12,889,257,925
Санхүүгийн бус хөрөнгө			
Хараат компанид оруулсан хөрөнгө оруулалт	301,888	–	301,888
Бусад хөрөнгө	53,442,633	–	53,442,633
Үндсэн хөрөнгө	–	455,595,092	455,595,092
Биет бус хөрөнгө	–	54,764,803	54,764,803
Ашиглах эрхтэй хөрөнгө	4,523,515	5,563,138	10,086,653
Нийт дүн	58,268,036	515,923,033	574,191,069
Нийт дүн	8,700,890,234	4,762,558,760	13,463,448,994
Санхүүгийн өр төлбөр			
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	35,854,280	–	35,854,280
Репо хэлцэл	360,476,946	260,325,729	620,802,675
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	8,813,782,247	1,397,668,480	10,211,450,727
Үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр	319,756	–	319,756
Зээлээр авсан санхүүжилт	551,008,907	640,908,039	1,191,916,946
Бусад өр төлбөр	90,811,930	–	90,811,930
Түрээсийн өглөг	4,319,937	6,765,758	11,085,695
Нийт дүн	9,856,574,003	2,305,668,006	12,162,242,009
Санхүүгийн бус өр төлбөр			
Бусад өр төлбөр	9,949,164	–	9,949,164
Орлогын албан татварын өр төлбөр	2,167,852	–	2,167,852
Хойшлогдсон татварын өр төлбөр	–	4,579,593	4,579,593
Нийт дүн	12,117,016	4,579,593	16,696,609
Нийт дүн	9,868,691,019	2,310,247,599	12,178,938,618
Цэвэр дүн	(1,167,800,785)	2,452,311,161	1,284,510,376

1082 С 5717

ХААН БАНК ХХК
2023
БҮРТГЭВ-02

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

40 Өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээ

Банкны өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээг Монголбанкнаас тогтоосон дүрэм, үзүүлэлтүүдийн харьцаагаар хянадаг. Банк 2022 болон 2021 онуудад зохицуулах байгууллагаас тогтоосон өөрийн хөрөнгийн шаардлагыг бүрэн хангасан.

Капиталын удирдлага

Банкны капиталын удирдлагын үндсэн зорилго нь хөндлөнгөөс тавигдсан зохистой харьцааны шалгууруудыг биелүүлэх ба сөрөг цочролыг дааж чадах өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцааг хадгалахад оршдог.

Банк өөрийн хөрөнгийн бүтцийг удирдаж, эдийн засгийн нөхцөл байдал болон үйл ажиллагааных нь эрсдэлийн онцлог шинжид орсон өөрчлөлтүүдийг харгалзан капиталын бүтэцдээ залруулга хийдэг байна.

Зохицуулалттай капитал

Монголбанкнаас арилжааны банкуудын нэгдүгээр зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө, эрсдэлээр жигнэсэн активын зохистой харьцааг хамгийн багадаа 9% (2021: 9%), өөрийн хөрөнгө, эрсдэлээр жигнэсэн активын харьцааг 13% (2021: 12%)-аас доошгүй байхаар тогтоосон байдаг бөгөөд эдгээр харьцаа нь эрсдэлийн энэхүү онцлог шинжээр тохируулагдсан нийт хөрөнгө болон нийт капиталд тулгуурлан тооцоологдсон байдаг.

Банк нь 2022 оны 12 дугаар сарын 31 болон 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар зохицуулагч байгууллагаас тогтоосон өөрийн хөрөнгийн бүх шаардлагыг хангаж биелүүлсэн бөгөөд банкны өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцаа дараах байдалтай байна:

Мянган төгрөгөөр	2022 оны 12 дугаар сарын 31	2021 оны 12 дугаар сарын 31
Нэгдүгээр зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө, эрсдэлээр жигнэсэн активын зохистой харьцаа	16.69%	15.58%
Өөрийн хөрөнгө, эрсдэлээр жигнэсэн активын харьцаа	16.69%	15.58%

12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Банкны өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээний харьцаа дараах байдалтай байна:

Мянган төгрөгөөр	2022 оны 12 дугаар сарын 31	2021 оны 12 дугаар сарын 31
Энгийн хувьцаа	172,097,820	172,097,820
Хуримтлагдсан ашиг	1,268,756,786	1,018,133,731
Нийт 1-р зэрэглэлийн хөрөнгийн дүн	1,440,854,606	1,190,231,551
Нийт капитал /капиталын суурь	1,440,854,606	1,190,231,551

Санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд – 2022 оны 12 сарын 31

41 Тайлангийн дараах үйл явдал

Банк одоогийн хувьцаа эзэмшигчдийнхээ эзэмшилд хувь тэнцүүлэн 180,703,711 мянгэн төгрөгийн ногдол ашиг хуваарилахаар 2023 оны 2 сарын 17-ны өдөр зарласан ба Монголбанкнаас 2023 оны 3 сарын 23-ны өдөр зөвшөөрөл авсан.

Банк нийт 60 сая ам.долларын (35 сая ам.долларыг Хөгжлийн Санхүүжилтийн Компани (ФМО), 15 сая ам.долларыг Ай Эф Си, 10 сая ам.долларыг МикроВестээс тус тус авсан) ногоон бонд гаргасан. Ногоон бонд нь 5 жилийн хугацаатай бөгөөд Монгол Улсын сэргээгдэх эрчим хүч, эрчим хүчний хэмнэлт, хөдөө аж ахуйн ухаалаг уур амьсгал зэрэг байгаль орчны төслүүдэд зээл олгоход зарцуулагдана.

2023 оны 3-р сард АНУ-ын Сигначур банк хаагдсаны дараа сандарсан харилцагчид Силикон Валлий Банк (СВБ)-аас хадгаламжаа татах давалгаа үүссэний улмаас АНУ-ын засгийн газрын Холбооны Хадгаламжийн Даатгалын Корпораци (ХХДК) нь СВБ-ыг хяналтандаа авсан. Хоёр банк хоёулаа бизнесээ санхүүжүүлэхийн тулд даатгуулаагүй халгаламжийн харьцаа ер бусын өндөр байсан. Хоёр банкны дампуурал нь дэлхийн бусад банк, ялангуяа Швейцарийн Крерит Свисс банкинд сөргөөр нөлөөлж байна. Банкинд санхүүгийн тайлангийн дараах эдгээр үйл явдлууд ямар нэгэн мэдэгдэхүйц нөлөө үзүүлээгүй. Гэсэн хэдий ч хувьсан өөрчлөгдөж буй нөхцөл байдал хэвээр байгаа бөгөөд удирдлагын зүгээс нөлөөллийг тасралтгүй хянаж, аливаа нөлөөллийг бууруулахын тулд боломжтой бүх арга хэмжээг авах болно.

Удирдлага тайлагналын эцсийн өдрөөс хойш эдгээр санхүүгийн тайлангуудад нөлөө үзүүлэх өөр бусад үйл явдал гараагүй гэж үзэж байна.

42 Монгол хэлний орчуулга

Эдгээр санхүүгийн тайлангуудыг мөн Англи хэл дээр бэлтгэсэн болно. Англи болон Монгол хувилбарын хооронд утга, агуулгын зөрүү гарсан тохиолдолд Англи хувилбарыг баримтална.

Хавсралт 4

/Ногоон танилцуулга/

2023 5 29.1

"Компанийн өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журам"-ын

Хавсралт 4

НОГООН ТАНИЛЦУУЛГА

/БОНД/

Огноо: 2023/05/29

Энэхүү танилцуулга нь нийтэд санал болгон ногоон бонд гаргах ХААН Банк ХХК-ийн үйл ажиллагааны ерөнхий стратеги, татан төвлөрүүлсэн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх үйл ажиллагааны байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөлөл, удирдлага, тайлагналын үйл явц, мөн төлөвлөсөн үйл ажиллагааны Монгол Улсын 'Ногоон таксономи' болон бусад олон улсын холбогдох ногоон бондын стандарт, шалгуурт нийцсэн байдлыг холбогдох талуудад тайлбарлах зорилготой бөгөөд Хорооны "Компанийн өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журам"-ын 3.4-т заасан Бондын танилцуулгын салшгүй хэсэг юм.

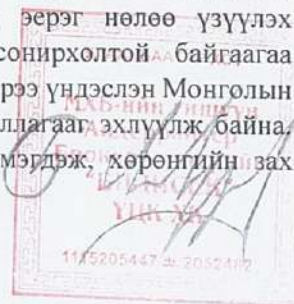
Бонд гаргагчийн нэр:	ХААН Банк
Бондын нэр:	Ногоон Бондын хөтөлбөр
Хөндлөнгийн мэргэжлийн баталгаажуулалтын байгууллагын нэр /дүгнэлт гаргуулсан бол/:	Sustainable Fitch Limited

1. СТРАТЕГИ БОЛОН ҮНДЭСЛЭЛ

1.1. Байгаль орчны зорилтууд, ногоон бонд гаргах болсон шалтгааны талаар болон компанийн ерөнхий стратеги, үйл ажиллагаатай хэрхэн уялдсан тухай

ХААН Банк харилцагчдынхаа санхүүгийн хэрэгцээ шаардлагыг хангах бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хамгийн найдвартай, шуурхай хүргээд зогсохгүй, бизнесээ нийгэм, хүн ард, байгаль орчинд ээлтэйгээр явуулж, Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийн хөгжилд бодитой хувь нэмэр оруулахын төлөө ажилладаг. Энэхүү эрхэм зорилгын хүрээнд Банк эрчим хүчний хэмнэлтийг нэмэгдүүлэх, ногоон барилга, ногоон тээвэр, тогтвортой хөдөө аж ахуйн орчин үеийн шийдлүүдийг нэвтрүүлэх, хог хаягдлын асуудлыг шийдвэрлэх, уур амьсгалын өөрчлөлтийг багасгах замаар сөрөг нөлөөг бууруулах байгаль орчинд ээлтэй үйл ажиллагааг санхүүжүүлэх ногоон санхүүжилтийн багцаа эрчимтэй нэмэгдүүлэх дунд хугацааны томоохон зорилтыг хэрэгжүүлж байна.

Энэ хүрээнд тус үйл ажиллагааг дэмжих урт хугацаат эх үүсвэрийг гадаад болон дотоодын хөрөнгө оруулагчдаас татан төвлөрүүлэх үүднээс Банк олон улсын зах зээлээс анхны "Ногоон бонд" гаргасан. Энэ Ногоон бондыг гаргасны дараа бусад олон улсын санхүүгийн байгууллага, хамтран ажиллагч хөрөнгө оруулагчдаас байгаль орчин, нийгэмд эерэг нөлөө үзүүлэх тогтвортой хариуцлагатай хөрөнгө оруулалтыг дэмжих өндөр сонирхолтой байгаагаа илэрхийлсэн. Иймд банк олон улсад ногоон бонд гаргасан туршлага дээрээ үндэслэн Монголын хөрөнгийн зах зээлд дотоодын анхны ногоон бондыг гаргах үйл ажиллагааг эхлүүлж байна. Ингэснээр хөрөнгийн зах зээлд энэ төрлийн шинэ бүтээгдэхүүн нэмэгдэж, хөрөнгийн зах

зээлийг тэлэх, дотоодын болон гадаадын хөрөнгө оруулагчид, олон улсын санхүүгийн байгууллагуудад хөрөнгө оруулалтын шинэ боломжийг бүрдүүлэх өндөр ач холбогдолтой юм.

Банкны үйл ажиллагаа болон стратегийн тухай товч мэдээлэл

ХААН Банк нь анх 1991 онд улс орон даяар 326 салбар нэгжтэйгээр, 2000 гаруй ажилтантай Монголын Хөдөө аж ахуйн хоршоологчдын банк нэртэй байгуулагдсан түүхтэй. Харин өнөөдөр ХААН Банк нь 6,500 гаруй ажилтантай, 2.7 сая гаруй харилцагчидтай, Монгол Улсын өнцөг булан бүрд байрлах 547 салбар, тооцооны төвөөрөө дамжуулан нийт айл өрхийн 80 гаруй хувьд цахим болон биет бүх сувгаараа 24 цагийн турш үйлчилгээгээ зогсолтгүй хүргэдэг банкны салбарын зах зээлийн гуравны нэгийг эзэлсэн тэргүүлэгч банк болсон байна.

ХААН Банк харилцагчидтайгаа хамт эгнэгт өсөж хөгждөг, итгэл төгөлдөр банк байгаад зогсохгүй нийгэм улс орныхоо хөгжилд хувь нэмрээ оруулж, цаашид олон олон жил оршин тогтнох бизнесийн байгууллага болохын хувьд тогтвортой хөгжлөөр манлайлагч байх зорилгыг цаашдын стратегидаа шингээгээд байна.

- Эрхэм зорилго** *Бид харилцагчдынхаа санхүүгийн аяллын алхам бүрд хамгийн шилдэг, шинэлэг бүтээгдэхүүн үйлчилгээг хүргэнэ.*
- Алсын хараа** *Харилцагчидтайгаа хамт эгнэгт өсөж хөгждөг, итгэл төгөлдөр банк байна.*
- Уриа үг** *Хамтын өсөлт төгөлдөр*
- Үнэт зүйл**
 - Хөгжил цэцэглэлтийн түүчээлэгч**
Бидний үүрэг банкны үйлчилгээ үзүүлэхийн зэрэгцээ харилцагчид, ажилтнууд, хувьцаа эзэмшигчдээ өсөлт хөгжлийн замд хөтлөхөд чиглэнэ.
 - Тогтвортой хөгжилд манлайлагч**
Бид нэг байрандаа зогсдоггүй. Тогтвортой бизнесийг бүтээхийн төлөө тасралтгүй суралцаж, дасан зохицож, улам сайжирдаг учраас харилцагчдаа зорьж буй ирээдүйд нь хүргэх ажлаа улам төгөлдөржүүлнэ.
 - Шилдэг цахим бүтээгдэхүүн үйлчилгээ үзүүлэгч**
Харилцагч бүр шилдгийг хүлээн авах учиртай. Тиймээс бид ирээдүйн сайн сайханд хөтлөх санхүүгийн ухаалаг арга хэрэгсэл, бүтээгдэхүүн үйлчилгээгээр түүчээлнэ.
 - Итгэлт зөвлөгч**
Харилцагчид маань хэдэн арваны турш санхүүгээ бидэнд даатгаж ирсэн билээ. Энэхүү хүндтэй үйлсийг бид бахархалтайгаар үргэлжлүүлж, найдвартай зөвлөх, итгэлтэй түнш байж, үргэлж сайны төлөө зүтгэх болно.

ХААН Банкны Тогтвортой Хөгжлийн Бодлого

Улс орныхоо эдийн засагт хувь нэмэр оруулдаг, ТОП аж ахуйн нэгжийн хувьд бид НҮБ-ын Даян дэлхийн гэрээнд заасан 10 зарчмыг баримтлахын зэрэгцээ нийгэм, эдийн засаг, байгаль орчны тогтвортой байдалд эерэг нөлөө үзүүлэхийг зорин ажиллаж байна. ХААН Банкны ажилчид төдийгүй харилцагчид маань эдгээр зарчмуудыг ажил амьдралдаа хэрэгжүүлснээр нийгэмдээ

хувь нэмрээ оруулсан иргэн болон төлөвшиж байна. Ёс зүйтэй, байгаль орчиндоо хайртай, нийгмийн хариуцлагатай ажилчдаа бид ямагт дэмжин банкны үйл ажиллагаагаа ил тод явуулдаг билээ.

ХААН Банк 2019 онд Тогтвортой хөгжлийн бодлогоо батлан хэрэгжүүлж эхэлсэн. ХААН Банкны Тогтвортой хөгжлийн бодлого нь үндсэн дөрвөн хэсгээс бүрдэнэ. Үүнд:

- Тогтвортой санхүүжилт
- Тогтвортой үйл ажиллагаа
- Тогтвортой нийгмийн хөрөнгө оруулалт
- Тогтвортой хамтын ажиллагаа, тайлагнал

Уг бодлогын суурь ойлголт нь НҮБ-ын 2015 онд тодорхойлсон Тогтвортой хөгжлийн 17 зорилго, мөн тус байгууллагаас 2000 онд зарлан тунхагласан Даян дэлхийн гэрээний 4 бүлэгт 10 зарчим болон Монгол Улсын Тогтвортой санхүүжилт (ТоС) хөтөлбөрийн 2013 онд тодорхойлсон 8 зарчимд тулгуурласан. ХААН Банк 2019 оноос хойш жил бүрийн бизнес төлөвлөгөөндөө тогтвортой хөгжлийн зорилтуудыг тусгаж ирсэн. Банкнаас жил бүр хэрэгжүүлж буй тогтвортой хөгжлийн санаачилгыг тодорхойлж хэрэгжүүлэх зорилгоор банкны холбогдох газар нэгжийн төлөөллийг багтаасан Тогтвортой хөгжлийн ажлын хэсгийг байгуулан ажилладаг.

Ногоон санхүүжилт ба БОНЗ эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо

ХААН Банк байгаль орчинд ээлтэй бизнесийг санхүүжүүлэх зорилгоор төрийн байгууллага, олон улсын санхүүгийн байгууллагуудтай хамтран “ногоон” төсөл хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлсээр ирсэн туршлагатай бөгөөд 2022 оны төгсгөлөөр арилжааны банкуудын нийт ногоон зээлийн багцын 33%-ийн ХААН Банк дангаараа бүрдүүлж байна.

Бид харилцагчидынхаа тогтвортой үйл ажиллагааг дэмжин уян хатан нөхцөл бүхий олон төрлийн бизнес болон хэрэглээний ногоон зээлүүдийг харилцагч нартаа санал болгож байгаа бөгөөд үүнээс дурдвал:

- Ногоон эдийн засгийг дэмжих бизнесийн зээл
- Ногоон хөрөнгө оруулалтын зээл
- Ногоон эргэлтийн хөрөнгийн зээл
- Ногоон зээлийн шугам
- Тогтвортой ноолуурын нийлүүлэлтийг дэмжих хоршоодод зориулсан ногоон зээл
- Агаар орчны бохирдлыг бууруулах ногоон зээлийн хөтөлбөр
- Гэр бүлийн ногоон зээл
- Хэрэглээний ногоон зээл
- Ногоон тээврийн хэрэгслийн зээл

ХААН Банк анх 2011 онд байгаль орчин нийгмийн талаар баримтлах бодлогоо баталснаас хойш, төслийн байгаль орчин, нийгэмд үзүүлэх нөлөөллийг хэмжих үнэлгээг зээлийн бодлого журамдаа тусган зээлийн үйл ажиллагааны салшгүй нэг хэсэг болгосон бөгөөд 100 сая төгрөгөөс дээш дүнтэй бизнесийн зээлийн хүсэлтүүдэд эдийн засгийн салбарын ангилалаас нь хамаарч “Байгаль орчин, нийгэм, засаглалын эрсдэлийн үнэлгээ”-г хийж гүйцэтгэсээр байна.

1.2. Санхүүжүүлэхээр төлөвлөж байгаа үйл ажиллагааны байгаль орчны зохицуулалтуудад оруулах хувь нэмрийг тэмдэглэнэ үү? /Монгол Улсын "Ногоон

2023 5 29

таксономи' болон бусад олон улсын холбогдох ногоон бондын стандарт, шалгууртай уялдсан байна/

- Уур амьсгалын өөрчлөлтийн сөрөг нөлөөг бууруулах;
- Уур амьсгалын өөрчлөлтийн сөрөг нөлөөнд дасан зохицох чадварыг нэмэгдүүлэх;
- Бохирдлоос сэргийлэх;
- Байгалийн нөөцийг хамгаалах, зөв зохистой ашиглах;
- Хүн амын амьжиргааг сайжруулах.

1.3. Удирдлагын систем, бүтцийн тухай

Ногоон Зээлийн бодлого, үйл ажиллагааны зохицуулалт, үнэлгээний процесс болон Байгаль орчин, Нийгэм, Засаглалын эрсдэлийн удирдлагыг банкны Зээлийн Эрсдэлийн Хорооны хяналтан дор ХААН Банкны Зээлийн Бодлого, Зохицуулалтын Газрын харьяа Ногоон Санхүүжилтийн Баг нь удирдан, зохион байгуулж ажиллана.

Ногоон зээлийн хүсэлт тус бүрийг Ногоон Бондын Санхүүжилтийн хамрах хүрээнд заагдсан үйл ажиллагаа эсэх болон тавигдах шаардлагыг хангасан эсэхийг эхэлж шалган баталгаажуулах бөгөөд зөвхөн ногоон санхүүжилтийн шаардлагыг хангаж буй зээлийн хүсэлтийг ногоон зээлийн бүтээгдэхүүнээр судлана. Ийнхүү ногоон зээлээр судлах боломжтой зээлийн хүсэлтүүдийг ХААН Банкны зээлийн бодлого, үйл ажиллагааны журмуудын дагуу хянан шалгаж, зээлийн судалгааг хийж гүйцэтгэн холбогдох дүгнэлтүүдийг журамд заасны дагуу гаргаж шат шатны зээлийн хороогоор хэлэлцүүлж шийдвэрлэнэ.

Экспертийн дүгнэлт	Тайлбар
Барилгын инженерийн дүгнэлт	Барилгын салбар дахь зээлийн хүсэлтийн хувьд барилгын инженерийн дүгнэлт шаардлагатай.
Хуулийн дүгнэлт	Төв Банкны Зээлийн хороо болон Төв Банкны Зээлийн Дэд хороогоор хэлэлцэгдэх бүх саналд Хуулийн болон Эрсдэлийн шинжээчийн дүгнэлтийг тус тус гаргана.
Эрсдэлийн шинжээчийн дүгнэлт	ТҮЗ-аар хэлэлцэгдэх бүх саналуудад Комплайнсын дүгнэлт ирүүлэх шаардлагатай.
Комплайнсын дүгнэлт	Байгаль орчин, нийгэм, засаглалын эрсдэлийн үнэлгээ нь 100 сая төгрөгөөс дээш дүн бүхий бизнесийн зээл болон Улаан, Шар ангилал бүхий бизнесийн үйл ажиллагаануудад шаардлагатай.
Байгаль орчин, нийгэм, засаглалын эрсдэлийн үнэлгээ	Хүрээлэн буй орчин, нийгэм, засаглалын шалгалт /due diligence/ нь Улаан болон Шар ангилалын үйл ажиллагааны чиглэлтэй 36 сараас урт хугацаатай, 5 сая ам.доллараас дээш үнийн дүн бүхий бизнесийн зээлүүдэд шаардлагатай.
Байгаль орчин, нийгэм, засаглалын эрсдэлийн дэлгэрэнгүй шинжилгээ /due diligence/	

1.4. Шаардлагатай бусад мэдээлэл

2. НОГООН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

2.1. Үйл ажиллагааны ангилал /"Ногоон таксаноми"-д заасны дагуу/

Ногоон бондоор босгох эх үүсвэрийг зөвхөн байгаль орчинд эерэг нөлөө үзүүлэх зорилготой төсөл, үйл ажиллагааг (Ногоон зээлийн шаардлага хангасан) бүхэлд нь болон хэсэгчлэн санхүүжүүлэх, дахин санхүүжүүлэхэд зарцуулна.

Бондын хөрөнгөөр дахин санхүүжүүлэх шаардлага хангасан төсөл, арга хэмжээ нь нийт эх үүсвэрийн 20 хувиас хэтрэхгүй байх бөгөөд Ногоон бонд гаргах өдрөөс 180 хүртэл хоногийн өмнө олгосон зээлүүдийг дахин санхүүжүүлэх боломжтой байна.

Ногоон бондын хөрөнгөөр санхүүжүүлэх төсөл эсвэл арга хэмжээ нь доорх хүснэгтэд заасан шалгуурын дор хаяж нэгийг хангасан байх ёстой.

ШААРДЛАГА ХАНГАСАН НОГООН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

СЭРГЭЭГДЭХ ЭРЧИМ ХҮЧ

Дараах сэргээгдэх эрчим хүчний эх үүсвэрийг барих, хөгжүүлэх, ашиглах, худалдан авах, засвар үйлчилгээ хийх, түгээх ажлыг санхүүжүүлэх.

- ☉ Салхины эрчим хүч
- ☉ Фото цахилгаан нарны энерги
- ☉ Нарны дулааны энерги
- ☉ Нарны төвлөрсөн эрчим хүч
- ☉ Газрын гүний дулааны эрчим хүч
- ☉ Жижиг хэмжээний (<20МВт) усан цахилгаан станц

ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ХЭМНЭЛТ

Эрчим хүчний хэрэглээг оновчтой болгож, эрчим хүчний хэмнэлтийг үүсгэх бүтээгдэхүүн, технологи, үйлчилгээг санхүүжүүлнэ.

Шаардлага хангасан Эрчим хүчний үр ашигтай төслүүд нь дор хаяж 20 хувийн эрчим хүчний/ CO₂ хэмнэлтийг бий болгох ёстой.

Brownfield investment - Одоо байгаа барилга, үйлдвэр, тоног төхөөрөмжүүдийг сайжруулах эсвэл сэргээн засварлахад чиглэсэн, эсвэл одоо ашиглагдаж буйг шууд орлох шинэ техник төхөөрөмж суурилуулах тохиолдолд боломжтой. Энэ төрлийн төслүүдийн үнэлгээний суурь үзүүлэлт нь одоогийн буюу түүхэн үзүүлэлт дээр тулгуурлана.

Greenfield investment - Үйлдвэр, тоног төхөөрөмжийн дийлэнх нь шинээр баригдах төслүүдийг хэлнэ. Одоо байгаа байгууламжийн төслүүдийн хувьд бүх чухал тоног төхөөрөмжийг ашиглалтаас хасдаг эсвэл үндсэндээ шинэ төхөөрөмж, тоног төхөөрөмж худалдан авах, байрлуулахтай холбоотой байна. Ногоон талбайн төслийн суурь үзүүлэлт

0000148

нь тухайн төрлийн технологи эсвэл процесст тодорхойлсон эрчим хүчний хэмнэлтийн хамгийн бага стандартууд юм.

Тоног төхөөрөмжийг илүү өндөр хүчин чадалтай тоног төхөөрөмжөөр солих үед шинэ хүчин чадал нь одоогийн хүчин чадлаас хоёр дахин ихгүй, эрчим хүчний хэрэглээ буюу хүлэмжийн хийн ялгаруулалтыг нэгж бүтээгдэхүүнд 20 ба түүнээс дээш хувиар бууруулсан тохиолдолд боломжтой.

- ☉ Дулаан сэргээн ашиглах (агааржуулагч эсвэл хөргөлтийн системээс)
- ☉ Уурын конденсат шүүгчийг засварлах / солих
- ☉ Уурын зуух шинэчлэх:
 - Дулааны бойлороос конденсатор бойлер руу шилжсэн орон сууц, албан байгууллага, аж ахуйн зориулалттай уурын зуухнууд
- ☉ Цахилгааны болон механик системийг автоматжуулах, хянах: гэрэлтүүлгийн хяналтын төхөөрөмжийг шинэчлэх (жишээ нь: мэдрэгч төхөөрөмжүүд); халаалтын удирдлагыг шинэчлэх (жишээ нь: цаг тохируулга), моторын хувьсах хурдны хөтчүүд; автомат унтраалга суурилуулах; индукцийн халаалт руу шилжих, дээр дурдсан аль нэгтэй холбоотой системийн чухал бүрэлдэхүүн хэсгүүд
- ☉ Гэрэлтүүлгийг улайсдаг гэрлээс CFL эсвэл LED болгон эсвэл флюоресцентээс LED эсвэл T8/T5 болгон сайжруулна.
- ☉ IE2 эсвэл IE3 мотор худалдаж авах эсвэл IE1-ийг IE2 эсвэл IE3-аар солих.

НОГООН БАРИЛГА

Олон улсын болон дотоодын ногоон барилгын гэрчилгээ авсан буюу шаардлага хангасан барилгын зураг төсөл бүхий шинэ барилгын төслийг санхүүжүүлэх бөгөөд дараах төрлийн олон улсын болон дотоодын барилгын гэрчилгээг хүлээн зөвшөөрнөб

- ☉ LEED “Мөнгөн”
- ☉ BREEAM “Сайн”
- ☉ EDGE “Стандарт”
- ☉ Монгол улсын ВNaC 25-01-20 “Барилгын дулааны үзүүлэлт”-ийн дагуу A++, A+, A, B зэрэглэл. Барилгын дулааны гүйцэтгэлийн харьцаа нь халаалт, агааржуулалтад шаардагдах эрчим хүчийг норматив стандартын дагуу тооцдог.

Эрчим хүчний тэмдэглэгээ	Барилгын эрчим хүчний ангилал	Гүйцэтгэлийн харьцаа
A++	Пассив барилга	<20%
A+	Бага эрчим хүч ашиглах барилга	20% to 40%
A	Эрчим хүчний хэмнэлт ихтэй барилга	40% to 65%
B	Эрчим хүчний хэмнэлттэй барилга	65% to 90%

Барилгын засварын ажил нь засварын өмнөх барилгын үндсэн гүйцэтгэлтэй харьцуулахад эрчим хүчний хэмнэлтийг дор хаяж 20% -иар нэмэгдүүлэх боломжтой байдаг тул одоо ашиглалтанд байгаа барилгын дулаан алдагдлыг бууруулах засвар үйлчилгээний зориулалтыг мөн санхүүжүүлэх боломжтой.

- ☉ хана, дээврийн дулаалга,

[Handwritten signature]

2023 5 29

- LED гэрэлтүүлэг,
- Бойлер солих,
- Эрчим хүчний удирдлагын системийг суурилуулах,
- Халаалт, агаар сэлгэлт, агааржуулалтын системийг солих.

БОХИРДЛООС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ, БУУРУУЛАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Хог хаягдлын менежментийн үйл ажиллагааг хөгжүүлэх, үйлдвэрлэх, барих, ашиглах, засварлах ажлыг санхүүжүүлэх, үүнд:

- Хог хаягдлаас урьдчилан сэргийлэх, хог хаягдлыг бууруулах
- Төрөл бүрийн хог хаягдлыг цуглуулах, боловсруулах
- Материал, хог хаягдлыг шинэ бүтээгдэхүүний орц болгон эсвэл нөөц болгон сэргээж, дахин ашигладаг хог хаягдлыг дахин боловсруулах төслүүд
- Дахин ашиглах боломжтой материал, био хог хаягдлыг (ургамал, амьтан, мяндас) тусад нь цуглуулах хогийн сав, ачааны машин, зөвшөөрөгдсөн ялгаруулалтыг бууруулахад одоо байгаа моторт тээврийн хэрэгслийг шинэчлэх
- Био хог хаягдлыг бордоо болгох байгууламж

Хог хаягдалтай холбоотой санхүүжүүлэхийг хориглох үйл ажиллагаа:

- Аюултай хог хаягдалтай холбоотой бүх үйл ажиллагаа
- Эмнэлгийн болон био анагаахын (хүн, амьтны) хог хаягдалтай холбоотой бүх үйл ажиллагаа
- Хог хаягдлыг шатаах болон ижил төрлийн дулаан боловсруулалт

УСНЫ МЕНЕЖМЕНТ

Усны хэрэглээг бууруулах ба/эсвэл усны хэрэглээг сайжруулах боломжтой материал, тоног төхөөрөмж, цахилгаан хэрэгсэл, технологийг санхүүжүүлэх.

- Ус хэмнэх, хянах, хадгалах, түгээх технологи, системийг үйлдвэрлэх, худалдан авах, ашиглах.
- Ус дахин боловсруулах байгууламж
- Бохир ус цэвэрлэх байгууламж
- Борооны ус цуглуулах, хадгалах, түгээх

Хөрөнгө оруулалт дараах үр дүнг хангасан байна:

- "Эрчим хүчний суурь үзүүлэлт"-тэй харьцуулахад эрчим хүчний хэмнэлт дор хаяж 20%
- "Жишиг усны суурь"-тай харьцуулахад хамгийн багадаа 20%-иар усны хэмнэлт, эсвэл
- 100м3/жилтэй тэнцэх буюу түүнээс дээш хүчин чадалтай тогтвортой ус үйлдвэрлэх байгууламжууд.

ТОГТВОРТОЙ ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ, МАЛ АЖ АХУЙ

Органик газар тариалан, мал аж ахуйн бүтээгдэхүүн, уур амьсгалд зохицсон ухаалаг хөдөө аж ахуй зэрэг байгалийн нөөц, газар ашиглалтын тогтвортой менежментэд хувь нэмэр оруулах хөрөнгө.

- ☉ Органик хөдөө аж ахуй, мал аж ахуйн бүтээгдэхүүн
- ☉ Уур амьсгалд зохицсон ухаалаг хөдөө аж ахуй
- ☉ Ойжуулалт, шинээр мод тарих
- ☉ Тогтвортой ойн менежмент

Зөвшөөрөгдсөн үйл ажиллагаа нь:

- ☉ Тогтвортой ноолуурын стандарт (SFA) нь малын тавлаг байдал, бэлчээр ашиглалт, ноолуур цэвэрлэх процесс зэрэгт тавигдах шаардлагыг хангасан малчдын байгууллага, боловсруулах үйлдвэрүүдийг баталгаажуулсан.
- ☉ Хариуцлагатай нүүдэлчид, ногоон алт эсвэл үндэсний хэмжээнд хүлээн зөвшөөрөгдсөн бусад стандартыг дагаж мөрдөх. Жишээлбэл: Улсын Стандарт, Хэмжил зүйн газраас 2020 оны 2 дугаар сард батлагдсан “Хариуцлагатай нүүдэлчдийн шалгуур үзүүлэлт-Мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийн тогтвортой үйл ажиллагааны стандарт”-ын нийлбэр дүнгийн 60-с дээш хувьтай тэнцэх.

Хөдөө аж ахуйн сайн туршлага (GAP) гэрчилгээтэй фермерүүд

ЦЭВЭР ТЭЭВЭР

Цоо шинэ цахилгаан суудлын автомашинууд болон холбогдох дэд бүтцийг бий болгох, худалдан авах, өргөтгөх, шинэчлэх, засвар үйлчилгээ хийх, ажиллуулах санхүүжилт.

- ☉ Цахилгаан нийтийн тээврийн үйлдвэрлэл, түгээлтийг нэмэгдүүлэх төслүүд
- ☉ Цахилгаан машин цэнэглэх станц зэрэг эко тээврийн хэрэгслийг ашиглах боломжтой болгох төслүүд

2023 5.29

2.2. Байгаль орчны зорилтуудад оруулах хувь нэмэр

Ногоон бондоор босгох эх үүсвэрээр санхүүжүүлэх ногоон төслүүд нь уур амьсгалын өөрчлөлтийг бууруулах, Парисын хэлэлцээрийн хүрээнд Монгол Улсын Үндэсний тодорхойлсон хувь нэмэр, НҮБ-ын ТХЗ-уудын хэрэгжилттэй холбоотой дараах бодлогын зорилтуудад хувь нэмрээ оруулж байна.

ШААРДЛАГА ХАНГАСАН
НОГООН ҮЙЛ
АЖИЛЛАГАА

ТХЗ-Д НИЙЦСЭН
БАЙДАЛ

МОНГОЛ УЛСЫН
БОДЛОГЫН ҮНДСЭН
ЗОРИЛТТОЙ
НИЙЦСЭН БАЙДАЛ

СЭРГЭЭГДЭХ ЭРЧИМ
ХҮЧ

- 2030 онд эрчим хүчний үр ашгийг 20 хувиар нэмэгдүүлж, нийт эрчим хүчний үйлдвэрлэлд ашигласан сэргээгдэх эрчим хүчний эзлэх хувийг 2020 он гэхэд 20 хувь, 2030 он гэхэд 30 хувьд хүргэх замаар эрчим хүчний салбарын хүлэмжийн хийн ялгарлыг бууруулна. Эрчим хүчний үйлдвэрлэл болон бусад аж

СЭХ
2023.06.13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 01

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
2023 0000152
БҮРТГЭВ-02

		<p>Үйлдвэрийн технологийг шинэчлэх, хэт их хэрэглээ, алдагдлыг бууруулах, үнийн бодлогыг оновчтой болгох замаар хүрэх болно.</p> <ul style="list-style-type: none"> Сэргээгдэх эрчим хүчний хүчин чадлын нийт цахилгаан үйлдвэрлэх хүчин чадалд эзлэх хувийг 2020 он гэхэд 20 хувь, 2030 он гэхэд 30 хувь болгон нэмэгдүүлнэ.
ЭРЧИМ ХЭМНЭЛТ	<p>ХҮЧНИЙ</p> 	<ul style="list-style-type: none"> 2014 онд 14,4%-иас 2020 онд 11,2%, 2030 он гэхэд 9,14%-иар дулаан, цахилгаан станцын дотоод эрчим хүчний хэрэглээг бууруулна (станцийн үр ашгийг дээшлүүлнэ). Нэрлэсэн байгууллагуудын эрчим хүчний үр ашгийг 15%-иар дээшлүүлнэ. Цахилгаан дамжуулах алдагдлыг 2014 онд 13,7%-иас 2020 онд 10,8%-д, 2030 онд 7,8%-д хүргэнэ.
НОГООН БАРИЛГА	 	<ul style="list-style-type: none"> 2030 онд барилгын салбарын хүлэмжийн хийн ялгарлыг 16 хувиар бууруулна. Барилгын дулааны алдагдлыг 2020 он гэхэд 20%, 2030 он гэхэд 40%-иар бууруулна.
БОХИРДЛООС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ, ХЯНАЛТ		<ul style="list-style-type: none"> 2030 он гэхэд хог хаягдлаас ялгарах хүлэмжийн хийн ялгарлыг 21%-иар бууруулна. Хог хаягдлын менежментийг сайжруулах, хог хаягдлыг боловсруулах, дахин боловсруулах, нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг дэмжих замаар 2020 он гэхэд хогийн цэг дэх хатуу хог хаягдлыг 20%-иар, 2030 он гэхэд 40%-иар бууруулна. Дахин боловсруулсан хог хаягдлын хэмжээг нийт хог хаягдлын 30%-д хүргэнэ.
УСНЫ МЕНЕЖМЕНТ		<ul style="list-style-type: none"> Хүн амын 90-ээс доошгүй хувийг ундны цэвэр усаар хангана Гол мөрний сав газрын урсал бүрэлдэх бүс, тэдгээрийн байгалийн экосистемийг хамгаалах замаар усны ноогийн хүртээмжийг хадгалах. Усны нөөц, гол торхи усны эх үүсвэрийн 50-иас доошгүй хувийг хамгаалахад авч, тусгай

2023 5 29

МОНГОЛ УЛС
УКИДООР
ХААН БАНК ХАА

УЛАС БААТАЙ ХОТ
БРОКЕР "МОНГОЛЫН БИРЖ" ТҮК ХА
1115205447 ☎ 2052482

СЭХ
2023 оны 06 сар, 13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 01

		<p>Улаанбаатар хотын болон говийн бүсийн үйлдвэр, уул уурхайн тогтвортой усан хангамжийн шийдлийг олох.</p>
<p>ТОГТВОРТОЙ ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ БОЛОН МАЛ АЖ АХУЙ</p>	 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Экспорт руу чиглэсэн болон ногоон технологи дээр суурилсан үйлдвэрлэлийн процессын кластерыг хөгжүүлэх болон хөдөө аж ахуйн тогтвортой хөгжлийг хөхүүлэн дэмжих замаар арьс шир, ноос, ноолуур гэх мэт түүхий эд, материалын боловсруулалтыг 2020 болон 2030 онуудад тус бүр 60 хувь, 80 хувиар нэмэгдүүлэх. ▪ Ойгүйдэл болон ой модны доройтлоос үүсэх хүлэмжийн хийн ялгаралтыг 2020 болон 2030 онуудад тус бүр 2 хувь, 5 хувиар бууруулах. ▪ Малын тоо, толгойг бэлчээрийн даацтай уялдуулан тохирсон хэмжээнд барих. ▪ Ойжуулах үйл ажиллагаа, хөтөлбөр хэрэгжүүлэх замаар ойн бүсийг 2030 он гэхэд 9 хувиар нэмэгдүүлэх.
<p>ЦЭВЭР ТЭЭВЭР</p>		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Хайбрид буюу хосолмол хөдөлгүүртэй тээврийн хэрэгслийн хэмжээг 2030 он гэхэд ойролцоогоор 13 хувиар нэмэгдүүлэх. ▪ Татвар болон хүрээлэн буй орчны төлбөрийн системийг сайжруулах замаар Улаанбаатар хот болон аймагууд дахь түлшээр ажилладаг тээврийн хэрэгслийг газар хөдөлгүүртэй машин болгож өөрчлөх. ▪ Нийтийн тээврийн тогтвортой системийг нэвтрүүлэх (Улаанбаатар хотод BRT систем буюу тусгай замын автобусыг хөгжүүлэх, нийтийн тээврийн системийг сайжруулах)

2023 5 29

Монгол улсын тогтвортой санхүүжилтийн үндэсний замын зураг

МУ-ын Сангийн Сайд, Монгол Банкны Ерөнхийлөгч, Санхүүгийн Зохицуулах Хорооны дарга болон МУ-ын Хадгаламжийн Даатгалын Корпорацийн Захирал гэсэн гишүүдийн бүрэлдэхүүнтэй Санхүүгийн Тогтвортой Байдлын Зөвлөл нь Монгол Улсын Тогтвортой Санхүүжилтийн үндэсний замын зургыг 2022 оны 03 дугаар сарын 29-ны өдөр баталсан. Энэхүү хөтөлбөрийг баталсанаар банк болон банк бус санхүүгийн байгууллагуудын нийт зээлд эзлэх ногоон зээлийн хэмжээг 2030 он гэхэд 10% болон 5%-иар тус тус нэмэгдүүлж, улмаар Монгол улсыг Ази тивийн бүс нутаг дахь тогтвортой санхүүжилтийн төв болон үйлгэрлэн манлайлагч болгох зорилт дэвшүүлж байгаа юм.

2.3. Ногоон үйл ажиллагааны өмнөх болон түүнийг хэрэгжүүлсний дараа хүрэх үр дүн, нөлөөллийн үнэлгээ, үзүүлэлтүүд

ХААН Банк эрчим хүчний хэмнэлтийг нэмэгдүүлэх, ногоон барилга, ногоон тээвэр, тогтвортой хөдөө аж ахуйн орчин үеийн шийдлүүдийг нэвтрүүлэх, хог хаягдлын асуудлыг шийдвэрлэх, уур амьсгалын өөрчлөлтийг багасгах замаар уур амьсгалын өөрчлөлтийн сөрөг нөлөөг бууруулах байгаль орчинд ээлтэй төсөл хөтөлбөр, үйл ажиллагааг санхүүжүүлэх ногоон зээлийн багцаа нэмэгдүүлэх дунд хугацааны төлөвлөгөөг гарган ажиллаж байна.

Тус төлөвлөгөөний хүрээнд ХААН Банк 2023 онд нийт ногоон зээлийн багцыг 424 тэрбум төгрөгт хүргэх, 2025 онд өөрийн нийт зээлийн багцад эзлэх ногоон зээлийн багцыг 10%-д хүргэх зорилго тавин ажиллаж байна. Ногоон бондоор босгох эх үүсвэр нь банкны энэхүү дунд хугацааны зорилгыг хэрэгжүүлж, банкны салбарын нийт зээлийн багцад эзлэх ногоон зээлийн хувь хэмжээ 1.4% байгааг 2030 он гэхэд 10% болгох зорилгод хүрэхэд хувь нэмрээ оруулна

2.4. Ногоон төсөл / арга хэмжээний жагсаалт, тэдгээрт хуваарилах хөрөнгийн тооцоолол

Энэхүү бондын хүрээнд нийт 30 хүртэлх сая ам.доллартай тэнцэх хэмжээний төгрөгийн эх үүсвэрээр ХААН Банкны “Ногоон бондын санхүүжилтийн хүрээ”-нд тусгагдсан шаардлага хангаж буй ногоон төсөл, хөтөлбөрүүдийг санхүүжүүлэхэд зарцуулна.

“Ногоон бондын санхүүжилтийн хүрээ”-нд тусгаснаар Бонд гаргагч нь үндсэн 7 чиглэлийн хүрээнд ногоон төсөл хөтөлбөрүүдийг санхүүжүүлэхээр тодорхойлсон. Үүнд

- Сэргээгдэх эрчим хүчний төслүүд;
- Эрчим хүчний хэмнэлтийг үүсгэх бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, төслүүд;
- Ногоон барилгын шийдлүүд;
- Бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх, бууруулах үйл ажиллагаа;
- Усны менежмент;
- Тогтвортой хөдөө аж ахуй, мал аж ахуй;
- ногоон тээврийн шийдлүүд зэрэг үйл ажиллагаанууд багтаж байна.

2.5. Хориглох үйл ажиллагааны жагсаалт

ХААН Банкны зээлийн бодлого, журамд тусгасны дагуу банк нь дараах төрлийн үйл ажиллагаанд санхүүжилт олгодоггүй бөгөөд ногоон бондын санхүүжилтийн эх үүсвэрээр нүүрс болон нүүрстэй холбоотой аливаа үйл ажиллагааг санхүүжүүлэхгүй болно.

1. Монгол Улсын хуулиар хориглосон үйл ажиллагаа,
2. Олон улсын гэрээ, конвенциор хориглосон үйл ажиллагаа,
3. Хар тамхи, мансууруулах бодис үйлдвэрлэх, импортлох, худалдах,
4. Садар самуун явдлыг зохион байгуулах, түүнийг аливаа хэлбэрээр сурталчлах, дэмжих,
5. Мөрийтэй тоглоом, казиногийн үйл ажиллагаа,
6. Зэр зэвсэг, дайн байлдааны хэрэгсэлийн худалдаа, үйл ажиллагаа.

67
5
2023

7. Олон шатлалт маркетинг буюу пирамид тогтолцооны замаар ашиг хонжоо олох үйл ажиллагаа,
8. Гол, мөрний урсац бүрэлдэх эх, усны сан бүхий газрын хамгаалалтын бүс, ойн сан бүхий газарт ашигт малтмал хайх, ашиглах,
9. Аюултай болон мөлжлөгийн шинжтэй албадан хөдөлмөр, хүүхдийн тэвчишгүй хөдөлмөр, ялгавартай хандах байдал болон ажилтнуудын хуулийн хүрээнд эвлэлдэн нэгдэх, хамтын хэлэлцээр хийх эрхийг хязгаарласан үйл ажиллагаа,
10. Боловсруулаагүй шөрмөсөн чулуу (asbestos) болон түүнийг агуулсан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, худалдаа, хэрэглээ,
11. Нөхөн сэргээлт хийлгүйгээр ойгоос мод бэлтгэх,
12. Халуун орны борооны ой огтлох үйл ажиллагаа, тоног төхөөрөмжийн худалдаа,
13. Биологийн төрөл зүйл, түүх, соёлын өвийг хадгалахтай холбоотой гаргасан тухайн орны хууль, тогтоомж болон олон улсын гэрээ, конвенциор хориглосон үйл ажиллагаа,
14. Полихлорбифенил-ПХБ (PCBs-Polychlorinated biphenyls) агуулсан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, худалдах үйл ажиллагаа,
15. Олон улсад хориглосон эм, эмийн бэлдмэл, хортон шавьж/ургамал устгагч хор болон бусад хортой бодисын үйлдвэрлэл, худалдаа,
16. Олон улсад хориглосон озоны давхаргыг задалдаг бодис болон түүнийг агуулсан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, худалдах үйл ажиллагаа,
17. “Зэрлэг амьтан ба ургамлын аймгийн ховордсон зүйлийг олон улсын хэмжээнд худалдаалах тухай” (CITES) конвенцоор хориглосон байгалийн гаралтай бүтээгдэхүүний худалдаа,
18. Далайн усанд 2.5 км-с илүү урттай тороор загасчлах, гол мөрөн, нуурын усанд загас барихад хаалт, хашилга, тэсэрч дэлбэрэх бодис хэрэглэх, заасан хугацаанаас өөр хугацаанд загасчлах үйл ажиллагаа,
19. Олон улсын далайн байгууллагын (International Maritime Organization-IMO) шаардлагад нийцээгүй ачааны хөлөг онгоцоор газрын тос, хортой бодис тээвэрлэх үйл ажиллагаа экспорт, импорт болон хил дамжуулан тээвэрлэх лиценз, холбогдох зөвшөөрлийг тухайн улсаас авахгүйгээр бараа бүтээгдэхүүний худалдаа эрхлэх үйл ажиллагаа,
20. Олон улсад хориглосон хог хаягдлыг хил дамжуулан тээвэрлэх, хаях үйл ажиллагаа,
21. Ардчиллын эсрэг болон арьс өнгөөр ялгаварлан гадуурхах төрлийн сурталчилгаа, үйл ажиллагаа,
22. Цацраг идэвхит материалын үйлдвэрлэл, худалдаа болон радио идэвхит хаягдлыг хадгалах, зайлуулах үйл ажиллагаа, Үүнд: Цацраг идэвхит эх үүсвэр найдвартай хамгаалагдсан гэж үзсэн эрүүл мэндийн болон чанарын хяналтын тоног төхөөрөмж худалдаа хамаарахгүй.
23. Цөмийн түлш ашиглан эрчим хүч гаргах (уран олборлох, боловсруулалт, баяжуулалт, цөмийн түлш хадгалалт, тээвэрлэлт, цөмийн эрчим хүч түгээх),
24. Уугуул иргэд болон орон нутгийн иргэдийн амьжиргааны эх үүсвэрийг алдагдуулах, албадан нүүлгэн шилжүүлж, суурьшуулах үйл ажиллагаа,
25. Генетикийн өөрчлөлт хийгдсэн организмыг (GMO) унаган байгальд нутагшуулах, худалдаалах үйл ажиллагаа,
26. Байгаль орчинд сөргөөр нөлөөлж, эрүүл ахуй, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал алдагдаж холбогдох хууль тогтоомжийг зөрчсөн нь олон нийтэд мэдэгдсэн төсөл, үйл ажиллагаа,

675 2023

27. Далан барих үйл ажиллагаа: (а) далангийн дээд ба доод хэсэгт байгалийн экосистемийг эвдэх, (б) байгалийн гидрологийг өөрчлөх, (в) том хэмжээний газар нутгийг усанд автуулах, (г) биологийн олон янз байдалд нөлөөлөх, (д) олон тооны оршин суугчдыг нүүлгэн шилжүүлэх (5000 ба түүнээс дээш хүн), (е) орон нутгийн оршин суугчдын амьжиргаа залгуулах чадварт сөргөөр нөлөөлөх,
28. Ногоон бондын санхүүжилтийн эх үүсвэр нь банкны Байгаль орчин, нийгэм, засаглалын эрсдэлийн үнэлгээний дүгнэлтээр хүрээлэн буй орчин болон нийгэмд ноцтой сөрөг нөлөө үзүүлэх магадлалтай гэж үнэлэгдсэн аливаа төсөл, хөтөлбөр болон/ эсхүл үйл ажиллагаануудын санхүүжилтэд зарцуулагдахгүй болно.

2.6. Чөлөөт хөрөнгийн удирдлагатай холбоотой мэдээлэл

Ногоон Бондын эх үүсвэрийг ХААН Банк нь босгосон бонд тус бүрээр удирдан тайлагнаж ажиллана. ХААН Банкны Ногоон Санхүүжилтийн Баг нь бондоор босгосон эх үүсвэрийг ашиглан шаардлага хангасан төсөл хөтөлбөрийг банк ногоон зээлээр санхүүжүүлж буйд хяналт тавьж, тус санхүүжилтийн хэрэгслийн ил тод, бүрэн бүтэн байдлыг хангаж ажиллана.

Ногоон бондоор босгосон эх үүсвэр үлдэгдэлтэй байгаа нөхцөлд үлдэгдэл дүнг Банкны Ногоон Бондын Санхүүжилтийн Хүрээнд заасан шалгуур үзүүлэлтүүдийг хангасан төсөл хөтөлбөрийг санхүүжүүлэх зорилгоор зөвхөн ашиглана.

Ногоон бондын хугацаанд банкны санхүүжүүлсэн төсөл хөтөлбөр нь ногоон бондын санхүүжилтийн хүрээнд тусгасны дагуу шалгуур үзүүлэлтийг хангах боломжгүй болсон тохиолдолд ХААН Банк нь тус зээлийг Шаардлага Хангасан Ногоон Зээлийн Багцаас хасна.

Ногоон бондын эх үүсвэрээс зарцуулагдаагүй байгаа дүнг банкны дотоод үйл ажиллагаа, зохицуулалтын дагуу богино хугацаат хөрөнгө оруулалтын шинжтэй үйл ажиллагаанд түр хугацаагаар ашиглах боломжтой.

2.7. Шаардлагатай бусад мэдээлэл

3. ТАЙЛАГНАЛ

3.1. Тайлангийн нэр, олон нийтэд хүргэх хэлбэр, давтамж

ХААН Банк нь Ногоон бондыг анх олгосон өдрөөс тухайн бондын хугацаа дуусах хүртэлх хугацаанд Ногоон Бондоор босгосон эх үүсвэрийн зарцуулалтын болон үр нөлөөллийн тайланг жил бүр гаргана. ХААН Банкны Ногоон Бондын гүйцэтгэлийг тус банкны вэбсайтад олон нийтэд ил тод хэлбэрээр тайлагнах бөгөөд уг тайлан нь эх үүсвэрийн хуваарилалт болон санхүүжүүлсэн төсөл хөтөлбөрүүдийн байгаль орчны үр нөлөөллийг талаархи мэдээллийг агуулна.

Эх үүсвэрийн зарцуулалтын тайланд дараах мэдээллийг тусгасан байна.

- Ногоон бондын эх үүсвэрийн нийт дүн
- Зарцуулагдсан ногоон бондын эх үүсвэрийн нийт дүн
- Ногоон Бондын Санхүүжилтийн Хүрээ баримт бичигт тусгасан ногоон санхүүжилтийн ангилал тус бүрээр бүрдүүлсэн багцын тухай ерөнхий мэдээлэл
- Санхүүжүүлсэн төслийн хураангуй, товч танилцуулга, хуваарилагдсан эх үүсвэрийн дүн, нөлөөлөл

2023 5 29

- Санхүүжүүлсэн төслийн хувьд газар зүйн байршлаар мэдээлэл Хуваарилагдаагүй буюу зарцуулаагүй байгаа эх үүсвэрийн үлдэгдэл дүн (хэрэв бий бол)

3.2. Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны байгаль орчны зорилтод оруулсан хувь нэмрийг илэрхийлэх чанарын болон тоон үзүүлэлтүүд

Санхүүжүүлсэн ногоон төсөл хөтөлбөрүүдийн байгаль орчинд үзүүлж буй эерэг нөлөөллийг дараах үзүүлэлтүүд, метриксүүдийн дагуу хэмжин тайлагнах боломжтой.

НОГООН САНХҮҮЖИЛТИЙН АНГИЛАЛ	ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ГОЛЛОХ ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД
СЭРГЭЭГДЭХ ЭРЧИМ ХҮЧ	<ul style="list-style-type: none">▪ Сэргээгдэх эрчим хүч эх үүсвэр (МВт цаг/жилд)▪ Одоогийн суурилагдсан байгаа сэргээгдэх эрчим хүчний хүчин чадал (МВт)▪ Хүлэмжийн хийн ялгаруулалтын бууралт (тонн/жилд)
ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ХЭМНЭЛТ	<ul style="list-style-type: none">▪ Эрчим хүчний хэрэглээний хэмнэлт, 1 жилээр (МВт цаг)▪ Хүлэмжийн хийн ялгаруулалтын бууралт (тонн/жилд)
НОГООН БАРИЛГА	<ul style="list-style-type: none">▪ Эрчим хүчний хэрэглээний хэмнэлт, 1 жилээр (МВт цаг)▪ Хүлэмжийн хийн ялгаруулалтын бууралт (тонн/жилд)▪ Усны хэмнэлт
БОХИРДЛООС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ БОЛОН БУУРУУЛАХ	<ul style="list-style-type: none">▪ Хүлэмжийн хийн ялгаруулалтын бууралт (тонн/жилд)
УСНЫ МЕНЕЖМЕНТ БОЛОН УС ДАХИН БОЛОВСРУУЛАЛТ	<ul style="list-style-type: none">▪ Хэмнэгдсэн болон/эсхүл дахин боловсруулсан усны хэмжээ, жилээр (м3)
ТОГТВОРТОЙ ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ БОЛОН МАЛ АЖ АХУЙ	<ul style="list-style-type: none">▪ Тогтвортой ноолуурын стандарт болон холбогдох ёс зүй, дүрэм, журам (ТННЭ-ээр баталгаажсан)
ЦЭВЭР ТЭЭВЭР	<ul style="list-style-type: none">▪ Хүлэмжийн хийн ялгаруулалтын бууралт (тонн/жилд)

2023 5 29

Хавсралт 5

/Зээлжих зэрэглэл тогтоосон үнэлгээний баримт бичиг/

2023 5 29

Khan Bank LLC

Update

Key Rating Drivers

IDRs Reflect VR and GSR: Khan Bank LLC's Long-Term Issuer Default Ratings (IDRs) are at the same level as its Viability Rating (VR) and Government Support Rating (GSR), which are in line with Mongolia's sovereign rating (B/Stable). The sovereign risks are incorporated into Khan Bank's VR through the operating environment (OE) score and the level of government support.

Fitch Ratings expects Khan Bank to maintain its intrinsic credit profile while restoring capitalisation to higher levels, supported by profitability that is better than that of peers, especially when Mongolia's economic recovery strengthens.

Growth Prospects Support OE: Fitch expects Mongolian banks to benefit from the medium-term growth prospects in Mongolia's economy as trade disruptions decline gradually and some government-driven projects on cross-border infrastructure are implemented. We expect the banking sector's stability to remain a key priority of the authorities, which comes at the expense of a deferral in the IPOs of the domestic systemically important banks (D-SIBs).

Substantial Domestic Franchise: Fitch's 'b+' assessment of Khan Bank's business profile score is a notch higher than the OE score, reflecting its substantial franchise in Mongolia with total asset market share of around 33% at end-2022. The benefits are visible in Khan Bank's operating income and overall performance that are better than that of other Mongolian banks, which mitigate some of the OE challenges that influence the bank's business model, such as changes in the economic environment, regulatory framework and the state's policies.

Loan Growth to Moderate: We expect Khan Bank's loan growth to slow in the near term in light of inflationary pressures and global economic uncertainties. Loan growth was strong in 2021 at about 33%, which was driven mostly by the government's support loan programme. The tightened monetary policy in 2022 slowed the loan growth of commercial banks, including Khan Bank (about 13.6% in 2022).

Manageable Asset-Quality Deterioration: Fitch expects Khan Bank's impaired loans to rise, reflecting the risk from high inflation. However, the deterioration in asset quality should be manageable as its regulatory non-performing loan ratio of 5.3% at end-2022 was lower than that of the system of 9.2%. The loan-loss allowance, including the additional amount Khan Bank sets aside for loans under relief measures, was about 128% of impaired loans at end-1H22.

Firmer Profitability: We expect Khan bank's earnings and profitability to be firmer due to short-term benefits to the bank's net interest margin from higher policy rates. A rebound in economic growth in the medium term would also support the bank's earnings. We believe the potential near-term increase in credit costs will have a limited impact on Khan Bank. Annualised operating profit/risk-weighted assets was 6.7% in 1H22, benefitting from strong loan growth and lower deposit costs.

Downside Risk in Capitalisation: Khan Bank reported its preliminary Tier 1 ratio at 16.7% by end-2022 (end-2021:15.8%), which was above the regulatory requirement of 13%. We expect the ratio is supported by the bank's strong internal capital generation capacity, but a high dividend payout can be a risk to its capitalisation, if it significantly depletes capital levels despite the benefit we expect from a successful IPO in the future.

Domestic Franchise Buttresses Funding: Fitch expects the funding and liquidity profile to remain adequate, anchored by the bank's substantial domestic franchise. The bank accounted for over 35% of system deposits at end-1H22. Foreign-currency term funding from international financial institutions comprised 7.2% of the bank's total funding at end-1H22.

Ratings

Foreign Currency	
Long-Term IDR	B
Short-Term IDR	B

Local Currency	
Long-Term IDR	B

Viability Rating	b
------------------	---

Government Support Rating	b
---------------------------	---

Sovereign Risk	
Long-Term Foreign-Currency IDR	B
Long-Term Local-Currency IDR	B
Country Ceiling	B+

Outlooks

Long-Term Foreign-Currency IDR	Stable
Long-Term Local-Currency IDR	Stable
Sovereign Long-Term Foreign-Currency IDR	Stable
Sovereign Long-Term Local-Currency IDR	Stable

Applicable Criteria

Bank Rating Criteria (September 2022)

Related Research

- Global Economic Outlook (March 2023)
- Mongolian Banks Dashboard (December 2022)
- APAC Banks Broadly Steady Despite Economic Headwinds in 2023 (November 2022)
- APAC Emerging Market Banks Outlook 2023 (November 2022)
- Fitch Affirms Mongolia's Khan Bank at 'B'; Outlook Stable (July 2022)

Analysts

Savio Fan
+852 2263 9955
savio.fan@fitchratings.com

Heakyu Chang
+822 3278 9303
heakyu.chang@fitchratings.com

2023 5 20

Rating Sensitivities

Factors that Could, Individually or Collectively, Lead to Negative Rating Action/Downgrade

IDRs and VR

Khan Bank's Long-Term IDRs could be downgraded if both its VR and the GSR are downgraded. A sovereign rating downgrade is highly likely to lead to a corresponding downgrade in Khan Bank's GSR, Long-Term IDRs and VR, given the bank's substantial direct and indirect exposure to sovereign credit.

Khan Bank's VR could also be downgraded if its business profile were to be compromised by a structural weakening of its franchise and higher risk appetite, and a weaker economic environment leads to deterioration in a combination of the following metrics:

- impaired loans/gross loans increasing above 10% for a sustained period (four-year average to 2021: 6.8%);
- operating profit/risk-weighted assets below 3% for a sustained period (four-year average to 2021: 4.3%); and
- the Fitch Core Capital ratio staying below 16%, while maintaining a high dividend payout, without a credible path to return the ratio above this level (end-2021: 16.1%).

GSR

The GSR could be downgraded if we assess that the sovereign's ability to provide support will have weakened, which could be indicated by a sovereign downgrade. A downgrade could also be driven by our view that the state's propensity to provide support will have diminished, which could be driven by a significant decline in the bank's systemic importance and deposit market share, although this is not our base case

Factors that Could, Individually or Collectively, Lead to Positive Rating Action/Upgrade

IDRs and VR

Khan Bank's Long-Term IDRs would be upgraded if its VR or GSR, or both, were upgraded.

Khan Bank's VR is sensitive to developments in Mongolia's OE. A sovereign rating upgrade, combined with steady and significant progress towards a stronger legal and regulatory framework, could open up the possibility of a VR upgrade. The VR upgrade would then be more dependent on a sustained improvement in asset quality, with an impaired-loan ratio consistently below 5%, and the maintenance of a Fitch Core Capital ratio above 20%.

GSR

The GSR is equalised with the sovereign rating. It can be upgraded only if the sovereign rating is upgraded and we believe that the propensity for sovereign support will not have diminished.

2023 5 29

0000161
БҮРТГЭВ-02

FitchRatings

СЗХ
0923.03.13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 01

Ratings Navigator

Banks
Universal Commercial Banks
Mongolia

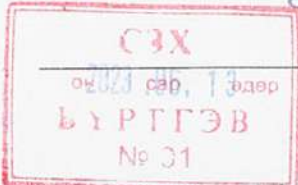
Operating Environment	Business Profile	Risk Profile	Financial Profile				Implied Viability Rating	Viability Rating	Government Support Rating	Issuer Default Rating
			Asset Quality	Earnings & Profitability	Capitalisation & Leverage	Funding & Liquidity				
	20%	10%	20%	15%	25%	10%				
aaa							aaa	aaa	aaa	AAA
aa+							aa+	aa+	aa+	AA+
aa							aa	aa	aa	AA
aa-							aa-	aa-	aa-	AA-
a+							a+	a+	a+	A+
a							a	a	a	A
a-							a-	a-	a-	A-
bbb+							bbb+	bbb+	bbb+	BBB+
bbb							bbb	bbb	bbb	BBB
bbb-							bbb-	bbb-	bbb-	BBB-
bb+							bb+	bb+	bb+	BB+
bb							bb	bb	bb	BB
bb-							bb-	bb-	bb-	BB-
b+							b+	b+	b+	B+
b							b	b	b	B Sta
b-							b-	b-	b-	B-
ccc+							ccc+	ccc+	ccc+	CCC+
ccc							ccc	ccc	ccc	CCC
ccc-							ccc-	ccc-	ccc-	CCC-
cc							cc	cc	cc	CC
c							c	c	c	C
f							f	f	ns	D or RD

The Key Rating Driver (KRD) weightings used to determine the implied VR are shown as percentages at the top. In cases where the implied VR is adjusted upwards or downwards to arrive at the VR, the KRD associated with the adjustment reason is highlighted in red. The shaded areas indicate the benchmark-implied scores for each KRD.

2023 5 29

FitchRatings

Summary Financials

	30 Jun 22		31 Dec 21	31 Dec 20	31 Dec 19
	6 months - interim (USDm) Reviewed - unqualified	6 months - interim (MNTm) Reviewed - unqualified	Year end (MNTm) Audited - unqualified	Year end (MNTm) Audited - unqualified	Year end (MNTm) Audited - unqualified
Summary income statement					
Net interest and dividend income	132	413,172	634,577	432,461	441,349
Net fees and commissions	33	102,319	194,609	147,318	129,757
Other operating income	8	23,857	12,772	17,954	16,988
Total operating income	172	539,348	841,958	597,732	588,094
Operating costs	63	196,417	367,585	321,422	295,824
Pre-impairment operating profit	109	342,931	474,373	276,311	292,270
Loan and other impairment charges	14	45,037	87,814	65,171	37,215
Operating profit	95	297,894	386,559	211,139	255,055
Other non-operating items (net)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Tax	23	73,300	95,030	49,920	63,493
Net income	72	224,594	291,529	161,219	191,562
Other comprehensive income	-4	-11,531	-16,037	68,492	31,799
Fitch comprehensive income	68	213,063	275,492	229,711	223,361
Summary balance sheet					
Assets					
Gross loans	2,690	8,430,888	7,017,637	5,290,023	4,940,535
- Of which impaired	118	370,973	370,142	357,898	307,134
Loan loss allowances	151	474,587	428,338	364,540	311,526
Net loans	2,539	7,956,301	6,589,299	4,925,483	4,629,009
Interbank	n.a.	n.a.	n.a.	85,401	119,455
Derivatives	22	70,093	27,087	82,094	85,050
Other securities and earning assets	318	996,003	953,171	891,326	737,452
Total earning assets	2,879	9,022,396	7,569,556	5,984,305	5,570,966
Cash and due from banks	1,238	3,880,889	5,336,062	5,571,311	4,111,197
Other assets	190	596,748	557,831	555,552	512,191
Total assets	4,307	13,500,032	13,463,449	12,111,167	10,194,354
Liabilities					
Customer deposits	3,190	9,996,452	10,211,451	9,370,845	7,217,772
Interbank and other short-term funding	140	439,311	707,049	333,093	501,387
Other long-term funding	436	1,366,669	1,141,525	1,051,209	1,170,561
Trading liabilities and derivatives	2	5,846	320	207	220
Total funding and derivatives	3,768	11,808,277	12,060,345	10,755,354	8,889,939
Other liabilities	62	194,182	118,594	126,602	110,919
Preference shares and hybrid capital	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Total equity	478	1,497,573	1,284,510	1,229,211	1,193,496
Total liabilities and equity	4,307	13,500,032	13,463,449	12,111,167	10,194,354
Exchange rate		USD1 = MNT3134.1	USD1 = MNT2849.34	USD1 = MNT2849.89	USD1 = MNT2734.33

Source: Fitch Ratings, Fitch Solutions, Khan Bank

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГЙЙН БИРЭЖ
 NONGOLIAN STOCK EXCHANGE
 00001-03 09
 Banks
 Universal Commercial Banks
 Mongolia

FitchRatings

	30 Jun 22	31 Dec 21	31 Dec 20	31 Dec 19
Ratios (annualised as appropriate)				
Profitability				
Operating profit/risk-weighted assets	6.7	5.1	3.4	4.5
Net interest income/average earning assets	9.6	8.9	7.1	7.6
Non-interest expense/gross revenue	36.4	43.7	53.8	50.3
Net income/average equity	31.7	23.2	13.4	17.6
Asset quality				
Impaired loans ratio	4.4	5.3	6.8	6.2
Growth in gross loans (year to date)	20.1	32.7	7.1	11.0
Loan loss allowances/impaired loans	127.9	115.7	101.9	101.4
Loan impairment charges/average gross loans	1.2	1.1	1.1	0.8
Capitalisation				
Fitch Core Capital ratio	16.1	16.1	19.1	20.2
Tier 1 ratio	15.8	15.6	18.1	20.2
Tangible common equity/tangible assets	10.7	9.2	9.8	11.4
Net impaired loans/Fitch Core Capital	-7.2	-4.7	-0.6	-0.4
Funding and liquidity				
Gross loans/customer deposits	84.3	68.7	56.5	68.5
Liquidity coverage ratio	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Customer deposits/total non-equity funding	84.7	84.7	87.1	81.2
Net stable funding ratio	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Source: Fitch Ratings, Fitch Solutions, Khan Bank

2023 5 29

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЭХ
 0000164 Banks
 Universal Commercial Banks
 Mongolia

FitchRatings

СХХ
 2023.06.09 өдөр
 БҮРТГЭВ
 № 11

Support Assessment

Commercial Banks: Government Support

Typical D-SIB GSR for sovereign's rating level (assuming high propensity)	b
Actual jurisdiction D-SIB GSR	b-
Government Support Rating	b

Government ability to support D-SIBs

Sovereign Rating	B/ Stable
Size of banking system	Neutral
Structure of banking system	Negative
Sovereign financial flexibility (for rating level)	Neutral

Government propensity to support D-SIBs

Resolution legislation	Neutral
Support stance	Neutral

Government propensity to support bank

Systemic importance	Positive
Liability structure	Positive
Ownership	Negative

The colours indicate the weighting of each KRД in the assessment.
■ Higher influence ■ Moderate influence ■ Lower influence

State Favours Support

We equalised the GSR with the sovereign rating, reflecting our assessment that the sovereign – for its given ability to provide support – has a higher propensity to provide extraordinary support to Khan Bank than to other domestic systemically important banks. The equalisation with the sovereign rating is largely based on the bank's systemic importance due to its size and large share of customer deposits.

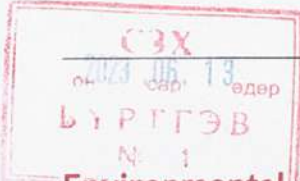
The GSR of 'b' indicates that there is a limited probability of government support because of the significant uncertainty about the ability of the Mongolian sovereign to provide support for Khan Bank. Mongolia's recapitalisation law provides grounds for sovereign support as well as for a bail-in, should any domestic systemically important bank need it. We believe the authorities would favour support over a bail-in for Khan Bank, as it will be more cost-effective to support the bank, which is funded mainly by domestic deposits that are covered by deposit insurance.

2023 5 29

FitchRatings

Environmental, Social and Governance Considerations

FitchRatings Khan Bank LLC

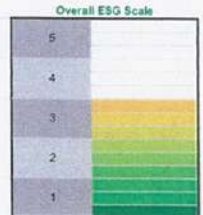
Banks Ratings Navigator

Credit-Relevant ESG Derivation

Khan Bank LLC has 5 ESG potential rating drivers

- ★ Khan Bank LLC has exposure to compliance risks including fair lending practices, mis-selling, repossession/foreclosure practices, consumer data protection (data security) but this has very low impact on the rating.
- ★ Governance is minimally relevant to the rating and is not currently a driver.

key driver	0	issues	5
driver	0	issues	4
potential driver	5	issues	3
not a rating driver	4	issues	2
	5	issues	1

Environmental (E)

General Issues	E Score	Sector-Specific Issues	Reference	E Scale
GHG Emissions & Air Quality	1	n.a.	n.a.	5
Energy Management	1	n.a.	n.a.	4
Water & Wastewater Management	1	n.a.	n.a.	3
Waste & Hazardous Materials Management; Ecological Impacts	1	n.a.	n.a.	2
Exposure to Environmental Impacts	2	Impact of extreme weather events on assets and/or operations and corresponding risk appetite & management; catastrophic risk; credit concentrations	Business Profile (incl. Management & governance); Risk Profile; Asset Quality	1

How to Read This Page
ESG scores range from 1 to 5 based on a 15-level color gradation. Red (5) is most relevant and green (1) is least relevant.

The Environmental (E), Social (S) and Governance (G) tables break out the individual components of the scale. The right-hand box shows the aggregate E, S, or G score. General Issues are relevant across all markets with Sector-Specific Issues unique to a particular industry group. Scores are assigned to each sector-specific issue. These scores signify the credit-relevance of the sector-specific issues to the issuing entity's overall credit rating. The Reference box highlights the factor(s) within which the corresponding ESG issues are captured in Fitch's credit analysis.

The Credit-Relevant ESG Derivation table shows the overall ESG score. This score signifies the credit relevance of combined E, S and G issues to the entity's credit rating. The three columns to the left of the overall ESG score summarize the issuing entity's sub-component ESG scores. The box on the far left identifies some of the main ESG issues that are drivers or potential drivers of the issuing entity's credit rating (corresponding with scores of 3, 4 or 5) and provides a brief explanation for the score.

Social (S)

General Issues	S Score	Sector-Specific Issues	Reference	S Scale
Human Rights, Community Relations, Access & Affordability	2	Services for underbanked and underserved communities; SME and community development programs; financial literacy	Business Profile (incl. Management & governance); Risk Profile programs	5
Customer Welfare - Fair Messaging, Privacy & Data Security	3	Compliance risks including fair lending practices, mis-selling, repossession/foreclosure practices, consumer data protection (data security)	Operating Environment; Business Profile (incl. Management & governance); Risk Profile	4
Labor Relations & Practices	2	Impact of labor negotiations, including board/employee compensation and composition	Business Profile (incl. Management & governance)	3
Employee Wellbeing	1	n.a.	n.a.	2
Exposure to Social Impacts	2	Shift in social or consumer preferences as a result of an institution's social positions, or social and/or political disapproval of core banking practices	Business Profile (incl. Management & governance); Financial Profile	1

Classification of ESG issues has been developed from Fitch's sector ratings criteria. The General Issues and Sector-Specific Issues draw on the classification standards published by the United Nations Principles for Responsible Investing (PRI) and the Sustainability Accounting Standards Board (SASB).

Sector references in the scale definitions below refer to Sector as displayed in the Sector Details box on page 1 of the navigator.

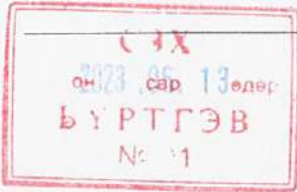
Governance (G)

General Issues	G Score	Sector-Specific Issues	Reference	G Scale
Management Strategy	3	Operational implementation of strategy	Business Profile (incl. Management & governance)	5
Governance Structure	3	Board independence and effectiveness; ownership concentration; protection of creditor/stakeholder rights; legal/compliance risks; business continuity; key person risk; related party transactions	Business Profile (incl. Management & governance); Earnings & Profitability; Capitalisation & Leverage	4
Group Structure	3	Organizational structure; appropriateness relative to business model; opacity; intra-group dynamics; ownership	Business Profile (incl. Management & governance)	3
Financial Transparency	3	Quality and frequency of financial reporting and auditing processes	Business Profile (incl. Management & governance)	2
				1

CREDIT-RELEVANT ESG SCALE	
How relevant are E, S and G issues to the overall credit rating?	
5	Highly relevant, a key rating driver that has a significant impact on the rating on an individual basis. Equivalent to "higher" relative importance within Navigator.
4	Relevant to rating, not a key rating driver but has an impact on the rating in combination with other factors. Equivalent to "moderate" relative importance within Navigator.
3	Minimally relevant to rating, either very low impact or actively managed in a way that results in no impact on the entity rating. Equivalent to "lower" relative importance within Navigator.
2	Irrelevant to the entity rating but relevant to the sector.
1	Irrelevant to the entity rating and irrelevant to the sector.

FitchRatings

The ratings above were solicited and assigned or maintained at the request of the rated entity/issuer or a related third party. Any exceptions follow below.

DISCLAIMER & DISCLOSURES

All Fitch Ratings (Fitch) credit ratings are subject to certain limitations and disclaimers. Please read these limitations and disclaimers by following this link: https://www.fitchratings.com/understandingcreditratings. In addition, the following https://www.fitchratings.com/rating-definitions-document details Fitch's rating definitions for each rating scale and rating categories, including definitions relating to default. Published ratings, criteria, and methodologies are available from this site at all times. Fitch's code of conduct, confidentiality, conflicts of interest, affiliate firewall, compliance, and other relevant policies and procedures are also available from the Code of Conduct section of this site. Directors and shareholders' relevant interests are available at https://www.fitchratings.com/site/regulatory. Fitch may have provided another permissible or ancillary service to the rated entity or its related third parties. Details of permissible or ancillary service(s) for which the lead analyst is based in an ESMA- or FCA-registered Fitch Ratings company (or branch of such a company) can be found on the entity summary page for this issuer on the Fitch Ratings website.

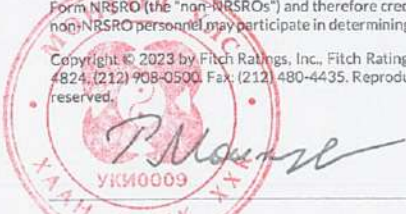
In issuing and maintaining its ratings and in making other reports (including forecast information), Fitch relies on factual information it receives from issuers and underwriters and from other sources Fitch believes to be credible. Fitch conducts a reasonable investigation of the factual information relied upon by it in accordance with its ratings methodology, and obtains reasonable verification of that information from independent sources, to the extent such sources are available for a given security or in a given jurisdiction. The manner of Fitch's factual investigation and the scope of the third-party verification it obtains will vary depending on the nature of the rated security and its issuer, the requirements and practices in the jurisdiction in which the rated security is offered and sold and/or the issuer is located, the availability and nature of relevant public information, access to the management of the issuer and its advisers, the availability of pre-existing third-party verifications such as audit reports, agreed-upon procedures letters, appraisals, actuarial reports, engineering reports, legal opinions and other reports provided by third parties, the availability of independent and competent third-party verification sources with respect to the particular security or in the particular jurisdiction of the issuer, and a variety of other factors. Users of Fitch's ratings and reports should understand that neither an enhanced factual investigation nor any third-party verification can ensure that all of the information Fitch relies on in connection with a rating or a report will be accurate and complete. Ultimately, the issuer and its advisers are responsible for the accuracy of the information they provide to Fitch and to the market in offering documents and other reports. In issuing its ratings and its reports, Fitch must rely on the work of experts, including independent auditors with respect to financial statements and attorneys with respect to legal and tax matters. Further, ratings and forecasts of financial and other information are inherently forward-looking and embody assumptions and predictions about future events that by their nature cannot be verified as facts. As a result, despite any verification of current facts, ratings and forecasts can be affected by future events or conditions that were not anticipated at the time a rating or forecast was issued or affirmed.

The information in this report is provided "as is" without any representation or warranty of any kind, and Fitch does not represent or warrant that the report or any of its contents will meet any of the requirements of a recipient of the report. A Fitch rating is an opinion as to the creditworthiness of a security. This opinion and reports made by Fitch are based on established criteria and methodologies that Fitch is continuously evaluating and updating. Therefore, ratings and reports are the collective work product of Fitch and no individual, or group of individuals, is solely responsible for a rating or a report. The rating does not address the risk of loss due to risks other than credit risk, unless such risk is specifically mentioned. Fitch is not engaged in the offer or sale of any security. All Fitch reports have shared authorship. Individuals identified in a Fitch report were involved in, but are not solely responsible for, the opinions stated therein. The individuals are named for contact purposes only. A report providing a Fitch rating is neither a prospectus nor a substitute for the information assembled, verified and presented to investors by the issuer and its agents in connection with the sale of the securities. Ratings may be changed or withdrawn at any time for any reason in the sole discretion of Fitch. Fitch does not provide investment advice of any sort. Ratings are not a recommendation to buy, sell, or hold any security. Ratings do not comment on the adequacy of market price, the suitability of any security for a particular investor, or the tax-exempt nature or taxability of payments made in respect to any security. Fitch receives fees from issuers, insurers, guarantors, other obligors, and underwriters for rating securities. Such fees generally vary from US\$1,000 to US\$750,000 (or the applicable currency equivalent) per issue. In certain cases, Fitch will rate all or a number of issues issued by a particular issuer, or insured or guaranteed by a particular insurer or guarantor, for a single annual fee. Such fees are expected to vary from US\$10,000 to US\$1,500,000 (or the applicable currency equivalent). The assignment, publication, or dissemination of a rating by Fitch shall not constitute a consent by Fitch to use its name as an expert in connection with any registration statement filed under the United States securities laws, the Financial Services and Markets Act of 2000 of the United Kingdom, or the securities laws of any particular jurisdiction. Due to the relative efficiency of electronic publishing and distribution, Fitch research may be available to electronic subscribers up to three days earlier than to print subscribers.

For Australia, New Zealand, Taiwan and South Korea only: Fitch Australia Pty Ltd holds an Australian financial services license (AFS license no. 337123) which authorizes it to provide credit ratings to wholesale clients only. Credit ratings information published by Fitch is not intended to be used by persons who are retail clients within the meaning of the Corporations Act 2001.

Fitch Ratings, Inc. is registered with the U.S. Securities and Exchange Commission as a Nationally Recognized Statistical Rating Organization (the "NRSRO"). While certain of the NRSRO's credit rating subsidiaries are listed on Item 3 of Form NRSRO and as such are authorized to issue credit ratings on behalf of the NRSRO (see https://www.fitchratings.com/site/regulatory), other credit rating subsidiaries are not listed on Form NRSRO (the "non-NRSROs") and therefore credit ratings issued by those subsidiaries are not issued on behalf of the NRSRO. However, non-NRSRO personnel may participate in determining credit ratings issued by or on behalf of the NRSRO.

Copyright © 2023 by Fitch Ratings, Inc., Fitch Ratings Ltd. and its subsidiaries. 33 Whitehall Street, NY, NY 10004. Telephone: 1-800-753-4824. (212) 908-0500. Fax: (212) 480-4435. Reproduction or retransmission in whole or in part is prohibited except by permission. All rights reserved.

Khan Bank LLC
Update | 28 March 2023

2023 5 29

FINANCIAL INSTITUTIONS

MOODY'S INVESTORS SERVICE

CREDIT OPINION

6 October 2022

Update

Send Your Feedback

RATINGS

Khan Bank LLC	
Domicile	Ulaanbaatar, Mongolia
Long Term CRR	B3
Type	LT Counterparty Risk Rating - Fgn Curr
Outlook	Not Assigned
Long Term Deposit	B3
Type	LT Bank Deposits - Fgn Curr
Outlook	Stable

Please see the ratings section at the end of this report for more information. The ratings and outlook shown reflect information as of the publication date.

Contacts

- Juwon Lee +852.3758.1372
VP-Senior Analyst
juwon.lee@moodys.com
- Jungmin Arlene Sohn +852.3758.1611
Analyst
arlene.sohn@moodys.com
- Anny Lee +852.3758.1473
Associate Analyst
anny.lee@moodys.com
- Sophia Lee, CFA +852.3758.1357
Associate Managing Director
sophia.lee@moodys.com

Khan Bank LLC

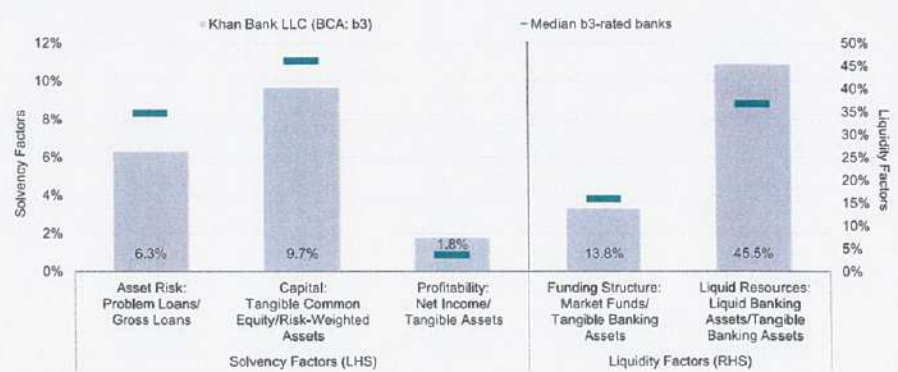
Update to credit analysis

Summary

Khan Bank LLC's (Khan Bank) B3 issuer rating is at the same level as its Baseline Credit Assessment (BCA) of b3. The BCA reflects the bank's strong profitability, good funding and liquidity, and moderate capitalization because of its robust franchise as the largest bank in Mongolia. Khan Bank's granular loan book, with high retail, and micro, small and medium-sized enterprise (MSME) borrower composition, supports the bank's stable asset quality.

We assess a high level of government support for Khan Bank because of its importance to the country's economy, but this does not lead to any government support uplift to Khan Bank's long-term ratings because they are already at the same level as the Government of Mongolia's (B3 stable) rating.

Exhibit 1 Rating Scorecard - Key financial ratios

Source: Moody's Investors Service

67 C 2022

Credit strengths

- » Strong profitability, with better margins than those of its peers
- » Good deposit funding and liquidity
- » Relatively stable capitalization compared with that of its domestic peers

Credit challenges

- » Large exposure to retail and MSME borrowers

Outlook

The stable outlook on Khan Bank's ratings reflects our expectation that the increasing commodity prices will support an economic recovery in Mongolia, improve the operating environment and lower the asset-quality risk of Mongolian banks over the next 12-18 months.

Factors that could lead to an upgrade

Khan Bank's b3 BCA is at the same level as the sovereign rating, and a positive rating action is unlikely in the absence of an upgrade of the sovereign rating.

Factors that could lead to a downgrade

We could downgrade the bank's ratings if its BCA is downgraded or the sovereign rating is downgraded, or both. The bank's BCA could be downgraded if problem loans increase significantly without a strengthening of its capitalization. A significant deterioration in the bank's funding or liquidity strength, or both, could also result in a downgrade of the bank's BCA.

Key indicators

Exhibit 2
Khan Bank LLC (Consolidated Financials) [1]

	12-21 ²	12-20 ²	12-19 ²	12-18 ²	12-17 ²	CAGR/Avg. ³
Total Assets (MNT Million)	13,463,449.0	12,111,167.3	10,194,354.0	9,072,300.8	7,274,991.4	16.6 ⁴
Total Assets (USD Million)	4,689.5	4,242.8	3,721.2	3,436.5	2,994.4	11.9 ⁴
Tangible Common Equity (MNT Million)	1,135,466.7	1,065,922.8	1,107,265.8	920,878.7	767,685.4	10.3 ⁴
Tangible Common Equity (USD Million)	395.5	373.4	404.2	348.8	316.0	5.8 ⁴
Problem Loans / Gross Loans (%)	5.6	7.0	6.4	8.8	9.4	7.4 ⁵
Tangible Common Equity / Risk Weighted Assets (%)	9.7	10.5	13.8	11.9	11.2	11.4 ⁶
Problem Loans / (Tangible Common Equity + Loan Loss Reserve) (%)	23.1	25.0	21.6	33.0	32.8	27.1 ⁵
Net Interest Margin (%)	5.0	4.0	4.7	4.8	5.2	4.7 ⁵
PPI / Average RWA (%)	4.3	3.1	3.7	3.4	3.6	3.6 ⁶
Net Income / Tangible Assets (%)	2.2	1.3	1.9	1.9	2.0	1.8 ⁵
Cost / Income Ratio (%)	43.7	53.7	50.3	49.7	44.9	48.5 ⁵
Market Funds / Tangible Banking Assets (%)	13.8	11.5	15.9	18.6	21.8	16.3 ⁵
Liquid Banking Assets / Tangible Banking Assets (%)	45.5	53.0	48.0	47.1	47.0	48.1 ⁵
Gross Loans / Due to Customers (%)	63.2	54.7	66.8	71.9	77.0	66.7 ⁵

[1] All figures and ratios are adjusted using Moody's standard adjustments. [2] Basel I; IFRS. [3] May include rounding differences because of the scale of reported amounts. [4] Compound annual growth rate (%) based on the periods for the latest accounting regime. [5] Simple average of periods for the latest accounting regime. [6] Simple average of Basel I periods.
Sources: Moody's Investors Service and company filings

2023 5 29

Profile

Khan Bank LLC (Khan Bank), headquartered in Ulaanbaatar, is the largest bank in Mongolia in terms of assets, which totaled MNT13.5 trillion (\$4.7 billion) as of the end of 2021. The bank was established in 1991 as the Agricultural Cooperative Bank, when it assumed assets and businesses in Mongolia's rural areas during the dissolution of the State Bank of Mongolia. The bank's name was changed to Khan Bank in 2006, following its privatization in 2003.

As of the end of June 2022, Khan Bank was 55.3% directly and indirectly owned by a Japanese entity, HS Holdings Co., Ltd; 25.3% by a Mongolian entity, Tavan Bogd Trade LLC (Tavan Bogd); 14.7% by Khulan D., an executive vice president at Tavan Bogd; and 4.7% by the bank's employees.

Detailed credit considerations

New share issuance to support stable capital position

Khan Bank's capitalization is stable and in line with that of its large domestic bank peers. The bank's tangible common equity (TCE)/risk-weighted assets (RWA) declined to 9.7% as of year-end 2021 from 10.5% a year earlier.

As of the end of June 2022, the bank reported a Tier 1 capital ratio of 15.9% compared with 15.6% as of year-end 2021. The bank's Tier 1 capital ratio was well above the regulatory minimum requirement of 13.0% from July 2022, including a general buffer of 2% and an additional 2% special buffer required for domestic systemically important banks (D-SIBs).

From January 2022, the Bank of Mongolia has increased the minimum statutory capital requirement to MNT100 billion from MNT50 billion originally. To meet the new requirement, Khan Bank has increased its statutory capital to MNT172 billion in 2021 from MNT58 billion in 2020 using its retained earnings.

As one of the five D-SIBs in Mongolia, the bank was required to list its shares on the Mongolian Stock Exchange by 30 June 2022. However, the government began its asset quality review (AQR) for D-SIBs in May 2022 and postponed initial public offering (IPO) deadlines until 30 June 2023 to ensure full transparency of banks' asset quality and financial positions. As the AQR has been completed in August 2022, Khan Bank will resume its IPO process in this year.

We assign a Capital score of b3 to Khan Bank, in line with its initial score. We expect new share issuances to provide support to Khan Bank's double-digit loan growth target in 2023.

Strong profitability, with better margins than those of its domestic peers

Khan Bank's profitability is strong, with its net income/tangible assets at 2.2% in 2021, higher than the average of 1.4% for the five D-SIBs in Mongolia. Its higher-than-peers profitability is because of lower funding costs, higher revenue contribution from credit card fees and commissions, and digital banking services that are supported by the bank's strong retail franchise.

We expect Khan Bank's profitability to remain robust over the next 12-18 months. This will be driven by a wider net interest margin (NIM) from rising rate environment against high inflationary pressure. The improvement in the bank's NIM to 5.04% in 2021 from 3.97% in 2020 was also supported by the government's measures to apply zero interest rates on current and demand deposits until year-end 2022.

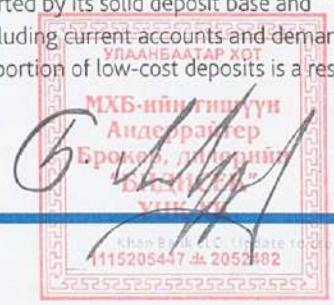
Khan Bank's net income/tangible assets improved significantly to 2.2% in 2021 from 1.3% in 2020, driven by a 44.6% increase in its net interest income. Strong income growth also led to a decline in the cost-to-income ratio to 43.7% in 2021 from 53.7% in 2020, even with a 14.5% increase in operating expenses.

We assign a Profitability score of b1 to Khan Bank, one notch below its initial score, as temporary application of zero interest rates on current and demand deposits will end this year, leading to higher funding cost burden from 2023.

Good deposit funding and liquidity, supported by a strong franchise

We expect Khan Bank's funding and liquidity to remain stable over the next 12-18 months, supported by its solid deposit base and strong retail channel. Khan Bank's deposits are supported by a solid base of low-cost deposits, including current accounts and demand deposits, that accounted for around 47.5% of its total deposits as of year-end 2021. The high proportion of low-cost deposits is a result

2023 5 29

of Khan Bank's good franchise and solid reputation, given its position as one of the largest banks in Mongolia, with a 32.9% share of total assets in the banking sector as of year-end 2021.

Khan Bank is a major local market institution and operates the largest domestic network among all Mongolian banks, with around 548 domestic branches as of the end of June 2022. The bank's franchise value and brand name have been enhanced by its close and long-term relationships with its retail and MSME clients, and its strong commitment to local communities.

Khan Bank's market funds/tangible banking assets continuously improved to 13.8% as of year-end 2021 from a peak of 25.2% as of year-end 2015. This ratio is also better than the average of 18.5% for the five largest commercial banks in Mongolia that we rate.

The improved ratio stems from Khan Bank's primary reliance on customer deposits, due to its access to long-term sticky funding (equivalent to about 8.9% of its tangible banking assets as of year-end 2021) from its shareholders, international financial institutions and microfinance institutions.

We assign a Funding Structure score of b1 to Khan Bank, in line with the initial score.

Khan Bank has good liquidity, with central bank deposits and bills, interbank deposits and Mongolian government bonds. The bank's liquid banking assets/tangible banking assets decreased to 45.5% as of year-end 2021 from 53.0% as of year-end 2020 due to a 32.7% loan growth in 2021 while maintaining a stable level of liquid assets.

We assign a Liquid Resources score of b2 to Khan Bank, two notches lower than the initial score, reflecting the liquid asset risk stemming from its exposure to the sovereign.

Moderate and stable asset quality

Khan Bank's asset quality is moderate and stable, backed by its large exposures to retail customers, including consumer loans and agricultural loans, which accounted for 43.3% of its total loans as of year-end 2021. Khan Bank's granular loan book supports its stronger asset quality than that of its domestic bank peers. Nonetheless, a significant deterioration in Mongolia's economy could strain retail borrowers' debt repayment capacity.

Khan Bank's problem loan ratio, measured as impaired loans/gross loans under the International Financial Reporting Standards, decreased to 5.6% as of year-end 2021 from 7.0% a year earlier. The bank's regulatory nonperforming loan (NPL) ratio, defined as (NPLs/loans and advances to customers) also decreased to 5.1% as of year-end 2021 from 6.7% as of year-end 2020, driven by a recovery in domestic economic activities and government's support measures against the pandemic. Since 2020, the government has implemented various support measures, including repayment deferral for retail loans by 12 months and mortgage loans until year-end 2022.

As part of its efforts to set aside additional reserves to provide a buffer against a potential deterioration in its asset quality, Khan Bank classified more loans as nonperforming than it would have if it followed minimum provisioning requirements. The bank's loan-loss reserves/problem loans was 118.4% as of year-end 2021, the highest among the five D-SIBs in Mongolia.

In terms of credit concentration risk, Khan Bank's level of borrower concentration is maintained well below the regulatory level. According to the Bank of Mongolia's standards, the maximum amount of the overall credit exposures issued to an individual creditor and his or her related persons cannot exceed 20% of the bank's capital.

We assign an Asset Risk score of caa1 to the bank, one notch below its initial score of b3, reflecting potential volatility in the bank's asset quality due to the various support measures expiring by end of 2022 and also heightening risk of economic slowdown.

Khan Bank's b3 BCA is constrained by Mongolia's Weak - macro profile

Mongolia's [Weak - macro profile](#) reflects the country's weak economic (Economic Strength score of "ba3") and institutional fundamentals (Institutions and Governance Strength score of "b2"), and its high level of susceptibility to event risks (Susceptibility to Event Risk score of "b"). Although Mongolia's abundant mineral resources provide it with high medium-term growth potential, the country faces a number of macroeconomic difficulties, including wide fiscal deficits, insufficient foreign-exchange reserves and heavy debt, mostly from external obligations.

625 2022

Mongolia's real GDP growth in 2022 will likely be modest based on our expectation that supply bottlenecks at the Chinese border will gradually ease toward the later part of the year, and that the authorities' New Recovery Policy, enacted in December 2021, will start supporting private investment. However, risks from trade flows and a weaker-than-expected consumption recovery persist.

Inflationary pressures, particularly following Russia's invasion of Ukraine (Caa3 negative), increase risks for the macroeconomic outlook in 2022 and 2023, while disruptions at the border with China continue to constrain coal and copper exports despite higher commodity prices, dragging economic growth.

The ratio of Mongolia's private-sector credit to GDP increased modestly to 48% as of year-end 2021 from 46% as of year-end 2020 because of strong bank loan growth of 21.3% in 2021 after a 5% contraction in 2020, but the level is largely in line with the average of systems with a Weak macro profile.

Mongolian banks are funded by deposits and commercial loans from foreign banks, or through concessionary funding from international financial institutions. Mongolia's banking system is dominated by five major banks, which together accounted for 94% of the country's total commercial banking assets as of year-end 2021.

Overall, the assigned BCA of b3 is at the midpoint of the range of the bank's BCA scorecard-indicated outcome of b2-caa1.

ESG considerations

Khan Bank LLC's ESG Credit Impact Score is Neutral-to-Low CIS-2

Exhibit 3 ESG Credit Impact Score

CIS-2 Neutral-to-Low

For an issuer scored CIS-2 (Neutral-to-Low), its ESG attributes are overall considered as having a neutral-to-low impact on the current rating; i.e., the overall influence of these attributes on the rating is non-material.

Source: Moody's Investors Service

Khan Bank's ESG Credit Impact Score is Neutral-to-Low (CIS-2), reflecting the limited credit impact of environmental, social and governance factors on the ratings to date, because the high level of support from the government of Mongolia (B3 stable) will offset the potential negative impact of ESG risk exposures on the bank's ratings.

Exhibit 4 ESG Issuer Profile Scores

ENVIRONMENTAL

E-4 Highly Negative

SOCIAL

S-3 Moderately Negative

GOVERNANCE

G-3 Moderately Negative

Source: Moody's Investors Service

2023 5 29

Environmental

Khan Bank faces high environmental risks, specifically from carbon transition risk, because of the bank's concentrated operation in Mongolia. The economy is highly dependent on the mining industry, with implications for waste and pollution levels and water scarcity driven by coal mining. The bank's exposure to physical climate risk is low, in line with the broader banking industry.

Social

Khan Bank faces moderate social risks, primarily related to customer relations. Such risk exposure is lower than the industry average, reflecting the fact that Mongolian banks have historically faced limited legal and regulatory actions related to mis-selling or misrepresentation of retail banking products. Risks related to societal and demographic trends are also lower than those for global peers, with the bank benefitting from Mongolia's young population and a slow pace in the sector's digitalization amid regulatory limitations.

Governance

Khan Bank faces moderate governance risks. The bank's board structure and policies are constrained by concentrated ownership which is partly offset by its plan to diversify its shareholding structure. The bank has moderate risk exposure to financial strategy and risk management but related risk is mitigated from the bank's limited exposure to cyclical mining sector given its focus on retail banking and also through the bank's management team of experienced and skilled members with a track record of maintaining steady financial strategy and policy. Its disclosure of financial information is in line with the industry's best practices.

ESG Issuer Profile Scores and Credit Impact Scores for the rated entity/transaction are available on Moodys.com. In order to view the latest scores, please click [here](#) to go to the landing page for the entity/transaction on MDC and view the ESG Scores section.

Support and structural considerations

Government support considerations

Mongolia's capacity to support Khan Bank is low. Nonetheless, we expect the government to support deposits at banks it considers highly systemically important to the economy. As for potential government support to bank creditors, the government did not fully support non-deposit liabilities in the recent resolutions of failed banks.

We have not incorporated any uplift into Khan Bank's deposit ratings because its b3 BCA and B3 deposit ratings are at the same level as Mongolia's sovereign rating.

Counterparty Risk (CR) Assessment

Khan Bank's CR Assessment is B2(cr)/NP(cr)

The bank's CR Assessment is positioned, before government support, one notch above its Adjusted BCA of b3 and, therefore, above the senior unsecured debt ratings, reflecting our view that its probability of default is lower than that of senior unsecured debt. Senior obligations represented by the CR Assessment are more likely to be preserved to limit contagion, minimize losses and avoid the disruption of critical functions.

In the case of Khan Bank, its B2(cr) CR Assessment is one notch above Mongolia's government bond rating of B3 and below the local-currency country ceiling of B1. According to our Banks Methodology, CR Assessments are capped by the lowest of the local-currency country ceiling; the local government bond rating plus one notch; or the local government bond rating plus two notches, where the Adjusted BCA is already above the local government bond rating.

Counterparty Risk Ratings (CRRs)

Khan Bank's local-currency CRR is B2/NP and foreign-currency CRR is B3/NP

We consider Mongolia a jurisdiction with a nonoperational resolution regime. For nonoperational resolution regime countries, the starting point for the CRR is one notch above the bank's Adjusted BCA, to which we then typically add the same notches of government support uplift as applied to the CR Assessment.

Methodology and scorecard

About Moody's Bank Scorecard

Our scorecard is designed to capture, express and explain in summary form our Rating Committee's judgment. When read in conjunction with our research, a fulsome presentation of our judgment is expressed. As a result, the output of our scorecard may

2023 5 29

materially differ from that suggested by raw data alone, though the result has been calibrated to avoid frequent strong divergence. The output from the scorecard and the individual scores are discussed in rating committees and may be adjusted up or down to reflect conditions specific to each rated entity.

Rating methodology and scorecard factors

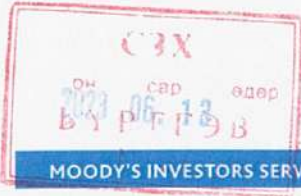
Exhibit 5
Khan Bank LLC

Macro Factors							
Weighted Macro Profile		Weak -	100%				
Factor	Historic Ratio	Initial Score	Expected Trend	Assigned Score	Key driver #1	Key driver #2	
Solvency							
Asset Risk							
Problem Loans / Gross Loans	6.3%	b3	↔	caa1	Expected trend		
Capital							
Tangible Common Equity / Risk Weighted Assets (Basel I)	9.7%	b3	↔	b3	Expected trend		
Profitability							
Net Income / Tangible Assets	1.8%	ba3	↔	b1	Expected trend		
Combined Solvency Score		b2		b3			
Liquidity							
Funding Structure							
Market Funds / Tangible Banking Assets	13.8%	b1	↔	b1			
Liquid Resources							
Liquid Banking Assets / Tangible Banking Assets	45.5%	ba3	↔	b2	Quality of liquid assets		
Combined Liquidity Score		b1		b1			
Financial Profile		b2					
Qualitative Adjustments				Adjustment			
Business Diversification				0			
Opacity and Complexity				0			
Corporate Behavior				0			
Total Qualitative Adjustments				0			
Sovereign or Affiliate constraint				B3			
BCA Scorecard-indicated Outcome - Range				b2 - caa1			
Assigned BCA				b3			
Affiliate Support notching				0			
Adjusted BCA				b3			
Instrument Class	Loss Given Failure notching	Additional notching	Preliminary Rating Assessment	Government Support notching	Local Currency Rating	Foreign Currency Rating	
Counterparty Risk Rating	1	0	b2	0	B2	B3	
Counterparty Risk Assessment	1	0	b2 (cr)	0	B2(cr)		
Deposits	0	0	b3	0	B3	B3	
Senior unsecured bank debt	0	0	b3	0	B3	B3	

[1] Where dashes are shown for a particular factor (or sub-factor), the score is based on non-public information.
Source: Moody's Investors Service

2023 5 29

Ratings

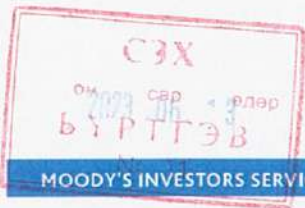
Exhibit 6

Category	Moody's Rating
KHAN BANK LLC	
Outlook	Stable
Counterparty Risk Rating -Fgn Curr	B3/NP
Counterparty Risk Rating -Dom Curr	B2/NP
Bank Deposits	B3/NP
Baseline Credit Assessment	b3
Adjusted Baseline Credit Assessment	b3
Counterparty Risk Assessment	B2(cr)/NP(cr)
Issuer Rating	B3

Source: Moody's Investors Service

2023 5 29

© 2022 Moody's Corporation, Moody's Investors Service, Inc., Moody's Analytics, Inc. and/or their licensors and affiliates (collectively, "MOODY'S"). All rights reserved. CREDIT RATINGS ISSUED BY MOODY'S CREDIT RATINGS AFFILIATES ARE THEIR CURRENT OPINIONS OF THE RELATIVE FUTURE CREDIT RISK OF ENTITIES, CREDIT COMMITMENTS, OR DEBT OR DEBT-LIKE SECURITIES, AND MATERIALS, PRODUCTS, SERVICES AND INFORMATION PUBLISHED BY MOODY'S (COLLECTIVELY, "PUBLICATIONS") MAY INCLUDE SUCH CURRENT OPINIONS. MOODY'S DEFINES CREDIT RISK AS THE RISK THAT AN ENTITY MAY NOT MEET ITS CONTRACTUAL FINANCIAL OBLIGATIONS AS THEY COME DUE AND ANY ESTIMATED FINANCIAL LOSS IN THE EVENT OF DEFAULT OR IMPAIRMENT. SEE APPLICABLE MOODY'S RATING SYMBOLS AND DEFINITIONS PUBLICATION FOR INFORMATION ON THE TYPES OF CONTRACTUAL FINANCIAL OBLIGATIONS ADDRESSED BY MOODY'S CREDIT RATINGS. CREDIT RATINGS DO NOT ADDRESS ANY OTHER RISK, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO: LIQUIDITY RISK, MARKET VALUE RISK, OR PRICE VOLATILITY. CREDIT RATINGS, NON-CREDIT ASSESSMENTS ("ASSESSMENTS"), AND OTHER OPINIONS INCLUDED IN MOODY'S PUBLICATIONS ARE NOT STATEMENTS OF CURRENT OR HISTORICAL FACT. MOODY'S PUBLICATIONS MAY ALSO INCLUDE QUANTITATIVE MODEL-BASED ESTIMATES OF CREDIT RISK AND RELATED OPINIONS OR COMMENTARY PUBLISHED BY MOODY'S ANALYTICS, INC. AND/OR ITS AFFILIATES. MOODY'S CREDIT RATINGS, ASSESSMENTS, OTHER OPINIONS AND PUBLICATIONS DO NOT CONSTITUTE OR PROVIDE INVESTMENT OR FINANCIAL ADVICE, AND MOODY'S CREDIT RATINGS, ASSESSMENTS, OTHER OPINIONS AND PUBLICATIONS ARE NOT AND DO NOT PROVIDE RECOMMENDATIONS TO PURCHASE, SELL, OR HOLD PARTICULAR SECURITIES. MOODY'S CREDIT RATINGS, ASSESSMENTS, OTHER OPINIONS AND PUBLICATIONS DO NOT COMMENT ON THE SUITABILITY OF AN INVESTMENT FOR ANY PARTICULAR INVESTOR. MOODY'S ISSUES ITS CREDIT RATINGS, ASSESSMENTS AND OTHER OPINIONS AND PUBLISHES ITS PUBLICATIONS WITH THE EXPECTATION AND UNDERSTANDING THAT EACH INVESTOR WILL, WITH DUE CARE, MAKE ITS OWN STUDY AND EVALUATION OF EACH SECURITY THAT IS UNDER CONSIDERATION FOR PURCHASE, HOLDING, OR SALE.

MOODY'S CREDIT RATINGS, ASSESSMENTS, OTHER OPINIONS, AND PUBLICATIONS ARE NOT INTENDED FOR USE BY RETAIL INVESTORS AND IT WOULD BE RECKLESS AND INAPPROPRIATE FOR RETAIL INVESTORS TO USE MOODY'S CREDIT RATINGS, ASSESSMENTS, OTHER OPINIONS OR PUBLICATIONS WHEN MAKING AN INVESTMENT DECISION. IF IN DOUBT YOU SHOULD CONTACT YOUR FINANCIAL OR OTHER PROFESSIONAL ADVISER.

ALL INFORMATION CONTAINED HEREIN IS PROTECTED BY LAW, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO: COPYRIGHT LAW, AND NONE OF SUCH INFORMATION MAY BE COPIED OR OTHERWISE REPRODUCED, REPACKAGED, FURTHER TRANSMITTED, TRANSFERRED, DISSEMINATED, REDISTRIBUTED OR RESOLD, OR STORED FOR SUBSEQUENT USE FOR ANY SUCH PURPOSE, IN WHOLE OR IN PART, IN ANY FORM OR MANNER OR BY ANY MEANS WHATSOEVER, BY ANY PERSON WITHOUT MOODY'S PRIOR WRITTEN CONSENT.

MOODY'S CREDIT RATINGS, ASSESSMENTS, OTHER OPINIONS AND PUBLICATIONS ARE NOT INTENDED FOR USE BY ANY PERSON AS A BENCHMARK AS THAT TERM IS DEFINED FOR REGULATORY PURPOSES AND MUST NOT BE USED IN ANY WAY THAT COULD RESULT IN THEM BEING CONSIDERED A BENCHMARK.

All information contained herein is obtained by MOODY'S from sources believed by it to be accurate and reliable. Because of the possibility of human or mechanical error as well as other factors, however, all information contained herein is provided "AS IS" without warranty of any kind. MOODY'S adopts all necessary measures so that the information it uses in assigning a credit rating is of sufficient quality and from sources MOODY'S considers to be reliable including, when appropriate, independent third-party sources. However, MOODY'S is not an auditor and cannot in every instance independently verify or validate information received in the rating process or in preparing its Publications.

To the extent permitted by law, MOODY'S and its directors, officers, employees, agents, representatives, licensors and suppliers disclaim liability to any person or entity for any indirect, special, consequential, or incidental losses or damages whatsoever arising from or in connection with the information contained herein or the use of or inability to use any such information, even if MOODY'S or any of its directors, officers, employees, agents, representatives, licensors or suppliers is advised in advance of the possibility of such losses or damages, including but not limited to: (a) any loss of present or prospective profits or (b) any loss or damage arising where the relevant financial instrument is not the subject of a particular credit rating assigned by MOODY'S.

To the extent permitted by law, MOODY'S and its directors, officers, employees, agents, representatives, licensors and suppliers disclaim liability for any direct or compensatory losses or damages caused to any person or entity, including but not limited to by any negligence (but excluding fraud, willful misconduct or any other type of liability that, for the avoidance of doubt, by law cannot be excluded) on the part of, or any contingency within or beyond the control of, MOODY'S or any of its directors, officers, employees, agents, representatives, licensors or suppliers, arising from or in connection with the information contained herein or the use of or inability to use any such information.

NO WARRANTY, EXPRESS OR IMPLIED, AS TO THE ACCURACY, TIMELINESS, COMPLETENESS, MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PARTICULAR PURPOSE OF ANY CREDIT RATING, ASSESSMENT, OTHER OPINION OR INFORMATION IS GIVEN OR MADE BY MOODY'S IN ANY FORM OR MANNER WHATSOEVER.

Moody's Investors Service, Inc., a wholly-owned credit rating agency subsidiary of Moody's Corporation ("MCO"), hereby discloses that most issuers of debt securities (including corporate and municipal bonds, debentures, notes and commercial paper) and preferred stock rated by Moody's Investors Service, Inc. have, prior to assignment of any credit rating, agreed to pay to Moody's Investors Service, Inc. for credit ratings opinions and services rendered by it fees ranging from \$1,000 to approximately \$5,000,000. MCO and Moody's Investors Service also maintain policies and procedures to address the independence of Moody's Investors Service credit ratings and credit rating processes. Information regarding certain affiliations that may exist between directors of MCO and rated entities, and between entities who hold credit ratings from Moody's Investors Service and have also publicly reported to the SEC an ownership interest in MCO of more than 5%, is posted annually at www.moody.com under the heading "Investor Relations — Corporate Governance — Director and Shareholder Affiliation Policy."

Additional terms for Australia only: Any publication into Australia of this document is pursuant to the Australian Financial Services License of MOODY'S affiliate, Moody's Investors Service Pty Limited ABN 61 003 399 657 AFSL 336969 and/or Moody's Analytics Australia Pty Ltd ABN 94 105 136 972 AFSL 383569 (as applicable). This document is intended to be provided only to "wholesale clients" within the meaning of section 761G of the Corporations Act 2001. By continuing to access this document from within Australia, you represent to MOODY'S that you are, or are accessing the document as a representative of, a "wholesale client" and that neither you nor the entity you represent will directly or indirectly disseminate this document or its contents to "retail clients" within the meaning of section 761G of the Corporations Act 2001. MOODY'S credit rating is an opinion as to the creditworthiness of a debt obligation of the issuer, not on the equity securities of the issuer or any form of security that is available to retail investors.

Additional terms for Japan only: Moody's Japan K.K. ("MJKK") is a wholly-owned credit rating agency subsidiary of Moody's Group Japan G.K., which is wholly-owned by Moody's Overseas Holdings Inc., a wholly-owned subsidiary of MCO. Moody's SF Japan K.K. ("MSFJ") is a wholly-owned credit rating agency subsidiary of MJKK. MSFJ is not a Nationally Recognized Statistical Rating Organization ("NRSRO"). Therefore, credit ratings assigned by MSFJ are Non-NRSRO Credit Ratings. Non-NRSRO Credit Ratings are assigned by an entity that is not a NRSRO and, consequently, the rated obligation will not qualify for certain types of treatment under U.S. laws. MJKK and MSFJ are credit rating agencies registered with the Japan Financial Services Agency and their registration numbers are FSA Commissioner (Ratings) No. 2 and 3 respectively.

MJKK or MSFJ (as applicable) hereby disclose that most issuers of debt securities (including corporate and municipal bonds, debentures, notes and commercial paper) and preferred stock rated by MJKK or MSFJ (as applicable) have, prior to assignment of any credit rating, agreed to pay to MJKK or MSFJ (as applicable) for credit ratings opinions and services rendered by it fees ranging from JPY100,000 to approximately JPY550,000,000.

MJKK and MSFJ also maintain policies and procedures to address Japanese regulatory requirements.

2023 5 29

REPORT NUMBER 1341986

MOODY'S INVESTORS SERVICE FINANCIAL INSTITUTIONS

CLIENT SERVICES

Americas	1-212-553-1653
Asia Pacific	852-3551-3077
Japan	81-3-5408-4100
EMEA	44-20-7772-5454

2023 5 29

СЗХ
2023 оны 05 сар 13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 1

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
2023-0000177
БҮРТГЭВ-02

Хавсралт 6

/Хууль зүйн дүгнэлт/

2023 5 29

Монгол Улс, Улаанбаатар хот,
Сүхбаатар дүрэг, 1-р хороо,
Олимпын гудамж-5, Аюуд Тауэр;
И-мэйл: info@khanlex.mn
Утас: (976)7747-1122

“ХААН БАНК” ХХК-ИАС НИЙТЭД САНАЛ БОЛГОН ГАРГАЖ БУЙ
НОГООН БОНДТОЙ ХОЛБООТОЙ ХОЛБООТОЙ

ХУУЛЬ ЗҮЙН ДҮГНЭЛТ

БЭЛТГЭСЭН:

ӨМГӨӨЛЛИЙН “ХААНЛЕКС ПАРТНЕРС” ХХН

ХАЯГ:

МОНГОЛ УЛС, УЛААНБААТАР ХОТ, СҮХБААТАР ДҮҮРЭГ,
ОЛИМПЫН ГУДАМЖ 5, АЮУД ТАУЭР, 1404 ТООТ

УТАС/ФАКС:

(976) 7747-1122

2023 5 29

2023 оны 5-р сарын 26

АГУУЛГА

I. УДИРТГАЛ 4

1.1 Хууль зүйн дүгнэлт гаргах үндэслэл..... 4

1.2 Дүгнэлтийн хүрээ..... 4

1.3 Дүгнэлт бэлтгэсэн арга, аргачлал 4

1.4 Хуулийн фирм нь Үнэт цаас гаргагчтай сонирхлын зөрчилгүй болох тухай мэдэгдэл 5

1.5 Дүгнэлт гаргахад ашигласан баримт бичиг 5

1.6 Хязгаарлалт..... 5

1.7 Хангагдсанд тооцох нөхцөлүүдийн талаарх мэдэгдэл 6

1.8 Дүгнэлт гаргахад ашигласан хууль тогтоомж 7

II. НЭР ТОМЬЁО БА ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР 10

III. ХУУЛЬ ЗҮЙН ДҮГНЭЛТ 11

3.1. Үнэт цаас гаргагч нь хуулийн дагуу үүсгэн байгуулагдаж бүртгэгдсэн эсэх, үнэт цаас гаргах шийдвэр нь хуулийн дагуу гарсан эсэх тухай 11

3.2. Банкны эрх бүхий албан тушаалтнууд нь холбогдох хууль тогтоомж, СЗХ-ноос баталсан “Тохиромжтой этгээдийг тодорхойлох журам”, “Компанийн засаглалын кодекс”-т заасан шаардлага хангаж байгаа эсэх тухай..... 14

3.3. Үнэт цаас гаргагчийн дотоод дүрэм, журмууд холбогдох хууль тогтоомж, СЗХ-ноос баталсан “Компанийн засаглалын кодекс”-т нийцэж буй эсэх тухай 16

3.4. Үнэт цаас гаргагчийн бусадтай байгуулсан худалдах болон худалдан авах, бэлтгэн нийлүүлэх, зээлийн гэрээ болон үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагаанд чухал ач холбогдол үзүүлэх бусад гэрээ нь холбогдох хууль тогтоомжид нийцсэн эсэх тухайд, мөн Банкны хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн тав болон түүнээс дээш хувьтай тэнцэх хэмжээний үнийн дүн бүхий үүрэг хүлээсэн гэрээ хэлцэл нь холбогдох хууль тогтоомжид нийцсэн, Компанийн үйл ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлөх үр дагавар үүссэн эсэх тухай 23

3.5. Үнэт цаас гаргагчийн сүүлийн 3 жилийн дотор хийгдсэн их хэмжээний болон сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл нь холбогдох хууль, тогтоомжийн дагуу хийгдсэн эсэх тухай..... 30

3.6. Үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл, лиценз, зохиогчийн эрх, патент, бараа, үйлчилгээний тэмдэг, газар эзэмших эрх нь хүчин төгөлдөр эсэх, тэдгээрийн хугацаа дуусах, цуцлагдах, аливаа үүргийн гүйцэтгэлийг хангуулах үүрэг хүлээсэн зэргээр үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагаанд нь бодитой нөлөөлж болохуйц нөхцөл байгаа эсэх тухай..... 33

3.7. Үнэт цаас гаргагчийн үнэт цаас, үл хөдлөх болон бусад эд хөрөнгө өмчлөх эрх нь хүчин төгөлдөр эсэх, аливаа үүргийн гүйцэтгэлийг хангуулах үүрэг хүлээсэн эсэх тухай..... 39

3.8. Үнэт цаасыг бүртгүүлэх танилцуулгад тусгагдсан хууль зүйн мэдээлэл нь хүчин төгөлдөр баримтаар нотлогдож байгаа эсэх тухай..... 43

3.9. Компанийн толгой, охин, хараат, зэрэгцээ компанийн тухай мэдээлэлд үндэслэн үнэт цаас гаргагч компанийн хяналтыг хэрэгжүүлэгч, эцсийн өмчлөгч этгээдийг тодорхойлох нь 45

2023 5 29.1

3.10. Үнэт цаас гаргагч нь аж ахуйн үйл ажиллагааны эсрэг гэмт хэрэг, иргэн, захиргааны хэрэгт хариуцагчаар татагдаж байсан эсэх тухай 47

3.11. Үнэт цаас гаргагч нь татвар, нийгмийн даатгал болон шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газарт өр төлбөртэй эсэх тухай 51

ХАВСРАЛТ №1-БАНКНЫ ЭРХ БҮХИЙ АЛБАН ТУШААЛТНУУД НЬ ХУУЛЬД ЗААСАН ШААРДЛАГЫГ ХАНГАЖ БАЙГАА ЭСЭХ ТАЛААРХ ХУУЛЬ ЗҮЙН ШИНЖИЛГЭЭ, ДҮГНЭЛТ 52

ХАВСРАЛТ № 2-БАНКНЫ ЭЗЭМШИЖ АШИГЛАЖ БУЙ ГАЗРЫН ЭРХИЙН МЭДЭЭЛЭЛ 64

ХАВСРАЛТ №3-БАНКНЫ ӨМЧЛӨЛ ДЭХ ҮЛ ХӨДЛӨХ ХӨРӨНГИЙН МЭДЭЭЛЭЛ 85

ХАВСРАЛТ №4-БАНКНЫ ӨМЧЛӨЛД БУЙ АВТО ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН МЭДЭЭЛЭЛ ... 99

ХАВСРАЛТ №5-ХУУЛЬ ЗҮЙН ДҮГНЭЛТ ГАРГАХТАЙ ХОЛБООТОЙГООР ТӨРИЙН БОЛОН ХОЛБОГДОХ БУСАД БАЙГУУЛЛАГААС АВСАН ЛАВЛАГАА, БАРИМТ БИЧГИЙН ЖАГСААЛТ 105

ХАВСРАЛТ №6-ХУУЛЬ ЗҮЙН ДҮГНЭЛТ ГАРГАХТАЙ ХОЛБООТОЙГООР "ХААН БАНК" ХХК-ИАС ХҮЛЭЭН АВСАН БАРИМТ БИЧГИЙН ЖАГСААЛТ 107

2023.06.13 өдөр

I. УДИРТГАЛ

1.1 Хууль зүйн дүгнэлт гаргах үндэслэл

Монгол Улсын хуулийн дагуу үүсгэн байгуулагдаж, үйл ажиллагаа явуулдаг хуулийн этгээд болох “ХААН Банк” ХХК (РД: 2693321) (цаашид “Банк”, эсхүл “Үнэт цаас гаргагч” гэх)-иас нийтэд санал болгон гаргах ногоон бондтой холбоотойгоор хөндлөнгийн хууль зүйн дүгнэлт (цаашид “Дүгнэлт” гэх) гаргуулах тухай хүсэлтийг Өмгөөллийн “ХаанЛекс Партнерс” ХХН (цаашид “ХаанЛекс”, эсхүл “Бид”, эсхүл “Хуулийн фирм” гэх)-д тавьсны дагуу Үнэт цаас гаргагч болон ХаанЛекс нар нь 2023 оны 5 дугаар сарын 9-ны өдөр 820 тоот “Хууль зүйн зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх гэрээ” (цаашид “Гэрээ” гэх) байгуулсан ба уг гэрээний дагуу энэхүү Дүгнэлтийг бэлтгэсэн болно.

ХаанЛекс нь Санхүүгийн зохицуулах хороо (цаашид “СЗХ” гэх)-ны 2020 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдрийн 338 тоот тогтоолын дагуу үнэт цаасны зах зээлд оролцогчид хууль зүйн зөвлөгөө үзүүлэх этгээдээр бүртгэгдсэн тул Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн 10.6-д заасны дагуу үнэт цаасны танилцуулгад тусгасан мэдээллийн үнэн зөв, хүчин төгөлдөр эсэх тухай дүгнэлт гаргах бүрэн эрхтэй болно.

1.2 Дүгнэлтийн хүрээ

Үнэт цаас гаргагчийн нийтэд санал болгон гаргаж буй үнэт цаастай холбоотой энэхүү Дүгнэлтийг СЗХ-ны 2021 оны 6 дугаар сарын 11-ний өдрийн 225 тоот тогтоолоор батлагдсан “Үнэт цаасны бүртгэлийн журам” (цаашид “СЗХ-ны Бүртгэлийн журам” гэх)-ын 11.14 дэх хэсэг болон “Монголын Хөрөнгийн Бирж” ТӨХК (цаашид “МХБ” гэх)-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн 2018 оны 1 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 2018/01 тоот тогтоолоор батлагдсан “Үнэт цаасны бүртгэлийн журам” (цаашид “Биржийн бүртгэлийн журам” гэх) -ын 2.6 дахь хэсэгт тус тус заасан агуулгын хүрээнд бэлтгэсэн.

ХаанЛекс нь энэхүү Дүгнэлтийг боловсруулах үед хүчин төгөлдөр үйлчилж буй Монгол Улсын хууль тогтоомж, хэм хэмжээний актаар тогтоосон нөхцөл, журмын хүрээнд бэлтгэсэн бөгөөд гадаад улсын хууль тогтоомж, хэм хэмжээг тайлбарлах, хэрэглэх асуудал багтаагүй болно.

1.3 Дүгнэлт бэлтгэсэн арга, аргачлал

Хуулийн фирмийн зүгээс энэхүү Дүгнэлтийг Үнэт цаас гаргагчтай Гэрээгээр тохиролцсон асуудлын хүрээнд Монгол Улсын холбогдох хууль тогтоомж, эрх зүйн актуудыг үндэслэл болгон бэлтгэсэн болно.

Дүгнэлтийг бэлтгэхдээ хараат бус байх зарчмыг баримталсан бөгөөд ашиглах эх сурвалжаар Хавсралт № 5 болон Хавсралт № 6-д жагсаасан, Үнэт цаас гаргагчийн зүгээс Бидэнд ирүүлсэн баримт бичиг болон гуравдагч этгээдээс олгосон лавлагаа, тодорхойлолт, баримт бичгийг сонгож ажилласан.

2023 5 20 14

Түүнчлэн хууль тогтоомжид тусгагдсан хэм хэмжээ, заалт, нөхцөл, журмыг тодорхойлж ойлгохдоо үгийн хэл зүйн шууд утгаар болон Монгол Улсын дээд шүүхийн гаргасан албан ёсны тайлбар, Иргэний хуулийн тайлбарт тусгагдсаны дагуу ойлгосон бөгөөд утгыг тодорхойлох боломжгүй нөхцөлд хууль зүйн шинжлэх ухааны түгээмэл тогтоосон зарчим, онолын дагуу агуулгыг ойлгож Дүгнэлт бэлтгэсэн болно.

1.4 Хуулийн фирм нь Үнэт цаас гаргагчтай сонирхлын зөрчилгүй болох тухай мэдэгдэл

Хуулийн фирм нь Үнэт цаас гаргагчийн нийтэд санал болгон анх удаа гаргах хувьцааг үнэт цаасны бүртгэлд бүртгүүлэх үйл ажиллагаанд оролцож буй Үнэт цаас гаргагч, андеррайтерийн компани болох “БиДиСек ҮЦК” ХК, үнэлгээний компани болох “Эвиденс Аудит” ХХК, аудитын компани болох “Прайсуотерхаускуперс Аудит” ХХК нартай санхүүгийн болон санхүүгийн бус нэгдмэл ашиг сонирхолгүй буюу ашиг сонирхлын зөрчилгүй болно.

1.5 Дүгнэлт гаргахад ашигласан баримт бичиг

Энэхүү Дүгнэлтийг зөвхөн дараах баримт бичиг, мэдээлэл (цаашид “Баримт бичиг” гэх)-д үндэслэн боловсруулсан болно. Үүнд:

- ХаанЛексийн хүсэлтийн дагуу Компаниас гаргаж өгсөн, энэ Дүгнэлтийн Хавсралт № 6-д жагсаасан баримт бичгүүд;
- Энэ Дүгнэлтийг гаргахтай холбоотойгоор төрийн болон холбогдох бусад байгууллагаас авсан бөгөөд тус Дүгнэлтийн Хавсралт № 5-д жагсаасан лавлагаа, тодорхойлолтууд.

1.6 Хязгаарлалт

Энэхүү Дүгнэлт нь хөндлөнгийн, хууль зүйн дүн шинжилгээ хийсэн баримт бичиг бөгөөд аливаа гуравдагч этгээдийн өмнө эрх, үүрэг, хариуцлага үүсгэхгүй ба хууль зүйн туслалцаа зөвлөгөө өгсөнд тооцогдохгүй.

Дүгнэлтийг зөвхөн энд дурдагдсан зорилгоор боловсруулсан бөгөөд Үнэт цаас гаргагч нь Хуулийн фирмээс зөвшөөрснөөс бусад тохиолдолд өөр бусад зорилгоор ашиглах, хэсэгчлэн болон бүхлээр нь нийтэд дэлгэх, түгээх, Биднээс тухайлан олгосон зөвшөөрөлгүйгээр өөрчлөлт оруулахыг хориглоно.

Дүгнэлт гаргах явцад Үнэт цаас гаргагч болон бусад холбогдох этгээд ач холбогдол бүхий баримт, мэдээллийг нуусан, орхигдуулсан, худал мэдээлсэн зэрэг нөхцөлд үүсэх үр дагаврыг ХаанЛекс хариуцахгүй.

Дүгнэлтийг энд дурдсан хүрээ хязгаарын дотор зөвхөн хууль зүйн асуудлаар бэлтгэсэн бөгөөд Бид үнэт цаасны танилцуулгад тусгагдсан зах зээлийн мэдээ, бизнес, эдийн засаг, санхүү, технологи гэх мэт хуульчаас өөр тусгай мэргэжил, мэргэшил шаардагдах асуудлаар дүгнэлт гаргах эрхгүй буюу хариуцлага хүлээхгүй болно.

Үнэт цаас гаргагч болон холбогдох бусад этгээдээс ирүүлсэн лавлагаа, тодорхойлолт, албан бичиг зэргийн огноо нь харилцан адилгүй өөр байгаа бөгөөд тэдгээр баримт бичигт үндэслэн тухайн асуудлаар бидний гаргасан Дүгнэлтийн хугацаа нь тухайн баримт бичгийн огноогоор хязгаарлагдана. Тухайн лавлагаа, тодорхойлолтын огнооноос хойших үйл явдалд Хуулийн фирм нь Дүгнэлт хийгээгүй бөгөөд түүнд Хуулийн фирмийн зүгээс ямар нэгэн баталгаа гаргахгүй болно.

Үнэт цаас гаргагчийн нийтэд санал болгон гаргаж буй үнэт цаастай холбоотой энэхүү Дүгнэлтийг СЗХ болон МХБ-д хүргүүлж зохих зөвшөөрлийг авсан өдрөөс хойш холбогдох хууль тогтоомжид өөрчлөлт орсон эсхүл аливаа этгээдийн үйл ажиллагаанд өөрчлөлт орсон үндэслэлээр Бид нэмэлт хууль зүйн Дүгнэлт гаргах үүрэг хүлээхгүй болно.

Энэхүү Дүгнэлтийг энд дурдсан хүрээ хязгаарын дотор зөвхөн хууль зүйн асуудлаар бэлтгэсэн бөгөөд Дүгнэлтэд ашигласан баримт бичиг, тэдгээрт тусгагдсан мэдээлэлд Дүгнэлт гаргасан өдрөөс хойш аливаа өөрчлөлт орсон бол Хуулийн фирм хариуцлага хүлээхгүй.

Хууль тогтоомжоор МХБ, СЗХ зэрэг төрийн эрх бүхий байгууллагын бүрэн эрхэд хамааруулсан болон эдгээр байгууллагаас зохих зөвшөөрөл олгосон аливаа асуудлаар Хуулийн фирм нь дүн шинжилгээ хийж, Дүгнэлт гаргаагүй болно.

Жич: Энэхүү Дүгнэлт нь Үнэт цаас гаргагчийн нийтэд санал болгон гаргаж буй үнэт цаасанд гаргасан аливаа төрлийн амлалт, баталгаанд тооцогдохгүй болохыг анхаарна уу.

1.7 Хангагдсанд тооцох нөхцөлүүдийн талаарх мэдэгдэл

Бид энэхүү Дүгнэлтийг боловсруулахдаа дараах төсөөлөл буюу хүлээн зөвшөөрөл (assumption) дээр үндэслэсэн бөгөөд уг нөхцөлүүдийг хангагдсанд тооцсон болно. Үүнд:

- (i) Баримт бичгүүд дэх огноо, гарын үсэг, тамга, тэмдэг нь үнэн зөв, хүчин төгөлдөр, баримт бичигт гарын үсэг зурсан этгээд нь гарын үсэг зурах, батлах бүрэн эрхтэй;
- (ii) Баримт бичгийн хуулбарыг хүлээн авсан бол тэр нь эх хувийн үнэн зөв, бүрэн хуулбар мөн;
- (iii) Хэрвээ бид Баримт бичгийн төслийг хүлээн авсан бол уг баримт бичиг нь тус төслийн дагуу үйлдэгдэнэ;

2023 5 29

- (iv) Бидэнд ирүүлсэн Баримт бичгүүдэд нэмэлт, өөрчлөлт ороогүй, эсхүл тэдгээр нь хүчингүй болоогүй;
- (v) Үнэт цаас гаргагч болон бусад оролцогч талууд нь Баримт бичгийг үйлдэх бүрэн эрхтэй бөгөөд түүнийг зохих журмын дагуу үйлдсэн буюу байгуулсан ба түүгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлнэ;
- (vi) Аливаа этгээд нь санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдлээрээ төөрөгдүүлэх, хууран мэхлэх үйл ажиллагаанд оролцоогүй. Аливаа этгээд нь энэхүү Дүгнэлтийн аливаа хэсгийг буруу болгох ямарваа үйл ажиллагаанд оролцоогүй буюу оролцохгүй;
- (vii) Үнэт цаас гаргагч, үнэт цаас гаргах ажиллагаанд оролцогч этгээдүүд, бусад эрх бүхий байгууллага болон тэдгээрийн эрх бүхий албан тушаалтнуудаас ирүүлсэн баримт, мэдээлэл нь үнэн зөв, хүчин төгөлдөр.
- (viii) Үнэт цаасны танилцуулгад тусгагдсан болон хавсаргагдсан андеррайтер, аудитор болон мэргэжлийн бусад оролцогчдын гаргасан судалгаа, дүгнэлт, тайлан, санхүүгийн мэдээлэл нь үнэн зөв;
- (ix) Үнэт цаасны танилцуулгад тусгагдсан үйл баримт, мэдээлэл нь ирээдүйд хэрэгжих тохиолдолд тус үйл баримт, мэдээлэл нь хуулийн дагуу зохих ёсоор биелэгдэнэ.

1.8 Дүгнэлт гаргахад ашигласан хууль тогтоомж

Судалсан хууль тогтоомжууд:

- (i) Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль, 2013 он;
- (ii) Банкны тухай хууль, 2010 он;
- (iii) Компанийн тухай хууль, 2011 он;
- (iv) Иргэний хууль, 2002 он;
- (v) Зохиогчийн эрхийн тухай хууль, 2021 он;
- (vi) Оюуны өмчийн тухай хууль, 2020 он;
- (vii) Үл хөдлөх эд хөрөнгийн барьцааны тухай хууль, 2009 он;
- (viii) Хөдлөх эд хөрөнгө болон эдийн бус хөрөнгийн барьцааны тухай хууль, 2015 он;
- (ix) Газрын тухай хууль, 2002 он;
- (x) Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хууль, 2018 он;
- (xi) Зөвшөөрлийн тухай хууль, 2022 он;
- (xii) Патентын тухай хууль, 2021 он;
- (xiii) Барааны тэмдэг газар зүйн заалтын тухай хууль, 2010 он;
- (xiv) Зээлийн мэдээллийн тухай хууль, 2011 он;
- (xv) Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль, 2013 он;
- (xvi) Банк, эрх бүхий хуулийн этгээдийн мөнгөн хадгаламж, мөнгөн хөрөнгийн шилжүүлэг, зээлийн үйл ажиллагааны тухай хууль, 2021 он;

2023 5 29

- (xvii) Хүний хувийн мэдээлэл хамгаалах тухай хууль, 2021 он;
- (xviii) Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хууль, 2017 он;
- (xix) Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, 2015 он;
- (xx) Санхүүгийн зохицуулах хорооны эрх зүйн байдлын тухай хууль, 2005 он;
- (xxi) Бусад хууль тогтоомж.

Судалсан дүрэм журмууд:

- (i) СЗХ-ны 2021 оны 6 дугаар сарын 11-ний өдрийн 225 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Үнэт цаасны бүртгэлийн журам”;
- (ii) МХБ-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн 2018 оны 1 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 2018/01 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Үнэт цаасны бүртгэлийн журам”;
- (iii) СЗХ-ны 2022 оны 3 дугаар сарын 23-ны өдрийн 145 дугаар тогтоолоор баталсан “Компанийн засаглалын кодекс”;
- (iv) СЗХ-ны 2020 оны 04 дүгээр сарын 08-ны өдрийн 179 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Тохиромжтой этгээдийг тодорхойлох журам”;
- (v) Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2019 оны 2 дугаар сарын 12-ны өдрийн А-36 дугаар тушаалын хавсралтаар батлагдсан “Банкны үйл ажиллагаанд тавих хязгаарлалтыг тооцох, хангах, тайлагнах, хяналт тавих журам”;
- (vi) Оюуны өмчийн газрын даргын 2021 оны 1 дүгээр сарын 27-ны өдрийн А/07 дугаартай тушаалын хавсралтаар батлагдсан “Оюуны өмчийн бүртгэлийн мэдээллийн нэгдсэн санг цахим хэлбэрт оруулах, мэдээллийн санг үүсгэх, ашиглах, түүний байнгын тасралтгүй үйл ажиллагаа, хадгалалт, хамгаалалт, нууцлалын найдвартай байдлыг хангах журам”;
- (vii) Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2019 оны 3 дугаар сарын 22-ны өдрийн А-82 дугаар тушаалын хоёрдугаар хавсралтаар батлагдсан “Банкны үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийн журам”;
- (viii) Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2019 оны 03 дугаар сарын 22-ны өдрийн А-82 дугаар тушаалын хавсралтаар батлагдсан “Банк байгуулах тусгай зөвшөөрлийн журам”;
- (ix) Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2021 оны 03 дугаар сарын 22-ны өдрийн А-86 тоот тушаалын хавсралтаар батлагдсан “Банкны төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хараат бус гишүүнийг нэр дэвшүүлэх, томилох, чөлөөлөх журам”;
- (x) Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2019 оны 1 дүгээр сарын 21-ний өдрийн А-26 дугаар тушаалаар батлагдсан “Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааны журам”;
- (xi) Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2021 оны 10 дугаар сарын 8-ны өдрийн А-266 дугаар тушаалын хавсралтаар батлагдсан “Төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэх, систем ажиллуулах зөвшөөрөл олгох, зөвшөөрөлтэй этгээдийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих журам”;

- (xii) Монгол Улсын Засгийн газрын 2010 оны 11 дүгээр сарын 17-ны өдрийн 298 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Зүй ёсны монополь болон давамгайл байдалтай аж ахуй эрхлэгчийг тогтоох журам”;
- (xiii) Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2022 оны 5 дугаар сарын 9-ний өдрийн А-143 дугаар тушаалаар батлагдсан “Банкны зохистой засаглалын зарчмын хэрэгжилтийн хяналт шалгалтын журам”;
- (xiv) СЗХ-ны дарга болон Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн хамтарсан 2014 оны 7 дугаар сарын 3-ны өдрийн 85/А-106 дугаар тушаалаар батлагдсан “Кастодианы тусгай зөвшөөрлийн болон үйл ажиллагааны журам”;
- (xv) СЗХ-ны 2021 оны 6 дугаар сарын 11-ний өдрийн 226 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журам”;
- (xvi) “ҮЦТХТ” ХХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн 2019 оны 4 дүгээр сарын 30-ны өдрийн 6 тоот тогтоолоор батлагдсан Үнэт цаасаар гэрчлэгдсэн өмчлөх эрхийг бүртгэх үйл ажиллагааны журам, 2019 он;
- (xvii) МХБ-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн 2022 оны 5 дугаар сарын 10-ны өдрийн 8 тоот тогтоолоор батлагдсан Үнэт цаас гаргагчаас олон нийтэд хүргэх мэдээллийн журам, 2022 он.

II. НЭР ТОМЬЁО БА ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР

Дүгнэлтэд хаалтад тодорхойлноос гадна дараах нэр томьёог дор дурдсан утгаар ойлгоно:

“**Банкны дүрэм**” гэж Банкны хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын 2020 оны 04 дүгээр сарын 23-ны өдрийн 5 тоот тогтоолын хавсралтаар батлагдсан Банкны дүрэм, түүний тухай бүр орсон нэмэлт өөрчлөлтийг;

“**Банкны зохистой засаглалын зарчмын хэрэгжилтийн хяналт шалгалтын журам**” гэж Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2022 оны 5 дугаар сарын 9-ний өдрийн А-143 дугаар тушаалаар батлагдсан “Банкны зохистой засаглалын зарчмын хэрэгжилтийн хяналт шалгалтын журам”-ыг;

“**Биржийн журам**” гэж МХБ-ийн 2018 оны 01 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 2018/01 тоот тогтоолоор батлагдсан “Үнэт цаасны бүртгэлийн журам”-ыг;

“**Компанийн засаглалын кодекс**” гэж СЗХ-ны 2022 оны 03 дугаар сарын 23-ний өдрийн 145 тоот тогтоолоор батлагдсан “Компанийн засаглалын кодекс”-ыг;

“**МХБ**” гэж Монголын хөрөнгийн бирж ТӨХК-ийг;

“**СЗХ**” гэж Санхүүгийн зохицуулах хороог;

“**СЗХ-ны Өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журам**” гэж СЗХ-ны 2021 оны 6 дугаар сарын 11-ний өдрийн 226 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журам”-ыг;

“**ТУЗ**” гэж Төлөөлөн удирдах зөвлөлийг;

“**УБЕГ**” гэж Улсын бүртгэлийн ерөнхий газрыг;

“**Үнэт цаасны бүртгэлийн журам**” гэж СЗХ-ны 2021 оны 6 дугаар сарын 11-ний өдрийн 225 тоот тогтоолоор батлагдсан “Үнэт цаасны бүртгэлийн журам”-ыг;

“**ХК**” гэж хувьцаат компанийг;

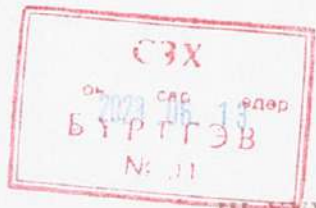
“**ХХК**” гэж хязгаарлагдмал хариуцлагатай компанийг;

“**ХХН**” гэж хязгаарлагдмал хариуцлагатай нөхөрлөлийг;

“**ХЭУБГ**” гэж Улсын бүртгэлийн ерөнхий газрын Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн газрыг;

“**ШӨХТГ**” гэж Шударга өрсөлдөөн, хэрэглэгчийн төлөө газрыг.

III. ХУУЛЬ ЗҮЙН ДҮГНЭЛТ

3.1. Үнэт цаас гаргагч нь хуулийн дагуу үүсгэн байгуулагдаж бүртгэгдсэн эсэх, үнэт цаас гаргах шийдвэр нь хуулийн дагуу гарсан эсэх тухай

3.1.1. Үнэт цаас гаргагч нь хуулийн дагуу үүсгэн байгуулагдаж бүртгэгдсэн эсэх тухай

(i) Банкийг үүсгэн байгуулсан талаар:

Банк нь Монгол Улсын Иргэний хуулийн 25.1 дэх хэсэгт заасны дагуу хуулийн этгээд болохынхоо хувьд Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хуулийн 5.1 дэх хэсэгт зааснаар улсын бүртгэлд бүртгүүлснээр эрх зүйн чадвар үүсэх бөгөөд арилжааны банкны хувьд Банкны тухай хуулийн 18.2, Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 8.1 дүгээр зүйлийн 2.1 дэх хэсэгт заасны дагуу Монголбанкнаас банк байгуулах тусгай зөвшөөрөл авч, тус хуулийн 25.1 дэх хэсэгт заасны дагуу улсын бүртгэлд бүртгэгдсэнээр хуулийн дагуу үүсгэн байгуулагдсанд тооцогдоно.

Банк нь анх БНМАУ-ын Банкны ерөнхий хороо, Монголын хөдөө аж ахуйн нэгдлийн холбооны дээд зөвлөлийн хурлын 1991 оны 1 дүгээр сарын 4-ний өдөр 2/01.1 тоот шийдвэрээр “Монголын хөдөө аж ахуйн хоршоолол банк” нэртэйгээр байгуулагдаж, үүний дагуу 1991 оны 1 дүгээр сарын 8-ны өдөр Хөдөө аж ахуйн нэгдлийн холбооны дээд зөвлөл, Гурил тэжээлийн үйлдвэрийн нэгтгэл, Эм эмнэлгийн хэрэгслийн бааз, Хөдөө аж ахуйн даатгал, Ховд аймгийн Дарви сум, Говь-Алтай аймгийн Бугат сум, Дорноговь аймгийн Улаанбадрах сум, Хөдөө аж ахуйн яам зэрэг албан байгууллагууд хувь нийлүүлэгчдийн гэрээ байгуулж, Банкны дүрмийн санг 100 сая төгрөг байхаар тогтож, хувь нийлүүлсэн “Хөдөө аж ахуйн хоршоолол банк” байгуулахаар шийдвэрлэсэн байна.

Энэхүү шийдвэрийг 1991 оны 1 дүгээр сарын 11-ний өдөр БНМАУ-ын “улсын бүртгэл”-д бүртгүүлэн, 348449 тоот БНМАУ-ын “улсын бүртгэл”-ийн гэрчилгээ авч, улмаар Банк нь БНМАУ-ын Банкны тухай хуулийн 3 дугаар бүлгийн 29 дүгээр зүйлийн 1 дүгээр заалтыг бүрэн хангасан тул БНМАУ-ын Монголбанкнаас 1991 оны 12 дугаар сарын 05-ны өдөр 100 сая төгрөгийн дүрмийн сан бүхий “Хөдөө аж ахуйн банк” байгуулах тухай 06 тоот зөвшөөрөл авсан байна.

Түүнчлэн, БНМАУ-ын Монголбанкнаас зөвшөөрөл авахаас өмнө Банкны хувь нийлүүлэгчид хуралдаж, 1991 оны 11 дүгээр сарын 23-ны өдөр 02 тоот шийдвэрээр Банкны анхны дүрмийг баталсан байхаас гадна “Монголын хөдөө аж ахуйн хоршоолол банк”-ны нэрийг “Монголын хөдөө аж ахуйн банк” болгон өөрчлөхөөр шийдвэрлэсэн байх бөгөөд улмаар 2006 оны 7 дугаар сарын 25-ны өдөр хувь нийлүүлэгчдийн хурлаар Банкны нэрийг “Монголын хөдөө аж ахуйн банк” нэрнээс одоогийн “ХААН Банк” болгон өөрчилсөн байна.

Банк нь 2005 оны 11 дүгээр сарын 4-ний өдөр улсын бүртгэлийн 9016001011 тоот гэрчилгээ авч (Регистрийн дугаар: 2693321), одоогийн УБЕГ-ын Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлд бүртгэгдсэн болох нь Хуулийн этгээдийн бүртгэлийн газраас 2023 оны 5 дугаар

2023 5 29

сарын 11-ний өдөр ирүүлсэн Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн лавлагаа (цаашид “ХЭУБ-ийн лавлагаа” гэх)-гаар баталгаажиг байгаа бөгөөд Банкны тухай хуулийн 25.1 дэх хэсэгт нийцэж байна.

Иймд Банк нь Монгол Улсын хуульд заасан нөхцөл, журмын дагуу үүсгэн байгуулагдсан байна гэж дүгнэлээ.

3.1.2. Үнэт цаас гаргах шийдвэр нь хуулийн дагуу гарсан эсэх талаар

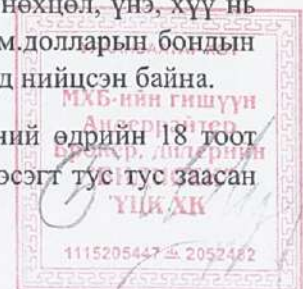
Компанийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.2 дахь хэсэг, 42 дугаар зүйлийн 42.1 дэх хэсэг, 76 дугаар зүйлийн 76.1.5 дахь хэсэг болон Банкны дүрмийн 5.4 дэх хэсэгт тус тус заасны дагуу өрийн хэрэгсэл гаргах тухай шийдвэрийг гаргах бүрэн эрх нь Үнэт цаас гаргагчийн ТУЗ-д хадгалагдаж байна. Иймд Үнэт цаас гаргагчийн ТУЗ-ТУЗ-ийн дарга нь 2023 оны 5 дугаар сарын 19-ний өдөр Компанийн тухай хуулийн 78 дугаар зүйлийн 78.2, 80 дугаар зүйлийн 80.3 дахь хэсэг болон Банкны дүрмийн 12.2.1, 12.3.1 дахь хэсэгт тус тус заасныг үндэслэн ногоон бондын хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой асуудлыг ТУЗ-ийн ээлжит бус хуралд оруулан хэлэлцүүлэхээр тогтоосон байна.

Дээрх хурал хуралдуулах шийдвэрийн дагуу Үнэт цаас гаргагчийн ТУЗ нь 2023 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдөр хуралдаж, нийт 30 сая ам.доллар хүртэлх үнийн дүн бүхий “Ногоон бонд гаргах хөтөлбөр”-ийг хэрэгжүүлэх, тус хөтөлбөрийн хүрээнд нийлүүлэх бондуудыг МХБ-ээр дамжуулан олон нийтэд нээлттэй хэлбэрээр хэсэгчлэн санал болгон гаргахаар шийдвэрлэсэн байна.

СЗХ-ны Өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журмын 5.1 дэх хэсэгт: “Бонд гаргагч нь Монгол Улсын “Ногоон таксономи” эсхүл олон улсын холбогдох стандарт, шалгуурт заасан ангилал, шалгуурын дагуу шинээр хэрэгжүүлэх эсхүл одоо хэрэгжүүлж байгаа төсөл, үйл ажиллагааг санхүүжүүлэх зорилгоор ‘ногоон бонд’ гаргаж болно.” мөн журмын 4.1 дэх хэсэгт: “Өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журмын 2.3 болон 5-д заасан этгээд нийтэд санал болгох тодорхой үнийн дүн бүхий бондуудыг бүхэлд /нийтэд/ нь нэг удаа бүртгүүлж, тэдгээрийг нэг удаа, эсхүл хэд хэдэн удаа хэсэгчлэн санал болгох Бонд гаргах хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж болно.” гэж тус тус заасан байна. Үнэт цаас гаргагчийн хувьд ногоон бонд гаргаж байгаа бөгөөд арилжаа эрхлэх байгууллагын I ангилалд хувьцаа нь бүртгэлтэй байх тул ногоон бондын хөтөлбөр хэрэгжүүлэх эрх зүйн боломжтой байна.

Ногоон бондын хөтөлбөр хэрэгжүүлэх тухай Үнэт цаас гаргагчийн ТУЗ-ийн 18 тоот тогтоолын агуулгаас дурдвал, тус хөтөлбөрийн дагуу нийлүүлэх бонд нь төгрөгөөр болон ам.доллараар гарах бөгөөд тэдгээрийн нэрлэсэн үнэ, хүү зэрэг нь ялгамжтай байхаар тогтсон байна. СЗХ-ны Өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журмын 4.4 дэх хэсгээр бондын хөтөлбөрийн хүрээнд нийтэд санал болгох нийт бондуудын тоо, татан төвлөрүүлэхээр зорьж байгаа хөрөнгийн хэмжээ, үндсэн болон хүүгийн төлбөр төлөх нөхцөл, үнэ, хүү нь харилцан адилгүй байж болохыг зөвшөөрсөн байх тул төгрөг болон ам.долларын бондын нөхцөлүүдийг харилцан адилгүй тогтоосон нь холбогдох хууль, журамд нийцсэн байна.

Үнэт цаас гаргагчийн ТУЗ-ийн 2023 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдрийн 18 тоот тогтоолд Компанийн тухай хуулийн 41.3 дахь хэсэг болон 42.1 дэх хэсэгт тус тус заасан

2023 5 29

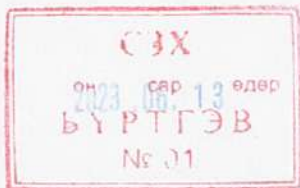

агуулга бүрэн тусгагдсан байх бөгөөд ТУЗ-ийн хурлын тэмдэглэлээс үзвэл ногоон бондын хөтөлбөр хэрэгжүүлэх эсэх тухай асуудлыг хэлэлцсэн хуралд ТУЗ-ийн бүх гишүүд оролцож, хуралд оролцсон саналын эрхтэй ТУЗ-ийн гишүүдийн 100 хувийн саналаар шийдвэрлэсэн байх тул Компанийн тухай хуулийн 80 дугаар зүйлийн 80.5 болон 80.6 дахь хэсэг, Үнэт цаас гаргагчийн дүрмийн 12.6 болон 12.10 дахь хэсэгт тус тус нийцсэн байна.

Иймд ногоон бондын хөтөлбөр хэрэгжүүлэх тухай Үнэт цаас гаргагчийн ТУЗ-ийн дээр дурдсан тогтоол нь Компанийн тухай хууль болон Компанийн дүрэмд нийцсэн байна гэж дүгнэлээ.

2023.06.01

3.2. Банкны эрх бүхий албан тушаалтнууд нь холбогдох хууль тогтоомж, СЭХ-ноос баталсан “Тохиромжтой этгээдийг тодорхойлох журам”, “Компанийн засаглалын кодекс”-т заасан шаардлага хангаж байгаа эсэх тухай

Компанийн тухай хуулийн 84.2-т заасны дагуу Банк нь эрх бүхий албан тушаалтны жагсаалтыг дүрэмдээ тухайлан заах шаардлагатай байдаг бөгөөд энэхүү заалтын дагуу Банк нь дүрмийнхээ 14.1 дэх хэсэгт эрх бүхий албан тушаалтныг жагсаан тоочсон байна. Тус жагсаалтаар Банкны (i) ТУЗ-ийн гишүүд, (ii) гүйцэтгэх захирал, (iii) гүйцэтгэх захирлын орлогч, (iv) дотоод аудитын захирал буюу ерөнхий аудитор, (v) ТУЗ-ийн нарийн бичгийн дарга болон (vi) Удирдлагын хорооны гишүүдийг эрх бүхий албан тушаалтанд хамааруулан авч үзсэн байх бөгөөд энэ нь Компанийн тухай хуулийн 84.1-т заасан шаардлагад нийцэж байна.

Банкнаас 2023 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдрийн 01/2606 тоот “Эрх бүхий албан тушаалтнуудын тухай мэдээлэл хүргүүлэх тухай” албан бичгээр Банкны эрх бүхий албан тушаалтнуудын жагсаалтыг бидэнд ирүүлсэн ба дараах нэр бүхий хүмүүсийг эрх бүхий албан тушаалтанд хамруулсан байна. Үүнд:

Хүснэгт №1. Банкны эрх бүхий албан тушаалтнуудын жагсаалт

№	Овог, Нэр	Албан тушаал	Сонгогдсон/томилогдсон огноо
1	Г.Дарьбум	ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн, ТУЗ-ийн дарга	2022.06.15
2	Д. Хулан	ТУЗ-ийн орлогч дарга, ТУЗ-ийн гишүүн	2022.06.15
3	Харада Ясунари	ТУЗ-ийн гишүүн	2022.06.15
4	Иший Кисабүро	ТУЗ-ийн гишүүн	2022.06.15
5	Ц. Баатарсайхан	ТУЗ-ийн гишүүн	2022.06.15
6	Б. Амарсанаа	ТУЗ-ийн гишүүн	2022.06.15
7	Жон Ло	ТУЗ-ийн гишүүн	2022.06.15
8	А. Тамир	ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн	2022.06.15
9	Ханс Аарт Йонгегянс	ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн	2022.06.15
10	Р.Мөнхтуяа	Гүйцэтгэх захирал	2020.12.28
11	Б.Эрдэнэдэлгэр	Гүйцэтгэх захирлын тэргүүн орлогч	2023.05.01
12	Сачин Наир	Гүйцэтгэх захирлын орлогч	2023.05.01
13	Д.Ариунбат	Иргэдийн банк хариуцсан дэд захирал	2020.04.02
14	Ж.Товуудорж	Жижиг дунд бизнесийн банк хариуцсан дэд захирал	2022.10.26
15	Т.Ууганбаяр	Байгууллагын банк хариуцсан дэд захирал	2021.02.01

16	Б.Баянбат	Бизнес хөгжил хариуцсан дэд захирал	2021.04.12
17	Г.Мөнхбаяр	Үйл ажиллагаа хариуцсан дэд захирал	2018.02.20
18	Б.Ариунболд	Мэдээлэл технологи хариуцсан дэд захирал	2023.05.01
19	Д.Энхбаатар	Эрсдэл хариуцсан дэд захирал	2020.09.21
20	Ш.Ганбямба	Хүний нөөц хариуцсан дэд захирал	2018.02.20
21	Ш.Өлзий-Аюуш	Санхүү захиргаа хариуцсан дэд захирал	2021.02.01
22	О.Ариунтулга	ТУЗ-ийн нарийн бичгийн дарга	2019.09.30
23	Д.Дугарбаатар	Ерөнхий аудитор	2020.09.21

Банкны эрх бүхий албан тушаалтнууд нь Компанийн тухай хуулийн 84.3, СЗХ-ны 2020 оны 04 дүгээр сарын 08-ны өдрийн 179 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Тохиромжтой этгээдийг тодорхойлох журам”-ын 2.1.2-т тус тус заасан шаардлагыг нэгэн зэрэг хангасан байх ёстой бөгөөд ТУЗ-ийн гишүүд, гүйцэтгэх захирал зэрэг тодорхой албан тушаалтнуудын хувьд эдгээр нийтлэг шаардлагаас гадна Компанийн тухай хууль, Банкны тухай хууль, Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2019 оны 03 дугаар сарын 22-ны өдрийн А-82 дугаар тушаалын хавсралтаар батлагдсан “Банк байгуулах тусгай зөвшөөрлийн журам”, Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2021 оны 03 дугаар сарын 22-ны өдрийн А-86 тоот тушаалын хавсралтаар батлагдсан “Банкны төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хараат бус гишүүнийг нэр дэвшүүлэх, томилох, чөлөөлөх журам”, Компанийн засаглалын кодекст заасан холбогдох шаардлагыг мөн хангасан байх ёстой.

Бид эрх бүхий албан тушаалтнууд нь хуульд заасан шаардлагыг хангаж байгаа эсэх, тэдгээрийн удирдах чадвар, дадлага туршлага нь хуульд нийцэж байгаа эсэх тухай дүгнэлтийг дээр заасан шалгууруудын дагуу нэг бүрчлэн шалгахад эрх бүхий албан тушаалтнууд, тэдгээрийн удирдах чадвар, дадлага туршлага нь хуульд заасан шаардлагыг хангаж байсан болно.

Банкны эрх бүхий албан тушаалтнууд нь хуульд заасан шалгуурыг хангаж байгаа эсэх тухай дүгнэлтийн дэлгэрэнгүйг Хавсралт № 1-с үзнэ үү.

3.3. Үнэт цаас гаргагчийн дотоод дүрэм, журмууд холбогдох хууль тогтоомж, СЗХ-ноос баталсан “Компанийн засаглалын кодекс”-т нийцэж буй эсэх тухай

Банкны зүгээс Хуулийн фирмд ирүүлсэн материалаас үзвэл нийт 297 журам Үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагаанд хүчин төгөлдөр мөрдөгдөн хэрэгжиж байх ба бөгөөд Хуулийн фирм нь тус жагсаалт дахь Үнэт цаас гаргагчийн засаглал, дотоод хяналттай холбоотой голлох ач холбогдол бүхий дотоод дүрэм, журмыг хянасан болно.

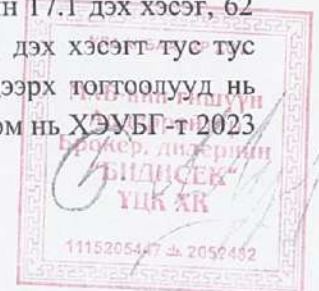
Компанийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.3 дахь хэсэгт “Компанийг нэгтгэхээс бусад хэлбэрээр өөрчлөн байгуулж байгаа тохиолдолд шинээр бий болж байгаа компанийг улсын бүртгэлд бүртгэснээр компани өөрчлөн байгуулагдсанд тооцно.” гэж заасан байна. Дүгнэлт бэлтгэх өдрийн байдлаар Үнэт цаас гаргагчийн хувьцаа нь МХБ-д бүртгэгдэн нээлттэй арилжаалагдаж байх боловч Компанийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.3 дахь хэсэгт заасны дагуу компанийн хэлбэрийг өөрчилсөн тухай бүртгэлийг хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлд хийлгүүлээгүй буюу өөрчлөн байгуулагдах хуульд заасан процесс ажиллагаа явагдаж байх тул Хуулийн фирм нь Үнэт цаас гаргагчийн хэлбэр өөрчлөгдөн, хувьцаат компаниар бүртгэгдсэний дараагаар дагаж мөрдөгдөх холбогдох дүрэм, журмын төслийг хянан, дараах байдлаар хууль зүйн дүн шинжилгээ хийсэн болно. Үүнд:

3.3.1. Үнэт цаас гаргагчийн дүрэм

Үнэт цаас гаргагчийн дүрэм нь хувьцаа эзэмшигчдийн 2020 оны 4 дүгээр сарын 23-ны өдрийн хурлын 5 тоот тогтоолын хавсралтаар батлагдсан байх бөгөөд хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын дараах тогтоолуудын хавсралтын дагуу нийт 5 удаа нэмэлт, өөрчлөлт орсон байна. Үүнд:

1. Хувьцаа эзэмшигчдийн 2021 оны 6 дугаар сарын 28-ны өдрийн хурлын 6 тоот тогтоол;
2. Хувьцаа эзэмшигчдийн 2022 оны 2 дугаар сарын 28-ны өдрийн хурлын 2 тоот тогтоол;
3. Хувьцаа эзэмшигчдийн 2022 оны 3 дугаар сарын 14-ний өдрийн хурлын 3 тоот тогтоол;
4. Хувьцаа эзэмшигчдийн 2022 оны 6 дугаар сарын 15-ны өдрийн хурлын 11 тоот тогтоол;
5. Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын 2023 оны 2 дугаар сарын 24-ний өдрийн хурлын 2 тоот тогтоол.

Компанийн дүрмийг батлах, дүрэмд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах асуудлыг хэлэлцэн шийдвэрлэх бүрэн эрх нь Компанийн тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1 дэх хэсэг, 62 дугаар зүйлийн 62.1.1 дэх хэсэг болон Банкны тухай хуулийн 29.2.1 дэх хэсэгт тус тус заасны дагуу хувьцаа эзэмшигчдийн хуралд хадгалагдаж байх тул дээрх тогтоолууд нь энэхүү шаардлагад нийцэж байна. Түүнчлэн Үнэт цаас гаргагчийн дүрэм нь ХЭУБГ-т 2023

2023 5 29

оны 4 дугаар сарын 7-ны өдөр бүртгэгдэн, УБЕГ-ын тамга, тэмдгээр баталгаажсан байх тул Компанийн тухай хуулийн 17.9-д заасны дагуу улсын бүртгэлд бүртгэгдсэн, хүчин төгөлдөр дүрэм байна.

Компанийн дүрэм нь агуулгын хувьд Компанийн тухай хуулийн 16.2 дахь хэсэг болон Банкны тухай хуулийн 21.1 дэх хэсэгт заасан шаардлагыг хангасан байх ёстой. Үнэт цаас гаргагчийн дүрэм нь агуулгын хувьд компанийн эрх, үүрэг, хариуцлага, үйл ажиллагааны чиглэл, хувьцаа эзэмшигчийн эрх, үүрэг, хувь нийлүүлсэн хөрөнгө, төлөөлөн удирдах зөвлөл болон гүйцэтгэх захирлын бүрэн эрх, хариуцлага зэрэг харилцааг зохицуулсан нийт 20 зүйлээс бүрдэх бөгөөд Компанийн тухай хууль, бусад холбогдох хууль тогтоомжид нийцсэн байна.

3.3.2. Банкны Хувьцаат компанийн дүрмийн төсөл

Монгол Улсын хууль тогтоомжийн хүрээнд “ХХК” хэлбэртэй компани болон “ХК” хэлбэртэй компани нь харилцан адилгүй эрх зүйн зохицуулалттай байх тул Банк өөрчлөн байгуулагдан, хувьцаат компаниар ХЭУБГ-г бүртгүүлснээс хойш хэрэгжих Банкны дүрмийн төслийг Үнэт цаас гаргагчаас боловсруулан, Хуулийн фирмд ирүүлсэн байна.

Банкны дүрмийн төсөл нь нийт 20 зүйлтэй бөгөөд зүйл тус бүр нь дараах харилцааг зохицуулсан байна. Үүнд:

- (i) *Нэгдүгээр зүйл:* Дүрмийн зорилго, хүрээ, нэр томъёоны тайлбар;
- (ii) *Хоёрдугаар зүйл:* Банкны эрх зүйн байдал;
- (iii) *Гуравдугаар зүйл:* Банкны үйл ажиллагаа;
- (iv) *Дөрөвдүгээр зүйл:* Банкны хувь нийлүүлсэн хөрөнгө;
- (v) *Тавдугаар зүйл:* Банкны хувьцаа, бусад үнэт цаас;
- (vi) *Зургаадугаар зүйл:* Хувьцаа эзэмшигчдийн эрх, үүрэг;
- (vii) *Долдугаар зүйл:* Хувьцаа эзэмшигчдийн хурал, түүний бүрэн эрх;
- (viii) *Наймдугаар зүйл:* Хувьцаа эзэмшигчдийн хурал хуралдах журам;
- (ix) *Есдүгээр зүйл:* Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн бүрэн эрх;
- (x) *Аравдугаар зүйл:* Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн нарийн бичгийн даргад тавигдах шаардлага, түүнийг томилох;
- (xi) *Арван нэгдүгээр зүйл:* Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дэргэдэх хороод;
- (xii) *Арван хоёрдугаар зүйл:* Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хурал;
- (xiii) *Арван гуравдугаар зүйл:* Гүйцэтгэх захиралд тавигдах шаардлага, түүнийг томилох;
- (xiv) *Арван дөрөвдүгээр зүйл:* Банкны эрх бүхий албан тушаалтан, түүний хүлээх хариуцлага;
- (xv) *Арван тавдугаар зүйл:* Их хэмжээний хэлцлийн ойлголт болон түүнийг батлах;
- (xvi) *Арван зургаадугаар зүйл:* Сонирхлын зөрчилтэй хэлцлийн ойлголт болон түүнийг батлах;
- (xvii) *Арван долдугаар зүйл:* Банкны санхүүгийн болон санхүүгийн бус тайлан ба аудит;
- (xviii) *Арван наймдугаар зүйл:* Банкийг өөрчлөн байгуулах болон татан буулгах;

2023 5 29

- (xix) Арван есдүгээр зүйл: Банкны бичиг баримтыг хадгалах;
- (xx) Хорьдугаар зүйл: Дүрмийг батлах хувь болон дүрмийн хүчин төгөлдөр болох үндэслэл, зохицуулах хууль.

СЗХ-ноос Компанийн засаглалын кодексийг шинэчлэн баталсан 2022 оны 3 дугаар сарын 23-ны өдрийн 145 дугаартай тогтоолд нээлттэй хувьцаат компанийг үйл ажиллагаандаа дагаж мөрдөхийг үүрэг болгосон байдаг учир энэхүү дүрмийн төсөл нь Компанийн засаглалын кодекст нийцсэн эсэхийг шалгаж дүгнэсэн болно.

Тодруулбал, ТУЗ-ийн даргыг ТУЗ-ийн хараат бус гишүүд дундаас сонгоно гэж тусгасан Компанийн засаглалын кодексийн 2.1 дэх хэсэгт нийцсэн, ТУЗ-ийн хороод нь үйл ажиллагааны журам, заавартай, чиг үүргээ хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай мэдлэг, ур чадвар, ажлын туршлага бүхий гурваас доошгүй гишүүдтэй байна гэж заасан нь Компанийн засаглалын кодексийн 2.5 дахь хэсэгт нийцсэн, ТУЗ-ийн хороодын бүтэц, бүрэлдэхүүнд тавигдах шаардлага, эрх үүргийн зохицуулалт нь Компанийн засаглалын кодексийн хоёрдугаар зарчим, 5.2 дахь хэсэгт тус тус нийцэж байна. Түүнчлэн Банкны тайлагналтай холбоотой зохицуулалтыг санхүүгийн болон санхүүгийн бус тайлагнал гэж ангилан зохицуулсан байгаа нь Компанийн засаглалын кодексийн 3.3 дахь хэсэгтэй нийцэж байна.

Иймд Бид уг дүрмийн төслийн заалтууд нь хөрөнгө оруулагч, жижиг хувьцаа эзэмшигчдийн эрх зүйн байдлыг хуульд зааснаас дордуулсан эсэх болон хууль тогтоомжид заасан нийтлэг шалгуурыг хангаж байгаа эсэхийг нэг бүрчлэн шалгаад, холбогдох хууль тогтоомж, Компанийн засаглалын кодекст нийцсэн байна гэж дүгнэлээ.

3.3.3. ТУЗ-ийн үйл ажиллагааны журам

Энэхүү журам нь ТУЗ-ийн 2016 оны 2 дугаар сарын 8-ны өдөр 01 тоот тогтоолоор батлагдсан байх бөгөөд хязгаарлагдмал хариуцлагатай компанийн хувьд Компанийн засаглалын кодексийг заавал дагаж мөрдөх үүрэггүй боловч Хуулийн фирм нь Компанийн засаглалын кодекс болон бусад холбогдох хууль тогтоомжид нийцсэн эсэхэд дүгнэлт хийсэн болно.

Энэхүү ТУЗ-ийн үйл ажиллагааны журмаар ТУЗ-ийн гишүүдийн стратегийн хүрээнд хэрэгжүүлэх бүрэн эрх, Хувьцаа эзэмшигчдийн харилцаанд ТУЗ-ийн гүйцэтгэх бүрэн эрх, Эрсдэл удирдлага, дотоод аудит, дотоод хяналтын асуудалд ТУЗ-ийн хэрэгжүүлэх бүрэн эрх, Санхүүгийн хяналт шалгалт, хөндлөнгийн аудиторын харилцаанд хэрэгжүүлэх ТУЗ-ийн бүрэн эрх, Банкны актив хөрөнгө болон үнэт цаасны асуудалд ТУЗ-ийн хэрэгжүүлэх бүрэн эрх, ТУЗ-ийн гишүүд болон тэдний ажлын гүйцэтгэлд ТУЗ-ийн хэрэгжүүлэх бүрэн эрх, Банкин дахь Удирдлагын асуудалд ТУЗ-ийн хэрэгжүүлэх бүрэн эрхийг тус бүрт нь тухайлан зохицуулснаас гадна ТУЗ-ийн гишүүдийн ажил хэргийн хүрээнд баримтлах зан чанар, хандлага, хэмжээг зохицуулсан байгаа нь Банкны тухай хуулийн 31.4.2 заалттай нийцэж байна.

Журмаар ТУЗ-ийн дарга, ТУЗ-ийн нарийн бичгийн даргын чиг үүргийг нарийвчлан зохицуулж, ТУЗ-ийн ээлжит болон ээлжит бус хурал, Хуралд оролцох, хурлын ирцийг Компанийн тухай хуульд нийцүүлэн зохицуулсан байхаас гадна ТУЗ-ийн гишүүд сонгогдсоны дараа Банкны стратеги, ерөнхий санхүү, эрх зүйн харилцаа, Банкны санхүүгийн тайлагналын тогтолцоо, Банк болон бизнесийн үйл ажиллагаанд тулгардаг онцгой асуудлууд болон ТУЗ-ийн гишүүний үүрэг, хариуцлага зэргийг хамруулсан чиглүүлэх сургалтад хамрагдах талаар зохицуулсан байгаа нь ач холбогдол бүхий байх бөгөөд Компанийн засаглалын кодексийн 1.3 дахь хэсгийн Тайлбар 1-тай нийцэж байна.

Түүнчлэн, ТУЗ нь жилд нэгээс доошгүй удаа өөрсдийнхөө ур чадвар, бүтээмжит үйл ажиллагааг үнэлнэ гэж заасан нь Компанийн засаглалын кодексийн 1.5 дахь хэсэгтэй нийцсэн байна.

Иймд Бид энэхүү журмыг хянаад Компанийн тухай хуулийн 75 – 82 дугаар зүйл болон Компанийн засаглалын кодексст нийцэж байна гэж дүгнэлээ.

3.3.4. Банкны засаглалын кодекс

Банк нь Компанийн тухай хууль, Банкны тухай хууль, Компанийн засаглалын кодекс, Банкны зохистой засаглалын зарчмын хэрэгжилтийн хяналт шалгалтын журамд нийцүүлэн компанийн засаглалыг хэрэгжүүлэх шаардлагатай байх бөгөөд Хуулийн фирм нь энэ хүрээнд Банкны засаглалын кодексийг хянасан болно. Тус кодексст дурдсанчлан Банкны засаглалын кодексийг Банкны ТУЗ-өөр батлуулахаар заасан байх бөгөөд энэ нь Компанийн тухай хуулийн 76.1.13, Банкны тухай хуулийн 31.3.7 дахь хэсэгт тус тус нийцэж байна. Банкны засаглалын кодекс нь ТУЗ-ийн засаглал, хяналтын орчин, хувьцаа эзэмшигчийн эрх ба харилцаа, мэдээлэл толилуулах болон ил тод байдлыг хангах гэсэн үндсэн 4 хэсгээс бүрдэж байх бөгөөд дараах чиглэлд Банкны баримтлах компанийн засаглалын үндсэн бодлого, үйл ажиллагааг ерөнхийд нь тодорхойлжээ. Тодруулбал:

- ТУЗ-ийн засаглал;
- Хяналтын орчин;
- Хувьцаа эзэмшигчийн эрх ба оролцогч талуудын эрх ашиг;
- Эрсдэлийн хяналт;
- Ил тод байдал ба мэдээлэл.

Банкны засаглалын кодексоор ТУЗ, түүний гишүүд, ТУЗ-ийн дэргэдэх хороо, ТУЗ-ийн дарга, ТУЗ-ийн нарийн бичгийн даргын чиг үүргийг тодорхойлон заасан байх бөгөөд Банкны дүрэм, ТУЗ-ийн үйл ажиллагааны журмаар нарийвчлан зохицуулахаар тогтоосон байх тул Компанийн засаглалын кодексийн 1.1 дэх хэсэгт нийцэж байна. ТУЗ-ийн гишүүний боловсрол, мэргэшил, ур чадвар, туршлагад тавигдах шаардлага болон хүйсийн тэнцвэр зэрэг асуудлыг ТУЗ-ийн бүтэц, бүрэлдэхүүний асуудлыг тухайлсан бодлого, журмаар нарийвчлан зохицуулахаар тогтоосон байх бөгөөд баримт бичигт туссан зорилтын биелэлтийг жил бүр дүгнэж, Банкны жилийн үйл ажиллагааны тайлан болон цахим

хуудсанд байршуулахаар заасан нь Компанийн засаглалын кодексийн нэгдүгээр зарчимд нийцэж байна. Түүнчлэн Банкны засаглалын кодексээр Банкны эрсдэлийн удирдлага, дотоод хяналт, комплаенс, хөндлөнгийн аудит, мэдээллийн аюулгүй байдал болон хувь хүний нууцлалтай мэдээллийн хамгаалалт зэрэг аудит, хяналтын тогтолцоотой холбоотой зохицуулалтууд, тайлагнал мэдээллийн ил тод байдал, хувьцаа эзэмшигч болон оролцогч талуудын эрх ашгийг хамгаалахтай холбоотой суурь зарчмууд, компанийн соёл болон цалин урамшууллын тогтолцоотой холбоотой Банкны баримтлах үндсэн чиглэлүүдийг тогтоож өгсөн байх бөгөөд эдгээр нь Компанийн засаглалын кодексст нийцсэн байна. Дүгнэн хэлбэл, тус журам нь холбогдох хууль тогтоомж, Компанийн засаглалын кодексст нийцсэн байна.

3.3.5. Дотоод хяналтын журмууд

Банкны тухай хууль болон Компанийн засаглалын кодексст тус тус заасны дагуу Банк нь дотоод хяналтын тогтолцоог бүрдүүлэн, зохистой засаглалын зарчмыг хэрэгжүүлдэг байх шаардлагатай. Энэхүү шаардлагын дагуу Банкны ТУЗ-өөс Банкны дотоод хяналтын бодлогыг баталсан байх бөгөөд уг бодлогын хэрэгжилтийг хангах үүднээс Банк нь дараах журмыг батлан, дотоод үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэн ажиллаж байна. Үүнд:

1. Банкны дотоод хяналтын бодлогыг хэрэгжүүлэх зааварчилгаа;
2. Шүгэл үлээх бодлого;
3. Дотоод аудитын дүрэм;
4. Банкны салбарын аудитын үйл ажиллагааны журам;
5. Банкны мэдээлэл технологийн аудитын газрын үйл ажиллагааны журам;
6. Банкны төв банкны аудитын газрын үйл ажиллагааны журам.

Компанийн засаглалын кодекс болон Банкны тухай хуульд заасны дагуу Банк нь дотоод аудитын нэгжтэй байх ёстой бөгөөд Банкны тухай хуулийн 31.3.6-т тус тус заасны дагуу дотоод аудитын нэгжийг Банк гүйцэтгэх удирдлагаас хараат бусаар зохион байгуулсан байх ёстой. Банкны гүйцэтгэх захирлын 2023 оны 5 дугаар сарын 1-ний өдрийн 01/136 тоот тушаалын хавсралтаар батлагдсан Банкны зохион байгуулалтын бүтэц, Банкны ТУЗ-ийн Аудитын хорооны 2021 оны 12 дугаар сарын 02-ны өдрийн шийдвэрээр батлагдсан Банкны дотоод аудитын дүрмийн 5.1 дэх хэсгээс үзэхэд Банк нь гүйцэтгэх захирлаас хараат бус ерөнхий аудитортой байх бөгөөд ерөнхий аудиторын доор тус тусын чиг үүрэг бүхий салбарын аудитын газар, төв банкны аудитын газар, мэдээлэл технологийн аудиторын газар харьяалагдан ажиллаж байх тул тус шаардлагыг хангасан байна.

Банкны дотоод аудитын дүрэмд дотоод аудитын зорилго, хэрэгжүүлэх стандарт, хараат бус байдал, эрх, үүрэг, хариуцлага, эрх бүхий албан тушаалтантай харилцах харилцаа зэрэг үйл ажиллагаандаа баримтлах суурь зарчмыг зааж өгсөн байх бөгөөд дотоод аудитын газруудын тухайлсан чиг, үүрэг, бүтэц зохион байгуулалттай холбоотой харилцааг Банкны Ерөнхий аудиторын баталсан “Банкны салбарын аудитын үйл ажиллагааны журам”, “Банкны мэдээлэл технологийн аудитын газрын үйл ажиллагааны журам”;

“Банкны төв банкны аудитын газрын үйл ажиллагааны журам” зэрэг нарийвчилсан журмуудаар зохицуулж байна.

Түүнчлэн, Банк нь дотоод хяналтыг сайжруулах үүднээс Банкны бүх шатны ажилтнууд болон эрх бүхий албан тушаалтнуудын үйлдсэн Банкны үйл ажиллагаатай холбоотой хууль бус үйлдэл, зөрчил зэргийг Банкны дотоод аудитын газарт мэдээлэх, мэдээлэл өгсөн ажилтны нууцыг хамгаалахтай холбоотой харилцааг зохицуулах Шүгэл үлээх бодлогыг үйл ажиллагаандаа батлан хэрэгжүүлдэг байна.

Дээр дурдсаныг нэгтгэн дүгнэвэл Банк нь Компанийн тухай хууль, Банкны тухай хууль, Компанийн засаглалын кодексийн 8 дугаар зарчим, Банкны зохистой засаглалын зарчмын 7 дугаар бүлэгт тус тус заасан дотоод хяналтын тогтолцоог бүрдүүлсэн бөгөөд Банкны дотоод хяналтын дүрэм, журмууд нь холбогдох хууль болон зохицуулагч байгууллагын журамд нийцсэн байна.

3.3.6. Банкны комплаенс, эрсдэлийн удирдлагын журмууд

Банкны үйл ажиллагаанд хэрэгжүүлэх эрсдэлийн удирдлагатай холбоотой суурь шаардлагыг Банкны зохистой засаглалын зарчмын хэрэгжилтийн хяналт шалгалтын журмын 6 дугаар зүйл болон Компанийн засаглалын кодексийн 5 дугаар хэсгээр тус тус зохицуулдаг бөгөөд эдгээр журмын хэрэгжилтийг хангах зорилгоор Банк нь доорх журмуудыг батлан, үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлж байна. Үүнд:

1. Комплаенсийн хорооны журам;
2. Комплаенсийн бодлого;
3. Банкны эрсдэлийн удирдлагын хорооны журам;
4. Банкны эрсдэлийн дэд хорооны журам;
5. Мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэлийн дэд хорооны журам;
6. Мэдээллийн технологийн эрсдэлийн дэд хорооны журам;
7. Карт болон Цахим банкны эрсдэлийн дэд хорооны журам;
8. Банкны эрсдэлийн удирдлагын ерөнхий бодлого;
9. Санхүүгийн бус эрсдэлийн удирдлагын журам;
10. Банкны хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн бодлого;
11. Банкны бизнесийн тасралтгүй байдлын журам;
12. Хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн мэдэгдлийг хэрэгжүүлэх журам;
13. Арга хэмжээний удирдлагын журам;
14. Хохирлын үйл явдлыг мэдээлэх, бүртгэх журам;
15. Стресс тестийн бодлого, журам;
16. Баримт тэмдэглэлийн хяналтын журам;
17. Банкны даатгалын журам;
18. Гадаад валютын ханшийн эрсдэлийг хэмжих, удирдах журам.

2023 5 29

Компанийн засаглалын кодексийн 5 дахь хэсэгт заасны дагуу ТУЗ нь эрсдэлийн удирдлага болон комплаенсын хяналтыг зохистой байдлаар, хараат бусаар зохион байгуулж, тэдгээрийн үр дүнтэй байдалд тогтмол хяналт тавих үүрэгтэй байх тул Банкны ТУЗ-өөс Эрсдэлийн удирдлагын ерөнхий бодлогыг баталсан байна. Эрсдэлийн удирдлагын ерөнхий бодлогод Банкны хүлээн зөвшөөрөгдөх эрсдэл болон Банкинд учирч болох аливаа эрсдэлүүдийг тодорхойлсон байх бөгөөд эрсдэлийг удирдах ерөнхий зарчим, эрсдэлд шинжилгээ хийх, дүгнэлт хийх, арга хэмжээ авах, тайлагнах, эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлэгч этгээдийн эрх хэмжээ зэрэг эрсдэлийн удирдлагатай холбоотой суурь харилцааг зохицуулсан байна.

Банк нь үйл ажиллагаандаа “Хамгаалалтын 3 шугам” загварыг ашиглан эрсдэлийн удирдлагад оролцогч талуудын хүлээх үүргийг хуваарилдаг бөгөөд нийт эрсдэлийг санхүүгийн болон санхүүгийн бус эрсдэл хэмээн хоёр хуваасан байна. Мөн эрсдэлийг түүний онцлогоос шалтгаалан тухайлсан эрсдэлийн удирдлагын хороо хянаж, удирддаг, эрсдэлийн удирдлагын хороо нь үйл ажиллагааныхаа хураангуй тайланг ТУЗ болон гүйцэтгэх удирдлагад тайлагнадаг, газар, хэлтэс нь хоорондоо мэдээлэл солилцох боломжийг бүрдүүлсэн байх тул Банкны зохистой засаглалын зарчмын хэрэгжилтийн хяналт шалгалтын журмын 6.1.9-д заасан мэдээллийн хэвтээ болон босоо бүтцийг бүрдүүлсэн байна гэж дүгнэлээ.

Түүнчлэн Банк нь мэргэжлийн үйл ажиллагааг тогтоосон хэм хэмжээнд нийцүүлэн хэрэгжүүлэх, хууль тогтоомж, зохицуулагчаас дагаж мөрдөхөөр заасан нийтлэг зарчим, хэм хэмжээ, удирдамжийг биелүүлээгүй буюу Банкны ажилтан нь ёс зүйн дүрэм, дотоод журмаа зөрчсөний улмаас Банкинд хуулийн дагуу, эсхүл эрх бүхий байгууллагын шийдвэрээр хүлээлгэх хариуцлага, санхүүгийн үлэмж хэмжээний алдагдал, нэр хүнд хөсөрдөх зэрэг учирч болзошгүй эрсдэлээс урьдчилсан сэргийлэх зорилго бүхий Комплаенсын бодлогыг хэрэгжүүлдэг байх бөгөөд тус бодлогыг Банкны ТУЗ-өөс батлан, мөрдүүлдэг байна. Тус бодлогоор Банкны комплаенсыг хэрэгжүүлэх үндэслэл, зарчим, ТУЗ болон Комплаенсын хорооны бүрэн эрх зэргийг зохицуулсан байх ба энэ нь Банкны тухай хууль, Банкны зохистой засаглалын зарчмын хэрэгжилтийн хяналт шалгалтын журамд тус тус нийцсэн байна.

Дээрхээс гадна Банк нь болзошгүй эрсдэлийг бууруулах, үйл ажиллагааны эрсдэлээ шилжүүлэх арга хэмжээний хүрээнд аливаа эрсдэлээс үүссэн хохирлыг даатгалын байгууллагаар нөхөн төлүүлэх зорилгоор хамтран ажиллах даатгалын байгууллага сонгон шалгаруулахаас эхлээд даатгалын нөхөн төлбөр авч, гэрээ дүгнэх хүртэлх бүхий л харилцааг зохицуулсан Даатгалын журамтай болохыг онцлох нь зүйтэй.

Нэгтгэн дүгнэвэл, Банкны комплаенс, эрсдэлийн удирдлагатай холбоотой дээр жагсаасан журмууд нь Банкны тухай хууль, холбогдох бусад хууль тогтоомж болон зохицуулагч байгууллагын журмуудтай нийцсэн байна.

2023 5 29

3.4. Үнэт цаас гаргагчийн бусадтай байгуулсан худалдах болон худалдан авах, бэлтгэн нийлүүлэх, зээлийн гэрээ болон үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагаанд чухал ач холбогдол үзүүлэх бусад гэрээ нь холбогдох хууль тогтоомжид нийцсэн эсэх тухайд, мөн Банкны хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн тав болон түүнээс дээш хувьтай тэнцэх хэмжээний үнийн дүн бүхий үүрэг хүлээсэн гэрээ хэлцэл нь холбогдох хууль тогтоомжид нийцсэн, Компанийн үйл ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлөх үр дагавар үүссэн эсэх тухай

3.4.1. Үнэт цаас гаргагчийн бусадтай байгуулсан худалдах болон худалдан авах, бэлтгэн нийлүүлэх, бусдаас эх үүсвэр татсан зээлийн гэрээ болон үйл ажиллагаанд чухал ач холбогдол үзүүлэх гэрээ

Хуулийн фирм нь энэхүү хэсгийн Дүгнэлтийг Үнэт цаас гаргагчийн сүүлийн 2 (хоёр) жилийн хугацаанд буюу 2021 оны 5 дугаар сарын 1-ний өдрөөс 2023 оны 5 дугаар сарын 1-ний өдрийн хооронд (цаашид “Гэрээг тасалбар болгосон өдөр” гэх) байгуулсан гэрээ хэлцэлд үндэслэн бэлтгэсэн болно.

Үнэт цаас гаргагчаас Хуулийн фирмд ирүүлсэн мэдээллээс үзвэл Тасалбар болгох өдрийн байдлаар дээрх агуулгад хамаарах нийт 121 гэрээ Үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагаанд хүчин төгөлдөр үйлчилж байх ба эдгээр гэрээ нь дараах байдалтай байна. Тодруулбал:

Хүснэгт №2. Банкны байгуулсан гэрээний тоон үзүүлэлт

№	Гэрээний төрөл	Хүчин төгөлдөр хэрэгжиж байгаа гэрээний тоон мэдээлэл
1.	Худалдах худалдан авах, бэлтгэн нийлүүлэх гэрээ	59
2.	Бусдаас эх үүсвэр татсан зээлийн гэрээ	50
3.	Банкны үйл ажиллагаанд чухал ач холбогдол бүхий гэрээ	12

Хуулийн фирм нь гэрээний хүчин төгөлдөр байдал буюу хуульд заасан агуулга болон хэлбэрийн шаардлага хангасан эсэх тухай Дүгнэлтийг зөвхөн Монгол Улсын хууль тогтоомжийн хүрээнд бэлтгэсэн бөгөөд гэрээний хэрэгжилт, гүйцэтгэлд дүгнэлт өгөөгүй болно. Ийнхүү дүгнэхдээ Хуулийн фирм нь дээр заасан гэрээний төрөл тус бүрээс тодорхой тооны гэрээг түүврийн аргаар сонгон авч хянасан болно.

3.4.1.1. Үнэт цаас гаргагчийн бусадтай байгуулсан худалдах-худалдан авах гэрээ болон бэлтгэн нийлүүлэх гэрээ

Энэ хүрээнд Хуулийн фирм нь Үнэт цаас гаргагчийн бусадтай байгуулсан дараах 5 гэрээг сонгон авч хянасан болно. Үүнд:

2023 5 29

- i. 2023 оны 3 дугаар сарын 27-ны өдрийн *** тоот Худалдах, худалдан авах, ажил гүйцэтгэх гэрээ;
- ii. 2023 оны 4 дүгээр сарын 5-ны өдрийн *** тоот Худалдах, худалдан авах, ажил гүйцэтгэх гэрээ;
- iii. 2023 оны 4 дүгээр сарын 10-ны өдрийн *** тоот Худалдах, худалдан авах гэрээ;
- iv. 2023 оны 4 дүгээр сарын 11-ний өдрийн *** тоот Худалдах, худалдан авах, ажил гүйцэтгэх гэрээ;
- v. 2023 оны 5 дугаар сарын 22-ны өдрийн *** тоот Лицензийн ашиглах эрх сунгах, засвар үйлчилгээ үзүүлэх гэрээ.

Дээрх гэрээнүүдийн тухайд нэг талаас худалдагч нь биет байдлын доголдолгүй, эрхийн зөрчилгүй, гэрээнд заасан нэр, төрөл, тоо хэмжээ, техникийн үзүүлэлтийг бүрэн хангасан тодорхой төрлийн хуулиар хориглоогүй барааг нийлүүлэх, гэрээнд заасан баталгаат хугацаанд засвар, үйлчилгээ үзүүлэх, нөгөө талаас Банк нь харилцан тохиролцсон хугацаанд барааны үнийг төлж хүлээн авахтай холбоотой харилцааг зохицуулсан байх тул Иргэний хуулийн 243.1 дэх хэсэгт заасан худалдах худалдан авах гэрээний харилцаа байна.

Эдгээр гэрээнд Иргэний хуулийн 243 дугаар зүйлд заасан худалдах, худалдан авах гэрээнд заавал тусгах нөхцөлүүдийг бүрэн тусгагдсан, талуудыг төлөөлөх эрх бүхий этгээд гарын үсэг зурж, тамга, тэмдгээр баталгаажсан байх тул хуульд заасан агуулгын болон хэлбэрийн шаардлагыг хангасан гэж үзлээ. Түүнчлэн, энэхүү Дүгнэлт гаргах өдрийн байдлаар Үнэт цаас гаргагчаас ирүүлсэн мэдээлэл болон гэрээний агуулгаас үзэхэд худалдах, худалдан авах гэрээ нь хууль тогтоомжид нийцсэн бөгөөд хэлцэл хүчин төгөлдөр бусад тооцогдох аливаа нөхцөл болон гэрээний аль нэг талын үүргийн зөрчил байхгүй, гэрээний хэрэгжилт хэвийн байх тул Үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлөх үр дагавар бий болоогүй, хуульд нийцсэн гэж дүгнэлээ.

3.4.1.2. Бусдаас эх үүсвэр татсан зээлийн гэрээ

Үнэт цаас гаргагч нь гадаад эх үүсвэрээс санхүүжилт татах зорилгоор олон улсын санхүүгийн байгууллагуудтай дараах зээлийн гэрээг байгуулсан байна. Үүнд:

Хүснэгт №3. Бусдаас эх үүсвэр татсан гэрээний мэдээлэл

№	Зээлдүүлэгч байгууллага	Гэрээ байгуулсан огноо	Зээлийн хэмжээ	Хэрэгжиж буй эсэх	Зохицуулах хууль
1	***	2021.09.20	120,000,000 ам.доллар	Тийм	Англи улс
2	***	2022.07.25	20,000,000 ам.доллар	Тийм	Люксембург улс
3	***	2022.10.19	10,000,000 ам.доллар	Тийм	Англи улс

4	***	2022.11.22	6,000,000 ам.доллар	Тийм	Нидерланд улс
5	***	2023.04.21	10,000,000 ам.доллар	Тийм	Англи улс
6	***	2022.12.26	3,350,000,000 төгрөг	Тийм	Монгол улс

Дээрх хүснэгтийн 1-5 дахь хэсэгт заасан гадаад эх үүсвэрийн гэрээнүүд нь гадаад улсын хууль тогтоомжоор зохицуулагдаж байх тул Хуулийн фирмийн зүгээс аливаа үнэлэлт, дүн шинжилгээ өгөх эрх зүйн боломжгүй болно.

Иймд Бидний зүгээс дээрх хүснэгтийн 6 дахь хэсэгт заасан Монгол Улсын хуулиар зохицуулагдах эх үүсвэрийн гэрээг дараах байдлаар хянан шалгалаа. Тодруулбал:

- 2022 оны 12 дугаар сарын 26-ны өдрийн *** тоот Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангийн жижиг зээлийг Улаанбаатар хотод дамжуулан олгох банкттай байгуулах гэрээ

Энэхүү гэрээгээр хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх, ажлын байр шинээр бий болгох, хадгалах, өргөтгөх зорилгоор хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч, малчин, нөхөрлөл, хоршоо байгуулах иргэн, бичил үйлдвэрлэл үйлчилгээ эрхлэгч болон гадаад улсад хөдөлмөр эрхэлж байгаад буцаж ирсэн иргэнд жижиг зээл олгох үйл ажиллагааг дамжуулан гүйцэтгүүлэхтэй холбоотойгоор Үнэт цаас гаргагч, зээлдүүлэгч болон зээлдэгч нарын хооронд үүссэн харилцааг зохицуулсан байна. Тус гэрээнд талуудын эрх үүрэг, эцсийн зээлдэгчид олгох зээлийн нөхцөл, эх үүсвэрийг буцаан төлөх, үүнтэй холбоотой хүү, хугацаа зэрэг гэрээнд заавал тусгавал гол нөхцөлүүдийг бүрэн тусгасан, талуудыг төлөөлөх эрх бүхий этгээд гарын үсэг зурж, тамга, тэмдгээр баталгаажсан байх тул хуульд заасан агуулгын болон хэлбэрийн шаардлагыг хангасан гэж үзлээ. Түүнчлэн, энэхүү Дүгнэлт гаргах өдрийн байдлаар Үнэт цаас гаргагчаас ирүүлсэн мэдээлэл болон гэрээний агуулгаас үзэхэд энэхүү гэрээ нь хууль тогтоомжид нийцсэн бөгөөд хэлцэл хүчин төгөлдөр бусад тооцогдох аливаа нөхцөл болон гэрээний аль нэг талын үүргийн зөрчил байхгүй, гэрээний хэрэгжилт хэвийн байх тул Үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлөх үр дагавар бий болоогүй, хуульд нийцсэн гэж дүгнэлээ.

3.4.1.3. Банкны үйл ажиллагаанд чухал ач холбогдол бүхий гэрээ

Үнэт цаас гаргагч нь өөрийн үйл ажиллагаанд чухал ач холбогдол бүхий буюу тухайн гэрээнд заасан нөхцөл хэрэгжээгүйгээс Банкны санхүүгийн болон санхүүгийн бус үйл ажиллагааны хэвийн байдалд нөлөө үзүүлж болохуйц үр дагавар бүхий дараах гэрээг ирүүлсэн болно. Үүнд:

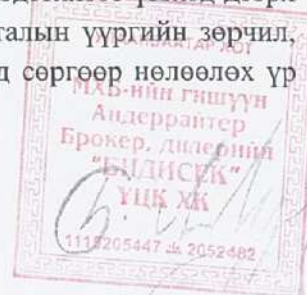
2023 о 29

Хүснэгт №4. Банкны үйл ажиллагаанд чухал ач холбогдол бүхий гэрээний мэдээлэл

№	Гэрээний нэр	Гэрээ байгуулсан огноо	Зээлийн хэмжээ	Хэрэгжиж буй эсэх	Зохицуулах хууль
1	Эх үүсвэр татах зээлийн гэрээ	2021.07.30	15,000,000,000 ам.доллар	Тийм	Англи улс
2	Эх үүсвэр татах зээлийн гэрээ	2021.09.20	120,000,000 ам.доллар	Тийм	Англи улс
3	Эх үүсвэр татах зээлийн гэрээ	2021.12.16	20,000,000 ам.доллар	Тийм	Англи улс
4	Эх үүсвэр татах зээлийн гэрээ	2022.07.25	20,000,000 ам.доллар	Тийм	Люксембург улс
5	Эх үүсвэр татах зээлийн гэрээ	2022.08.04	6,500,000 ам.доллар	Тийм	Люксембург улс
6	Эх үүсвэр татах зээлийн гэрээ	2022.10.19	60,000,000 ам.доллар	Тийм	Англи улс
7	Эх үүсвэр татах зээлийн гэрээ	2022.10.19	10,000,000 ам.доллар	Тийм	Англи улс
8	Эх үүсвэр татах нөхцөлт зээлийн гэрээ	2022.12.23	130,000,000 ам.доллар	Тийм	Англи улс
9	Эх үүсвэр татах нөхцөлт бондын гэрээ	2023.03.16	60,000,000 ам.доллар	Тийм	Англи улс
10	Ногоон бондын захиалгын гэрээ	2023.03.16	35,000,000 ам.доллар	Тийм	Англи улс
11	Ногоон бондын захиалгын гэрээ	2023.03.16	15,000,000 ам.доллар	Тийм	Англи улс
12	Ногоон бондын захиалгын гэрээ	2023.03.16	10,000,000 ам.доллар	Тийм	Англи улс

Дээрх хүснэгтэд дурдагдсан гэрээнүүд нь гадаад улсын хууль тогтоомжоор зохицуулагдаж байх тул Хуулийн фирмийн зүгээс эдгээр гэрээнүүдийг хуульд нийцсэн эсэх талаар аливаа үнэлэлт, дүн шинжилгээ өгөх эрх зүйн боломжгүй болно. Түүнчлэн, энэхүү Дүгнэлт бэлтгэх өдрийн байдлаар Үнэт цаас гаргагчаас ирүүлсэн мэдээллээс үзэхэд дээрх гэрээнүүдийн хэрэгжилт хэвийн байгаа бөгөөд гэрээний аль нэг талын үүргийн зөрчил, гэрээнээс татгалзах зэргээр Үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлөх үр дагавар бий болоогүй байна.

2023 5 29

Дээрхийг нэгтгэн дүгнэвэл, Үнэт цаас гаргагчийн бусадтай байгуулсан худалдах болон худалдан авах, бэлтгэн нийлүүлэх, бусдаас эх үүсвэр татсан зээлийн гэрээ болон үйл ажиллагаанд чухал ач холбогдол үзүүлэх гэрээ, хэлцлүүд нь холбогдох хууль тогтоомжид нийцсэн бөгөөд Банкны үйл ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлөх нөхцөл илрээгүй байна.

3.4.2. Банкны хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн тав болон түүнээс дээш хувьтай тэнцэх хэмжээний үнийн дүн бүхий үүрэг хүлээсэн гэрээ хэлцэл

Энэхүү Дүгнэлт бэлтгэх өдрийн байдлаар Банкны дүрэмд тусгагдсан хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ нь 172,097,820,000 (нэг зуун далан хоёр тэрбум ерэн долоон сая найман зуун хорин мянган) төгрөг байх бөгөөд Банкны хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн тав болон түүнээс дээш хувьтай тэнцэх хэмжээний үнийн дүн нь 8,604,891,000 (найман тэрбум зургаан зуун дөрвөн сая найман зуун ерэн нэгэн мянган) төгрөг ба түүнээс дээш мөнгөн дүн байна.

Үнэт цаас гаргагчаас ирүүлсэн мэдээллээс үзвэл Тасалбар болгох өдрийн байдлаар хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн тав болон түүнээс дээш хувьтай тэнцэх хэмжээний үнийн дүн бүхий нийт 259 гэрээ Үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагаанд хүчин төгөлдөр үйлчилж байна. Хуулийн фирм нь эдгээр гэрээнээс дараах гэрээг түүврийн аргаар сонгон авч дүгнэлээ. Үүнд:

Хүснэгт №5. Банкны хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн тав болон түүнээс дээш хувьтай тэнцэх хэмжээний үнийн дүн бүхий үүрэг хүлээсэн гэрээний мэдээлэл

№	Гэрээний нэр	Гэрээ байгуулсан огноо	Зээлийн хэмжээ	Гэрээний тал	Хэрэгжиж буй эсэх
1	Зээлийн шугамын гэрээ	2022.05.04	15,000,000,000 төгрөг	Монгол улсын хуулийн этгээд	Тийм
2	Зээлийн эрх нээх гэрээ	2022.12.23	15,000,000,000 төгрөг	Монгол улсын хуулийн этгээд	Тийм
3	Барилгын зээлийн гэрээ	2021.06.21	25,123,780,801.87 төгрөг	Монгол улсын хуулийн этгээд	Тийм
4	Газрын тосны бүтээгдэхүүний агуулахын хөрөнгө оруулалтын зориулалт бүхий зээлийн гэрээ	2022.06.08	15,000,000,000 төгрөг	Монгол улсын хуулийн этгээд	Тийм

2023.5.29

5	Програм хангамжийн лицензийн эзэмших ашиглах эрхийг сунгах болон нэмэлт програм хангамж худалдах, худалдан авах гэрээ	2021.12.08	11,776,211,036.7 төгрөг	Монгол улсын хуулийн этгээд	Тийм
---	---	------------	-------------------------	-----------------------------	------

■ **Хүснэгт № 5-ын 1-4 дэх хэсэгт тусгагдсан зээлийн гэрээнүүд:**

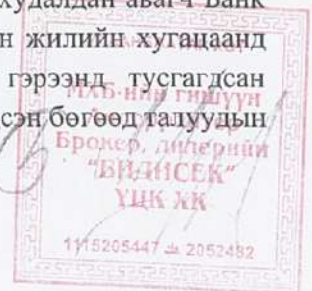
Банкны тухай хуулийн 7.2 дахь хэсэг болон Банкны Нууцын журмын дагуу Банк нь харилцагчдын мэдээллийн нууцлалыг хадгалах үүрэгтэй тул зээлдэгчийн нэрийг харуулахгүйгээр товч авч үзвэл:

Банк болон Банкны харилцагчид хооронд байгуулагдсан зээлийн гэрээгээр зээлийн хэмжээ, мөнгөн тэмдэгтийн төрөл, зээлийн дансны дугаар, зээлийн зориулалт, зээл олгох хэлбэр, зээлийн гэрээний хугацаа зэрэг Иргэний хуулийн 451.1 дэх хэсэг, Банк, эрх бүхий хуулийн этгээдийн мөнгөн хадгаламж, мөнгөн хөрөнгийн шилжүүлэг, зээлийн үйл ажиллагааны тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2 дахь хэсэгт тус тус заасан гэрээнд заавал тусгах нөхцөлүүдийг бүрэн тусгагдсан, талуудыг төлөөлөх эрх бүхий этгээд гарын үсэг зурж, тамга, тэмдгээр баталгаажин нотариатаар гэрчлэгдсэн байх тул хуульд заасан агуулгын болон хэлбэрийн шаардлагыг хангасан гэж үзлээ. Түүнчлэн, энэхүү Дүгнэлт гаргах өдрийн байдлаар Үнэт цаас гаргагчаас ирүүлсэн мэдээлэл болон гэрээний агуулгаас үзэхэд зээлийн гэрээнүүд нь хууль тогтоомжид нийцсэн бөгөөд хэлцэл хүчин төгөлдөр бусад тооцогдох аливаа нөхцөл болон гэрээний аль нэг талын үүргийн зөрчил байхгүй тул гэрээний хэрэгжилт хэвийн, хуульд нийцсэн гэж дүгнэлээ.

■ **Хүснэгт № 5-ын 5 дахь хэсэгт тусгагдсан 2021 оны 12 дугаар сарын 08-ны өдөр *** ХХК-тай байгуулсан *** тоот Програм хангамжийн лицензийн эзэмших ашиглах эрхийг сунгах болон нэмэлт програм хангамж худалдах, худалдан авах гэрээ**

2021 оны 12 дугаар сарын 08-ны өдөр Банк нь Microsoft Ireland Operations Limited компанийн үйлдвэрлэсэн программ хангамжийн лицензийн эзэмших, ашиглах эрхийг сунгах болон нэмэлт программ хангамж худалдан авахаар *** ХХК-тай Программ хангамжийн лицензийн эзэмших ашиглах эрхийг сунгах болон нэмэлт программ хангамж худалдах худалдан авах гэрээ байгуулсан байна.

Тус гэрээнд зааснаар Худалдагч *** ХХК нь Банкинд гэрээний хавсралтад заасан программ хангамжийн лиценз эзэмших ашиглах эрхийг шилжүүлэх, худалдан авагч Банк нь гэрээнд заасан нийт төлбөр болох 11,776,211,036.7 төгрөгийг гурван жилийн хугацаанд тэнцүү хуваан төлөхөөр тус тус тохиролцсон байх ба дээрх гэрээнд тусгагдсан зохицуулалтууд нь Иргэний хуулийн 189.1, 243-261 дүгээр зүйлд нийцсэн бөгөөд талуудын

2023 08 29

эрх бүхий төлөөлөгчид гарын үсэг зурсан байх тул хуульд заасан агуулгын болон хэлбэрийн шаардлагыг хангасан гэж үзлээ. Түүнчлэн, энэхүү Дүгнэлт гаргах өдрийн байдлаар Үнэт цаас гаргагчаас ирүүлсэн мэдээлэл болон гэрээний агуулгаас үзэхэд зээлийн гэрээнүүд нь хууль тогтоомжид нийцсэн бөгөөд хэлцэл хүчин төгөлдөр бусад тооцогдох аливаа нөхцөл болон гэрээний аль нэг талын үүргийн зөрчил байхгүй тул гэрээний хэрэгжилт хэвийн, хуульд нийцсэн гэж дүгнэлээ.

Дээрхийг нэгтгэн дүгнэвэл, Үнэт цаас гаргагчийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн тав болон түүнээс дээш хувьтай тэнцэх хэмжээний үнийн дүн бүхий үүрэг хүлээсэн гэрээнүүд нь холбогдох хууль тогтоомжид нийцсэн бөгөөд хэрэгжилт нь хэвийн байна.

2023 5 29

3.5. Үнэт цаас гаргагчийн сүүлийн 3 жилийн дотор хийгдсэн их хэмжээний болон сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл нь холбогдох хууль, тогтоомжийн дагуу хийгдсэн эсэх тухай

3.5.1. Сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл

Компанийн тухай хуулийн 89.1 дэх хэсэгт: “Компанийн энгийн хувьцааны 20 буюу түүнээс дээш хувийг дангаараа, эсхүл түүнтэй нэгдмэл сонирхолтой этгээдтэй хамтран эзэмшиж байгаа хувьцаа эзэмшигч, компанийн эрх бүхий албан тушаалтан, түүнтэй нэгдмэл сонирхолтой этгээд нь өөрийн ажиллаж байгаа болон хувьцааг нь эзэмшиж байгаа компанитай дор дурдсан харилцаанд орсон бол компанитай, эсхүл түүний хараат болон охин компанитай сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл хийх этгээдэд тооцогдоно”, тус хуулийн 92.1 дэх хэсэгт “Энэ хуулийн 89.1-д заасан этгээдийн өөрийн ажиллаж байгаа болон хувьцааных нь хяналтын багцыг эзэмшиж байгаа компанитай хийж байгаа хэлцлийг сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл гэнэ” гэж тус тус заасан байдаг.

Банкны хувьд 2020 оны 5 дугаар сарын 1-ний өдрөөс 2023 оны 5 дугаар сарын 1-ний өдрийн хооронд буюу сүүлийн 3 жилийн хугацаанд нийт 190 сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл байгуулсан байна.

Банкнаас Бидэнд ирүүлсэн мэдээллээс үзвэл Банк нь дээрх сонирхлын зөрчилтэй хэлцлийг Компанийн тухай хуулийн 89.4 дэх хэсэгт заасны дагуу ТУЗ эсхүл Банкны хувьцаа эзэмшигч нараар батлуулаагүй бөгөөд Банкны сонирхлын зөрчилтэй хэлцэлтэй холбоотойгоор аливаа маргаан, зөрчлөөн үүсээгүй, Банкны үйл ажиллагаанд сөрөг нөлөө үзүүлэхүйц үр дагавар үүсээгүй байна.

Компанийн тухай хуулийн 89.3 дахь хэсэгт Компанийн тухай хуулийн 12 дугаар бүлэгт заасан сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл байгуулах журам үл хамаарах тодорхой нөхцөлүүдийг жагсаасан байдаг бөгөөд мөн хуулийн 89.4 дэх хэсэгт: “Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компанийн хувьцаа эзэмшигчдийн тоо нь 10-аас илүүгүй бол компанийн дүрэмд энэ хуулийн 89.3-т зааснаас бусад тохиолдлыг зааж болно.” гэж заасан байдаг. Өөрөөр хэлбэл, компани нь өөрийн үйл ажиллагааны онцлогоос хамааран сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл байгуулахдаа Компанийн тухай хуулийн 12 дугаар бүлэгт заасан журмыг баримтлахгүй байх тодорхой тохиолдлыг тусгайлан зааж болдог байна. Энэхүү хуулийн зохицуулалтын дагуу Банк нь дүрэмдээ сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл байгуулах журам үл хамаарах нэмэлт нөхцөлийг тусгасан байх ба дээрх сонирхлын зөрчилтэй гэрээ, хэлцлийг өөрийн дүрэмд заасан зохицуулалтын хүрээнд байгуулсан нь холбогдох хууль тогтоомжид нийцсэн байна гэж Хуулийн фирм дүгнэсэн.

3.5.2. Их хэмжээний хэлцэл

2023 5 29

Их хэмжээний хэлцлийг Компанийн тухай хуулийн 87 дугаар зүйлд зохицуулсан байдаг бөгөөд 87.1.1 дэх хэсэгт: “хэлцэл хийхийн өмнөх сүүлийн балансын активын нийт дүнгийн 25 хувиас дээш зах зээлийн үнэтэй эд хөрөнгө, эд хөрөнгийн эрхийг худалдах, худалдан авах, захиран зарцуулах болон барьцаалахтай холбогдсон хэлцэл, эсхүл хоорондоо шууд холбоотой хэд хэдэн хэлцэл /компанийн өдөр тутмын үндсэн үйл ажиллагаатай холбогдсон хэлцэл үүнд хамаарахгүй”, 87.1.2 дахь хэсэгт: “компанийн урьд гаргасан энгийн хувьцааны 25 хувиас дээш хэмжээний энгийн хувьцаа, энгийн хувьцаа авах эрхийн бичиг буюу энгийн хувьцаанд хөрвөх үнэт цаас гаргах, эсхүл хоорондоо шууд холбоотой хэд хэдэн гаргалтыг” - гэж тодорхойлсон байдаг.

Түүнчлэн, тус хуулийн 88.1 дэх хэсэгт их хэмжээний хэлцэл хийх шийдвэрийг ТУЗ /байхгүй бол хувьцаа эзэмшигчдийн хурал/ санал нэгтгэйгээр гаргах бөгөөд 88.2 дахь хэсэгт заасны дагуу хэрэв ТУЗ их хэмжээний хэлцэл хийх тухай шийдвэрийг санал нэгтгэй гаргаж чадахгүй тохиолдолд асуудлыг хувьцаа эзэмшигчдийн хуралд оруулах бөгөөд уг асуудлыг хуралд оролцож байгаа хувьцаа эзэмшигчдийн саналын олонхоор шийдвэрлэхээр тусгасан байдаг.

Үнэт цаас гаргагчаас бидэнд ирүүлсэн мэдээллээс үзвэл Үнэт цаас гаргагчийн сүүлийн 3 жилийн балансын активын 25 хувийн тоон үзүүлэлт дараах байдалтай байна. Тухайлбал:

Хүснэгт №6. Банкны сүүлийн 3 жилийн балансын активын 25%-ын тоон үзүүлэлт.

№	Хугацаа	Тухайн улирлын балансын нийт актив (төгрөгөөр)	Тухайн улирлын балансын активын 25% (төгрөгөөр)
1	2020 оны 1 улирал	10,057,104,361,000	2,514,276,090,000
2	2020 оны 2 улирал	10,987,483,593,000	2,746,870,898,000
3	2020 оны 3 улирал	11,065,091,312,000	2,766,272,828,000
4	2020 оны 4 улирал	12,111,167,326,000	3,027,791,832,000
5	2021 оны 1 улирал	12,300,062,428,000	3,075,015,607,000
6	2021 оны 2 улирал	13,847,672,121,000	3,461,918,030,000
7	2021 оны 3 улирал	13,086,027,273,000	3,271,506,818,000
8	2021 оны 4 улирал	13,463,448,994,000	3,365,862,249,000
9	2022 оны 1 улирал	12,627,202,763,000	3,158,000,691,000

10	2022 оны 2 улирал	13,500,032,315,000	3,375,088,079,000
11	2022 оны 3 улирал	13,192,300,274,000	3,298,075,069,000
12	2022 оны 4 улирал	14,952,713,346,000	3,738,178,337,000
13	2023 оны 1 улирал	14,950,783,995,000	3,737,695,999,000

Банкнаас Хуулийн фирмд ирүүлсэн 2023 оны 5 дугаар сарын 25-ны өдрийн 01/2687 тоот Их хэмжээний болон сонирхлын зөрчилтэй гэрээ, хэлцлийн мэдээлэл хүргүүлэх тухай албан бичигт тусгагдсанаар дээрх тоон үзүүлэлтийн дагуу Хуулийн дүгнэлт гаргах өдрийн байдлаар Компанийн тухай хуулийн 87 дугаар зүйлийн 87.1 дэх хэсэгт тодорхойлсон их хэмжээний хэлцэл байгуулагдаагүй байна.

2023 5 29

3.6. Үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл, лиценз, зохиогчийн эрх, патент, бараа, үйлчилгээний тэмдэг, газар эзэмших эрх нь хүчин төгөлдөр эсэх, тэдгээрийн хугацаа дуусах, цуцлагдах, аливаа үүргийн гүйцэтгэлийг хангуулах үүрэг хүлээсэн зэргээр үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагаанд нь бодитой нөлөөлж болохуйц нөхцөл байгаа эсэх тухай

3.6.1. Үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл нь хүчин төгөлдөр эсэх, тэдгээрийн хугацаа дуусах, цуцлагдах, аливаа үүргийн гүйцэтгэлийг хангуулах үүрэг хүлээсэн зэргээр үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагаанд нь бодитой нөлөөлж болохуйц нөхцөл байгаа эсэх

Үнэт цаас гаргагч нь Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 8.2 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэг, Банкны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1, 6.2 дахь хэсэгт зааснаар Монголбанк, СЗХ-ноос олгосон дараах тусгай зөвшөөрлийн үндсэн дээр банк, санхүүгийн үйл ажиллагааг хугацаагүйгээр эрхэлж байна. Үүнд:

Хүснэгт №7. Банкны тусгай зөвшөөрлийн үндсэн дээр эрхэлж буй үйл ажиллагааны мэдээлэл

№	Тусгай зөвшөөрлийн үндсэн дээр эрхлэх үйл ажиллагааны нэр	Тусгай зөвшөөрөл олгосон шийдвэр/тогтоолын огноо, дугаар	Гэрчилгээний дугаар	Хугацаа
1	Мөнгөн хадгаламж	Монголбанкны 1991 оны 12 дугаар сарын 05-ны өдрийн 06 тоот зөвшөөрлийн гэрчилгээ	02	Хугацаагүй
2	Зээл			
3	Төлбөр, тооцооны үйлчилгээ			
4	Гадаад валют худалдах, худалдан авах, хадгалах, хадгалуулах			
5	Үнэт зүйл хадгалах			
6	Гадаад төлбөр тооцоо хийх	Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2009 оны 05 дугаар сарын 09-ний өдрийн 264 дүгээр тушаал	02	
7	Үнэт метал, эрдэнийн чулуу худалдах, худалдан авах, хадгалах, хадгалуулах	Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2014.11.25-ны өдрийн А187 дугаар тушаал	02	
8	Өөрийн нэрийн өмнөөс гуравдагч этгээдэд баталгаа, батлан даалт гаргах	Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2007 оны 12 дугаар	02	

2023 5 29

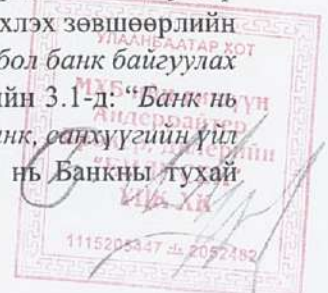

		сарын 06-ны өдрийн 575 дугаар тушаал	
9	Үнэт цаас гаргах, худалдах, худалдан авах	Монголбанкны 1991 оны 12 дугаар сарын 05-ны өдрийн 06 тоот зөвшөөрлийн гэрчилгээ	02
10.	Санхүүгийн түрээсийн үйл ажиллагаа	Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2010 оны 05 дугаар сарын 04-ний өдрийн 269 дүгээр тушаал	02
11	Зээл болон санхүүгийн бусад хэрэгслийг худалдах, худалдан авах	Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2010 оны 11 дүгээр сарын 30-ны өдрийн 684 дүгээр тушаал	02
12	Даатгалын зуучлагчийн үйл ажиллагаа	СЗХ-ны 2012 оны 08 дугаар сарын 08-ны өдрийн № 234 дугаар тогтоол	T3 210/16
13	Үнэт цаасны тухайлсан бүртгэлийн үйл ажиллагаа эрхлэх үйл хавсран	СЗХ-ны 2017 оны 12 дугаар сарын 15-ны өдрийн № 237 дугаар тогтоол	321/03
14	Кастодианы үйл ажиллагаа	СЗХ-ны 2015 оны 06 дугаар сарын 24-ны өдрийн №284 дугаар тогтоол	321/03
15	Банк бус санхүүгийн факторингийн үйлчилгээ	СЗХ-ны 2023 оны 01 дүгээр сарын 25-ны өдрийн №34 дүгээр тогтоол	—

2023 5 20

Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 2.2 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсэгт: “Энэ зүйлийн 2-т зааснаас бусад зөвшөөрлийг хуульд заасан тохиолдолд хугацаагүй олгож болно.”, Банкны тухай хуулийн 23 дугаар зүйлийн 23.6 дахь хэсэгт: “Банк байгуулах, энэ хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан банкны эрхлэх үйл ажиллагааны зөвшөөрлийг хугацаагүй олгоно”, Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2019 оны 03 дугаар сарын 22-ны өдрийн А-82 дугаар тушаалын хоёрдугаар хавсралтаар батлагдсан “Банкны үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийн журам”-ын 1.3 дахь хэсэгт: “Монголбанкны шийдвэрт өөрөөр заагаагүй бол банк байгуулах тусгай зөвшөөрлийг хугацаагүй олгоно...”, Үнэт цаас гаргагчийн дүрмийн 3.1-д: “Банк нь Монголбанк болон СЗХ-ноос олгосон тусгай зөвшөөрлийн дагуу дараах банк, санхүүгийн үйл ажиллагааг эрхэлнэ.” хэмээн тус тус заасны дагуу Үнэт цаас гаргагч нь Банкны тухай

хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1 болон 6.2 дахь хэсэгт заасан үйл ажиллагааг хугацаагүй эрхэлж байна.

Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 1.5 дугаар зүйлийн 19 дахь хэсэгт: “Хуульд зааснаас бусад тохиолдолд энэ зүйлийн 18-д зааснаас бусад зөвшөөрлийг худалдах, бэлэглэх, барьцаалах болон бусад хэлбэрээр шилжүүлэхийг хориглоно.” хэмээн заасан бөгөөд Банкны тухай хуулийн 6.1, 6.2 дахь хэсэгт тусгагдсан банк, санхүүгийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг бусдад шилжүүлэх, барьцаалах боломжгүй байна. Энэхүү Дүгнэлт үйлдэх өдрийн байдлаар Үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагаатай холбоотой аливаа тусгай зөвшөөрөл нь бусдад шилжээгүй, барьцаалагдаагүй Үнэт цаас гаргагч өөрөө эзэмшиж, ашиглаж байна.

Монголбанкнаас 2023 оны 05 дугаар сарын 23-ны өдөр ирүүлсэн Б-10/424 тоот хариу хүргүүлэх тухай албан бичгээс үзвэл Банк нь Банкны тухай хуулийн 6.1 дэх хэсэгт заасан үйл ажиллагааг Монголбанкны тусгай зөвшөөрөлтэйгөөр эрхэлдэг бөгөөд эдгээр тусгай зөвшөөрлүүд нь хүчин төгөлдөр бөгөөд цуцлах, хүчингүй болгох аливаа нөхцөл байдал үүсээгүй болохыг тодорхойлсон байна.

Мөн СЗХ-ны 2023 оны 05 дугаар сарын 16-ний өдрийн мэдээлэл хүргүүлэх тухай 9/2027 тоот албан бичигт дурдсанаар Үнэт цаас гаргагчид СЗХ-ны 2015 оны 284 дүгээр тогтоолоор кастодианы үйл ажиллагаа эрхлэх, 2012 оны 234 дүгээр тогтоолоор даатгалын зуучлагчийн үйл ажиллагаа эрхлэх, СЗХ-ны 2017 оны 237 дугаар тогтоолоор үнэт цаасны тухайлсан бүртгэлийн үйл ажиллагаа хавсран эрхлэх, СЗХ-ны 2023 оны 34 дүгээр тогтоолоор банк бус санхүүгийн факторингийн үйлчилгээний тусгай зөвшөөрлийг тус тус олгосон байна. Түүнчлэн, СЗХ-ноос Үнэт цаас гаргагч нь холбогдох дүрэм, журмыг зөрчсөн талаарх мэдээлэл бүртгэгдээгүй бөгөөд аливаа албадлагын хариуцлага хүлээлгэж байгаагүй болохыг тус тус тодорхойлсон байна.

Нэгтгэн дүгнэвэл, Үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагаа эрхлэх дээрх тусгай зөвшөөрлүүд нь Дүгнэлт гарах өдрийн байдлаар хүчин төгөлдөр бөгөөд тэдгээрийг цуцлах үндэслэл бүрдээгүйн дээр бусад этгээдэд шилжээгүй, барьцаалагдаагүй байна.

3.6.2. Үнэт цаас гаргагчийн лиценз, зохиогчийн эрх, патент, бараа, үйлчилгээний тэмдэг эзэмших эрх нь хүчин төгөлдөр эсэх, тэдгээрийн хугацаа дүүсах, цуцлагдах, аливаа үүргийн гүйцэтгэлийг хангуулах үүрэг хүлээсэн зэргээр үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагаанд нь бодитой нөлөөлж болохуйц нөхцөл бүй эсэх

Оюуны өмчийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3 дахь хэсэгт: “Зохиогч сайн дурын үндсэн дээр өөрийн бүтээлийн мэдээллийг оюуны өмчийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын зохиогчийн эрх болон түүнд хамаарах эрхийн мэдээллийн нэгдсэн санд бүртгүүлж болно.”, мөн хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.3 дахь хэсэгт: “Оюуны өмчийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага зохих журмын дагуу энэ хуулийн 7.1.1, 7.1.2, 7.1.3 дахь хэсэгт заасан зүйлийг бүртгэж патент, 7.1.4, 7.1.5 дахь хэсэгт заасан зүйлийг бүртгэж гэрчилгээ тус тус олгоно.” хэмээн тус тус заасны дагуу Хуулийн фирмийн

зүгээс Үнэт цаас гаргагчийн нэр дээр бүртгэгдэж, эрхийн хамгаалалт хийгдсэн зохиогчийн эрхэд хамаарах бүтээл, шинэ бүтээл, ашигтай загвар, бүтээгдэхүүний загварын патент, барааны тэмдгийн гэрчилгээ бий эсэх, байгаа бол тэдгээр патент, гэрчилгээ нь хүчин төгөлдөр эсэх, аливаа үүргийн гүйцэтгэлийг хангуулахаар үүрэг хүлээсэн эсэхийг нягталсан болно.

Оюуны өмчийн газрын даргын 2021 оны 1 дүгээр сарын 27-ны өдрийн А/07 дугаартай тушаалын хавсралтаар батлагдсан “Оюуны өмчийн бүртгэлийн мэдээллийн нэгдсэн санг цахим хэлбэрт оруулах, мэдээллийн санг үүсгэх, ашиглах, түүний байнгын тасралтгүй үйл ажиллагаа, хадгалалт, хамгаалалт, нууцлалын найдвартай байдлыг хангах журам”-ын 3 дугаар зүйлийн 3.1 дэх хэсэгт: “Оюуны өмчийн цахим мэдээллийн нэгдсэн сан (цаашид “цахим мэдээллийн сан” гэх) нь Оюуны өмчийн газарт мэдүүлсэн болон бүртгүүлсэн Аж үйлдвэрийн өмчийн цахим мэдээллийн сан, Зохиогчийн эрхийн цахим мэдээллийн сан, Хяналтын цахим мэдээллийн сан, Тусгай зөвшөөрөл, хамтран ажиллах этгээдийн цахим мэдээллийн сангуудаас бүрдэнэ.” хэмээн заасан байна.

Мөн тус журмын 3 дугаар зүйлийн 3.2 дахь хэсэгт: “Оюуны өмчийн газар нь цахим мэдээллийн нэгдсэн санд мэдээлэл бүртгэх, хөтлөх, шинэчлэх, мэдээллийн нэгдсэн сангаас оюуны өмчийн холбогдох хууль, журамд нийцүүлэн мэдээллийг түгээх, цахимаар хэвлэн нийтлэх үйл ажиллагааг зохион байгуулна.” хэмээн заасны дагуу (i) Аж үйлдвэрийн өмчийн мэдээллийн <https://publish.ipom.mn> цахим сан, (ii) Зохиогчийн эрхийн цахим мэдээллийн <http://copyright.ipom.mn> цахим сангаас Үнэт цаас гаргагчийн нэр дээр бүртгэгдсэн, эрхийн хамгаалалт хийгдсэн оюуны өмчийн эрхийн талаар бидний зүгээс хийсэн судалгаа болон Монгол Улсын Оюуны өмчийн газрын 2023 оны 05 дугаар сарын 09-ний өдрийн № 3/328 тоот хариу хүргүүлэх тухай албан бичигт тусгагдсанаар Үнэт цаас гаргагчийн нэр дээр зохиогчийн эрхэд хамаарах “харилцагчид үйлчилгээ үзүүлэх стандарт, гарын авлага” 1 бүтээл, 41 барааны тэмдэг тус тус бүртгэгдэж, эрхийн хамгаалалт хийгдсэн бөгөөд Үнэт цаас гаргагчийн нэр дээр шинэ бүтээл, ашигтай загварын аливаа патент бүртгэгдээгүй болохыг тодорхойлсон байна.

Үнэт цаас гаргагчийн барааны тэмдгийн хүчинтэй байх хугацаа дуусаагүй, барааны тэмдэг эзэмшигч хуулийн этгээд татан буугдаагүй, эрх нь бусад этгээдэд шилжээгүй, барааны тэмдэг эзэмшигч барааны тэмдгийг хүчингүй болгуулах хүсэлт гаргаагүй байх тул үнэт цаас гаргагчийн нэр дээр бүртгэлтэй барааны тэмдэг эзэмшигчийн эрх Барааны тэмдэг газар зүйн заалтын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлд заасны дагуу дуусгавар болоогүй, хүчин төгөлдөр байна.

Энэхүү Дүгнэлт гарах өдрийн байдлаар эдгээр оюуны өмчийн эрхүүд нь хүчин төгөлдөр бөгөөд дуусгавар болоогүй байна.

Монголын үндэсний худалдаа аж үйлдвэрийн танхимын дэргэдэх Монголын олон улсын арбитраын 2023 оны 05 дугаар сарын 9-ны өдрийн № 4/705 тоот лавлагаа, Улаанбаатар хотын Худалдааны танхимын дэргэдэх Үндэсний ба олон улсын арилжааны арбитраын 2023 оны 05 дугаар сарын 10-ны өдрийн № А-23/43 тоот лавлагаа, Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн дэргэдэх Шүүхийн тусгай архивын 2023 оны 05 дугаар сарын 5-ны өдрийн 1/1396 тоот

2023 5 29

лавлагаа, Нийслэл дэх Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхийн 2023 оны 05 дугаар сарын 9-ны өдрийн № 940 тоот лавлагаа зэргээс үзвэл Үнэт цаас гаргагчийн дээрх оюуны өмчийн эрхтэй холбоотой аливаа маргаан алга байна.

Хөдлөх эд хөрөнгө болон эдийн бус хөрөнгийн барьцааны тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1 дэх хэсэгт: “Иргэний гүйлгээнээс хасагдаагүй бусдын өмчлөлд шилжүүлж болох бодитой байгаа, эсхүл ирээдүйд бий болох хөдлөх эд хөрөнгө, бүх төрлийн хувьцаа, үнэт цаас, шаардах эрх, шинжлэх ухаан, утга зохиол, урлагийн бүх төрлийн бүтээл, шинэ бүтээл, бүтээгдэхүүний загвар, барааны тэмдэг, ашигтай загвар болон бусад хөдлөх эд хөрөнгө, эдийн бус хөрөнгө нь барьцааны зүйл байж болно.” хэмээн заасны дагуу Үнэт цаас гаргагчийн оюуны өмчийн эрх (барааны тэмдэг, зохиогчийн эрх) нь аливаа үүргийн гүйцэтгэлийг хангуулах үүрэг хүлээсэн эсэхийг тодруулсан болно. Энэ хүрээнд Хөдлөх эд хөрөнгө болон эдийн бус хөрөнгийн барьцааны тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.1 дэх хэсэгт: “Цахим мэдээллийн санд бүртгэгдсэн барьцааны мэдэгдэл нийтэд нээлттэй болсон үеэс хүчин төгөлдөр болно” хэмээн заасны дагуу хөдлөх эд хөрөнгө болон эдийн бус хөрөнгийн барьцааны мэдэгдлийг бүртгэх мэдээллийн www.mpr.gov.mn цахим сангийн бүртгэлд хийсэн судалгаагаар энэхүү Дүгнэлтийг гаргасан өдрийн байдлаар Үнэт цаас гаргагчийн нэр дээр бүртгэлтэй оюуны өмчийн эрхүүдэд үүрэг ногдуулсан аливаа барьцааны мэдэгдэл бүртгэгдээгүй байна.

Иймд Үнэт цаас гаргагчийн лиценз, зохиогчийн эрх, бараа, үйлчилгээний тэмдэг эзэмших эрх нь хүчин төгөлдөр, тэдгээрийн хугацаа дуусах, цуцлагдах, аливаа үүргийн гүйцэтгэлийг хангуулах үүрэг хүлээсэн зэрэг үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагаанд нь бодитой нөлөөлж болохуйц нөхцөл байдал үүсээгүй байна.

3.6.3. Үнэт цаас гаргагчийн газар эзэмших эрх нь хүчин төгөлдөр эсэх, тэдгээрийн хугацаа дуусах, цуцлагдах, аливаа үүргийн гүйцэтгэлийг хангуулах үүрэг хүлээсэн зэргээр үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагаанд нь бодитой нөлөөлж болохуйц нөхцөл буй эсэх

Үнэт цаас гаргагчаас ирүүлсэн мэдээлэл болон аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн газрын албадаас ирүүлсэн лавлагаа, тодорхойлолт зэргээс үзвэл, Үнэт цаас гаргагч нь Хавсралт №2-д тусгагдсан газар эзэмших, ашиглах эрхийг эзэмшиж байна.

Үнэт цаас гаргагчийн эзэмшиж, ашиглаж буй Хавсралт №2-д тусгагдсан газрын эрхүүд нь Эд хөрөнгийн эрхийн улсын бүртгэлийн тухай хуулийн 28.1 дэх хэсэгт заасны дагуу холбогдох төрийн байгууллагад бүртгэгдсэн бөгөөд газар эзэмших, ашиглах гэрээнд заасан газрын төлбөрийг хуульд заасан хугацаанд төлсөн, төлбөрийн үлдэгдэлгүй болох нь аймаг, нийслэлийн газрын албаны газрын төлбөрийн тооцоо нийлсэн актаар тогтоогдож байна.

Мөн Газрын тухай хуулийн 39, 44 дүгээр зүйлд заасны дагуу газар эзэмших, ашиглах эрх нь дуусгавар болоогүй, газрын эрх нь хүчин төгөлдөр, хуульд заасан шаардлагатай баримт бичгийн бүрдлийг хангасан байна.

2023 5 29

Газрын тухай хуулийн 35.1.7 дахь хэсэгт заасны дагуу газар эзэмшигч нь газар эзэмших эрхээ Газрын тухай хуульд заасны дагуу барьцаалж болох ба энэ тохиолдолд Газрын тухай хуулийн 35.3.6-д заасны дагуу эд хөрөнгийн эрхийн улсын бүртгэлд бүртгүүлэх шаардлагатай байдаг. Улсын бүртгэлийн ерөнхий газрын улсын бүртгэлийн мэдээллийн нэгдсэн сангийн эд хөрөнгийн эрхийн улсын бүртгэлийн лавлагаа, тодорхойлолтоос үзвэл Банкны эзэмшиж буй газар эзэмших эрхэд үүрэг ногдуулсан аливаа хэлцэл бүртгэгдээгүй байна.

2023.06.20

3.7. Үнэт цаас гаргагчийн үнэт цаас, үл хөдлөх болон бусад эд хөрөнгө өмчлөх эрх нь хүчин төгөлдөр эсэх, аливаа үүргийн гүйцэтгэлийг хангуулах үүрэг хүлээсэн эсэх тухай

3.7.1. Үнэт цаас гаргагчийн үнэт цаас нь хүчин төгөлдөр эсэх, аливаа үүргийн гүйцэтгэлийг хангуулах үүрэг үүссэн эсэх

(i) Хувьцаа

“Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн төв” ХХК-ийн 2023 оны 05 дугаар сарын 10-ны өдрийн 01/973 тоот тодорхойлолтоос үзвэл Үнэт цаас гаргагч нь “МИК Холдинг” ХК-ийн 210,621 ширхэг энгийн хувьцааг буюу “МИК Холдинг” ХК-ийн 1.02 хувийг, “Монголын хөрөнгийн бирж” ТӨХК-ийн 2,880,109 ширхэг энгийн хувьцааг буюу “Монголын хөрөнгийн бирж” ТӨХК-ийн 0.82 хувийг тус тус эзэмшиж байна. Банкны тухай хуулийн 17.4-т заасны дагуу арилжааны банк нь нэг компанийн гаргасан хувьцааны 10 хувиас дээшгүй үнэт цаасыг худалдан авах боломжгүй байх хуулийн хязгаарлалтад нийцэж байна.

(ii) Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаас

Үнэт цаас гаргагчаас ирүүлсэн мэдээллээс үзвэл, Үнэт цаас гаргагч нь дүгнэлт гаргах өдрийн байдлаар “МИК Холдинг” ХК-ийн охин компани болох “Монголын Ипотекийн Корпораци ОССК” ХХК-ийн үүсгэн байгуулсан хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаас гаргах үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл бүхий тусгай зориулалтын компаниудын гаргасан ипотекийн зээлээр баталгаажсан энгийн болон давуу эрхийн дараах үнэт цаасыг эзэмшиж байна. Үүнд:

Хүснэгт №8. Банкны эзэмшиж буй үнэт цаасны мэдээлэл

№	Үнэт цаас гаргагч	Үнэт цаасны нэр	Багц
1	“Мик Актив Нэг ТЗК” ХХК	8008-МИК1-Э-20.0-10.5%	148,400
2	“Мик Актив Хоёр ТЗК” ХХК	8010-МИК2-Э-20.0-10.5%	51,164
3	“Мик Актив Гурав ТЗК” ХХК	8012-МИК3-Э-20.0-10.5%	25,588
4	“Мик Актив Дөрөв ТЗК” ХХК	8014-МИК4-Э-20.0-10.5%	81,956
5	“Мик Актив Тав ТЗК” ХХК	8016-МИК5-Э-20.0-10.5%	54,526
6	“Мик Актив Зургаа ТЗК” ХХК	8018-МИК6-Э-20.0-10.5%	61,629
7	“Мик Актив Долоо ТЗК” ХХК	8020-МИК7-Э-20.0-10.5%	77,491
8	“Мик Актив Найм ТЗК” ХХК	8022-МИК8-Э-20.0-10.5%	57,682
9	“Мик Актив Ес ТЗК” ХХК	8024-МИК9-Э-20.0-10.5%	23,846
10	“Мик Актив Арав ТЗК” ХХК	8026-МИК10-Э-20.0-10.5%	20,810
11	“Мик Актив Арван нэг ТЗК” ХХК	8028-МИК11-Э-20.0-10.5%	15,232
12	“Мик Актив Арван хоёр ТЗК ХХК	8030-МИК12-Э-30.0-10.5%	62,096

СЭХ
2023.06.13 өдөр
БҮРТГЭВ
N 1

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
00000217
2023-06-09
БҮРТГЭВ-02

13	“Мик Актив Арван гурав ТЗК” ХХК	8032-МИК13-Э-30.0-10.5%	46,474
14	“Мик Актив Арван дөрөв ТЗК” ХХК	8034-МИК14-Э-30.0-10.5%	40,288
15	“Мик Актив Арван тав ТЗК” ХХК	8036-МИК15-Э-30.0-10.5%	36,560
16	“Мик Актив Арван зургаа ТЗК” ХХК	8038-МИК16-Э-30.0-10.5%	30,404
17	“Мик Актив Арван долоо ТЗК” ХХК	8040-МИК17-Э-30.0-10.5%	34,975
18	“Мик Актив Арван найм ТЗК” ХХК	8042-МИК18-Э-30.0-10.5%	30,364
19	“Мик Актив Арван ес ТЗК” ХХК	8044-МИК19-Э-30.0-10.5%	16,200
20	“Мик Актив Хорь ТЗК” ХХК	8046-МИК20-Э-30.0-10.5%	13,262
21	“Мик Актив Хорин нэг ТЗК” ХХК	8048-МИК21-Э-30.0-10.5%	15,062
22	“Мик Актив Хорин хоёр ТЗК” ХХК	8050-МИК22-Э-30.0-10.5%	22,842
	“Мик Актив Хорин хоёр ТЗК” ХХК	8053-МИК22-Д-III-30.0-13.0%	20,767
23	“Мик Актив Хорин гурав ТЗК” ХХК	8054-МИК23-Э-30.0-10.5%	18,876
	“Мик Актив Хорин гурав ТЗК” ХХК	8057-МИК23-Д-III-30.0-13.0%	21,239
24	“Мик Актив Хорин дөрөв ТЗК” ХХК	8058-МИК24-Э-30.0-10.5%	24,955
	“Мик Актив Хорин дөрөв ТЗК” ХХК	8061-МИК24-Д-III-30.0-13.0%	30,149
25	“Мик Актив Хорин тав ТЗК” ХХК	8063-МИК25-Э-30.0-10.5%	30,620
	“Мик Актив Хорин тав ТЗК” ХХК	8066-МИК25-Д-III-30.0-13.0%	37,833
26	“Мик Актив Хорин зургаа ТЗК” ХХК	8072-МИК26-Э-30.0-10.5%	31,378
	“Мик Актив Хорин зургаа ТЗК” ХХК	8074-МИК26-Д-II-30.0-9.0%	123,681
27	“Мик Актив Хорин долоо ТЗК” ХХК	8075-МИК27-Э-30.0-10.5%	11,973
	“Мик Актив Хорин долоо ТЗК” ХХК	8078-МИК27-Д-III-30.0-13.0%	13,473
28	“Мик Актив Хорин ес ТЗК” ХХК	8086-МИК29-Д-II-30.0-9.0%	369,903

2023 5 29

УЛААНБААТАР ПОТ
МХБ-ийн гишүүн
Андеррайтер
БРИСД, дийлэнх
“БИДИСЕК”
ҮЦБ/ХК
1115205447 ± 2052482

МОНГОЛ УЛС
УРХИООО9
ХААН БАНК ХХК

29	“Мик Актив Хорин ес ТЗК” ХХК	8084-МИК29-Э-30.0-9.0%	126,037
30	“Мик Актив Гуч ТЗК” ХХК	8094-МИК30-Д-III-30.0-13.0%	58,069
31	“Мик Актив Гуч ТЗК” ХХК	8091-МИК30-Э-30.0-10.5%	43,956
32	“Мик Актив Гучин нэг ТЗК” ХХК	8097-МИК31-Д-II-30.0-9.0%	14,392
33	“Мик Актив Гучин нэг ТЗК” ХХК	8095-МИК31-Э-30.0-10.5%	3,685

Мөн Үнэт цаас гаргагч нь “Үнэт Цаас Санхүүжилтийн Корпораци” ХХК-ийн үүсгэн байгуулсан хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаас гаргах үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл бүхий тусгай зориулалтын компаниудын гаргасан хэвийн зээлээр баталгаажсан давуу эрхийн болон энгийн үнэт цаас, мөн Монгол Улсын Засгийн газраас гаргасан дараах бонд эзэмшиж байна. Үүнд

Хүснэгт №9. Банкны эзэмшиж буй үнэт цаасны мэдээлэл

№	Үнэт цаас гаргагч	Үнэт цаасны нэр	Багц
1	“ҮЦСК актив хоёр ТЗК” ХХК	8082-ҮЦСК2-Э-3.0-9.5%	191,897
		8082-ҮЦСК2-Д-3.0-9.5%	128,945
2	“ҮЦСК актив дөрөв ТЗК” ХХК	8090-ҮЦСК4-Д-8.0-9.5%	184,004
		8089ҮЦСК4-Э-8.0-9.5%	65,304
3	“ҮЦСК актив гурав ТЗК” ХХК	8088-ҮЦСК3-Д-15.0-9.0%	188,693
		8087-ҮЦСК3-Э-15.0-9.0%	82,919
4	Засгийн газар	9062-ЗГЭБ-3640-333	5,000
		9070-ЗГЭБ-3612-341	3,833
		9082-ЗГЭБ-3654-353	5,000
		9093-ЗГЭБ-3612-364	2,000

Үнэт цаас гаргагчийн эзэмшиж буй дээр дурдсан үнэт цаас нь хүчин төгөлдөр бөгөөд СЗХ-ны 2018 оны 382 дугаар тогтоолын хавсралтаар батлагдсан Үнэт цаас барьцаалах тухай журмын 2.1 дэх хэсэгт: “Барьцаалагч нь барьцаалуулагчтай байгуулсан гэрээний үндсэн дээр барьцааны мэдэгдлийг хөдлөх эд хөрөнгө болон эдийн бус хөрөнгийн барьцааны мэдэгдлийг бүртгэх цахим мэдээллийн сан /цаашид “цахим мэдээллийн сан” гэх/-нд бүртгүүлж, баталгаажуулсны үндсэн дээр Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн байгууллагад үнэт цаасаа тусгаарлуулна.”, мөн журмын 2.2 дахь хэсэгт: “Барьцааны мэдэгдэл нь цахим мэдээллийн санд бүртгэгдэж, баталгаажсанаар хүчин төгөлдөр болно!”

2023.5.29

хэмээн тус тус заасны дагуу хөдлөх эд хөрөнгө болон эдийн бус хөрөнгийн барьцааны мэдэгдлийг бүртгэх цахим мэдээллийн сангийн бүртгэл (www.mpr.gov.mn)-д хийсэн судалгаанаас үзвэл 2023 оны 05 дугаар сарын 24-ны өдрийн байдлаар Үнэт цаас гаргагчийн нэр дээр бүртгэлтэй дээрх үнэт цаасанд үүрэг ногдуулсан аливаа барьцааны мэдэгдэл бүртгэгдээгүй байна.

3.7.2. Үнэт цаас гаргагчийн газрын эрх, үл хөдлөх болон хөдлөх эд хөрөнгө нь хүчин төгөлдөр эсэх, аливаа үүргийн гүйцэтгэлийг хангуулах үүрэг үүссэн эсэх

(i) Үл хөдлөх хөрөнгө

Үнэт цаас гаргагчийн өмчлөлд энэхүү Дүгнэлтийн Хавсралт №3-д жагсаасан нийт 405 (дөрвөн зуун тав) үл хөдлөх эд хөрөнгө бүртгэлтэй байх ба эдгээр үл хөдлөх эд хөрөнгө нь аливаа үүргийн гүйцэтгэлийг хангуулахаар барьцаалагдаагүй байна.

Үнэт цаас гаргагч нь Иргэний хуулийн 110.1 дэх хэсэг, 182 дугаар зүйлийн 182.1 дэх хэсэг, Эд хөрөнгийн эрхийн улсын бүртгэлийн тухай хуулийн 5.1 дэх хэсгүүдэд тус тус заасны дагуу дээрх үл хөдлөх хөрөнгүүдийг холбогдох улсын бүртгэлийн албанд бүртгүүлсэн байх тул тэдгээрийн өмчлөх эрх нь хуульд заасны дагуу үүссэн бөгөөд хүчин төгөлдөр ба Улсын бүртгэлийн ерөнхий газрын улсын бүртгэлийн мэдээллийн нэгдсэн сангийн эд хөрөнгийн эрхийн улсын бүртгэлийн лавлагаа, тодорхойлолтоос үзвэл аливаа үүргийн гүйцэтгэлийг хангуулахаар уг эд хөрөнгүүдийг барьцаалсан тухай бүртгэл байхгүй байна.

(ii) Авто тээврийн хэрэгсэл болон бусад хөдлөх хөрөнгө

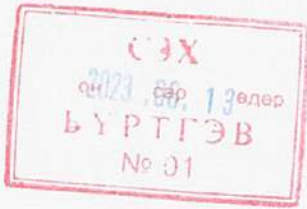
Үнэт цаас гаргагчаас ирүүлсэн мэдээлэл болон “Авто тээврийн үндэсний төв”-ийн 2023 оны 05 дугаар сарын 25-ны өдрийн лавлагаануудаас үзвэл Үнэт цаас гаргагчийн нэр дээр Хавсралт №4-д зааснаар 147 (нэг зуун дөчин долоо) ширхэг авто тээврийн хэрэгсэл бүртгэлтэй байх ба тэдгээр нь аливаа үүргийн гүйцэтгэлийг хангуулахаар барьцаалагдаагүй байна.

Үнэт цаас гаргагчийн мэдээлж байгаагаар дээрх 147 авто тээврийн хэрэгсэл нь Банкны өөрийн хөрөнгө бөгөөд үүнд фидуцийн гэрээний дагуу Банк нь зээлийн үүргийн гүйцэтгэлийг хангах зорилгоор түр өмчилж буй автомашинууд ороогүй болно.

Үнэт цаас гаргагчаас бидэнд ирүүлсэн мэдээллээс үзвэл Банк нь нийт 158,445,254,000 (нэг зуун тавин найман тэрбум дөрвөн зуун дөчин таван сая хоёр зуун тавин дөрвөн мянга) төгрөгийн үнэ бүхий хөдлөх хөрөнгө (авто тээврийн хэрэгслийг оролцуулаад) бүртгэлтэй байх бөгөөд хөдлөх эд хөрөнгө болон эдийн бус хөрөнгийн барьцааны мэдэгдлийг бүртгэх цахим мэдээллийн сангийн бүртгэл (www.mpr.gov.mn)-д хийсэн судалгаанаас үзвэл Дүгнэлт гарах өдрийн байдлаар Үнэт цаас гаргагчийн нэр дээр бүртгэлтэй дээрх хөдлөх хөрөнгөнд үүрэг ногдуулсан аливаа барьцааны мэдэгдэл бүртгэгдээгүй байна.

2023.5.24

3.8. Үнэт цаасыг бүртгүүлэх танилцуулгад тусгагдсан хууль зүйн мэдээлэл нь хүчин төгөлдөр баримтаар нотлогдож байгаа эсэх тухай

Хуулийн фирм нь Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн 10.6 дахь хэсэгт заасан үнэт цаасны танилцуулгад тусгасан мэдээллийн үнэн зөв, хүчин төгөлдөр эсэх тухай дүгнэлтийг СЗХ-ны Үнэт цаасны бүртгэлийн журмын 11.14.8 дахь хэсэгт заасныг үндэслэн танилцуулгад тусгагдсан хууль зүйн мэдээлэл нь хүчин төгөлдөр баримтаар нотлогдож байгаа эсэхийг тулган шалгах замаар хийсэн болно.

Хуулийн фирм нь хууль, журамд заасан Үнэт цаасны танилцуулгад тавигдах шаардлагын хүрээнд түүнд тусгагдсан хууль зүйн мэдээллийг олон нийтэд ил болсон мэдээ баримт, төрийн болон эрх бүхий бусад байгууллагуудаас гаргаж өгсөн тодорхойлолт, лавлагаа, Үнэт цаас гаргагч болон үнэт цаас гаргах ажиллагаанд оролцсон байгууллагуудаас амаар болон бичгээр гаргаж өгсөн мэдээлэлтэй харьцуулан судалсны үндсэнд дүгнэсэн.

Хуулийн фирм нь “БиДиСекҮЦК” ХК-иас эцсийн хувилбар гэж мэдэгдэн 2023 оны 5 дугаар сарын 26-ны өдөр Хуулийн фирмд ирүүлсэн Үнэт цаасны танилцуулгыг дүгнэсэн бөгөөд хэрэв бидний хянасан тус үнэт цаасны танилцуулгад засвар, нэмэлт, өөрчлөлт оруулж СЗХ, МХБ-д хүргүүлсэн тохиолдолд түүнтэй холбоотой үүсэх аливаа хариуцлагыг Хуулийн фирм хүлээхгүй болно.

Ийнхүү дүгнэхэд хууль зүйн ач холбогдол бүхий мэдээллээс бусад Үнэт цаасны танилцуулгад тусгагдсан Үнэт цаас гаргагч болон бусад этгээдийн танилцуулга, үйл ажиллагаа, түүхэн замнал, алсын хараа, эрхэм зорилго, үнэт зүйлс, санхүүгийн болон статистик тооцоолол, тоо баримт, бизнес төлөвлөгөө, өгөөжийн төсөөлөл, зах зээл, эдийн засгийн төлөв байдал, өнөөгийн болон ирээдүйн төлөв, бүтээгдэхүүн үйлчилгээ, урьдчилсан таамаглалууд, бизнесийн үйл ажиллагаа, Үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагаанд учирч болох эрсдэл, эрсдэлийн удирдлагын төлөвлөгөө, аудитын дүгнэлт, санхүүгийн шинжилгээ, бизнесийн үнэлгээ, тооцоолол, тайлан, төсөөлөл, татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийн хөрөнгийн зарцуулалт, үнэт цаас гаргагчийн холбоотой этгээдийн мэдээлэл, эрх бүхий албан тушаалтны эзэмшиж буй хувьцааны тоо, Банкны сүүлийн 5 жилийн байдлаарх зохистой засаглалын үнэлгээний товч мэдээлэл, ногоон үйл ажиллагаа, ногоон бондын зах зээлийн орчин, байгаль, орчин, эдийн засагт үзүүлэх нөлөө, чиг хандлага, хэрэгцээ, шаардлага, төрийн эрх бүхий байгууллагын бодлого, Үнэт цаас гаргагчийн зээлжих зэрэглэл, бонд гаргах үндэслэл, хүү тогтоосон үндэслэл, мэргэжлийн баталгаажуулалтын байгууллагын танилцуулга, түүнтэй байгуулсан гэрээ, хараат бус байгууллагуудын хийсэн дүн шинжилгээ, тэдгээрийн баталгаа, мэдэгдэл, тодорхойлох захидалд тусгагдсан мэдээлэл зэрэг хуульчийн мэргэжлийн үйл ажиллагаанаас бусад мэргэжлийн ур чадварын үндсэн дээр боловсруулсан мэдээлэлд Хуулийн фирмийн зүгээс дүн шинжилгээ хийгээгүй болохыг дурдаж байна.

2023.06.29

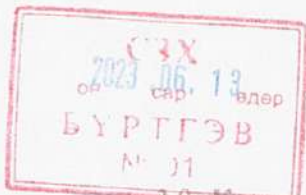
Иймд Хуулийн фирм нь дээр заасан үндэслэл, хязгаарлалтын хүрээнд Үнэт цаасны танилцуулгад тусгагдсан хууль зүйн мэдээллийг дүгнэхэд:

Үнэт цаасны танилцуулга нь Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн 10.5, СЗХ-ны Өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журмын 3.4, 3.5 болон Биржийн бүртгэлийн журмын 4 дүгээр зүйлд заасан шаардлагыг тус тус хангасан байх шаардлагатай байдаг. Үнэт цаас гаргагчийн Үнэт цаасны танилцуулга нь нийт үндсэн 3 бүлгээс бүрдэх бөгөөд үнэт цаасны танилцуулгад заавал тусгах суурь мэдээллийг бүрэн багтаасан байх ба дараах хууль зүйн мэдээллүүд нь Үнэт цаас гаргагчийн үүсгэн байгуулах баримт бичиг, дүрэм журам мөн холбогдох хууль тогтоомж, оролцогч этгээдүүд болон төрийн эрх бүхий байгууллагын тодруулга, лавлагаа зэрэг хүчин төгөлдөр баримтаар нотлогдож байна. Үүнд:

- Үнэт цаас гаргах тухай шийдвэр;
- Санал болгож буй үнэт цаасны хураангуй;
- Үнэт цаас гаргагчийн хуулийн этгээдийн улсын бүртгэл;
- Үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл;
- Үнэт цаас гаргагчийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгө;
- Үнэт цаас гаргагчийн хувьцаа эзэмшлийн бүтэц;
- Банкны хувьцаа эзэмшигч, төлөөлөн удирдах зөвлөлийн бүрэн эрх;
- Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дэргэдэх хороод;
- Удирдлагын багын бүрэлдэхүүн;
- Үнэт цаас гаргагчийн байгуулсан гэрээ, хэлцлүүд;
- Үнэт цаас гаргах тухай эрх бүхий этгээдийн шийдвэр;
- Нийтэд санал болгох үнэт цаасны төрөл тоо, хэлбэр, нэрлэсэн үнэ, хугацаа, үндсэн төлбөр, хүү төлөх нөхцөл;
- Нийтэд санал болгох, арилжих арга, нөхцөл;
- Ногоон бонд гаргах хөтөлбөр;
- Бондын гэрээний үндсэн нөхцөл;
- Үнэт цаасаар гэрчлэгдэх эрх, үүрэг;
- Үнэт цаас гаргах ажиллагаанд хамтран ажилласан байгууллагууд, тэдгээртэй байгуулсан гэрээний тухай.

2023 5 29

3.9. Компанийн толгой, охин, хараат, зэрэгцээ компанийн тухай мэдээлэлд үндэслэн үнэт цаас гаргагч компанийн хяналтыг хэрэгжүүлэгч, эцсийн өмчлөгч этгээдийг тодорхойлох нь

Монгол Улсад хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж буй хууль, тогтоомжид компанийн хяналтыг хэрэгжүүлэгч этгээд гэдэгт хэнийг хамааруулан тооцох талаар тодорхойлон зааж өгөөгүй байдаг. Түүнчлэн, Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэх тухай хуулиар хуулийн этгээдийн эцсийн өмчлөгч гэдэгт компанийн хяналтыг хэрэгжүүлж буй этгээдийг агуулгын хувьд хамруулан авч үзсэн байна. Иймд Хуулийн фирмийн зүгээс компанийн хяналтыг хэрэгжүүлэгч этгээд болон эцсийн өмчлөгчийг агуулгын хувьд нэгтгэн авч үзэж Банкны тухай хууль, Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэх тухай хууль болон УБЕГ-ын даргын 2020 оны 8 дугаар сарын 19-ний өдрийн А/1270 дугаар тушаалын хавсралтаар батлагдсан “Хуулийн этгээдийн эцсийн өмчлөгчийн мэдээллийг улсын бүртгэлд хөтлөх журам”-ын хүрээнд тодорхойлон дүгнэсэн болно.

МХБ-ийн албан ёсны цахим хуудсанд нийтлэгдсэн 2023 оны 5 дугаар сарын 2-ны өдрийн байдлаарх Банкны нөлөө бүхий хувьцаа эзэмшигчдийн мэдээлэл, ҮЦТХТ-өөс гарган өгсөн 2023 оны 5 дугаар сарын 1-ний өдрийн байдлаарх Банкны үнэт цаас эзэмшигчдийн судалгаа болон Банкны 2023 оны 5 дугаар сарын 4-ний өдрийн 11/2111 тоот Хувьцаа эзэмшлийн бүтцийн тухай албан бичгээс үзвэл Үнэт цаас гаргагчийн нөлөө бүхий хувьцаа эзэмшигчдийн бүтэц дараах байдалтай байна. Үүнд:

Хүснэгт №10. Үнэт цаас гаргагчийн хувьцаа эзэмшигчдийн бүтэц

№	Хувьцаа эзэмшигч	Эзэмшиж буй хувьцааны хувь	
		хэмжээ	
1	Эйч Эс Холдингс ХК	40.99%	
2	Таванбогд Трейд ХХК	22.78%	
4	Монгол улсын иргэн Д.Хулан	13.22%	
3	Эйч Эс Интернэйшнл (Ази) Лимитед	8.78%	

Монгол улсад хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа хууль, тогтоомжийн хүрээнд эцсийн өмчлөгчийг дараах байдлаар тодорхойлсон байна. Тодруулбал:

- Банкны тухай хуулийн 3.1.17 дахь хэсэгт: ““эцсийн өмчлөгч” гэж банкны үйл ажиллагааг удирдан чиглүүлдэг, эсхүл өөрийн энэ эрхээ бусдаар төлөөлүүлэн гүйцэтгүүлдэг, эсхүл банкны хувьцааг нэг болон түүнээс дээш үргэлжилсэн хэлхээ холбоо бүхий хуулийн этгээдээр дамжуулан эзэмшиж байгаа, тухайн хуулийн этгээдийг үүсгэн байгуулсан буюу банкны хувьцаа, үйл ажиллагаанаас үүсэх үр шимийг хүртэх эрх бүхий өмчлөгч хүнийг”;
- Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэх тухай хуулийн 3.1.6 дахь хэсэгт: “эцсийн өмчлөгч” гэдэгт “харилцагч нь хуулийн этгээд бол (тухайн хуулийн

2023 5 29

этгээдийн хөрөнгийн дийлэнх хэсгийг дангаараа, эсхүл бусадтай хамтран өмчилж байгаа, эсхүл тухайн хуулийн этгээдийн үйл ажиллагааг удирдан чиглүүлж, эсхүл өөрийн үйлдлийг бусдаар төлөөлүүлэн хийлгэж байгаа, эсхүл хуулийн этгээдийг болон уг хуулийн этгээдээс хийх аливаа хэлцэл, түүнийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааг удирдах замаар тухайн хуулийн этгээдийг өмчилж үр шим, ашиг орлогыг хүртээж байгаа хүнийг” ойлгохоор тусгасан. Мөн уг хуулийн 4¹ хэсэгт компанийн эцсийн өмчлөгчийг тогтоох дарааллыг зохицуулсан байх бөгөөд 4^{1.1.1} дэх хэсэгт: “хувьцааны дийлэнх хэсгийг дангаараа, эсхүл бусадтай хамтран өмчилж байгаа хүнийг”; 4^{1.1.2} дахь хэсэгт: “энэ хуулийн 4^{1.1.1}-д заасан хүнийг тогтоох боломжгүй бол хуулийн этгээдийн үйл ажиллагааг шууд бусаар удирдаж байгаа, эсхүл өөрийн эрхээ бусдаар төлөөлүүлэн хийлгэж байгаа хүнийг”; 4^{1.1.3} дахь хэсэгт: “энэ хуулийн 4^{1.1.1}, 4^{1.1.2}-т заасан хүнийг тогтоох боломжгүй бол хуулийн этгээдийн удирдлагыг хэрэгжүүлэгч хүнийг” хэлэхээр заасан.

- Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2019 оны А-26 дугаар тушаалын хавсралтаар батлагдсан Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааны журмын 4.3 дахь хэсэгт: “4^{1.1.1}-д заасан дийлэнх хэсэг гэдгийг шууд болон шууд бус хэлбэрээр нийт хувьцааны 33 хувийг өмчилж байгаа гэж ойлгоно”.

Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хуулийн 10.3 дахь хэсэгт заасны дагуу Банк нь эцсийн өмчлөгч өөрчлөгдөх тухай бүр бүртгэлийн байгууллагад бүртгүүлэх үүрэгтэй бөгөөд ХЭУБГ-ын 2023 оны 5 дугаар сарын 11-ний өдрийн лавлагаа болон УБЕГ-ийн нээлттэй мэдээллийн санд тусгагдсан мэдээллээс үзвэл Банкны эцсийн өмчлөгч нь Япон улсын иргэн Хаттори овогтой Жүничи (Hattori Junichi) байна. Тодруулбал, Хаттори овогтой Жүничи нь Эйч Эс Холдингс ХК болон Эйч Эс Интернэйшнл (Ази) Лимитед компаниудын 33 буюу түүнээс дээш хувийг эзэмшдэг хуулийн этгээд болох “Upsilon Investment Business Limited Liability Partnership”-ийн эцсийн өмчлөгч юм.

Иймд Хуулийн фирмийн зүгээс ХЭУБГ-ийн лавлагааны мэдээллийг үндэслэн Үнэт цаас гаргагчийн эцсийн өмчлөгч нь Япон улсын иргэн Хаттори овогтой Жүничи (Hattori Junichi) гэж дүгнэв.

3.10. Үнэт цаас гаргагч нь аж ахуйн үйл ажиллагааны эсрэг гэмт хэрэг, иргэн, захиргааны хэрэгт хариуцагчаар татагдаж байсан эсэх тухай

3.10.1. Арбитрын маргаан

Монголын үндэсний худалдаа аж үйлдвэрийн танхимын дэргэдэх Монголын олон улсын арбитрын 2023 оны 05 дугаар сарын 09-ны өдрийн № 4/705 тоот лавлагаанаас үзвэл, Үнэт цаас гаргагч нь лавлагаа гарах өдрийн байдлаар тус арбитраар шийдвэрлэгдсэн болон арбитрын ажиллагаа явагдаж байгаа хэрэгт нэхэмжлэгч, хариуцагч, гуравдагч этгээдээр оролцоогүй болохыг тодорхойлсон байна.

Улаанбаатар хотын Худалдааны танхимын дэргэдэх Үндэсний ба олон улсын арилжааны арбитрын 2023 оны 05 дугаар сарын 10-ны өдрийн № А-23/43 тоот лавлагаанаас үзвэл Үнэт цаас гаргагч нь лавлагаа гарах өдрийн байдлаар тус арбитрын хэрэг маргаанд нэхэмжлэгч, хариуцагч, гуравдагч этгээдээр оролцоогүй байна.

3.10.2. Иргэний шүүхийн маргаан

Шүүхийн Ерөнхий Зөвлөлийн дэргэдэх Шүүхийн тусгай архивын 2023 оны 05 дугаар сарын 05-ны өдрийн 1/1396 тоот лавлагаанд тусгагдсанаар Үнэт цаас гаргагч нь сүүлийн гурван жилийн байдлаар Хан-Уул дүүргийн Иргэний хэргийн анхан шатны шүүхээр шийдвэрлэгдсэн 9 (ес) иргэний хэрэгт хариуцагчаар оролцож байсан болохыг тодорхойлсон байна.

Дээрх маргаануудын 4 (дөрөв) нь хөдөлмөрийн харилцаатай холбоотойгоор ажилтан, ажил олгогч Банкны хооронд үүссэн хэрэг байх ба урьд эрхэлж байсан ажилд эгүүлэн тогтоолгох, ажилгүй байсан хугацааны цалин хөлс, гаргуулж, эрүүл мэнд болон нийгмийн даатгалын дэвтэрт нөхөн бичилт хийхийг даалгуулах тухай нэхэмжлэлийн шаардлага бүхий маргаан, үлдэх 5 (тав) маргааны тухайд, (i) төрлийн шинжээр тодорхойлогдох эд хөрөнгө гаргуулах шаардлага бүхий 4 (дөрөв) маргаан, (ii) зээлийн гэрээг цуцлах нэхэмжлэлийн шаардлага бүхий 1 маргаан тус тус байна. Эдгээр 9 (ес) маргаанаас шүүх 2 (хоёр) маргааны нэхэмжлэлийн шаардлагыг шүүх хангаж, 4 (дөрөв) маргааны нэхэмжлэлийн шаардлагыг хангахгүй орхиж, 3 (гурав) маргаан хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны явцад талууд эвлэрсэн учир хэргийг хэрэгсэхгүй болгож шийдвэрлэсэн байна.

Дээрх маргаанууд нь Банкныг өндөр хэмжээний өр төлбөрт оруулах, Банкны үйл ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлөх үр дагавар үүсгэхээргүй байна.

Нэхэмжлэлийн шаардлагыг шүүхээс хангаж шийдвэрлэсэн 2 маргааны хувьд Үнэт цаас гаргагч шүүхийн шийдвэрийг сайн дурын үндсэн дээр биелүүлсэн байх бөгөөд Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газрын 2023 оны 05 дугаар сарын 08-ны өдрийн лавлагаагаар Үнэт цаас гаргагч нь шүүхийн шийдвэрээр иргэн, хуулийн этгээдэд төлбөргүй болохыг тогтоосон байна.

3.10.3. Захиргааны хэргийн маргаан

(i) Татварын албанд үйлчлүүлэгчийн мэдээлэл хүргүүлэх асуудлаар

2023 5 29

Монгол Улсын Их Хурлаас Татварын ерөнхий хуулийн шинэчилсэн найруулга (2019 онд баталж, 2020 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс хүчин төгөлдөр үйлчилж эхэлсэн)-ын 34.4.2-т: “*татвар төлөгч нь банк, банк бус санхүүгийн байгууллага, хадгаламж зээлийн хоршоо болон бусад санхүүгийн эрх бүхий байгууллагад шинээр төлбөр тооцоо, хадгаламжийн болон бусад төрлийн данс, нээсэн, эсхүл өмнө нээсэн дансанд өөрчлөлт, хөдөлгөөн хийлгэсэн бол энэ тухай мэдээллийг тухай бүр*”, мөн хуулийн 34 дүгээр зүйлийн 34.4-т: “*Арилжааны банк болон банк бус санхүүгийн байгууллага, хадгаламж зээлийн хоршоо болон бусад санхүүгийн эрх бүхий байгууллага дараах мэдээллийг гаргаж татварын албанд хүргүүлнэ.*” хэмээн хуульчилжээ. Өөрөөр хэлбэл, Банк санхүүгийн байгууллага нь татвар төлөгч үйлчлүүлэгчийн мэдээллийг татварын албанд хүргүүлж байх тухай шинэ зохицуулалт шинэчилсэн хуулиар үйлчилж эхэлсэн.

Хуулийн дээрх зохицуулалтыг хэрхэн хэрэгжүүлэх талаар Татварын ерөнхий газраас Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулдаг арилжааны банкнуудад 2020 оны 3 дугаар сарын 27-ны өдөр хамтран ажиллах тухай албан бичгээр Татварын ерөнхий хуулийн 34 дүгээр зүйлийн 34.4.1-34.1.3-т заасан хуулийн зохицуулалтын дагуу татвар төлөхөөс зайлсхийх явдлыг бууруулах, татварын эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор мэдээлэл харилцан солилцож “Хамтран ажиллах гэрээ”-ний төслийг боловсруулан, хүргүүлж байна гэх агуулга бүхий албан тоот ирүүлсэн байна.

Үнэт цаас гаргагчийн зүгээс 2020 оны 05 дугаар сарын 17-ны өдөр *** тоот албан бичгээр хамтран ажиллах гэрээнд тусгах саналаа, 2020 оны 06 дугаар сарын 17-ны өдөр гэрээний төсөлд өгсөн зарчмын шинжтэй саналыг, 2020 оны 07 дугаар сарын 21-ний өдөр хамтран ажиллах гэрээг баталгаажуулж, гэрээ байгуулах тухай, 2020 оны 12 дугаар сарын 21-ний өдөр хамтран ажиллах гэрээ байгуулж гэрээ байгуулах тухай мэдэгдлүүдийг тус тус хүргүүлсэн боловч талууд гэрээний нэг нөхцөл дээр санал нэгдээгүй учир гэрээг байгуулж чадаагүй байна.

Үр дүнд нь 2021 оны 02 дугаар сарын 01-ний өдрийн Татварын Ерөнхий газрын улсын байцаагч нь Үнэт цаас гаргагчийг Татварын ерөнхий хуулийн 34.4.2 дахь хэсэгт заасан үүргээ биелүүлээгүй гэж үзэн Зөрчлийн тухай хуулийн 11.19.7-д заасны дагуу торгох шийтгэл ногдуулсан байна. Үнэт цаас гаргагч дээрх шийдвэрийг эс зөвшөөрч, шийтгэлийн хуудсыг хүчингүй болгуулах шаардлага бүхий нэхэмжлэл Нийслэл дэх Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхэд гаргасан байна.

Нийслэл дэх Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүх дүгнэхдээ хэдийгээр Үнэт цаас гаргагчаас албан бичгүүдээр гэрээнд тусгах санал, гэрээний төсөл зэргийг хүргүүлж байсан хэдий ч энэ нь Татварын ерөнхий хуулийн 34 дүгээр зүйлийн 34.4.2-т заасан мэдээлэл хүргүүлэх үүргийг биелүүлээгүй үйлдлийг зөвтгөх үндэслэл болохгүй хэмээн үзэж, Үнэт цаас гаргагчийг Зөрчлийн тухай хуулийн 11.19 дүгээр зүйлийн 7.3-д заасан зөрчлийг гаргасанд тооцож, маргаан бүхий захиргааны акт гаргасан нь хуульд нийцсэн хэмээн дүгнэсэн ба Захиргааны хэргийн Давж заалдах шатны шүүхээс анхан шатны шүүхийн дээрх шийдвэрийг хэвээр үлдээж шийдвэрлэсэн байна.

(iii) Ипотекийн зээлийн үйлчилгээний шимтгэлтэй холбоотойгоор

Шударга өрсөлдөөн, хэрэглэгчийн төлөө газрын даргын 2022 оны 05 дугаар сарын 10-ны өдрийн 01/07 дугаартай удирдамжийн дагуу арилжааны банкуудаас аж ахуй эрхлэгч, иргэдэд олгож буй зээлийн шимтгэл, хураамж нь Өрсөлдөөний тухай хууль, Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах тухай хууль тогтоомжид нийцэж байгаа эсэхэд 2022 оны 05 дугаар сарын 10-ны өдрөөс 05 дугаар сарын 27-ны өдрийг хүртэлх хугацаанд хяналт шалгалтыг явуулсан ба тус хяналт шалгалтаар арилжааны банкууд нь иргэдэд олгож буй ипотекийн хөнгөлөлттэй зээл олголтын шимтгэлийг ижил хэмжээгээр тогтоож, өрсөлдөөнийг хязгаарлахад чиглэсэн бараа бүтээгдэхүүний үнийг хэлэлцэн тогтоох гэрээ, хэлцэл (картель) байгуулсан байж болзошгүй”, “хууль ёсны ашиг сонирхолд харшлах болон хэрэглэгчийг зүй бусаар хохироох худалдааны арга хэрэглэсэн байж болзошгүй” гэсэн 2 зөрчилд нэр бүхий банкууд (Үнэт цаас гаргагчийг оролцуулан нэр бүхий бусад 7 банк)-ад холбогдуулан 2022 оны 06 дугаар сарын 15-ны өдөр Зөрчлийн тухай хуулийн тусгай ангийн 10.7 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 1.1 дэх заалт, 10.7 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсгийн 4.7 дахь заалтаар зөрчлийн хэрэг нээж, хэрэг бүртгэлтийн ажиллагаа явуулж, улсын байцаагч 2022 оны 08 дугаар сарын 12-ны өдөр Зөрчлийн тухай хуулийн 10.7 дугаар зүйлийн 4.7 дахь заалтад “хэрэглэгчийг хууль бусаар хохироох худалдааны арга хэрэглэсэн” гэх зөрчилд тус бүр 20,000,000 төгрөгөөр торгох шийтгэл оногдуулж, мөн өдөр “зөрчлийн үр дагаврыг арилгуулах” эрх бүхий албан тушаалтны даалгавраар “орон сууцны хөнгөлөлттэй ипотекийн зээл олголтын шимтгэлийг гарч буй зардалтай нь уялдуулан үндэслэлтэй тогтоож, харилцагчтай байгуулж буй зээлийн гэрээнд өөрчлөлт оруулах арга хэмжээ авах”-ыг даалгасан байна. Үнэт цаас гаргагч болон нэр бүхий бусад арилжааны банкууд дээрх шийдвэрийг эс зөвшөөрч Шударга өрсөлдөөн, хэрэглэгчийн төлөө газрын улсын байцаагчийн шийтгэлийн хуудсууд, зөрчлийн үр дагаврыг арилгуулах тухай эрх бүхий албан тушаалтны даалгавруудыг тус тус хүчингүй болгуулах шаардлага бүхий гомдлыг гаргасан байна.

10005

Нийслэл дэх Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүх 2023 оны 4 дүгээр сарын 10-ны өдрийн 0346 дугаар шийдвэрээр Зөрчлийн тухай хуулийн 10.7 дугаар зүйлийн 4.7-д заасан зөрчил үйлдэгдсэн гэж эрх бүхий албан тушаалтан тогтоох ажиллагаа хийгээгүй, зөрчил тогтоогдоогүй байхад шийтгэл оногдуулсан шийтгэлийн хуудас, зөрчлийн үр дагаврыг арилгуулахаар бичсэн эрх бүхий албан тушаалтны даалгавар хууль бус бөгөөд гомдол гаргагч нарын эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хууль бусаар зөрчсөн, түүнчлэн ипотекийн зээлийн үйлчилгээний зардлыг шингээсэн шимтгэлийг банк өөрөө тогтоож, гэрээндээ тусгах замаар зээлдэгчээр төлүүлэх үйл ажиллагаа нь хууль болон захиргааны хэм хэмжээний актаар зөвшөөрсөн үйл ажиллагаа хэмээн дүгнэж “арилжааны банкууд ипотекийн зээлийн үйлчилгээ үзүүлэхдээ авах шимтгэлийн хэмжээг зээлийн дүнгийн 1 хувиар тогтоон авч буй үйлдлийг Өрсөлдөөний тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.10 дахь “аж ахуй эрхлэгч өрсөлдөөнийг хязгаарлахад чиглэсэн хууль ёсны ашиг сонирхолд харшлах болон хэрэглэгчийг хууль бусаар хохироох худалдааны арга хэрэглэх хориглосон үйл ажиллагаа” биш” хэмээн дүгнэж нэр бүхий арилжааны банкуудад торгох шийтгэл оногдуулж, зөрчлийн үр дагаврыг арилгахыг даалгасан улсын байцаагчийн

шийтгэлийн хуудас, эрх бүхий албан тушаалтны даалгаврыг хүчингүй болгож шийдвэрлэсэн байна.

Үнэт цаас гаргагчаас ирүүлсэн мэдээллээр хариуцагч нь Нийслэл дэх Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхийн дээрх шийдвэрийг эс зөвшөөрч давж заалдах гомдол гаргасан бөгөөд хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа үргэлжилж байна.

3.10.4. Эрүүгийн хэргийн маргаан

Цагдаагийн ерөнхий газрын харьяа цагдаагийн байгууллагын мэдээллийн сан хариуцсан нэгжийн 2023 оны 5 дугаар сарын 26-ны өдрийн хуулийн этгээдийн эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай, эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолтоос үзвэл үнэт цаас гаргагч нь аливаа гэмт хэрэгт эрүүгийн хариуцлага хүлээгээгүйн дээр өмнө нь эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаагүй болохыг тодорхойлсон байна.

Нэгтгэн дүгнэвэл, Үнэт цаас гаргагч нь аж ахуйн үйл ажиллагааны эсрэг гэмт хэрэгт хариуцагчаар оролцож байгаагүй бөгөөд Иргэний хэргийн анхан шатны шүүхээр шийдвэрлэгдсэн хэрэгт хариуцагчаар, Нийслэл дэх Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхээр шийдвэрлэгдсэн захиргааны хэрэгт нэхэмжлэгчээр тус тус оролцож байсан ба Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1 дэх хэсэг, Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 12.2 дахь хэсэгт тус тус заасны дагуу хуулийн хүчин төгөлдөр болсон шүүхийн шийдвэр, магадлалд заасныг сайн дураар биелүүлсэн байна.

Түүнчлэн, энэхүү Дүгнэлт гарах өдрийн байдлаар Үнэт цаас гаргагч нь шүүхийн шийдвэрээр аливаа иргэн, хуулийн этгээдэд өр төлбөргүй болохыг Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газрын 2023 оны 5 дугаар сарын 8-ны өдрийн лавлагаагаар тогтоогдож байна.

3.11. Үнэт цаас гаргагч нь татвар, нийгмийн даатгал болон шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газарт өр төлбөртэй эсэх тухай

Банк нь татвар, нийгмийн даатгал болон шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газар өр төлбөртэй эсэхийг тодруулах зорилгоор Бид төрийн эрх бүхий байгууллагуудаас холбогдох лавлагаа, мэдээллийг гаргуулан авсан болно. Тодруулбал:

- Шийдвэр гүйцэтгэх албаны 2023 оны 5 дугаар сарын 8-ны өдрийн 1132 тоот тодорхойлолтод дурдсаны дагуу Банк нь шүүхийн шийдвэрээр иргэн, хуулийн этгээдэд төлбөргүй байна;
- Нийгмийн даатгалын ерөнхий газраас олгосон 2023 оны 5 дугаар сарын 3-ны өдрийн O2353Y08L000026379254 тоот Ажил олгогчийн нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тодорхойлолтоос үзвэл Банк нь нийгмийн даатгалын шимтгэлийн өглөггүй байна;
- Монголын гаалийн 2023 оны 5 дугаар сарын 4-ний өдийн T23EMDT2N тоот тодорхойлолтод дурдсаны дагуу Банк нь гаалийн байгууллагад өргүй байна.
- Монголын татварын албаны 2023 оны 5 дугаар сарын 3-ны өдрийн 23.1003.6eedfe46-ffde-439f-a5ad-edc83dbee616 тоот тодорхойлолтоос үзэхэд Банк нь татварын 12,304,055,025.80 төгрөгийн дутуу, 74,453,298,187.74 төгрөгийн илүү төлөлттэй байна.

2023 5 29

Дүгнэлт гаргасан:

.....
Гомбосүрэнгийн Батжаргал
Хуульч, нөхөрлөлийн гишүүн
.....
Идэрхангайн Учралбаяр
Гүйцэтгэх захирал, хуульч, нөхөрлөлийн гишүүн

20230929

БҮРТГЭВ-02

СЭХ
2023 оны 09 сар 29 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 1

ХАВСРАЛТ № 1- БАНКНЫ ЭРХ БҮХИЙ АЛБАН ТУШААЛТНУУД НЬ ХУУЛЬД ЗААСАН ШААРДЛАГЫГ ХАНГАЖ
БАЙГАА ЭСЭХ ТАЛААРХ ХУУЛЬ ЗҮЙН ШИНЖИЛГЭЭ, ДҮГНЭЛТ

№	Нэр	Албан тушаал	Төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллага, тэрэг, цаглаа, шүүх, прокурорын байгууллагад улирдах албан тушаал хашдаггүй байх	Ял шийтгэл эдлээгүй байх	Компанийн засаглалын чиглэлээр сургалтад хамрагдаж, гэрчилгээ авсан байх	Тохиромжтой этгээдийн шаардлага хангаж байгаа эсэх	Банкны тухай хууль, Компанийн тухай хууль болон Компанийн засаглалын кодекст заасан шаардлагыг хангаж байгаа эсэх
1	Харада Ясунари	ТУЗ-ийн ердийн гишүүн	Харада Ясунаригаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 25-ны өдрийн Баталгаанаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.	Харада Ясунаригаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 25-ны өдрийн Баталгаанаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.	Компанийн засаглалын үндэсний зөвлөлөөс зохион байгуулсан сургалтад хамрагдаж, № 0230533 дугаар бүхий гэрчилгээ 2022 оны 02 дугаар сарын 10-ны өдөр авсан байх тул тухайн шаардлагыг хангаж байна	Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, Харада Ясунаригаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 25-ны өдрийн Баталгаа, Монголбанкны 2022 оны 10 дугаар сарын 06-ны өдрийн А-1/1053 тоот зөвшөөрөл, Монголбанкаас Хуулийн фирмд ирүүлсэн 2023 оны 5 дугаар сарын 23-ны өдрийн Б-10/424 тоот албан бичгээр нотлогдож байна.	Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, Ц.Баатарсайханаас Хуулийн фирмд гаргаж
2	Ц.Баатарсайхан	ТУЗ-ийн ердийн гишүүн	Ц.Баатарсайханаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 26-ны өдрийн	Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай	Компанийн засаглалын хөгжлийн төлөөс зохион байгуулсан сургалтыг амжилттай дүүргэж	Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, Ц.Баатарсайханаас Хуулийн фирмд гаргаж	Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, Ц.Баатарсайханаас Хуулийн фирмд гаргаж

УЛААНБААТАР ХОТ
МХУ-ийн гишүүн
Брокер, дилерийн
"ИЛДСЕК"
УИСК ХК
1102034174 7097072

2023 5 29

2023.09.23

БҮРТГЭВ-02

2023.09.23
БҮРТГЭВ-02

<p>3 Иший Кисабуро</p>	<p>ТУЗ-ийн ердийн гишүүн</p>	<p>Баталгаанаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>Баталгаанаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>2012 оны 05 дугаар сарын 26-ны өдөр гэрчилгээ авсан байх тул шаардлагыг хангаж байна</p>	<p>Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 26-ны өдрийн Баталгаа, Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт"-оор нотлогдож байна.</p>	<p>өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 26-ны өдрийн Баталгаа, Монголбанкны 2022 оны 11 дүгээр сарын 17-ны өдрийн А-1/1182 тоот зөвшөөрөл, Монголбанкнаас Хуулийн фирмд ирүүлсэн 2023 оны 5 дугаар сарын 23-ны өдрийн Б-10/424 тоот албан бичиг, Монгол банкны зээлийн мэдээллийн сангийн лавлагаа болон Шүүхийн шийдвэрээр буцаад төлбөргүй эсэх тухай тодорхойлолтоор нотлогдож байна.</p>
<p>Иший Кисабуроос Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 24-ний өдрийн Баталгаанаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>Иший Кисабуроос Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 24-ний өдөр амжилттай дүүргэж 2022 оны 08 дугаар сарын 01-ний өдөр гэрчилгээ авсан байх тул тухайн шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>Иший Кисабуроос Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 24-ний өдрийн Баталгаагаар нотлогдож байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, диплом, Иший Кисабуроос Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 24-ний өдрийн Баталгаа, Монголбанкны 2022 оны 10 дугаар сарын 26-ны өдрийн А-1/1118 тоот зөвшөөрөл, Монголбанкнаас Хуулийн фирмд ирүүлсэн 2023 оны 5 дугаар сарын 23-ны өдрийн Б-10/424 тоот албан бичгээр нотлогдож байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, диплом, Иший Кисабуроос Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 24-ний өдрийн Баталгаагаар нотлогдож байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, диплом, Иший Кисабуроос Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 24-ний өдрийн Баталгаа, Монголбанкны 2022 оны 10 дугаар сарын 26-ны өдрийн А-1/1118 тоот зөвшөөрөл, Монголбанкнаас Хуулийн фирмд ирүүлсэн 2023 оны 5 дугаар сарын 23-ны өдрийн Б-10/424 тоот албан бичгээр нотлогдож байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, диплом, Иший Кисабуроос Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 24-ний өдрийн Баталгаа, Монголбанкны 2022 оны 10 дугаар сарын 26-ны өдрийн А-1/1118 тоот зөвшөөрөл, Монголбанкнаас Хуулийн фирмд ирүүлсэн 2023 оны 5 дугаар сарын 23-ны өдрийн Б-10/424 тоот албан бичгээр нотлогдож байна.</p>

2023.09.23

СЭХ
2023.08.13 өдөр
БҮРТГЭВ-02
№

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИЖ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
2023.08.13
БҮРТГЭВ-02

МОНГОЛ УЛС
Д.Хулан
УКН0009
ХААР
БАНК ХХК

УЛААНБААТАР ХОТ
МХБ-ийн гишүүн
Андеррантер
Брокер, дилерийн
"БИДСЕК"
ҮНД ХА
1115205447 4 2052482

4	ТУЗ-ийн ердийн гишүүн, ТУЗ-ийн орлогч дарга	Д.Хулангаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 26-ны өдрийн Баталганаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.	Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт" болон Д.Хулангаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 26-ны өдрийн Баталганаас үзэхэд тухайн шаардлагыг хангаж байна.	Компанийн засаглалын хөгжлийн төвөөс зохион байгуулсан сургалтыг амжилттай дүүргэж 2012 оны 05 дугаар сарын 26-ны өдөр гэрчилгээ авсан байх тул тухайн шаардлагыг хангаж байна	Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, диплом, Д.Хулангаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 26-ны өдрийн Баталгаа, Монголбанкны 2022 оны 11 дүгээр сарын 17-ны өдрийн А-1/1183 тоот зөвшөөрөл, Монголбанкаас Хуулийн фирмд ирүүлсэн 2023 оны 5 дугаар сарын 23-ны өдрийн Б-10/424 тоот албан бичиг, Монгол банкны зээлийн сангийн мэдээллийн сангийн лавлагаа болон Шүүхийн шийдвэрээр бусдад төлбөргүй эсэх тухай тодорхойлолтоор нотлогдож байна.	Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, диплом, Жон Логоос Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 20-ны өдрийн Баталгаагаар нотлогдож байна.
5	Жон Ло	Жон Логоос Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 20-ны өдрийн Баталганаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.	Жон Логоос Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 20-ны өдрийн Баталганаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.	Risks, Opportunities, Assessment and Management (ROAM), Inc-ээс зохион байгуулсан Компанийн засаглалын сургалтыг амжилттай дүүргэж 2016 оны 11 дүгээр сарын 12-ны өдөр гэрчилгээ авсан байх тул тухайн шаардлагыг хангаж байна.	Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, диплом, Жон Логоос Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 20-ны өдрийн Баталгаагаар нотлогдож байна.	Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, диплом, Жон Логоос Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 20-ны өдрийн Баталгаагаар нотлогдож байна.

2023 54.5.29

СЗУ
ОНЦ
БҮРТ
А

<p>дугаар сарын 23-ны өдрийн Б-10/424 тоот албан бичгээр нотлогдож байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, диплом, Б.Амарсанагаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 19-ний өдрийн Баталгаа, Монголбанкны 2022 оны 10 дугаар сарын 21-ний өдрийн А-1/1105 тоот зөвшөөрөл, Монголбанкнаас Хуулийн фирмд ирүүлсэн 2023 оны 5 дугаар сарын 23-ны өдрийн Б-10/424 тоот албан бичиг, Монгол банкны зээлийн мэдээллийн сангийн лавлагаа болон Шүүхийн шийдвэрээр бусдад төлбөргүй эсэх тухай тодорхойлолтоор нотлогдож байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, диплом, А.Тамираас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 21-ний өдрийн Баталгаа, Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт"-оор нотлогдож байна.</p>	<p>Компанийн засаглалын үндэсний зөвлөлөөс зохион байгуулсан сургалтыг амжилттай дүүргэж 2012 оны 10 дугаар сарын 17-ны өдөр гэрчилгээ авсан байх тул тухайн шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт" болон Б.Амарсанагаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 19-ний өдрийн Баталгаанаас үзэхэд тухайн шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>Б.Амарсанагаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 19-ний өдрийн Баталгаанаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>ТУЗ-ийн ердийн гишүүн</p>	<p>Б.Амарсанаа</p>
<p>дугаар сарын 23-ны өдрийн Б-10/424 тоот албан бичгээр нотлогдож байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, диплом, А.Тамираас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 21-ний өдрийн Баталгаа, Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт"-оор нотлогдож байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, диплом, А.Тамираас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 21-ний өдрийн Баталгаа, Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт" болон А.Тамираас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 21-ний өдрийн Баталгаанаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>Компанийн засаглалын үндэсний зөвлөлөөс зохион байгуулсан сургалтад хамрагдаж, № 0230494 дугаар бүхий гэрчилгээг 2021 оны 04 дүгээр сарын 09-ний өдөр гэрчилгээ авсан байх тул тухайн шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт" болон А.Тамираас</p>	<p>А.Тамираас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 21-ний өдрийн Баталгаанаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн</p>	<p>А.Тамир</p>

2023.5.29

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ
УРБИ000
ХААН БАНК ХХК

УЛААНБААТАР ХОТ
МХБ-ийн гишүүн
Андерраугер
Брокер, дилерийн
"БИДСЕХ"
УИХ-ХУ
111020447 2058482

ОН 2023.06.13
 БҮРТ
 №

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЭК
 MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
 202309233
 БҮРТГЭВ-02

			<p>Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 21-ний өдрийн Баталгаанаас үзэхэд тухайн шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>шаардлагыг хангаж байна</p>	<p>эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт"-оор нотлогдож байна.</p>	<p>оны 03 дугаар сарын 10-ны өдрийн А-1/232 тоот зөвшөөрөл, Монголбанкнаас Хуулийн фирмд ирүүлсэн 2023 оны 5 дугаар сарын 23-ны өдрийн Б-10/424 тоот албан бичиг, Монгол банкны зээлийн мэдээллийн сангийн лавлагаа болон Шүүхийн шийдвэрээр бусдад төлбөргүй эзэх тухай тодорхойлолтоор нотлогдож байна.</p>
<p>8 Ханс Аарт Йонгсянс</p>	<p>ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн</p>	<p>Ханс Аарт Йонгсянсаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 20-ны өдрийн Баталгаанаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>Ханс Аарт Йонгсянсаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 10-ны өдөр авсан байх тул тухайн шаардлагыг хангаж байна</p>	<p>Компанийн засаглалын үндэсний зөвлөлөөс зохион байгуулсан сурталгад хамрагдаж, № 0230532 дугаар бүхий гэрчилгээ 2022 оны 02 дугаар сарын 10-ны өдөр авсан байх тул тухайн шаардлагыг хангаж байна</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, диплом, Ханс Аарт Йонгсянсаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 20-ны өдрийн Баталгаа, 2022 оны 03 дугаар сарын 22-ны өдрийн Мэдэгдэл, Монголбанкны 2023 оны 03 дугаар сарын 10-ны өдрийн А-1/231 тоот зөвшөөрөл, Монголбанкнаас Хуулийн фирмд ирүүлсэн 2023 оны 5 дугаар сарын 23-ны өдрийн Б-10/424 тоот албан бичгээр нотлогдож байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, диплом, Ханс Аарт Йонгсянсаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 20-ны өдрийн Баталгаа, 2022 оны 03 дугаар сарын 22-ны өдрийн Мэдэгдэл, Монголбанкны 2023 оны 03 дугаар сарын 10-ны өдрийн А-1/231 тоот зөвшөөрөл, Монголбанкнаас Хуулийн фирмд ирүүлсэн 2023 оны 5 дугаар сарын 23-ны өдрийн Б-10/424 тоот албан бичгээр нотлогдож байна.</p>

МОНГОЛ УЛС
 ХААН БАНК ХХК
 111520544

УЛААНБААТАР ХОТ
 МХБ-ийн гишүүн
 Андеррантер
 Брөуер, дилерийн
 "НИДСЕК"
 ҮНН ХК
 111520544

2023.06.20
 56

9	Т.Дарьбум ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн, ТУЗ-ийн дарга	Т.Дарьбумаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 18-ны өдрийн Баталгаанаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.	Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт" болон Т.Дарьбумаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 18-ны өдрийн Баталгаанаас үзэхэд тухайн шаардлагыг хангаж байна	Компанийн засаглалын үндэсний зөвлөлөөс зохион байгуулсан сургалтад хамрагдаж, № 0230531 дугаар бүхий гэрчилгээ 2022 оны 02 дугаар сарын 10-ны өдөр авсан байх тул тухайн шаардлагыг хангаж байна	Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, диплом, Т.Дарьбумаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 18-ны өдрийн Баталгаа, 2022 оны 03 дугаар сарын 23-ны өдрийн Мэдэгдэл, Монголбанкны 2022 оны 03 дугаар сарын 10-ны өдрийн А-1/233 тоот зөвшөөрөл, Монголбанкнаас Хуулийн фирмд ирүүлсэн 2023 оны 5 дугаар сарын 23-ны өдрийн Б-10/424 тоот албан бичиг, Монгол банкны зээлийн мэдээллийн сангийн лавлагаа болон Шүүхийн шийдвэрээр бусдад төлбөргүй эсэх тухай тодорхойлолтоор нотлогдож байна.	Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, Р.Мөнхтуяагаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 11-ний өдрийн Баталгаа, Монголбанкнаас Хуулийн фирмд ирүүлсэн 2023 оны 5 дугаар сарын 23-ны өдрийн Б-10/424 тоот
10	Р.Мөнхтуяа Гүйцэтгэх захирал	Р.Мөнхтуяагаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 11-ний өдрийн Баталгаанаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.	Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт" болон Р.Мөнхтуяагаас Хуулийн фирмд	Энэхүү шаардлагыг хангах албагүй байна.	Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, Р.Мөнхтуяагаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 11-ний өдрийн Баталгаа, Монголбанкнаас Хуулийн фирмд ирүүлсэн 2023 оны 5 дугаар сарын 23-ны өдрийн Б-10/424 тоот	Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, Р.Мөнхтуяагаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 11-ний өдрийн Баталгаа, Монголбанкнаас Хуулийн фирмд ирүүлсэн 2023 оны 5 дугаар сарын 23-ны өдрийн Б-10/424 тоот

2023.5.20

СЭХ
2023 оны 06 сар 13 өдөр
БҮРТ
№

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
0000225
2023-06-09
БҮРТГЭД-02

<p>албан бичиг, 2023-оны 05 дугаар сарын 15-ны өдрийн Монгол банкны зээлийн мэдээллийн сангийн лавлагаа, 2023 оны 05 дугаар сарын 15-ны өдрийн Шүүхийн шийдвэрээр буцаад төлбөргүй эсэх тухай тодорхойлолтоор нотлогдож байна.</p>	<p>тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт"-оор нотлогдож байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, Д.Эрдэнэдэлгэрээс Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 23-ны өдрийн Баталгаа, Цагдаагийн ерөнхий газраас "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт"-оор нотлогдож байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангах албагүй байна.</p>	<p>гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 11-ний өдрийн Баталгаанаас үзэхэд тухайн шаардлагыг хангаж байна</p>	<p>Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт" болон Д.Эрдэнэдэлгэрээс Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 23-ны өдрийн Баталгаанаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>Гүйцэтгэх захирлын тэргүүн орлогч</p>	<p>Б.Эрдэнэдэлгэр</p>
<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, Д.Эрдэнэдэлгэрээс Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 23-ны өдрийн Баталгаа, Цагдаагийн ерөнхий газраас "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт"-оор нотлогдож байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, Сачин Наираас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 26-ны өдрийн Баталгаанаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангах албагүй байна.</p>	<p>Сачин Наираас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 26-ны өдрийн Баталгаанаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>Сачин Наираас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 26-ны өдрийн Баталгаанаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>Гүйцэтгэх захирлын орлогч</p>	<p>Сачин Наир</p>	

2023 5 29

МОНГОЛ УЛС
ХААН БАНК ХААК
УХИДООР
1115005447

УЛААНБААТАР ХОТ
МХБ-ийн гишүүн
Андеррайтер
Брокер, дилерийн
"ИДИСЕК"
ХААК ХК
1115005447

<p>13 Д.Энхбаатар</p>	<p>Эрсдэл хариуцсан дэд захирал</p>	<p>Д.Энхбаатараас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 15-ны өдрийн Баталгаанаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт" болон Д.Энхбаатараас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 15-ны өдрийн Баталгаанаас үзэхэд тухайн шаардлагыг хангаж байна</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангах албагүй байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, Д.Энхбаатараас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 15-ны өдрийн Баталгаа, Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт"-оор нотлогдож байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, Д.Энхбаатараас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 15-ны өдрийн Баталгаа, Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт"-оор нотлогдож байна.</p>
<p>14 Б.Ариунболд</p>	<p>Мэдээлэл технологи хариуцсан дэд захирал</p>	<p>Б.Ариунболдоос Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 26-ны өдрийн Баталгаанаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>Б.Ариунболдоос Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 26-ны өдрийн Баталгаанаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангах албагүй байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, Б.Ариунболдоос Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 26-ны өдрийн Баталгаа, Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт"-оор нотлогдож байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, Б.Ариунболдоос Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 26-ны өдрийн Баталгаа, Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт"-оор нотлогдож байна.</p>

2023 0 29

СХ
 2023 сар 13 өдөр
 БҮРТГЭВ
 № 1

МОНГОЛЫН ХЭРЭНГИЙН БИРЖ
 MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
 0000227
 2023-06-09
 БҮРТГЭВ-02

<p>15 Г.Мөнхбаяр</p>	<p>Үйл ажиллагаа хариуцсан дэд захирал</p>	<p>Г.Мөнхбаяраас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 25-ны өдрийн Баталгаанаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон “Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт”, “Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт” болон Г.Мөнхбаяраас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 25-ны өдрийн Баталгаанаас үзэхэд тухайн шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангах албагүй байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, Г.Мөнхбаяраас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 25-ны өдрийн Баталгаа, Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон “Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт”, “Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт”-оор нотлогдож байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, Г.Мөнхбаяраас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 25-ны өдрийн Баталгаа, Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон “Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт”, “Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт”-оор нотлогдож байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, Ш.Өлзий-Аюушаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 23-ны өдрийн Баталгаа, Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон “Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт”, “Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт”-оор нотлогдож байна.</p>
<p>16 Ш.Өлзий-Аюуш</p>	<p>Санхүү, захиргаа хариуцсан дэд захирал</p>	<p>Ш.Өлзий-Аюушаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 23-ны өдрийн Баталгаанаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон “Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт”, “Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт” болон Ш.Өлзий-Аюушаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 23-ны өдрийн Баталгаанаас үзэхэд тухайн шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангах албагүй байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, Ш.Өлзий-Аюушаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 23-ны өдрийн Баталгаа, Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон “Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт”, “Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт”-оор нотлогдож байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, Ш.Өлзий-Аюушаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 23-ны өдрийн Баталгаа, Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон “Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт”, “Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт”-оор нотлогдож байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, Ш.Өлзий-Аюушаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 23-ны өдрийн Баталгаа, Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон “Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт”, “Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт”-оор нотлогдож байна.</p>

2023.06.09 5 29

МОНГОЛЫН ХЭРЭНГИЙН БИРЖ
 БҮРТГЭВ
 1115205847

УЛААНБААТАР ХОТ
 МХБ-ийн гишүүн
 Андеррайтер
 Брокер, дилерийн
 “БНДХСЭД”
 УЦБ ХН
 1115205847

СЭХ
2023.06.12
БҮРТГЭВ

<p>20 Ш.Ганбямба</p>	<p>Хүний нөөц хариуцсан дэд захирал</p>	<p>Ш.Ганбямбаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 15-ны өдрийн Баталгаанаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухайн шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангах албагүй байна.</p>	<p>болон Д.Дугарбаатараас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 15-ны өдрийн Баталгаанаас үзэхэд тухайн шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, Ш.Ганбямбаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 15-ны өдрийн Баталгаа, Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт"-оор нотлогдож байна.</p>	<p>"Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт"-оор нотлогдож байна.</p>
<p>21 Б.Баянбат</p>	<p>Бизнес хөгжил хариуцсан дэд захирал</p>	<p>Б.Баянбатаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 15-ны өдрийн Баталгаанаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.</p>	<p>Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт", болон Б.Баянбатаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2022 оны 03 дугаар сарын 07-ны өдрийн</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангах албагүй байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, Б.Баянбатаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 15-ны өдрийн Баталгаа, Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт"-оор нотлогдож байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, Б.Баянбатаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 15-ны өдрийн Баталгаа, Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт"-оор нотлогдож байна.</p>	<p>Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, Б.Баянбатаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 15-ны өдрийн Баталгаа, Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт"-оор нотлогдож байна.</p>

2023 5 29 62

СЗХ
2023.06.09
БҮРТГЭВ
№

22	Ж.Товуудорж	Жижиг дунд бизнесийн банк хариуцсан дэд захирал	Ж.Товуудоржаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 15-ны өдрийн Баталгаанаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.	Баталгаанаас үзэхэд тухайн шаардлагыг хангаж байна. Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт", Ж.Товуудоржоос Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 15-ны өдрийн тухайн шаардлагыг хангаж байна.	Энэхүү шаардлагыг хангах албагүй байна.	Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, Ж.Товуудоржоос Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 15-ны өдрийн Баталгаа, Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт", "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байсан эсэх тухай тодорхойлолт"-оор нотлогдож байна.	тухай тодорхойлолт"-оор нотлогдож байна.
23	О.Ариунтулга	ТУЗ-ийн нарийн бичгийн дарга	О.Ариунтулгаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 15-ны өдрийн Баталгаанаас үзэхэд энэхүү шаардлагыг хангаж байна.	Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт" болон О.Ариунтулгаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 15-ны өдрийн тухайн шаардлагыг хангаж байна.	Компанийн засаглалын үндэсний зөвлөлөөс зохион байгуулсан сургалтад хамрагдаж, № 0230364 дугаар бүхий гэрчилгээг 2019 оны 06 дугаар сарын 13-ны өдөр авсан байх тул тухайн шаардлагыг хангаж байна	Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, О.Ариунтулгаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 15-ны өдрийн Баталгаа, Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт"-оор нотлогдож байна.	Энэхүү шаардлагыг хангаж байгаа болох нь түүний анкет, О.Ариунтулгаас Хуулийн фирмд гаргаж өгсөн 2023 оны 05 дугаар сарын 15-ны өдрийн Баталгаа, Цагдаагийн ерөнхий газраас олгосон "Иргэний эрүүгийн хариуцлага хүлээж байгаа эсэх тухай тодорхойлолт"-оор нотлогдож байна.

2023 5 29
63
---000---

МОНГОЛ
УЛААНБААТАР
УКМ0009
УЛААН БАНК ХХК

УЛААНБААТАР ХОТ
МХБ-ийн гишүүн
Андеррайтер
Брокер, дэлгэрэн
"БНДХСЖ"
УЦК ХХК
1115 405447 2042487

ХАВСРАЛТ № 2-БАНКНЫ ЭЗЭМШИЖ АШИГЛАЖ БҮЙ ГАЗРЫН ЭРХИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

№	Нэгж талбарын дугаар	Талбайн хэмжээ	Эрхийн төрөл	Газрын зориулалт	Газрын төлбөрийн үлдэгдэл бий эсэх	Барьцаалагдсан эсэх
1.	1202010184	1662	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар төв	Үгүй	Үгүй
2.	1260310779	775	Эзэмших	Үйлчилгээний газар төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
3.	1500200266	109	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
4.	1500300300	622	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
5.	2101001607	2431	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
6.	2102001455	2000	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
7.	2103000339	108	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
8.	2104001420	500	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
9.	2106027784	1650	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
10.	2110001357	383	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
11.	2112001162	419	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
12.	2113000395	300	Эзэмших	Гэр орон сууцны хашааны газар	Үгүй	Үгүй
13.	2115001137	720	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
14.	2115002004	483	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
15.	2116001894	300	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй

2023.06.13

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
2023 06 30 12
БҮРТГЭВ-02

СЭХ
2023 06 сар 3 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 01

16.	2204000674	552	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
17.	2205000181	122	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
18.	2210000056	556	Эзэмших	Төрийн захиргааны байгууллага	Үгүй	Үгүй
19.	2211000919	578	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
20.	2213000496	440	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
21.	2215000291	106	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
22.	2216001015	609	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
23.	2303001667	667	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
24.	2304010989	1000	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
25.	2304011026	765	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
26.	2308000239	620	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
27.	2310001115	242	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
28.	2311026424	1378	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
29.	2311027428	891	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
30.	2313000337	446	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
31.	2313001530	325	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй

22
3
0007

МОНГОЛ УЛС
УКН0009
МААН БАНК ХХК

УЛААНБААТАР ХОТ
Үгүй
МХБ-ийн гишүүн
Андеррантер
Брокер, дилерийн
"БИДНСЕК"
ҮЦН ХК
1115205447 - 2052782

32.	2314002754	1289	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
33.	2314002814	144	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
34.	2317000788	485	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
35.	2318001339	217	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
36.	2319001703	799	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
37.	2320010935	875	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
38.	4101031179	600	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
39.	4102030657	800	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
40.	4103010073	442	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
41.	4104055819	689	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
42.	4106021193	701	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
43.	4112041317	300	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
44.	4115002508	371	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
45.	4116040256	348	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
46.	4117031976	108	Эзэмших	ХАА-н үйлдвэрлэлийн цогцолбор	Үгүй	Үгүй
47.	4118024667	154	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
48.	4119020912	500	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй

2023.05.29

СЭХ
2023.06.13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 01

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
0000214
2023-06-09
БҮРТГЭС-02

49.	4120042586	392	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
50.	4121020939	322	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
51.	4124030128	600	Эзэмших	Төрийн захиргааны байгууллага	Үгүй	Үгүй
52.	4125040753	344	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
53.	4126050885	200	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
54.	4127041086	380	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
55.	4301003008	398	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
56.	4303006757	182	Эзэмших	Төрийн захиргааны байгууллага	Үгүй	Үгүй
57.	4303010387	570	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
58.	4303010388	243	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
59.	4304000183	400	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
60.	4305001480	291	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
61.	4306003315	400	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
62.	4308002228	811	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
63.	4313004570	690	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
64.	4314001951	1500	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
65.	4315000252	123	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
66.	4317001369	268	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй

2023.5.29

МОНГОЛ УЛС
ХААН БАНК ХХК
УКН00003

УЛААНБААТАР ХОТ
МХБ-ийн гишүүн
Андеррайтер
Брокер, дилерийн
"БИЛДСЕК"
ҮЦК ХК
1115205447 2092462

СЗХ
2023.06.13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 01

67.	4403008067	540	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
68.	4404003053	442	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
69.	4405002245	1200	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
70.	4406002454	500	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
71.	4407004515	700	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
72.	4408004020	900	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
73.	4409050522	760	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
74.	4410050041	400	Эзэмших	Төрийн захиргааны байгууллага	Үгүй	Үгүй
75.	4410051189	600	Эзэмших	Төрийн захиргааны байгууллага	Үгүй	Үгүй
76.	4410085886	664	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
77.	4402004115	123	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
78.	4412005005	415	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
79.	4413003004	192	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
80.	4413003086	618	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
81.	4501-2019/01053/1854	4394	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
82.	4506904189	742	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
83.	4601011266	1200	Эзэмших	4 ба түүнээс доош давхрын орон сууц	Үгүй	Үгүй
84.	4601011269	1200	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй

СЭХ
Ом 2023 сар 13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 01

85.	4602000712	150	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
86.	4603000241	90	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
87.	4605001901	300	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
88.	4607000421	270	Эзэмших	Төрийн захиргааны байгууллага	Үгүй	Үгүй
89.	4608002548	784	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
90.	4609000231	351	Эзэмших	Төрийн захиргааны байгууллага	Үгүй	Үгүй
91.	4612002310	735	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
92.	4613007149	266	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
93.	4614000001	473	Эзэмших	Төрийн захиргааны байгууллага	Үгүй	Үгүй
94.	4801000389	486	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
95.	4802000421	283	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
96.	4802000422	197	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
97.	4803000081	108	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
98.	4806001188	1200	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
99.	4807000230	111	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
100.	4808000114	903	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
101.	4809012316	1274	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй

СЭХ
2023-06-13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 1

102.	4813000632	700	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
103.	4814000918	200	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
104.	4815003462	1080	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
105.	4817000463	112	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
106.	4818000130	144	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
107.	6218000296	298	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
108.	6219002157	473	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
109.	6226001873	790	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
110.	6302005306	620	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
111.	6302005622	500	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
112.	6303001199	1017	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
113.	6306002761	418	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
114.	6307001076	582	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
115.	6308007754	1299	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
116.	6310003522	183	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
117.	6311001154	427	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
118.	6314000764	768	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
119.	6315003004	452	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй

2023-06-29

МОНГОЛЫН ХОРОНГИЙН БИРЖ
 MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
 0000278
 2023-06-09
 БҮРТГЭВ-02

СЭХ
 2023.06.13 өдөр
 БҮРТГЭВ
 № 11

120.	6316003037	298	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
121.	6318009693	186	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
122.	6401000634	816	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
123.	6402000224	300	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
124.	6403001105	400	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
125.	6407001043	441	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
126.	6408000076	500	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
127.	6409008151	476	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
128.	6409008670	1851	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
129.	6411001390	625	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
130.	6415001418	129	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
131.	6417003190	392	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
132.	6419000383	600	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
133.	6421000994	350	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
134.	6422002102	499	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
135.	6423000477	476	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
136.	6424000132	235	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
137.	6501000316	661	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
138.	6502000128	614	Эзэмших	Гэр орон сууцны хашааны газар	Үгүй	Үгүй

2023.5.29

МОНГОЛ УАС
 УЛААН БАНК ХХК
 1115205447

УЛААНБААТАР ХОТ
 МБ-ийн гиндуун
 Аидсррант
 БРӨВ, дүгрийн
 ҮНДЭСХ
 1115205447 ☎ 2953482

139.	6503001019	300	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
140.	6504000602	380	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
141.	6506001889	500	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
142.	6507000021	486	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
143.	6510000693	513	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
144.	6512000409	961	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
145.	6513011166	1200	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
146.	6515002416	400	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
147.	6519000881	600	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
148.	6520001380	613	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
149.	6521001101	750	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
150.	6522000085	450	Эзэмших	Гэр орон сууцны хашааны газар	Үгүй	Үгүй
151.	6523000345	1042	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
152.	6527000158	448	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
153.	6527000950	577	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
154.	6701003459	805	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ
MONGOLIA STOCK EXCHANGE
0000250
2023-06-09
БҮРТГЭВ-02

СЗХ
2023 оны 06 сар 13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 01

155.	6705000897	1599	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
156.	6706000768	784	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
157.	6707001244	593	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
158.	6708000325	1358	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
159.	6709006571	611	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
160.	6711001315	527	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
161.	6712014602	151	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
162.	6712016056	3445	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
163.	6714001073	3513	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
164.	6714002364	757	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
165.	6716000222	571	Эзэмших	Төрийн захиргааны байгууллага	Үгүй	Үгүй
166.	6717001356	1434	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
167.	6719001408	382	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
168.	6722001399	2101	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
169.	6724000741	730	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
170.	6725002067	853	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй

2023.5.29

МОНГОЛ УЛС
УКМ0009
ХААН БАНК ХҮК

УЛААНБААТАР ХОТ
НХБ-ийн гишүүн
Андертан төв
Брокер, Андертийн
"БНДНЭТК"
УКХ ХК
111705447 Ж 2052432

СЭХ
 он 2023 сар 13 өдөр
 БҮРТГЭВ
 № 01

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГӨЙН БИРЖ
 MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
 0000251
 2023-06-09
 БҮРТГЭВ-02

171.	6727000202	2329	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
172.	6729001041	610	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
173.	6730000245	401	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
174.	8101001427	122	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
175.	8103005645	1087	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
176.	8105000756	978	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
177.	8106000358	255	Эзэмших	Төрийн захиргааны байгууллага	Үгүй	Үгүй
178.	8107000917	573	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
179.	8111000796	320	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
180.	8114000570	608	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
181.	8115001021	500	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
182.	8116000745	440	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
183.	8118000129	1007	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
184.	8121000238	597	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
185.	8122000489	545	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
186.	8123000521	732	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
187.	8124000402	556	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
188.	8125000946	629	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй

29
5
2023

УЛААНБААТАР ХӨТ
 МХБ-ийн гишүүн
 Андеррайтер
 Брокер, дилерийн
 БИДНСЭВ
 Б. ҮНД ХК
 1115205447-4-2002-962

МОНГОЛ УЛС
 ХААН БАНК ХХК
 1115205447-4-2002-962

МОНГОЛЫН ХЭРГЭНГЭЙН БИРЖ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
099992-2
2023-06-09
БҮРТГЭВ-02

СЭХ
ОН 2023.06.13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 11

189.	8128001101	500	Ашиглах	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
190.	8201001147	600	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
191.	8201001269	600	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
192.	8202000161	278	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
193.	8203000171	531	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
194.	8204000321	500	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
195.	8205000376	261	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
196.	8207000073	600	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
197.	8208001928	926	Эзэмших	Гэр, орон сууцны хашааны газар	Үгүй	Үгүй
198.	8212000154	240	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
199.	8213000133	118	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
200.	8214000626	510	Эзэмших	Өвөл-хаврын бэлчээр	Үгүй	Үгүй
201.	8215000507	418	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
202.	8217001142	400	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
203.	8218000107	113	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
204.	8219001259	700	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй

МОНГОЛЫН ХЭРГЭНГЭЙН БИРЖ
УЛААНБААТАР
УЛААН БАНК

УЛААНБААТАР ХОТ
МХБ-ийн Үгүйгүн
Андеррайтер
Брокер, дилерийн
"БНДГСЭГ"
ҮНД Үгүй

СЗХ
2023 оны 06.13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 11

205.	8221001417	600	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
206.	8301000300	371	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
207.	8303001111	468	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
208.	8304000158	421	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
209.	8306000544	319	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
210.	8310000354	217	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
211.	8312007883	288	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
212.	8314000036	330	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
213.	8315000464	465	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
214.	8316001056	264	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
215.	8317000946	956	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
216.	8319000930	180	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
217.	8401000783	449	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
218.	8402000034	502	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
219.	8402000482	603	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
220.	8403000428	730	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
221.	8405000398	464	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй

529
2023

СЭХ
Ор 2023 сар 13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 11

222.	8406000239	1076	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
223.	8407000502	163	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
224.	8408000392	669	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
225.	8410000240	292	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
226.	8414004849	494	Эзэмших	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
227.	8417001128	563	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
228.	8418000235	628	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
229.	8419000415	400	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
230.	8420000153	668	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
231.	8501000536	435	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
232.	8502000677	778	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
233.	8503001146	329	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
234.	8504000887	1078	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
235.	8505000925	840	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
236.	8506000978	1214	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
237.	8510000794	475	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
238.	8511000439	981	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
239.	8511000555	502	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй

2023 5 29

УЛААНБААТАР ХОТ
МХБ-ийн гишүүн
А.Төррайтс
Бүтээгч, даргын орлогч
"БЛДСХ" ҮЗК ХХ
1115205447 дт. 2052482

СЭХ
 он 2023 сар 13 өдөр
 БҮРТГЭВ
 № 01

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГӨ АЖ АХУЙН
 MONGOLIAN STATE
 0000255
 2023-06-09
 БҮРТГЭЭ-02

240.	8512000517	484	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
241.	8513000232	129	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
242.	8515000039	548	Эзэмших	Гэр, орон сууцны хашааны газар	Үгүй	Үгүй
243.	8519001130	1056	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
244.	8521001456	814	Эзэмших	Банк санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
245.	1330600614	1401	Ашиглах	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
246.	1332001965	300	Ашиглах	Аж ахуйн	Үгүй	Үгүй
247.	1460300134	4558	Ашиглах	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
248.	2203000529	500	Ашиглах	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
249.	2207090006	702	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
250.	4108050648	222	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
251.	4114030585	400	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
252.	4117032639	224	Ашиглах	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
253.	4122030958	209	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
254.	4201000453	1499	Ашиглах	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
255.	4302001932	250	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
256.	4401012526	450	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй

МОНГОЛ УЛС
 УИХООР
 ХААН ДАНС

УХААЧЛАГААР ХОТ
 МХБ-ийн гишүүн
 А.Сүхбаатар
 Бр/код, дилерийн
 "БИЛДСЭХ"
 УЦК ХК
 1115205447 - 2052442

СЗХ
 он 2023 сар 19 өдөр
 БҮРТГЭВ
 № 01

257.	4604010140	1000	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
258.	4606001521	108	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
259.	4615000807	400	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
260.	6103543310	533	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
261.	6104100034	833	Ашиглах	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
262.	6201000744	200	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
263.	6202000252	161	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
264.	6203000710	636	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
265.	6204000803	128	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
266.	6205000208	436	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
267.	6206001357	140	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
268.	6208001206	201	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
269.	6209007059	2600	Ашиглах	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
270.	6211004016	500	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
271.	6212022730	850	Ашиглах	Банк бус санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
272.	6216033059	800	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
273.	6218001130	500	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
274.	6222003032	587	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй

2022 5 29

МОНГОЛ УЛС
 ХААН БАНК ХХК
 1115205447

УЛААНБААТАР ХОТ
 МХБ-ийн гишүүн
 А.Цэрэншар
 Бр/Тер. д/д/Тер.
 1115205447
 2022.06.09

СЭХ
 2023-06-13 өдөр
 БҮРТГЭВ
 № 01

МОНГОЛЫН ХӨВӨНГИЙН БИРЖ
 MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
 0000257
 2023-06-09
 БҮРТГЭВ-02

275.	6224000071	354	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
276.	6226002123	500	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
277.	6227000072	378	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
278.	6312002577	361	Ашиглах	Худалдаа нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
279.	6714002604	1280	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
280.	8126000704	1142	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
281.	8127000697	617	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
282.	8129000862	446	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
283.	6517002470	400	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
284.	6517000432	800	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
285.	6525000946	574	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
286.	6508001800	473	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
287.	8312021485	126	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
288.	8306001350	400	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
289.	8308001007	183	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
290.	8308001008	136	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
291.	6413001225	645	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
292.	6405001581	625	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
293.	6420000594	600	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй

2023 5 29

МОНГОЛ УЛС
 ХААН БАНК ХХК
 УКСМ0009

УЛААНБААТАР ХОТ
 МХБ-ийн гишүүн
 Андеррайтер
 Брокер, дилерийн
 ИЛЭНСЭГ
 БУЦЬ ХА
 1115205447 & 2052102

СЭХ
2023.06.13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 01

294.	6309004339	326	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
295.	6305002225	3	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
296.	8220001150	811.84	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
297.	4501-2021/00143	1600	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
298.	450-2020/00055	742	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
299.	4414002944	251	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
300.	2108000638	360	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
301.	2108001087	250	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
302.	2111000719	408	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
303.	2101001594	500	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
304.	4811004841	1200	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
305.	8109006029	1333	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
306.	8112000694	497	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
307.	8113000235	606	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
308.	6101000800	408	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
309.	6221002421	491	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
310.	6214000985	284	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
311.	6216033015	100	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
312.	6222003321	500	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй

313.	4611002291	483	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
314.	4610000057	196.6	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
315.	2207092352	2000	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
316.	2214001790	451	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
317.	2206000426	400	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
318.	2201000142	125	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
319.	4309002391	400	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
320.	4311001608	400	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
321.	4312002857	500	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
322.	4110062823	1004	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
323.	4113035390	385	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
324.	4118024790	300	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
325.	4107032302	500	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
326.	4124033346	323	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
327.	8522000979	875	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
328.	8509001097	844	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
329.	8520000011	781	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
330.	8523001519	500	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
331.	8508001358	910	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй

2023 6 29

СЗХ
2023.06.13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 11

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН СМЭЖ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
0000260
2023-06-09
БҮРТГЭВ-02

332.	8414006080	600	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
333.	8421003819	600	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
334.	8420000642	690	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
335.	8411000694	403	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
336.	84133000864	801.6	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
337.	6720000700	513	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
338.	6704000977	300	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
339.	6732001361	513	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
340.	6704000977	300	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
341.	6732001361	513	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
342.	6703001477	481	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
343.	6726000964	1212	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
344.	2316001486	498	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
345.	2307001722	390	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
346.	23070011723	450	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
347.	2301001150	240	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
348.	2322002126	821	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
349.	2302001464	535	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
350.	2321001467	400	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй

529
529
2023

МОНГОЛ УЛС
Улаанбаатар хот
УТМБООЗ
ХААН БАНК ХХК

УЛААНБААТАР УТМ
МХБ-ийн гишүүн
Андерраг Утүр
Бүжэг р. дугаар
1115205447 4. 2052/82

351.	1461300449	557	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
352.	1332903638	300	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
353.	1460300221	4558	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
354.	1332304742	3026	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
355.	4411002012	400	Эзэмших	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй
356.	4815002011	1080	Ашиглах	Худалдаа, нийтийн үйлчилгээний газар, төв цогцолбор	Үгүй	Үгүй
357.	8215000507	418	Ашиглах	Банк, санхүүгийн байгууллага	Үгүй	Үгүй

---o0o---

ХАВСРАЛТ №3-БАНКНЫ ӨМЧЛӨЛ ДЭХ ҮЛ ХӨДЛӨХ ХӨРӨНГИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

№	Улсын бүртгэлийн дугаар	Зориулалт	Хэмжээ (м.кв)	Үүрэг ногдуулсан хэллэл бий эсэх
1.	Y-2206084975	Оффис, үйлчилгээ	259.01	Үгүй
2.	Y-2206085119	Ажлын байрны	776.07	Үгүй
3.	Y-2206085123	Ажлын байрны	461.53	Үгүй
4.	Y-2206085121	Ажлын байрны	680	Үгүй
5.	Y-2206085120	Ажлын байрны	540.9	Үгүй
6.	Y-2206085122	Ажлын байрны	577.03	Үгүй
7.	Y-2206082303	Оффисын	1519.20	Үгүй
8.	Y-2206082302	Оффисын	1518.12	Үгүй
9.	Y-2206082304	Оффисын	1517.00	Үгүй
10.	Y-2206082308	Оффисын	1515.91	Үгүй
11.	Y-2206082307	Оффисын	1415.66	Үгүй
12.	Y-2206082306	Оффисын	1513.55	Үгүй
13.	Y-2206082305	Оффисын	1512.45	Үгүй
14.	Y-2206082948	Оффисын	1511.34	Үгүй
15.	Y-2206082949	Оффисын	1510.25	Үгүй
16.	Y-2206082946	Оффисын	1509.16	Үгүй
17.	Y-2206082947	Оффисын	1465.10	Үгүй
18.	Y-2204075697	Үйлчилгээ	467.32	Үгүй
19.	Y-2204058540	Агуулах	648.0	Үгүй
20.	Y-2202008667	Эмнэлэгийн	242.0	Үгүй
21.	Y-2204070263	Үйлчилгээ	147.09	Үгүй
22.	Y-2204070264	Үйлчилгээ	126.72	Үгүй
23.	Y-2204024392	Банкны үйлчилгээ	259.0	Үгүй
24.	Y-2206038258	Автозогсоол	16.0	Үгүй
25.	Y-2206038259	Автозогсоол	16.0	Үгүй
26.	Y-2204011101	Үйлчилгээ	470.0	Үгүй
27.	Y-2204009326	Үйлчилгээ	1720	Үгүй

2023 5 29

СЭХ
2023.06.13
БҮРТГЭВ
№ 1

28.	Y-2003011866	Үйлчилгээ	3000.0	Үгүй
29.	Y-2204075697	Үйлчилгээ зориулалттай орон сууц	467.32	Үгүй
30.	Y-2204071710	Хувийн сууц	112	Үгүй
31.	Y-2203002632	Контор, үйлчилгээний	338.8	Үгүй
32.	Y-2206069065	Автозогсоол	4007.04	Үгүй
33.	Y-2207001945	Үйлдвэр, үйлчилгээ	400.0	Үгүй
34.	Y-2204062062	Үйлчилгээ	218.8	Үгүй
35.	Y-2204050686	Үйлчилгээ	177.84	Үгүй
36.	Y-2206033482	Үйлчилгээ	210.65	Үгүй
37.	Y-2206033484	Үйлчилгээ	270.16	Үгүй
38.	Y-2203030346	Үйлчилгээ	60.9	Үгүй
39.	Y-2203010628	Үйлчилгээ	3420	Үгүй
40.	Y-2203027169	Үйлчилгээ офиссын	232.0	Үгүй
41.	Y-2202010457	Үйлчилгээ	460.0	Үгүй
42.	Y-2202024096	Үйлчилгээ	1584	Үгүй
43.	Y-1307000550	Үйлчилгээ	392.64	Үгүй
44.	Y-1303000666	Үйлчилгээ	204.1	Үгүй
45.	Y-1307000551	Үйлчилгээ	127.8	Үгүй
46.	Y-1307001553	Үйлчилгээ	125.2	Үгүй
47.	Y-2003017807	Оффис, үйлчилгээ	1440.0	Үгүй
48.	Y-2001000933	Үйлчилгээ	147.2	Үгүй
49.	Y-2004000122	Банкны үйлчилгээ	34.0	Үгүй
50.	Y-2005000059	Банкны үйлчилгээ	71.4	Үгүй
51.	Y-2003010734	Банкны үйлчилгээ	648.0	Үгүй
52.	Y-2101010979	Банкны үйлчилгээ	500.0	Үгүй
53.	Y-2101006306	Үйлчилгээ	117.0	Үгүй
54.	Y-2102000379	Үйлчилгээ	120.0	Үгүй

2023.06.29

МОНГОЛЫН УРЯАГЧИЙН БИРЖИГ
 MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
 0900264
 2023-06-09
 БҮРТГЭВ-02

СЗХ
 он 2023 оны 6 сар 13 өдөр
 БҮРТГЭВ
 № 01

55.	Y-0118000361	Үйлчилгээ	468.7	Үгүй
56.	Y-0110000194	Үйлчилгээ	108.0	Үгүй
57.	Y-0110000122	Үйлчилгээ	108	Үгүй
58.	Y-0101000019	Үйлчилгээ	454.5	Үгүй
59.	Y-0112000117	Үйлчилгээ	101.89	Үгүй
60.	Y-0105000164	Үйлчилгээ	108.0	Үгүй
61.	Y-0102000165	Үйлчилгээ	72.0	Үгүй
62.	Y-0104000063	Үйлчилгээ	108.0	Үгүй
63.	Y-0116000170	Үйлчилгээ	72.0	Үгүй
64.	Y-0109000099	Үйлчилгээ	121.0	Үгүй
65.	Y-0103000211	Үйлчилгээ	121	Үгүй
66.	Y-0113000053	Үйлчилгээ	119.9	Үгүй
67.	Y-0114000171	Үйлчилгээ	110.08	Үгүй
68.	Y-0119000112	Үйлчилгээ	108.0	Үгүй
69.	Y-0119000193	Үйлчилгээ	72.0	Үгүй
70.	Y-0115000143	Үйлчилгээ	108.0	Үгүй
71.	Y-0108000130	Үйлчилгээ	108.0	Үгүй
72.	Y-0106000249	Үйлчилгээ	108.0	Үгүй
73.	Y-0117000078	Үйлчилгээ	125.4	Үгүй
74.	Y-0118004859	Үйлчилгээ	21.0	Үгүй
75.	Y-0118004858	Үйлчилгээ	21.0	Үгүй
76.	Y-0118004857	Үйлчилгээ	21.0	Үгүй
77.	Y-0213007528	Орон сууц	69	Үгүй
78.	Y-0213003405	Үйлчилгээ	864	Үгүй
79.	Y-0201000008	Үйлчилгээ	64	Үгүй
80.	Y-0202000114	Үйлчилгээ	137.7	Үгүй
81.	Y-0203000311	Үйлчилгээ	108	Үгүй
82.	Y-0205000267	Үйлчилгээ	108	Үгүй
83.	Y-0206000105	Үйлчилгээ	121	Үгүй
84.	Y-0210000375	Үйлчилгээ	72	Үгүй

2023 5 20

УЛААНБААТАР ХОТ
 МХБ-ийн гишүүн
 Андеррайтер
 Брокер, лидерийн
 "БНДИСЕК"
 ҮНД ХВ
 1115205447 + 2052182

СЭХ
2023 оны 06 сар 13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 01

МОНГОЛЫН УЛСЫН ГЭРЭГ
MONGOLIAN STATE
0900205
2023-06-09
БҮРТГЭВ-02

85.	Y-0207000047	Үйлчилгээ	70	Үгүй
86.	Y-0208000079	Үйлчилгээ	70	Үгүй
87.	Y-0209000111	Үйлчилгээ	70	Үгүй
88.	Y-0210000034	Үйлчилгээ	70	Үгүй
89.	Y-0211000318	Үйлчилгээ	120	Үгүй
90.	Y-0212000593	Үйлчилгээ	96.29	Үгүй
91.	Y-0213008815	Автозогсоол	66	Үгүй
92.	Y-0213001031	Үйлчилгээ	352.0	Үгүй
93.	Y-0320001384	Үйлчилгээ	920.04	Үгүй
94.	Y-0320005270	Автозогсоол	90	Үгүй
95.	Y-0340000360	Үйлчилгээ	129.03	Үгүй
96.	Y-0301000001	Үйлчилгээ	47.3	Үгүй
97.	Y-0310000174	Үйлчилгээ	108	Үгүй
98.	Y-0302000117	Үйлчилгээ	99.76	Үгүй
99.	Y-0304000020	Оффис	59.5	Үгүй
100.	Y-0305000167	Үйлчилгээ	109.36	Үгүй
101.	Y-0306000002	Оффис	35.0	Үгүй
102.	Y-0307000078	Үйлчилгээ	115.2	Үгүй
103.	Y-0310000174	Үйлчилгээ	108.0	Үгүй
104.	Y-0311000005	Оффис	24.0	Үгүй
105.	Y-0312000006	Үйлчилгээ	56.0	Үгүй
106.	Y-0313000021	Оффис	31.2	Үгүй
107.	Y-0315000006	Оффис	72.0	Үгүй
108.	Y-0319000056	Үйлчилгээ	108	Үгүй
109.	Y-0318000106	Үйлчилгээ	108.0	Үгүй
110.	Y-0320000360	Үйлчилгээ	129.03	Үгүй
111.	Y-0317000093	Үйлчилгээ	74.33	Үгүй
112.	Y-0411000294	Үйлчилгээ	136	Үгүй
113.	Y-0405003442	Автозогсоол	120	Үгүй
114.	Y-0405001847	Үйлчилгээ	3301.3	Үгүй

СЭХ
2023 оны 06 сарын 13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 01

115.	Y-0401000066	Үйлчилгээ	118.3	Үгүй
116.	Y-0402000218	Үйлчилгээ	109.0	Үгүй
117.	Y-0402000009	Үйлчилгээ	123.1	Үгүй
118.	Y-0403000137	Үйлчилгээ	134	Үгүй
119.	Y-0406000259	Үйлчилгээ	113	Үгүй
120.	Y-0408000116	Үйлчилгээ	115.5	Үгүй
121.	Y-0416000247	Үйлчилгээ	83.34	Үгүй
122.	Y-0410000140	Үйлчилгээ	131	Үгүй
123.	Y-0412000222	Үйлчилгээ	134.5	Үгүй
124.	Y-0413000037	Үйлчилгээ	136.8	Үгүй
125.	Y-0414000008	Үйлчилгээ	144	Үгүй
126.	Y-0411500292	Үйлчилгээ	122.7	Үгүй
127.	Y-0405002157	Үйлчилгээ	116	Үгүй
128.	Y-0407000142	Үйлчилгээ	123	Үгүй
129.	Y-0508000040	Үйлчилгээ	108	Үгүй
130.	Y-0517000004	Үйлчилгээ	100	Үгүй
131.	Y-0516000056	Үйлчилгээ	65	Үгүй
132.	Y-0515000040	Үйлчилгээ	72.	Үгүй
133.	Y-0514000003	Үйлчилгээ	176.	Үгүй
134.	Y-0513000062	Үйлчилгээ	120.0	Үгүй
135.	Y-0512000024	Үйлчилгээ	108.	Үгүй
136.	Y-0510000017	Үйлчилгээ	45	Үгүй
137.	Y-0511000031	Үйлчилгээ	72	Үгүй
138.	Y-0509000074	Үйлчилгээ	108	Үгүй
139.	Y-0507000035	Үйлчилгээ	108	Үгүй
140.	Y-0518001420	Үйлчилгээ	1080	Үгүй
141.	Y-0501000083	Үйлчилгээ	108	Үгүй
142.	Y-0502000034	Үйлчилгээ	108.0	Үгүй
143.	Y-0503000055	Үйлчилгээ	72.0	Үгүй
144.	Y-0504000060	Үйлчилгээ	72.0	Үгүй

2023 5 29

СЭХ
2023.06.13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 11

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИЖИ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
0009207
2023-06-09
БҮРТГЭВ-02

145.	Y-0505000003	Үйлчилгээ	192.0	Үгүй
146.	Y-0506000104	Үйлчилгээ	108.0	Үгүй
147.	Y-0510000083	Оффис	72	Үгүй
148.	Y-0701000164	Үйлчилгээ	108	Үгүй
149.	Y-0702000044	Үйлчилгээ	72	Үгүй
150.	Y-0703000109	Үйлчилгээ	108	Үгүй
151.	Y-0704000002	Үйлчилгээ	39	Үгүй
152.	Y-0713000575	Үйлчилгээ	108	Үгүй
153.	Y-0713007265	Үйлчилгээ	854	Үгүй
154.	Y-0705000263	Үйлчилгээ	108	Үгүй
155.	Y-0706000005	Үйлчилгээ	251	Үгүй
156.	Y-0710000016	Үйлчилгээ	68	Үгүй
157.	Y-0707000014	Үйлчилгээ	52	Үгүй
158.	Y-0708000187	Үйлчилгээ	108	Үгүй
159.	Y-0709000031	Үйлчилгээ	108	Үгүй
160.	Y-0710000018	Үйлчилгээ	68	Үгүй
161.	Y-0711000040	Үйлчилгээ	72.10	Үгүй
162.	Y-0712000119	Үйлчилгээ	122	Үгүй
163.	Y-0703000022	Үйлчилгээ	64.8	Үгүй
164.	Y-0713000888	Үйлчилгээ	360	Үгүй
165.	Y-0714000633	Үйлчилгээ	815.04	Үгүй
166.	Y-0601000045	Үйлчилгээ	108	Үгүй
167.	Y-0611000288	Үйлчилгээ	142	Үгүй
168.	Y-0603000064	Хувийн сууц	75.3	Үгүй
169.	Y-0604000003	Үйлчилгээ	35	Үгүй
170.	Y-0605000160	Үйлчилгээ	140	Үгүй
171.	Y-0606000010	Үйлчилгээ	108	Үгүй
172.	Y-0609000022	Үйлчилгээ	108	Үгүй
173.	Y-0607000265	Үйлчилгээ	133	Үгүй
174.	Y-0607000120	Үйлчилгээ	24	Үгүй

2023.5.29

МОНГОЛ УЛС
ХААН БАНК ХҮК
УКМ0009

УЛААНБААТАР ХОТ
МХБ-ийн гишүүн
Андеррайтер
Брэнч-директор
"БИДСЕК"
УИХ ХК
1115205447 +2052482

МОНГОЛЫН ХЭРЭНГИЙН БИРЖ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
2023-06-09 09:02:08
БҮРТГЭВ-02

СЭХ
2023.06.13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 01

175.	Y-0610000181	Үйлчилгээ	131	Үгүй
176.	Y-0612000153	Үйлчилгээ	133	Үгүй
177.	Y-0613000056	Үйлчилгээ	99.2	Үгүй
178.	Y-0614006093	Үйлчилгээ	184	Үгүй
179.	Y-0614006123	Үйлчилгээ	1152	Үгүй
180.	Y-0814000766	Үйлчилгээ	864	Үгүй
181.	Y-0801000034	Үйлчилгээ	108	Үгүй
182.	Y-0805000062	Үйлчилгээ	72	Үгүй
183.	Y-0804000024	Үйлчилгээ	108	Үгүй
184.	Y-0807000064	Үйлчилгээ	108	Үгүй
185.	Y-0811000030	Үйлчилгээ	102.9	Үгүй
186.	Y-0815000018	Үйлчилгээ	108	Үгүй
187.	Y-0802000053	Үйлчилгээ	54	Үгүй
188.	Y-0809000006	Үйлчилгээ	108	Үгүй
189.	Y-0808000021	Үйлчилгээ	128.7	Үгүй
190.	Y-0806000047	Орон сууцны	54	Үгүй
191.	Y-0810000046	Үйлчилгээ	72.10	Үгүй
192.	Y-0803000021	Үйлчилгээ	108	Үгүй
193.	Y-0813000154	Орон сууц	180	Үгүй
194.	Y-0812000025	Үйлчилгээ	102.9	Үгүй
195.	Y-0918000399	Үйлчилгээ	2547	Үгүй
196.	Y-0904000194	Үйлчилгээ	108	Үгүй
197.	Y-0905000832	Үйлчилгээ	198	Үгүй
198.	Y-0905000402	Үйлчилгээ	120	Үгүй
199.	Y-0906000059	Үйлчилгээ	108	Үгүй
200.	Y-0907000041	Үйлчилгээ	57	Үгүй
201.	Y-0908000109	Үйлчилгээ	108	Үгүй
202.	Y-0909000093	Үйлчилгээ	108	Үгүй
203.	Y-0910000099	Үйлчилгээ	72	Үгүй
204.	Y-0911000059	Үйлчилгээ	72	Үгүй

2023 5 29

МОНГОЛ УЭС
УЛААН БАНК ХАК
УКИ0009

УЛААНБААТАР ЛОТ
МХБ-ийн гишүүн
Дилерралтер
Брокер, дилерийн
"БИЛДСЭ" ҮЦК ХК
1115205447 ☎ 2052482

2023-06-09 00:02:09

БҮРТГЭВ-02

СЭХ
2023.06 сар 13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 01

205.	Y-0912000012	Үйлчилгээ	108	Үгүй
206.	Y-0914000119	Үйлчилгээ	108	Үгүй
207.	Y-0915000137	Үйлчилгээ	108	Үгүй
208.	Y-0913000002	Үйлчилгээ	72	Үгүй
209.	Y-0921000018	Үйлчилгээ	54	Үгүй
210.	Y-0922000047	Үйлчилгээ	108	Үгүй
211.	Y-0923000031	Үйлчилгээ	108	Үгүй
212.	Y-0917000040	Үйлчилгээ	88	Үгүй
213.	Y-0916000175	Үйлчилгээ	108	Үгүй
214.	Y-0901000036	Үйлчилгээ	128	Үгүй
215.	Y-0917000046	Үйлчилгээ	57	Үгүй
216.	Y-0918000980	Үйлчилгээ	125	Үгүй
217.	Y-0924000053	Үйлчилгээ	88.0	Үгүй
218.	Y-1018005006	Үйлчилгээ	337	Үгүй
219.	Y-1004000001	Үйлчилгээ	108	Үгүй
220.	Y-1003000528	Үйлчилгээ	132	Үгүй
221.	Y-1002000013	Үйлчилгээ	108	Үгүй
222.	Y-1001000008	Үйлчилгээ	64.68	Үгүй
223.	Y-1019000074	Үйлчилгээ	128.1	Үгүй
224.	Y-1005000005	Үйлчилгээ	58.4	Үгүй
225.	Y-1006000008	Үйлчилгээ	118.8	Үгүй
226.	Y-1009000080	Үйлчилгээ	108	Үгүй
227.	Y-1010000042	Үйлчилгээ	108	Үгүй
228.	Y-1008000003	Үйлчилгээ	108	Үгүй
229.	Y-1011000023	Үйлчилгээ	108	Үгүй
230.	Y-1012000001	Үйлчилгээ	108	Үгүй
231.	Y-1013000008	Үйлчилгээ	122	Үгүй
232.	Y-1014000317	Үйлчилгээ	129	Үгүй
233.	Y-1015000031	Үйлчилгээ	108	Үгүй
234.	Y-1017001481	Үйлчилгээ	191	Үгүй

2023 5 29

235.	Y-1016000065	Үйлчилгээ	260	Үгүй
236.	Y-1007000012	Үйлчилгээ	108	Үгүй
237.	Y-1018000685	Үйлчилгээ	444	Үгүй
238.	Y-1017001225	Үйлчилгээ	87.6	Үгүй
239.	Y-1006000062	Үйлчилгээ	106	Үгүй
240.	Y-1105001550	Ажлын байрны	812.1	Үгүй
241.	Y-1101000018	Үйлчилгээ	122	Үгүй
242.	Y-1102000002	Үйлчилгээ	72	Үгүй
243.	Y-1103000006	Үйлчилгээ	75	Үгүй
244.	Y-1104000049	Үйлчилгээ	108	Үгүй
245.	Y-1106000002	Үйлчилгээ	78.6	Үгүй
246.	Y-1107000004	Үйлчилгээ	72	Үгүй
247.	Y-1108000013	Үйлчилгээ	87.7	Үгүй
248.	Y-1109000004	Үйлчилгээ	65.8	Үгүй
249.	Y-1110000027	Үйлчилгээ	108	Үгүй
250.	Y-1112000114	Үйлчилгээ	462.2	Үгүй
251.	Y-1113000002	Үйлчилгээ	75.6	Үгүй
252.	Y-1115000029	Үйлчилгээ	108	Үгүй
253.	Y-1114000546	Үйлчилгээ	597.6	Үгүй
254.	Y-1111000004	Үйлчилгээ	101.2	Үгүй
255.	Y-1112000152	Үйлчилгээ	182.1	Үгүй
256.	Y-1213001982	Үйлчилгээ	864	Үгүй
257.	Y-1201000046	Үйлчилгээ	108	Үгүй
258.	Y-1204000013	Үйлчилгээ	103	Үгүй
259.	Y-1202000089	Үйлчилгээ	90	Үгүй
260.	Y-1206000059	Үйлчилгээ	108	Үгүй
261.	Y-1207000053	Үйлчилгээ	72.1	Үгүй
262.	Y-1208000026	Үйлчилгээ	216	Үгүй
263.	Y-1209000002	Үйлчилгээ	112.2	Үгүй
264.	Y-1214000049	Үйлчилгээ	113	Үгүй

2023 5 29

СЭХ
Орн 2023.06.13 өдөр
БҮРТГЭЭ
№ 01

265.	Y-1210000051	Үйлчилгээ	108	Үгүй
266.	Y-1211000018	Үйлчилгээ	108	Үгүй
267.	Y-1212000118	Үйлчилгээ	108	Үгүй
268.	Y-1213000485	Үйлчилгээ	287.3	Үгүй
269.	Y-1212000095	Үйлчилгээ	48	Үгүй
270.	Y-1213002064	Үйлчилгээ	24	Үгүй
271.	Y-1313000162	Үйлчилгээ	101	Үгүй
272.	Y-1301000841	Үйлчилгээ	198	Үгүй
273.	Y-1302000006	Үйлчилгээ	108	Үгүй
274.	Y-1304000179	Үйлчилгээ	28	Үгүй
275.	Y-1304000249	Үйлчилгээ	400	Үгүй
276.	Y-1305000020	Үйлчилгээ	122	Үгүй
277.	Y-1308000356	Үйлчилгээ	85.7	Үгүй
278.	Y-1309000138	Үйлчилгээ	34	Үгүй
279.	Y-1311000001	Үйлчилгээ	108	Үгүй
280.	Y-1310001923	Үйлчилгээ	168,9	Үгүй
281.	Y-1315000160	Үйлчилгээ	400	Үгүй
282.	Y-1309000145	Үйлчилгээ	26	Үгүй
283.	Y-1401000005	Үйлчилгээ	112	Үгүй
284.	Y-1402000001	Үйлчилгээ	100.6	Үгүй
285.	Y-1402000159	Үйлчилгээ	74.65	Үгүй
286.	Y-2209000121	Үйлчилгээ	57	Үгүй
287.	Y-1403000932	Үйлчилгээ	108	Үгүй
288.	Y-1404000127	Үйлчилгээ	108	Үгүй
289.	Y-1426000477	Үйлчилгээ	108	Үгүй
290.	Y-1408000059	Үйлчилгээ	54	Үгүй
291.	Y-1409000037	Үйлчилгээ	74.45	Үгүй
292.	Y-1409000006	Контор, Агуулахын	51	Үгүй
293.	Y-1410000031	Үйлчилгээ	72	Үгүй
294.	Y-1405000001	Үйлчилгээ	95	Үгүй

2023 5 29

МОНГОЛ
УЛААНБААТАР
УКМ0009
УЛААН БАНК ХХК

УЛААНБААТАР ХОТ
МХБ-ийн гишүүн
Андеррайтер
Брокер, Дилэрийн
"БИЛСЕН"
ҮЦХ АЖ
1115205447-4 2052482

СЭХ
2023 06 13 өдөр
БҮРТГЭВ
№01

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИЛЭХ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
0000072
2023-06-09
БҮРТГЭВ-02

295.	Y-1411000401	Үйлчилгээ	120	Үгүй
296.	Y-1412000116	Үйлчилгээ	130	Үгүй
297.	Y-1413000007	Үйлчилгээ	31	Үгүй
298.	Y-1424000024	Үйлчилгээ	44	Үгүй
299.	Y-1424000005	Үйлчилгээ	37	Үгүй
300.	Y-1414000563	Үйлчилгээ	108	Үгүй
301.	Y-1416000130	Үйлчилгээ	108	Үгүй
302.	Y-1416000186	Үйлчилгээ	82	Үгүй
303.	Y-2201052233	Үйлчилгээ	108	Үгүй
304.	Y-1420000128	Үйлчилгээ	72.1	Үгүй
305.	Y-1421000064	Үйлчилгээ	74.45	Үгүй
306.	Y-1418000011	Үйлчилгээ	90	Үгүй
307.	Y-0111000220	Үйлчилгээ	108	Үгүй
308.	Y-0112000117	Үйлчилгээ	689.4	Үгүй
309.	Y-1405000047	Үйлчилгээ	72	Үгүй
310.	Y-1419000269	Үйлчилгээ	1200	Үгүй
311.	Y-1422000003	Конторын	62	Үгүй
312.	Y-2208000593	Үйлчилгээ	360	Үгүй
313.	Y-1425000016	Үйлчилгээ	48	Үгүй
314.	Y-1406000054	Үйлчилгээ	100	Үгүй
315.	Y-1407000029	Үйлчилгээ	138.4	Үгүй
316.	Y-1417000050	Үйлчилгээ	131.18	Үгүй
317.	Y-1423000058	Үйлчилгээ	131	Үгүй
318.	Y-1520000049	Үйлчилгээ	951	Үгүй
319.	Y-1501000131	Үйлчилгээ	108	Үгүй
320.	Y-1502000006	Үйлчилгээ	104	Үгүй
321.	Y-1503000042	Үйлчилгээ	108	Үгүй
322.	Y-1504000016	Үйлчилгээ	97.38	Үгүй
323.	Y-1505000032	Үйлчилгээ	98	Үгүй
324.	Y-1506000112	Үйлчилгээ	72.1	Үгүй

2023 5 29

МОНГОЛ УЛС
ХААН БАНК ХХК
УКН0009

УЛААНБААТАР ХОТ
МХБ-ийн гишүүн
Андеррайтер
Брокер, дилерийн
"БИЛИСЕК"
ҮЦК ХК
1116205447 # 2052482

СЗХ
2023.08.13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 01

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГӨЙН БИРЖ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
0000273
2023-08-09
БҮРТГЭВ-02

325.	Y-1507000073	Үйлчилгээ	108	Үгүй
326.	Y-1508000070	Үйлчилгээ	108	Үгүй
327.	Y-1509000037	Үйлчилгээ	136	Үгүй
328.	Y-1510000049	Үйлчилгээ	160	Үгүй
329.	Y-1511000014	Үйлчилгээ	72	Үгүй
330.	Y-1511000233	Үйлчилгээ	124	Үгүй
331.	Y-1512000039	Үйлчилгээ	108	Үгүй
332.	Y-1513000050	Үйлчилгээ	108	Үгүй
333.	Y-1514000012	Үйлчилгээ	63	Үгүй
334.	Y-1515000008	Үйлчилгээ	108.75	Үгүй
335.	Y-1516000009	Үйлчилгээ	86	Үгүй
336.	Y-1518000108	Үйлчилгээ	129.3	Үгүй
337.	Y-1519000165	Үйлчилгээ	127	Үгүй
338.	Y-1508000184	Үйлчилгээ	72	Үгүй
339.	Y-1601000031	Үйлчилгээ	108	Үгүй
340.	Y-1617003376	Үйлчилгээ	482.3	Үгүй
341.	Y-1602000180	Үйлчилгээ	600	Үгүй
342.	Y-1603000026	Үйлчилгээ	71.7	Үгүй
343.	Y-1615000082	Үйлчилгээ	130.3	Үгүй
344.	Y-1604000084	Үйлчилгээ	123.8	Үгүй
345.	Y-1605000075	Үйлчилгээ	113	Үгүй
346.	Y-1605000049	Үйлчилгээ	55	Үгүй
347.	Y-1606000040	Үйлчилгээ	54	Үгүй
348.	Y-1616000066	Үйлчилгээ	133	Үгүй
349.	Y-1613000071	Үйлчилгээ	110	Үгүй
350.	Y-1608000047	Үйлчилгээ	63	Үгүй
351.	Y-1609000045	Үйлчилгээ	141.6	Үгүй
352.	Y-1610000034	Үйлчилгээ	59.5	Үгүй
353.	Y-1611000063	Үйлчилгээ	49.13	Үгүй
354.	Y-1614000087	Үйлчилгээ	94.38	Үгүй

2023 5 29

МОНГОЛ УБС
ХААН БАНК ХАК
УКИ0009
[Signature]

УЛААНБААТАР ХОТ
ХБ-ийн гишүүн
Андеррайтер
Брокер, диллержин
"БЮАНСЕК"
УБХ ХК
1115205447-2052482

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
0733274
2023-06-09
БҮРТГЭВ-02

СХ
2023.06.13
он сар эдгэр
БҮРТГЭВ
№ 01

355.	Y-1617002090	Үйлчилгээ	380	Үгүй
356.	Y-1612000038	Үйлчилгээ	51.2	Үгүй
357.	Y-1701000131	Үйлчилгээ	99	Үгүй
358.	Y-1702000027	Үйлчилгээ	104	Үгүй
359.	Y-1703000227	Үйлчилгээ	129	Үгүй
360.	Y-1704000136	Үйлчилгээ	108	Үгүй
361.	Y-1705000336	Үйлчилгээ	129	Үгүй
362.	Y-1706000002	Үйлчилгээ	101.2	Үгүй
363.	Y-1607000068	Үйлчилгээ	108	Үгүй
364.	Y-1707000004	Үйлчилгээ	156.4	Үгүй
365.	Y-1708000002	Конторын	54	Үгүй
366.	Y-1709000249	Үйлчилгээ	132	Үгүй
367.	Y-1720000179	Үйлчилгээ	180	Үгүй
368.	Y-1710000033	Үйлчилгээ	123.8	Үгүй
369.	Y-1711000013	Үйлчилгээ	120.5	Үгүй
370.	Y-1712000078	Үйлчилгээ	56	Үгүй
371.	Y-1713000242	Үйлчилгээ	131.2	Үгүй
372.	Y-1719000001	Үйлчилгээ	74.4	Үгүй
373.	Y-1721000216	Үйлчилгээ	106	Үгүй
374.	Y-1722000163	Үйлчилгээ	108	Үгүй
375.	Y-1701000416	Үйлчилгээ	230.7	Үгүй
376.	Y-1701000767	Үйлчилгээ	363	Үгүй
377.	Y-1723000775	Үйлчилгээ	1239	Үгүй
378.	Y-1714000011	Үйлчилгээ	66.7	Үгүй
379.	Y-1715000050	Үйлчилгээ	108	Үгүй
380.	Y-1716000004	Үйлчилгээ	64.9	Үгүй
381.	Y-1717000113	Үйлчилгээ	108	Үгүй
382.	Y-1718000001	Үйлчилгээ	102.2	Үгүй
383.	Y-1817000419	Үйлчилгээ	318.95	Үгүй
384.	Y-1814000599	Үйлчилгээ	108	Үгүй

2023 5 29

СЭХ
онд 2023 сар 13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 01

385.	Y-1809000099	Үйлчилгээ	72	Үгүй
386.	Y-1811000115	Үйлчилгээ	96.71	Үгүй
387.	Y-1811000018	Үйлчилгээ	56.16	Үгүй
388.	Y-1803000004	Үйлчилгээ	50	Үгүй
389.	Y-1815000032	Үйлчилгээ	72	Үгүй
390.	Y-1810000122	Үйлчилгээ	108	Үгүй
391.	Y-1801000001	Үйлчилгээ	74.4	Үгүй
392.	Y-1808000011	Үйлчилгээ	105.5	Үгүй
393.	Y-1812000107	Үйлчилгээ	108	Үгүй
394.	Y-1804000199	Үйлчилгээ	72.3	Үгүй
395.	Y-1804000724	Үйлчилгээ	168.48	Үгүй
396.	Y-1805000027	Үйлчилгээ	56.16	Үгүй
397.	Y-1806000047	Үйлчилгээ	72	Үгүй
398.	Y-1816000098	Үйлчилгээ	105	Үгүй
399.	Y-1816000020	Үйлчилгээ	56.16	Үгүй
400.	Y-1813001163	Үйлчилгээ	47.5	Үгүй
401.	Y-1808000123	Үйлчилгээ	108	Үгүй
402.	Y-1814000031	Үйлчилгээ	135	Үгүй
403.	Y-1807000081	Үйлчилгээ	74.33	Үгүй
404.	Y-1817001152	Үйлчилгээ	2021.1	Үгүй
405.	Y-1902001884	Үйлчилгээ	383	Үгүй

2023 5 29

---оо---

ХАВСРАЛТ №4-БАНКНЫ ӨМЧЛӨЛД БУЙ АВТО ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

№	Тээврийн хэрэгслийн улсын дугаар	Марк/ модель	Үүргийн гүйцэтгэлийг хангах үүрэг хүлээсэн эсэх
1.	49 17 УБЯ	LEXUS LX 570	Үгүй
2.	64 84 УБП	Toyota Prius	Үгүй
3.	47 80 УНГ	Ford Transit	Үгүй
4.	35 68 УБЦ	Toyota Hilux Pick-Up	Үгүй
5.	91 59 ГАА	Toyota Land Cruiser Prado	Үгүй
6.	99 16 УНИ	Toyota Land Cruiser Prado	Үгүй
7.	00 15 ХЭН	Toyota Land Cruiser Prado	Үгүй
8.	11 94 УНЛ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
9.	18 12 УНЯ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
10.	25 03 УБИ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
11.	31 28 УНВ	Volkswagen Passat	Үгүй
12.	32 61 УНА	Toyota Land Cruiser	Үгүй
13.	33 25 УНВ	Volkswagen Passat	Үгүй
14.	33 25 УНН	Toyota Land Cruiser Prado	Үгүй
15.	33 97 УБУ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
16.	35 64 УНГ	Toyota Prius 50	Үгүй
17.	36 08 УНО	Toyota Prius 50	Үгүй
18.	36 52 УБА	Toyota Prius 50	Үгүй
19.	41 67 УБЭ	Volkswagen Passat	Үгүй
20.	42 43 УНБ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
21.	52 28 УНП	Volkswagen Passat	Үгүй
22.	54 04 УНО	Toyota Prius	Үгүй
23.	54 22 УНХ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
24.	54 40 УНО	Toyota Prius	Үгүй
25.	59 62 УНХ	Volkswagen Passat	Үгүй
26.	6025 УЕВ	Toyota Land Cruiser	Үгүй

2023 0 29

СЭХ
2023.06.13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 01

27.	74 11 УНМ	Volkswagen Touareg	Үгүй
28.	74 13 УНМ	Volkswagen Touareg	Үгүй
29.	74 45 УНО	Toyota Land Cruiser	Үгүй
30.	74 46 УНО	Toyota Land Cruiser	Үгүй
31.	76 49 УНН	LEXUS LX570	Үгүй
32.	80 50 УНЛ	Volkswagen Touareg	Үгүй
33.	80 73 УНЕ	Toyota Prius 50	Үгүй
34.	86 23 УНӨ	Volkswagen Passat	Үгүй
35.	86 38 УАН	LEXUS LX570	Үгүй
36.	87 19 УАХ	Toyota Prius 50	Үгүй
37.	90 40 УАА	Volkswagen Passat	Үгүй
38.	96 70 УБН	Toyota Land Cruiser	Үгүй
39.	17 46 УНК	Volkswagen Passat	Үгүй
40.	18 66 УНК	Volkswagen Passat	Үгүй
41.	24 76 УНВ	Volkswagen Passat	Үгүй
42.	25 81 УНВ	Volkswagen Passat	Үгүй
43.	28 23 УБС	Toyota Prius	Үгүй
44.	29 12 УБД	Toyota Land Cruiser	Үгүй
45.	2914 УБО	Toyota Prado	Үгүй
46.	31 07 УНВ	Volkswagen Passat	Үгүй
47.	31 43 УНВ	Volkswagen Passat	Үгүй
48.	31 74 УНВ	Volkswagen Passat	Үгүй
49.	32 10 УНВ	Volkswagen Passat	Үгүй
50.	33 40 УНВ	Volkswagen Passat	Үгүй
51.	39 35 УБЕ	Volkswagen Jetta	Үгүй
52.	45 16 УБП	Toyota Prius	Үгүй
53.	45 61 УНЯ	Graniva	Үгүй
54.	46 93 УБО	Toyota Prius 50	Үгүй
55.	48 72 УБУ	Volkswagen Passat	Үгүй
56.	54 10 УБЭ	Volkswagen Jetta	Үгүй

2023 5 29

УЛААНБААТУУТ
МХБ-ийн үгүйсгүүр
Ацдеррантер
Брокер, дилерийн
"БНДИСЕК"
ҮНД ХК
1115205447 2052482

2023.06.13

БҮРТГЭВ-02

СЭХ
2023.06.13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 01

57.	56 85 УБӨ	Volkswagen Passat	Үгүй
58.	56 93 УБП	Toyota Prius	Үгүй
59.	64 35 УБП	Toyota Prius	Үгүй
60.	68 89 УБЯ	Volkswagen Passat	Үгүй
61.	76 85 УБЦ	Volkswagen Passat	Үгүй
62.	87 30 УБҮ	Volkswagen Passat	Үгүй
63.	92 25 УНЭ	Volkswagen Golf	Үгүй
64.	00 76 БУН	Toyota Land Cruiser	Үгүй
65.	00 76 ХӨН	Toyota Land Cruiser	Үгүй
66.	00 93 ДГН	Toyota Land Cruiser	Үгүй
67.	00 94 ДГН	Toyota Land Cruiser	Үгүй
68.	01 88 СББ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
69.	02 54 СҮА	Toyota Land Cruiser	Үгүй
70.	02 67 УНМ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
71.	02 72 УНМ	Volkswagen Touareg	Үгүй
72.	02 88 СЭҮ	Volkswagen Passat	Үгүй
73.	03 71 УНЕ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
74.	03 01 УНЕ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
75.	03 88 СЭҮ	Toyato Prado	Үгүй
76.	04 38 УБЭ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
77.	04 88 СЭҮ	Volkswagen Amarok	Үгүй
78.	05 60 ӨМҮ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
79.	05 88 СББ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
80.	05 94 УНВ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
81.	06 39 ДОР	Toyota Land Cruiser	Үгүй
82.	06 68 БНА	Toyota Land Cruiser	Үгүй
83.	07 93 УНЦ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
84.	08 21 ХӨН	Toyota Land Cruiser	Үгүй
85.	38 64 УБК	Toyota Prius 50	Үгүй
86.	08 33 ОРА	Volkswagen Passat	Үгүй

2023.5.29

УЛААНБААТАР ХОТ
МХБ-ийн гишүүн
Андаррайтер
Брокер, дилерийн
"БИДИСЕК"
ҮЦА ХБ
1115205447 Эл 2052432

МОНГОЛ УЛС
ХААН БАНН
УГИЙН
P. Mair

СЗХ
2023 оны 06 сар 13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 01

МОНГОЛЫН ХЭРЭГТЭЙН БИРЭГ
MONGOLIAN 00000279
2023-06-09
БҮРТГЭВ-02

87.	10 13 УНХ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
88.	13 76 УНК	Volkswagen Passat	Үгүй
89.	14 26 УБП	Toyota Land Cruiser	Үгүй
90.	15 36 ӨМА	Toyota Land Cruiser	Үгүй
91.	15 68 ДУА	Toyota Land Cruiser	Үгүй
92.	16 38 ХЭҮ	Volkswagen Passat	Үгүй
93.	16 85 УНВ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
94.	18 92 УББ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
95.	20 27 УНГ	Prius 50	Үгүй
96.	20 86 УБЦ	Toyota Hilux Pick-Up	Үгүй
97.	21 06 ХӨН	Toyota Land Cruiser	Үгүй
98.	21 54 УНА	Toyota Land Cruiser	Үгүй
99.	22 07 ХОҮ	Volkswagen Passat	Үгүй
100.	22 91 УБИ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
101.	30 41 УБЧ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
102.	30 64 УБЕ	Toyota Hilux Pick-Up	Үгүй
103.	33 79 БӨТ	Volkswagen Passat	Үгүй
104.	37 26 УБҮ	Volkswagen Amarok	Үгүй
105.	37 49 УЕК	Toyota Land Cruiser	Үгүй
106.	37 68 УБЦ	Toyota Hilux	Үгүй
107.	48 18 ОРО	Volkswagen Passat	Үгүй
108.	52 71 УНЕ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
109.	52 97 ДГО	Volkswagen Amarok	Үгүй
110.	53 69 УНУ	Volkswagen Passat	Үгүй
111.	55 39 УВХ	Volkswagen Passat	Үгүй
112.	56 61 УНВ	Toyota Land Cruiser Prado	Үгүй
113.	56 09 ХӨВ	Volkswagen Passat	Үгүй
114.	56 83 УБП	Toyota Prius	Үгүй
115.	59 27 УБП	Toyota Prius	Үгүй
116.	59 47 УБП	Toyota Prius	Үгүй

2023 5 29

МОНГОЛ УЛС
УВИ0009
ХААН БАНК ХҮК

УЛААНБААТАР ХОТ
МХБ-ийн Үлшүүн
Андеррайтер
Брдкер, дигерийн
"БИДИСЕК"
ТХК ХК
1115205447-442052487

СЭХ
он-2023 сн-05.18 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 11

117.	63 34 ЗАН	Toyota Land Cruiser	Үгүй
118.	64 45 УБП	Toyota Prius	Үгүй
119.	64 74 УБП	Toyota Prius	Үгүй
120.	64 74 УНЕ	Toyota Prius	Үгүй
121.	65 25 УБХ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
122.	66 08 УБХ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
123.	67 76 ДАР	Toyota Land Cruiser	Үгүй
124.	67 79 ДАР	Volkswagen Passat	Үгүй
125.	68 42 БУА	Toyota Land Cruiser Prado	Үгүй
126.	69 39 ГАУ	Volkswagen Passat	Үгүй
127.	70 80 БУЛ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
128.	70 85 ГСА	Toyota Land Cruiser	Үгүй
129.	70 87 УБЯ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
130.	74 12 УНМ	Volkswagen Passat	Үгүй
131.	75 15 ӨМА	Volkswagen Passat	Үгүй
132.	75 25 ӨМА	Toyota Land Cruiser	Үгүй
133.	75 29 УНЭ	Toyota Land Cruiser Prado	Үгүй
134.	76 08 УБО	Toyota Prius 50	Үгүй
135.	76 29 УНЭ	Toyota Land Cruiser Prado	Үгүй
136.	80 30 БӨТ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
137.	80 42 УНА	Toyota Hiace	Үгүй
138.	80 48 ЗАН	Toyota Land Cruiser	Үгүй
139.	81 80 УБЛ	Toyota Hilux	Үгүй
140.	83 50 УЕА	Toyota Prius 50	Үгүй
141.	88 93 УБЯ	Toyota Hilux	Үгүй
142.	91 85 УНЕ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
143.	92 91 ДУА	Volkswagen Passat	Үгүй
144.	93 63 УБЯ	Toyota Hilux	Үгүй
145.	94 41 УНЕ	Toyota Land Cruiser	Үгүй
146.	99 30 ДГО	Toyota Land Cruiser	Үгүй

2023.05.29

МОНГОЛ УЛС
ХААН БАНК ХХК
УНМ0009
P. Mair

УЛААНБААТАР ХОТ
МХБ-ийн үйлдвэр
Дэлгэрэнгүй
Брэндер/дилерийн
"БИДИСЕК"
ҮНЖ ХК
1115205447 & 2052482

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГИЙН БИРЖ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
0005781
2023-06-09
БҮРТГЭВ-02

СЗХ
2023.06.13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 01

147.	99 49 ДАР	Toyota Land Cruiser	Үгүй
------	-----------	---------------------	------

---o0o---

07
5
20
2023

МОНГОЛ УЛС
ХААН БАНК
УКМ0009
P. Manse

УЛААНБААТАР ХОТ
МХБ-ийн гишүүн
Андоржигийн
Брокер, дилжигчин
"БНБСЭ"
ҮЦБ-ХК
1115205447 № 2057482

ХАВСРАЛТ № 5-ХУУЛЬ ЗҮЙН ДҮГНЭЛТ ГАРГАХТАЙ ХОЛБООТГОЙГООР ТӨРИЙН БОЛОН ХОЛБОГДОХ БУСАД
БАЙГУУЛЛАГААС АВСАН ЛАВЛАГАА, БАРИМТ БИЧГИЙН ЖАГСААЛТ

№	Лавлагаа, тодорхойлолт	Олгосон газар	Огноо / Дугаар
1	Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн лавлагаа	Улсын бүртгэлийн ерөнхий газар	2023.05.11
2	Шүүхийн шийдвэрээр бусдад төлбөргүй тухай тодорхойлолт	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх алба	2023.05.08 0001132
3	Хаан Банкны үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл хүчин төгөлдөр тухай, хариуцлагын арга хэмжээ авч байгаагүй тухай лавлагаа	Монгол банк	2023.05.23 Б-10/424
4	СЗХ-ноос олгосон тусгай зөвшөөрлийн тухай, хариуцлагын арга хэмжээ авч байгаагүй тухай тодорхойлолт	Санхүүгийн зохицуулах хороо	2023.05.16 9/2027
5	Арбитрт нэхэмжлэгч, хариуцагч, гуравдагч этгээдээр оролцож байгаагүй тухай лавлагаа	Монголын олон улсын арбитр	2023.05.09 4/703
6	Шүүхийн тусгай архивын лавлагаа	Шүүхийн ерөнхий зөвлөл	2023.05.05 1/1396
7	Оюуны өмчийн эрхүүд нь хүчин төгөлдөр эсэх тухай лавлагаа	Оюуны өмчийн газар	2023.05.09 3/328
8	Улаанбаатар хотын худалдааны танхимын дэргэдэх Арбитрт нэхэмжлэгч, хариуцагч, гуравдагч этгээдээр оролцож байгаагүй тухай тодорхойлолт	Улаанбаатар хотын худалдааны танхимын дэргэдэх арбитр	2023.05.10 А-23/43
9	Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламж дахь Хаан банк ХХК-ийн үнэт цаасны үлдэгдлийн лавлагаа	Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн төв	2023.05.10 01/973
10	Хувьцааны ангиллын шалгуураа хангаж байгаа эсэх тухай лавлагаа	Монголын хөрөнгийн бирж	2023.05.09 01/325
11	Өрсөлдөөний тухай хууль тогтоомжийн зөрчиж байсан эсэх тухай лавлагаа	Шударга өрсөлдөөн хэрэглэгчийн төлөө газар	2023.05.08 03-04/696
12	Сүүлийн 3 жилийн хугацаанд захиргааны хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд оролцож байсан болон оролцож байгаа эсэх тухай лавлагаа	Нийслэл дэх захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхийн тамгын газар	2023.05.09 940
13	Тээврийн хэрэгслийн лавлагаанууд	Авто тээврийн үндэсний төв	2023.05.25

2023 5 29

№	Лавлагаа, тодорхойлолт	Олгосон газар	Огноо / Дугаар
14	Хаанс Аартын өр төлбөргүй тухай тодорхойлолт (багашгаар орчуулга)	Stitching BKR	2022.07.02
15	Жон Логийн өр төлбөргүй тухай лавлагаа	Joint Credit Information Center	2022.07.02 PLRI-1110113
16	Б.Амарсанаагийн шүүхийн тусгай архивын лавлагаа	Шүүхийн ерөнхий зөвлөл	2023.05.16 1/1474
17	Ц.Баатарсайханы шүүхийн тусгай архивын лавлагаа	Шүүхийн ерөнхий зөвлөл	2023.05.16 1/1475
18	Д.Хулангийн шүүхийн тусгай архивын лавлагаа	Шүүхийн ерөнхий зөвлөл	2023.05.16 1/1476
19	Т.Дарьбуумын шүүхийн тусгай архивын лавлагаа	Шүүхийн ерөнхий зөвлөл	2023.05.16 1/1478
20	Гаалийн өр төлбөртэй эсэх тухай лавлагаа	Гаалийн ерөнхий газар	2023.05.04 T23EMDT2N
21	Ажил олгогчийн нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн тодорхойлолт	Нийгмийн даатгалын ерөнхий газар	2023.05.03 O235YU08L00 0026379254
22	Татварын өр төлбөртэй эсэх тухай лавлагаа	Монголын татварын алба	2023.05.03 23.1003.6eed fe46-ffde-439f-a5ad- edc83dbee616
23	Зээлийн мэдээллийн сангийн лавлагаа	Монгол Банк	2023.05.03

---o0o---

2023.06.05 29

ХАВСРАЛТ № 6-ХУУЛЬ ЗҮЙН ДҮГНЭЛТ ГАРГАХТАЙ ХОЛБООТГОЙГООР "ХААН БАНК" ХХК-ИАС
ХҮЛЭЭН АВСАН БАРИМТ БИЧГИЙН ЖАГСААЛТ

СЗХ
04-2023-06.19
БҮРТГЭВ
№ 01

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГӨЙН БИРЖ
MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
0000204
2023-06-09
БҮРТГЭЭ-02

Хаан Банк ХХК-ийг үүсгэн байгуулах болон ногоон бонд гаргахтай холбоотой шийдвэр, баримт бичиг			
Баримт бичгийн нэр	Гаргасан этгээд	Огноо	Дугаар
1.1	Хурлын тогтоол ("Монголын хөдөө аж ахуйн хоршоолол" банк байгуулах тухай)	1991.01.04	2/01,1
1.2	Хувь нийлүүлсэн "Хөдөө аж ахуйн хоршоолол" банк байгуулах тухай гэрээ	1991.01.08	
1.3	Зөвшөөрөл ("ХАА-н банк" нэртэй арилжааны банкныг байгуулж ажиллуулахыг зөвшөөрөх тухай)	1991.12.05	06
1.4	БНМАУ-ын Улсын бүртгэлийн гэрчилгээ	1991.01.11	348449
1.5	Хурлын протокол (Банкны нэр өөрчлөх, анхны дүрмийг баталсан тухай), хавсралт Банкны дүрмийн хамт	1991.11.23	02
1.6	Хувь нийлүүлэгчдийн хурлын протокол	1991.02.23	02
1.7	Хөдөө аж ахуйн банкны түр дүрмийг батлах тухай тогтоол, хавсралт Банкны дүрмийн хамт	2001.03.08	78
1.8	Монголын Хөдөө аж ахуйн банкны шинэчлэн найруулсан дүрмийг батлах тухай тогтоол, түүний хавсралт болох Монголын Хөдөө аж ахуйн банк ХХК-ийн шинэчилсэн дүрэм	2003.02.20	96

2023 107 5 23

МЭБ-ийн гишүүн
А.Цэрэнпүрэв
Бүлэг, дүрмийн
"ХОНДИСЭВ"
УЦК ХК
1115205447 № 2052482

Монгол Улсын бүртгэлийн гэрчилгээ	Монгол Улсын бүртгэлийн ерөнхий газар	2005.11.04	9016001011
1.9 Монголын хөдөө аж ахуйн банк, ХХК хувь нийлүүлэгчдийн хурлын тогтоол (Банкны нэрийг ХААН Банк ХХК болгох тухай)	HS Investment Ltd, Таван Богд ХХК, Олон Улсын санхүүгийн корпораци, Development Alternatives, Inc	2006.07.25	
1.10 Банк байгуулах тухай шинэчилсэн зөвшөөрлийн гэрчилгээ	Монголбанк	2006.11.22	02
1.11 Кастодианы үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл	Санхүүгийн зохицуулах хороо	2015.06.24	321/03
1.12 Даатгалын зуучлагчийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээ	Санхүүгийн зохицуулах хороо	2012.08.08	T3 210/16
1.13 Үйл ажиллагааны нэмэлт зөвшөөрөл (үнэт металл, эрдэнийн чулуу худалдах, худалдан авах, хадгалах, хадгалуулах үйл ажиллагаа эрхлэх)	Монголбанк	2014.11.25	A187
1.14 Банк бус санхүүгийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл	Санхүүгийн зохицуулах хороо	2023.01.25	34
1.15 Ногоон бондын хөтөлбөр хэрэгжүүлэх тухай тогтоол	Хаан Банк ХХК - ТУЗ	2023.05.24	18
2 Эрх бүхий албан тушаалтан томилсон шийдвэр болон Банкны бусад баримт бичгүүд			
2.1 Монгол Улсын иргэн Ц.Баатарсайхан, Д.Хулан, Б.Амарсанаа, Япон Улсын иргэн Ясунари Харата, Кисабуро Иший, Тайван улсын иргэн Жон Ло нарыг ХААН Банкны ТУЗ-ийн гишүүдээр улируулан томилох тухай Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын тогтоол	ХЭХ	2022.06.15	10
2.2 Монгол Улсын иргэн Т.Дарьбум, А.Тамир, Нидерланд улсын иргэн Ханс Аарт Йонгеяанс нарыг ХААН Банкны ТУЗ-ийн хараат бус гишүүдээр улируулан томилох тухай Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын тогтоол ТУЗ-ийн тогтоол (Гүйцэтгэх захирал томилох тухай)	ХЭХ	2022.06.15	9
2.3 Банкны захирлын тушаал (Байгууллагын банк хариуцсан дэд захирлаар томилох тухай)	Хаан Банк ХХК - ТУЗ	2021.11.25	30
2.4 Банкны захирлын тушаал (Хүний нөөц хариуцсан дэд захирлаар томилох тухай)	Банкны гүйцэтгэх захирал	2022.02.01	01/35
2.5 Банкны захирлын тушаал (Бизнес хөгжил хариуцсан дэд захирлаар түр хугацаагаар томилох тухай)	Банкны гүйцэтгэх захирал	2021.04.12	01/165
2.6 Банкны захирлын тушаал (Хүний нөөц хариуцсан дэд захирлаар томилох тухай)	Банкны гүйцэтгэх захирлын орлогч	2021.06.29	01/267
2.7 Банкны захирлын тушаал (Контрактын гэрээний хугацаа сулгах тухай (Иргэдийн банк хариуцсан дэд захирал)	Банкны гүйцэтгэх захирал	2021.04.06	01/154
2.8 Банкны захирлын тушаал (Санхүү, захиргаа хариуцсан дэд захирлаар томилох тухай)	Банкны гүйцэтгэх захирал	2022.02.01	01/37

2023 1085 29

СЭХ
 2023.09.13 өдөр
 БҮРТГЭВ
 № 01

МОНГОЛЫН ХЭРЭГ
 MONGOLIAN STOCK EXCHANGE
 2023-09-09
 БҮРТГЭВ-02

2.9	Банкны захирлын тушаал (Үйл ажиллагаа хариуцсан дэд захирлаар томилох тухай)	Банкны гүйцэтгэх захирал	2020.02.20	01/66
2.10	Банкны захирлын тушаал (Контрактад нэмэлт өөрчлөлт оруулсан тухай (Эрхдэл хариуцсан дэд захирал)	Банкны гүйцэтгэх захирал	2021.09.22	01/355
2.11	Банкны захирлын тушаал (Контрактын хугацаа сунгасан тухай (Иргэдийн банк хариуцсан дэд захирал)	Банкны гүйцэтгэх захирал	2021.04.06	01/154
2.12	ТУЗ-ийн тогтоол (Ерөнхий аудитораар томилох тухай)	ТУЗ	2021.09.21	26
2.13	ТУЗ-ийн тогтоол (ТУЗ-ийн нарийн бичгийн даргаар сунган томилох тухай)	ТУЗ	2021.09.29	25
2.14	Банкны захирлын тушаал (Жижиг дунд бизнесийн банк хариуцсан дэд захирлаар томилох тухай)	Банкны гүйцэтгэх захирал	2022.10.06	01/304
2.15	Банкны захирлын тушаал (Гүйцэтгэх захирлын орлогчоор томилох тухай)	Банкны гүйцэтгэх захирал	2023.05.01	01/139
2.16	ТУЗ-ийн хурлын тэмдэглэл	ТУЗ	2023.05.24	18
2.17	“Хаан банк” ХХК-ийн газрын төлбөрийн тооцоо нийлсэн актууд	Газрын харилцаа, Барилга хот байгуулалтын газар	-	-
2.18	“Хаан банк” ХХК-ийн газар эзэмших эрхийн гэрчилгээнүүд	Сум, дүүргийн Засаг дарга	-	-
2.19	“Хаан банк” ХХК-ийн газрын нэгж талбарын тодорхойлолтууд	Газар зохион байгуулалт, геодези, зураг зүйн газар	-	-
2.20	“Хаан банк” ХХК-ийн үл хөдлөх эд хөрөнгө өмчлөх эрхийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээнүүд	Сум, дүүргийн Улсын бүртгэлийн хэлтэс	-	-
2.21	“Хаан банк” ХХК-ийн өмчлөл дэх авто тээврийн хэрэгслийн гэрчилгээнүүд	Автотээврийн үндэсний төв	-	-
2.22	Тээврийн хэрэгслийн лавлагаанууд	Автотээврийн үндэсний төв	-	-
2.23	Барааны тэмдгийн гэрчилгээнүүд	Оюуны өмчийн газар	-	-
2.24	Эд хөрөнгийн эрхийн улсын бүртгэлийн лавлагаанууд	Улсын бүртгэлийн ерөнхий газар	-	-
Гэрээнүүд				
Гэрээний нэр				
3.1	Худалдах, худалдан авах, ажил гүйцэтгэх гэрээ	*****		Огноо 2023.03.27
3.2	Худалдах, худалдан авах, ажил гүйцэтгэх гэрээ	*****		2023.04.05
3.3	Худалдах, худалдан авах гэрээ	*****		2023.04.10
3.4	Худалдах, худалдан авах, ажил гүйцэтгэх гэрээ	*****		2023.04.11
3.5	Лицензийн ашиглах эрх сунгах, засвар үйлчилгээ үзүүлэх гэрээ	*****		2023.05.22

1118205447/42052482

2023.09.29

СЭХ
2023.09.13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 01

3.6	USD *** Term Facilities Agreement	*****	2021.09.20
3.7	Loan Agreement	*****	2022.07.25
3.8	Loan Agreement	*****	2022.10.19
3.9	Loan Agreement	*****	2022.11.22
3.10	USD Facility Agreement	*****	2023.04.21
3.11	Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангийн жижиг зээлийг Улаанбаатар хотод дамжуулан олгох банкттай байгуулах гэрээ	*****	2022.12.26
3.12	Эх үүсвэр татах зээлийн гэрээ	*****	2021.07.30
3.13	Эх үүсвэр татах зээлийн гэрээ	*****	2021.09.20
3.14	Эх үүсвэр татах зээлийн гэрээ	*****	2021.12.16
3.15	Эх үүсвэр татах зээлийн гэрээ	*****	2022.07.25
3.16	Эх үүсвэр татах зээлийн гэрээ	*****	2022.08.04
3.17	Эх үүсвэр татах зээлийн гэрээ	*****	2022.10.19
3.18	Эх үүсвэр татах зээлийн гэрээ	*****	2022.10.19
3.19	Эх үүсвэр татах нөхцөлт зээлийн гэрээ	*****	2022.12.23
3.20	Эх үүсвэр татах нөхцөлт бондын гэрээ	*****	2023.03.16
3.21	Ногоон бондын захиалгын гэрээ	*****	2023.03.16
3.22	Ногоон бондын захиалгын гэрээ	*****	2023.03.16
3.23	Ногоон бондын захиалгын гэрээ	*****	2023.03.16
3.24	Зээлийн шугамын гэрээ	*****	2022.05.04
3.25	Зээлийн эрх нээх гэрээ	*****	2022.12.23
3.26	Барилгын зээлийн гэрээ	*****	2021.06.21
3.27	Газрын тосны бүтээгдэхүүний агуулахын хөрөнгө оруулалтын зориулалт бүхий зээлийн гэрээ	*****	2022.06.08
3.28	Програм хангамжийн лицензийн эзэмших ашиглах эрхийг сунгах болон нэмэлт програм хангамж худалдах, худалдан авах гэрээ	*****	2021.12.08
4	Дүрэм, журмууд		
4.1	Бодлого, журмын нэр		
4.2	Банкны дүрэм		
4.3	Банкны Хувьцаат компанийн дүрмийн төсөл		
4.3	ТУЗ-ийн үйл ажиллагааны журам		

МОНГОЛ
ХААН БАНК ХТ
УГИ0009
1116205447 / 2062282

1105 29

СЭХ
2023.06.13 өдөр
БҮРТГЭВ
№ 01

МОНГОЛЫН ХӨРӨН АЖ АХУЙН БАНК
MONGOLIA STATE BANK
2023-06-09
БҮРТГЭВ-02

4.4	Банкны засаглалын кодекс			
4.5	Банкны дотоод хяналтын бодлогыг хэрэгжүүлэх зааварчилгаа			
4.6	Шүтэл үлээх бодлого			
4.7	Дотоод аудитын дүрэм			
4.8	Банкны салбарын аудитын үйл ажиллагааны журам			
4.9	Банкны мэдээлэл технологийн аудитын газрын үйл ажиллагааны журам			
4.10	Банкны төв банкны аудитын газрын үйл ажиллагааны журам			
4.11	Компанийн хорооны журам			
4.12	Компанийн бодлого			
4.13	Банкны эрсдэлийн удирдлагын хорооны журам			
4.14	Банкны эрсдэлийн дэд хорооны журам			
4.15	Мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдэлийн дэд хорооны журам			
4.16	Мэдээллийн технологийн эрсдэлийн дэд хорооны журам			
4.17	Карт болон Цахим банкны эрсдэлийн дэд хорооны журам			
4.18	Банкны эрсдэлийн удирдлагын ерөнхий бодлого			
4.19	Санхүүгийн бус эрсдэлийн удирдлагын журам			
4.20	Банкны хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн бодлого			
4.21	Банкны бизнесийн тасралтгүй байдлын журам			
4.22	Хүлээн зөвшөөрөх эрсдэлийн мэдэгдлийг хэрэгжүүлэх журам			
4.23	Арга хэмжээний удирдлагын журам			
4.24	Хохирлын үйл явдлыг мэдээлэх, бүртгэх журам			
4.25	Стресс тестийн бодлого, журам			
4.26	Баримт тэмдэглэлийн хяналтын журам			
4.27	Банкны даатгалын журам			
4.28	Гадаад валютын ханшийн эрсдэлийг хэмжих, удирдах журам			
Албан тушаалтан компанийн засаглалын чиглэлээр суралцсан гэрчилгээ				
	Албан тушаал	Албан тушаалтны нэр	Огноо	Дугаар
5.1	Банкны ТУЗ-ийн дарга, ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн	Т.Дарьбум	2022.02.10	0230531
5.2	Банкны ТУЗ-ийн гишүүн, ТУЗ-ийн орлогч дарга	Д.Хулан	2012.05.26	-

1115205427 2052482
2023 11 5 29

СЭХ
2023.06.13
БҮРТГЭВ
№ 1

МОНГОЛЫН УРЬС
MONGOLIAN
0000009
2023-06-09
БҮРТГЭВ-02

5.3	Банкны ТУЗ-ийн гишүүн	Ц.Баатарсайхан	2012.05.26	-
5.4	Банкны ТУЗ-ийн гишүүн	Иший Кисабуро	2022.08.01	-
5.5	Банкны ТУЗ-ийн гишүүн	Харада Ясунари	2022.02.10	0230533
5.6	Банкны ТУЗ-ийн гишүүн	Б.Амарсанаа	2012.10.17	-
5.7	Банкны ТУЗ-ийн гишүүн	Жон Ло	2016.11.12	-
5.8	Банкны ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн	Б.Тамир	2021.04.09	0230494
5.9	Банкны ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн	Ханс Аарт Йионгеханс	2022.02.10	0230532
5.10	Банкны ТУЗ-ийн нарийн бичгийн дарга	О.Ариунтулга	2019.06.13	0230364
6	Мэдээлэл, баталгаа			
	Баталгаа гаргасан албан тушаалтны нэр / байгууллагын нэр			
6.1	Т.Дарьбум – Банкны ТУЗ-ийн дарга, ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн		Огноо	Дугаар
6.2	Д.Хулан-Банкны ТУЗ-ийн гишүүн, ТУЗ-ийн орлогч дарга		2022.06.15	-
6.3	Ц.Баатарсайхан – Банкны ТУЗ-ийн гишүүн		2022.06.15	-
6.4	Жон Ло – Банкны ТУЗ-ийн гишүүн		2022.06.15	-
6.5	Иший Кисабуро – Банкны ТУЗ-ийн гишүүн		2022.06.15	-
6.6	Харада Ясунари – Банкны ТУЗ-ийн гишүүн		2022.06.15	-
6.7	Б.Амарсанаа – Банкны ТУЗ-ийн гишүүн		2022.06.15	-
6.8	А.Тамир – Банкны ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн		2022.06.15	-
6.9	Ханс Аарт Йионгеханс – ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн		2022.06.15	-
6.10	Р.Мөнхтуяа – Банкны гүйцэтгэх захирал		2020.12.28	-
6.11	Б.Эрдэнэдэлгэр – Банкны гүйцэтгэх захирлын тэргүүн орлогч		2023.05.01	-
6.12	Сачин Наир – Банкны гүйцэтгэх захирлын орлогч		2023.05.01	-
6.13	Б.Ариунболд – Мэдээлэл технологи хариуцсан дэд захирал		2023.05.01	-
6.14	Т.Ууганбаяр – Байгууллагын банк хариуцсан дэд захирал		2021.02.01	-
6.15	Ш.Ганбямба – Хүний нөөц хариуцсан дэд захирал		2018.02.20	-
6.16	Ш.Өлзий-Аюуш – Санхүү, захиргаа хариуцсан дэд захирал		2021.02.01	-
6.17	Д.Энхбаатар – Эрсдэл хариуцсан дэд захирал		2020.09.21	-
6.18	Д.Ариунбат – Иргэдийн банк хариуцсан дэд захирал		2020.04.02	-
6.19	Г.Мөнхбаяр – Банкны үйл ажиллагаа хариуцсан захирал		2018.02.20	-

2023.12.5.29

1175205447/2052482
УРЬС
СЭХ

СЭХ
 2023 оны 06 сар 13 өдөр
 БҮРТГЭВ
 № 01

МОНГОЛЫН ХӨРӨНГӨ АЙМГЫН БҮЛЭГ
 MONGOLIAN STATE
 6000290
 2023-06-09
 БҮРТГЭВ-02

6.20	Б.Баянбат – Бизнес хөгжил хариуцсан дэд захирал	2021.04.12	-
6.21	Ж.Товуудорж – Жижиг дунд бизнесийн банк хариуцсан дэд захирал	2022.10.26	-
6.22	Д.Дугарбаатар – Банкны ерөнхий аудитор	2020.09.21	-
6.23	О.Ариунтулга – Банкны ТУЗ-ийн нарийн бичгийн дарга	2019.09.30	-

---000---

МОНГОЛ
 УКИНДОО
 ХААН БАНК ХХК
 Т.Мунуш

УЛААНБААТАР ХОТ
 МХБ-ийн гишүүн
 Андерраунтер
 Брокер, дилерийн
 "БИДИСЕК"
 ҮЦК ХЯ
 111520547 д. 2072452

2023.05.29
 113

ХАВСРАЛТ 7

Үнэт цаас гаргагчийн эрх бүхий этгээдийн шийдвэр (нэмэлт)

2023 11 02

**ТӨЛӨӨЛӨН УДИРДАХ ЗӨВЛӨЛИЙН
ХУРЛЫН ТОГТООЛ**

2023 оны 11 дүгээр
сарын 2-ны өдөр

№ 30

Улаанбаатар хот

Компанийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.2, 42 дугаар зүйлийн 42.1, 76 дугаар зүйлийн 76.1.5, 80 дугаар зүйлийн 80.2, Санхүүгийн зохицуулах хорооны Өрийн хэрэгслийн бүртгэлийн журмын 4.1, ХААН Банк ХК-ийн Дүрмийн 5.5 дахь хэсэгт заасныг тус тус үндэслэн;

ХААН Банк ХК, Монгол Улсын нээлттэй хувьцаат компани (регистрийн дугаар 2693321, улсын бүртгэлийн дугаар 9007001013) (цаашид “Банк” гэх)-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүд дараах тогтоолоор ХААН Банк ХХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн 2023 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдрийн 18 тоот тогтоолоор шийдвэрлэсэн асуудалд дараах өөрчлөлтийг үүгээр оруулан батлав. Үүнд:

ҮНДЭСЛЭЛ “Бондын хөтөлбөрийн (“Бондын хөтөлбөр”) хүрээнд гаргах бондуудыг хэсэгчлэн гаргах тухай бүр бондын хүүгийн нөхцөлийг тодорхойлох ба Ам.долларын бондын хувьд хөвөгч хүүтэй байх ба хүүгийн түвшин ам.долларын зах зээлийн 6 сарын “СME Term SOFR” хүү дээр нэмэх нь жилийн 3.40-3.85% хязгаарт багтсан байх, харин Төгрөгийн бондын хувьд тогтмол хүүтэй байх ба хүүгийн түвшин жилийн 13.8-14.8% хязгаарт багтсан байхыг;” гэж заасныг “Бондын хөтөлбөрийн хүрээнд гаргах бондуудыг хэсэгчлэн гаргах тухай бүр бондын хүүгийн нөхцөлийг тодорхойлох ба Ам.долларын бондын хувьд хөвөгч хүүтэй байх ба хүүгийн түвшин ам.долларын зах зээлийн 6 сарын Compounded SOFR хүү дээр нэмэх нь жилийн 3.40%-3.85% хязгаарт багтсан байх, харин Төгрөгийн бондын хувьд тогтмол хүүтэй байх ба хүүгийн түвшин жилийн 14.8%-16.0% хязгаарт багтсан байхыг;” гэж өөрчлөх;

Дээрх саналыг Төлөөлөн удирдах зөвлөл хүлээн зөвшөөрснийг ҮНДЭСЛЭН, ийнхүү:

- 1. ТОГТООХ НЬ:** Бондын хөтөлбөрийг дээрх өөрчлөгдсөн нөхцөлийн дагуу хэрэгжүүлэхийг хүлээн зөвшөөрч баталгаажуулсугай.
- 2. ТОГТООХ НЬ:** Бондын танилцуулга дээр дурдсан нөхцөлүүдийг тусган нэмэлт өөрчлөлт оруулах, бусад шаардлагатай бичиг баримтад гарын үсэг зурж, тамга, тэмдэг дарж баталгаажуулах бүрэн эрхийг Гүйцэтгэх захирал болон ерөнхий нягтлан бодогч буюу Санхүү, захиргаа хариуцсан дэд захирал нарт олгосугай.
- 3. ТОГТООХ НЬ:** Монгол Улсын холбогдох хууль, хэм хэмжээ тогтоосон эрх зүйн актуудын хүрээнд төрийн эрх бүхий зохицуулагч байгууллагуудад Бондын хөтөлбөрт орж буй нэмэлт өөрчлөлтийг мэдэгдэх, зөвшөөрөл авах, шаардлагатай эсхүл зохистой гэж үзсэн холбогдох бүхий л баримт бичигт гарын үсэг зурах, баталгаажуулах, шаардлагатай бүх арга хэмжээг авч энэхүү тогтоолын гүйцэтгэлийг хангах бүрэн эрхийг Гүйцэтгэх захирал эсвэл түүний томилсон этгээдэд олгосугай.

2023 11 02

4. **ТОГТООХ НЬ:** ХААН Банк ХХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн 2023 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдрийн 18 тоот тогтоолын дээрх өөрчлөлтөөс бусад хэсэг хэвээр үлдэхийг баталгаажуулсугай.

БАТЛАВ

Харада Ясунари

Ц.Баатарсайхан

Кисабуро Иший

Жон Ло

А.Тамир

Аарт Йонгяанс

Б.Амарсанаа

2023 11 02

НУУЦЛАЛТАЙ

4. ТОГТООХ НЬ: ХААН Банк ХХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн 2023 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдрийн 18 тоот тогтоолын дээрх өөрчлөлтөөс бусад хэсэг хэвээр үлдэхийг баталгаажуулсугай.

БАТЛАВ

Т.Дарьбум

Ц.Баатарсайхан

Кисабүро Иший

Жон Ло

А.Тамир

Аарт Йонгеганс

Б.Амарсанаа

2023 11 02

4. **ТОГТООХ НЬ:** ХААН Банк ХХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн 2023 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдрийн 18 тоот тогтоолын дээрх өөрчлөлтөөс бусад хэсэг хэвээр үлдэхийг баталгаажуулсугай.

БАТЛАВ

Т.Дарьбум

Д.Хулан

Харада Ясүнари

Жон Ло

А.Тамир

Аарт Йонгегянс

Б.Амарсанаа

2023 11 02

4. **ТОГТООХ НЬ:** ХААН Банк ХХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн 2023 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдрийн 18 тоот тогтоолын дээрх өөрчлөлтөөс бусад хэсэг хэвээр үлдэхийг баталгаажуулсугай.

БАТЛАВ

Т.Дарьбум

Д.Хулан

Харада Ясүнари

Ц.Баатарсайхан

Кисабүро Иший

Жон Ло

Б.Амарсанаа

2023.11.02

4. **ТОГТООХ НЬ:** ХААН Банк ХХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн 2023 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдрийн 18 тоот тогтоолын дээрх өөрчлөлтөөс бусад хэсэг хэвээр үлдэхийг баталгаажуулсугай.

БАТЛАВ

Т.Дарьбум

Д.Хулан

Харада Ясүнари

Ц.Баатарсайхан

А.Тамир

Аарт Йонгеганс

Б.Амарсанаа

2023 11 02

4. **ТОГТООХ НЬ:** ХААН Банк ХХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн 2023 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдрийн 18 тоот тогтоолын дээрх өөрчлөлтөөс бусад хэсэг хэвээр үлдэхийг баталгаажуулсугай.

БАТЛАВ

_____ Т.Дарьбум

_____ Д.Хулан

_____ Харада Ясүнари

_____ Ц.Баатарсайхан

_____ Кисабүро Иший

_____ Аарт Йонгеянс

_____ Б.Амарсанаа

2023 11 02

